STEPHEN KING

ZALĖS VALDA

Stephen King

ZALĖS VALDA

Skiriu Naomei Reičelei King, -
"... pažadus reikia tesėti".

Autoriaus žodis

Niekas nerašo ilgų romanų vienas, todėl norėčiau minutėlei atitraukti jūsų dėmesį ir padėkoti tiems žmonėms, kurie padėjo man šią knygą sukurti: Dž. Everetui Makatčenui iš Hempdeno akademijos - už paramą ir dalykiškus pasiūlymus; daktarui Džonui Pirsonui iš Oldtauno, Meino valstijos, Penobskoto apskrities medicinos ekspertui, turinčiam puikų stažą ir pačią nuostabiausią gydytojo terapeuto specialybę; tėvui Renoldui Holiui iš Meino valstijos Bangoro Švento Jono bažnyčios. Ir, žinoma, savo žmonai, kurios pastabos buvo tokios pat rūsčios ir tiesios kaip visuomet.

Nors Zalės Valdą supantys miesteliai visiškai realūs, Zalės Valda egzistuoja vien tik autoriaus vaizduotėje, todėl bet kokie jos gyventojų ir realaus pasaulio žmonių panašumai yra atsitiktiniai bei iš anksto nenumatyti.

S. K.

Stephen King

ŽALĖS VALDA

Romanas

Iš anglų kalbos vertė
JONAS BULOVAS

Kaunas
1996

Stephen King. Rinktiniai raštai, 2 tomas

'SALEM'S LOT
New York, Signet Books, 1976

Redakcija

Gintaras Aleksonis
redaktorius

Rolandas Maskoliūnas
redaktoriaus pavaduotojas

Gintautas Oksas
menedžeris

Diana Kybartaitė
stilistė

Audrys Šimakauskas
meninis redaktorius

Published by arrangement with Doubleday, a division of
Bantam Doubleday Dell Publishing Group, Inc.

ISBN 9986-36-011-0

Prologas

Ko, senas drauge, ieškai tu?
Grįžai namo po daugel metų
Su vaizdiniais, kuriuos regėjai
Po svetimu dangum,
Toli nuo savo gimto krašto.

Georgas Seferis

1

Beveik visi manė, kad vyras su berniuku - tėvas ir sūnus.

Jie pervažiavo šalį su senu "Sitroenu" sedanu, keliaudami be tikslaus maršruto į pietvakarius, daugiausia laikydamiesi aplinkinių kelių ir judėdami su pertrūkiais. Kol pasiekė savo kelionės tikslą, jie buvo tris sykius apsistoję: iš pradžių Rod Ailende, kur aukštas juodaplaukis vyriškis įsidarbino tekstilės fabrike darbininku; paskui - Ohajuje, Jangstaune, ten jis tris mėnesius plušo prie konvejerio, surinkinėdamas traktorius; ir pagaliau mažame Kalifornijos miestelyje prie Meksikos sienos - čia vyras triūsė degalinėj ir taip sėkmingai remontuodavo nedidukus užsieninius automobilius, kad patsai stebėjosi ir džiūgavo.

Kur tik keliauninkai sustodavo, jis pirkdavo Meino valstijoje leidžiamą Portlendo laikraštį "Press-Herald" ir peržiūrėdavo jį, ieškodamas žinučių, kuriose būtų paminėtas nedidelis miestelis Zalės Valda, išsidėstęs pietinėje Meino dalyje ir jos apylinkėse. Retsykiais tokių žinučių pasitaikydavo.

Prieš tai, iki jie pasiekė Rod Ailendo Centrinius Krioklius, motelio numeryje vyras bendrais bruožais apmetė apysakos rankraštį ir pasiuntė jį savo agentui. Prieš milijoną metų, anais laikais, kai jo gyvenimo dar negaubė tamsa, jis buvo laikomas palyginti neblogu beletristu. Agentas nunešė rankraštį paskutiniajam autoriaus leidėjui. Tasai parodė mandagų susidomėjimą ir visišką nenorą išsiskirti su pinigais avansui. "Už "ačiū" ir "prašau", - plėšydamas agento laišką, tarė vyriškis berniukui, - kol kas mokėti nereikia". Be didelio skausmo pasakęs šiuos žodžius, jis vis dėlto sėdo prie knygos. Berniukas kalbėjo mažai. Jo veidas nuolat slėpė bet kokį jausmą, o akys buvo tamsios ir tarsi visąlaik nukreiptos į kažkokį vidinį horizontą. Valgyklose ir degalinėse, kuriose jie pakeliui sustodavo, berniukas buvo mandagus - tik tiek. Atrodė, jis nenori išleisti iš akių aukšto vyriškio, ir netgi

tuomet, kai šis palikdavo savo mažąjį pakeleivį eidamas į tualetą, vaikas imdavo nervintis. Apie Jeruzalės Valdos miestelį jis nekalbėdavo, nors kartkartėmis vyriškis šią temą mėgindavo paliesti. Į Portlendo laikraščius, kartais specialiai paliktus gerai matomoje vietoje, vaikas taip pat nepažvelgdavo.

Kai knyga buvo parašyta, jie gyveno pliažo namelyje toli nuo autostrados ir abu dažnai maudydavosi Ramiajame vandenyne - jis buvo šiltesnis ir draugiškesnis nei Atlantas. Be to, nežadino jokių prisiminimų. Berniukas tamsiai įdegė.

Nors jie gyveno pakankamai gerai, kad tris kartus per dieną normaliai pavalgytų ir virš galvos turėtų tvirtą stogą, vyriškis pajuto, kaip kartais kyla abejonės dėl jų gyvenimo būdo, o drauge su jomis - depresija. Jis berniuką mokė, taigi lavinimosi prasme vaikas, regis, nieko neprarado (berniokas turėjo šviesią galvą ir mėgo skaityti - kaip kadaise aukštasis vyriškis). Bet vyras anaiptol nemanė, kad pašalinus Zalės Valdą iš akiračio, ji išnyks ir iš berniuko širdies - kartais vaikinukas taip šaukdavo per miegus, jog net nuspirdavo žemėn antklodę.

Iš Niujorko atėjo laiškas.

Aukštojo vyro agentas rašė: "Random House" leidykla pasiūlė 12 tūkstančių dolerių avansą, o knygos pardavimas prenumeratoriams - beveik išspręstas reikalas. Tinka?

Tinka.

Vyriškis paliko degalinę ir drauge su berniuku perkirto sieną.

2

Los Sapatosas, o tai reiškia "batai" (pavadinimas, kuris vyriškį paslapčia linksmino), - nedidelis kaimelis netoli vandenyno. Visiškai be turistų. Čia nebuvo nei gero kelio, nei vaizdo į vandenyną (dėl to reikėjo nuvažiuoti dar penkias mylias į vakarus), nei kokių nors istorinių įžymybių. Be to, vietinė užkandinė knibždėjo tarakonais, o vienintelė kekšė buvo penkiasdešimties metų bobutė.

Kai Jungtinės Valstijos liko už nugaros, jų gyvenimą apgaubė mažne nežemiška ramybė. Lėktuvai virš galvos praūždavo retai, autostradų nebuvo, ir per šimtą mylių aplink niekas neturėjo elektrinių žoliapjovių (gal paprasčiausiai niekas nė nenorėjo jų turėti). Tranzistorius skleidė vien nesuprantamą triukšmą - visos naujienos buvo perduodamos ispaniškai. Vaikiščias jau išmoko atskirus žodžius, bet vyriškiui ši kalba taip ir liko abrakadabra - visam laikui. Visą muzikinį repertuarą sudarė operų ištraukos. Retkarčiais jie vakarais mėgindavo sugauti Monterėjaus stotį, transliuojančią popmuziką, šėlstančią Vilkžmogio Džeko akcentais, tačiau garsas tai

atsirasdavo, tai vėl pradingdavo. Vienintelė mašina, kurios garsai pasiekdavo klausą, buvo senas gremėzdiškas vietiniam fermeriui priklausantis rotorius. Pučiant palankiam vėjui, tarsi nerami dvasia jų ausis pasiekdavo silpnas, neritmingas, kriokčiojantis variklio garsas. Vandenį iš šulinio jie traukdavo rankomis.

Vieną arba dusyk per mėnesį (ne visuomet drauge) jie apsilankydavo mišiose mažoje miesto bažnytėlėje. Nė vienas nesuprato apeigų, bet vis tiek ten eidavo. Kartais vyriškis susigriebdavo, kad nuo monotoniškos pažįstamos giesmės melodijos ir ją lydinčių balsų, dusinančioje kaitroje jis ima snūduriuoti. Vieną sekmadienį berniukas pasirodė apgriuvusiame užpakaliniame priebutyje, kur vyras buvo pradėjęs rašyti naują apysaką, ir užsikirsdamas pasakė, kad kalbėjosi su vietiniu kunigu dėl pirmosios komunijos. Vyriškis linktelėjo galvą ir paklausė, ar jis sugebės ispaniškai išmokti apeigų ritualą. Berniukas atsakė, kad problemų neturėtų būti.

Kartą per savaitę vyriškis išvažiuodavo į keturiasdešimt penkių mylių kelionę įsigyti eilinio Portlendo laikraščio numerio, kuris visuomet pasirodydavo pasenęs mažiausiai savaitę, o kartais - pageltęs nuo šunų šlapimo. Praėjus dviems savaitėms po to, kai berniukas jam pranešė apie savo ketinimus, vyras laikraštyje užtiko meninę apybraižą apie Zalės Valdą ir Vermonto gyvenvietę Momsoną. Apybraižoje buvo paminėta aukštojo vyriškio pavardė.

Laikraštį, nors turėjo mažai vilties, kad vaikinukas juo susidomės, paliko matomoje vietoje. Dėl daugelio priežasčių straipsnis jį sujaudino. Atrodo, kad Zalės Valdoje dar niekas nesibaigė.

Kitą dieną berniukas atėjo pas jį su laikraščiu, sulankstytu taip, kad matytųsi antraštė : “Meino valstijoje - miestas-vaiduoklis?”

- Aš bijau, - tarė jis.

- Aš irgi, - atsakė aukštasis vyriškis.

3

MEINO VALSTIJOJE - MIESTAS-VAIDUOKLIS?
Džonas Lujis
“Press-Herald” apžvalgininkas

Jeruzalės Valda - nedidelis miestelis į rytus nuo Kamberlendo, už dvidešimties mylių šiauriau Portlendo. Amerikos istorijoje tai ne pirmas paskubom paliktas gyventojų ir ištuštėjęs miestas. Ko gero, ir ne paskutinis, tačiau šis atvejis - vienas iš pačių keisčiausių. Miestai-vaiduokliai - dažnas reiškinys Amerikos pietvakariuose, kur šalia turtingų aukso ir sidabro gyslų žmonių bendrijos išdygsta vos ne per vieną naktį, kad paskui, kai brangiojo

metalo gysla išsenka, beveik taip pat greitai iškriktų, palikdami tuščias parduotuves, barus ir viešbučius nykti apleistoje tyloje.

Naujojoje Anglijoje vienintelė panaši į paslaptingai ištuštėjusią Jeruzalės - arba Zalės, kaip dažnai ją vadina vietiniai gyventojai - Valdą yra nedidelė gyvenvietė Vermonto valstijoje - Momsonas. Per 1923 metų vasarą Momsonas visiškai iškriko, kai jį paliko visi trys šimtai dvylika gyventojų. Miestelio centre iki šiol tebestovi gyvenamieji namai ir keletas nedidelių visuomeninės paskirties statinių, tačiau nuo anos vasaros per pusę amžiaus jų niekas taip ir neapgyvendino. Kai kuriuos baldus išvežė, bet mažne visų namų apstatymas išliko, tarsi jų gyventojus vidury baltos dienos būtų nupūtęs stiprus vėjas. Viename name padengtas stalas vakarienei - jo centre netgi tebestovi vazelė su seniai nuvytusiomis gėlėmis. Kitame, antro aukšto miegamajame, atverstos antklodės, tarsi kažkas būtų susiruošęs gultis. Ant vietinės krautuvėlės prekystalio tyrinėtojai rado sudūlėjusį medvilninio audeklo ruloną, o kasos aparato langelyje išliko kaina: vienas doleris ir dvidešimt du centai. Kasos stalčiuje aptikta penkiasdešimt dolerių - nepaliestų.

Šio rajono gyventojai Momsono istorija mėgsta "vaišinti" turistus, darydami užuominas, esą miestelyje vaidenasi šmėklos - štai kodėl, anot jų, nuo to laiko jis stovi tuščias. Labiau tikėtina priežastis - jog Momsonas įsikūręs Dievo užmirštame valstijos užkampyje, toli nuo visų didesnių kelių. Ten nėra nieko, ko nebūtų šimte kitų mažų miestelių, išskyrus, žinoma, netikėto ištuštėjimo paslaptį.

Beveik tą patį galima pasakyti apie Zalės Valdą.

1970-ųjų metų gyventojų surašymo duomenimis, Zalės Valdoje buvo 1319 žmonių. Per dešimtmetį nuo prieš tai vykusio surašymo gyventojų prieaugį sudarė 67 žmonės. Šioje plačiai pasklidusioje jaukioje gyvenvietėje retai įvykdavo kas nors įsidėmėtino. Vienintelis dalykas, apie kurį galėjo pasišnekučiuoti į parką arba aplink Kroseno žemės ūkio paviljoną nuolat besibūriuojantys senbuviai - tai 1951-ųjų metų gaisras, kai nuo neatsargiai numesto degtuko įsiliepsnojo vienas didžiausių valstijos teritorijoje miško gaisrų.

Jeigu kas norėjo išeiti pensijon ir ramiai sau leisti paskutines gyvenimo dienas nedideliame provincijos miestelyje, kur kiekvienas rūpinasi tik savimi, o pats didžiausias kiekvienos savaitės įvykis - labdaringas duonos pardavimas, geresnės vietos už Zalės Valdą nebūtų radęs. O dėl demografijos, tai septyniasdešimtųjų metų surašymas parodė tendenciją, žinomą ir kaimo problemomis besidomintiems sociologams, ir kiekvieno Meino valstijos miestelio senbuviui: daugybė senių, šiek tiek vargetų ir nemažai jaunimo, kuris su diplomais po pažastimi palieka gimtąsias vietas, kad niekuomet nesugrįžtų atgal.

Bet kiek mažiau nei prieš metus Zalės Valdoje ėmė dėtis nepaprasti dalykai. Pradėjo dingti žmonės. Suprantama, didesnės dalies šių pradingusiųjų negalima vadinti dingusiais tikrąja šio žodžio prasme. Buvęs Valdos konsteblis Parkinsas Džilespis dabar su savo seserimi gyvena Kiteryje. Čarlsas Džeimsas, degalinės, kuri stovėjo per gatvę nuo vaistinės, savininkas dabar turi nuosavas remonto dirbtuves kaimyniniame Kamberlende. Paulina Dikens persikėlė į Los Anželą, o Roda Korles dirba Portlende, Šv. Motiejaus misijoje. "Neprapuolusiųjų" sąrašą galima tęsti ir tęsti.

Šie surasti žmonės stebina vieningu nenoru - arba nesugebėjimu - papasakoti apie Jeruzalės Valdą ir apie tai, kas gi ten galėjo nutikti (jeigu apskritai kas nors nutiko). Parkinsas Džilespis paprasčiausiai žvilgtelėjo į mūsų korespondentą, užsirūkė ir tarė: "Nusprendžiau išvažiuoti, ir viskas." Čarlsas Džeimsas pareiškė, kad Valdą paliko prieš savo norą, kadangi tuštėjant miestui jo verslas tapo nepelningas. Paulina Dikens, daugelį metų dirbusi padavėja kavinėje "Ekselent", į mūsų korespondento laišką taip ir neatsakė. O ponia Korles apskritai atsisakė kalbėti apie Zalės Valdą.

Dalį dingimų įmanoma paaiškinti gerai pasvarsčius ir atlikus nedidelius tyrimus. Lorensas Kroketas, vietinis prekiautojas nekilnojamuoju turtu, pradingęs kartu su žmona ir dukra, paliko daug abejotinų rizikingų žemės pardavimo kontraktų ir sutarčių, įskaitant ir sklypo pardavimą Portlendo teritorijoje, ant kurio dabar statomas Portlendo poilsio ir prekybos centras. Sutuoktinių Makdugalų pora, irgi dingusi be žinios, prieš metus prarado mažąjį savo sūnelį, - taigi miestelyje mažai kas juos telaikė. Jie galėjo atsidurti, kur tik nori. Likusieji patenka į tokią pat kategoriją. Valstijos policijos šefo Pyterio Makfio žodžiais tariant, "Mes išsiuntinėjome užklausimus dėl daugelio Zalės Valdos gyventojų, bet žmonės dingsta ne tik šiame Meino miestelyje. Pavyzdžiui, Roisas Makdugalas išvyko įsiskolinęs vienam bankui ir dviems finansinėms kompanijoms... Kiek galiu spręsti, jis tiesiog nesąžiningas žmogus ir nusprendė dingti. Vieną gražią dieną - gal šiais, gal kitais metais - jis pasinaudos viena iš tų kreditinių kortelių, kurias nešiojasi piniginėje, ir teismo vykdytojai sučiups jį už gerklės. Amerikoje pradingstantys žmonės - toks pat įprastas dalykas kaip pyragas su vyšniomis. Mes gyvename automobilizuotoje visuomenėje. Kas dvejus, trejus metus žmonės susirenka mantą ir persikrausto. Kartais jie pamiršta palikti savo būsimą adresą. Ypač jei dingsta nesusimokėję skolų".

Ir vis dėlto, nepaisant kapitono Makfio blaivaus prakticizmo, su Zalės Valda susiję klausimai neturi atsakymo. Pradingo Henris Pitris su žmona ir sūnumi, o juk ponas Pitris vadovavo draudimo kompanijai "Apdairumas", ir jį vargu bau galima pavadinti piktybišku skolininku. Į neturinčiųjų adreso kategoriją taip pat pateko vietinis karstadirbys, bibliotekininkė, kirpėja. Dingusiųjų skaičius kelia nerimą.

Aplinkinėse gyvenvietėse ėmė sklisti pakuždos ir apkalbos, vadinasi, atsirado visos prielaidos gimti legendai. Zalės Valda įgijo "vaiduoklių miesto" reputaciją. Retsykiais pranešama apie spalvotas šviesas, pakibusias virš miestelį perpus dalijančios Centrinės Meino Energokompanijos elektros linijos, taigi prielaida, kad Valdos gyventojus pagrobė ateiviai iš kitų planetų, nieko nenustebintų ir nesukeltų juoko.

Buvo kalbama ir apie tamsiųjų jėgų orgiją, kurią surengė juodąsias mišias miestelyje aukojęs jaunimas. Visa tai esą užtraukė Viešpaties rūstybę ant Šventosios žemės miesto bendravardžio. Dar kiti mažiau prietaringi žmonės prisiminė jaunuolius, kurie prieš trejus metus "dingo" Teksaso valstijos Hjustono rajone, o vėliau buvo rasti šiurpiame grupiniame kape.

Kai į Zalės Valdą nuvyksti pats, tokios šnekos neatrodo absurdiškos. Paskutinioji baigė egzistuoti Spenserio "Vaistinė ir įvairios smulkmenos" - jos durys užsivėrė sausio mėnesį. Kroseno žemės ūkio parduotuvė, geležies prekių parduotuvė, Barlou ir Streikerio "Baldai", kavinė "Ekselent" ir netgi municipalitetas užkalti lentomis. Tuščia naujoji pradinė mokykla, taip pat ir vidurinė, viena trims miesteliams, pastatyta Valdoje šešiasdešimt septintaisiais metais. Belaukiant referendumo rezultatų likusiose mokyklos rajono miesteliuose, baldus ir knygas, kaip laikinas priemones, išvežė į Kamberlendą, bet atrodo, kad prasidėjus naujiesiems mokslo metams Zalės Valdoje į mokyklą neis nė vienas vaikas. Ten vaikų nebėra - tik apleistos parduotuvės ir kioskai, palikti namai, apžėlę gazonai, tuščios gatvės ir keliai. Štai ką valstijos policija dar norėtų surasti arba gauti iš jų kokią nors žinutę: Džonas Groginsas, Jeruzalės Valdos metodistų bažnyčios pastorius; tėvas Donaldas Kalahenas, Šv. Andriejaus parapinės bažnyčios kunigas; Meiblė Verts, našlė, žinoma savo bažnytine ir visuomenine veikla; Lesteris ir Herieta Dorhemai - sutuoktinių pora, dirbusi audimo ir verpimo fabrike Geitse; Eva Miler, vietinio pansiono savininkė...

4

Praslinkus mėnesiui po straipsnio pasirodymo laikraštyje, berniukas priėjo pirmosios komunijos. Prieš tai jis atliko išpažintį ispaniškai ir viską pasisakė.

5

Kaimo kunigas buvo žilaplaukis senukas itin raukšlėtu veidu. Iš saulėje įdegusio veido žvelgė stebėtinai gyvos ir skvarbios akys. Jos buvo mėlynos, labai airiškos. Kai aukštasis vyriškis privažiavo prie kunigo namų, šis sėdėjo

prieangyje ir gėrė arbatą. Šalia stovėjo miestietiškai apsirengęs vyras. Jo plaukus per vidurį skyrė sklastymas. Be to, jie taip blizgėjo nuo briliantino, kad aukštasis vyriškis prisiminė praėjusio amžiaus devinto dešimtmečio fotoportretus. Šis žmogus perdėtai mandagiai tarė:

- Aš - Hezus de la rei Munjosas. Tėvas Grakonas paprašė manęs išversti, jis pats angliškai nemoka. Mano šeima tėvui Grakonui labai dėkinga, tik dabar neminėsiu, kodėl. Apie reikalą, kurį jis nori aptarti, mano lūpos neištars nė žodžio. Jūs sutinkate?

- Taip, - jis paspaudė ranką Munjosui, paskui Grakonui. Grakonas kažką pasakė ispaniškai ir nusišypsojo. Teturėjo penketą dantų, bet šypsena buvo saulėta ir džiugi.

- Jis klausia: ar norite puodelio arbatos? Tai žalioji arbata. Labai vėsinanti.

- Būtų nuostabu.

Apsimainius mandagybėmis dvasiškis tarė:

- Berniukas - ne jūsų sūnus.

- Ne.

- Jo išpažintis buvo keista. Tiesą sakant, keistesnės išpažinties negirdėjau per visus savo kunigavimo metus.

- Manęs tai nestebina.

- Jis raudojo, - toliau kalbėjo tėvas Grakonas, siurbčiodamas arbatą. - Ir ši rauda sklido iš pačios širdies, keldama siaubą. Iš jo sielos gelmių. Ar turėčiau užduoti klausimą, kurį mano širdyje pagimdė ši išpažintis?

- Ne, - ramiai atsakė vyriškis. - Ne. Jis sakė tiesą.

Tėvas Grakonas linktelėjo netgi anksčiau, negu Munjosas spėjo išversti, ir kunigo veidas surimtėjo. Jis palinko į priekį, tarp kelių suspaudė delnus ir ilgai kalbėjo. Munjosas įtemptai klausėsi, stengdamasis išlaikyti ramią veido išraišką. Kai kunigas nutilo, Munjosas tarė:

- Jis sako, kad pasaulyje atsitinka keistų dalykų. Prieš keturiasdešimt metų valstietis iš El Granjoneso atnešė jam driežą, kuris rėkė moters balsu. Jis regėjo vyrą su stigmomis - mūsų Viešpaties kančių žymėmis, o per Didįjį penktadienį to žmogaus delnai ir pėdos kraujuodavo. Jis sako, kad tai siaubingas, tamsus dalykas. Labai pavojingas jums ir jūsų berniukui. Tai vaiką naikina. Jis sako...

Grakonas vėl kažką trumpai tarstelėjo.

- Jis klausia, ar jūs suprantate, ką iškrėtėte šioje Naujojoje Jeruzalėje.

- Jeruzalės Valdoje, - pataisė aukštasis vyras. - Taip. Suprantu.

Grakonas vėl kažką pasakė.

- Jis klausia, ką jūs ketinate daryti toliau?

Aukštasis vyriškis labai lėtai papurtė galvą.

- Nežinau.

Grakonas dar kažką burbtelėjo.

- Jis sako, kad melsis už jus.

6

Po savaitės jis prabudo po susapnuoto košmaro išpiltas prakaito ir pašaukė berniuką vardu.

- Aš grįžtu, - tarė jis.

Berniuko oda pabalo - to negalėjo paslėpti net įdegimas.

- Gali važiuoti su manimi? - paklausė vyriškis.

- Tu mane myli?

- Taip. Viešpatie, taip.

Berniukas pradėjo kūkčioti, ir aukštasis vyras jį apkabino.

7

Ir vis dėlto vyriškiui užmigti nesisekė. Šešėliuose slypėjo veidai, išnirdavo ir sūkuriavo virš jo tarsi apgaubti pūgos, o kai vėjas pasvirusia šaka stuktelėjo į stogą, aukštasis vyras krūptelėjo.

Jeruzalės Valda.

Jis užmerkė akis, prisidengė jas delnais, ir vėl viskas ėmė grįžti. Jis regėjo stiklinį prespapjė - kai jį pakratai, viduje pakyla mažytė sniego pūga.

Zalės Valda...

Pirma dalis

MARSTENO NAMAS

Nė vienas gyvas organizmas nepajėgus ilgą laiką palaikyti protingą normalų egzistavimą absoliučios realybės sąlygomis - pagal kai kurias prielaidas, sapnuoja netgi vieversiai ir žali žiogeliai. Hilhausas - neturintis sugebėjimo protauti namas - dunksojo ant kalvų vienas pats, savyje slėpdamas tamsą. Jis išstovėjo aštuoniasdešimt metų ir galėjo stovėti dar aštuoniasdešimt. Viduje - tiesios sienos, tvarkingai suleistos plytos, tvirtos grindys ir apdairiai uždarytos durys. Ir prie Hilhauso medžio, ir prie mūro visam laikui prigludo tyla, o tai, kas ten klaidžiojo, klaidžiojo vienišas.

Širlė Džekson.
"Hilhauso šmėklos"

Pirmas skyrius

BENAS (I)

1

Tuo metu, kai keliaudamas autostrada į šiaurę Benas Mirsas pravažiavo Portlendą, nuo susijaudinimo jo kūnu perbėgo lengvas virpulys, ir negalima sakyti, kad šis pojūtis atrodė nemalonus. Buvo 1975-ųjų metų rugsėjo 5-oji diena, ir vasara pagaliau šuoliavo link pabaigos. Medžiai plūdo žaluma, aukštas dangus buvo švelniai žydros spalvos, o tuoj pat už Folmuto miesto plento Benas pamatė du berniukus, kurie žingsniavo lygiagrečiu autostradai lauko keliuku užsikabinę meškerėles tarsi karabinus.

Jis pasuko į kitą kelio juostą, sumažino greitį iki autostradoje leidžiamo minimumo ir bandė raustis savo atmintyje, kad sužadintų prisiminimus. Iš pradžių nesisekė, ir jis pamėgino apsidrausti nuo neišvengiamo nusivylimo. *Tuomet tau buvo septyneri. Vadinasi, nuo to laiko praėjo dvidešimt penkeri metai. Vietos keičiasi. Kaip žmonės.*

Anuo laiku keturių juostų 295-ojo plento nebuvo. Jeigu jums reikėjo iš Valdos patekti į Portlendą, važiavote 12-uoju keliu į Folmutą, o paskui įsukdavote į 1-ąjį kelią. Taip, gyvenimas ir čia nestovėjo vietoje.

Liaukis pliaukšti niekus.

Tačiau liautis buvo sunku. Sunku liautis, kai... Gretima juosta pro Beną prakriokė galingas motociklas su aukštai iškeltomis vairo rankenomis. Į jas įsikibęs sėdėjo vaikinukas su sportiniais marškinėliais, ant užpakalinės sėdynės - mergina raudonu dryžuotu švarku ir dideliais akiniais nuo saulės veidrodiniais stiklais. Jie įsikirto priešais Beną kiek greičiau nei derėjo, ir jis pernelyg audringai abiem kojom užgulė stabdžius, o abiem rankom - garso signalą. Motociklas trūktelėjo pirmyn, išmesdamas kamuolį melsvų dūmų, o mergina užkišo už nugaros ranką su atsikišusiu viduriniuoju pirštu.

Benas grąžino automobiliui ankstesnį greitį. Norėjosi rūkyti. Rankos šiek tiek virpėjo. Motociklas beveik išnyko iš akiračio - taip greitai jis lėkė. Vaikai. Vaikučiai, velniai juos rautų. Į Beno sąmonę brovėsi atsiminimai - tik daug šviežesni negu norėjosi. Jis juos vijo šalin. Jau dveji metai Mirsas nesėdo ant motociklo. Ir neketino sėstis. Niekuomet.

Tolumoje iš kairės pastebėjo raudoną blykstelėjimą. Kai įsižiūrėjo geriau, Beno krūtinę užliejo atpažinimo džiaugsmas. Toli priekyje, kitame dobilais ir motiejukais apžėlusios pievos krašte, kuris kilo į šlaitą, ant kalvos stovėjo sandėlis su pusiau apvaliu, balta spalva dažytu stogu. Net per tokį didelį atstumą buvo matyti, kaip saulėje spindi šį kupolą vainikuojanti

vėtrungė. Sandėlis šioje vietoje stovėjo anuomet, ten tebestūkso jis iki šiol. Ir atrodo taip pat. Galbūt ir jam viskas bus gerai. Paskui sandėlį užstojo gyvenvietė. Kai autostrada perkirto Kamberlendo ribą, Benui ėmė atrodyti, kad vietovę atpažįsta vis labiau. Jis pravažiavo virš Karališkosios upės, kurioje būdamas vaikas su draugais gaudė menkes ir lydekaites; paskui aplenkė Kamberlendo kaimą, trumpam akimirksniui išnirusį iš už medžių, šmėstelėjusį ir vėl pasislėpusį. Tolumoje - Kamberlendo vandens bokštas, ant jo šono šūkis didelėmis raidėmis: "Išsaugokime Meiną žaliuojantį". Teta Sindė visada sakydavo, kad žemiau reiktų užrašyti "Neškite pinigėlius!"

Ankstesnis jaudulys augo, ir Benas, sekdamas kelio ženklus, padidino greitį. Už penkių mylių priekyje pasirodė mirksinti, atšvaitais apkaišiota rodyklė:

12-as KELIAS JERUZALĖS VALDA
KAMBERLENDAS, KAMBERLENDO APYGARDA

Ūmai Beno sąmonėn plūstelėjo skausminga tamsa, kaip smėlis ugnį slopindama gerą nuotaiką. Nuo anos juodos dienos tokios akimirkos pasikartodavo gan dažnai (Benas pabandė mintyse ištarti Mirandos vardą, bet neįstengė), ir jis įprato su jomis kovoti, tačiau šįkart tamsa slėgė negailestingai.

Ką gi jis daro - grįžta į miestelį, kur būdamas vaikas praleido ketverius metus, ir stengiasi susigrąžinti tai, ką nesugrąžinamai prarado? Kokį stebuklą jis tikisi susigrąžinti, klajodamas tomis vaikystėje išvaikščiotomis kaimo keliūtėmis, kurios galbūt jau išvalytos nuo miško, ištiesintos, išasfaltuotos ir prišiukšlintos turistų išgerto alaus skardinėmis? Magija išnyko - ir juodoji, ir baltoji. Viskas nuėjo šuniui ant uodegos tąnakt, kai motociklas tapo nevaldomas, o po to ant kelio išdygo geltonas baldų furgonas, kuris vis augo, augo... ir pasigirdo Mirandos - Beno žmonos - klyksmas, kai...

Priekyje iš dešinės pamatė išvažiavimo kelią, ir Benas sekundę mąstė - gal pralėkti pro šalį, tolyn, į Čemberleną ar Liuistoną, ten sustoti, papietauti, po to apsisukti ir nurūkti savais keliais. Savais keliais - kur? Namo? Juokinga. Jeigu jis ir turi namus, tai jie čia. Čia, nesvarbu, kad juose viso labo tepagyveno ketverius metus.

Jis spustelėjo garso signalą, sulėtino "Sitroeno" greitį ir ėmė kilti šlaitu aukštyn. Aukštumėlėje išvažiavimas iš autostrados įsiliejo į 12-ąjį kelią, o šis, artėdamas prie miestelio, pavirto į Džointnerio aveniu. Benas pažvelgė į horizontą. Tai, ką jis ten išvydo, vėl privertė abiem kojom užgulti stabdžius. "Sitroenas" sudrebėjo ir sustojo.

Rytuose nuotakiai kilo medžiai - daugiausiai pušys ir eglės; horizonte jie tarsi smigo į dangų. Miestelio iš čia nesimatė - tik medžiai, ir atokiau, kur jie rėmėsi į dangų, aštrus dviskliautis Marsteno namo stogas.

Jo pakerėtas, Benas nepajėgė atitraukti akių. Veide greitai, tarsi kaleidoskope, keitėsi vienas kitam besipriešinančių jausmų atspindžiai.

- Jis vis dar čia, - balsu sumurmėjo jis. - Po paraliais.

Ir nuleido akis į savo rankas. Jų oda buvo pašiurpusi.

2

Jis tyčia pralėkė miestelį, užvažiavo į Kamberlendą, paskui sugrįžo atgal į Zalės Valdą, iš vakarų pusės Bernso keliu. Jį stebino, kad miestelis taip mažai pasikeitė. Keli nauji namai, kurių Benas neprisiminė, išsyk už miestelio ribos - kavinė, pavadinta "Pas Delą", ir pora neseniai atsiradusių žvyro karjerų. Iškirsta nemažai miško. Tačiau senas skardinis ženklas, rodantis kelią į miestelio šiukšlyną, tebebuvo ankstesnėje savo vietoje. Paties kelio taip ir neišgrindė, tad jis mirgėjo išmuštomis duobėmis ir senomis vėžėmis, o pro medžių properšą, kuria iš šiaurės vakarų į pietryčius driekėsi Meino Centrinės Energokompanijos elektros linijų stulpai, matėsi Mokyklos kalva. Savo vietoje stovėjo ir Grifeno ferma, nors kluoną padidino. Benas pamanė: įdomu, ar čia kaip ir anksčiau pieną pilsto į butelius ir jį parduoda? Etiketė vaizdavo besišypsančią karvę po firminiu ženklu "Saulėtasis Grifeno fermos pienas!" Benas nusišypsojo. Tetulės Sindės namuose jie nemažai šio pieno išliejo ant kvietinių dribsnių.

Pasuko kairėn, į Brukso kelią, pravažiavo palei kalinėto metalo vartus ir žemą akmeninę Harmonihilo kapinių tvorą, paskui stačiu šlaitu nusileido žemyn ir vėl kilo tolimuoju kalvos kraštu, vadinamu Marstenhilu.

Ties viršūne kelią gaubiantys medžiai prasiskyrė. Iš dešinės apačioje pirmą kartą Beno žvilgsniui atsivėrė visas miestelio vaizdas. Kairėje - Marsteno namas. Benas išlipo iš mašinos.

Namas nė kiek nepasikeitė. Nė trupučio.

Galima buvo pamanyti, kad paskutinį kartą Benas jį matė vakar.

Kieme priešais fasadą vešliai žėlė aukštos raganžolės. Jos dengė senas, šalčio išklaipytas plyteles, kurios vedė į priebutį. Žolėje svirpė žiogeliai. Benas pastebėjo, kaip jie šokinėja, ore brėždami keistas paraboles.

Pats namas žvelgė žemyn, į miestelį. Toks pat masyvus, netikusiai išplanuotas, smengantis ir persikreipęs. Netvarkingai užkalti langai teikė jam grėsmingą išvaizdą, būdingą visiems seniems, ilgą laiką negyvenamiems namams. Darganos nuplovė dažus, ir namas įgavo vienodą pilką spalvą. Pūgos nuplėšė ne vieną čerpę, o gausus sniegas nusklembė žemyn pagrindinio stogo vakarinį kampą, dėl to namas atrodė gunktelėjęs ir susikūprinęs. Iš kairės ant turėklo statramsčio buvo prikalta nusitrynusi lentelė: "Pašaliniams įeiti draudžiama".

Benas pajuto neįveikiamą norą nužingsniuoti apžėlusiu takeliu pro svirplelius ir žiogelius, kurie pabaidyti pažirs iš po jo kojų, užlipti ant

prieangio, pažvelgti pro bet kaip prikaltų lentų plyšį į koridorių... arba svetainę. Galbūt paklebenti paradines duris. Ir jeigu jos neužrakintos, įeiti.

Jis nurijo seiles ir mažne užhipnotizuotas įsistebeilijo į namą. Namas savo ruožtu kaip abejingas idiotas spoksojo į Beną.

Užuosdamas drėgno tinko ir trūnyjančių apmušalų kvapą, nueisi koridoriumi, o už sienų krebždensis pelės. Aplink matysi makalynę, krūvas šlamšto, galima bus ką nors pakelti - kad ir prespapjė - ir įsikišti kišenėn. Paskui koridoriaus gale, užuot žengęs į virtuvę, galėsi pasukti kairėn ir pakilti laiptais; po kojomis sugirgždės kalkių dulkės, kurios metų metais krito nuo lubų. Ten keturiolika pakopų. Tiksliai keturiolika. Bet viršutinė žemesnė, skirtingo dydžio, tarsi būtų pridėta, norint išvengti nelaimingo skaičiaus. Laiptų viršuje, aikštelėje, tu sustosi, žvelgdamas į uždaras duris koridoriaus gale. Jeigu eitum jų link, tarsi jausdamas, kaip jos pačios artėja ir auga, tai galėtum ištiesti ranką, uždėti delną ant dulsvos dėmėtos sidabrinės rankenos...

Benas nusisuko nuo namo, su švilpesiu iškvėpdamas sausą kaip šiaudai orą. Dar ne laikas. Vėliau - galbūt, bet ne dabar. Kol kas užtenka žinoti, kad čia viskas kaip ir anksčiau. Tai jo laukė. Benas atsirėmė delnais į kapotą ir pažvelgė į miestą. Ten, apačioje, nesunku išsiaiškinti, kas yra dabartinis Marsteno namo savininkas, ir galbūt šį namą išsinuomoti. Virtuvė puikiai tiks darbo kabinetui, o miegoti galės svetainėje. Bet viršun Benas stengsis nelipti.

Nebent, jeigu kitaip bus neįmanoma.

Jis įsėdo mašinon, užvedė ją ir nuriedėjo žemyn nuo kalvos, į Jeruzalės Valdą.

Antras skyrius

SUZANA (I)

1

Sėdėdamas parke ant suolelio, Benas atkreipė dėmesį, kad jį stebi kažkokia mergina. Atrodė labai daili, jos šviesius papurusius plaukus gaubė šilkinis šalikėlis. Tuo metu ji skaitė knygą, tačiau šalia gulėjo bloknotas eskizams ir dar kažkas, iš pažiūros panašus į anglinį pieštuką.

Buvo antradienis, rugsėjo šešioliktoji, pirmoji mokslo metų diena, ir parkas stebuklingu būdu ištuštėjo, praradęs pačius triukšmingiausius lankytojus. Liko tik po visą parką pasklidusios mamos su mažyliais, keletas senių, sėdinėjančių prie Karinio memorialo, ir ši mergina mirguliuojančiame senos kreivos guobos pavėsyje.

Gražuolė pakėlė akis nuo knygos ir pažvelgė į jį. Veidu perbėgo išgąsčio šešėlis. Paskui vėl nudelbė akis į puslapį, dar sykį paskersakiavo į Beną, lyg ir norėjo atsistoti, bet, matyt, persigalvojusi, pasiliko sėdėti.

Jis pakilo ir prisiartino - taip pat su knyga rankose. Tai buvo vesternas minkštais viršeliais.

- Sveika, - bičiuliškai kreipėsi Benas. - Mes pažįstami?

- Ne, - atsakė mergina. - Tai yra... jūs - Bendžamenas Mirsas, tiesa?

- Taip, - jis suraukė antakius.

Mergina nervingai nusijuokė - nežiūrėdama į akis, tik vogčiomis žvilgčiodama ir bandydama perskaityti Beno ketinimų barometro duomenis. Buvo visiškai akivaizdu, kad ji ne iš tų mergelių, kurios įpratusios plepėti parke su nepažįstamais vyriškiais.

- O aš jau pamaniau, kad regiu vaiduoklį, - ir kilstelėjo ant kelių gulėjusią knygą. Benas probėgomis pastebėjo ant kraštelio atspaudą: "Jeruzalės Valdos viešoji biblioteka". Pasirodė, jog tai "Padangių šokis", antrasis jo romanas. Mergina parodė Benui galinį viršelį - iš ten žvelgė dabar jau ketverių metų senumo jo nuotrauka. Veidas atrodė berniokiškas ir bauginančiai rimtas - akys kaip juodi briliantai.

- Nuo štai tokių atsitiktinių susitikimų prasideda dinastijos, - tarė jis, ir nors pastebėta buvo šiaip sau, pokštaujant, jo pasakymas keistai pakibo ore, kaip juokais ištarta pranašystė. Gerokai nusekusiame tvenkinyje už jų nugarų teškenosi keletas neseniai išmokusių vaikščioti mažylių, o mama prašė Rodžio: "Nesupk sesutės taip aukštai". Nekreipdama dėmesio, sesutė besiplaikstančia suknele skriejo sūpuoklėse iki paties dangaus. Šią akimirką Benas prisiminė ir po daugelio metų - tarsi nuo laiko pyrago būtų atriekę

ypatingą mažytį gabalėlį. Jei tokią minutėlę tarp dviejų žmonių niekas neplyksteli, jis paprasčiausiai nugarma ten, kur dingsta prisiminimai.

Paskui mergina nusijuokė ir ištiesė jam knygą.

- Užrašysite autografą?

- Ant bibliotekos knygos?

- Aš išpirksiu ją arba pakeisiu.

Nertinio kišenėje susirado mechaninį rašiklį, atvertė knygos priešlapį ir paklausė:

- Kuo jūs vardu?

- Suzana Norton.

Jis greitai, negalvodamas užrašė: *"Suzanai Norton, pačiai nuostabiausiai merginai parke. Su karščiausiais linkėjimais, Benas Mirsas".* Po savo parašu plačia rašysena pridėjo datą.

- Dabar jums teks ją pavogti, - tarė jis, grąžindamas knygą. - "Padangių šokio" daugiau neleidžia - deja.

- Užsisakysiu kopiją iš kurios nors Niujorko knygų saugyklos, - ji sumišo ir šįkart pažvelgė Benui į akis kiek ilgėliau. - Tai siaubingai gera knyga.

- Ačiū. Kai paimu ją iš lentynos ir pasižiūriu, tai niekaip negaliu suprasti, kodėl ją apskritai išspausdino.

- Ir dažnai paimate?

- Aha, bet stengiuosi šio įpročio atsikratyti.

Ji nusišypsojo, paskui abu ėmė kvatotis, ir situacija pasidarė natūralesnė. Vėliau Benas turės progos pamanyti, kaip lengvai, kaip sklandžiai viskas įvyko. Ši mintis jam niekad nekėlė dvasinio komforto. Vaizduotėje ji sužadindavo keisto pavidalo lemtį: ne aklą, o su fantazija ir jausmais, užsimojusią bejėgius mirtinguosius sumalti tarp milžiniškų Visatos girnų ir iškepti kažkokią mums nežinomą duoną.

- Ir "Konvėjaus dukrą" skaičiau. Nuostabi knyga. Bet tikriausiai jūs dažnai tai girdite.

- Stebėtinai retai, - sąžiningai prisipažino Benas. Miranda irgi dievino "Konvėjaus dukrą", bet Beno bičiuliai iš kavinių dažniausiai apie ją atsiliepdavo išsisukinėdami, o beveik visi kritikai triuškino. Na, štai tau tavo kritika: išmetam siužetą, pakeičiam jį masturbacija.

- O aš girdėjau dažnai.

- Ar naująją knygą skaitėt?

- "Bilis tarė: pradėkim"? Dar ne. Misis Kugen iš vaistinės sako, kad knygelė smarkokai nepadori.

- Taip, velniai griebtų, ji beveik puritoniška, - tarė Benas. - Kalba, tiesa, gruboka, bet kai rašai apie netašytus kaimo bernus, negali juk... Paklausykite, gal nupirkti jums ledų, ar ką? Aš kaip tik žiauriai užsimaniau ledų su sodos vandeniu.

Ji trečiąsyk pažvelgė jam į akis. Paskui šiltai nusišypsojo.

- Žinoma. Dievinu ledus. Pas Spenserį jie tiesiog klasiški.

Tokia buvo pradžia.

2

- Štai šita - misis Kugen?

Benas paklausė tylesniu balsu. Jis žiūrėjo į aukštą liesą moterį, kuri ant chalato dėvėjo raudoną nailoninį apsiaustą nuo dulkių. Melsvai padažyti jos plaukai buvo susukti žemyn vilnijančiomis bangomis.

- Taip, ta pati. Ji turi vežimėlį, kurį kiekvieną antradienį stumia su savimi į biblioteką, ir varo poniai Starčer pasiutimą, kadangi į šį vežimėlį prikrauna ne mažiau kaip toną formuliarų užsakomoms knygoms.

Jie sėdėjo ant raudonų odinių kėdžių prie sodos vandens fontanėlio. Benas gėrė sodos vandenį su šokoladu, Suzana - su žemuogių sirupu.

Spenserio vaistinė vienu metu tarnavo ir kaip autobusų stotis, tad iš tos vietos, kur jie sėdėjo, per senamadišką, užraitymais padabintą arką matėsi laukiamasis kambarys, kur pasistatęs tarp kojų lagaminą niūriai sėdėjo vienišas jaunuolis žydra karinės aviacijos uniforma.

- Nežinau, kur jis vyksta, bet linksmu jo nepavadintum, ar ne? - tarė Suzana, pastebėjusi Beno žvilgsnį.

- Turbūt, atėjo atostogų pabaiga, - atsakė Benas. Dabar, pamanė, ji paklaus, ar man teko tarnauti armijoje.

Bet išgirdo kitką:

- Vieną gražią dieną ir aš įsėsiu į šį dešimtos trisdešimt autobusą. Sudie, Zalės Valda. Galbūt mano veido išraiška irgi bus tokia pat apniukusi kaip šio vaikino.

- Ir kur išvažiuosite?

- Tikriausiai į Niujorką. Pasižiūrėti, ar sugebėsiu galų gale pati save išlaikyti.

- O kuo čia bloga?

- Valdoje? Aš ją dievinu. Bet, žinot, tėvai. Jie visuomet... žvilgčios man per petį, jeigu kas. "Ak tu, tingine". Be to, jaunai išpuikusiai mergelei Valda nedaug ką gali pasiūlyti, - ji truktelėjo pečiais ir palenkė galvą gurkštelėti per šiaudelį kokteilio. Ant įdegusio kaklo gražiai išryškėjo raumenys. Suzana vilkėjo piešinėliais išmarginta suknele, kuri pabrėžė gražią jos figūrą.

- Ir kokio darbo jūs ieškote?

Ji vėl gūžtelėjo pečiais.

- Bostono universitete gavau humanitarinių mokslų bakalauro diplomą... Nors darbas nebuvo vertas to popieriaus, ant kurio buvo atspausdintas, garbės žodis. Puikiausiai tinku išsilavinusių idiočių draugijai. Aš net įstaigos nesugebėčiau apstatyti. Kelios merginos, su kuriomis lankiau vidurinę

mokyklą, dabar sėdi gerose sekretorių vietose. O aš taip ir nepasistūmėjau toliau pirmųjų mašinraščio kursų metų.

- Tai kas belieka?

- Galbūt leidykla... - neapibrėžtai tarė ji. - Arba koks nors žurnalas... gal reklaminis. Tokios rūšies kontorėlės visuomet sugebės pasinaudoti žmogumi, kuris moka piešti pagal kieno nors nurodymą. Aš moku. Ir aplanką su savo darbais turiu.

- O pasiūlymą? - mandagiai pasiteiravo Benas.

- Ne... neturiu. Bet...

- Be pasiūlymo į Niujorką niekas nevyksta, - tarė jis. - Patikėkite. Tik kulnus numinsite.

Ji nesmagiai nusišypsojo.

- Tikriausiai jūs geriau žinote.

- Ar čia ką nors pardavėte?

- Taip, - ji vėl nusijuokė. - Iki šiol didžiausias mano sandėris - su korporacija “Sineks”. Jie atidarė Portlende naują kino teatrą ir išsyk nupirko dvylika paveikslų papuošti fojė. Užmokėjo septynis šimtus dolerių. Aš pirmą kartą įmokėjau už savo mažytį automobilį.

- Niujorke jums teks maždaug savaitei apsigyventi viešbučio numeryje, - toliau kalbėjo jis, - ir su savo aplanku maltis po visų, kokias tik sugebėsite rasti, žurnalų redakcijas ir leidyklas. Paskirkite susitikimą iš anksto, prieš pusmetį, kad redaktoriai tą dieną nebūtų numatę kitų reikalų. Tik, vardan Dievo, nesitrenkite į didelį miestą šiaip, kaip pakliuvo.

- O jūs? - paklausė ji, palikdama šiaudelį ir graibydama ledus šaukšteliu. - Ką jūs veikiate tarp klestinčios Jeruzalės Valdos visuomenės, miestelyje su tūkstančiu trimis šimtais gyventojų?

Jis patraukė pečiais.

- Mėginu parašyti romaną.

Ji bematant užsiplieskė smalsumu.

- Valdoje? Apie ką? Kodėl čia? Nejau...

Benas rimtai pažvelgė į ją.

- Jūs tardote.

- Aš?.. Ak, tiesa. Atleiskite, - Suzana servetėle nušluostė savo stiklinės apačią. - Nenorėjau kištis į svetimus reikalus. Paprastai aš nelinkusi į atlapaširdiškumą, garbės žodis.

- Neverta teisintis, - nuramino Benas. - Visi rašytojai mėgsta paplepėti apie savo knygas. Kartais naktį, gulėdamas lovoje išsigalvoju interviu su pačiu savimi “Pleibojui”. Nereikalingas laiko gaišinimas. Jie domisi tik tais autoriais, kurių knygos ką nors reiškia universitetų intelektualams.

Karinės aviacijos jaunuolis pakilo. Šniokšdamas stabdžiais, prie šaligatvio priešais vaistinę artėjo “Greihaundas”.

- Kai buvau mažas, gyvenau Zalės Valdoje ketverius metus. Bernso kelyje.

- Bernso kelyje? Dabar ten liko vien Pelkės ir nedidukės kapinės. Jas vadina Harmonihilu.

- Gyvenau pas savo tetą Sindę. Sintiją Stouens. Suprantat, tėvas mirė, o mamai atsitiko kažkas... na... lyg ir nervų priepuolis. Todėl ji išsiuntė mane pas tetą Sindę - tam laikotarpiui, kol atsigaus. Teta Sindė įlaipino mane į autobusą ir nusiuntė atgal į Long Ailendą pas mamą, praėjus lygiai mėnesiui po didelio gaisro, - jis žvilgtelėjo į savo atspindį veidrodyje, kabojusiame už sodos fontanėlio. - Aš verkiau autobuse išvažiuodamas iš mamos, ir raudojau, kai autobusas mane vežė iš tetos Sindės bei Jeruzalės Valdos.

- Tais pačiais metais, kai kilo gaisras, aš gimiau, - tarė Siuzana. - Pats didžiausias įvykis per visą šio miestelio istoriją, o aš jį pramiegojau!

Benas nusijuokė.

- Tai jūs septyneriais metais vyresnė, nei aš pamaniau parke.

- Tikrai? - atrodo, ji buvo patenkinta. - Ačiū... galbūt. Tikriausiai jūsų tetos namas sudegė.

- Taip, - atsakė jis. - Toji naktis - viena iš mano ryškiausių prisiminimų. Prie durų pribėgo kažkokie žmonės su guminėmis žarnomis ant pečių ir pasakė, kad mums reikia išeiti. Vaizdas buvo pritrenkiantis. Teta Sindė pasimetusi blaškėsi po namus, rankiodama daiktus ir kraudama juos į savo "Hadsoną". Viešpatie, na ir naktelė!

- Jūsų teta buvo apsidraudusi?

- Ne, bet namą mes nuomojome, ir beveik visus vertingus daiktus pernešėme į mašiną. Išskyrus televizorių. Mes stengėmės jį pakelti, bet nepajėgėme netgi nuo grindų atplėšti. Tai buvo "Video Karalius" su septynių colių ekranu ir didinimo stiklu priešais kineskopą. Mirtis akims. Bet vis tiek tuomet teturėjome vieną kanalą - vien "kantri" muzika, reportažai iš fermų ir "Klounas Kitis".

- Ir jūs sugrįžote parašyti knygą? - stebėjosi mergina.

Benas atsakė ne iškart. Misis Kugen atidarinėjo cigarečių blokus ir pildė vitriną prie kasos. Provizorius misteris Lebris be tikslo trainiojosi už aukšto vaistinės prekystalio, primindamas apšarmojusį vaiduoklį. Vaikinukas karinės aviacijos uniforma stovėjo prie autobuso durų ir laukė, kol iš tualeto grįš vairuotojas.

- Taip, - atsakė Benas. Jis pasisuko ir pasižiūrėjo į Suzaną - tiesiog į veidą, pirmą kartą. Jos veidelis buvo tikrai gražus - atviros mėlynos akys ir aukšta, lygi įdegusi kakta. - Jūsų vaikystė praėjo šiame miestelyje? - paklausė jis.

- Taip.

Benas linktelėjo.

- Tuomet jūs suprantate. Zalės Valdoje gyvenau būdamas vaikas, ir man ji atrodo pripildyta vaiduoklių. Kai grįžau, vos nepravažiavau pro šalį - baiminausi, kad jis atrodys kitoks.

- Čia niekas nesikeičia, - tarė Suzana. - Beveik niekas.

- Paprastai mes su Gardnerio vaikais žaisdavome karą Pelkėse. Piratavome Karališkame tvenkinyje. Žaisdavome "vėliavos pagrobimą" ir slėpynes parke. Po to, kai išsiskyriau su teta Sinde, mudu su mama patekdavome į gan atšiaurokas vietas. Kai man buvo keturiolika, ji nusižudė. Bet didesnė dalis stebuklingų atminties dulkių nubyrėjo nuo manęs dar prieš tai. Jos liko šičia. Ir ligi šiol niekur nepranyko. Miestelis tiek nepasikeitė. Žiūrėti į Džointnerio aveniu - tai tas pat, kaip žiūrėti per ploną ledo sluoksnį, panašų į tą, kokį galima nuimti nuo miestelio vandens rezervuaro paviršiaus, prieš tai atkapojus kraštus. Tai tas pat, kaip apžiūrinėti pro jį savo vaikystę. Viskas neapibrėžta, miglota, kai kas visiškai pranykę, bet iš esmės ji vis dar čia.

Benas nustebęs nutilo. Jis pasakė kalbą!

- Jūs kalbate lygiai taip, kaip savo knygose, - pagarbiai pastebėjo Suzana.

Jis nusijuokė.

- Anksčiau aš niekada nekalbėjau nieko panašaus. Bent jau balsu.

- O ką jūs veikėte po savo motinos... mirties?

- Klajojau po margą pasaulį, - trumpai atsakė jis. - Valgykite savo ledus.

Ji pakluso.

- Kai kas vis dėlto pasikeitė, - ištarė kiek palaukusi. - Mirė ponas Spenseris. Jūs jį prisimenate?

- Žinoma. Kiekvieną ketvirtadienio vakarą teta Sindė atvažiuodavo į miestelį apsipirkti, o mane pasiųsdavo čia atsigerti žolių alaus. Anuomet jį dar pardavinėjo - tikrą Ročesterio saldų žolių alų. Teta duodavo man į nosinuką susuktus penkis centus.

- Mano laikais alus jau kainuodavo dešimtuką. Prisimenate, kaip jis visuomet sakydavo?

Pakrypęs į priekį, Benas susikūprino, išrietė vienos rankos plaštaką, tarsi ji būtų susukta reumato, burnos kamputis atvipo žemyn - atrodė kaip neseniai insultu persirgęs žmogus.

- Pūslę, - sušvokštė jis. - Oi, priveiks šis alutis tavo pūslę, pagyrūne!

Suzanos juokas nuskriejo iki ventiliatoriaus, lėtai besisukančio virš jų galvų. Ponia Kugen pakėlė akis.

- Oi, *kaip nulietas!* Tik mane jis vadino meilute.

Jiedu linksmai pažvelgė vienas į kitą.

- Klausyk, gal norėtum šį vakarą su manimi nueiti į kiną? - paklausė Benas.

- Tai būtų nuostabu.

- Koks kino teatras yra arčiausiai?

Ji sukikeno.

- Tiesą sakant, Portlendo "Sineksas", kurio fojė puošia nemirtingos Suzanos Norton drobės.

- O dar? Kokius filmus tu mėgsti?

- Ką nors įtempto, su automobilių lenktynėmis.

- Įsidėmėjau. Prisimeni "Nordiką"? Jis stovėjo pačiame miestelio centre.

- O kaipgi. Užsidarė šešiasdešimt aštuntaisiais. Kai mokiausi aukštesnėse klasėse, mes eidavome į jį kompanijomis po dvi poreles, ir jeigu filmas pasirodydavo prastas, mėtydavom į ekraną tuščius spragintų kukurūzų pakelius, - ji sukikeno. - Dažniausiai taip ir būdavo.

- Paprastai jie sukdavo senus serialus, - tarė Benas. - "Žmogus-raketa", "Žmogaus-raketos sugrįžimas", "Krešas Kalahenas ir Vudu mirties dievas".

- Tai buvo prieš mane.

- Kas gi nutiko "Nordikui"?

- Dabar ten Lario Kroketo prekybos nekilnojamu turtu kontora, - paaiškino ji. - Man regis, "Nordiką" pražudė kino teatras po atviru dangumi Kamberlende. Jis ir dar televizija.

Jie šiek tiek patylėjo, mąstydami kiekvienas sau. Autobusų stoties laikrodis rodė be penkiolikos vienuoliktą.

Abu choru ištarė:

- Klausyk, o ar atsimeni...

Tuoj pat susižvalgė, ir šįsyk, kai suskambėjo juokas, ponia Kugen perliejo savo žvilgsniu abudu. Netgi misteris Lebris dirstelėjo nuo savo prekystalio.

Jie dar ketvirtį valandos plepėjo, paskui Suzana nenoriai pasisakė, kad turi bėgti su reikalais, bet iki pusės aštuonių spės susiruošti. Kai jie išsiskyrė, kiekvienas nusistebėjo, kaip nevaržomai, natūraliai, atsitiktinai susikryžiavo jų gyvenimai.

Benas plačiu žingsniu patraukė žemyn Džointnerio aveniu, bet ties Broko gatvės kampu stabtelėjo ir atsainiai dirstelėjo į Marsteno namą. Jis prisiminė, kad 1951-aisiais metais gaisras beveik pasiekė Marsteno kiemą, bet tuo metu pasisuko vėjas.

Benas pamanė: galbūt namas turėjo sudegti. Gal šitaip būtų buvę geriau.

3

Nolis Gardneris išėjo iš municipaliteto pastato ir prisėdo ant laiptelių šalia Parkinso Džilespio kaip tik tuo laiku, kai Suzana drauge su Benu užėjo pas Spenserį. Parkinsas rūkė "Pall Mall" ir kišeniniu peiliuku valėsi pageltusius nagus.

- Ar ten tasai rašytojas? - paklausė Nolis.

- Aha.

- O su juo Suzana Norton?

- Aha.

- Taip, taip, įdomu, - pratarė Nolis ir timptelėjo uniformos diržą. Ant krūtinės blizgėjo šerifo žvaigždė. Dėl jos Nolis turėjo vykti į detektyvų

parduotuvę - miestelis savo išrinktų konsteblių ženklais neaprūpindavo. Parkinsas irgi turėjo ženklą, tačiau jį nešiojosi piniginėje - Nolis šito niekaip negalėjo suprasti. Be abejo, visas miestelis žinojo, kad jis konsteblis, bet dar egzistavo tradicijos. Jeigu esi įstatymo atstovas, tenka turėti omeny ir viena, ir kita. Nolis nuolat galvojo ir apie viena, ir apie kita, nors mėgautis valdžia galėjo tik pusę darbo dienos.

Parkinso peiliuko geležtė slystelėjo ir nudrožė sluoksnelį didžiojo piršto odos.

- Velnias, - negarsiai keiktelėjo Parkinsas.

- Manai, kad jis iš tikrųjų rašytojas, Parkai?

- O kaipgi. Nesunku tuo įsitikinti - čionykštėje bibliotekoje yra trys jo knygos.

- Iš gyvenimo ar iš galvos?

- Iš galvos, - Parkinsas įsidėjo kišenėn peiliuką ir atsiduso.

- Floidui Tibitsui nepatiks, kad kažkoks mulkis vaikšto su jo boba.

- Jie nevedę, - tarė Parkinsas, - ir jai daugiau nei aštuoniolika.

- Floidui tai nepatiks.

- Man atrodo, Floidas gali prišikt sau į kepurę ir nešioti ją užpakaliu į priekį, - pasakė Parkinsas. Jis užgesino cigaretę į laiptų pakopą, išsitraukė iš kišenės dėžutę nuo ledinukų, įdėjo jon ką tik užgesintą nuorūką ir įsikišo dėžutę atgal į kišenę.

- Kur šitas rašytojas apsigyveno?

- Centre, pas Evą, - atsakė Parkinsas. Jis atidžiai tyrinėjo sužeistą pirštą. - Užvakar užvažiavo viršun ir apžiūrinėjo Marsteno namą. Keista buvo vaikino fizionomija.

- Keista? Kaip keista?

- Keista ir viskas, - Parkinsas išsitraukė cigaretes. Saulė maloniai šildė veidą. - O paskui nuvažiavo pas Larį Kroketą. Norėjo šį namą išsinuomoti.

- *Marsteno* namą?

- Aha.

- Jis ką - trenktas?

- Gal, - Parkinsas nuvijo nuo kairės klešnės musę ir stebėjo, kaip toji zyzdama nulėkė į skaistų rytą. - Senis Laris Kroketas pastaruoju metu buvo smarkiai užsiėmęs. Girdėjau, kad važiavo parduoti Kaimišką Geldą.

- Ką? Tą seną griuveną?

- Aha.

- Ką gi joje galima veikti?

- Nežinau.

- Na, - Nolis pakilo ir vėl pasitaisė diržą. - Gal apvažiuosiu miestą.

- Važiuok, - tarė Parkinsas ir vėl užsirūkė.

- Nori su manimi?

- Ne, geriau dar čia pasėdėsiu.

- Kaip nori. Iki.

Nolis nusileido laiptais, niekaip negalėdamas suprasti (ir ne pirmą kartą), kada gi Parkinsas pagaliau nuspręs atsistatydinti, kad jis, Nolis, galėtų dirbti visą dieną. Prašom pasakyti, kaip įmanoma išaiškinti nusikaltimą, sėdint ant municipaliteto laiptelių?

Parkinsas su šiokiu tokiu palengvėjimu stebėjo, kaip Nolis nueina. Nolis buvo neblogas vaikinas, bet labai jau energingas. Parkinsas išsitraukė sulankstomą peiliuką, atlenkė geležtę ir vėl ėmėsi pjaustinėti nagus.

4

Jeruzalės Valda buvo užregistruota 1765 metais (po dviejų amžių miestelis pažymėjo savo dviejų šimtų metų jubiliejų fejerverku ir karnavalu parke: nuo atsitiktinės kibirkštėlės užsiliepsnojo Debės Forster "Indijos princesės" kostiumas, o Parkinsui Džilespiui teko įgrūsti vietinėn blaivyklon šešis neblaivius žmones už pasirodymą viešoje vietoje), penketą metų prieš tai, kai Meinas pagal Misūrio Kompromisą tapo valstija.

Savo keistą pavadinimą miestelis gavo dėl gan proziško nutikimo. Vienas pirmųjų čionykščių gyventojų buvo rūstus išstypęs fermeris, vardu Čarlsas Belnepas Teneris. Jis laikė kiaules ir vieną pačių stambiausių pavadino Jeruzale. Kartą šeriant, Jeruzalė ištrūko iš aptvaro, pasislėpė artimiausiame miške, sulaukėjo ir pasidarė plėšri. Paskui ne vienerius metus Teneris perspėdavo vaikus laikytis atokiau nuo jo privačios valdos. Jis persisverdavo per vartus ir piktu balsu karksėjo: "Jei nenorite, kad jums paleistų žarnas, nesiartinkite prie Jeruzalės miško, prie Jeruzalės valdos!" Įspėjimas prigijo, pavadinimas - irgi. Tai mažai ką įrodo, nebent tiktai, kad Amerikoje ir kiaulės gali siekti nemirtingumo.

Pagrindinė gatvė, pradžioje vadinta Portlendo pašto keliu, 1896 metais Eliaso Džointnerio garbei buvo pervadinta Džointnerio aveniu. Džointneris šešerius metus (kol penkiasdešimt devintaisiais gyvenimo metais jo nenuvarė į kapą sifilis) posėdžiavo Atstovų rūmuose ir labiausiai atitiko įvaizdį žmogaus, kuriuo Valda galėjo pasigirti... jeigu neturėsime omeny kiaulės Jeruzalės ir Perlos Anos Bats, kuri 1907 metais išbėgo į Niujorką.

Lygiai per vidurį Džointnerio aveniu stačiu kampu kirto Broko gatvė, o patsai miestelis buvo beveik apskritas (nors rytuose, ten, kur Zalės Valda ribojosi vingiuota Karališkąja upe, miestelio masyvo apribai truputį plokštėjo). Žemėlapyje šie du pagrindiniai keliai darė miestelį panašų į teleskopo okuliarą.

Šiaurės vakarų kvadrantas buvo labiausiai miškinga miestelio dalis, išsidėsčiusi aukštumėlėje. Tiesa, aukšta ją niekas nebūtų pavadinęs, nebent koks nors Vidurio vakarų gyventojas. Miško kirtimų nualintos senos pavar-

gusios kalvos nuožulniai leidosi iki pat miestelio. Ant paskutinės kalvos stūksojo Marsteno namas.

Didelę šiaurės rytų kvadranto dalį sudarė šienaujamos pievos: motiejukai su liucerna. Tenai tekėjo sena, mažne statmenai nudailintais krantais Karališkoji upė. Nešdama savo vandenis po nedideliu mediniu Broko gatvės tiltu, ji plokščiais spinduliuojančiais lankais vinguriavo į šiaurę, kol pasiekdavo teritorijas netoli šiaurinių miestelio ribų, kur po plonu dirvos sluoksniu glūdėjo tvirtas granitas. Per milijoną metų upė prasimušė kelią per penkiasdešimties pėdų uolos akmenį. Šią vietą vaikai praminė "Girtuoklio šuoliu", kadangi prieš keletą metų Vindžo Ratbano brolis, klaikus girtuoklis Tomis Ratbanas, ieškojo vietos, kur galėtų nusivarvinti, slystelėjo ir nusivertė nuo skardžio. Karališkoji upė maitino fabrikais užterštą Endroskoginą, bet pati visuomet išlikdavo švari - vienintele pramone, kuria kada nors galėjo pasigirti Valda, buvo jau seniai uždaryta lentpjūvė. Vasaros mėnesiais įprasta buvo matyti nuo Broko gatvės tilto savo meškeres įmerkusius žvejus. Diena, kai jiems nepasisekdavo ištraukti iš Karališkosios upės nors keletą žuvelių, pasitaikydavo labai retai.

Pats gražiausias buvo pietryčių kvadrantas. Čia reljefas vėl kilo aukštyn, tačiau po gaisro nebebuvo likę nei bjaurių išdagų, nei sunaikinto viršutinio dirvos sluoksnio. Abipus Grifeno kelio žemė priklausė Čarlsui Grifenui, pačios didžiausios į pietus nuo Mechanik Fols fermos savininkui, o nuo Mokyklos kalvos galėjote stebėti milžinišką Grifeno sandėlį, kurio aliumininis stogas spindėjo saulėje kaip gigantiškas heliografas. Apylinkėse buvo ir kitų fermų, be to, nemažai namų, kuriuos nusipirkdavo "baltosios apykaklės"; pastarieji važinėdavo į darbus Portlende arba Liuistone. Retsykiais rudenį, stovėdami Mokyklos kalvos viršūnėje, jūs galėjote įkvėpti išdeginamų laukų aromato ir išvysti mažytį, tarsi žaislinį, Zalės Valdos savanoriškosios ugniagesių draugovės furgonėlį: jis lūkuriavo, kad galėtų pagelbėti, jeigu įvyktų kas nors nepageidautina. 1951-ųjų metų pamoka čionykščiams gyventojams nepraėjo veltui.

Vagonėliai stovėjo tik pietvakarinėje miestelio dalyje. Čia galėjai pamatyti viską, kas paprastai lydi panašias priemiesčių asteroidų juostas: ant blokų pakelti sudaužytų automobilių likučiai, prie nutrintų lynų prikabintos padangos, kelkraščiuose saulėje blyksinčios skardinės nuo alaus, ant pirmų pasitaikiusių šatrų sukabinti neseniai išskalauti nunešioti baltiniai, sodrus nešvarumų smarsas iš paskubomis pastatytų išviečių. Namai Vingyje buvo artimi malkų sandėlių giminaičiai, tačiau beveik virš kiekvieno styrojo spindinti televizijos antena, o viduje beveik pas visus stovėjo pas Grantą arba Sirsą kreditan nupirkti spalvoti televizoriai. Šių lūšnų ir vagonėlių kiemai buvo perpildyti vaikų, žaislų, pikapų, motorinių rogių ir dar - mopedų. Kai kurie vagonėliai buvo prižiūrimi gerai, bet daugumai čionykščių gyventojų tai buvo neįveikiamas rūpestis. Kiaulpienės ir raganžolės žėlė iki pat

kulkšnių. Iškart už miesto ribos, ten, kur Broko gatvė virto Broko keliu, stūksojo kavinė "Pas Delą", kurioje penktadieniais grojo rokenrolą, o šeštadieniais - kantri. 1971-aisiais kavinė supleškėjo ir buvo atstatyta iš naujo. Beveik visi pietinėje miestelio dalyje gyvenantys kaubojai lankydavosi joje su savo merginomis išgerti alaus ir pasipešti.

Didžiuma telefonų buvo sudvejinti - į du, tris arba šešis abonentus, taigi čionykščiams gyventojams visuomet buvo apie ką paplepėti. Visuose nedideliuose miesteliuose skandalas tyliai ir lėtai verda ant užpakalinio viryklės lankainio, panašiai, kaip tetos Sindės keptos pupos. Skandalai gimdavo ir Vingyje, bet dažniausiai čia pasidarbuodavo tvirtesnio statuso žmogus.

Zalė buvo valdoma miestelio susirinkimo, ir nors nuo 1965-ųjų metų sklido kalbos, kad tokią valdymo formą reiktų pakeisti miestelio taryba, kuri kartą per du metus viešai atsiskaitytų pagal visus biudžeto punktus, ši idėja taip ir nebuvo įgyvendinta. Miestas augo ne taip greitai, kad senoji tvarka taptų varginanti ir skausminga, nors sunkiasvorė "vienas žmogus - vienas balsas" tipo demokratija kai ką iš naujai atvykusiųjų priversdavo piktai vartyti akis. Buvo trys renkamos pareigybės: miestelio konsteblis, atsakingas už vargšų globą; miestelio notaras (norint užregistruoti automobilį, tekdavo trenktis velniai žino kur į Tegart Strymo kelią bei drąsiai pasitikti du piktus šunis, laisvai vaikštinėjančius po kiemą) ir mokyklos inspektorius. Savanoriška ugniagesių draugovė gaudavo grynai simbolinius asignavimus, - tris šimtus dolerių per metus, - bet iš esmės atstojo senių pensininkų bendravimo klubą. Per tuos mėnesius, kai degindavo žolę, jie suspėdavo pamatyti daugybę jaudinančių dalykų ir likusį metų laiką sėdėdavo aplink Patikimų žinių turėtoją, pasakodami vienas kitam įvairius niekus. Komunalinio ūkio skyriaus nebuvo, nes nebuvo nei bendro vandentiekio, nei dujotiekio, nei kanalizacijos, nei elektros tinklo. Iš šiaurės vakarų į pietryčius miestelis buvo išvarpytas Centrinės Meino Energokompanijos elektros perdavimo stulpais, o miško masyvai - dideliais, šimto penkiasdešimties pėdų pločio kirtimais. Vienas toks stulpas kaip kitos civilizacijos sargybinis grėsmingai stūksojo šalia Marsteno namo.

Viskas, ką Zalės Valda žinojo apie karus, gaisrus ir vyriausybių krizes, ji iš esmės sėmėsi teleprogramoje "Walter Cronkite". Taip, Poterių vaikį nukovė Vietname, o Klodo Bovio sūnus grįžo su protezu (užmynė ant pėstininkams skirtos minos), bet jis jau įsidarbino pašte padėti Kenui Denlisui, taigi ir su juo buvo viskas gerai. Vaikinai nešiojo ilgesnius nei jų tėvai plaukus ir ne taip tvarkingai šukuodavosi, bet daugiau iš esmės niekas nieko nepastebėjo. Kai Suvienytoje vidurinėje mokykloje nusprendė nenešioti uniformų, Egė Korles parašė laišką į Kamberlendo laikraštį "Ledger", bet Egė jau daugelį metų kiekvieną savaitę rašė į "Ledger", dažniausiai apie svaiginančių gėrimų pragaištingumą ir Jėzaus Kristaus, kaip savo asmeninio gelbėtojo, priėmimo širdin stebuklą.

Kai kurie jaunuoliai bandė narkotikus. Horeso Kilbio sūnus Frenkas rugpjūčio mėnesį stojo prieš teisėją Hukerį ir buvo nubaustas penkiasdešimties dolerių bauda, bet daug rimtesnę problemą kėlė alkoholis.

Nuo to laiko, kai svaigalus leista pardavinėti jaunesniems, tai yra aštuoniolikmečiams pirkėjams, kavinėje "Pas Delą" trainiojosi ištisi būriai paauglių. Namo jie lėkdavo kaip paklaikę, tarsi norėdami padengti kelią nauja, gumine danga, taigi vienas kitas prisitrenkdavo mirtinai. Pavyzdžiui, kaip Bilis Smitas, kuris devyniasdešimties mylių per valandą greičiu įsirėžė į Dyp Kat kelio medį, nugalabydamas ir save, ir savo draugužę Laverną Diubi.

Tačiau jeigu viso šito neskaičiuotume, Valdos provincinių kančių pažinimas būtų akademinis. Laikas čia tekėjo pagal kitokį tvarkaraštį.

Tokiame mielame miestelyje negalėjo vykti jokios pasibaisėtinos niekšybės. Tik ne čia.

5

Ana Norton lygino, kai su produktų krepšeliu ūmai įsiveržė dukra, numetė jai panosėn kažkokią knygelę, iš kurios galinio viršelio žvelgė pailgo veido jaunuolis, ir ėmė plepėti.

- Lėčiau, - paprašė Ana. - Pritildyk televizorių ir pasakok.

Suzana užčiaupė burną Piteriui Maršalui, kuris "Holivudo kvadratams" dalijo tūkstančius dolerių, ir papasakojo motinai apie susitikimą su Benu Mirsu. Misis Norton prisivertė išklausyti Suzanos ramiai ir užjaučiančiai linguodama galva, nepaisant žalių įspėjančių ugnelių, kurios plykstelėdavo kiekvieną sykį, Suzanai paminėjus naujojo vaikino vardą... Dabar jaunikaičius pakeitė vyrai, spėjo misis Norton, nors susitaikyti, kad Suzana jau pakankamai subrendusi vyrams, jai buvo sunku. Bet šiandien ugnelės švytėjo kiek ryškiau nei įprasta.

- Skamba jaudinančiai, - pratarė ji ir paguldė ant lyginimo lentos eilinius vyro marškinius.

- Jis iš tikrųjų labai mielas, - kalbėjo Suzana. - Ir labai natūralus.

- Ach, kojos, mano kojos, - pasiguodė misis Norton. Ji pastatė lygintuvą, ir šis piktai sušnypštė, paskui atsisėdo į bostonietišką supamąjį krėslą šalia didelio lango. Pasirąžiusi išsitraukė iš ant kavos stalelio gulinčio pakelio cigaretę "Parlament" ir užsirūkė.

- Tu įsitikinusi, kad jis geras žmogus, Suzana?

Suzana nusišypsojo: jos šypsena reiškė gynybą.

- Žinoma, įsitikinusi. Jis panašus... na, nežinau... į koledžo instruktorių, ar panašiai.

- Sako, kad Pamišėlis Sprogdintojas buvo panašus į sodininką, - tarė misis Norton.

- Bobų bezdalai, - guviai atrėžė Suzana. Šis epitetas nepakenčiamai erzino mamą.

- Duok pažiūrėti knygą, - motina ištiesė ranką.

Suzana padavė knygą, ūmai prisiminusi homoseksualo išprievartavimo sceną kalėjimo kameroje.

- "Padangių šokis", - mąsliai nutęsė Ana Norton ir ėmė vartyti puslapius kaip pakliuvo. Suzana nuolankiai laukė. Motina tokius dalykus jauste jausdavo - pajus ir dabar.

Viršulangiai buvo pakelti, tingus priešpietinis vėjelis judino geltonas virtuvės užuolaidas - mama reikalavo, kad virtuvę vadintų valgomuoju, tarsi Nortonai gyventų skendėdami pertekliuje. Namas buvo geras - iš tvirto mūro, kurį buvo sunkoka prišildyti žiemą, užtat vasarą čia laikėsi vėsa kaip upės oloje. Stovėjo jis ant slenksčio, kylančio Broko gatvės įkalnėlėn, ir pro didelį langą, ties kuriuo sėdėjo misis Norton, gerai matėsi miestelio link besidriekiantis kelias. Vaizdas džiugino akį, o žiemą atrodydavo netgi tapybiškas: ilga, perspektyvon nutolstanti, blizganti provėža, neliestas sniegas ir nuotolio sumažinti nameliai, ant apsnigto lauko metantys pailgus geltonos spalvos potėpius.

- Regis, Portlendo laikraštyje skaičiau šios knygos recenziją. Ne itin palankią.

- O man patinka, - ryžtingai pareiškė Suzana. - Ir jis pats - taip pat.

- Galbūt jis patiks ir Floidui, - tingiai ištarė misis Norton. - Tu turėtum juos supažindinti.

Suzana pajuto tvenkiantis pyktį ir išsigando. Ji manė, kad jodvi su motina jau atlaikė paskutiniąsias jaunystės audras ir netgi likusius išgyvenimus, bet štai atsinaujina senas ginčas - Suzanos asmenybė ir motinos patirtis bei įsitikinimai... Pasaka be galo.

- Mudvi jau šnekėjomės apie Floidą, mam. Tu gi žinai, kad čia nėra nieko rimto.

- Laikraštyje rašė, jog šioje knygoje esama dar ir kažkokių baisiai purvinų kalėjimo scenų. Berniukai su berniukais.

- Ach, mama, vardan Dievo, - ji pasivaišino cigarete iš motinos pakelio.

- Nėr dėl ko dievagotis, - šaltai tarė misis Norton. Ji grąžino knygą ir į žuvies formos keraminę peleninę nukratė nuo cigaretės ilgą pelenų galą. Peleninę jai padovanojo viena draugė iš moterų klubo. Šis daikčiukas kažkodėl visuomet Suzaną erzino - atrodė kažin kaip nepadoru kratyti pelenus į ešerio žiomenis.

- Aš sudėsiu produktus, - pakilo Suzana.

Misis Norton ramiai tarė:

- Tiesiog norėjau pasakyti, kad jeigu judu su Floidu Tibitsu ketinote susituokti...

- Vardan Dievo, *iš kur* tu ištraukei? Ar aš kada nors apie tai kalbėjau?

- Aš maniau...
- Tu manei neteisingai, - karštai ir truputį meluodama pareiškė Suzana. Tačiau jau keletą savaičių ji lėtai, laipsnis po laipsnio nuo Floido atšalo.
- Aš maniau, kad kai pusantrų metų susitikinėji su tuo pačiu vaikinu, - tyliai ir tvirtai toliau kalbėjo motina, - tai reiškia, jog reikalas nuėjo toliau, nei vaikščiojimas susikibus už rankučių.
- Mudu su Floidu daugiau nei bičiuliai, - ramiai sutiko Suzana. Na, tegul ji padaro iš *šito* savo išvadas.
Tarp jų pakibo balsu neišsakytas dialogas:
- *Tu miegojai su Floidu?*
- *Ne tavo reikalas.*
- *Ką tau reiškia šitas Benas Mirsas?*
- *Ne tavo reikalas.*
- *Tu ketini jį įsimylėti iki ausų ir padaryti kokią nors kvailystę?*
- *Ne tavo reikalas.*
- *Aš myliu tave. Mudu su tėčiu abu tave mylime.*
Į tai nebuvo kas atsakyti. Štai kodėl Niujorkas - arba bet kuris kitas miestas - pavirto į imperatyvą. Išdavoje jūs visuomet atsitrenkdavot į jų neišsakytos meilės barikadas, tarsi stuktelėdami galva į veltiniu išmuštą kameros sieną. Šios meilės autentiškumas darė neįmanomą tolesnį, kupiną potekscių ginčą ir sukurdavo kažin ką neaiškaus, išnykstančio dar prieš pametant prasmę.
- Tiek to, - negarsiai ištarė misis Norton. Ji įkišo cigaretę į žuvies žiomenis, ir toji nuslydo toliau, į pilvą,
- Einu į viršų, - pasakė Suzana.
- Žinoma. Ar galiu perskaityti šią knygą po tavęs?
- Jeigu nori.
- Aš norėčiau su juo susipažinti, - pridūrė Ana.
Suzana skėstelėjo rankomis ir gūžtelėjo pečiais.
- Šį vakarą grįši vėlai?
- Nežinau.
- Ką man pasakyti Floidui Tibitsui, jei jis paskambins?
Pyktis plūstelėjo vėl.
- Ką nori, - ji luktelėjo. - Juk tu vis tiek...
- Suzana!
Toji neatsisukdama užlipo viršun.
Misis Norton liko savo vietoje, nereginčiomis akimis spoksodama pro langą į miestelį. Virš galvos pasigirdo Suzanos žingsniai, o paskui - ištraukiamo molberto bildesys.
Ji pakilo ir vėl ėmė lyginti. Kai pajuto, kad Suzana pasinėrė į darbą, nuėjo į sandėliuką prie telefono ir paskambino Meiblei Verts. Besišnekant Ana lyg tarp kitko užsiminė, kad Suzana sakė, esą jų aplinkoje apsireiškė žinomas

autorius, o Meiblė švilptelėjo ir tarė: "Tu turi omeny tą, kuris parašė "Konvėjaus dukterį"? Į tai misis Norton atsakė: "Taip", o Meiblė pakomentavo: "Irgi mat literatūra, - plikas seksas ir nieko daugiau". Misis Norton pasiteiravo: "Jis apsistojo motelyje ar..."

Na, jeigu jau taip pakrypo kalba, tai jis apsistojo centre, "Evos kambariuose" - vieninteliame miestelio pansione. Misis Norton palengvėjo: Eva Miler - padori moteris, našlė, ir jokių šurum-burum nepakęs. Kas dėl moterų pansione, jos taisyklės buvo trumpos ir dalykiškos. Jeigu tai jūsų motina arba sesuo - gerai. Jeigu ne, galite pasėdėti virtuvėje. Taisyklės nediskutuojamos.

Po penkiolikos minučių, meistriškai užglaisčiusi pagrindinį savo tuščių plepalų tikslą, misis Norton pakabino ragelį.

Suzana, galvojo grįždama prie lyginimo lentos, ach, Suzana... aš paprasčiausiai noriu tau gero. Kaip tu nesupranti?

6

Jie grįžo iš Portlendo 295-uoju plentu, ir buvo dar ne taip vėlu - tik dvyliktos pradžia. Už Portlendo priemiesčių greitis autostradoje buvo ribojamas iki penkiasdešimt penkių mylių per valandą, o Benas buvo geras vairuotojas. "Sitroeno" žibintai skrodė tamsą kaip sviestą.

Kine laiką praleido gerai, bet buvo atsargūs - kaip dažnai pasitaiko žmonėms, jaučiantiems vienas kitam leistiną ribą. Dabar Suzana prisiminė motinos klausimą ir tarė:

- Kur tu apsistojai? Išsinuomojai namą?

- Gavau jaukią vietelę "Evos kambariuose", Reilroudo gatvėje, trečiajame aukšte.

- Bet juk tai siaubinga! Ten, viršuje, ko gero, koks keturiasdešimt laipsnių!

- Karštis man patinka, - tarė jis. - Šilumoje sekasi dirbti. Nusirengiu iki pusės, įsijungiu tranzistorių ir išgeriu galoną alaus. Šitaip išsunkiu po dešimt puslapių naujo juodraščio per dieną. Be to, ten gyvena įdomūs seniokai. O kai pagaliau išeini į priebutį ir pūsteli vėjelis... Rojus!

- Laikinas, - abejodama tarė Suzana.

- Aš ketinau išsinuomoti Marsteno namą, - atsainiai pareiškė Benas. - Netgi domėjausi, bet jį jau pardavė.

- *Marsteno* namą? - nusišypsojo ji. - Tu jį painioji su kažkuo kitu.

- Ne. Namas, kuris stovi ant pirmosios kalvos į šiaurės vakarus nuo miesto. Brukso kelyje.

- Jį pardavė? Kas, sakyk susimildamas...

- Ir aš nustebau. Retsykiais mane kaltina, esą neturiu vieno šulo, bet netgi aš galvojau tik apie jo nuomą. Vaikinas, kuris prekiauja namais, nieko nesako. Tikriausiai tai jo gili, miglota paslaptis.

- Galbūt kas nors jį nori paversti vasaros poilsio namais, - padarė prielaidą Suzana. - Kad ir kas tai būtų, jis - išprotėjęs. Vienas dalykas namą atnaujinti - aš ir pati mielai pamėginčiau... bet Marsteno namas... apie atnaujinimą negali būti nė kalbos. Jis jau buvo griuvena dar anuomet, kai buvau mergaitė. Benai, kodėl nori ten gyventi?

- O ar tu buvai nors sykį jo viduje?

- Ne, bet turėjau drąsos probėgšmais dirstelėti pro langą. O tu?

- Buvau. Vieną kartą.

- Baisu ten, ar ne?

Jis nutilo, abu galvojo apie Marsteno namą. Skandalas ir prievarta, susiję su šiuo namu, čia vyko dar prieš jų gimimą, bet tokius dalykus mažuose miesteliuose prisimena ilgai ir ceremoningai perduoda savo baimes iš kartos į kartą.

Huberto Marsteno ir jo žmonos Berdės istorija labiau priminė baisią miestelio paslaptį. Hubis trečiajame dešimtmetyje buvo stambios Naujosios Anglijos krovinių transporto kompanijos prezidentas - kompanijos, kuri, kaip buvo kalbama, didžiausią savo biznį varė po pusiaunakčio, perveždama į Masačūsetsą kanadietišką viskį.

1928 metais jiedu su žmona, pasiturintys žmonės, pasitraukė poilsio į Zalės Valdą, bet nemažą savo turto dalį (niekas, netgi Meiblė Verts, nežinojo, kokią) prarado dvidešimt devintaisiais, sužlugus biržai.

Dešimtį metų, kurie praėjo nuo rinkos nuosmukio iki Hitlerio iškilimo, Marstenas su žmona išgyveno savo name kaip atsiskyrėliai. Juos buvo galima pamatyti tik vidurdienį, kai jie atvykdavo į miestelį apsipirkti. Laris Makleodas, tais metais dirbęs paštininku, pasakojo, kad Marstenas prenumeravo keturis dienraščius, "The Saturday Evening Post", "The New Yorker" ir pigų žurnaliūkštį, pavadinimu "Amazing Stories", kuriame buvo publikuojami fantastiniai apsakymai. Be to, kartą per mėnesį Hubis gaudavo iš transporto kompanijos, įsikūrusios Fol Riveryje, Masačūsetso valstijoje, čekį. Laris sakė, kad gali nustatyti, - čekis tai, ar ne, - perlenkęs voką ir pažvelgęs pro langelį adresui.

Būtent Laris ir rado juos 1939-ųjų metų vasarą. Per penkias dienas pašto dėžutėje prisikaupė tiek laikraščių ir žurnalų, kad nebebuvo kur daugiau jų grūsti. Visa tai Laris nunešė keliuku, ketindamas įkišti tarp tinklelio nuo uodų ir durų.

Buvo rugpjūtis, pats vasaros vidurys, prasidėjo karščiausios dienos, ir žolė priešais paradinį Marsteno namo priebutį - žalia, vešli - siekė blauzdas. Medinius pinučius užpakalinėje namo pusėje visiškai dengė sausmedis. Aplink baltą kaip vaškas, gardžiai kvepiantį žiedyną tingiai dūzgė stambios bitės. Tomis dienomis, nepaisant aukštos žolės, namas vis dar atrodė puikiai. Prieš pasimaišant protui, Hubis pastatė patį gražiausią namą visoje Zalės Valdoje.

Nuėjęs keliuku pusę atstumo (anot istorijos, kuri užgniaužus iš siaubo kvėpavimą ilgą laiką buvo pasakojama kiekvienai naujai moterų klubo ledi), Laris užuodė kažką negero - tarsi pašvinkusią mėsą. Jis pasibeldė į paradines duris, bet atsako neišgirdo. Dirstelėjo vidun, bet tirštoje prietemoje nieko neįžiūrėjo. Užuot įėjęs, apsuko namą iš kitos pusės. Ten dvokė dar labiau. Laris pabandė atidaryti užpakalines duris, kurios pasirodė neužrakintos, ir įžengė virtuvėn. Kampe iškėtojusi kojas tysojo basa Berdė Marsten. Pusė moters galvos buvo ištaškyta artimu trisdešimt šešto kalibro šautuvo šūviu.

("Musės, - ramiu autoritetingu tonu visuomet tardavo Odrė Hersi apie šią vietą. - Laris sakė, kad virtuvė buvo jų pilna. Jos zyzė, tūpė ant... na, suprantate, ir vėl pakildavo. Musės".)

Laris Makleodas apsisuko ir nukūrė tiesiai į miestelį. Jis nuėjo pas Norisą Verni, tuometinį konsteblį, paskui dar paėmė keturis žioplius iš Kroseno parduotuvės - tomis dienomis jai vis dar vadovavo Milto tėvas. Tarp jų buvo vyresnysis Odrės brolis Džeksonas. Jie grįžo Noriso "Ševroletu" ir Lario pašto furgonu.

Niekas iš miestelėnų taip ir nepabuvojo name - sensacija pasirodė trumpalaikė. Kai nurimo jaudulys, Portlendo "Telegram" apie įvykį išspausdino apybraižą. Huberto Marsteno namas buvo užverstas atliekomis - ištisas šiukšlių sąvartynas, knibždantis karingomis žiurkėmis. Siauri praėjimai raitėsi tarp pageltonijusių laikraščių ir žurnalų, pelyjančių, visiškai nereikalingų, kažkada dovanai gautų knygiūkščių krūvų. Loretos Starčer pirmtakė iš šio sąvartyno atrinko ir nusiuntė į Viešąją Jeruzalės Valdos biblioteką pilnus Dikenso, Skoto, Marieto raštų rinkinius, kurie ten saugomi iki šios dienos.

Džeksonas Hersis paėmė "The Saturday Evenining Post", pradėjo vartyti ir staiga įsižiūrėjo atidžiau. Prie kiekvieno puslapio lipnia juosta buvo tvarkingai priklijuotas doleris.

Kaip pasisekė Lariui, Norisas Verni pastebėjo apeidamas namą užpakalinio įėjimo linkui. Prie kėdės buvo diržu pririštas žmogžudystės ginklas - jo vamzdis buvo nukreiptas tiesiai į paradines duris žmogaus krūtinės aukštyje. Šautuvas buvo užtaisytas, o nuo gaiduko per koridorių iki durų rankenos tįso virvelė.

("Be to, šautuvas buvo užtaisytas, - šioje vietoje pabrėždavo Odrė. - Užtektų Lariui Makleodui kartą truktelėti, ir jis būtų nukeliavęs tiesiai prie rojaus vartų".)

Ten buvo ir daugiau spąstų, tik ne tokių mirtinų. Virš virtuvės pritaisytas keturiasdešimties svarų laikraščių ryšulys. Vienas į antrą aukštą vedančių laiptų statramstis įpjautas, ir tai galėjo kai kam kainuoti sulaužytą kulkšnį... Greitai paaiškėjo, kad Hubis Marstenas buvo daugiau nei trenktas - jis buvo visiškas beprotis.

Patį Hubį rado viršuje, miegamajame, kuriuo baigėsi koridorius. Hubis kybojo po lubų sija.

(Suzana su draugėmis saldžiai kamavo viena kitą istorijomis, kurių po nuotrupą pasisemdavo iš suaugusiųjų. Pas Eimę Roklif vidiniame kieme stovėjo žaidimų trobelė; jos užsisklęsdavo ir sėdėdamos tamsoje gąsdino viena kitą Marsteno namu, kurį taip pavadino dar prieš Hitleriui įsiveržiant į Lenkiją; jos kartodavo tai, ką buvo girdėjusios iš suaugusiųjų, sustiprindamos įspūdį daugybe nemalonių smulkmenų, kokias tik pajėgė sukurti jų vaizduotė. Netgi dabar, po aštuoniolikos metų, Suzana patyrė, kad vien prisiminimas apie Marsteno namą ją paveikė tarsi kerėtojo užkeikimas ir sugrąžino slogiai ryškius vaizdus: Eimės žaidimų namelyje susiėmusios už rankų susigūžė mažos mergaitės, o pati Eimė įtaigiai ir grėsmingai sako: "Jo veidas išpampo, liežuvis pajuodavo ir išlindo iš burnos, o juo šliaužiojo musės. Mano mamytė pasakojo misis Verts".)

- ...namas.

- Kaip? Atleisk, - ji grįžo tikrovėn, beveik fiziškai pajutusi truktelėjimą. Benas suko iš autostrados nuokalnėn, kuria prasidėjo įvažiavimas į Zalės Valdą.

- Aš pasakiau, jog tai senas vaiduoklių namas.

- Papasakok, ką ten regėjai.

Jis nelinksmai nusijuokė ir staigiai įjungė tolimas šviesas. Tuščias dviejų juostų asfaltuotas kelias driekėsi priekin, į pušų ir eglių alėją.

- Viskas prasidėjo nuo vaikiškų juokelių. Galbūt nieko rimtesnio ir nebuvo. Prisimenu, visa tai vyko penkiasdešimt pirmaisiais, ir vaikams anuomet tekdavo prasimanyti įvairių pramogų - juk uostyti aviacinius klijus iš popierinių paketų tuomet jie dar nebuvo sugalvoję. Aš daugiausiai žaisdavau su berniukais iš Vingio - dabar jie visi tikriausiai iš čia išvažiavo... Ar Zalės Valdos pietus kaip ir anksčiau vadina Vingiu?

- Taip.

- Aš valkiojausi su Deiviu Barklėjumi, Čarlsu Džeimsu, - tik visi berniukai vadino jį Sūneliu, - Haroldu Robersonu, Floidu Tibitsu...

- Su Floidu? - nustebusi paklausė Suzana.

- Taip, o tu jį pažįsti?

- Aš su juo draugavau, - atsakė ji ir išsigandusi, kad balsas nuskambėjo neįprastai, suskubo aiškinti toliau: - Sūnelis Džeimsas irgi vis dar čia. Džointnerio aveniu jis turi degalinę. Haroldas Robersonas mirė. Nuo leukozės.

- Visi jie metais ar dvejais buvo už mane vyresni. Turėjo savo klubą. Žinai, tokį elitinį. Norint vadintis Kruvinuoju Piratu, reikėjo trijų rekomendacijų, - Benas stengėsi, kad šie žodžiai nuskambėtų lengvai, tačiau juose slypėjo seniai išgyventos nuoskaudos kartėlis. - Bet aš buvau atkaklus. Iš gyvenimo geidžiau tik vieno - tapti Kruvinuoju Piratu... Bent jau tą vasarą. Pagaliau jie atlėgo ir pasakė, kad galės mane priimti, jeigu atlaikysiu Deivio sugalvotą įšventinimą. Mes visi kopsime į kalvą prie Marsteno namo, o man reikės įeiti vidun ir ką nors iš ten išsinešti. Kokį nors trofėjų.

Benas sukikeno. Burna buvo perdžiūvusi.
- Ir kas gi atsitiko?
- Įlindau į namą pro langą. Nors jau buvo praėję dvylika metų, jis vis dar buvo *priverstas* šlamšto. Laikraščius, ko gero, paėmė per karą, bet visa kita liko. Koridoriuje, prie durų, stovėjo stalas, o ant jo - vienas iš tų sniegini ų rutuliukų; žinai, apie ką kalbu? Jo viduje matosi mažytis namukas, o kai rutuliuką pakratai, jame tarsi ima snigti. Įsikišau rutuliuką kišenėn, bet neišėjau. Iš tiesų norėjau įrodyti, koks aš drąsus. Todėl patraukiau viršun - ten, kur jis pasikorė.
- O, Viešpatie, - sušnibždėjo Suzana.
- Išimk iš stalčiuko man cigaretę, gerai? Stengiuosi mesti, tačiau be cigaretės dabar negaliu.
Ji padavė cigaretę, ir Benas prisidegė ją mašinos žiebtuvėliu.
- Name dvokė. Nepatikėtum, kaip dvokė. Pelėsiais ir pūvančiais baldais... arba kilimais... ir dar jautėsi kažkoks gaižus smarsas, tarsi sugedusios mėsos. Be to, sklido kažin koks gyvų padarų - žiurkių, švilpikų ar kitokių gyvių - kvapas; galbūt jie suko lizdus tarpsieniuose, o gal taisėsi rūsyje žiemos miegui. Skvarbus drėgnas kvapas.
Aš užlipau laiptais - mirtinai persigandęs devynerių metų mažylis. Girgždėjo ir smego namas, buvo girdėti, kaip kitoje tinko pusėje nuo manęs išsilaksto kažkokie padarai. Visąlaik atrodė, kad už nugaros girdžiu žingsnius. Bijojau atsigręžti - o jei staiga pamatyčiau įkandin sekantį visiškai pajuodavusiu veidu ir su kilpa rankoje Hubį Marsteną.
Benas labai stipriai suspaudė vairą. Dingo nerūpestinga jo balso intonacija. Prisiminimų ryškumas Suzaną kiek išgąsdino. Silpnoje prietaisų skydelio šviesoje Beno veidą raižė vertikalios raukšlelės - atrodė kaip žmogus, keliaujantis po nekenčiamą šalį, kurios jam niekaip nesiseka visiškai pamiršti.
- Viršuje sutelkiau visą drąsą ir nubėgau koridoriumi iki kambario. Mano sumanymas buvo toks: įskuosti ten, pagriebti ką nors dar ir išsinešdinti velniop. Durys koridoriaus gale buvo uždarytos. Mačiau, kad jos vis artėja ir artėja, regėjau nusėdusius vyrius ir ant slenksčio gulinčią jų apačią. Išvydau sidabrinę rankeną, kiek padulksvėjusią toje vietoje, kurią dažniausiai lietė rankos. Kai ją truktelėjau, apatinis durų kraštas spigiai sudžeržgė per medines grindis, tarsi moteris klyktų iš skausmo. Manau, turėdamas daugiau proto, būčiau bematant apsisukęs ir išsinešdinęs. Bet aš iki ausų buvau pripumpuotas adrenalino. Todėl įsikibau į duris abiejomis rankomis ir iš visų jėgų trūktelėjau. Durys atsilapojo. O už jų pasirodė Hubis - jis karojo po sija, pro langą besiskverbianti šviesa išryškino jo kūno siluetą.
- Ak, Benai, nereikia, - nervingai ištarė Suzana.
- Bet aš sakau teisybę, - lenkė jis. - Teisybę apie tai, ką pamatė devynmetis berniukas ir ką po dvidešimt ketverių metų prisimena vyras. Ten kybojo

Hubis, ir jo veidas buvo visai ne juodas. Jis buvo žalias. Akys aptinusios. Rankos melsvai balkšvos... atstumiančios. O paskui jis atsimerkė.

Benas giliai užtraukė dūmą ir švystelėjo cigaretę pro langą į tamsą.

- Aš taip suspiegiau, kad tikriausiai buvo girdėti ir už dviejų mylių. Paskui galvotrūkčiais puoliau šalin. Viduryje laiptų parvirtau, nusiritau žemyn, pakilau, išdūmiau per paradines duris ir nuskuodžiau keliu. Berniukai laukė manęs maždaug už pusės mylios. Tuomet ir apsižiūrėjau, kad vis tebelaikau rankoje stiklinį rutulį. Jį turiu iki šiol.

- Bet juk tu nemanai, kad iš tiesų matei Hubertą Marsteną, ar ne, Benai? - toli priekyje Suzana pastebėjo mirksintį žalią žibintą, kuris žymėjo miestelio centrą, ir apsidžiaugė.

Po ilgos pauzės jis atsakė.

- Nežinau, - ištarė vangiai, sunkiai, tarsi norėdamas pasakyti "ne" ir šitaip baigti temą. - Galbūt buvau taip susijaudinęs, kad viskas pasivaideno. Antra vertus, prielaida, esą namai sugeria tarp jų sienų siautėjusias emocijas, esą jie saugo kažin ką tarsi... "sausą ekstraktą" - šioje prielaidoje yra tiesos. Galbūt tinkama asmenybė... gali suveikti kaip katalizatorius, ir šis "sausas ekstraktas" sukelia aktyvų pasireiškimą... nežinau, ko. Kalbu ne apie vaiduoklius, kaip juos dažniausiai įsivaizduojame. Kalbu apie kažkokią trimatę psichinę televiziją. Gali būti, kad tai netgi kažkas gyva. Pabaisa, jeigu nori.

Ji paėmė cigaretę ir prisidegė.

- Bet nesvarbu. Daugelį savaičių po to aš vis dar miegodavau įsijungęs šviesą ir sapnuodavau, kad iki gyvenimo pabaigos atidarinėju ir uždarinėju tas duris. Užtenka man patirti stresą, ir sapnas pasikartoja.

- Tai siaubinga.

- Anaiptol, - tarė Benas. - Kad ir kaip ten būtų, ne itin, - jis dūrė pirštu į nebyliai snaudžiančius Džointnerio aveniu namus, pro kuriuos jie važiavo. - Kartais negaliu suprasti: kodėl neima šaukti šių namų lentos nuo tų siaubingų dalykų, kurie tarp jų susapnuojami, - jis kiek patylėjo. - Jei nori, važiuojame į centrą, pas Evą, truputėlį pasėdėsime priebutyje. Vidun tavęs pakviesti negaliu, bet šaldytuve turiu kelis butelius kokakolos, o kambaryje, jeigu turi norą prieš miegą išgerti, šiek tiek "Bacardi".

- Labai norėčiau.

Jis pasuko į Reilroudo gatvę, ūmai išjungė žibintus ir įvažiavo į mažą nešvarią stovėjimo aikštelę, kuria naudojosi mebliuotų kambarių nuomininkai. Priebutis buvo nudažytas baltai, o krašteliai - raudona spalva. Eile išrikiuotos trys pintos kėdės žvelgė į Karališkąją upę. Upė atrodė kaip akinantis sapnas: anapus kranto, medžiuose įsipainiojo vėlyvos vasaros mėnulio pilnatis ir tiesė ant vandens sidabrinį taką. Kadangi miestelis buvo nurimęs, Suzana išgirdo putojančio vandens garsus - ten upė krito į užtvankos šliuzus.

- Sėskis. Aš greitai.

Jis įėjo į namą, tyliai priverdamas duris, o ji atsisėdo į vieną iš supamųjų krėslų.

Nepaisant savo keistumo, Benas jai patiko. Suzana buvo ne iš tų, kurios tiki meile iš pirmojo žvilgsnio, nors tikrai neabejojo, kad dažnai kyla akimirkos geismas (kuris paprastai pavadinamas daug nekaltesniu susižavėjimu). Ir vis dėlto Benas nebuvo tas žmogus, kuris galėtų nejučia įkvėpti po pusiaunakčio rašyti į rūpestingai saugomą dienoraštį - pagal savo ūgį jis buvo pernelyg liesas, šiek tiek pablyškęs. Jo veidas rodė nuolatinį gilinimąsi savo vidumi ir buvo kažin kaip knygiškas, o akys retai kada išduodavo tikrąsias mintis. Visa tai vainikavo sunkus juodų plaukų kuokštas, kuris atrodė, šukuojamas ne šukomis, o pirštais.

Ir šita istorija...

Nei "Konvėjaus dukroje", nei "Padangių šokyje" nebuvo nė menkiausios užuominos apie tokius skausmingus minties posūkius. Pirmoji knyga buvo apie ministro dukterį, kuri pabėga iš namų, pritampa prie kontrkultūros ir leidžiasi ilgon kelionėn po šalį autostopu, vieną dieną buvodama vienur, kitą - kitur. Antroji pasakojo istoriją apie Frenką Bazį, iš kalėjimo pabėgusį nusikaltėlį, kuris kitoje valstijoje pradeda naują gyvenimą - ima dirbti autošaltkalviu ir galutinai nutraukia savo ryšius su nusikaltėlių pasauliu. Abi knygos buvo šviesios, kupinos energijos, ir kybančio Hubio Marsteno šešėlis, kaip veidrodyje atsispindėjęs devynmečio berniuko akyse, nė vienos jų, regis, netemdė.

Suzana pajuto, kaip kažkokia jėga nukreipė jos žvilgsnį į kairę nuo upės, už priebučio, kur ties paskutinėmis miesto prieigomis žvaigždes dengė kalva.

- Štai, - tarė Benas. - Tikiuosi, kad tiks.

- Pasižiūrėk į Marsteno namą, - tarė Suzana.

Jis pažvelgė. Ten degė šviesa.

7

Viskas buvo išgerta, praėjo pusiaunaktis, mėnulis beveik išnyko iš akiračio. Jie šnekučiavosi apie kažką nereikšminga, paskui, užpildydama pauzę, Suzana pasakė:

- Tu man patinki, Benai. Labai.

- Tu man irgi. Ir aš nustebintas... Ne, ne tai norėjau pasakyti. Prisimeni, kaip aš kvailai pajuokavau parke? Pernelyg gerai sekasi.

- Jeigu norėsi pasimatyti dar kartą, aš sutinku.

- Taip.

- Bet nesiskubink. Prisimink, kad esu paprasta mergaitė iš mažo miestelio.

Jis nusišypsojo.
- Labai panašu į Holivudą. Bet į gerą Holivudą. Dabar turėčiau pabučiuoti, ar ne?
- Taip, - rimtai atsakė ji. - Manau, kad scenarijuje toliau įrašyta kaip tik šitai.
Benas sėdėjo šalia merginos supamajame krėsle; nenustodamas lėtai suptis, persilenkė per ranktūrį ir prigludo burna prie Suzanos lūpų, nemėgindamas nei ieškoti jos liežuvio, nei jos liesti. Beno lūpos nuo lygių dantų spaudimo atrodė tvirtos, alsavimas dvelkė silpnu romo ir tabako kvapu. Suzana taip pat ėmė suptis, ir judėjimas suteikė bučiniui naują nepatirtą pojūtį. Bučinys tai silpnėjo, tai įsiplieksdavo, buvo tai lengvas, tai stiprus.
Suzana pamanė: "Jis ragauja, kokio esu skonio". Mintis pažadino joje užslėptą susijaudinimą, ir ji nutraukė bučinį nelaukdama, kol jis galutinai ją įaistrins.
- O-o, - pratarė Benas.
- Ar nori rytoj vakare papietauti mano namuose? - paklausė ji. - Kertu lažybų, namiškiai bus sužavėti tavimi, - akimirka buvo tokia džiugi ir nerūpestinga, kad Suzana galėjo mestelėti motinai šį kąsnelį.
- Valgiai pagaminti namuose?
- Visi - naminiai.
- Būsiu laimingas. Nuo to laiko, kai čia atvykau, gyvenu pietaudamas vien pusfabrikačiais.
- Tuomet šeštą? Mes valgome anksti.
- Žinoma. Puiku. Ir jeigu prakalbome apie namus, geriau tave palydėsiu. Eime.
Grįždami automobiliu jiedu nesišnekėjo, kol Suzana neišvydo iš kalvos viršūnės naktyje švysčiojančio žiburėlio, kurį motina visuomet palikdavo, jeigu Suzanos nebuvo namuose.
- Įdomu, kas gi ten? - paklausė ji, pasisukdama Marsteno namo pusėn.
- Greičiausiai naujasis šeimininkas, - romiai atsakė Benas.
- Šis žiburys nepanašus į elektros šviesą, - mįslingai ištarė ji. - Pernelyg žalias, pernelyg silpnas. Gal žibalinė lempa?
- Ko gero, jie dar nespėjo pajungti elektros.
- Galbūt. Bet kiekvienas, nors šiek tiek gebantis pažvelgti priekin, būtų paskambinęs į Energokompaniją dar prieš atsikraustydamas.
Jis nieko neatsakė. Jiedu jau buvo prie kelio, vedančio į Nortonų namus.
- Benai, - netikėtai ištarė mergina, - naujoji tavo knyga - apie Marsteno namą?
Jis nusikvatojo ir pakštelėjo jai į nosies galiuką.
- Jau vėlu.
Ji nusišypsojo.
- Aš nenorėjau kvosti.

- Nieko baisaus. Bet galbūt kitą sykį... dieną.
- Sutarta.
- Geriau skuosk namo, mergele. Rytoj šeštą?
Ji dirstelėjo į laikrodį.
- Šiandien šeštą.
- Labos nakties, Suzana.
- Labos nakties.
Suzana išlipo iš mašinos ir lengvai nubėgo takeliu šoninių durų link, paskui atsisuko ir, kai Benas ėmė riedėti atgal, pamojavo. Prieš įžengdama vidun, pienininkui paliktame sąraše papildomai įrašė grietinę. Keptos bulvės su grietine suteiks vakarienei daugiau elegancijos.
Dar minutėlę delsė, žvelgdama viršun, į Marsteno namą, o paskui įėjo vidun.

8

Mažame, į dėžutę panašiame kambarėlyje Benas nusirengė ir nedegdamas šviesos nuogas įsliuogė į lovą. Suzana pasirodė miela mergina - pirma miela mergina, kokią jis sutiko po Mirandos žūties. Benas vylėsi, kad nebandys jos paversti naująja Miranda - tai būtų kankynė jam pačiam ir baisiai neteisinga Suzanos atžvilgiu.
Jis atsigulė ir leidosi nešamas snaudulio srovės. Neilgai trukus prieš užmiegant, Benas pakilo ant alkūnės ir pažvelgė į langą, kurio fone kaip kvadratinis šešėlis matėsi jo rašomoji mašinėlė, o greta jos - maža popieriaus lapų šūsnis. Peržiūrėjęs keletą kambarių, jis specialiai paprašė Evą Miler išnuomoti kaip tik šį, kadangi pro jo langus matėsi Marsteno namas.
Ten vis dar tebedegė žiburys.
Šią naktį, pirmą kartą nuo to laiko, kai Benas atvažiavo į Zalės Valdą, jis susapnavo seną sapną - taip gyvybingai jis nebuvo apsireiškęs nuo pat Mirandos žūties avarijoje.
Bėgimas koridoriumi; siaubingas atidaromų durų cyptelėjimas; kabanti figūra, kuri netikėtai atmerkė beprotiškas užtinusias akis; apimtas lėtos sapno panikos, tarsi grimzdamas į tirštą dumblą, Benas pasisuka į duris...
Ir patiria, kad jos užrakintos.

Trečias skyrius

VALDA (I)

1

Pažadinti miestelį - nesudėtinga, rūpesčiai nelaukia. Netgi tuomet, kai saulės kraštelis dar slepiasi už horizonto, o žemę gaubia tamsa, gyvenimas jau atgyja.

2

4:00.

Grifeno berniukai - Helas, aštuoniolikos metų, ir Džekas, keturiolikos, kartu su dviem samdytais darbininkais pradėjo melžimą. Išplautas iki baltumo ir spindintis tvartas atrodė kaip švaros stebuklas. Iš abiejų pusių buvo išdėstyti gardai, pro juos driekėsi takeliai be jokios dėmelės, o tarp takelių ties viduriu tįso nuožulnus cementinis latakas - girdykla. Helas tolimajame tvarto gale spragtelėjo jungtuką, atsuko čiaupą ir paleido vandenį. Pradėjęs dirbti, sukaukė elektrinis siurblys, kuris kėlė vandenį iš artezinio šulinio (ferma buvo aprūpinama iš dviejų tokių šulinių). Helas ir šiaip buvo niūrus, ne itin nuovokus vaikinukas, o šiandien - ypač suirzęs. Vakar vakare jiedu su tėvu aiškinosi santykius. Helas norėjo mesti mokyklą. Jis jos neapkentė. Jis neapkentė tenykštės nuobodybės, reikalavimo nejudant išsėdėti po penkiasdešimt minučių, ir dar - visų dalykų, išskyrus miškininkystę ir braižybą. Anglų kalba varė jam įsiūtį, istorija buvo kvailystė, sąskaityba - nesuprantama. O šlykščiausia buvo tai, kad nei viena, nei antra, nei trečia neturėjo jokios prasmės. Karvėms visiškai tas pat, ar joms sakai "ne-a" ir painioji laikus; joms tas pat, kas buvo prakeiktos Potomako armijos vyriausiasis vadas prakeiktame Pilietiniame kare, o kas dėl matematikos, tai nuosavas Helo tėtušis - kad jį kur velniai nujotų - net prieš šautuvo vamzdį nebūtų sugebėjęs prie dviejų penktųjų pridėti pusės. Štai kodėl jis laikė buhalterį. Reikia tik pažiūrėti į tą vaikiną! Išsimokslino koledže, o vis tiek pluša tokiam stuobriui kaip Helo senis. Tėtušis ne kartą aiškino: sėkmingo reikalų tvarkymo paslaptis slypi ne knygose (o pieno ferma - ne blogesnis biznis už kitus), *pažinti* žmones - štai kur šuo pakastas. Tėtušis buvo meistras pataukšti apie išsilavinimo ir savo šešių klasių stebuklą. Senis skaitė vien "Reader's Digest", o ferma per metus duodavo 16 tūkstančių dolerių pelno. Pažinti žmones. Mokėti spausti jiems rankas ir klausinėti, kaip sekasi jų

žmonoms, pavadinant pastarąsias vardais. Na, žmones Helas pažino. Jie dalijosi į dvi rūšis: tokius, kuriuos buvo galima uiti, ir tokius, kurių negalima. Pirmųjų ir antrųjų santykis buvo kaip dešimties ir vieneto.

Nelaimei, tėtušis ir buvo šiuo vienetu.

Helas dėbtelėjo per petį į Džeką, kuris šakėmis lėtai nešiojo iš paskleistos kaugės šieną į keturis pirmuosius gardus. Štai jis, knygų kirminas, tėvelio mylimasis! Nelaimingas šiknius.

- Greičiau! - riktelėjo. - Duok šen šieno!

Jis atrakino sandėlio spynas, ištempė lauk pirmąjį iš keturių elektrinių melžtuvų ir ėmė ridenti jį praėjimu, klaikiai raukydamasis prieš blizgantį nerūdijančios skardos paviršių.

Mokykla. Sušikta *mokykla!*

Priešais jį kaip nesibaigiančių antkapių eilė driekėsi dar devyni mokslo mėnesiai.

3

4:30.

Praėjusios dienos vakarinio melžimo pienas buvo perdirbtas ir dabar keliavo atgal į Valdą, šįsyk ne galvanizuotuose plieniniuose pieno bidonuose, o kartoniniuose pakeliuose su marga etikete "Sliufuthilo pieno produktai". Čarlso Grifeno tėvas prekiavo savuoju pienu, bet ši prekyba pasidarė nepelninga. Konglomeratai prarijo paskutiniuosius nepriklausomus fermerius.

Sliufuthilo pienininku vakarinėje Valdos dalyje dirbo Irvinas Perintonas. Savo maršrutą jis pradėjo nuo Broko gatvės (apylinkėse dar žinomos Broko kelio arba Skalbimo Lentos vardu). Vėliau jis pervažiuos per miestelio centrą, o paskui išriedės į Brukso kelią.

Rugpjūty Vinui sukako šešiasdešimt vieneri, ir artėjantis išėjimas pensijon pirmą kartą pasirodė tikrai realus ir įmanomas. Jo žmona, pikta sena bjaurybė, vardu Elsė, pasimirė septyniasdešimt trečiųjų rudenį (vienintelis dėmesio ženklas, kurį jinai parodė savo vyrui per dvidešimt septynerius jų santuokos metus, ir buvo tai, kad pasimirė anksčiau už jį). Kai pagaliau išeis poilsio, Vinas ketino pasiimti savo šunį Doką, pusiau veislinį kokerį, ir persikelti arčiau Pemakvid Pointo. Jis svajojo kiekvieną dieną miegoti iki devintos valandos ir daugiau nė karto neregėti saulėtekio.

Jis privažiavo prie Nortonų namo ir įdėjo į krepšį jų užsakymą: apelsinų sultis, dvi kvortas pieno, tuziną kiaušinių. Kai Vinas lipo iš kabinos, kelį pervėrė skausmas, bet ne itin smarkus. Viskas žadėjo puikią dieną. Prie įprasto misis Norton sąrašo apskritaine Suzanos rašysena buvo pridurta: "Vinai, prašyčiau palikti vieną mažą pakelį grietinės. Ačiū".

Perintonas sugrįžo grietinės, manydamas, kad šiandien - viena tų dienų, kai visiems norisi ko nors neįprasto. Grietinė! Kai kartą jos paragavo, jis kone susivėmė.

Rytuose ėmė švisti dangus, o laukuose, skiriančiuose Broko gatvę nuo miestelio, karališkais briliantais sužibo sodri rasa.

4

5:15.

Štai jau dvidešimt minučių, kai Eva Miler atsikėlė, užsimetė aptrintą chalatą ir įsimynė į nušleivotas rožinės spalvos šlepetes. Ji ruošė sau pusryčius - plakta kiaušinienė iš keturių kiaušinių, aštuonios plonos bekonienos riekelės, puodelis naminio kepsnio. Šią kuklią užkandėlę papuošė dvi uogiene apteptos riekės ir dešimt uncijų apelsinų sulčių aukštame stikle. Po sulčių bus du puodeliai kavos su grietinėle. Eva - stambi moteris, bet negali sakyti, kad stora. Ji pernelyg atkakliai darbavosi, namuose palaikydama tvarką, kad kada nors išstorėtų. Jos kūno formos buvo heroinės, aprašytos Rablė. Žiūrėti, kaip ji triūsia prie savo aštuonių pakurų elektrinės viryklės buvo tas pat, kas stebėti nenumaldomą bangų mūšą arba smėlio kopų slinkimą.

Evai patiko pusryčiauti visiškai vienai, planuojant visos dienos darbus. Darbo buvo apsčiai: trečiadieniais ji keisdavo lovos patalynę. Dabar turėjo devynis gyventojus, įskaitant ir naujoką, misterį Mirsą.

Namas buvo trijų aukštų ir septyniolikos kambarių, o dar grindys, kurias reikėjo plauti, laiptai, kuriuos reikėjo grandyti, turėklai, kuriuos derėjo išvaškuoti ir kilimas centriniame kambaryje, kurį būtina perversti. Ji pasišauks pagalbon Landūną Kreigą - jeigu tik šis nemiega po kapitalinio lakimo.

Kaip tik jai sėdant prie stalo, atsidarė užpakalinio įėjimo durys.

- Sveikas, Vinai. Kaip reikalai?

- Dėkui. Kelis truputį šėlioja.

- Užjaučiu. Gal paliktum papildomą kvortą pieno ir galoną štai to limonado?

- Žinoma, - nuolankiai atsakė jis. - Nujaučiau, kad dienelė bus kaip tik tokia.

Ji užsikniaubė ties kiaušiniene, nekreipdama dėmesio į jį. Vinas Perintonas visada rasdavo kuo pasiskųsti, nors Dievas liudininkas: nuo to laiko, kai toji ragana, laikiusi jį už pavadėlio, nusivertė į rūsį ir nusisuko sprandą, jis turėjo tapti laimingiausiu žmogumi pasaulyje.

Be ketvirčio šeštą - tuo metu, rūkydama "Chesterfield" cigaretę, Eva baigė gerti antrąjį kavos puodelį - stuktelėjęs sienon, į rožių krūmus šastelėjo laikraštis "Press-Herald". Trečią kartą šią savaitę. Kilbio vaikėzas visiškai

kuoktelėjo. Gal iš jo trenktos galvos išgaravo, kaip dera pristatinėti laikraščius? Tiek to. Tegul paguli. Pro langą iš rytų pusės į namo vidų įkypai krito silpna auksaspalvė labai ankstyvo ryto šviesa. Tai buvo pats geriausias Evos dienos metas, ir ji nė už ką pasaulyje nebūtų trikdžiusi šios nesudrumsčiamos ramybės.

Jos gyventojai turėjo teisę naudotis viryklė ir šaldytuvu, kaip ir kas savaitę gauti naują patalynę. Tai įėjo į mokestį už nuomą, - taigi netrukus ramybei ateis galas: nusileis Groveris Verilas su Mikiu Silvesteriu ir prieš išeidami į "Geits Fols" tekstilės fabriką, kuriame abu dirbo, pasičepsėdami gers pieną su saldumynais.

Evos mintys tarsi išpranašavo jų pasirodymą - trečiojo aukšto tualete sušniokštė vanduo, o ant laiptų sudundėjo sunkūs darbiniai Silvesterio batai.

Ji sunkiai pakilo ir išėjo gelbėti laikraštį.

5

6:05.

Į negilų Sindės Makdugal ryto miegą prasiskverbė plonas verkšlenantis kūdikio verksmas, ir neatmerkdama sulipusių akių ji pakilo pasižiūrėti mažylio. Stuktelėjusi blauzda į naktinį stalelį, Sindė burbtelėjo: *"kakalas!"*

Išgirdęs jos balsą, kūdikis suklykė dar garsiau.

- Užsičiaupk! - vamptelėjo jinai. - Jau einu!

Ji nusvirduliavo siauru vagonėlio koridoriumi į virtuvę - grakšti mergina, tolydžio prarandanti vos pastebimą grožį... jeigu sakytume, kad Sindė kada nors juo pasižymėjo. Sindė išėmė iš šaldytuvo Rendžio buteliuką, pamanė, kad reiktų jį pašildyti, paskui nusprendė - velnias negriebs. Jei jau tave taip prispyrė, gali maukti ir šaltą.

Ji nuslinko į vaiko kambarį ir šaltai pažvelgė į kūdikį. Jam jau sukako dešimt mėnesių, bet pagal savo amžių berniukas buvo liguistas ir verksmingas. Šliaužioti pradėjo tik praėjusį mėnesį. Galbūt jam poliomielitas ar kas nors panašaus. Kažkas matėsi ant mažylio rankų ir sienų. Ji pasilenkė, nesuprasdama, į ką vaikas įlindo.

Sindei buvo septyniolika. Liepos mėnesį jiedu su vyru pažymėjo pirmąsias vestuvių metines. Kai ji septintame mėnesyje, apvali kaip naujametinis žaisliukas, tekėjo už Roiso Makdugalo, santuoka atrodė lygiai tokia pat palaiminga, kaip ją pavadino tėvas Kalahenas - palaiminga išeitis iš keblios padėties. Dabar ji pavirto kakalo krūva. Kuriuo, kaip su pasibjaurėjimu suprato Sindė, Rendis ištepliojo rankas, sieną ir plaukus.

Stovėjo su šaltu buteliuku rankoje ir bukai dėbsojo į savo vaiką.

Štai dėl ko ji metė mokyklą, draugus, viltis tapti manekene. Dėl šio Vingyje prisiglaudusio šlykštaus vagonėlio, kur nuo statramsčių draiskano-

mis luposi plastikas, dėl vyro, kuris visą dieną plūkėsi fabrike, o vakarais traukdavo girtuokliauti arba pliekti pokerį su savo niekam tikusiais draugeliais iš degalinės. Dėl vaikėzo, kuris kaip du vandens lašai buvo panašus į savo nevykėlį tėtušį ir viską paeiliui tepliojo kakalais.

Berniukas klykė iš visų jėgų.

- *Užsičiaupk!* - ūmai sušuko ji atsakydama ir sviedė į jį plastikinį buteliuką. Buteliukas pataikė į kaktą, ir mažylis persivertė lovelėje ant nugaros, vis tebeklykdamas ir mojuodamas rankutėmis. Tiesiai po plaukų linija liko raudona žymė, ir Sindė pajuto sukilusį iki gomurio gąsdinantį džiaugsmo, gailesčio bei neapykantos dūrį. Ji ištraukė vaiką iš lovelės kaip skudurą.

- *Užsičiaupk! Užsičiaupk! Užsičiaupk!* - negalėdama nusiraminti, ji dusyk stipriai stuktelėjo Rendžiui, ir tasai nuo skausmo taip nuleipo, kad net tyliai užknerkė. Gulėjo lovytėje plačiai pravėręs burną, veidas pamėlynijo.

- Atleisk, - sumurmėjo Sindė. - Jėzau, Marija ir Juozapai... Atleisk. Rendi, tau viskas gerai? Palauk minutėlę, mamytė tave nupraus.

Kai grįžo su šlapiu skudurėliu, pamatė, kad abi Rendžio akytės užtino, užsimerkė ir pakeitė spalvą, bet buteliuką jis paėmė, ir kai motina ėmė šluostyti veidelį šlapiu skudurėliu, nusišypsojo.

“Pasakysiu Roisui, kad nusivertė nuo vystymo stalelio, - pamanė Sindė. - Jis patikės. O, Dieve, kad tik patikėtų”.

6

6:45.

Beveik visos Zalės Valdoje gyvenančios “žydrosios apykaklės” keliavo į darbą. Maikas Rajersonas buvo vienas iš nedaugelio, kurie dirbo pačiame miestelyje. Kasmetinėje miesto ataskaitoje jis buvo žymimas kaip “žemėtvarkininkas”, bet iš tikrųjų buvo atsakingas už trijų miestelio kapinių priežiūrą. Vasarą teko dirbti mažne kiaurą parą, bet ir žiemą Maikas nesėdėjo rankas sudėjęs, kaip, regis, manė kai kas iš vietinių, pavyzdžiui, nepakenčiamo būdo Džordžas Midleris, kuris gyveno centre, prie geležies parduotuvės. Dalį laiko Maikas dirbo pas Karlą Formeną, paminklų meistrą, o beveik visi vietiniai seniai, regis, atiduodavo Dievui savo dvasią žiemą.

Dabar jis važiavo iš miestelio Bernso kelio link pikapu, pakrautu sodo žirklėmis, elektrine krūmapjove, dėže kuoliukų, laužtuvu - jeigu parvirstų antkapis ar prireiktų jį pakelti, - dešimties galonų benzino kanistru ir dviejomis firmos “Brigsas ir Stratonas” žoliapjovėmis.

Šį rytą jam reikėjo nušienauti žolę Harmonihile, patvarkyti antkapius ir, jei reikės, permontuoti mūrinę tvorą, o po pietų jis važiuos į kitą miestelio galą, į Mokyklos kalvos kapines, kur retsykiais apsilankydavo mokyklos

mokytojai daryti bareljefų kopijas, kadangi savo negyvėlius čia laidodavo išmirusi šekerių* kolonija. Bet iš visų trejų kapinių Harmonhilas Maikui patiko labiausiai. Jos nebuvo tokios senos kaip Mokyklos kalvoje, užtat malonios ir pavėsingos. Maikas vylėsi kada nors - po kokio šimto metų - ir pats ten atsigulti.

Maikui buvo dvidešimt septyneri. Į jo spalvingą karjerą įėjo ir treji metai koledže. Vaikinas tikėjosi vieną gražią dieną sugrįžti ir baigti mokslą. Maikas buvo atviro, malonaus ir gražaus veido, todėl jam nebuvo sunku šeštadienio vakarą "Pas Delą" arba Portlende užsiverbuoti vienišą moterį. Kai kuriuos atbaidydavo jo darbas, ir Maikas tokio dalyko nuoširdžiai negalėjo suprasti. Malonus darbas, be viršininko, kuris visąlaik stovėtų už nugaros; Rajersonas triūsė ore po Dievo dangumi - tai kas, kad tenka iškasti porą ar trejetą kapo duobių, o reikalui esant pavairuoti Karlo Formeno katafalką? Kažkam juk reikia užsiimti ir tokiu darbu. Maiko galva, vienintelis už mirtį labiau natūralesnis dalykas buvo seksas.

Niūniuodamas sau po nosimi dainelę, jis pasuko į Bernso kelią ir kildamas į kalvą įjungė antrą pavarą. Paskui mašiną sūkuriavo sausos dulkės. Pro glebią vasaros žalumą abiejose kelio pusėse šmėsčiojo pliki, per 1951-ųjų metų gaisrą sudegusių medžių kamienai - jie priminė griaučius, senus yrančius kaulus. Maikas žinojo, kad tarp šių medžių apstu parvirtusių kamienų, kur nepasisaugojęs tarsi spąstuose galėtum nusilaužti koją. Net per ketvirtį amžiaus neišnyko didžiojo gaisro paliktas randas. Štai taip. Gyvenimo įkarštyje patenki į mirtį.

Kapinės buvo kalvos viršūnėje. Maikas pasuko į privažiuojamąjį kelią, pasirengęs iššokti ir atidaryti vartus... bet ūmai spustelėjo stabdžių pedalą; sudrebėjusi mašina sustojo.

Ant kalinėto metalo vartų galva žemyn kabojo šuns lavonas, o po juo ant žemės juodavo kraujo bala.

Maikas iššoko iš mašinos ir nuskubėjo prie vartų. Išsitraukęs iš užpakalinių kišenių darbines pirštines, viena ranka kilstelėjo šuns galvą. Toji pakilo lengvai, kaip bestuburio gyvūno, ir Maikas įsispitrijo tiesiai į tuščias stiklines Doko, Vino Perintono pusiau veislinio kokerio, akis. Šunį pakabino ant vieno iš aukštų vartų smaigalių kaip jautienos gabalą ant mėsinės kablio. Kūnu lėtai slankiojo nuo ankstaus ryto vėsos nevikrios musės.

Maikas judino iš visų jėgų, tempė, kol pagaliau nutraukė šunį nuo vartų. Nuo šias pastangas lydėjusių garsų pajuto pykinimą. Kapinių vandalizmas jam buvo gerai pažįstamas, ypač Visų Šventų dienos išvakarėse, bet iki jų dar buvo likę pusantro mėnesio, be to, iki šiol Maikas dar nieko panašaus nebuvo regėjęs. Paprastai pasitenkindavo nuversdami kelis antkapius, išbraižydami keletą nešvankybių ir ant vartų pakabindami popierinį skeletą. Ne, šitas

---

* Šekeris (*angl. shaker*) - JAV religinės sektos narys.

nužudymas nebuvo berniūkščių rankų darbas - arba jie tikri niekšai. Vino širdis bus sugniuždyta.

Jis apmąstė, ar nenugabenti šuns į miestelį tuoj pat ir parodyti Parkinsui Džilespiui, bet nusprendė, kad tai nieko neduos. Senį Doką, vargšelį, galės pasiimti su savimi, kai važiuos pietauti... Nepasakytum, kad šiandien jis turėtų gerą apetitą.

Atidarė vartus ir žvilgtelėjo į krauju suteptas savo pirštines. Geležinius vartų virbus teks grandyti, ir, regis, šiandien iki Mokyklos kalvos jis nenusigaus. Maikas įvažiavo už tvoros ir ten paliko savo mašiną, tačiau daugiau neniūniavo. Dienos žavumas išblėso.

7

8:00.

Barškantys geltoni mokykliniai autobusai išvažiavo savo maršrutais, rinkdami vaikus, kurie išėjo prie savo pašto dėžučių, rąžėsi arba sėdėjo, laikydami ryšulėlius su įvyniotais pietumis. Už vieno tokių autobusų vairo sėdėjo Čarlis Roudsas; į jo maršrutą įėjo Tegart Strymo kelias vakarinėje Valdoje ir viršutinė Džointnerio aveniu pusė.

Čarlio autobusu važinėjantys vaikai elgėsi geriau už visus kitus miestelyje, galbūt net visoje apylinkėje. Šeštuoju numeriu pažymėtame autobuse nebūdavo nei klyksmų, nei grubių pokštų, nei tampymo už kasų. Jie, velniai juos griebtų, sėdėjo kaip pelės po šluota, prisimindami, kaip reikia elgtis, antraip grėsė galimybė pasivaikščioti dvi mylias iki pradinės mokyklos Stenlio gatvėje pėsčiomis ir dar mokytojų kambaryje pasiaiškinti, kodėl šitaip atsitiko.

Čarlis žinojo, *ką* jie apie jį mano ir labai gerai įsivaizdavo, *kaip* pravardžiuoja už akių. Bet nieko. Jis nesiruošė leisti visiems, kas tik netingi, kvailioti ir išsidirbinėti jo autobuse. Tegu visa tai pasilaiko savo silpnablauzdžiams mokytojams.

Direktoriui iš Stenlio gatvės užteko drąsos paklausti Čarlio, ar jis elgiasi ne per daug “impulsyviai”, tris dienas paeiliui išlaipindamas Dorhemo berniuką vien už tai, kad tasai kalbėjosi kiek garsiau negu galima. Čarlis įsmeigė į jį akis, ir direktorius (mažas šlapiaausis rėksnys, tik ketveri metai po koledžo) pamažu nusuko akis į šalį. Autoparko viršininkas, senas bičiulis Deivas Felsenas - jiedu nužygiavo visą kelią iki pat Korėjos - tas tai suprato. Jiems abiems buvo aišku, kas dedasi šalyje, ir kad vaikėzas, kuris penkiasdešimt aštuntaisiais metais mokykliniame autobuse “paprasčiausiai kalbėjosi kiek garsiau negu galima”, šešiasdešimt aštuntaisiais viešai šlapinosi ant vėliavos.

Čarlis dirstelėjo į platų veidrodį virš galvos ir pastebėjo, kaip Merė Keit Grigson perdavė savo mažam draugužiui Brentui Teniui raštelį. Mažam

draugužiui, cha, tikrai. Šiais laikais jie jau nuo šeštos klasės dulkinasi kaip pakliuvo. Jis pristabdė, įjungdamas mirksinčius avarinius žibintus. Merė Keit su Brentu baugščiai pakėlė akis.

- Turit apie ką pasišnekėti, taip? - paklausė Čarlis veidrodžio. - Ką gi, geriau jums keliauti pėsčiom.

Jis atidarė suveriamas duris ir palaukė, kol jie išsinešdins iš jo autobuso velniop.

8

9:00.

Landūnas Kreigas išsirito iš lovos - tiesiogine šio žodžio prasme. Pro trečiojo aukšto langelį plūstanti saulės šviesa akinte akino. Galvoje bjauriai bumbsėjo. Vaikinas viršuje, rašytojas, jau ėmė taukšėti. Jėzau, reikia būti durnesniu už voverę, kad per dienų dienas šitaip bilsnotum - taukšt, taukšt, taukšt.

Jis pakilo ir vienomis apatinėmis nukiūtino prie kalendoriaus pasižiūrėti, ar šiandien jis ne bedarbis. Ne. Šiandien trečiadienis.

Pagirios nebuvo tokios sunkios kaip kitais kartais. Jis išsėdėjo pas Delą iki pirmos - iki uždarymo - bet su savimi teturėjo du dolerius, ir kai jie išgaravo, nesugebėjo daug išgerti kitų sąskaita. Prarandu kontaktą, pamanė jis ir pasikasė smakrą.

Landūnas užsitempė šiltus apatinius baltinius, kuriuos dėvėjo ir žiemą, ir vasarą, žalias darbines kelnes, paskui atsidarė spintą ir išsitraukė savo pusryčius - butelį šilto alaus (išgerti čia, viršuje) ir pakelį labdaringų avižinių dribsnių (suvalgyti apačioje). Jis negalėjo pakęsti avižinės košės, bet našlei pažadėjo, kad padės perversti tą jos kilimą - o ji tikriausiai jau prigalvojo ir kitų darbų.

Jam į visa tai būtų buvę nusispjaut, bet šitaip tęsėsi nuo tų laikų, kai jiedu su Eva Miler dalijosi viena lova. Penkiasdešimt devintaisiais jos vyras žuvo per nelaimingą atsitikimą lentpjūvėje, ir tai atrodė šiek tiek komiška, jeigu apskritai tokį baisų atsitikimą įmanoma pavadinti komišku. Anomis dienomis lentpjūvėje dirbo gal šešiasdešimt, gal septyniasdešimt žmonių, o Ralfas Mileris laukė savo eilės atsisėsti direktoriaus kėdėn.

Taigi minėtas atsitikimas tam tikra prasme buvo komiškas, kadangi nuo penkiasdešimt antrųjų Ralfas prie mašinų nė pirštu nesilietė - ištisus septynerius metus, kai iš dešimtininko pakilo į aukštesnes pareigas. Tokia buvo administracijos padėka. Landūnas manė, kad Ralfas jos nusipelnė. Kai Pelkėse įsiliepsnojo didysis gaisras ir nenumaldomai genamas rytų vėjo peršoko į Džointnerio aveniu, atrodė, kad lentpjūvė neišvengiamai užsiliepsnos. Gaisrininkų būriai iš šešių kaimyninių gyvenviečių ir šiaip jau plėšyte plėšėsi, stengdamiesi išgelbėti miestelį, tad ką ir kalbėti apie dėmesį

tokiam menkam objektui kaip Zalės Valdos lentpjūvė. Ralfas Mileris suorganizavo savo ugniagesių padalinį. Jam vadovaujant, sudrėkino stogą ir į vakarus nuo Džointnerio aveniu padarė tai, ko nesugebėjo atlikti jungtinis ugniagesių būrys - pastatė priešgaisrinę barikadą, kuri sustabdė liepsną ir nukreipė ją į pietus, kur ugnį galutinai sutramdė.

Po septynerių metų Ralfas įsivertė į trupintuvą, ir dar besikalbėdamas su kažkokiais svarbiais asmenimis iš vienos Masačūsetso kompanijos. Ralfas supažindino su įmone, ketindamas įkalbėti ją nupirkti. Kalės vaikas paslydo ant balutės ir pliumptelėjo į trupintuvą tiesiog svečių akyse. Ką ir sakyti, bet kokia sutarties galimybė nuėjo šuniui ant uodegos drauge su Ralfu Mileriu. Lentpjūvę, kurią jis penkiasdešimt pirmaisiais išgelbėjo, šešiasdešimtųjų vasarį uždarė.

Landūnas žvilgtelėjo į apmusijusį veidrodį ir susišukavo plaukus - susivėlusius, gražius ir, kaip šešiasdešimt septynerių metų vyro, vis dar viliojančius. Regis, plaukai - vienintelis dalykas, kuris Landūnui suvešėjo ant alkoholiu permirkusios odos. Paskui apsirengė maskuojančios spalvos marškiniais, pasiėmė pakelį avižinių dribsnių ir nulipo žemyn.

Štai prašom - beveik po šešiolikos metų jis parsisamdė čia namų šeimininke, tegu ji būna prakeikta, pas bobą, su kuria kažkada miegodavo... Pas bobą, kurią vis dar laikė velniškai patrauklia.

Vos jis peržengė saulėtos virtuvės slenkstį, našlė puolė prie jo kaip maitvanagis.

- Klausyk, ar norėtum po pusryčių man padėti išvaškuoti paradinių laiptų turėklus? Ar turi laiko? - abu stengėsi išlaikyti delikačią regimybę, kad jis dirba norėdamas jai padėti, o ne atsilygindamas už savo kambarį ant aukšto (keturiolika dolerių per savaitę).

- Žinoma, Eva.

- O dar kilimas svetainėje...

- ...reikia perversti. Prisimenu, prisimenu.

- Kaip šįryt tavo galva? - paklausė dalykiškai, neleisdama prasiskverbti nė kruopelei gailesčio... Bet Landūnas pajuto giliai paslėptą užuojautą.

- Galvai viskas gerai, - įsižeidęs atsiliepė ir užkaitė vandenį avižinei košei.

- Vėlai sugrįžai, todėl ir paklausiau.

- Gavai mane kompromituojančios medžiagos? - jis linksmai kilstelėjo antakius ir nudžiugo pamatęs, kad Eva vis dar sugeba raudonuoti tarsi mokinukė, nors ji savo žaidimus nutraukė beveik prieš devynerius metus.

- Na, Edai...

Tik ji viena, kaip ir anksčiau, vadino jį Edu. Visiems kitiems Valdoje jis buvo tiesiog Landūnas. Bet tiek to. Tegul jį vadina, kaip jiems patinka. Prilipdė etiketę, ir viskas!

- Nieko tokio, - grubokai atsiliepė jis. - Ne ta koja išlipau iš lovos.

- Sprendžiant pagal garsą, ne išlipai, o iškritai, - ištarė greičiau nei ketino, bet Landūnas tik krenkštelėjo. Jis išsivirė savo neapkenčiamą avižinę košę ir ją suvalgė, paskui ilgai negaišdamas paėmė skardinaitę baldų tepalo ir skudurėlį.

Viršuje be perstojo taukšėjo to vaikino mašinėlė. Vinijus Apšo, nuomojantis kambarį viršuje priešais jį, sakė, kad šis imasi darbo kiekvieną rytą devintą valandą, dirba iki pusiaudienio, *vėl* pradeda trečią, taukši iki šešių, *vėl* ima baksnoti devintą ir varo iki dvyliktos. Landūnas negalėjo įsivaizduoti, kad žmogaus galvoje gali tilpti šitiek žodžių.

Nepaisant viso šito, vaikinas atrodė malonus. Kokį vakarą galbūt pavyks "Pas Delą" su juo išmaukti keletą stiklinaičių alaus. Landūnas girdėjo, kad beveik visi rašytojai laka kaip šiaučiai.

Jis pradėjo metodiškai trinti turėklus ir vėl pasinėrė į mintis apie našlę. Už vyro draudimo pinigus ji pavertė šį namą pansionu, ir reikalai sekėsi. O kodėl galėtų nesisekti? Ji plušo kaip darbinis arklys. Bet regis, buvo įpratusi gauti iš savo vyrelio tai, kas jai priklausė, ir kai ištirpo sielvartas, šis poreikis išliko. Na ir mėgo ji, po velnių, šitą dalyką!

Anomis šešiasdešimt pirmųjų ir šešiasdešimt antrųjų dienomis žmonės jį dar vadino ne Landūnu, o Edu, ir butelį laikė jis pats, o ne atvirkščiai. Tuomet turėjo gerą darbą firmoje "B ir M" - tai tąsyk vieną šešiasdešimt antrųjų sausio naktį viskas ir atsitiko.

Jis nutraukė ritmingus judesius ir susimąstęs pažvelgė pro mažytį apvalų langelį antrojo aukšto laiptų aikštelėje. Langelį užpildė ryški, idiotiškai auksaspalvė vasaros šviesa, besijuokianti iš šalto šlamančio rudens ir dar šaltesnės žiemos, kuri ateis įkandin jo.

Tąnakt nusidėjo abu, o kai nuodėmė jau buvo padaryta, ir jiedu gulėjo greta vienas kito Evos miegamajame, ji įsiraudojo ir pasakė, kad jie pasielgė nedorai. Landūnas atsakė: dorai, nė pats nenutuokdamas, ar iš tiesų, ir nesukdamas dėl to galvos. Kaukė smarkus šiaurės vėjas, ūžčiojo ir stūgavo po pastogėmis, o kambaryje buvo šilta bei saugu, ir jiedu galų gale užsnūdo susiglaudę kaip sidabriniai šaukšteliai indaujoje.

Ak, Viešpatie su sūnumi Jėzumi, laikas - tai upė, ir Landūnas susimąstė, ar rašytojas apie *tai* žino.

Jis vėl ėmė ilgais, plačiais mostais trinti turėklus.

9

10:00.

Pradinėje mokykloje Stenlio gatvėje - pačiame naujausiame Valdos statinyje - atėjo ilgosios pertraukos metas. Apylinkė vis dar mokėjo už neaukštą, tačiau šviesų pastatą su keturiais klasių kabinetais. Jis buvo toks

pat naujas, šviesus ir šiuolaikinis, kiek pradinė mokykla Broko gatvėje - sena ir tamsi.

Ričis Bodinas, mokyklos chuliganas ir peštukas, tuo patsai besididžiuojąs, išdidžiai išėjo į vaikų žaidimo aikštelę, akimis ieškodamas mitraus naujokėlio, kuris visuomet žinojo atsakymus į visus matematikos klausimus. Nė vienas naujokėlis nepradėjo mokytis *jo* mokykloje tiesiog šiaip, paprastai, nesupratęs, kas čia šeimininkas. Ypač štai toks keturakis kalikas, mokytojų numylėtinis.

Būdamas vienuolikos metų, Ričis svėrė šimtą keturiasdešimt svarų. Visą gyvenimą motina neduodavo žmonėms ramybės: tik pažiūrėkite, koks *milžiniškas* mano sūnelis! Taip jis sužinojo esąs didelis. Kartais įteigdavo sau, jog eidamas junta, kaip po jo kojomis dreba žemė. O kai Ričis užaugs, rūkys "Camel" - kaip jo tėtušis.

Ketvirtokai ir penktokai bijojo jo kaip ugnies, o mažesnieji žiūrėjo į Ričį kaip į mokyklos totemą. Kai jis pereis į septintąją mokyklos Broko gatvėje klasę, jų panteonas ištuštės, praradęs savo demoną. Visa tai Ričį be galo džiugino.

O čia dar tas vaikinukas Pitris laukė, kad per didžiąją pertrauką jį priimtų pažaisti futbolą.

- Ei! - garsiai riktelėjo Ričis.

Atsisuko visi, išskyrus Pitrį. Visų be išimties akys sublizgo kaip stiklinės. Kai paaiškėjo, jog Ričio žvilgsnis sustojo ties kažkuo kitu, jie pajuto palengvėjimą.

- Ei tu! Keturaki!

Markas Pitris atsisuko ir pasižiūrėjo į Ričį. Akiniai metalo rėmeliais sublizgo ryto saulėje. Ūgiu jis nenusileido Bodinui, - buvo aukštesnis beveik už visus savo bendraklasius, tačiau daug lieknesnis, o veidas bylojo apie nuolankumą ir polinkį knygoms.

- Man sakai?

- "Man sakai?" - aukštu falcetu nusivaipė Ričis. - Kažkodėl tavo balsas kaip pediko, keturaki. Ar tai žinai?

- Ne, šito nežinojau, - atsakė Markas.

Ričis žingtelėjo pirmyn.

- Kad aš prasmegčiau, jei tu nečiulpi, supratai, keturaki? Kad aš nudvėsčiau, jei tu nečiulpi seno plaukuoto galo.

- Tikrai? - mandagus Marko tonas varė į pasiutimą.

- Aha, girdėjau, kad tu iš tikrųjų čiulpi. Ir ne vien ketvirtadieniais. Kiekvieną dieną nusitveri.

Aplink ėmė rinktis berniukai, kuriems knietėjo pamatyti, kaip Ričis pritrėkš naujokėlį. Mis Hilkom, šiandien prižiūrinti vaikų žaidimų aikštelę, nuėjo į mokyklos kiemą pasidomėti mažyliais ant sūpuoklių.

- Tai ko tu nori? - paklausė Markas Pitris. Jis žiūrėjo į Ričį taip, tarsi būtų radęs naują įdomų vabzdį.

- "Tai ko tu nori?" - falcetu paerzino Ričis. - Nieko nenoriu, paprasčiausiai girdėjau, kad esi suknistas pedikas, štai ir viskas.

- Tikrai? - vis dar mandagiai paklausė Markas. - O aš girdėjau, kad tu - stambus, nerangus mėšlo gabalas. Štai ką girdėjau.

Visiška tyla. Likusieji berniukai iš nuostabos prasižiojo (niekas iš jų nebuvo matęs, kad žmogus pats pasmerktų save mirčiai). Netikėtai užkluptas, Ričis išsižiojo kaip ir visi kiti.

Markas nusiėmė akinius ir padavė šalia stovėjusiam berniukui:

- Palaikysi, gerai?

Berniukas juos paėmė ir tylėdamas išvertė į Marką akis.

Ričis patraukė atakon. Jis puolė lėtai, nerangiai, be jokio mitrumo ir lankstumo. Po jo kojomis drebėjo žemė. Ričis kunkuliavo pasitikėjimu ir piktdžiugišku noru trypti ir laužyti. Jis stipriai smogė dešine ranka. Kumštis turėjo pataikyti keturakiui kalikui tiesiai į dantis, kad šie išsisklaidytų kaip pianino klavišai. Ruoškis pas dantų techniką, pedike. Štai mano smūgis.

Markas Pitris žaibiškai nėrė į šalį. Kumštis prašvilpė virš jo galvos ir savo jėga pusiau apsuko patį Ričį. Markui beliko kyštelėti koją. Ričis Bodinas su dusliu trenksmu pargriuvo žemėn.

Jis suurzgė. Smalsuolių būryje pasigirdo vieningas aiktelėjimas.

Markas puikiausiai suprato, kad jeigu ant žemės tysantis negrabus dilba atstatys savo pranašumą, tai įkrės jam kaip reikiant. Markas buvo labai paslankus, bet muštynėse mokyklos kieme vien paslankumu neišsilaikysi. Jeigu visa tai vyktų gatvėje, kaip tik ateitų laikas padirbėti kojomis: aplenkti ne tokį greitą persekiotoją, o paskui skuosti šalin ir parodyti jam nosį. Bet kiemas - ne gatvė, ir Markas puikiai suprato, kad jeigu dabar staigiai ir ryžtingai neužgrius ant šito stambaus šlykštaus šikniaus, paskui jį patį novys amžinai.

Šios mintys šmėstelėjo jo galvoje per mažytę sekundės dalį.

Jis šoko Ričiui Bodinui ant nugaros.

Ričis sumykė. Būrys smalsuolių vėl aiktelėjo. Markas įsikibo į Ričio ranką aukščiau marškinių rankogalio - mat akimirksniu sumetė, kad prakaituotas riešas gali išslysti - ir užsuko ant Ričio nugaros. Ričis suinkštė iš skausmo.

- Sakyk: pasiduodu, - paliepė Markas.

Ričio atsakymu būtų patenkintas ir dvidešimties metų stažą turintis jūreivis.

Markas truktelėjo Ričio ranką aukštyn, prie menčių, ir tasai vėl suinkštė. Jį apėmė pasipiktinimas, baimė ir nuostaba. Taip jam dar nebuvo atsitikę. Tokio dalyko negalėjo būti nė dabar. Žinoma, kad negalėjo joks keturakis pedikas sėdėti Ričiui ant nugaros ir sukinėti rankas, versdamas inkšti savo vasalų akyse.

- Sakyk: pasiduodu, - pakartojo Markas.

Ričis sunkiai pakilo ant kelių. Markas savo keliais suspaudė Ričio šonus, kaip žmogus, šoliuojantis ant arklio be balno, ir išsilaikė. Abu išsivoliojo dulkėse, bet Ričio drabužiai nukentėjo kur kas smarkiau. Veidas paraudonavo ir įsitempė, vyzdžiai išsiplėtė, žandas buvo perrėžtas. Jis pamėgino permesti Marką per galvą, bet šis vėl kilstelėjo storulio ranką aukštyn. Šįkart Ričis nesušuko, o cyptelėjo.

- Sakyk: pasiduodu, nes, atleisk man Viešpatie, aš ją sulaužysiu.

Ričio marškiniai išsipešė iš kelnių. Pilvas atrodė karštas ir nubrozdintas. Jis ėmė verkšlenti ir judinti pečius į šonus, bet nepakenčiamas keturakis pedikas laikėsi tvirtai. Jo riešas buvo šaltas tarsi ledas, o petys degte degė.

- Lipk nuo manęs, šliundros vaike! Tu mušeisi nesąžiningai.

Skausmo pliūpsnis.

- Sakyk: pasiduodu.

- Ne!

Praradęs pusiausvyrą, Ričis griuvo veidu žemyn, į dulkes. Skausmas rankoje paralyžiavo visą kūną. Jis žiaumojo žemę. Dulkės lindo į akis. Bejėgiškai tampė kojas. Jis pamiršo esąs *milžiniškas*. Pamiršo, kaip dreba po kojomis žemė jam einant. Pamiršo, kad užaugęs ketina rūkyti "Camel" kaip jo tėtušis.

- Pasiduodu! Pasiduodu! Pasiduodu! - veriančiai suspigo Ričis. Jis jautė, kad galėtų šaukti "pasiduodu" valandomis, dienomis, jeigu šitai grąžintų jam ranką.

- Sakyk: aš - stambus piktas mėšlo gabalas.

- Aš - stambus piktas mėšlo gabalas! - suinkštė Ričis į purvą.

- Neblogai. Tiks.

Markas Pitris nulipo nuo Ričio ir, kol šis kėlėsi, atsitraukė už ranka pasiekiamos ribos. Markui maudė šlaunis - taip smarkiai jis jas spaudė. Jis tikėjosi, kad Ričis prarado visą savo kovingumą. Jeigu ne, padarys iš jo plaktą grietinėlę. Ričis pakilo. Apsidairė. Visi suko akis į šalį, paskui apsigręžė ir patraukė savais keliais. Smirdantis vaikėzas, pavarde Glikas, stovėjo šalia pediko ir vėpsojo į jį taip, tarsi šis būtų koks dievas.

Ričis stypsojo vienas vienužis, vos įstengdamas patikėti, kad taip greitai buvo sutriuškintas. Ant dulkėto veido gėdos ir įtūžio ašaros išplovė du švarius takelius. Jam dingtelėjo, dar sykį pulti Marką Pitrį. Bet gėda ir baimė - prieš tai nepatirti, dilginantys, *milžiniški* jausmai - neleido. Kol kas neleido. Ranką maudė kaip išgedusį dantį. Purvinas šliundros vaikas. Jeigu tik kada nors tave pasieksiu ir patiesiu ant žemės...

Bet ne šiandien. Jis apsisuko ir nuėjo šalin, bet žemė nesudrebėjo nė trupučio. Dėbsojo sau po kojomis, kad nereiktų žiūrėti į vaikų veidus.

Mergaičių pusėje kažkuri nusikvatojo - aukštas, besityčiojantis garsas žiauriai ryškiai pasklido ryto ore. Ričis nepakėlė akių ir nepasidomėjo, kas iš jo juokiasi.

10

11:15.

Jeruzalės Valdos miestelio šiukšlynas kažkada buvo įprastas karjeras, iš kurio vežė žvyrą, kol 1945-aisiais prisikasė iki molio. Šiukšlynas buvo gale kalnų atšakos, kuri nuo Bernso kelio dvi mylias driekėsi už Harmonihilo kapinių.

Kelyje žemai Dadas Rodžersas išgirdo silpną Maiko Rajersono žoliapjovės tarškėjimą ir čiaudėjimą. Bet neilgai trukus šį garsą turėjo nuslopinti liepsnos traškėjimas.

Miestelio šiukšlyno sargu Dadas dirbo nuo penkiasdešimt šeštųjų. Jo kasmetinis perrinkimas miestelio susirinkime tapo rutina ir buvo priimamas be balsavimo, vieningu pritariančiu šurmuliu. Jis gyveno šiukšlyne tvarkingame toliniame priestate su vienskliaučiu stogu, o lentelė ant kreivai pakabintų durų skelbė: "Šiukšlyno sargas". Prieš trejetą metų jis įsigudrino išvilioti iš rinkiminės tarybos šykštuolių šildytuvą ir visam laikui apleido savo butą miestelyje.

Dadas buvo kuprotas, su keistai pasukta galva, todėl atrodė, kad prieš leisdamas Dadui ateiti pasaulin, Viešpats paskutiniuoju dirgliu pliaukštelėjimu persuko ją į šoną; iki kelių kaip beždžionės karančios rankos buvo nuostabiai stiprios. Kai geležies parduotuvėje atnaujino sienas, tai pakrauti į sunkvežimį senas grindis prireikė keturių vyrų. Nuo lentų svorio sunkvežimis pastebimai nusėdo. Bet Dadas Rodžersas vienas perkėlė jas iš ten - ant kaklo iššoko gyslos, o ant kaktos ir rankų kaip mėlyni kabeliai išpampo venos. Jis pats pervertė grindis per bortą.

Dadui šiukšlynas *patiko.* Jam patiko ginti šalin ir priversti bėgti vaikus, kurie ateidavo pasirankioti butelių, ir dar patikdavo nukreipinėti mašinas į tą vietą, kurioje tą dieną versdavo šiukšles. Jis mėgo raustis atliekose - tai buvo jo, kaip sargo, privilegija. Pats neabejojo, kad iš jo šaiposi, kai žingsniuoja šiukšlių kalnais su aukštakulniais batais, pistoletų dėkle, maišu ant pečių ir sulankstomu peiliu rankoje. Tegu sau šaiposi. Čia pasitaikydavo varinės vielos, o kartais sveiki varikliai su nepaliestomis varinėmis apvijomis - už varį Portlende juk gerai mokėjo. Būdavo aplaužytų rašomųjų stalų, kėdžių ir sofų - daiktų, kuriuos galima patvarkyti ir parduoti 1-ajame kelyje antikvarinių senienų medžiotojams. Dadas apgaudinėjo supirkinėtojus, o šie apsisukę apgaudinėjo vasarotojus - bet argi ne tai verčia suktis pasaulį? Prieš dvejus metus jis rado lovą su bumbulais ir išraitytu rėmu ir už dvi šimtines žalių pardavė homikui iš Velso. Homikas puolė ekstazėn dėl autentiškos šios lovos Naujosios Anglijos kilmės, neturėdamas jokio supratimo, kaip nerūpestingai Dadas smėliu užtrynė kojūgalyje "Pagaminta Grand Rapide".

Tolimajame šiukšlyno gale buvo kraunamos mašinos - "Biuikai", "Fordai", kas tik nori - sakykite ir nesuklysite. Viešpatie Dieve, kokias detales

žmonės palieka savo mašinose, kai baigiasi jų gyvavimo terminas! Geriausiai ėjo radiatoriai, bet ir geras keturių lizdų akumuliatorius, kai išmirkai jį benzine, kainuoja septynis dolerius. Ką jau kalbėti apie saugos diržus, užpakalinio apšvietimo žibintus, tramblioriaus dangtelius, priekinius stiklus, vairus ir kilimėlius po kojomis!

Taip, šiukšlynas buvo nuostabus! Šiukšlynas buvo Disneilendu ir Pasakų šalimi drauge paėmus. Bet visų geriausia - netgi ne pinigai, paslėpti juodoje dėžutėje, kurią Dadas užkasė po savo minkštu foteliu.

Visų geriausia buvo laužai... ir žiurkės.

Sekmadieniais ir trečiadieniais rytais bei pirmadieniais ir penktadieniais vakarais Dadas degindavo šiukšlyno sklypus. Vakaro laužai buvo gražesni už viską. Jam patiko blausus švytėjimas, kuris kilo virš laikraščių, įvairių dėželių, prasimušdavo iš žalių plastiko maišelių su atliekomis. Bet rytiniai laužai jam patiko dar labiau - dėl žiurkių.

Dabar, sėdėdamas minkštame fotelyje ir stebėdamas, kaip nuo įsidegančios liepsnos į dangų ima virsti tiršti juodi dūmai, priversdami žuvėdras pakilti aukščiau, Dadas nestipriai spaudė savo dvidešimt antro kalibro pistoletą ir laukė, kada pasirodys žiurkės. Jeigu jos išlįsdavo, tai pasirodydavo ištisais batalionais. Didžiulės, purvinos, pilkos, raudonomis akimis. Ant jų kailiukų šokinėjo mažos blusos ir erkutės. Uodegos vilkosi iš paskos kaip stora rožinė viela. Dadas dieviškai mėgo šaudyti žiurkes.

- Bet juk tu šovinius perki maišais, Dadai, - apačioje, geležies parduotuvėje, skambiu balsu kalbėjo Džordžas Midleris, ant prekystalio pastumdamas dėžutes su “Remingtonais”. - Turbūt miesto sąskaita, ar ne?

Tai buvo senas pokštas. Prieš keletą metų Dadas pateikė orderį pirkti dviems tūkstančiams dvidešimt antrojo kalibro šovinių, ir Bilas Nortonas rūsčiai pasiuntė jį kuo toliau.

- Na, - atsakė Dadas, - tu juk žinai šį reikalą - tikrų tikriausia tarnyba visuomenei, Džordžai.

Štai. Štai toji stambi, riebi, užpakaline letenėle šlubčiojanti bus Džordžas Midleris. Nasruose ji laikė įsikandusi kažką panašaus į išdraskytus viščiuko vidurius.

- Prieik arčiau, Džordžai. Štai taip, - pratarė Dadas ir nuspaudė gaiduką. Jo dvidešimt antrasis kalibras atsiliepė abejingai, nedramatiškai, bet žiurkė dusyk persivertė ir tysojo trūkčiodama. Neefektinga - štai kur šuo pakastas. Dadas rengėsi vieną gražią dieną įsigyti stambaus kalibro šautuvą - keturiasdešimt penktojo ar “Magnum” - ir pasižiūrėti, kas dėsis su mažosiomis bjaurybėmis.

Dabar kitą. Ši tebūnie tąja maža šliundrele Ruta Kroket - tąja, kuri eina į mokyklą be liemenuko ir kiekvienąsyk, prasilenkdama su Dadu, prunkšdama kikena, kumščiodama draugėms į šonus. Bampt. Viso gero, Ruta.

Žiurkės, ieškodamos, kur pasislėpti, kaip paklaikusios puolė į tolimąjį šiukšlyno galą, bet anksčiau, nei jos dingo iš akiračio, Dadas spėjo patiesti

dar šešetą - gera ryto medžioklė. Jeigu jis pakils nuo fotelio ir nueis į jas pasižiūrėti, tai pamatys, kad erkės bėga iš stingstančių kūnelių kaip... kaip... na, kaip žiurkės iš skęstančio laivo. Visa tai Dadui staiga pasirodė žavingai įdomu. Užvertęs keistai pakreiptą galvą, jis atsilošė ant kupros ir prapliupo ilgu, garsiu, spazmišku kvatojimu, o liepsna tuo metu kibiais graibščiais oranžiniais pirštais smelkėsi pro šiukšles. Gyvenimas, be abejonės, buvo nuostabus.

11

12:00, pusiaudienis.

Paskelbdamas priešpiečių laiką visose trijose mokyklose ir pasveikindamas pusiaudienį, dvidešimtį sekundžių skambėjo skardžiabalsis miestelio kauklys. Kroketas, antrasis renkamas žmogus Valdoje, "Kroketo Pietų Meino draudimo ir prekybos kompanijos" savininkas, atidėjo į šalį knygą, kurią skaitinėjo ("Seksualiniai Šėtono vergai") ir pagal kauklį nusistatė savo laikrodį. Jis priėjo prie durų ir ant širmos pakabino lentelę "Grįšiu 13 valandą". Jo padiktuota tvarka niekada nesikeitė. Lorensas patrauks į kavinę "Ekselent", suvalgys porelę sumuštinių su sūriu ir garnyru, išgers puodelį kavos ir rūkydamas "William Penn" paspoksos į Polinos kojas.

Jis truktelėjo durų rankeną, norėdamas įsitikinti, ar užsitrenkė spyna, ir nuėjo Džointner aveniu centro linkui. Ties kampu stabtelėjo ir pažvelgė aukštyn, į Marsteno namą. Ten, ant įvažiuojamojo keliuko, stovėjo automobilis - švytintis ir blizgantis saulėje. Dėl to giliai krūtinėje sukirbėjo mažytis nerimo kirminėlis. Prieš metus jis pardavė Marsteno namą kartu su Kaimiška Gelda. Tai buvo pats mįslingiausias sandėris jo gyvenime, nors kitados jam tekdavo pasirašyti gan keistus kontraktus. Ten, viršuje, stovinčios mašinos šeimininkas greičiausiai buvo Streikeris. R. T. Streikeris. Kaip tik šįryt Kroketas gavo šį tą paštu iš šito Streikerio.

Truputį daugiau kaip prieš metus, vieną spindinčią liepos popietę, minėtas subjektas privažiavo prie Kroketo kontoros. Jis išlipo iš mašinos ir prieš užeidamas vidun minutėlę pastovėjo ant šaligatvio - aukštas vyras, apsirėdęs, nepaisant dienos karščio, vizitine eilute. Jis buvo plikas kaip biliardo rutulys ir lygiai taip pat neprakaitavo. Po tiesia juodų antakių linija, tamsiuose įdubimuose, kuriuos trikampės formos veido paviršiuje galėjo išgręžti grąžtas, slėpėsi akelės. Vyriškis laikė rankoje ploną juodą "diplomatą". Kai Streikeris įėjo, kontoroje Laris buvo vienas: tik dalį dienos pas jį dirbanti sekretorė - mergina iš Folmuto su pačiu nuostabiausiu biustu ir užpakaliuku, prie kokio jums kada nors yra tekę priklijuoti savo žvilgsnį - po pietų darbavosi pas "Geits Fols" juristą.

Plikas vyriškis prisėdo ant klientams skirtos kėdės, pasidėjo ant kelių "diplomatą" ir įsmeigė į Kroketą akis. Šių akių išraiškos buvo neįmanoma

perskaityti, ir tai Larį suneramino. Jam patikdavo perskaityti kliento norą jaunatviškai žydrose arba rudose jo akyse dar prieš tai, kai žmogus prasižios. Šis vyras nestabtelėjo apžiūrėti vietinio nekilnojamo turto fotonuotraukų, pritvirtintų informaciniame stende, nemėgino paspausti Lariui ranką, neprisistatė, netgi neištarė "Sveiki!"

- Kuo galėčiau pasitarnauti? - paklausė Laris.

- Mane atsiuntė nupirkti jūsų nuostabiame miestelyje gyvenamą namą ir patalpas bizniui, - tarė plikis. Jis kalbėjo taip nejausmingai ir neišraiškingai, kad Laris pamanė apie autoatsakiklius, kuriuos išgirsti surinkęs orų prognozės biuro telefoną.

- Na... eee... puiku, - atsakė Laris. - Mes turime keletą labai gerų namų, kurie...

- Jų neprireiks, - nutraukė plikis, pakeldamas ranką, kad Laris nutiltų. Apmirusia širdimi Laris atkreipė dėmesį į stebėtinai ilgus šio žmogaus pirštus - atrodė, vidurinysis pirštas nuo pagrindo iki galiuko buvo keturių, o galgi net penkių colių ilgumo. - Patalpos bizniui - tai namas už Savivaldybės pastato, prie parko.

- Taip, padirbėti galima. Šiaip jau anksčiau ten buvo skalbykla. Prieš metus suiro. Iš tikrųjų gera vieta, jeigu...

- Gyvenamsis namas, - nekreipdamas į jį jokio dėmesio, toliau kalbėjo plikis, - mieste vadinamas Marsteno namu.

Laris pernelyg ilgai užsiiminėjo prekyba nekilnojamuoju turtu, kad veidas išduotų jausmus - visiškai apstulbinto žmogaus jausmus.

- Šit kaip?

- Taip. Mano pavardė Streikeris. Ričardas Troketas Streikeris. Visi popieriai bus tvarkomi mano vardu.

- Labai gerai, - tarė Laris. Šis žmogus nejuokavo, todėl abejoti neteko. - Kaina, kurios prašome už Marsteno namą - keturiolika tūkstančių dolerių, nors manau, kad mano klientus bus galima įkalbėti ją šiek tiek sumažinti. Kas dėl senosios skalbyklos...

- Netinka. Aš įgaliotas sumokėti vieną dolerį.

- Vieną?.. - Laris truktelėjo galvą - šitokį judesį paprastai padaro tasai, kuriam nepavyksta ko nors gerai išgirsti.

- Taip. Prašau dėmesio.

Ilgi Streikerio pirštai atsegė "diplomato" spyneles, atidarė jį ir išėmė keletą dokumentų melsvame permatomame aplanke.

Laris Kroketas raukydamasis jį stebėjo.

- Perskaitykit. Sutaupysim laiko.

Laris nykščiu atlenkė melsvą plastikinį aplanką su veido išraiška žmogaus, tramdančio kvailį, ir žvilgtelėjo į pirmąjį lapą. Jo žvilgsnis lakstė iš kairės į dešinę geriausiu atveju sekundę, o paskui kažin kas prikaustė jo dėmesį.

Streikeris vos pastebimai nusišypsojo. Jis įkišo ranką švarko kišenėn, išsitraukė plokščią auksinį portsigarą ir išėmė cigaretę. Ją pamaigęs, priside-

gė degtuku. Kontoroje pasklido aštrus turkiško tabako kvapas, ir ventiliatorius išsklaidė dūmus.

Kitas dešimt minučių kontoroje viešpatavo tyla, trikdoma tik ventiliatoriaus gaudimo ir silpnai girdimu gatve pravažiuojančių mašinų ūžesio. Streikeris sutraukė cigaretę iki mažytėlaičio galiuko, sutrynė tebežaižaruojančius pelenus pirštais ir užsirūkė dar vieną.

Sukrėstas Laris perbalusiu veidu pakėlė akis.

- Tai pokštas. Kas jus tokiam reikalui pakurstė? Džonas Kelis?

- Nepažįstu jokio Džono Kelio. Aš nejuokauju.

- Šitie popieriai... Aktas apie pretenzijų atsisakymą... Žemės nuosavybės teisėtumo patikrinimas... Viešpatie. Bet ar jūs žinote, kad toks sklypas kainuoja pusantro milijono?

- Nelaikykit manęs kvaileliu, - šaltai atsakė Streikeris. - Jis kainuoja keturis milijonus. Greitai kainuos dar daugiau - kai pastatys prekybos centrą.

- Ko gi jūs norite? - paklausė Laris prikimusiu balsu.

- Jau pasakiau jums, ko noriu. Mudu su partneriu planuojame miestelyje imtis verslo. O gyventi ketiname Marsteno name.

- Kokio verslo? "Žudikų bendrovė"?

Streikeris šaltai nusišypsojo.

- Bijau, kad tai bus pati paprasčiausia prekyba baldais. Taip pat gan specifiniais antikvariniais dalykėliais, skirtais kolekcionieriams. Mano partneris šioje srityje... na, tarkim, ekspertas.

- Velnias, - grubiai metė Laris. - Marsteno namą galite gauti už aštuonis su puse tūkstančio, parduotuvę - už šešiolika. Jūsų partneris turėtų tai žinoti. Ir abu turėtumėt žinoti, kad šis miestelis netinka prekybai įmantriais baldais bei antikvarinėmis prekėmis.

- Mano partneris puikiausiai susipažinęs su viskuo, kas kelia jo susidomėjimą, - pertraukė Streikeris. - Jis žino, kad jūsų miestelis įsikūręs prie plento, kuriuo naudojasi turistai ir vasarotojai. Tai ir yra tie žmonės, su kuriais mes ketiname turėti daugiausiai reikalų. Tačiau jūsų sutikimo nė nereikia. Ar pripažįstate, kad dokumentai tvarkingi?

Laris tėkštelėjo melsvąjį aplanką ant stalo.

- Regis, kad taip. Bet aš neketinu su jumis derėtis - nusispjaut, ko, jūsų *žodžiais* tariant, norite.

- Ne, be abejo, ne, - Streikerio balse skambėjo gerų manierų žmogaus panieka. - Man regis, Bostone turite juristą. Kažkokį Frensį Volšą.

- Iš kur jūs žinote? - krioktelėjo Laris.

- Nesvarbu. Nuvežkite dokumentus jam. Jis patvirtins teisinę jų galią. Žemė, ant kurios bus pastatytas prekybos centras, taps *jūsų*, kai įvykdysite tris sąlygas.

- A, - su pastebimu palengvėjimu tarė Laris, - sąlygos, - jis atsilošė kėdėje ir iš keraminės dėžutės ant savo stalo išsiėmė "William Penn" cigaretę. -

Na, dabar mes viską išsiaiškinsime, klokite. - Jis brūkštelėjo degtuką į odinį batą ir prisidegė.

- Pirmas dalykas. Jūs parduodate man Marsteno namą ir patalpas bizniui už vieną dolerį. Iškilus reikalui, jūsų klientas - žemės korporacija iš Bangoro. Įstaiga šiuo metu priklauso Portlendo bankui. Esu įsitikinęs, kad abi pusės pritars pačioms žemiausioms priimtinoms kainoms, jeigu jūs kompensuosite skirtumą. Žinoma, atėmus jūsų komisinius.

- Iš kur turite tokią informaciją?

- Ne jūsų reikalas, misteri Kroketai. Antra sąlyga. Jūs nė žodžiu neprasitarsite apie šiandieninį sandėrį. Nė žodžiu. Jeigu toks klausimas kada nors iškiltų, jums žinoma tiktai tai, ką papasakojau: mes - partneriai, pradedantys į turistus ir vasarotojus nukreiptą verslą. Tai labai svarbu.

- Neturiu įpročio plepėti.

- Juo labiau noriu pabrėžti šios sąlygos rimtumą. Gali ateiti toks laikas, misteri Kroketai, kai jūs užsimanysite kam nors papasakoti, kokį puikų sandėrį jūs šiandien sudarėte. Jeigu taip pasielgsite, aš sužinosiu. Tuomet būsite sunaikintas. Aišku?

- Jūs kalbate kaip pigiuose filmuose apie šnipus, - tarė Laris. Sprendžiant iš tono, jis laikė suėmęs save į rankas, bet viduje jautė bjaurų baimės virpulį. Žodžiai *"aš jus sunaikinsiu"* nuskambėjo taip pat neišraiškingai, kaip ir *"laba diena"*. Tai teikė pasakymui nemalonų tikrumo atspalvį. Ir kaipgi, velniai griebtų, šitas pokštininkas sužinojo apie Frenką Volšą? Apie Frenką Volšą nežinojo net Lario žmona.

- Jūs suprantate mane, misteri Kroketai?

- Taip, - tarė Laris. - Aš įpratau be reikalo nerizikuoti.

Streikeris vėl apdovanojo jį šypsena.

- Žinoma. Štai kodėl turiu reikalą su jumis.

- Kokia trečioji sąlyga?

- Namas reikalauja tam tikro remonto.

- Na, galima ir taip sakyti, - sausai atsiliepė Laris.

- Mano partneris planuoja su šiuo uždaviniu susidoroti savarankiškai. Bet jūs tapsite jo patikėtiniu. Retsykiais pasitaikys prašymų. Retsykiais man prireiks jūsų pasamdytų darbininkų paslaugų, kad jie pristatytų kai kuriuos daiktus arba į namus, arba į parduotuvę. Apie panašias paslaugas jūs irgi turėsite tylėti. Aišku?

- Taip, aišku. Bet jūs pats - ne šių kraštų žmogus, tiesa?

- Ar tai turi kokią nors reikšmę? - Streikeris kilstelėjo antakius.

- O kaipgi. Juk tai ne Bostonas ir ne Niujorkas. Čia reikalas ne tik tas, ar aš sugebėsiu laikyti liežuvį už dantų, ar ne. Pasklis apkalbos. Ką ir sakyti, štai Reilroudo gatvėje gyvena tokia sena šlepetė, vardu Meiblė Verts, kuri dienų dienas praleidžia su žiūronais...

- Miestelėnai manęs nejaudina. Miestelėnai nejaudina ir mano partnerio. Nedideliuose miesteliuose visada sklinda apkalbos. Tai tas pat, kaip ant telefono ragelių kybančios kūmutės. Netrukus su mumis čia apsipras.

Laris gūžtelėjo pečiais.

- Jūsų reikalas.

- Visiškai teisingai, - pritarė Streikeris. - Jūs apmokėsite visas paslaugas, išsaugodami važtaraščius ir sąskaitas. Kompensaciją gausite. Sutinkate?

Laris, kaip Streikeriui pats pasakė, paprastai tuščiai nerizikuodavo, o juk jis buvo vienas geriausių pokerio lošėjų visoje Kamberlendo apygardoje. Ir nors Kroketas per visą pokalbį elgėsi šaltakraujiškai, jo viduje viskas kunkuliavo. Šitas beprotis siūlė tokį sandėrį, kuris užkimba tik kartą gyvenime - jeigu apskritai užkimba. Galbūt šio vaikino bosas - vienas iš trenktų milijonierių atsiskyrėlių, kurie...

- Misteri Kroketai? Aš laukiu.

- Ir aš turiu dvi sąlygas, - tarė Laris.

- Iš tikrųjų? - Streikeris parodė mandagų susidomėjimą.

Laris pastukseno per melsvą aplanką.

- Visų pirma, popierius reikia patikrinti.

- Suprantama.

- Antra, jeigu jūs užsiimate kuo nors neteisėtu, aš apie tai nė girdėti nenoriu. O būtent...

Bet jį nutraukė. Streikeris atlošė galvą ir vieną vienintelį kartą šaltai, be emocijų nusikvatojo.

- Ar aš pasakiau ką nors juokinga? - paklausė Laris be menkiausios šypsenos.

- O... eee... ne, misteri Kroketai, žinoma, kad ne. Jūs jau atleiskite už šį protrūkį. Aš turiu asmeninių priežasčių, kurios leidžia jūsų pastabą palaikyti juokinga. Ką dar norėjote pridurti?

- Dėl remonto. Neketinu pristatinėti jums nieko tokio, kad kiščiau savo galvą į kilpą. Jeigu sumanėte varyti samagoną, arba gaminti LSD, arba sprogmenis kokiems nors hipiams radikalams, viską darykitės patys.

- Aišku, - tarė Streikeris. Šypsena nuo jo veido pradingo. - Mudu sutarėme?

Ir Laris keistai palengvėjus pasakė:

- Jeigu popieriai bus tvarkingi, man atrodo, šį sandėrį mes sudarysime. Nors, regis, visi rūpesčiai - jūsų, o aš tik uždirbau.

- Šiandien pirmadienis, - tarė Streikeris. - Gal ketvirtadienį po pietų?

- Geriau penktadienį.

- Ką gi, labai gerai, - jis pakilo. - Viso labo, misteri Kroketai.

Popierius patikrino. Bostono juristas pasakė, kad žemė, ant kurios turėjo pastatyti Portlendo prekybos centrą, nupirkta firmos "Kontinentinė prekyba žeme ir nekilnojamuoju turtu", kurios kontora buvo įsikūrusi Niujorke,

"Chemical Bank" pastate. Firmos ofisuose nebuvo nieko, išskyrus keletą tuščių stelažų su segtuvais ir dulkių sluoksniu.

Tą penktadienį Streikeris atvažiavo dar kartą, ir Laris pasirašė reikalingus dokumentus. Visa tai atliko gerokai abejodamas - pirmą kartą jis pažeidė savo nuostatą: nederk ten, kur valgai. Ir nepaisant didžiausios pagundos, kai Streikeris įsidėjo į savo "diplomatą" Marsteno namo ir buvusios Kaimiškos Geldos nuosavybės dokumentus, Laris suprato, kad tapo visiškai priklausomas nuo šio žmogaus. Taip pat ir nuo partnerio, iki šiol vis dar neapsireiškusio misterio Barlou.

Kai baigėsi rugpjūtis ir vasara pakrypo rudeniop, o ruduo - žiemos link, Laris pajuto šiokį tokį palengvėjimą. Šį pavasarį jam beveik pavyko pamiršti savo sudarytą sandėrį, kurio tikslas buvo Kroketo seife Portlende gulintys dokumentai.

Paskui prasidėjo.

Prieš pusantros savaitės atvažiavo tas rašytojas Mirsas; jis klausinėjo, ar negalėtų išsinuomoti Marsteno namo ir, kai Laris paaiškino esą jis parduotas, plunksnagraužys perliejo jį keistu žvilgsniu.

Vakar savo pašto dėžutėje Laris rado ilgą susuktą ritinėlį ir laišką nuo Streikerio. Tiksliau - raštelį, nes jis buvo labai trumpas: "Būkit malonus ir gautą skelbimą pakabinkit parduotuvės vitrinoje. R.T. Streikeris". Skelbimas buvo visiškai įprastas, netgi pilkesnis už daugumą. Jame buvo parašyta: "Atsidarys po savaitės. Barlou ir Streikeris. Puikūs baldai. Rinktinės antikvarinės prekės. Kviečiame apsilankyti". Pakabinti plakatą Laris pasamdė Rojalą Snou.

O dabar ten, prie Marsteno namo, stovėjo automobilis. Jis vis dar spoksojo į jį, kai kažkas greta tarė:

- Miegam, Lari?

Jis suvirpėjo ir grįžtelėjo į Parkinsą Džilespį, kuris stovėjo šalia jo prie kampo ir prisideginėjo "Pall Mall".

- Ne, - atsakė Laris ir nervingai nusijuokė. - Paprasčiausiai užsigalvojau.

Parkinsas pažvelgė viršun, kur ant įvažiuojamojo keliuko saulėje blykčiojo chromas ir metalas, paskui nuleido akis į senąją skalbyklą su nauja iškaba lange.

- Man atrodo, kad ne tu vienas. Visuomet yra šaunu, kai mieste pasirodo nauji vaikinai. Tu juos pažįsti, ar ne?

- Vieną. Susipažinome praėjusiais metais.

- Misterį Barlou ar misterį Streikerį?

- Streikerį.

- Koks jis tau pasirodė - neblogas, malonus?

- Sunku pasakyti, - atsakė Laris ir pajuto, kad jam norisi apsilaižyti lūpas. Bet šitaip nepadarė. - Mudu kalbėjomės tik apie reikalą. Man jis pasirodė normalus.

- Gerai. Tai gerai. Eime, pasivaikščiosiu su tavimi iki "Ekselent".
Kai jie kirto gatvę, Laris pajuto, kad jį slegia sandėris su velniu.

12

13:00.
Suzana Norton įėjo į "Bebsės grožio saloną", nusišypsojo Bebsei Grifen (vyresniajai Helo ir Džeko seseriai) ir tarė:
- Ačiū Dievui, kad galėjai mane priimti tuoj pat.
- Vidury savaitės tai ne problema, - atsakė Bebsė, įjungdama ventiliatorių. - Dievulėliau, kaip tvanku, ar ne? Šiandien vakare bus audra.
Suzana pasižiūrėjo į dangų - nepriekaištingai žydrą, be mažiausios dėmelės.
- Taip manai?
- Aha. Kaip darysime, aukseli?
- Įprastai, - atsakė Suzana, galvodama apie Beną Mirsą. - Tarsi būčiau čia nė neužsukusi.
- Aukseli, - atsidusdama tarė Bebsė ir prisiartino, - visi taip sako.
Atodūsis paskleidė vaisinės kramtomos gumos kvapą. Bebsė paklausė Suzanos, ar ši matė, jog senoje Kaimiškoje Geldoje kažkas atidaro naują baldų parduotuvę. Iš pažiūros brangią, bet būtų gerai, jei pas juos atsirastų nedidelis prožektorius, kokį Bebsė turi savo bute... protingiausias žingsnis, kurį Bebsė kada nors padarė - jog išvažiavo iš namų ir įsikūrė mieste... Vasara buvo puiki, tiesa? Gaila, kad ji netrukus baigsis...

13

15:00.
Bonė Sojer gulėjo ant dvigulės lovos namuose Dyp Kat kelyje. Tai buvo tikras namas, o ne kokia nors vagonėlio tipo lūšna: namas stovėjo ant tvirtų pamatų ir jame buvo rūsys. Bonės vyras Redžias, dirbdamas automechaniku Džimo Smito "Pontiake" užkaldavo gražaus pinigėlio. Jeigu neminėtume pusiau permatomų melsvų kelnaičių, Bonė daugiau nieko nedėvėjo, ir ji nekantriai dirstelėjo į laikrodį ant naktinio staliuko. 15:02. Kurgi jis?
Bonės mintis tarsi pasišaukė tąjį, kurio laukė, miegamojo durys vos ne vos prasivėrė, ir pro jas kyštelėjo galvą Koris Brajantas.
- Viskas gerai? - sušnabždėjo jis. Koriui viso labo tebuvo dvidešimt dveji, jis dvejus metus išdirbo telefono kompanijoje, ir romanas su ištekėjusia moterimi - ypač su tokia verčiančia iš klumpių kaip Bonė Sojer, kuri 1973 metais tapo "Mis Kamberlendo apskritis" - žadino jame silpnumo, nervingumo ir gašlumo pojūčius.

Bonė jam nusišypsojo, parodydama nuostabius dantukus.

- O kaipgi, balandėli, - tarė ji, - antraip tavyje atsirastų tokia skylė, pro kurią būtų galima televizorių žiūrėti.

Jis ant pirštų galiukų įslinko vidun. Ant juosmens kvailai skimbčiojo monterio diržas.

Bonė sukikeno ir atvėrė jam savo glėbį.

- Garbės žodis, tu man patinki, Kori. Tu toks meilutis.

Korio žvilgsnis atsitiktinai stabtelėjo ties tamsiu šešėliu po glaudžiai aptemptu nailonu, ir nerimą įveikė geismas. Jis pamiršo apie vaikščiojimą ant pirštų galiukų, atsidūrė greta Bonės, ir kai jie susijungė, kažkur toli miškuose suskambo cikados garsai.

14

16:00.

Benas Mirsas, baigęs dienos rašymą, atsitraukė nuo stalo. Kad vakare galima būtų švaria sąžine papietauti pas Nortonus, jis atsisakė pasivaikščiojimo po parką ir dirbo beveik visą dieną be pertraukos. Jis atsistojo ir pasirąžė, girdėdamas, kaip traška stuburo slanksteliai. Krūtinė buvo šlapia nuo prakaito. Benas priėjo prie komodos lovos galvūgalyje, išsiėmė švarų rankšluostį ir patraukė į vonią, kad spėtų nusiprausti, kol kas nors nesugrįžo iš darbo ir neužstrigo duše.

Persimetė rankšluostį per petį, pasuko atgal prie durų, bet paskui prisiartino prie lango, už kurio kažkas traukė jo dėmesį. Bet ne miestelyje. Vėlyvą popietę Valda snūduriavo po tuo ypatingai tamsiai mėlyno atspalvio dangumi, kuris baigiantis vasarai puošia Naująją Angliją. Už dviaukščių Džointnerio aveniu namukų, už plokščių asfaltuotų stogų, už parko (dabar ten buvo dykinėjama, važinėjo dviračiais ir dėl niekniekių kivirčijosi iš mokyklos sugrįžę vaikai) Benas regėjo šiaurės vakarinę miesto dalį, kur už anos pirmosios mišku apaugusios kalvos šlaito slėpėsi Broko gatvė.

Beno žvilgsnis mechaniškai nukrypo į miško masyvo properšą - ten Bernso kelias susikirto su Brukso keliu, sudarydami T raidės formą - ir toliau į viršų, ten, kur iš aukštumos į miestą žvelgė Marsteno namas.

Iš šios vietos, sumažėjęs iki vaikiško lėlių namelio dydžio jis atrodė kaip puikiai atlikta miniatiūra, ir tai Benui patiko. Pro kambario langą Marsteno namas matėsi tokio dydžio, su kuriuo buvo galima turėti reikalų. Galima buvo pakelti ranką ir uždengti jį delnu.

Ant įvažiuojamojo keliuko stovėjo automobilis.

Benas nejudėdamas stypsojo su permestu per petį rankšluosčiu, stebeilijo pro langą į tą mašiną ir jautė, kaip viduriuose sukirbėjo siaubas, kurio analizuoti jis nė nemėgino. Dvi nukritusias langines pakabino į vietą, ir dėl to namas įgavo neregio išvaizdą - anksčiau šito nebuvo.

Beno lūpos be garso sukrutėjo, tarytum tardamos žodžius, kurių niekas - netgi jis pats - neįstengė suprasti.

15

17:00.

Metju Berkas su "diplomatu" kairiojoje rankoje išėjo iš vidurinės mokyklos pastato ir per tuščią automobilių stovėjimo aikštelę nužingsniavo prie savo senojo "Ševi Biskaino", iki šiol - vis dar su praėjusių metų žieminėmis padangomis.

Berkui buvo šešiasdešimt treji, iki būtinojo išėjimo pensijon liko dveji metai, bet jis dar tebeturėjo pilną ir anglų kalbos pamokų, ir popamokinių užsiėmimų krūvį. Šį rudenį reikėjo pastatyti mokyklos vaidinimą, ir jis ką tik baigė trijų veiksmų farso "Čarlio problema" skaitymą. Jam teko įprasta gausybė nepakenčiamų vaikų, tuzinas priemiesčio egzempliorių - pastarieji bent jau įsimins savo roles (kad paskui atliktų jas drebančiu balsu, mirtinai neišraiškingai) ir trejetas tikrai gabių berniukų. Penktadienį jis paskirstys vaidmenis ir nuo kitos savaitės imsis juodo darbo. Taip iki pat spalio 30-osios - iki spektaklio dienos - jie draugiškai darbuosis. Pagal Meto teoriją, vidurinės mokyklos jėgomis pastatytas spektaklis turi būti toks pat, kaip sriuba iš "Kembelo žinyno": beskonis, bet nekeliantis pasibjaurėjimo. Ateis giminaičiai ir bus sužavėti. Atvyks teatro kritikas iš Kamberlendo "Ledger", kuris pažers daugiažodžių ekstaziškų ditirambų, kadangi honorarą gauna būtent už tokią reakciją į bet kurį vietinį spektaklį. Pagrindinio vaidmens atlikėja (šiemet, ko gero, Ruta Kroket) įsimylės kurį nors iš trupės ir, visiškai tikėtina, po dalyvių vakarėlio praras nekaltybę. O paskui Metas atnaujins "Diskusijų klubo" veiklą.

Šešiasdešimt trejų metų Metas Berkas vis dar jautė malonumą dėstydamas mokykloje. Mokiniai jo neklausydavo, ir dėl to jis prarado galimybę pakilti iki administratoriaus posto. Metas negalėjo efektyviai darbuotis direktoriaus padėjėju, kadangi į viską žvelgė per daug svajingai negu derėjo, tačiau drausmės stygius jo niekados netrikdydavo. Jis skaitydavo Šekspyro sonetus šaltose, gargaliuojančiais vamzdžiais klasėse, perpildytose skraidančių lėktuvėlių ir sukramtyto popieriaus rutuliukų; jis atsisėsdavo ant smeigtukų ir išsiblaškęs numesdavo juos šalia tardamas:"Susiraskite vadovėliuose 467-ąjį puslapį"; atidengdavo dėžutes, ketindamas išimti popieriaus rašinėliams, ir ten rasdavo svirplių, varlių, o sykį netgi septynių pėdų juodą gyvatę.

Jis klajojo skersai ir išilgai anglų kalbos bei literatūros kaip vienišas ir geraširdis senovės jūrininkas: Steinbekas - pirmoji pamoka, Čoseris - antroji, temos rašymo pratybos - trečioji ir gerundijaus funkcijos - prieš pat priešpie-

čius. Nuo pirštų nenusitrynė gelsvumas - greičiau nuo kreidos dulkių nei nuo nikotino - ir vis tiek tai buvo narkotinių medžiagų liekanos.

Vaikai jam nerodė nei meilės, nei pagarbos (jis nebuvo kokiu nors misteriu Čipsu, nykstančiu Amerikos užkampyje ir laukiančiu Roso Hanterio, kuris jį atrastų), bet daugelis Meto mokinių galų gale imdavo jį gerbti, o keletas išmoko iš jo, kad atsidavimas - nesvarbu, ar ekscentriškas, ar kuklus - gali susilaukti dėmesio. Metui jo darbas patiko.

Dabar jis įsėdo mašinon, pernelyg stipriai nuspaudė greičio pedalą, luktelėjo ir vėl nuspaudė. Radijo imtuve susirado Portlendo rokenrolo stotį ir paleido garsą mažne iki galo: Metas rokenrolą laikė puikia muzika. Atbuline pavara išsigavo iš savo vietos aikštelėje, sustabdė ir vėl užvedė automobilį.

Tegart Strymo kelyje jis turėjo namuką, į kurį labai retai užsukdavo svečių. Metas niekuomet nebuvo vedęs, ir visą jo šeimą sudarė brolis Teksase, kuris dirbo naftos kompanijoje ir nerašė laiškų. Tiesą sakant, be artimųjų jis neliūdėjo. Buvo vienišas, bet vienišumas jokiu būdu nesudarkė jo dvasios.

Jis pristabdė mašiną prie mirksinčio šviesoforo ties Džointnerio aveniu ir Broko gatvės sankryža, paskui pasuko namų link. Šešėliai jau pailgėjo, o dienos šviesa - lygi, auksinė, kaip prancūzų impresionistų paveiksluose - įgavo patrauklios, nuostabios šilumos. Metas dirstelėjo kairėn, išvydo Marsteno namą ir dar kartą žvilgtelėjo ton pusėn.

- Langinės, - ištarė jis balsu į besiveržiančios iš radijo imtuvo muzikos ritmą. - Vėl pakabino langines.

Pažvelgė į užpakalinio vaizdo veidrodėlį ir pamatė, kad prie namo stovi automobilis. Metas mokytojavo Zalės Valdoje nuo penkiasdešimt antrųjų metų ir nė karto neregėjo ant šio įvažiuojamojo keliuko pastatytos mašinos.

- Kas gi ten, nejau kas nors gyvena? - paklausė pats savęs ir nuriedėjo toliau.

16

18:00.

Suzanos tėvas Bilas Nortonas, pirmasis Zalės renkamas žmogus, su nuostaba patyrė, kad Benas Mirsas jam patinka - dar ir kaip patinka. Bilas buvo stambus rūstus vyras juodais plaukais, savo sudėjimu primenantis sunkvežimį ir, nepaisant šeštos dešimties, nė kiek neaptukęs. Jis su tėvo leidimu metė mokyklą vienuoliktoje klasėje ir įstojo į laivyną, iš kurio išsikepurnėjo, dvidešimt ketverių metų apgynęs diplomą per egzaminą, kuris buvo prilygintas vidurinės mokyklos baigimo egzaminui - tarytum mintis jį išlaikyti Bilui būtų toptelėjusi gerokai pavėluotai. Jis nebuvo aklai

grubus intelektualų priešas, kokiais tampa kai kurie paprasti darbininkai, kai - galbūt likimo valia, gal jų asmeniniu noru - jie nepasiekia tokio išsilavinimo lygio, kokį galėtų įsisavinti. Bet jis negalėjo pakęsti "menininkų-bezdalių", kaip jis vadindavo ilgaplaukius jaunikaičius gazelių akimis, kuriuos Suzana pasikviesdavo į namus iš koledžo. Jam buvo nusispjaut ir į plaukus, ir į aprangą. Bilą jaudino kitkas - atrodė, kad visų jų galvose švilpauja vėjai. Žmonos simpatijos Floidui Tibitsui, vaikinukui, su kuriuo Suzana dažniausiai vaikštinėdavo, Bilas irgi nepalaikė, bet nerodė jam ir didelio nedraugiškumo. Floidas turėjo labai padorų darbą - Folmute pas Grantą, be to, Bilas Nortonas manė esant jį palyginti rimtu. Ir dar Floidas buvo vietinis. Bet vietinis, galima sakyti, buvo ir Benas Mirsas.

- Ir nekibk prie jo su savo menininkais-bezdaliais, - pakildama perspėjo Suzana, kai paskambino į duris. Ji vilkėjo šviesiai žalia vasarine suknele, o naujai sušukuotus plaukus prilaikė kiek per didelė žalia segė.

Bilas nusijuokė.

- Ką matau, tą ir sakau, Suze, brangute. Nedarysiu tau gėdos... Bet juk aš niekada tau jos nedariau, tiesa? - Ji nervingai ir kartu liūdnai šyptelėjo ir nuėjo atidaryti duris.

Vyriškis, su kuriuo ji grįžo, pasirodė išstypėlis, iš pažiūros guvus, ryškių veido bruožų su tankių juodų plaukų kuokštu, kurie, nepaisant jų įgimto polinkio riebaluotis, atrodė ką tik išplauti. Jo apsirengimas Bilui patiko. Paprasti, visiškai nauji mėlyni džinsai ir balti marškiniai su paraitotomis iki alkūnių rankovėmis.

- Benai, tai mano tėtis ir mama, Bilas ir Ana Nortonai. Mama, tėti - Benas Mirsas.

- Laba diena. Labai malonu.

Jis kiek įsitempęs nusišypsojo misis Norton, ir ši tarė:

- Laba diena, misteri Mirsai. Mes pirmą sykį iš taip arti matome tikrą gyvą rašytoją. Suzana *siaubingai* susijaudino.

- Nesirūpinkite, aš necituoju savo kūrinių, - jis vėl nusišypsojo.

- Sveiki, - pakildamas nuo kėdės, pasisveikino ir Bilas. Dabartiniu metu Portlendo dokininkų profsąjungoje jis užėmė šiokį tokį postą, kurį pasiekė savo jėgomis, ir jo rankos spustelėjimas buvo stiprus bei griežtas. Bet Mirso delnas nesuglebo, kad išslystų tarsi medūza kaip tų Suzės menininkų-bezdalių, ir Bilui tai patiko. Jis pateikė savo antrąjį patikrinimo kriterijų.

- Mėgstate alų? Aš jau įsidėjau tarp ledo keletą skardinių, - jis mostelėjo ranka į prigludusį prie užpakalinės namo dalies patijų, kurį buvo pastatęs savo rankomis. Bezdaliai visuomet atsakydavo "ne": beveik visi jie buvo puskvaišiai ir negalėjo tuščiai eikvoti savo vertingosios sąmonės išgėrimams.

- Alų? Dievinu, - atsakė Benas, perkreipdamas šypseną. - Porą, netgi trejetą skardinių.

Bilas nusikvatojo.
- Gerai, esi mūsiškis. Eime.
Skambant jo juokui, tarp dviejų labai panašių moterų akimirksniu atsirado keistas ryšys. Anos Norton antakiai prasiskyrė į šalis, o Suzanos kakta išsilygino - regis, nerimo sunkumas telepatiškai pralėkė per kambarį.
Benas nusekė paskui Bilą į verandą. Ant kėdutės kampe stovėjo kibirėlis su ledu, prigrūstas skardinėlių su užrašu "Pabst".
Bilas ištraukė skardinėlę ir švystelėjo Benui, kuris ją pagavo viena ranka, bet taip lengvai, kad ji nesuputotų.
- Čia jauku, - tarė jis, žvelgdamas į aikštelę vidiniame kieme, skirtą kepti ant žarijų mėsą. Ten stovėjo žema, darbinės išvaizdos krosnelė iš plytų. Virš jos kybojo karšto oro blanda.
- Pats stačiau, - paaiškino Bilas. - Geriau nerasi.
Benas gerokai gurkštelėjo, paskui raugtelėjo - dar vienas taškas jo naudai.
- Suzė sako, kad tu neblogas vaikinas, - tarė Nortonas.
- Ji miela mergina.
- Gera, praktiška mergina, - pridūrė Nortonas ir akimirkai susimąstęs atsirūgo. - Ji sako, kad parašei tris knygas. Be to, jas dar ir išspausdino.
- Taip.
- Gerai eina?
- Pirmoji, - taip, - atsakė Benas, bet daugiau nieko nepridūrė. Bilas Nortonas vos vos linktelėjo, pritardamas žmogui, kurio galvoje pakanka varžtelių, kad neimtų iškart plepėti apie savo piniginius reikalus.
- Norite sumuštinio ar dešrelės?
- Žinoma.
- Dešreles reikia įpjauti, kad išeitų garas. Žinojote tai?
- O kaipgi, - Benas tarsi juokaudamas smiliumi įbrėžė ore kelis kryželius. Maži įpjovimai Frankfurto dešrelių odelėje neleidžia susidaryti ant jų pūslėms.
- Tuomet jūs esate kilęs iš mūsų miškais apžėlusios skylės, - tarė Bilas Nortonas. - Velniškai gerai pasakyta. Čiupkite štai aną paketą su briketais, o aš suorganizuosiu mėsą. Alų neškitės su savimi.
- Jūs manęs nuo jo neatplėšite.
Bilas stabtelėjo ant slenksčio ir pakėlęs antakius dar sykį pažvelgė į Beną Mirsą.
- Tu, vaikine, rimtas žmogus? - paklausė.
Benas niūrokai šyptelėjo:
- Tikrai taip.
Bilas linktelėjo.
- Tai gerai, - pareiškė ir įėjo vidun.
Pranašaudama lietų, Bebsė Grifen prašovė gerą milijoną mylių pro šalį, ir pietūs vidiniame kieme vyko sklandžiai. Padvelkė lengvas vėjelis,

sumišo su dūmais, sklindančiais iš kepyklos žarijų, ir nubaidė pačius pikčiausius priešrudeninius uodus. Moterys išnešė popierines lėkšteles su prieskoniais, paskui sugrįžo išgerti alaus ir pasijuokti, kaip meistriškai išnaudodamas vėjo sroves Bilas žaidžia badmintoną ir išlošia prieš Beną 21:6. Benas, žvilgtelėjęs į laikrodį, anaiptol be dirbtinio apgailestavimo atsisakė revanšo.

- Dega knyga, - pasiteisino. - Likau skolingas dar šešis puslapius. Jeigu prisigersiu, nesugebėsiu nė perskaityti, ką parašiau šį rytą.

Suzana palydėjo jį iki vartelių - Benas atėjo iš miesto pėsčiomis. Gesindamas liepsną, Bilas pasinėrė į savo mintis. Benas pasakė esąs rimtas vaikinas, ir Bilas buvo linkęs tuo patikėti. Jis nesidėjo svarbia persona, kad padarytų kam nors įspūdį.

Tačiau Ana Norton taip ir nesuminkštėjo.

17

19:00.

Floidas Tibitsas privažiavo skalda padengtą automobilių stovėjimo aikštelę prie kavinės "Pas Delą" maždaug po dešimties minučių, kai Delbertas Markis, šeimininkas ir barmenas, užžiebė ant fasado naują rožinės spalvos iškabą. Trijų pėdų aukščio raidės skelbė: "PAS DELĄ".

Lauke tirštėjančios šviesiai violetinės sutemos siurbė iš dangaus paskutinę saulės šviesą, o apačioje esančias žemės "kišenes" netrukus turėjo pripildyti gruntinis rūkas. Maždaug po valandos reikėjo laukti pasirodant pirmųjų nuolatinių vakaro lankytojų.

- Sveikas, Floidai, - tarė Delas, traukdamas iš šaldytuvo butelį "Meiklobo". - Gera dienelė?

- Puiki, - atsiliepė Floidas. - Ir alutis iš pažiūros neblogai atrodo.

Floidas - aukštas vaikinas gerai pakirpta ruda barzda - dėvėjo ilgas laisvas kelnes su dvigubomis siūlėmis ir kasdieninį sportinio tipo švarkelį - darbinę Granto aprangą. Jis buvo antras pagal svarbą asmuo: tvarkė kreditus ir žiūrėjo į savo darbą su tokia nerūpestinga simpatija, kuri galį bet kada nelauktai ir netikėtai peržengti ribą, skiriančią ją nuo nuobodulio. Floidas suvokė, kad plaukia pasroviui, bet šis pojūtis jo netrikdė. Be to, dar egzistavo Suzė - puiki mergina. Neilgai trukus ji turėjo ateiti, ir tuomet Floidas tikėjosi rasti sau užsiėmimą.

Jis numetė ant baro vieną dolerį, prisipylė stiklą alaus, godžiai išmaukė ir įsipylė dar.

Vienintelis klientas, išskyrus Floidą, čia buvo jaunas vaikinukas telefono kompanijos apranga. Jo vardas Brajantas, pamanė Floidas. Vaikinukas gėrė alų ir klausėsi iš muzikinio automato sklindančios banalios dainelės apie meilę.

- Na, kas naujesnio miestelyje? - pasiteiravo Floidas, jau iš anksto žinodamas atsakymą. Iš esmės nieko naujo negalėjo įvykti. Kuris nors iš vyresniųjų mokinių atsibastė mokyklon girtas... bet daugiau Floidas neįstengė nieko sugalvoti.

- Kažkas nugalabijo tavo dėdės šunį. Štai kas naujesnio.

Floidas tarsi apmirė, nespėjęs priglausti stiklo prie lūpų.

- Ką? Dėdės Vino šunelį? Doką?

- Teisingai.

- Pritrenkė automobilis?

- Nepasakytum, kad į tai būtų panašu. Jį rado Maikas Rajersonas. Jis nuvažiavo į Harmonihilą pjauti žolę, ir ten ant aštrių vartų smaigų kabojo Dokas. Su paleistomis žarnomis.

- Kalės vaikai! - tarė pritrenktas Floidas.

Delas niūriai linktelėjo, patenkintas padarytu įspūdžiu. Jis žinojo dar šį tą - šį vakarą miestelyje tai buvo karštų svarstymų objektas: Floido merginą matė su tuo rašytoju, kuris apsigyveno pas Evą. Bet šitai Floidas tesužino pats.

- Rajersonas atitempė šuns lavoną Parkinsui Džilespiui, - pasakė jis Floidui. - Tasai mano, kad šuva galbūt nudvėsė, o kokia nors vaikigalių kompanija pakabino jį juoko dėlei.

- Džilespis savo užpakalio nuo skylės žemėje neatskirtų.

- Gal ir taip. Bet tau pasakysiu, ką *aš* galvoju, - Delas palinko priekin, pasiremdamas stambiomis rankomis. - Manau, kad tai vaikėzai, tiksliai... velnias, taip, aš *žinau*. Bet reikalas gali pasirodyti kiek rimtesnis nei įprastas pokštas. Štai pažvelk, - jis kyštelėjo ranką po baru ir tėkštelėjo ant prekystalio laikraštį su atversta į viršų viena iš vidinių skilčių.

Floidas paėmė į rankas. Antraštė skelbė: "Šėtono garbintojai išniekina Floridos bažnyčią". Jis paskubom peržvelgė straipsnį. Iš visko sprendžiant, šiek tiek po vidurnakčio į Floridos miestelio Klevistono katalikų bažnyčią įsilaužė grupė vaikiščių ir surengė ten kažkokį bedievišką ritualą. Išniekino altorių, ant suolų, klausyklų ir krikštijimo indų pribraižė nepadorių žodžių, o į navas vedantys laiptai pasirodė aptaškyti krauju. Laboratoriniai tyrimai patvirtino, kad nors dalis kraujo yra gyvulio (manoma, kad ožkos), tačiau jo didžiumą sudaro žmogaus kraujas. Klevistono policijos šefas pripažino, kad jie nesiėmė jokių skubių veiksmų.

Floidas padėjo laikraštį.

- Satanistai Valdoje? Eik jau, Delai, pataikei kaip pirštu į dangų.

- Vaikigaliai šiais laikais kraustosi iš proto, - tiesmukai metė Delas. - Pats pamatysi, kad taip ir bus. Vėliau sužinosi, kad į Grifeno ganyklą jie eina aukoti žmones. Dar įpilti?

- Ne, ačiū, - tarė Floidas, nučiuoždamas nuo aukštos baro kėdutės. - Geriau eisiu pažiūrėti, kaip ten dėdė Vinas. Jis tą šunį mylėjo visa širdimi.

- Perduok jam mano linkėjimus, - paprašė Delas, kišdamas laikraštį po baru. Vėliau jis taps didžiausia vakaro sensacija. - Siaubas, kaip sunku apie tai išgirsti.

Pusiaukelėje link durų Floidas stabtelėjo ir tarsi pats sau tarė:

- Ant virbų pakabino, taip? Dievas mato, kaip norėčiau sučiupti vaikigalius, kurie šitaip pasielgė.

- Velnio garbintojai, - tarė Delas. - Aš nė kiek nenustebčiau. Kas tik šiais laikais neįsikūnija žmonėse...

Floidas išėjo. Vaikinukas Brajantas įmetė į muzikinį automatą dar dešimtį centų, ir Dikas Karlesas uždainavo "Palaidokit mane su buteliu".

18

19:30.

- Ir kad namo sugrįžtumėt anksti, - įsakė Mardžerė Glik savo vyresniajam sūnui Deniui. - Rytoj į mokyklą. Noriu, kad penkiolika po devynių tavo brolis būtų lovoje.

Denis patrypčiojo vietoje.

- Nesuprantu, kodėl apskritai privalau imti jį su savimi.

- Ne, neprivalai, - apsimetusi meilia sutiko Mardžerė. - Visuomet gali likti namie.

Ji vėl nusisuko į virtuvės stalą, ant kurio tvarkė žuvį, o Ralfas kyštelėjo liežuvį. Denis sugniaužė kumštį ir pagrasė, bet tas suskis, jaunesnysis jo brolis, tik nusišiepė.

- Grįšim, grįšim, - burbtelėjo jis ir pasisuko eiti iš virtuvės su Ralfu iš paskos.

- Devintą.

- Gerai jau, *gerai.*

Svetainėje, užkėlęs kojas aukštyn, priešais televizorių sėdėjo Tonis Glikas ir žiūrėjo rungtynes tarp "Red Soks" ir "Jankių".

- Berniukai, kur jūs?

- Į svečius pas naujoką, - atsakė Denis. - Pas Marką Pitrį.

- Aha, - patvirtino Ralfas. - Einame žiūrėti jo... *elektrinių traukinių.*

Denis dėbtelėjo į brolį piktu žvilgsniu, bet tėvas neatkreipė dėmesio nei į pauzę, nei į intonaciją. Ką tik išmušinėjo Dugas Grifenas.

- Kad namuose būtumėt laiku, - išsiblaškęs paliepė tėvas.

Lauke vis dar geso paskutinieji šviesos spinduliai, nors saulė jau nusileido. Kai berniukai ėjo per vidinį kiemą, Denis pasakė:

- Reiktų įkrėsti tau, bjaurybe.

- O aš pasakysiu, - patenkintas savimi pareiškė Ralfas, - pasakysiu, kodėl *iš tikrųjų* tu užsimanei išeiti.

- Ach tu, niekše, - beviltiškai ištarė Denis.

Ten, kur baigėsi nupjauta ir vėl ūgtelėjusia žole apaugęs kiemas, žemyn šlaitu, miškų link, vedė ištryptas takas. Glikų namas stovėjo Broko gatvėje, o Marko Pitrio - pietinėje Džointnerio aveniu dalyje. Takelis - tiesiausias kelias - gerokai taupė laiką, jeigu jums buvo dvylika ar devyneri ir norėjosi nusigauti per Kroket Bruko upelio brastos akmenis. Po kojomis traškėjo pušų spygliai ir šakelės. Kažkur miške raudojo lėlys, o aplink čirškė žiogai.

Papasakojęs broliui, kad Markas Pitris turi pilną "Auroros" plastikinių monstrų komplektą - Vilkolakį, Mumiją, Drakulą, Frankenšteiną, Pamišėlį Daktarą ir netgi Siaubo Kambarį - Denis padarė klaidą. Jų motina visa tai laikė šlykštybėmis, kurios užterš smegenis, ir Denio brolis bematant pavirs šantažuotoju. Pūzras tas Ralfas, kitaip nepasakysi.

- Ar žinai, kad esi pūzras? - paklausė Denis.

- Žinau, - oriai atsiliepė Ralfas. - O kas tai yra?

- Tai reiškia, kad pasidarai žalias, glitus ir slidus lyg baidyklė.

- Eik tu šikt, - pasiūlė Ralfas. Jie nusileido Kroket Bruko upelio pakrante, kuris tingiai gurgeno savo žvirgždėta vaga, paviršiuje išlaikydamas lengvą perlų spalvos apnašą. Toliau į rytus, už dviejų mylių, jis įsiliejo į Tegart Strymą, kuris savo ruožtu tekėjo į Karališkąją upę.

Denis patraukė pirmyn per brastos akmenis, spoksodamas į tirštėjančias sutemas, kad įžiūrėtų, kur stato koją.

- Tuoj tave įversiu! - linksmai sukikeno iš paskos sekantis Ralfas. - Saugokis, Deni, tuoj tave įversiu!

- Pamėgink, ir skrisi stačia galva į lakųjį smėlį, - pagrasė Denis.

Jiedu nusigavo iki kito kranto.

- Čia niekur nėra lakiojo smėlio, - pasišaipydamas pareiškė Ralfas, bet vis tiek žingtelėjo arčiau brolio.

- Taaaip? - klastingai nutęsė Denis. - Vos prieš keletą metų vienas berniukas gavo galą lakiajame smėlyje. Girdėjau iš tų senų gvėrų, kurie kiauras dienas tauškia stovėdami prie parduotuvės.

- Tikrai? - paklausė Ralfas, plačiai atverdamas akis.

- Aha, - atsakė Denis. - Jį siurbė, jis inkštė ir vaitojo, kol burna prisipildė lakiojo smėlio, šit kaip.

- Eime, - baugščiai pratarė Ralfas. Jau beveik sutemo, ir miške atsirado judančių šešėlių. - Krapštykimės iš čia.

Jie ėmė kopti į pakrantės šlaitą, slysčiodami ant pušų spyglių. Berniukas, apie kurį Denis girdėjo kalbant prie parduotuvės, buvo dešimties metų ir vadinosi Džeriu Kingsfildu. Visiškai galimas dalykas, kad inkšdamas ir vaitodamas jis nugrimzdo į lakųjį smėlį, bet jeigu taip ir atsitiko, jo niekas neišgirdo. Džeris paprasčiausiai dingo prieš šešerius metus, išėjęs į Pelkes meškerioti. Kai kas kaltino lakųjį smėlį, kiti laikėsi nuomonės, esą berniuką nugalabijo maniakas-iškrypėlis. Iškrypėlių buvo pilna visur.

- Sako, jo šmėkla iki šiol klaidžioja miškais, - rūsčiai pareiškė Denis, nesivargindamas aiškinti jaunajam broliukui, kad Pelkės yra už trijų mylių į pietus.

- Baik, Deni, - su nerimu tarė Ralfas. - Tamsu, baik.

Aplink paslaptingai braškėjo miškas. Baigė verkauti lėlys. Kažkur už berniukų nugaros sutraškėjo šakelė - taip, tarsi būtų norėjusi likti neišgirsta. Danguje beveik išnyko dienos šviesa.

- Retsykiais, - gūdžiai tęsė Denis, - kai koks nors plepus vaikas išeina iš namų nusileidus saulei, vaiduoklis išauga ir pasirodo iš už medžių, o jo veidas išpuvęs, šlykštus, aplipęs lakiuoju smėliu...

- Deni, *eikim.*

Broliuko balsas iš tiesų skambėjo maldaujančiai, ir Denis nutilo - jis pats vos neišsigando. Aplink, kiek tik galima buvo įžiūrėti, stūksojo tamsūs dideli medžiai, lėtai lingavo, palytėti naktinio vėjelio, trynėsi vienas į kitą, girgždėjo nelyginant sąnariais.

Kairėje ūmai triokštelėjo dar viena šaka. Denis pasigailėjo, kad jie nenuėjo keliu. Dar viena šakelė.

- Deni, aš bijau, - sušnabždėjo Ralfas.

- Nekvailiok, - tarė Denis. - Eime.

Jie vėl pajudėjo. Po kojomis traškėjo pušų spygliai. Denis mėgino save įtikinti, kad negirdėjo jokio šakų poškėjimo. Negirdėjo nieko, išskyrus savo ir brolio žingsnius. Smilkiniuose dusliai tvinksėjo kraujas. Rankos atšalo. “Skaičiuok žingsnius, - įsakė jis sau. - Po dviejų šimtų žingsnių mes atsidursime Džointnerio aveniu. O atgal grįšime keliu, kad šitas pliuškis nebijotų. Jau po minutės pamatysime gatvės šviestuvus ir pasijusime kvailiais, bet kaip bus gera pasijusti kvailiais, taigi skaičiuok žingsnius. Vienas... du... trys...”

Ralfas suinkštė.

- *Aš jį matau! Aš matau vaiduoklį! MATAU!*

Denio krūtinę tarsi ištirpusi geležis užliejo siaubas. Ėmė virpėti kojos. Būtų apsisukęs ir dūmęs šalin, bet į jį įsikibo Ralfas.

- Kur? - sušnabždėjo jis, pamiršęs, kad šį vaiduoklį sugalvojo patsai. - Kur? - Denis žvilgtelėjo į medžių tankumyną, jau pusiau bijodamas to, ką gali pamatyti... bet išvydo tik tamsą.

- Jau dingo... Bet aš jį mačiau... Akis. Aš mačiau akis. Ak, Deniiii... - mažylio liežuvis susipainiojo.

- Nėra čia jokių vaiduoklių, kvaily. Drožk.

Denis paėmė brolį už rankos, ir jiedu žengė pirmyn. Kojos atrodė kaip guminės. Keliai drebėjo. Ralfas spaudėsi prie brolio, vos jo nenustumdamas nuo tako.

- Jis mus stebi, - sušnabždėjo Ralfas.

- Klausyk, nebūsiu aš...

- Ne, Deni, tai tiesa. Tu ką, *nejauti?*

Denis sustojo. Jis iš tikrųjų kažką jautė, kaip tai pasitaiko vaikams, ir suprato, kad dabar jiedu jau ne vieni. Mišką gaubė didi tyla, bet ši tyla buvo negera, slepianti savyje grėsmę. Vėjo gainiojami šešėliai varginančiai rangėsi aplink berniukus.

O paskui Denis užuodė kažką nuožmaus - bet ne nosimi.

Vaiduoklių nebūna, bet būna iškrypėlių. Jie pristabdo juodus limuzinus ir siūlo tau ledinukų, arba pristoja gatvių kampe, arba... arba seka paskui tave į mišką.

O paskui...

Ak, o paskui...

- Bėgam, - kimiai ištarė Denis.

Bet greta jo virpėjo iš baimės paralyžiuotas Ralfas. Broliuko pirštai įsikibo į Denio ranką kaip stipriai užveržta virvė. Sustingusios akys spoksojo į mišką, o po to ėmė plėstis.

- Deni?

Trakštelėjo šakelė. Denis atsigręžė ir pažvelgė ten, kur spitrijo jo brolis. Berniukus apgaubė tamsa.

19

21:00.

Meiblė Verts, klaikiai stora moteris, paskutinį kartą šventė savo septyniasdešimt ketvirtąjį gimtadienį, o jos kojos darėsi vis mažiau patikimos. Meiblė buvo tarsi miestelio istorijos ir jo gandų saugykla. Jos atmintis driekėsi į penkių dešimtmečių nekrologų, santuokinių išdavysčių, vagysčių ir beprotysčių gelmes. Ji buvo liežuvautoja, tačiau ne itin žiauri (nors tie, kurių nešvarumus ji suskubo išnešti iš namų, būtų linkę dėl to nesutikti). Meiblė paprasčiausiai gyveno miestelyje - ir dėl miestelio. Tam tikra prasme ji *pati* buvo miestelis: stora našlė, dabar ypač retai paliekanti namus, ji mažne visą laiką praleisdavo prie lango, apsirengusi į tentą panašia liemene; gelsvi kaip dramblio kaulas plaukai susukti į karūną iš storų kasų, dešinėje rankoje - telefonas, kairėje - galingi japoniški žiūronai. Šis derinys ir laikas, reikalingas tokį derinį tinkamai išnaudoti, darė ją panašią į geranorišką vorą, kuris tūnojo komunikacijų, besidriekiančių nuo Vingio iki rytinio Valdos pakraščio, voratinklio centre.

Meiblė jau seniai stebėjo Marsteno namą, netverdama noru įžiūrėti ką nors geriau, ir staiga į kairę nuo priebučio atsivėrė langinės, išleisdamos auksinį kvadratą šviesos, kuri vis dėlto elektros šviesai neprilygo. Meiblė tik probėgšmais susekė tai, kas galėjo būti vyro galvos ir pečių kontūrais - ir tai atnešė našlei Tantalo kančias. Ir dar įkvėpė keistą nerimą.

Daugiau name nebuvo jokio judėjimo.

Meiblė pagalvojo: ir kas gi ten per žmonės, jei atidaro langus tik tuomet, kai nė viena gyva dvasia negali jų kaip reikiant įžiūrėti?

Ji padėjo žiūronus ir atsargiai pakėlė telefono ragelį. Du balsai, kurie, kaip ji bematant nustatė, priklausė Herietai Dorhem ir Glinisei Meiberi, plepėjo apie tai, kaip tasai vaikinas Rajersonas rado Irvino Perintono šunį.

Meiblė sėdėjo tylomis, kvėpuodama vien krūtine, kad niekuo neišsiduotų klausydamasi pokalbio.

20

23:59.

Diena virpėjo ties savo pabaiga. Tamsoje snaudė namai. Miestelio centre - geležies parduotuvėje, "Formeno laidojimo biure" ir kavinėje "Ekselent" - degantys nakties žiburiai užliejo grindinį švelnia elektrine šviesa. Kai kas gulėjo vis dar nemiegodamas - Džordžas Boeras, ką tik sugrįžęs namo iš antros pamainos "Geits Mile" (nuo trečios iki vienuoliktos); Vinas Perintonas - jis sėdėjo, dėliojo "soliterį" ir negalėjo užmigti mąstydamas apie Doką, kurio galas jį paveikė daug smarkiau, negu žmonos mirtis. Tačiau beveik visi miestelėnai miegojo teisiųjų miegu, kaip žmonės, užsidirbantys duoną savo prakaitu.

Prie Harmonihilo kapinių vartų stovėjo tamsus medituojantis siluetas, laukiantis, kada pasikeis valanda. Kai siluetas prabilo, pasigirdo negarsus ir inteligentiškas balsas.

- O, mano tėve, padėk gi man. Musių valdove, palaikyk mane šią valandą. Štai atnešiau tau pradvisusios mėsos, dvokiantį kūną. Aš atnešiau tau auką - kairiąja ranka ją atnešiau. Duok gi man ženklą šioje žemėje, apšviestoje tavo vardu. Aš laukiu tavo ženklo, kad galėčiau imtis tavo reikalo.

Balsas nutilo. Pakilo lengvas vėjelis, kuris atnešė medžių lapų ir žolės atodūsius bei šnaresį, o iš šiukšlyno, plytinčio aukštėliau miesto, - silpną dvėselienos smarsą.

Jokių garsų, išskyrus vėjo atneštuosius. Siluetas kurį laiką stovėjo tylėdamas, paniręs į apmąstymus. Paskui pasilenkė ir ir vėl atsitiesė su vaiko figūrėle ant rankų.

- Štai ką tau atnešiau.

Žodžiams nebeliko vietos.

Ketvirtas skyrius

DENIS GLIKAS IR KITI

1

Denis ir Ralfas išėjo pas Marką Pitrį, gavę paliepimą grįžti devintą. Kai dešimtą jie nepasirodė, Mardžerė Glik paskambino į Pitrio namus. Ne, pasakė misis Pitri, berniukų čia nebuvo. Misis Glik perdavė ragelį vyrui, jausdama pilve baimės tuštumą.

Vyrai pasitarė. Taip, berniukai išėjo takeliu per mišką. Ne, šiuo metų laiku upelis labai stipriai nusenka, ypač geru oru. Ne aukščiau kulkšnų. Henris pasisiūlė su dideliu prožektoriumi eiti takeliu iš savo galo, o misteris Glikas teeina iš savojo. Galbūt berniukai rado švilpiko urvą, arba rūko, ar dar kas nors. Tonis jam pritarė ir padėkojo misteriui Pitriui už rūpestį. Misteris Pitris atsakė - ką jūs, koks gi čia rūpestis. Tonis padėjo ragelį ir nuramino žmoną - toji buvo labai įsibaiminusi. Pats sau pamanė, kad tegu tik berniūkščiai atsiranda - negalės atsisėsti visą savaitę.

Bet jis nesuspėjo net iš kiemo išeiti, kai iš už medžių klupdamas išniro Denis ir pargriuvo šalia aikštelės, skirtos piknikų kepsniams kepti. Jis buvo tarsi užkerėtas, kalbėjo lėtai, į klausimus atsakinėjo sunkiai ir ne visuomet apgalvotai. Už kelnių atraitų buvo prilindę žolės, iš plaukų styrojo įsivėlę rudens lapai.

Jis tėvui papasakojo, kad juodu su Ralfu patraukė keliuku per mišką, akmenimis įveikė Kroket Bruko upelio brastą ir visiškai ramiai užkopė į kito kranto šlaitą. Paskui Ralfas ėmė pliaukšti, kad miške esama vaiduoklio (Denis nepaminėjo, jog pats broliukui įkalė į galvą šią mintį). Ralfas pasakė, esą jis matąs kažkokį veidą. Deniui pasidarė baisu. Jis netikėjo nei vaiduokliais, nei kitokiais į baubus panašiais niekais, bet iš tikrųjų pamanė, kad kažką tamsoje girdi.

Kas atsitiko paskui?

Denis manė, kad jie susiėmę už rankų ėjo toliau. Bet nebuvo tuo įsitikinęs. Ralfas zirzė apie vaiduoklį. Denis paliepė jam liautis, kadangi netrukus pasimatys Džointnerio aveniu žibintai. Beliko kokie du šimtai žingsnių. O paskui atsitiko kažkas blogo.

Denis nežinojo.

Jie klausinėjo, jaudinosi, įtikinėjo... Denis vien lėtai, tarsi nieko nesuvokdamas, kratė galvą. Taip, jis žinojo, kad privalo prisiminti - bet prisiminti negalėjo. Garbės žodis, negalėjo. Ne, neprisimena, kad ant ko nors būtų paslydęs ar parvirtęs. Paprasčiausiai... viskas aptemo. Labai smarkiai aptemo. Kitkas, ką Denis prisimena - jis tyso ant tako vienas. Ralfas pranyko.

Parkinsas Džilepsis pareiškė, kad dabar naktį eiti į mišką nėra jokios prasmės. Pernelyg daug parvirtusių medžių. Galbūt berniukas paprasčiausiai nuklydo nuo takelio. Jie su Noliu Gardneriu, Toniu Gliku ir Henriu Pitriu perėjo taku iš vieno galo į kitą, paskui Džointnerio aveniu ir Broko gatvės šalikelėmis, garsiai šaukdami Ralfą per baterijomis maitinamus galingus megafonus.

Ankstyvą kitos dienos rytą Kamberlendo ir valstijos policija bendromis jėgomis ėmė šukuoti mišką. Nieko neradę, ėmė ieškoti plačiau. Keturias dienas jie naršė po krūmus, o misteris ir misis Glikai vaikščiojo po miškus ir laukus, apžiūrėdami kiekvieną tysantį stuobrį ir su beribe kankinančia viltimi šaukdami sūnelio vardą.

Kadangi paieškos buvo bergždžios, tralu išgraibė Tegart Strymo ir Karališkosios upės dugną. Tuščiai.

Penktąją dieną mirtinai išsigandusi, puolusi isterikon Mardžerė pažadino vyrą ketvirtą valandą ryto. Antrojo aukšto koridoriuje, pakeliui į tualetą, Denis krito be sąmonės. Greitoji pagalba išvežė jį į Centrinę valstijos ligoninę. Išankstinė diagnozė - smarkus ir vėlyvas nervinis šokas.

Gydantis daktaras, žmogus, pavarde Gorbis, pasivedėjo misterį Gliką į pašalę.

- Ar jūsų berniukas kada nors turėjo astmos priepuolį?

Dažnai mirkčiodamas, misteris Glikas pakratė galvą. Mažiau nei per savaitę jis paseno gera dešimčia metų.

- Ir jokios reumatinės karštinės?

- Denis? Ne... Denis nesirgo.

- O praėjusiais metais tuberkulino mėginys nebuvo teigiamas?

- Tuberkulino? Mano vaikui - tuberkuliozė?

- Misteri Glikai, mes tiesiog bandome išsiaiškinti...

- Mardžere! Mardžere! Ateik čia!

Mardžerė pakilo ir koridoriumi lėtai patraukė jų pusėn. Jos veidas buvo išblyškęs, plaukai sušukuoti kaip pakliuvo. Atrodė, šią moterį kamuoja žiaurios migrenos priepuolis.

- Ar šiemet Deniui darė tuberkuliozės mėginį?

- Taip, - abejingai atsiliepė ji. - Mokslo metų pradžioje. Mėginys neigiamas.

Gorbis paklausė:

- Naktimis nekosti?

- Ne.

- Nesiskundė krūtinės arba sąnarių skausmais?

- Ne.

- Skausmingu šlapinimusi?

- Ne.

- Ar nebuvo kokių nors netikėtų kraujavimų? Iš nosies, kraujavimo tuštinantis, galbūt pasitaikė daugiau nei įprasta įbrėžimų ir mėlynių?

- Ne.

Gorbis nusišypsojo ir linktelėjo.

- Mes norėtume jį dar šiek tiek čia palaikyti, jeigu galima. Tyrimams.

- Žinoma, - tarė Tonis. - Žinoma. Mes priklausome "Mėlynajam Kryžiui".

- Berniuko reakcijos labai sulėtėjusios, - tarė daktaras. - Mes atliksime rentgenoskopiją, paimsime kaulų čiulpų mėginį, paskaičiuosime baltųjų kraujo kūnelių kiekį...

Mardžerės Glik akys ėmė pamažu plėstis.

- Denis serga kraujo vėžiu? - sušnabždėjo ji.

- Misis Glik, vargu ar...

Bet ji prarado sąmonę.

2

Benas Mirsas buvo Zalės Valdos savanorių gretose, kurie ieškodami Ralfo Gliko šukavo krūmus, ir kaip užmokestį už darbą gavo tik į drabužius prisivėlusių varnalėšų, o dėl vėlyvo rykštenių žydėjimo dar ir šienligės paūmėjimą.

Trečią paieškų dieną Benas užsuko pas Evą į virtuvę suvalgyti skardinėlę koldūnų, kad po to galėtų parvirsti į lovą ir prieš darbą šiek tiek nusnūsti. Ten rado prie viryklės besisukinėjančią Suzaną Norton - ji ruošė kažką panašaus į vaisinį ragu su sumuštiniais. Aplink stalą sėdėjo ką tik iš darbo grįžę vyrai ir apsimesdami, neva šnekučiuoją, spigino akis į merginą - po krūtine ji buvo pasirišusi lininius kaubojiškus marškinius ir apsimovusi velvetinais šortais. Eva Miler už aklinos pertvaros šalia virtuvės lygino.

- Ei, ką gi tu čia veiki? - paklausė Benas.

- Gaminu tau padorią vakarienę, kol galutinai nenusivarei nuo kojų, - atsakė Suzana, ir iš už pertvaros prapliupo juoku Eva. Benui paraudo ausys.

- O gamina ji išties puikiai - kas tiesa, tai tiesa, - tarė Landūnas. - Aš žinau, nes visąlaik žiūrėjau.

- Jei būtum pasislinkęs tolėliau, būtų veizolai ant kaktos iššokę, - pareiškė Groveris Verilas ir šlykščiai sukikeno.

Suzana pridengė ragu dangteliu, pastatė į orkaitę, ir jie išėjo į priebutį palaukti, kol viskas bus paruoštaa. Leidosi liepsnote liepsnojanti, ryškiai raudona saulė.

- Ką nors aptikote?

- Ne. Nieko, - jis išsitraukė iš kišenės sumaigytą cigarečių pakelį ir užsirūkė.

- Tu kvepi, tarsi būtum išsimaudęs "Senajame miškinyje", - tarė Suzana.

- Nė velnio nepadeda, - jis ištiesė ranką ir parodė patinimus nuo mašalų įkandimų bei pusiau užsitraukusius įbrėžimų rėžius. - Prakeikti uodai ir aštrūs krūmai.

- Kaip manai, Benai, kas jam galėjo atsitikti?

- Dievas žino, - jis iškvėpė dūmus. - Gal kas nors prisėlino iš už vyreniojo brolio nugaros, mostelėjo per galvą maišeliu su smėliu arba kitokiu sunkiu daiktu ir nusitempė vaikiščią.

- Tu manai, kad jis nebegyvas?

Benas pažvelgė į ją, bandydamas atspėti, kokį atsakymą Suzana norėtų išgirsti: tiesų ar paguodžiantį. Jis paėmė merginos ranką ir sukryžiavo jos pirštus su savaisiais.

- Taip, - atsakė. - Manau, kad berniukas žuvo. Kol kas nėra jokių įrodymų, bet aš taip manau.

Suzana lėtai pakratė galvą.

- Tikiuosi, kad tu klysti. Mano motina su kai kuriomis moterimis buvo pas misis Glik - ji visiškai apkvaišusi, jos vyras irgi. O antrasis berniukas slankioja po namus kaip vaiduoklis.

- Hm, - ištarė Benas. Jis žvelgė aukštyn, į Marsteno namą, ir, tiesą sakant, nesiklausė. Langinės buvo uždarytos: jos atsivers, kai sutems. Nuo šios minties, kuri buvo panaši į užkeikimą, Benas pajuto nesveiką virpulį.

- ...vakare?

- Mmm? Atleisk, - jis grįžtelėjo į Suzaną.

- Aš pasakiau, tėtis norėtų, kad tu užeitum rytoj vakare. Galėsi?

- O tu būsi?

- Žinoma, būsiu, - atsakė ji ir pažvelgė į Beną.

- Gerai, ateisiu, - Benui norėjosi žiūrėti į merginą (besileidžiančios saulės spinduliuose ji atrodė nuostabiai), bet jo žvilgsnį kaip magnetas traukė Marsteno namas.

- Traukia, ar ne? - paklausė Suzana, ir tai, kad ji perskaitė Beno mintis bei suprato metaforišką šio žodžio reikšmę, atrodė mažne stebuklas.

- Taip. Traukia.

- Benai, apie ką tavo naujoji knyga?

- Vėliau, - atsakė jis. - Duok jai laiko. Papasakosiu, kai tik galėsiu. Ji... ji dar turi subręsti.

Tą pat minutėlę Suzana panoro pasakyti *"aš tave myliu"* - pasakyti taip pat lengvai ir nevaržomai, kaip ši mintis iškilo į jos sąmonės paviršių, bet mergina prikando liežuvį. Jai nesinorėjo apie tai kalbėti, kol Benas žiūrėjo... žiūrėjo ten, aukštyn.

Ji pakilo.

- Eisiu patikrinti, kaip ten mūsų ragu.

Kai Suzana Beną paliko, šis rūkė ir spoksojo viršun, į Marsteno namą.

3

Dvidešimt antrosios rytą Lorensas Kroketas sėdėjo savo kontoroje ir, apsimesdamas, kad skaito pirmadienio paštą, vogčia spoksojo į sekretorės grožybes, kai ūmai suskambo telefonas. Kroketas galvojo apie Zalės Valdoje padarytą karjerą, apie nedidelį blizgantį automobilį ant įvažiuojamojo keliuko į Marsteno namą ir apie savo sandėrį su Šėtonu.

Dar prieš tai, kai jiedu su Streikeriu sudarė sandėrį (nieko sau pasakymas, pamanė Laris ir žvilgsniu panaršė po sekretorės palaidinuke), Lorensas Kroketas, be abejonės, buvo pats turtingiausias žmogus Zalės Valdoje ir vienas iš pačių turtingiausių visoje Kamberlendo apygardoje, nors nei jis pats, nei jo kontora panašių minčių vargu ar kam būtų sukėlusi.

Kontoros patalpos buvo senos, pridulkėjusios, apšviečiamos dviejų geltonų, musių nutupėtų rutulių. Senoviškas sukiužęs rašomasis stalas, apverstas popieriais, automatiniais plunksnakočiais ir pašto korespondencija. Viename stalo krašte stovėjo indelis su klijais, kitame - stiklinis kvadratinis prespapjė, iš šonų padabintas Kroketo namiškių nuotraukomis. Virš buhalterinių knygų rietuvės pavojingai balansavo degtukų pripildytas stiklinis akvariumas. Užrašas ant priekinės sienelės skelbė: “Neturintiems degtukų mūsų draugams!” Išskyrus tris plieninius seifus dokumentams ir sekretorės stalelį nedideliame aptvarėlyje, kontoroje daugiau nieko nebuvo.

Tik štai fotonuotraukos.

Jų buvo pilna visur - prismeigtų, pritvirtintų prie audeklo arba lipniąja juostele priklijuotų prie visų prieinamų paviršių. Pasitaikydavo naujų, padarytų “Polaroidu”. Buvo ir kelių metų senumo, spalvotų “Kodako” nuotraukų, bet daugiausiai - susiraičiusių, pageltonijusių nespalvotų fotografijų. Po kiekviena - mašinėle atspausdintas prierašas: “Puikus gyvenimas gamtos prieglobstyje!”, “Šeši kambariai, arba Įsikurkime kalvos viršūnėje!”, “Tegart Strymo kelias - 32 000 dolerių - pigu!” arba “Tai, ko reikia skvairui! Dešimties kambarių fermos gyvenamasis namas Bernso kelyje”. Tai vertė manyti apie nykią, nuobodžią, beviltišką veiklą. Taip iš tiesų ir buvo iki 1967-ųjų metų. Kroketas, kurį Zalės Valdos grietinėlė laikė tinginiu ir neišmanėliu, tuomet nusprendė, kad ateitis priklauso priekaboms-vagonėliams. Anomis miglotai atmenamomis, seniai palaidotomis dienomis absoliuti dauguma priekabą laikė gražiu sidabrišku, prie lengvojo automobilio kabinamu daikčiuku, vos tik panorus nukakti į Jeloustono nacionalinį parką ir Senojo patrioto fone nufotografuoti žmoną su vaikais. Anomis miglotomis, seniai palaidotomis dienomis vargu ar nors vienas žmogus (išimtimi nebuvo nė patys priekabų gamintojai) galėjo numatyti, kad gražiuosius sidabriškus daikčiukus pakeis vagonėliai, kuriuos kabini tiesiog prie savo “Ševi” pikapo arba perki sukomplektuotus, išsyk su varikliu.

Tačiau Lariui panašių dalykų nė žinoti nereikėjo. Jis, fantazuotojas-diletantas, paprasčiausiai nuvyko į centrą, į miestelio kontorą (Laris anuomet

nebuvo miestelio tarybos narys - tuo laiku jo nebūtų išrinkę nė kailialupiu) ir peržiūrėjo Jeruzalės Valdos zoninių įstatymų rinkinį. Žvelgdamas tarp eilučių, jis matė dolerius. Įstatymas skelbė: nevalia turėti visuomeninį sąvartyną arba kieme laikyti daugiau kaip tris pasenusius ir nenaudojamus automobilius, jeigu neturi leidimo įrengti antrinių žaliavų kaupimo kiemą. Arba: nevalia įrengti cheminį tualetą (keistas ir ne itin tikslus kiemo išvietės įvardijimas), jeigu miestelio sanitarijos inspektorius nedavė tam savo sutikimo. Štai šitaip!

Laris užstatė viską iki pat siūlo galo, paskui sulindo į skolas ir nupirko tris priekabas-vagonėlius su įrengtomis dušinėmis - ne tris gražius sidabriškus daikčiukus, o tris ilgas, prabangias, skydines pabaisas, aptaisytas medį imituojančia plastmase. Vingyje, kur buvo pigi žemė, Laris nupirko kiekvienam vagonėliui po vieno akro sklypelį ir ėmė juos pardavinėti. Tuo jis užsiiminėjo tris mėnesius, įveikdamas šiokį tokį išankstinį pasipriešinimą žmonių, kuriems gyvenimas traukinio vagone atrodė abejotinas, ir jo pelnas priartėjo prie dešimties tūkstančių dolerių. Į Zalės Valdą atplūdo naujo gyvenimo banga, ir Laris Kroketas atsidūrė pačioje jos viršūnėje, keteros pursluose.

Tą dieną, kai į Lario kontorą įėjo R.T. Streikeris, Kroketas "svėrė" beveik du milijonus. Jis užkalė šiuos pinigus, spekuliuodamas žemės sklypais daugelyje aplinkinių miestelių (bet ne Valdoje, nes Lorenso Kroketo devizas buvo "nešik ten, kur valgai"), pasiremdamas įsitikinimu, kad kilnojamų namų gamyba ateityje vis didės. Taip ir atsitiko - Dieve mano, kaip ėmė į Lario kišenes tekėti pinigėliai!

1965-aisiais Laris Kroketas tapo neoficialiu partneriu statybos rangovo, pavarde Romeo Pulenas, kuris Oberne statė aikštelę supermarketui. Pulenas buvo aštrių kampų gludinimo meistras, tad su jo reikalų išmanymu bei Kroketo mokėjimu vartyti skaičius jiedu užkalė po 750 tūkstančių dolerių, bet su Dėde Semu atsiskaitė tik už trečdalį. Visa tai buvo labai puiku, o jeigu supermarketo stogas ir tekėjo - ką gi, toksai gyvenimas.

1966-68 metais Laris nusipirko trijų Meino įstaigų, užsiimančių kilnojamų namų bizniu, kontrolinius akcijų paketus. Siekiant suklaidinti mokesčių inspektorius, teko pakeisti begalę savininkų. Šį procesą Romeo Pulenui jis nusakė šitaip: įneri meilės tunelin su mergina A, dulkini jai už nugaros automobilyje merginą B ir išneri pro kitą galą susikibęs už rankų su mergina A. Galų gale Laris ėmė pirkti kilnojamus namus pats iš savęs, ir šie kraujomaišiški sandėriai pasirodė tokie puikūs, kad kartais tiesiog gąsdino.

Sandėriai su Šėtonu, kaipgi kitaip, mąstė Laris, stumdydamas ant stalo popierius. Kai sudarai su juo sutartį, tai ir nurodymai turi ateiti kaip dera - su siera.

Vagonėlius pirkdavo žmonės iš apatinio viduriniosios klasės sluoksnio, tie, kurie neįstengė sumokėti pradinio mokesčio už normalesnį namą, bei pagyvenę asmenys, ieškantys būdų, kaip padidinti savo socialinę apsaugą.

Tokiai publikai mintis apie visiškai naują šešių kambarių namą buvo pernelyg drąsi. Vyresnio amžiaus žmonėms egzistavo dar vienas privalumas (kurio neįvertino kiti, bet numatė įžvalgusis Laris): visi vagonėliai buvo vienaaukščiai, be laiptų viduje, kuriais neišvengiamai tektų kasdien laipioti.

Finansinis klausimas taip pat buvo sprendžiamas labai paprastai. Norint įsikelti į namą, užteko pirmojo 500 dolerių įnašo. O bjauriomis septintojo dešimtmečio dienomis, finansininkų-bankininkų laikais, ištroškusius savo namų žmones retai kada apšviedavo mintis, kad likusių devynių su puse tūkstančių skola - tai spąstai.

O Dieve brangus, kaip tekėjo pinigėliai!

Patsai Kroketas labai menkai tepasikeitė net po ramybę sudrumstusio sandėrio su Streikeriu. Interjero dailininkas taip ir neužsuko į kontorą, kad pamėgintų ją pagražinti. Laris kaip ir anksčiau tenkinosi pigiu elektriniu ventiliatoriumi, užuot įsigijęs oro kondicionierių, dėvėjo iki blizgesio nutrintomis sėdynėmis kostiumus arba rėksmingų spalvų sportines striukes su kelnėmis, rūkė pigius cigarus ir vis taip pat šeštadienių vakarais užbėgdavo "Pas Delą" išgerti alaus ir pažaisti su vaikinais biliardą. Nekilnojamąjį gimtojo miesto turtą Laris tebelaikė savo rankose, ir tai jam teikė dvejopą naudą: pirma, jis tapo nuolat renkamu seniūnu; antra, puikiausiai padėjo išvengti pajamų deklaracijų, kadangi iš pažiūros Lario veikla kasmet balansavo ant bankroto ribos. Be Marsteno namo, Laris jau senokai buvo dar kokio trejeto tuzinų aptriušusių savo rajono namukų pardavimo agentas. Žinoma, pasitaikė keletas neblogų pasiūlymų, bet Laris jų taip ir neprastūmė. Galų gale, pinigėliai jam jau plaukė.

Ko gero, neblogi pinigai. Jis manė, kad galima pergudrauti save patį. Įnerti meilės tunelin su mergina A, dulkinti merginą B ir išeiti susikibus už rankų su mergina A vien tik tam, kad abi išsunktų tave kaip kempinę. Streikeris pasakė, kad su juo susisieks, ir tai buvo prieš keturiolika mėnesių. Na štai, o kas, jeigu...

Šią akimirką kaip tik ir suskambo telefonas.

4

- Misteri Kroketai, - tarė pažįstamas neišraiškingas balsas.
- Tai jūs, Streikeri?
- Iš tiesų.
- Ką tik apie jus galvojau. Gal aš ekstrasensas?
- Tikrai nuostabu, misteri Kroketai. Norėčiau paprašyti jūsų pagalbos.
- Manau, kad galite.
- Prašyčiau parūpinti sunkvežimį. Didelį. Galima pasamdyti. Tegu šiandien vakare, lygiai septintą, jis būna Portlendo dokuose. Prie Muitinės elingo. Dviejų krovikų turėtų užtekti.

- Gerai, - dešine ranka Laris pervertė lapelį ir užrašė: "H. Pitersas, R. Snou. "Henrio pervežimai". Vėliausiai šeštą". Jis nė nedelsė, kad spėtų pasvarstyti - tokie nediskutuotini atrodė Streikerio nurodymai.

- Ten lauks tuzinas dėžių, kurias reikia atgabenti. Visos, išskyrus vieną, keliaus į parduotuvę. Toji viena - "Hepilvait" - itin vertingas bufetas. Jį reikia atvežti į namus. Aišku?

- Aha.

- Tegu jį nuleidžia į rūsį. Jūsų žmonės galės patekti į jį pro priestatą po virtuvės langais. Supratote?

- Taip. O šis bufetas...

- Prašau dar vienos paslaugos. Jūs parūpinsite penketą stiprių pakabinamų "Jeilio" spynų. Ar žinote "Jeilio" firmą?

- Kaip ir kiekvienas pasaulyje. Bet...

- Išeidami jūsų krovikai užrakins užpakalinį parduotuvės įėjimą, o *namuose* visų penkių spynų raktus paliks ant stalo rūsyje. Tegu pasišalindami pakabina spynas ant priestato, užpakalinio įėjimo ir sandėlio su garažu durų. Aišku?

- Taip.

- Dėkoju, misteri Kroketai. Tiksliai vykdykite visus nurodymus. Viso labo.

- Bet luktelkit minutėlę...

Pypsėjimas.

5

Kai didžiulis oranžinės ir baltos spalvos sunkvežimis su užrašais "Henrio pervežimai" ant šonų ir galo pririedėjo prie gofruoto metalo būdelės, stovinčios Portlendo dokų Muitinės elingo gale, buvo be dviejų minučių septynios. Slūgo potvynis. Jis sudrumstė žuvėdrų ramybę, ir jos klykaudamos suko ratus virš galvų tamsiai raudoname artėjančio saulėlydžio danguje.

- Dieve brangus, bet čia nėra nė gyvos dvasios, - tarė Rojalas Snou, gurkštelėdamas pepsio likutį ir mesdamas tuščią skardinę ant kabinos grindų. - Pričiups mus už įsilaužimą.

- Antai kažkas ateina, - atsakė Henkas Pitersas. - Policininkas.

Pasirodė, kad tai naktinis sargas. Jis pašvietė kabinos vidun prožektoriumi.

- Kuris iš jūsų Lorensas Kriuketas?

- Kroketas, - patikslino Rojalas. - Mes nuo jo. Atvažiavome paimti dėžes.

- Gerai, - tarė naktinis sargas. - Eime į kontorą, aš turiu jūsų važtaraštį. Pasirašykite. - Paskui davė ženklą už vairo sėdinčiam Pitersui: - Paduok atgal, štai ten, prie anų dviverių durų, kur dega lemputė. Matai?

- Aha, - Henkas pavarė sunkvežimį atbulą.

Rojalas Snou patraukė įkandin sargo į kontorą, kur burbuliavo kavinukas.

Laikrodis virš smeigtukais pritvirtinto kalendoriaus rodė keturias minutes po septynių. Naktinis sargas pasirausė ant stalo suverstuose popieriuose ir grįžo su važtaraščių knygele.

- Pasirašyk štai čia.

Rojalas pasirašė.

- Kai eisi vidun, pasisaugok. Užsižiebk šviesą. Ten daug žiurkių.

- Nė karto neteko regėti žiurkės, kuri neskuostų šalin štai nuo šito, - atsakė Rojalas ir darbiniu batu apauta koja nubrėžė lanką.

- Tai uosto žiurkės, sūneli, - sausai atsakė sargas. - Joms ir už tave stambesni vyrai - vieni niekai.

Rojalas išėjo iš būdelės ir patraukė prie sandėlio durų. Naktinis sargas stovėjo ant slenksčio, žvelgdamas jam įkandin.

- Atsargiai, - įspėjo Rojalas Pitersą. - Seniokas sako, kad ten žiurkės.

- Gerai jau, - sukikeno Pitersas. - "Lari Kriuketai".

Rojalas apčiuopė už durų jungiklį ir užžiebė šviesą. Viduje tvyrojo troškus smarsas, kuriame buvo sumišę druskos, pūvančio medžio ir drėgmės kvapai. Jo linksmumas blėso - nuo dvoko bei minties apie žiurkes.

Dėžės riogsojo sukrautos į rietuvę vidury plačių sandėlio grindų. Patalpoje daugiau nieko nebuvo, todėl ši rietuvė atrodė šiek tiek grėsmingai. Bufetas stovėjo centre aukštesnis už kitas dėžes ir ant jo vieno nebuvo atžymos "Barlou ir Streikeris, Džointnerio aveniu 27, Jer. Valda, Meinas".

- Šlykštu, bet ne itin, - tarė Rojalas. Jis dar sykį pasitikslino užmesdamas akį į važtaraštį, paskui perskaičiavo dėžes. - Aha, viskas vienoje vietoje.

- Žiurkės, - pasakė Henkas. - Girdi?

- Aha. Bjaurūs gyviai. Neapkenčiu jų.

Abu sekundėlę pritilo, įsiklausydami į cypčiojimą ir tapnojimą, kuris sklido iš šešėliuotos tamsos.

- Na, griebiamės darbo, - paragino Rojalas. - Pirmiausiai čiupkim šį "mažylį", kad neriogsotų ant kelio, kai teks krauti prie parduotuvės.

- Gerai.

Jie prisiartino prie dėžės, ir Rojalas išsitraukė kišeninį peiliuką. Vienu staigiu judesiu perpjovė lipniąja juostele prie šono pritvirtintą rudą voką su važtaraščiu.

- Ei, - tarė Henkas. - Manai, kad verta...

- Reikia įsitikinti, ar imame tą šlamštą, kurį dera. Jei supainiosime, Laris prie savo skelbimų lentos prikals mūsų užpakalius.

Jis ištraukė kvitą ir įsispitrijo.

- Kas ten parašyta? - pasidomėjo Henkas.

- Heroinas, - išmaningai atsakė Rojalas. - Du šimtai svarų šito šlamšto. Ir dar - tūkstantis švediškų knygelių su mergaitėmis, 43 tūkstančiai prancūziškų šiaušelių...

- Duokš čia, - Henkas išplėšė važtaraštį. - Bufetas, - tarė jis. - Laris sakė, kad bufetas. Iš Anglijos, iš Londono. Į Portlendą, Meino valstiją. Prancūziški šiaušeliai, kad aš nudvėsčiau. Pritvirtink atgal, kur buvo.

Rojalas pritvirtino.

- Čia kažkas keista, - pasakė.

- Aha. Tu pats. Keistas kaip italų armija.

- Ne, po velniais. Ant šito griozdo nėra nė vieno muitinės štampo. Nei ant dėžės, nei ant voko su važtaraščiu. Ant važtaraščio irgi nėra. Jokių štampų.

- Galbūt juos spaudžia tokiu rašalu, kuris matomas tik pakišus po specialia šviesa.

- Kai dirbau dokuose, šitaip niekuomet nedarydavo. Viešpatie, ten krovinius štampuodavo skersai ir išilgai - būdavo, menkiausios dėželės negalėdavai paimti, kad iki alkūnių neišsitepliotum mėlynu tušu.

- Puiku. Aš patenkintas. Bet mano žmona kartais anksti eina miegoti, o aš tikėjausi, kad šį vakarą man kas nors nuskils.

- Galbūt, jeigu žvilgtelėtume vidun...

- Jokiais būdais. Imam.

Rojalas gūžtelėjo pečiais. Kai palenkė dėžę, jos viduje kažkas pasislinko. Krovinys pasirodė žvėriškai sunkus. Tai iš tiesų galėjo būti viena iš tų komodų su įvairiausiais ornamentų išraitymais.

Stenėdami ir svyrinėdami, jie šiaip ne taip pasiekė sunkvežimį ir su vieningu palengvėjimo atodūsiu užkėlė savo nešulį ant hidraulinio keltuvo. Kol Henkas vairavo keltuvą, Rojalas stovėjo už jo nugaros. Kai dėžė susilygino su sunkvežimio kėbulu, vyrai užsiropštė ant jo ir įtempė krovinį vidun.

Kažkodėl ši dėžė Rojalui nepatiko. Ne vien todėl, kad neturėjo muitinės antspaudų. Dar ir dėl kažin ko kitko, nenusakomo žodžiais. Jis dėbsojo į ją, kol Henkas nuėjo iki kėbulo galo.

- Eime, - šūktelėjo jis, - paimsime likusias dėžes.

Kitos dėžės buvo užantspauduotos, išskyrus tas tris, kurios atplaukė čia iš Jungtinių Valstijų gilumos. Kai tik jie pakraudavo sunkvežimin eilinę dėžę, Rojalas atžymėdavo ją važtaraštyje ir pasirašydavo inicialais. Visas dėžes, skirtas naujajai parduotuvei, sustatė furgono gale, tolėliau nuo bufeto.

- Vardan Dievo, atsakykite man, kas galėjo supirkti visą šį šlamštą? - paklausė Rojalas, kai jiedu baigė. - Lenkiška supamoji kėdė, vokiškas laikrodis, verpimo ratelis iš Airijos... Dieve visagali, kad mane skradžiai, bet juk tai ištisas turtas, tebūnie jis prakeiktas.

- Turistai, - išmintingai pastebėjo Henkas. - Turistai viską nupirks. Kai kurie iš tų bostoniečių ar niujorkiečių ir maišą mėšlo nupirktų, kad tik maišas būtų senas.

- Tiek to. Vežkime, kur priklauso.

Iki Zalės Valdos riedėjo tylomis. Henkas stipriai spaudė greičio pedalą - jam norėjosi greičiau baigti šią komandiruotę, kuri atrodė kažkokia ne prie širdies. Kaip pasakė Rojalas, reikalas buvo velniškai keistas.

Jis privažiavo prie užpakalinio naujosios parduotuvės įėjimo. Durys pasirodė neužrakintos - Lario perspėjimas buvo tikslus. Apčiuopęs ant sienos už durų jungiklį, Rojalas kelis sykius spragtelėjo, tačiau šviesa neužsidegė.

- Še tau kad nori, - suniurzgė jis. - Teks krauti šį šlamštą, kad jį kur velniai, tamsoje... Girdi, kaip tau atrodo, ar ne keistas čia kvapas?

Henkas truktelėjo nosimi. Taip, kažkoks nemalonus kvapelis jautėsi, bet Pitersas nebūtų galėjęs tiksliai pasakyti, ką jis jam primena. Sausas tvaikas skvarbiai kuteno šnerves, kaip seno puvimo smarsas.

- Turbūt todėl, kad patalpa buvo pernelyg ilgai uždaryta, - tarė jis, pasišviesdamas prožektoriumi ilgą tuščią kambarį. - Štai jeigu geriau patikrinus...

- O dar geriau paleisti raudoną gaidį, - atsiliepė Rojalas. Jam ši vieta nepatiko - atrodė kažkuo atstumianti. - Pradėkim. Gal kojų neišsisukinėsime.

Jie stengėsi kuo greičiau iškrauti dėžes, atsargiai nuleisdami kiekvieną ant žemės. Po pusvalandžio Rojalas su palengvėjimu atsidusęs uždarė užpakalinį įėjimą ir užrakino prie durų kabančią vieną iš naujųjų spynų.

- Pusė darbo atlikta, - tarė jis.

- Lengvesnė pusė, - atsiliepė Henkas. Jis žvilgtelėjo aukštyn į Marsteno namą. Šį vakarą šviesa ten nedegė, langinės buvo užvertos. - Netraukia manęs vilktis ten aukštyn, ir nebijau dėl to prisipažinti. Jeigu ir buvo čia kada nors namas vaiduoklis, tai tiktai šis. Tiems vyrams protas pasimaišė, ne kitaip - todėl ir nori ten gyventi. Keisti jie - gal įsimylėję vienas kitą, ar ką...

- Kaip tie žydri, kurie savo namus iš vidaus dabina, - pritarė Rojalas. - Galbūt jie bandys namą už pinigus rodyti? Geras biznis.

- Na, dirbkime, jeigu jau sykį įsikinkėme.

Jie paskutinį kartą žvilgtelėjo į supakuotą bufetą, kuris stovėjo priglaustas prie "Pervežimų" šono, paskui Henkas nuleido galines furgono duris žemyn. Šios garsiai sužvangėjo. Jis atsisėdo už vairo, ir vyrai pasuko aukštyn per Džointnerio aveniu į Brukso kelią. Po minutėlės priekyje išaugo tamsus, girgždantis Marsteno namas, ir Rojalas patyrė, kaip pilve tarsi kirminas sukirbėjo pirmasis tikro išgąsčio pojūtis.

- Dievulėliau tu mano, štai kur baimė, - sumurmėjo Henkas. - Kam gi užplaukė noras čia gyventi?

- Nežinau. Nematai, ar už langinių šviesa dega?

- Nedega.

Atrodė, namas linksta į sunkvežimį, tarsi niekaip negalėdamas sulaukti jų atvykstant. Henkas pasuko sunkvežimį į įvažiuojamąjį kelią, paskui -

aplink namą. Ir jis, ir Rojalas, ne itin akylai stengėsi įsižiūrėti, ką vešlioje vidinio kiemo žolėje galėjo apšviesti šokinėjanti žibintų šviesa. Henkas pajuto, kaip į širdį skverbiasi baimės šešėlis, kokio jis nejautė net Vietname, nors ten bijojo mažne kasdien. Anuometinė baimė atrodė gerai suvokiama protu: buvo baisu užminti ant eponžo ir pamatyti, kaip koja pučiasi ir darosi panaši į ryškiai žalią oro balioną, baisu, kad koks nors vaikinukas juoda pižama, kurio vardo be pusės litro niekaip neištartum, gali sutrupinti tavo galvą serija iš rusiško automato. Baisu patekti į vieną patrulį su kokiu nors trenktu Džeku, kuris gali užsikepti, kad tu sunaikintum visus kaimo gyventojus, nors tame kaime jau gerą savaitę nėra jokio vietnamiečių kareivio. O ši baimė buvo vaikiška, vaiduokliška. Ji nuo nieko konkretaus nepriklausė. Namas kaip namas - lentos, slenksčiai, vinys ir palangės. Nebuvo jokios - visiškai jokios - priežasties jausti, kad kiekvienas plyšelis skleidžia kreidinį blogio aromatą. Tiesiog kvailas įsikalbėjimas. Vaiduokliai? Po Vietnamo Henkas vaiduokliais netikėjo.

Jam teko dusyk perjungti atgalinę pavarą, kad sunkvežimį atbulą privarytų prie rūsin vendančių laiptų priestato. Surūdijusios durys žiojėjo praviros ir raudonoje užpakalinių furgono žibintų šviesoje atrodė, tarsi neaukšti akmeniniai laiptai vestų į pragarą.

- Velnias, *nieko* neįkertu, - tarė Henkas. Jis pamėgino nusišypsoti, bet veidą iškreipė grimasa.

- Aš irgi.

Išgąsčio prislėgti krovikai susižvalgė silpnoje prietaisų skydelio šviesoje. Bet vaikystė buvo seniai pasibaigusi. Jie negalėjo grįžti neatlikę užduoties dėl kvailos baimės - kaip vėliau ryškioje dienos šviesoje pasiaiškinsi? Darbas turi būti padarytas.

Henkas išjungė variklį, juodu iššoko iš kabinos ir apėjo sunkvežimį. Rojalas pasilypėjęs atleido užpakalines furgono duris prilaikantį varžtą ir pakėlė jas aukštyn.

Dėžė riogsojo kėbule - nelabai aukšta, nebyli, vis dar aplipusi pjuvenomis.

- O Viešpatie, nenoriu jos tempti ten žemyn! - prislėgtu balsu pratarė Henkas Pitersas, ir jo žodžiai nuskambėjo beveik kaip pasikukčiojimas.

- Imam, imam, - paragino Rojalas. - Galų gale atsikratykime ta našta.

Jie išvilko dėžę ant keltuvo ir šnypščiant besiveržiančiam orui ėmė leisti ją ant žemės. Kai dėžė atsidūrė juosmens lygyje, Henkas atleido svirtį, ir jiedu sugriebė pasvirusį krovinį.

- Atsargiau... - niurnėjo Rojalas, atatupstas traukdamasis laipteliais. - Atsargiau, atsargiau... - raudoname užpakalinių žibintų švytėjime jo veidas buvo įsitempęs, dantys sukąsti, kaip širdies priepuolį patyrusio žmogaus.

Jis traukėsi laiptais, žingsnis po žingsnio statydamas kojas ant kiekvienos pakopos. Pasvirusi dėžė nusileido jam ant krūtinės, ir Rojalas pajuto, kaip jį

prislėgė sunkumas, nelyginant akmeninis luitas. Vėliau Rojalas galvos: taip, dėžė buvo sunki, tačiau juk ne taip baisiai. Jiems su Henku teko tampyti Lariui Kroketui ir sunkesnius krovinius - ir aukštyn laiptais, ir žemyn. Bet šiame name buvo kažin kas tokio, kas atėmė dvasines jėgas, ir tai nežadėjo nieko gero.

Pakopos pasirodė esančios gličiai slidžios. Rojalas kelis sykius susverdėjo vos išlaikydamas pusiausvyrą ir kančios kupinu balsu riktelėjo: "Ei! Vardan Dievo! Atsargiau!"

Paskui laiptai baigėsi, virš galvos pakibo lubos, bet taip žemai, kad Rojalas su Henku toliau gabeno bufetą susirietę tarsi dvi senos raganos.

- Statom čia! - iškvėpė Henkas. - Toliau tempti negaliu!

Dusliai bilstelėję nuleido bufetą, atšlijo į šalis ir susižvalgę suprato, jog kažkokia paslaptinga alchemija jų baimę pavertė beveik siaubu. Rūsys ūmai prisipildė paslaptingo šnarėjimo. Galbūt žiurkės arba... tai, apie ką ir minties nevalioji pakelti. Vyrai spruko šalin, - Henkas pirmas, Rojalas iš paskos, - užskuodė laiptais aukštyn, ir Rojalas, pagrabinėjęs sau už nugaros, užtrenkė priestato duris. Jiedu įsiropštė į "Pervežimų" kabiną. Henkas užvedė variklį ir įjungė pavarą, bet Rojalas įsikibo jam į ranką. Tamsoje Rojalo veide švietė tik dvi akys - didelės, nejudrios.

- Henkai, o spynų mes taip ir nepakabinome.

Abu įsispitrijo į viela surištų naujų pakabinamų spynų ryšulį, kuris gulėjo ant sunkvežimio prietaisų skydelio. Henkas įkišo ranką kišenėn ir ištraukė žiedą su raktais. Vienas turėjo tikti parduotuvės užpakalinio įėjimo spynai, keturi - spynoms čia, name. Prie kiekvieno rakto kabojo tvarkingas žymeklis.

- O Dieve, - tarė jis. - Gal grįžti rytoj ryte, anksčiau...

Bet Rojalas čiupo po prietaisų skydeliu pakabintą prožektorių.

- Taip neišeina, - atsakė. - Juk pats žinai.

Jie išsikepurnėjo iš kabinos. Prakaituotas kaktas paglostė vėsus vakaro vėjelis.

- Tu eik prie užpakalinio išėjimo, - nurodė Rojalas, - o aš imsiuos paradinių durų ir sandėliuko.

Vyrai išsiskyrė. Henkas patraukė prie užpakalinio išėjimo. Širdis krūtinėjė sunkiai dunkčiojo. Jam teko dusyk apčiuopti kabę, kad galėtų įverti į ją spynos lankelį. Sukriošusio namo ir pūvančio medžio kvapas buvo mažne apčiuopiamas. Henkas prisiminė visus vaikystės juokavimus ir pramanus apie Hubį Marsteną, o drauge su jais ir priedainį, kurį skanduodami vaikydavosi mergaites:

Hubis, Hubis pavyduolis
Krimto pelę kaip kumelę,
Pylė kraujus į geldelę,
Rito žarnas per tvorelę.

- Henkai?

Jis staigiai žioptelėjo, ir antroji spyna iškrito iš rankų. Henkas ją pakėlė.

- Galvok, ką darai. Ko sėlini iš pasalų? Tu jau?

- Aha. Henkai, kuris vėl leisis į rūsį padėti raktus ant stalo?

- Nežinau, - atsakė Henkas Pitersas. - Aš nežinau.

- Manai, kad geriau mesti monetą?

- Aha. Turbūt taip geriausia.

Rojalas išsitraukė dvidešimt penkių centų monetą.

- Pasakysi, kol skris ore, - ir švystelėjo ją aukštyn.

- Skaičius.

Rojalas viena ranka pagavo pinigą ir tėkštelėjo ant antrosios. Į juos blizgėdamas žvelgė erelis.

- Jėzaumarija, - pralemeno Henkas. Tačiau paėmęs raktus ir prožektorių vėl atidarė priestato duris.

Privertė savo kojas nešti jį laiptais žemyn. Kai nusileido, Henkas apšvietė prožektoriumi rūsį, kuris už trisdešimties pėdų darė L raidės formos posūkį ir tęsėsi dievažin kur. Prožektoriaus spindulių pluoštas išplėšė iš tamsos dulkina languota staltiese uždengtą stalą. Ant stalo tupėjo milžiniška žiurkė. Šviesa krito tiesiai ant jos, bet gyvis nė nekrustelėjo - tupėjo ant užpakalinių putlių letenų ir tarytum šypsojosi.

Henkas praslinko pro dėžę link stalo.

- Škac, žiurkpalaike!

Žiurkė liuoktelėjo nuo stalo ir nuturseno tolyn, už posūkio. Henko rankos pradėjo drebėti, o prožektoriaus spindulys staigiais truktelėjimais ėmė šokinėti iš vietos į vietą, apšviesdamas tai apdulkėjusią statinę, tai nuleistą čia , matyt, ne vienos dešimties metų senumo rašomąjį stalą, tai rietuvę senų laikraščių, tai... Henkas konvulsyviai grąžino prožektoriaus spindulį prie laikraščių ir apšvietęs kažin ką jiems iš kairės garsiai įkvėpė. Marškiniai... nejau marškiniai? Susukti kaip senas skarmalas. Greta tysojo tai, kas galėjo būti džinsais. Ir dar... kažkas panašaus į...

Už Henko nugaros nežinia kas garsiai triokštelėjo.

Jis pasidavė panikai, švystelėjo ant stalo raktus ir plačiais žingsniais, beveik bėgte paknopstomis puolė atgal. Prasilenkdamas su dėže suprato, iš kur atsklido garsas. Viena iš aliuminio juostų plyšo ir dabar savo atplaiša nelyginant pirštu rodė į žemas lubas.

Klupdamas Henkas įveikė laiptus, užtrenkė paskui save priestato duris (visas kūnas pašiurpo kaip žąsies oda), užsklendė spyną ir nubėgo prie sunkvežimio kabinos. Dvėsavo mėšlungiškai, tarsi sužeistas šuo. Kaip per vatą atsklido Rojalo balsas - tasai klausė, kas atsitiko, kas ten apačioje dedasi. Paskui Henkas ėmė ginti sunkvežimį, kuris ant dviejų ratų, inkšdamas ir riaumodamas, rausdamasis į minkštą žemę, apsuko namo kampą. Henkas dūmė miesto pusėn, Lorenso Kroketo kontoros link, nelėtindamas greičio iki

pat Brukso kelio. Po to jis ėmė taip drebėti, kad Henkas išsigando, jog prireiks sustoti.

- Kas ten apačioje buvo? - paklausė Rojalas. - Ką pamatei?

- Nieko, - atsakė Henkas Pitersas. Žodžiai išsprūdo lauk, kaukšinčių dantų padalyti į atskirus skiemenis. - Nieko nemačiau ir daugiau nenoriu matyti. Niekuomet.

6

Laris Kroketas susiruošė uždaryti kontorą ir eiti namo, bet netikėtai, prieš tai vos pasibeldęs, vėl įėjo Henkas Pitersas. Jis vis dar atrodė persigandęs.

- Ką nors užmiršai, Henkai? - paklausė Laris. Kai krovikai sugrįžo iš Marsteno namo, abu atrodė taip, tarsi kažkas juos būtų grybštelėjęs už kiaušų. Laris padalijo kiekvienam po dešimtį dolerių viršaus žadėtosios sumos, po dvi nepraimtas dėžutes "Juodosios etiketės" ir davė suprasti: gal būtų daug geriau, jei abu susilaikytų nuo bereikalingo plepėjimo apie vakarinį pasivažinėjimą už miesto?

- Turiu jums pasakyti, - šįkart pareiškė Henkas. - Nieko nepadarysi, Lari, aš privalau.

- Žinoma, klok, - tarė Laris. Jis atidarė apatinį stalo stalčių, ištraukė butelį "Džono Volkerio" ir šliūkštelėjo po truputį į du puodelius. - Ką turi galvoje?

Henkas prisipylė pilną burną viskio, vyptelėjo ir nurijo.

- Nunešiau tuos raktus žemyn padėti ant stalo ir žiūriu - tarytum drabužiai. Marškiniai, kažkokios kelnės ir... lyg sportbatis. Man regis, sportbatis, Lari.

Laris gūžtelėjo pečiais ir nusišypsojo.

- Na ir kas? - jam atrodė, kad krūtinėje glūdi didelis ledo luistas.

- Tasai vaikėzas, Glikas... jis dėvėjo džinsus. Taip rašė "Ledger". Džinsus ir raudonus marškinius... megztinį. Avėjo sportbačiais. Lari, o kai...

Laris vis tebesišypsojo, jausdamas, kad šypsena priaugo prie lūpų. Henkas konvulsiškai nurijo seiles.

- O kas, jei tipai, nusipirkę Marsteno namą ir tą parduotuvę, nugalabijo Glikų berniuką? - šit žodis ir buvo ištartas. Henkas nurijo puodelyje likusį ugninį vandenį.

Laris šypsodamasis paklausė:

- Gal tu matei ir lavoną?

- Ne... ne. Bet...

- Tegu aiškinasi policija, - ištarė Laris Kroketas. Jis vėl pripildė Henko puodelį. Ranka nė kiek nedrebėjo. Ji buvo šalta ir kieta kaip upelio akmuo. - Nuvežčiau tave tiesiai pas Parkinsą. Bet toks dalykas... - jis pakratė galvą. - Gali paaiškėti daug nemalonių detalių. Pavyzdžiui, kad ir apie judu su ta oficiante iš Delo užeigos... Jos vardas Džekė, ar ne?

- Ką jūs čia, velniai griebtų, tauškiate? - Henko veidas mirtinai išbalo.

- Ogi tavo gėdingą atleidimą jie kaipmat išsiaiškins. Bet tu vykdyk savo pareigą. Daryk, kaip tau atrodo geriau.

- Jokio lavono aš nemačiau, - sušnabždėjo Henkas.

- Na štai, - šypsodamasis pratarė Laris. - O gal tu nematei ir jokių drabužių? Galbūt tai buvo paprasčiausi... skarmalai?

- Skarmalai, - nevalingai atkartojo Henkas Pitersas.

- Aš suprantu. Ir tu pats žinai, ką reiškia seni namai. Kokio tik šlamšto ten nėra! Galbūt tu regėjai kokius nors senus marškinius ar kokį valymui suplėšytą drabužį?

- Iš tikro, - pritarė Henkas. Jis antrą kartą ištuštino puodelį. - Geras jūsų požiūris į neaiškius dalykus.

Kroketas išsitraukė iš užpakalinės kišenės piniginę ir atskaičiavo penkias dešimtines.

- Už ką?

- Praėjusį mėnesį pamiršau sumokėti tau už darbą Brenanui. Primink man tokius dalykus, Henkai. Juk žinai, kaip aš viską užmirštu.

- Bet juk jūs...

- Viešpatie, - šypsodamasis pertarė Laris, - štai tu gali sėdėti toje pat vietoje ir ką nors man pasakoti, o ryte aš neprisiminsiu nė žodžio. Baisu, ar ne?

- Taip, - vos girdimai atsiliepė Henkas. Ištiesęs virpančią ranką, jis paėmė banknotus ir įsigrūdo į vidinę striukės kišenę, tarsi skubėdamas kuo greičiau jų nebeliesti. Paskui ūmai pakilo - taip staigiai, kad vos neparvertė kėdės. - Lari, aš turiu eiti! Aš ne... ne... Man reikia eiti.

- Pasiimk butelį, - pasiūlė Laris, bet Henkas jau drožė pro duris. Jis nesustojo.

Laris vėl prisėdo. Įsipylė viskio. Jo rankos kaip ir anksčiau nedrebėjo. Kontoros neuždarė. Išgėrė, paskui įsipylė dar. Galvojo apie sandėrius su velniu. Galų gale sučirškė telefonas. Laris pakėlė ragelį. Pasiklausė.

- Viskuo pasirūpinta, - tarė Laris Kroketas.

Pasiklausė. Padėjo ragelį. Ir vėl pripildė puodelį.

7

Rytojaus rytą Henkas Pitersas pabudo iš miego dar prieš aušrą, susapnavęs sapną, kuriame didžiulės žiurkės šliaužė iš atviro kapo, o tame kape tysojo žalias apipuvęs Hubio Marsteno kūnas su gabalėliu kanapinės virvės aplink kaklą.

Pitersas gulėjo pakilęs ant alkūnių ir sunkiai alsavo. Apnuoginta jo krūtinė blizgėjo nuo prakaito, o kai ranką palietė žmona, Henkas nepajėgė sulaikyti riksmo.

8

Milto Kroseno žemės ūkio parduotuvė buvo įsikūrusi Džointnerio aveniu ir Reilroudo gatvės susikirtimo kampe. Kai imdavo lyti ir parkas ištuštėdavo, į jį patraukdavo visi seni keistuoliai. Nuobodžiomis žiemos dienomis jie susirinkdavo į netoliese esančią, nuolat atidarytą parduotuvę.

Kai savuoju trisdešimt devintųjų (o galbūt tai buvo keturiasdešimtųjų) metų "Pakardu" privažiavo Streikeris, vos ne vos dulksnojo. Miltas Krosenas su Petu Midleriu beprasmiškai ginčijosi, kada pabėgo Fredžio Overloko mergiotė Džudė: penkiasdešimt septintaisiais ar penkiasdešimt aštuntaisiais. Abiejų nuomonės sutapo, kad ji pabėgo su komivojažieriumi iš Jarmuto, ir abu sutarė, kad tasai nebuvo vertas nė karvės mėšlo, - beje, kaip ir pati Džudė, - bet daugiau nieko nepajėgė išsiaiškinti.

Vos tik Streikeris įžengė parduotuvėn, visi pokalbiai nutilo.

Jis visus peržvelgė: Miltą su Petu Midleriu, Džo Kreiną, Viną Apšo ir Klaidą Korlisą; paskui šaltai nusišypsojo.

- Laba diena, džentelmenai, - tarė.

Miltas Krosenas pakilo, perdėtai mandagiai pasitaisydamas prikyštę.

- Kuo galiu?

- Puiku, - tarė Streikeris. - Būkit malonus paduoti štai iš ano mėsos konteinerio.

Jis nusipirko jautienos išpjovą, tuziną nuostabių kauliukų, keletą hamburgerių ir svarą veršiuko kepenų. Prie viso šito dar pridūrė bakalėjos produktų - miltų, cukraus, pupų - bei kelis kepaliukus duonos.

Kol Streikeris pirko, tvyrojo tyla. Nuolatiniai parduotuvės lankytojai sėdėjo aplink didelį "Perl Kineo" šildytuvą, kurį Milto tėvas buvo pritaikęs alyvai, rūkė, protingomis veido išraiškomis žvalgėsi į dangų, o akių kraštelais stebėjo atklydėlį.

Kai Miltas baigė pakuoti prekes į didelę kartoninę dėžę, Streikeris atsiskaitė grynais - dvidešimtine ir dešimtine. Jis paėmė dėžę, pasikišo ją po pažastimi ir blykstelėjo ta pačia šalta šypsenėle.

- Viso labo, džentelmenai, - atsisveikino ir pasišalino.

Džo Kreinas prisikimšo savąją iš kukurūzo burbuolės pagamintą pypkę porcija "Planter" tabako. Klaidas Karlisas atsikrenkštė ir į sulamdytą bakelį, stovėjusį šalia šildytuvo, išspjovė didelį, kartu su kramtomuoju tabaku skreplį. Vinas Apšo iš savo liemenės gelmių išsitraukė senutėlę cigarečių sukimo mašinėlę, įbėrė ten žiupsnelį tabako ir patinusiais nuo artrito pirštais įstatė skiautelę rūkomojo popieriaus.

Jie stebėjo, kaip nepažįstamasis kelia dėžę į mašiną. Visi žinojo, kad su bakalėja dėžė turėjo sverti apie trisdešimt svarų, ir visi regėjo, kaip Streikeris išeidamas pasikišo ją po pažastimi tarsi pūkinę pagalvę.

Streikeris apėjo aplink automobilį, sėdo už vairo ir nuvažiavo Džointner aveniu. Pakilusi į kalvą, mašina pasuko kairėn, į Brukso kelią, dingo ir po kelių minučių vėl sušmėžavo už medžių širmos, šįsyk jau sumažėjusi iki žaisliuko dydžio. Pagaliau įsuko į Marsteno kiemą ir pranyko iš akiračio.

- Keistas tipas, - tarė Vinas. Jis įsikišo į burną cigaretę, nukratė nuo jos galo kelias kruopeles tabako ir iš liemenės kišenės išsitraukė degtukus.

- Ko gero, vienas iš tų... kurie nusipirko aną parduotuvę, - pastebėjo Džo Kreinas.

- Taip pat ir Marsteno namą, - pridūrė Vinas.

Klaidas Korlisas pirstelėjo.

Petas Midleris didžiai susidomėjęs krapštinėjo nuospaudą ant kairiojo delno.

Praslinko penkios minutės.

- Kaip manai, ar gerai jiems klostysis reikalai? - Klaidas konkrečiai nesikreipė nė į vieną.

- Gal ir gerai, - tarė Vinas. - Ypač vasarą. Šiais laikais sunku viską supaisyti.

Visuotinis pritarimo murmesys, beveik atsikvėpimas.

- Stiprus diedas, - pasakė Džo.

- Hm, - atsiliepė Vinas. - Tik pamanyk, trisdešimt devintųjų "Pakardas", ir nė vienos rūdelės.

- Keturiasdešimtųjų, - patikslino Klaidas.

- Keturiasdešimtųjų neturėjo pakojų, - nesutiko Vinas. - Tai buvo trisdešimt devintųjų.

- Klysti, - tarė Klaidas.

Praslinko penkios minutės. Jie pastebėjo, kad Miltas tyrinėja dvidešimtinę, kuria atsiskaitė Steikeris.

- Kas yra, Miltai, padirbtas? - paklausė Petas. - Tas diedas tau įkišo padirbtą pinigą?

- Ne, bet pasižiūrėkite, - Miltas perdavė banknotą per prekystalį, ir visi sužiuro į jį. Banknotas buvo žymiai didesnis už įprastą.

Petas pakėlė jį prieš šviesą, apžiūrėjo, paskui apvertė.

- Serija E-20, ar ne, Miltai?

- Aha, - patvirtino Miltas. - Juos baigė gaminti prieš keturiasdešimt penkerius, o galbūt prieš penkiasdešimt metų. Manau, kad Portlende, "Numizmatų rojuje" už šį daikčiuką turėtų šį tą sumokėti.

Petas paleido popierėlį ratu. Kiekvienas jį išstudijavo, prikišęs prie pat nosies arba kiek įmanoma atitolinęs nuo akių - priklausomai nuo regėjimo sutrikimų. Džo Kreinas grąžino popierėlį Miltui, o šis įkišo kupiūrą po kasos stalčiumi, prie čekių ir kuponų.

- Įdomus diedas, įdomus, - nutęsė Klaidas.

- Hm, - burbtelėjo Vinas ir kiek patylėjo. - Ir vis dėlto tai buvo trisdešimt devintųjų. Mano netikras brolis Vikas tokį turėjo. Tai buvo pirmasis jo

nuosavas automobilis. Nusipirko pavažinėtą, keturiasdešimt ketvirtaisiais. Kartą ryte išleido iš variklio alyvą ir sudegino stūmoklius, kad jį kur galas.

- Man atrodo, tai buvo keturiasdešimtųjų, - tarė Klaidas. - Kadangi aš prisimenu: pietuose, netoliese Alfredo, buvo vienas vyrukas, kuris gamindavo pintus krėslus, taigi jis privažiuodavo tiesiai prie tavo namų - šis vyriokas - ir...

Taip prasidėjo ginčas, kuriame buvo daugiau tylėjimo nei šnekų, tarsi šachmatų partija susirašinėjant. Atrodė, jų diena sustojo vietoje ir nusidriekė į amžinybę, o Vinas Apšo ėmė su saldžiu artritiniu nekantrumu sukti dar vieną cigaretę.

9

Kai pasibeldė į duris, Benas dirbo, todėl pirmiausiai jis pasižymėjo, ties kuria vieta sustojo, o jau po to pakilo ir nuėjo atidaryti. Tai buvo rugsėjo dvidešimt ketvirtąją, trečiadienį, prasidėjus ketvirtai valandai dienos. Lietus nutraukė tolesnius Ralfo Gliko ieškojimo planus, ir visi nusprendė paieškas baigti. Glikų vaikinukas dingo tarsi skradžiai žemę.

Benas atidarė. Ant slenksčio, rūkydamas cigaretę, stovėjo Parkinsas Džilespis. Rankoje jis laikė knygą minkštais viršeliais. Benas šiek tiek nustebęs pamatė, jog tai "Bentamo" išleista "Konvėjaus dukra".

- Įeikite, konstebli, - pakvietė jis. - Lauke drėgnoka.

- Taip, šiek tiek, - sutiko Parkinsas, peržengdamas slenkstį. - Rugsėjį oras gripinis. Aš pats be kaliošų nekišu nosies iš namų. Kai kas juokiasi, bet gripu nesirgau nuo keturiasdešimt ketvirtųjų - tuomet buvau pasigriebęs šią bjaurybę Prancūzijoje.

- Apsiaustą meskit ant lovos. Atleiskit, negaliu pavaišinti kava.

- Ne, neverta šlapinti lovos, - tarė Parkinsas ir nukratė pelenus į šiukšliadėžę. - Be to, aš ką tik išgėriau puodelį kavos pas Poliną, "Ekselent".

- Galiu būti kuo nors naudingas?

- Na... mano žmona perskaitė štai šitą... - konsteblis ištiesė knygą. - Ji nugirdo, jog esate miestelyje, bet pati drovisi, mat, lyg ir pamanė, kad galbūt parašytumėte ant knygos savo vardą ar ką...

Benas paėmė knygą.

- O Landūnas Kreigas sakė, kad jūsų žmona jau keturiolika ar penkiolika metų, kaip aname pasaulyje.

- Šit kaip? - Parkinsas, regis, visai nenustebo. - Tam Landūnui geriau neduok pavalgyti, bet leisk liežuviu pamalti. Vieną gražią dieną prasižios pernelyg plačiai, ir patsai ton skylėn įvirs.

Benas nieko neatsakė.

- Jeigu jau šitaip, kaip manote, ar galite ją užrašyti man?

- Su didžiausiu malonumu, - Benas paėmė nuo stalo parkerį, atvertė knygos priešlapį ("Gabalėlis gyvenimo!" - Klyvlendo "Plain Dealer") ir užrašė: "Konstebliui Džilespiui su geriausiais palinkėjimais nuo Beno Mirso. 75.09.24." ir knygą grąžino.

- Branginu, - tarė Parkinsas, nė nežvilgtelėjęs, ką Benas užrašė. Jis pasilenkė ir užgesino nuorūką į šiukšliadėžės kraštą. - Vienintelė knyga su autografu, kokią turiu.

- Atėjote manęs suimti? - šypsodamasis paklausė Benas.

- Jūs labai nuovokus, - pastebėjo Parkinsas. - Jeigu jau šitaip pakrypo kalba, aš pamaniau, kad reikia užsukti ir užduoti kelis klausimus. Laukiau, kad kur nors išsitrenktų Nolis. Jis geras vaikinas, bet irgi mėgsta pataukšti. Dievulėliau, kaip šičia nešiojami gandai.

- Ką norėjote sužinoti?

- Iš esmės, kur buvote praėjusį trečiadienį vakare.

- Tą vakarą, kai prapuolė Ralfas Glikas?

- Aha.

- Konstebli, jūs mane įtariate?

- Ne, sere. Įtariamųjų aš neturiu. Tai, galima sakyti, ne mano reikalas. O štai gaudyti tuos, kurie važinėdami keliu šalia "Pas Delą" viršija greitį, arba vaikyti iš parko vaikėzus, kol jie galutinai neįsiklykavo ir neįsisiautėjo - labiau tinka mano pareigoms. Tiesiog kaišioti nosį tai šen, tai ten.

- Tarkim, aš nenoriu pasakoti.

Parkinsas gūžtelėjo pečiais ir išsitraukė cigaretę.

- Tavo reikalas, sūneli.

- Aš pietavau su Suzana Norton ir jos tėvais. Pažaidžiau su tėvu badmintoną.

- Kad prasmegčiau vietoje, jei Bilas tavęs neaplošė, ar ne? Jis visuomet laimi prieš Nolį. Nolis sienom laipioja - taip norėtų bent kartą sudoroti Bilą Nortoną. Kelintą išėjai?

Benas nusijuokė, bet juokas buvo nelinksmas.

- Griebiate jautį už ragų?

- Žinai, - tarė Parkinsas, - jei būčiau vienas niujorkietiškų detektyvų iš televizoriaus, tikriausiai pamanyčiau, kad turi ką slėpti - labai jau stengiesi nuo mano klausimų išsisukti.

- Neturiu ką slėpti, - atsakė Benas. - Paprasčiausiai nusibodo būti miestelyje svetimu, į kurį bado pirštais... Užtenka pasirodyti bibliotekoje, kai visi ima niuksėti vienas kitam į šonus alkūnėmis. Dabar su įprasta dainele apsireiškiate jūs, - irgi mat jankis-komivojažierius, - norėdamas išsiaiškinti, ar savo spintoje neslepiu Ralfo Gliko skalpo.

- Ne, šitaip aš nemaniau, anaiptol, - Parkinsas pažvelgė į Beną virš cigaretės, ir konsteblio akys pasidarė rūstesnės. - Mėginu tave nuo šio reikalo

atriboti, štai ir viskas. Jeigu man šautų į galvą, kad esi prikišęs nagus, sėdėtum cypėj.

- Gerai, - tarė Benas. - Išėjau iš Nortonų apie penkiolika minučių po septintos. Pasivaikščiodamas nupėdinau iki Mokyklos kalvos. Kai visiškai sutemo, grįžau į šį kambarį, pora valandų padirbėjau ir atsiguliau miegoti.

- Kelintą čia sugrįžai?

- Man regis, penkiolika po aštuonių. Maždaug.

- Na, visa tai pateisina tave mažiau, negu man norėtųsi. Ką nors sutikai?

- Ne, - atsakė Benas. - Nieko.

Parkinsas kostelėjo ir nuėjo prie rašomosios mašinėlės.

- Apie ką rašai?

- Ne jūsų sumautas reikalas, - atrėžė Benas, ir jo tonas tapo neperprantamas. - Padėkosiu, jeigu neliesite nei rankomis, nei akimis. Žinoma, jeigu tik neturite orderio.

- Kaip žmogus, kuris rašo knygeles, kad jas skaitytų, esi pernelyg įžeidus.

- Štai pereis mano rašliava per tris juodraščius, redaktoriaus taisymus, galutinę korektūrą ir spaudą - tuomet asmeniškai pasidomėsiu, kad gautumėt keturis egzempliorius. Su autografu. O kol kas šie popieriai - itin slapti.

Parkinsas nusišypsojo ir pasitraukė.

- Gerai. Bet vis tiek stipriai abejoju, kad ten užrašyti kieno nors prisipažinimai apie ką nors.

Į Beno lūpas vėl grįžo šypsena.

- Markas Tvenas pasakė: romanas - prisipažinimas apie viską žmogaus, kuris nieko taip ir nepadarė.

Parkinsas išpūtė dūmų kamuolį ir žingtelėjo durų link.

- Nelašinsiu daugiau ant jūsų kilimėlio, misteri Mirsai. Noriu padėkoti už sugaištą laiką ir pasakyti... tiesiog, kad žinotumėt: manau, kad to vaikinuko, Gliko, jūs nė akyse nematėte. Bet jau toks mano darbas - klausinėti apie visokius nemalonius dalykus.

Benas linktelėjo.

- Suprantu.

- Be to, jums derėtų žinoti, kaip esti tokiuose miesteliuose - Zalės Valdoje, arba Milbridže, arba Gilforde, ar bet kuriame kitame sumautame “burge” - kol čia nepragyvensi kokių dvidešimties metų, tol būsi laikomas svetimu.

- Žinau. Atleiskite, jei paniurzgėjau ant jūsų. Bet po to, kai ištisą savaitę ieškai ir nė velnio nerandi...

Benas pakratė galvą.

- Taip, - pritarė Parkinsas. - Motinai nelaimė. Baisi nelaimė. Būkite atsargesnis.

- Žinoma, - linktelėjo Benas.

- Neįsižeidėte?

- Ne, - jis patylėjo. - Ar pasakysite man vieną dalyką?

- Jei sugebėsiu.

- Kur gavote šią knygą? Atvirai.

Parkinsas Džilespis nusišypsojo.

- Na, Kamberlende yra toks vienas vyrukas, kuris laiko sandėlį su senais baldais. Toks mielas žmogelis, pavarde Gendronas. Pardavinėja minkštas knygeles po dešimtį centų už kiekvieną. Tokių jis turėjo penketą.

Benas užvertė galvą ir nusikvatojo, o Parkinsas Džilespis išėjo šypsodamasis ir papsėdamas cigarete. Benas prisiartino prie lango ir stebėjo, kol išvydo, kaip konsteblis pasirodė lauke ir perėjo gatvę, atsargiai statydamas kaliošais apautas kojas, kad neįliptų į balą.

10

Prieš pasibelsdamas, Parkinsas minutėlei stabtelėjo apžiūrėti naujosios parduotuvės vitriną. Kai čia buvo Kaimiška Gelda, pro šį langą pažvelgęs žmogus pamatydavo tik daugybę storų bobų su plaukų suktukais, kurios pylė skalbimo miltelius arba traukė iš mašinos, įrengtos prie sienos, švarius skalbinius, ir visos jos, beveik be išimties, žiaumojo kramtomąją gumą - lygiai kaip atrajojančios karvės. Tačiau vakar ir beveik visą šią dieną čia prastovėjo dailininko dekoratoriaus iš Portlendo vilkikas, taigi parduotuvė atrodė gerokai pasikeitusi.

Ant vitrinos užkėlė platformą, padengtą storu šviesiai žalios spalvos kilpinio kilimo pavyzdžiu. Viršuje porelė iš gatvės nematomų prožektorių metė lengvą šviesą ant trijų vitrinoje išdėstytų objektų, juos išskirdama ir paryškindama: laikrodį, verpstę ir senamadišką trešnės medžio kabinetą. Priešais kiekvieną pavyzdį stovėjo nedidelė lentelė su tvarkingai užrašyta kaina... Bet, Dieve, nejaugi atsiras žmogus, kuris būdamas sveiko proto paklos šešias šimtines už verpstę, kai galima nukakti į centrą, į "Value House" ir už keturiasdešimt aštuonis dolerius bei devyniasdešimt penkis centus nusipirkti "Singer".

Parkinsas atsiduso, priėjo prie durų ir pasibeldė.

Nepraėjo nė sekundė, ir šios atsivėrė, tarsi naujasis vyriškis būtų už jų stovėjęs ir laukęs, kol prisiartins Parkinsas.

- Inspektoriau! - vos pastebimai šypsodamasis, kreipėsi Streikeris. - Kaip gerai, kad jūs užsukote.

- Po senovei tebesu konsteblis, - atsakė Parkinsas, užsirūkė "Pall Mall" ir nerūpestingai įžengė vidun. - Parkinsas Džilespis, malonu susipažinti, - jis kyštelėjo Streikeriui delną. Delną suėmė ir lengvai spustelėjo pirštai, kurie pasirodė nenormaliai stiprūs ir labai sausi.

- Ričardas Troketas Streikeris, - prisistatė vyriškis.

- Taip ir supratau, - tarė Parkinsas, žvalgydamasis aplink. Visa parduotuvė buvo uždangstyta ir atiduota dažytojų žinion. Šviežių dažų kvapas maloniai kuteno nosį, bet pro jį tarytum prasimušė kažin koks kitas nemalonus tvaikas. Parkinsas nesugebėjo jo atspėti. Konsteblis vėl sutelkė dėmesį į Streikerį.

- Kuo galėčiau būti naudingas tokią puikią dieną? - pasidomėjo tasai.

Parkinsas pažvelgė į langą, už kurio be perstojo pylė lietus.

- Man regis, niekuo. Paprasčiausiai užsukau sužinoti, kaip reikalai. Galbūt dar pasakyti jums "Sveiki atvykę miestelin" ir palinkėti sėkmės.

- Koks jautrumas. Norite kavos? Truputį chereso? Ten viduje turiu ir vieno, ir kito.

- Ne, ačiū, negaliu gaišti. Misteris Barlou čia yra?

- Misteris Barlou dabar Niujorke rūpinasi prekėmis. Anksčiau kaip spalio dešimtą aš jo nelaukiu.

- Tikriausiai atidarysite be jo, - tarė Parkinsas manydamas, kad jeigu kainos vitrinoje šį tą byloja, vargu ar Streikeriui iškils sunkumų dėl pirkėjų antplūdžio. - Beje, o koks Barlou vardas?

Vėl pasirodė aštri kaip skutimosi peiliukas Streikerio šypsenėlė.

- Tai profesinis interesas, konstebli?

- Ne-a. Tiesiog smalsu.

- Mano partnerio vardas ir pavardė - Kurtas Barlou, - pasakė Streikeris. - Mudu drauge dirbome ir Londone, ir Hamburge. Visa tai, - jis mostelėjo ranka aplink, - mūsų atsitraukimas nuo rimtų reikalų. Kuklu. Bet skoninga. Mes tikimės užsidirbti tik pragyvenimui, ne daugiau. Ir vis dėlto abu mėgstame senus daiktus... puikius daiktus... ir tikimės apskrityje įgyti gerą reputaciją... galbūt netgi visame tokiame jūsų nuostabiame Naujosios Anglijos regione. Kaip manote, konstebli, ar tai įmanoma?

- Man atrodo, kad visaip gali būti, - atsakė Parkinsas, žvalgydamasis peleninės. Jos nepastebėjęs, nukratė pelenus į apsiausto kišenę. - Bet vis tiek tikiuosi, jog jums seksis kuo geriausiai... Kai pamatysite misterį Barlou, pasakykite jam, kad pasistengsiu vėl apsilankyti.

- Gerai, - sutiko Streikeris. - Bendraudamas jis patiria didelį malonumą.

- Na ir puiku, - tarstelėjo Džilespis. Jis pasuko durų link, paskui stabtelėjo, atsisuko. Streikeris įdėmiai žiūrėjo į jį. - Beje, kaip jums patinka tas senas namas?

- Reikia labai daug paplušėti, - atsiliepė Streikeris. - Bet laiko mes turime.

- Tai jau tikriausiai, - sutiko Parkinsas. - Nemanau, kad būtumėte kur nors netoliese pastebėję vaikigalius.

- Vaikigalius? - Streikerio antakiai išsilenkė.

- Na, berniūkščius, - skubotai patikslino Parkinsas. - Žinote, kaip jie kartais mėgsta paerzinti naujai atvykusius. Mėtosi akmenukais arba skambina į duris, paskui slepiasi... ir panašiai.

- Ne, - tarė Streikeris. - Jokių vaikų.
- Atrodo, vieną būsime pametę.
- Šit kaip?
- Taip, - nuovokiai ištarė Parkinsas. - Būtent taip. Dabar manoma, kad galbūt jau ir nerasime. Gyvo.
- Kaip apmaudu, - tarsi atsiribodamas pastebėjo Streikeris.
- Taigi. Jeigu ką pastebėtumėt...
- Suprantama, bematant pranešiu jums į kontorą, - ir vėl šaltai nusišypsojo.
- Na ir gerai, - pasakė Parkinsas. Jis atsidarė duris ir ramiai pažvelgė į nesibaigiantį lietų. - Pasakykite misteriui Barlou, kad aš tikėsiuos.
- Žinoma, konstebli Džilespi. *Čiau.*
Parkinsas sumišęs grįžtelėjo:
- Tšau?*
Streikerio šypsena praplatėjo.
- Viso gero, konstebli Džilespi. Tai žinomas itališkas posakis, kuris reiškia "viso gero".
- Taip? Na, kasdien sužinai ką nors naujo, tiesa? Iki.
Jis išėjo į lietų ir uždarė paskui save duris.
- Man tai jis nežinomas, anaiptol.
Parkinso cigaretė permirko, ir jis ją numetė šalin.
Viduje Steikeris pro vitrinos stiklą stebėjo, kaip konsteblis gatve tolsta nuo parduotuvės. Stebėjo nesišypsodamas.

11

Nusigavęs iki savo kabineto, Parkinsas pašaukė:
- Noli! Noli, tu čia?
Jokio atsakymo. Parkinsas linktelėjo. Nolis buvo geras vaikinukas, tik smegenų jam trūko. Nusivilko apsiaustą, atsisegė kaliošus, prisėdo už savo stalo, Portlendo telefonų knygoje susirado reikalingą numerį ir jį surinko. Ragelį kitame laido gale nukėlė išsyk po pirmojo signalo.
- Portlendas, FTB. Agentas Henrahenas.
- Kalba Parkinsas Džilespis, Jeruzalės Valdos miestelio konsteblis. Pas mus čia berniukas pradingo...
- Taip, suprantama, - tvirtai atsakė Henrahenas. - Ralfas Glikas. Devynerių metų, keturių pėdų ir trijų colių, plaukai juodi, akys mėlynos. Ką, raportas apie pagrobimą?
- Ne, ne tai. Ar galite kai ką dėl manęs patikrinti?

---

* Chow (tar. *tšau*) - maistas, ėdalas (*anglų k. slengas; vert. past.*).

Henrahenas atsakė teigiamai.

- Pirmasis - Bendžaminas Mirsas. M-I-R-S-A-S. Rašytojas. Parašė knygą, kurios pavadinimas “Konvėjaus dukra”. Du kiti tarsi draugėje. Kurtas Barlou. B-A-R-L-O-U. O antrasis...

- Šis Kurtas rašomas su “t” ar “d” raide? - paklausė Henrahenas.

- Nežinau..

- Tiek to. Tęskite.

Parkinsas prakaituodamas tęsė. Bendravimas su tikru įstatymu visuomet jį priversdavo pasijusti idiotu.

- Antrasis - Ričardas Troketas Streikeris. Šis tipas su Barlou užsiima baldų ir antikvariniu verslu. Ką tik atidarė čia, miestelyje, parduotuvę. Streikeris tvirtina, kad Barlou šiuo metu rūpinasi prekėmis Niujorke. Ir dar sako, kad juodu drauge dirbo Londone ir Hamburge. Mano galva, puiki priedanga.

- Jūs įtariate šiuos žmones Gliko byloje?

- Kolei kas nežinau, ar tokia byla apskritai egzistuoja. Bet jie visi pasirodė miestelyje kaip tik tuo metu.

- Manote, Mirsas kaip nors susijęs su dviem kitais?

Parkinsas atsirėmė į kėdės atkaltę ir viena akimi dėbtelėjo į langą.

- Šitai, - tarė jis, - vienas iš tų dalykų, kuriuos norėčiau išsiaiškinti.

12

Vaiskiomis, vėsiomis dienomis telefono laidai skleidžia keistą gaudesį, tarsi vibruotų nuo jais perduodamų plepalų. Šio garso - vienišo erdvėje skriejančio balso - nesupainiosi su niekuo. Nuo žiemos šalčių ir atlydžių pilki, šerpetuoti telefono stulpai atsainiai pasviro ir pasidarė ne tokie dalykiški ir išmuštruoti, kaip buvo tvirtai įcementuoti. Jų apačios pajuodavusios nuo gudrono, jeigu stovi šalia grįsto kelio, arba apipudruotos dulkėmis, jeigu tai kaimo keliūtė. Ant stulpų paviršiaus, ten kur ropštėsi ką nors pataisyti monteriai (keturiasdešimt šeštaisiais, penkiasdešimt antraisiais arba šešiasdešimt devintaisiais), matosi senos, vėjo ir lietaus nugludintos monteriškų kabių žymės. Paukščiai - varnos, žvirbliai, varnėnai, liepsnelės - sutupia ant gaudžiančių laidų ir tūno pašiaušę plunksnas, ko gero, aštrianagėmis kojelėmis girdėdami svetimos, žmogiškosios, kalbos garsus. Jeigu taip ir yra, jų akys-karoliukai niekaip to neišduoda. Miestas jaučia laiko, o ne istorijos tėkmę, ir, regis, telefono stulpams tai žinoma. Jeigu prie tokio stulpo priglaustum delną, galėtum išgirsti medienos gelmėse besidriekiančių kabelių virpėjimą (tarsi ten būtų įkalintos kieno nors sielos, kurios desperatiškai stengiasi ištrūkti laukan).

- ...ir sumokėjo sena dvidešimtine, Meible, iš tų didžiųjų. Klaidas sakė, kad tokių neregėjo nuo anų laikų, kai trisdešimtaisiais metais tvarkė "Gates Bank and Trust" reikalus. Jis...

- ...taip, jis *iš tikrųjų* keistas žmogus, Eva. mačiau jį pro žiūronus, kaip rito per kiemą karučius. Įdomu, jis ten viršuje vienas ar...

- ...Kroketas gali žinoti, bet nepasakys. Šia tema jis nė mur-mur. Jis visuomet buvo...

- ...rašytojas pas Evą. Įdomu, ar Floidas Tibitsas žino, kad...

- ...labai daug laiko praleidžia bibliotekoje. Loreta Starčer sako, kad ji niekuomet nematė tiek daug žinančio žmogaus...

- ...ji pasakė, kad jį vadino...

- ...taip, Streikeris, misteris R. T. Streikeris. Keno Denliso motinėlė sako sustojusi centre prie šios naujosios parduotuvės, o jos vitrinoje - pats tikriausias kabinetas "De Birs", už kurį prašo *aštuonis šimtus dolerių*. Gali įsivaizduoti? Tai aš ir pasakiau...

- ...keista, jis atvyksta, o Glikų vaikelis...

- ...ar tu nemanai...

- ...ne, bet juk tai išties *įdomu*. Beje, pas tave turėjo likti receptas...

Laidai gaudžia. Gaudžia. Gaudžia.

13

1975 metų rugsėjo 23 d.
Pavardė, vardas: Glikas Danielas Frensis
Adresas: RFD 1, Broko kelias, Jeruzalės Valda, Meinas 04270
Amžius: 12
Lytis: vyr.
Rasė: baltasis
Atvyko: 75.09.22.
Su kuo atvyko: Entoniu H. Gliku (tėvu)

Simptomai: šokas, atminties praradimas(dalinis), pykinimas, apetito stoka, bendras stingulys, vidurių užkietėjimas.

Analizė: žr. priedą
1. Tuberkuliozinis odos mėginys - neig.
2. Kocho lazdelės seilėse ir šlapime - neig.
3. Cukrus kraujuje - neig.
4. Baltieji kraujo kūneliai - norma
5. Raudonieji kraujo kūneliai: hemoglobinas - 45 proc.

6. Kaulų smegenų mėginys - neig.
7. Krūtinės ląstos rentgenas - norma.
Galima diagnozė: pirminė arba antrinė piktybinė anemija.

Ankstesnių analizių rezultatas: hemoglobinas 86 proc. Antrinė anemija mažai tikėtina. Opos, hemoragija ir kiti kraujavimai neužfiksuoti. Galima pirminė anemija su psichiniu sukrėtimu.

Rekomenduota: bario klizma ir rentgeno tyrimas, kad būtų išvengtas galimas vidinis kraujavimas. Anot tėvo, paskutiniu metu nelaimingų atsitikimų nepasitaikė. Taip pat rekomenduota kasdieninė ciankobalamino terapija (žr. priedą).
Iki bus gauti tolesnių tyrinėjimų rezultatai, galima išrašyti.

Gydantis daktaras: G. M. Gorbis

14

Rugsėjo 24-ąją, pirmą valandą nakties pas Denį Gliką į palatą užėjo slaugė, ketindama atlikti daktaro nurodymą. Prisimerkusi sustojo tarpduryje.

Lova buvo tuščia.

Nuo lovos medicinos sesers žvilgsnis peršoko ant geibaus balto gumulėlio, gulinčio kojūgalyje ant grindų.

- Deni? - paklausė ji ir žingtelėjo prie berniuko manydama: vaikui prisireikė į tualetą ir pritrūko jėgų - štai ir viskas.

Slaugė atsargiai apvertė Denį.

Neiškart suprato, kad berniukas negyvas ir pradžioje net pamanė: B_{12} padeda, jis atrodo geriau nei tuomet, kai atvežė pas mus...

O paskui po savo pirštais pajuto riešo šaltį, sustingusį balzganai melsvą venų tinklą, ir šoko į gydytojų kambarį pranešti apie mirtį budinčiam daktarui.

Penktas skyrius

BENAS (II)

1

Rugsėjo dvidešimt penktąją Benas vėl pietavo pas Nortonus. Buvo ketvirtadienio vakaras, vaišino tradiciškai - dešrelėmis su pupomis. Dešreles Bilas Nortonas kepė kiemo krosnelėje, o pas Aną nuo devintos ryto sirupe lėtai virė pupelės. Pavalgę po atviru dangumi, visi keturi susėdo parūkyti, apsikeisdami įprastomis frazėmis apie menkas Bostono galimybes laimėti prizą.

Oras nejučia keitėsi: nors dar buvo gera ir malonu su trumpomis rankovėmis, bet ore galėjai justi rudens vėsą. Ruduo beveik nesislapstydamas laukė savo eilės. Didžiulio seno klevo lapus priešais Evos pansioną jau palytėjo purpuras.

Beno ir Nortonų santykiai liko tokie pat, kaip ir anksčiau. Suzanos palankumas jam buvo atviras, aiškus ir natūralus. Benui mergina irgi labai patiko, be to, jautė nuolat didėjančią Bilo simpatiją. Tačiau šiai simpatijai laikinai neleido pasireikšti pasąmoninis tabu, kurio įtakon patenka visi tėvai, kai vyrai domisi ne tiek jais pačiais, kiek jų dukromis. Jeigu jums patinka koks nors kitas vyriškis, jūs to neslepiate ir bendraujate visiškai laisvai, prie alaus bokalo aptarinėdamas moteriškąją lytį, bei suokdamas tarsi lakštingala apie politiką. Bet kad ir kokia didelė būtų jūsų simpatija, neįmanoma visiškai atsiskleisti žmogui, kurio tarpukojy maskatuoja tai, kas ateityje tikriausiai atims jūsų dukrai nekaltybę. Benas svarstė šitaip: po vestuvių tikimybė pavirsta realybe, tad argi įmanoma iki galo nuoširdžiai susidraugauti su žmogumi, kuris gal net kasnakt dulkina jūsų dukterį? Galimas dalykas, čia netgi slypėjo moralas, tačiau Benas tuo abejojo.

Ana Norton kaip ir anksčiau bendravo su juo gan šaltai. Išvakarėse Suzana šiek tiek nupasakojo situaciją dėl Floido Tibitso, taip pat apie motinos viltis, kad šitokiu būdu žento klausimas išsispręs tvarkingai ir palankiai. Dėl Floido buvo viskas aišku. O Benas Mirsas atsibeldė nežinia iš kur ir galėjo lygiai taip pat greitai nežinia kur dingti, nusinešdamas kišenėje misis Norton dukters širdį. Vyriškos lyties kūrybinėmis asmenybėmis Ana nepasitikėjo su instinktyviu nedidelio miestelio gyventojos priešiškumu (kurį bematant atpažintų Edvardas Arlingtonas Robinsas arba Šervudas Andersonas). Benas įtarė, kad misis Norton giliai įsisąmonino priežodį: jeigu ne pedikas - tai bulius-reproduktorius, o kartais - žudikas, savižudis arba maniakas, turintis įprotį siųsti jaunutėms merginoms dailiai supakuotą

savo kairiąją ausį. Beno dalyvavimas Ralfo Gliko paieškose, regis, moters įtarinėjimų neapmaldė, o greičiausiai tik dar labiau juos sustiprino, ir jis nusprendė, kad palenkti savo pusėn Aną - neįmanomas dalykas. Benas spėliojo: ar ji žino apie Parkinso Džilespio vizitą pas jį į namus, ar ne. Mirsas tingiai gromuliavo šias mintis, kai Ana pasakė:

- Šis Glikų berniukas... Koks siaubas.

- Ralfas? Taip, - pritarė Benas.

- Ne, vyresnis. Jis mirė.

Benas sudrebėjo.

- Kas? Denis?

- Mirė vakar anksti ryte, - misis Norton atrodė nustebusi, kad vyrai nieko nežino. Mieste vien apie tai ir tešnekėjo.

- Girdėjau kalbant pas Miltą, - tarė Suzana. Jos ranka po stalu susirado Beno delną, ir šis bematant suspaudė merginos pirštus. - Kaip Glikai šią žinią sutiko?

- Taip pat, kaip ir aš būčiau sutikusi, - paprastai atsakė Ana. - Iš proto kraustosi.

“O kaipgi”, - pamanė Benas. Dar prieš dešimtį dienų jų gyvenimas plaukė įprasta ramia tėkme, o dabar šeima suplėšyta į gabalus. Nuo šios minties jaunąjį vyrą pagavo skausmingas virpulys.

- Kaip manote, ar atsiras antrasis Glikų berniukas gyvas? - paklausė Bilas Beną.

- Ne, - tarė Benas. - Manau, kad jo irgi nėra tarp gyvųjų.

- Labai panašu, kaip prieš pora metų atsitiko Hjustone, - įsiterpė Suzana. - Man atrodo, kad jeigu Ralfas nebegyvas, jo neras. Tasai, kuris sugebėjo šitaip pasielgti su mažu bejėgiu berniuku...

- Man regis, policija ieško, - atsiliepė Benas. - Gaudo tuos, kurie jau anksčiau buvo įtariami lytiniais nusikaltimais, ir aiškinasi su jais.

- Kai tą tipą sučiups, turės pakabinti žemyn galva, - pareiškė Bilas Nortonas. - Benai, badmintoną?..

Benas pakilo.

- Ne, dėkoju. Pernelyg panašu į “soliterio” žaidimą, kuriame kvailiu nuolat būnu aš. Dar kartą ačiū, viskas labai skanu. Šį vakarą man reikia padirbėti.

Ana Norton kilstelėjo antakius, bet nutylėjo.

Pakilo ir Bilas.

- Kaip sekasi rašyti naująją knygą?

- Gerai, - trumpai atsakė Benas. - Suzana, ar nenorėtum pasivaikščioti su manimi žemyn kalva ir išgerti pas Spenserį sodos vandens?

- Oi, tiesiog nežinau, - ūmai įsiterpė Ana. - Po Ralfo Gliko ir visų kitų įvykių mano savijauta būtų daug geresnė, jeigu...

- Mama, aš jau ne vaikas, - pertraukė Suzana. - Ir visame Brokhile šviečia žibintai.

- Suprantama, aš palydėsiu tave atgalios, - mažne formaliai pratarė Benas. Savąjį sedaną jis paliko prie Evos pansiono - ankstyvas vakaras buvo pernelyg puikus, kad norėtum važiuoti automobiliu.

- Nieko blogo jiems neatsitiks, - nuramino Bilas. - Tu, mama, pernelyg jaudiniesi.

- Ak, gal ir taip. Jaunimas visuomet geriau išmano, tiesa? - ji subtiliai šyptelėjo.

- Tik švarkelį pasiimsiu, - sumurkė Suzana Benui ir nuėjo takeliu į namus. Kai ji lipo laipteliais, šlaunis tesiekianti, raudoniu tviskanti suknelė smarkiai apnuogino merginos kojas. Benas akimis sekė Suzaną, suprasdamas, kad Ana stebi, kaip jis žiūri. Jos vyras gesino žarijas.

- Kiek laiko jūs ketinate būti Valdoje, Benai? - mandagiai pasidomėjo Ana.

- Kol parašysiu knygą - tikrai, - atsakė jis. - O paskui? Negaliu pasakyti. Rytais čia gražu ir oras, kai įkvepi, toks gaivus... - jis nusišypsojo jai į akis. - Galiu ir ilgiau pasilikti.

Atsakydama nusišypsojo ir Ana.

- Žiemą čia atšąla, Benai. Smarkiai atšąla.

Užsimetusi ant pečių lengvą švarkelį, laiptukais nusileido Suzana.

- Pasiruošęs? - linksmai paklausė. - Norėčiau karšto šokolado.

- Visada pasiruošęs, - tarė Benas ir pasisuko į misterį ir misis Nortonus. - Dar kartą ačiū.

- Visuomet malonu, - atsiliepė Bilas. - Jei norite, ateikite rytoj pavakare su dėžele alaus. Pasijuoksime iš to prakeikto Jastremskio.

- Tai būtų įdomu, - atsakė Benas, - bet ką darysime po antrojo padavimo?

Bilas nuoširdžiai nusikvatojo, ir šis juokas sekė įkandin, kol porelė pasuko už kampo.

2

- Tiesą sakant, aš nenoriu eiti pas Spenserį, - pasakė Suzana, kai jiedu leidosi nuo kalvos. - Geriau eikime į parką.

- O kaip dėl plėšikų, panele? - paklausė jis.

- Valdoje visi plėšikai iki septintos vakaro turi sugrįžti namo. Miestelio valdžios potvarkiu. O dabar trys minutės po aštuntos.

Kol leidosi nuokalne, visiškai sutemo, ir jų šešėliai gatvės žibintų šviesoje tai blanko, tai tirštėjo.

- Sukalbami jūsų plėšikai, - tarė Benas. - Ir niekas sutemus neina į parką?

- Kartais vietinis jaunimėlis traukia ten pasiglėbesčiuoti, jeigu nesukrapšto pinigų kinui, - atsakė Suzana ir mirktelėjo. - Taigi jei pastebėsi ką nors sėlinant pakrūmėmis, žiūrėk į kitą pusę.

Jie įėjo į parką iš vakarų pusės, priešais municipalitetą. Pilnas šešėlių parkas atrodė kiek vaiduokliškas; tarp medžių, kurie dar nebuvo numetę lapų, driekėsi betoniniai takeliai, tviskėjo nusekęs tvenkinys, atspindėdamas gatvės žibintų šviesą. Jei čia kas nors ir slėpėsi, Benas nieko nematė.

Apsuko Karinį memorialą su ilgu sąrašu vardų, kurių patys seniausi priklausė Revoliuciniam karui, o patys naujausi - Vietnamui, bet buvo iškalti po 1812 metų karo data. Paskutinysis konfliktas įrašė ten šešias šio miestelio žmonių pavardes - nauji įrėžimai žalvaryje blizgėjo kaip šviežios žaizdos. Benas pamanė: miestelis vadinamas neteisingai. Reikėjo jį pavadinti Laiku. Ši mintis tarytum natūraliausiu būdu peraugo į veiksmą, ir Benas grįžtelėjo per petį į Marsteno namą, bet tąjį užstojo masyvus municipaliteto pastatas.

Suzana pastebėjo, kur dairosi Benas, ir tai jai nepatiko. Jiedu patiesė ant žolės savo švarkus, susėdo (parko suolelius, lyg susitarę, abu ignoravo) ir Suzana pasakė:

- Mama sakė, kad tave tikrino Parkinsas. Pinigus mokyklos pienui, žinoma, pavogė naujokėlis, ar ne?

- Matai, kokia esu įžymybė.

- Atvirai kalbant, mama jau tave teisė ir pripažino kaltu, - tai buvo pasakyta lengvabūdiškai, bet frazės lengvumas virptelėjo ir išreiškė šį tą rimtesnio.

- Tavo mama ne itin man palanki, tiesa?

- Taip, - atsakė Suzana, paėmusi jį už rankos. - Nemeilės iš pirmo žvilgsnio atvejis. Kaip gaila!

- Nieko baisaus, - tarė Benas. - Vis tiek aš pataikiau į penkis šimtus.

- Tėtis? - mergina nusišypsojo. - Paprasčiausiai tėtis įžvalgesnis.

Šypsena ištirpo.

- Benai, apie ką naujoji knyga?

- Sunku pasakyti, - jis nusispyrė batus ir sukišo kojas į vešlią žolę.

- Keičiam temą?

- Ne, galiu tau papasakoti. Neturiu nieko prieš, - savo paties nuostabai, Benas suvokė, kad taip yra iš tikrųjų. Apie nebaigtus darbus jis visuomet galvodavo kaip apie vaikus - apie bejėgius vaikus, kuriuos reikia ginti ir saugoti. Pernelyg didelis plepumas juos žudo. Mirandai Benas atsisakydavo bent žodeliu užsiminti apie "Konvėjaus dukrą", nors žmona netvėrė smalsumu. Bet Suzana - kitas dalykas. Besiklausant Mirandai, pasakojimas visuomet buvo kažin kaip kryptingai apčiupinėjamas, ir jos klausimai labiau priminė kvotą. - Tiesiog leisk pagalvoti, kaip viską geriau sujungti į visumą.

- Ar gali mane pabučiuoti, kol galvosi? - paklausė Suzana ir prigulė ant žolės. Nori ar nenori, Benui teko patirti, kokia trumpa jos suknelė - ji mažai ką tepridengė.

- Manau, kad gali sutrukdyti apmąstymų procesą, - juokaudamas pastebėjo jis. - Nagi patikrinkim.

Jis pasilenkė ir lengvai uždėjęs ranką ant merginos juosmens pabučiavo Suzaną. Mergina gosliai pasitiko jo lūpas, o jų rankos susikibo. Po sekundėlės Benas pirmą kartą pajuto Suzanos liežuvį ir jį pasitiko savuoju. Mergina pasislinko, norėdama glaudžiau atsakyti į bučinį, ir tylus kartūno suknelės šiugžtelėjimas nuskambėjo labai garsiai, taip garsiai, kad varė iš proto. Beno ranka slystelėjo aukštyn, Suzana išsirietė, ir jo delną užpildė pilna, stangri merginos krūtis. Antrą kartą po jų susitikimo Benas pasijuto šešiolikmečiu - šešiolika metų, sukasi galva, priekyje atsiveria šešių juostų pločio kelias, ir akiratyje neregėti jokių kliūčių.

- Benai?

- Ką?

- Nori pasimylėti?

- Taip, - atsakė jis. - Noriu.

- Čia ant žolės, - tarė Suzana.

- Taip.

Suzana pažvelgė į jį tamsoje plačiai atvertomis akimis iš apačios į viršų. Ir pasakė:

- Padaryk taip, kad būtų gera.

- Pasistengsiu.

- Neskubėk, - paprašė. - Neskubėk. Nesiskubink. Taip...

Tamsoje jiedu pavirto šešėliais.

- Štai, - tarė jis. - O, Suzana.

3

Jie vaikštinėjo. Kurį laiką be tikslo paslankioję po parką, jau su aiškesniais ketinimais patraukė Broko gatvės linkui.

- Gailiesi? - paklausė Benas.

Suzana pakėlė į jį akis ir atsakė šypsena, kurioje nebuvo nė šešėlio apsimetimo.

- Ne. Aš laiminga.

- Gerai.

Jie žingsniavo tylėdami, laikydamiesi už rankų.

- O knygą? - paklausė Suzana. - Prieš tai, kai mus taip maloniai nutraukė, tu ketinai apie ją papasakoti.

- Ši knyga - apie Marsteno namą, - lėtai ištarė Benas. - Galbūt jinai dar nė nepradėjo savo egzistavimo... Maniau parašyti apie šį miestelį. Bet gal paprasčiausiai pats save apgaudinėjau. Supranti, aš domėjausi Hubiu Marstenu. Jis buvo gangsteris. Transporto kompanija viso labo buvo tik širma.

Ji nustebusi pažvelgė į jį.

- Kaip sužinojai?

- Šį tą Bostono policijoje, o dar daugiau iš moters, vardu Minela Kori, - Berdės Marsten sesers. Šiuo metu senutei septyniasdešimt devyneri, ir ji nepajėgia prisiminti, ką valgė pusryčių, bet atmintyje išsaugojo absoliučiai viską, kas vyko prieš keturiasdešimtuosius metus.

- Ir ji tau papasakojo...

- Tai, ką žinojo. Moteris gyvena Niū Hempšyro senelių namuose, ir, manau, jau daugelį metų niekas neeikvoja laiko jos klausydamasis. Aš paklausiau: ar Hubis Martensas iš tiesų Bostono apylinkėse darbavosi kaip samdytas žudikas - policija įsitikinusi, kad taip - ir ji linktelėjo. "Kiek?" - paklausiau. Ji užsidengė rankomis akis, išskėtė pirštus, palingavo į šonus ir tarė "Kiek kartų? Kas galėtų suskaičiuoti?"

- O Viešpatie.

- 1927-aisias Hubertas Marstenas Bostono teisėsaugininkams sukėlė labai daug nerimo, - toliau kalbėjo Benas. - Jį du sykius tardė - vieną kartą miesto policija ir kartą - Meldeno. Bostone jį paėmė dėl kažkieno iš saviškių nužudymo, bet po kelių valandų Hubis jau vaikštinėjo gatvėmis. Meldene jau atsitiko kur kas šiurpesnis dalykas. Buvo kalbama apie vienuolikmečio berniuko nužudymą. Berniuką išmėsinėjo.

- Benai, - skausmingu balsu pratarė Suzana.

- Iš šios keblios padėties Marsteną ištraukė jo samdytojai, - man regis, jis žinojo, kur palaidoti pora ar trejetas lavonų, - bet Bostone jis negalėjo ilgiau pasilikti, todėl tyliai persikraustė į Zalės Valdą - kaip paprastas, nuo reikalų transporto kompanijoje pasitraukęs tarnautojas, sykį per mėnesį gaunantis čekį. Iš namų išeidavo labai retai - bent jau mes apie tai mažai žinome.

- Ką būtent?

- Daug laiko praleidau bibliotekoje, vartydamas senus laikraščius "Ledger" nuo dvidešimt aštuntųjų iki trisdešimt devintųjų metų. Per šį laikotarpį dingo ketvertas vaikų. Beveik įprasta kaimo vietovei - vaikai gali paklysti, ir, pasitaiko, kad jie žūva dėl objektyvių priežasčių. Kartais vaikus užgriūva nuošliaužos gargždo karjeruose. Nemalonu, bet pasitaiko.

- Bet tau atrodo, kad priežastis kita.

- Aš *nežinau.* Bet užtat labai gerai žinau, kad nė vienas iš šių keturių taip ir neatsirado. Nei medžiotojai, kurie keturiasdešimt penktaisiais būtų radę skeletą, nei statybininkai, nuolat kasantys žvyrą betonui, neiškėlė jokių griaučių. Hubis su Berde šiame name išgyveno vienuolika metų, o vaikai dingo - viskas, daugiau niekas nieko nežino. Bet aš vis mąstau apie aną Meldeno berniuką. Ir daug mąstau. Skaitei Širlės Džekson "Hilhauso šmėklas"?

- Taip.

Benas tyliai pacitavo:

- "O tai, kas ten klaidžiojo, klaidžiojo vienišas". Tu paklausei, apie ką mano knyga. Iš esmės ji apie blogio jėgų sugrįžimą.

Suzana uždėjo jam ant rankos savąją.
- Tu juk nemanai, kad Ralfą Gliką...
- Prarijo kerštinga Huberto Marsteno dvasia, kuri vieną kartą per trejus metus, šviečiant pilnačiai, sugrįžta į gyvenimą?
- Maždaug.
- Jeigu nori, kad kas nors tai paneigtų, tuomet klausi ne tuo adresu. Nepamiršk, jog aš - tas pats berniūkštis, kuris pravėrė miegamojo duris antrajame aukšte ir išvydo po lubų sija kybantį Hubį.
- Tai ne atsakymas.
- Ne. Bet prieš pasakant, ką iš tikrųjų manau, leisk dar pridurti štai ką. Visa tai išgirdau iš Minelos Kori. Ji pasakė: pasaulyje esama blogų žmonių - blogų iš prigimties. Kartais apie juos išgirstame, bet dažniausiai jie veikia visiškoje tamsoje. Anot Minelos, jos gyvenimo prakeiksmu tapo pažintis su dviem tokiais žmonėmis. Vienas buvo Adolfas Hitleris. Antrasis - jos svainis Hubertas Marstenas, - Benas patylėjo. - Senutė pasakojo, kad tą dieną, kai Hubis nušovė jos seserį, pati ji buvo už trijų šimtų mylių nuo šičia, Keip Kode. Tą vasarą triūsė parsisamdžiusi ekonome turtingoje šeimoje. Minela pripjaustė salotų į didelį medinį dubenį. Laikrodis rodė penkiolika minučių po antros. Ūmai Minelą apėmė skausmas. Sakė "kaip žaibas tvykstelėjo". Skausmas perskrodė galvą, ir Minela išgirdo šūvį. Ji tvirtina, kad pargriuvo ant grindų, o pakilo (namuose buvo viena) po dvidešimties minučių. Žvilgtelėjusi į medinę salotinę, Minela garsiai suklykė - jai pasirodė, kad dubuo pilnas kraujo.
- Viešpatie, - sumurmėjo Suzana.
- Po sekundės viskas grįžo į senas vėžes. Jokio galvos skausmo, o salotinėje - tik salotos. Bet Minela sako, kad suprato - ji *suprato:* sesuo žuvo, buvo nušauta.
- Šios istorijos niekaip negalima įrodyti?
- Ne, negalima. Tačiau Minela nėra kokia nors apsukri melagė. Ji tokia nusenusi, kad neužtektų proto nė pameluoti. Po teisybei, šis aspektas manęs nejaudina. Bent jau nestipriai. Dabar yra pakankamai faktų, iš kurių sveikai protaujantis žmogus juokiasi - savo paties sąskaita. Tuo, kad Berdė, padedant kažkokiam psichiniui telegrafui, perdavė žinią apie savo mirtį už trijų šimtų mylių, man perpus lengviau patikėti, negu įtikėti į blogio atvaizdą - iš tikrųjų pamėklišką atvaizdą, kuris, kaip man retsykiais atrodo, žvelgia pro šio namo sienas. Tu paklausei, ką aš manau. Atsakysiu. Manau, kad žmonėms palyginti nesunku susitaikyti su tokiais dalykais, kaip telepatija arba nuojauta, kadangi pasirengimas tuo patikėti jiems nieko nekainuoja. Tai netrikdo jų miego. Bet mintis apie tai, kad žmogaus sutvertas blogis gyvuoja ir po jo mirties, jaudina daug stipriau.
Benas žvilgtelėjo į Marsteno namą ir lėtai tęsė:
- Manau, jog šis namas gali pasirodyti esąs paminklas, kurį Hubertas Marstenas sutvėrė blogiui, kažkas panašaus į psichinį rezonatorių. Toks

antgamtiškas švyturys. Stūkso čia jau daugybę metų ir galbūt saugo savo yrančiuose kauluose koncentruotą Hubio blogį.

- Ir dabar jį vėl užėmė.

- Ir vėl dingimas, - Benas pasisuko į Suzaną ir suėmė atloštą merginos veidą delnais. - Žinai, sugrįždamas čia, šito nesitikėjau. Maniau, kad namą galbūt nugriovė, bet net klaikiausiuose sapnuose nesapnavau, jog jį kas nors nusipirko. Įsivaizdavau, kaip jį išsinuomoju ir... ak, nė nežinau. Galbūt žvelgiu tiesiai į akis savo siaubui ir pykčiui. Arba žaidžiu vaiduoklių vaikytoją: "Visų šventųjų vardu, Hubi, pranyk!" Arba gal paprasčiausiai apsigaubiu namo dvasia tarsi skraiste ir rašau knygą - tokią baisią, kad su ja užkalčiau milijoną dolerių.

Šiaip ar taip, jaučiausi padėties šeimininku - štai kur skirtumas. Jau nebuvau devynmetis vaikėzas, pasiruošęs klykdamas skuosti nuo stebuklingo prožektoriaus paveikslėlių - paveikslėlių, galbūt kylančių iš savo paties sąmonės. Bet dabar...

- Kas dabar, Benai?

- Dabar šis namas užimtas! - pratrūko jis ir trinktelėjo kumščiu sau į delną. - Aš *nevaldau* situacijos! Dingo mažas berniukas, ir nežinau, ką galvoti. Galbūt dingimas visai nesusijęs su šiuo namu, bet... aš tuo netikiu.

Paskutiniuosius žodžius ištarė lėtai, atskirdamas vieną nuo kito.

- Vaiduoklis? Dvasios?

- Nebūtinai. Galbūt koks nors nekaltas žmogus, susižavėjęs šiuo namu vaikystėje, nusipirko jį ir tapo... apsėstuoju.

- Tu ką nors žinai apie... - susijaudinusi prabilo Suzana.

- Naująjį gyventoją? Ne. Tik numanau. Bet jeigu dalyko esmė slypi pačiame name, labiau esu linkęs galvoti apie manijos apsėstąjį.

- Negu apie ką?

Benas atsakė paprastai:

- Galbūt namas prisišaukė dar vieną blogą žmogų.

4

Ana Norton sekė juos pro langą. Kiek anksčiau ji paskambino vaistinėn. "Ne, - atsakė mis Kugen, ir jos balse nuskambėjo kažin kas panašaus į džiūgavimą. - Čia jų nebuvo. Neužėjo". *Kur tu buvai, Suzana? Och, kur tu buvai?* Jos lūpų kampučiai smuktelėjo žemyn, veidas įgavo bejėgiškai piktą grimasą. *Dink, Benai Mirsai. Dink ir palik ją ramybėje.*

5

Palikusi jo glėbį, Suzana pasakė:

- Padaryk dėl manęs vieną labai svarbų dalyką, Benai.

- Viską, ką tik galėsiu.

- Daugiau su niekuo miestelyje apie tai nekalbėk. Su niekuo.

Jis nelinksmai nusišypsojo.

- Nesijaudink, man nerūpi priversti žmones manyti, jog esu nepilno proto.

- Tu užsirakini savo kambarį pansione?

- Ne.

- Aš tavim dėta pradėčiau rakinti, - ji atvirai pasižiūrėjo į Beną. - Tu privalai galvoti apie save, kaip apie įtariamąjį.

- Kartu su tavimi, kaip bendrininke?

- Taip... tik štai aš tave myliu.

O paskui Benas liko vienas. Suzana nuskubėjo įvažiuojamuoju keliuku, ir jis žiūrėjo jai įkandin, sukrėstas viso to, ką prikalbėjo, o dar smarkiau - keturių ar penkių paskutinių merginos žodžių.

6

Sugrįžęs į Evos pansioną, Benas suprato, kad negali nei dirbti, nei miegoti. Ir vienam, ir kitam jis buvo pernelyg įaudrintas. Todėl pašildė "Sitroeno" variklį ir minutėlę paabejojęs nuvažiavo Delo kavinės link.

Kavinė buvo pilna žmonių, prirūkyta ir triukšminga. Muzikantai, bandomajam laikotarpiui priimta kantri-vestern grupė, pasivadinusi "Reindžers", grojo variaciją tema "Anksčiau tu nebuvai toks tolimas", dideliu garsu kompensuodama meistriškumo stoką. Ant grindų spirale sukosi maždaug keturiasdešimt porelių, beveik visi - džinsuoti. Benas truputį nustebęs prisiminė Edvardo Olbio eilutę apie beždžioniškus spenius.

Kėdės prie baro atrodė susmegusios - ir dėl konstrukcijos, ir nuo fabrikų darbininkų svorio; šie siurbė alų iš vienodų bokalų ir avėjo mažne vienodais darbiniais batais guminiu padu ir žaliaminės odos raišteliais.

Tarp staliukų ir kabinų šmirinėjo dvi ar trys padavėjos su prašmatniai pašiauštomis šukuosenomis ir vardais, kurie auksiniais siūlais buvo išsiuvinėti ant baltų palaidinukių (Džekė, Tonė, Širlė). Delas prie savo baro pilstė alų, o tolimajame jo kampe kokteilius maišė į vanagą panašus vyriškis briliantinu suteptais ir atgal sušukuotais plaukais. Jis matavo alkoholinius gėrimus stiklinaite, pylė į sidabrinį maišytuvą, papildydavo ir vėl maišydavo. Jo veidas buvo absoliučiai abejingas.

Pakraščiu apsukęs šokių aikštelę, Benas prisiartino prie baro, ir staiga išgirdo šaukiant:

- Benai! Girdi, drauguži? Sveikas!

Benas apsižvalgė ir netoliese baro už staliuko pamatė Landūną Kreigą, sėdėjusį prie pusiau tuščio bokalo.

- Sveikas, Landūne, - atsiliepė Benas prisėsdamas. Su pažįstamu žmogumi jam pasidarė kiek lengviau, be to, Landūnas jam patiko.

- Nusprendei mažumėlę pagyvinti naktinį gyvenimą, drauguži? - Landūnas nusišypsojo ir pliaukštelėjo Benui per petį. Benas pamanė, kad Landūnas, matyt, bus gavęs pinigų. Apie tai bylojo nuo jo sklindantis kvapas.

- Taigi, - atsakė Mirsas. Paskui ištraukė dolerį ir padėjo ant stalo, išmarginto daugybe apvalių dėmių, kurias čia paliko pabuvoję alaus bokalai.

- Kaip gyvenimas?

- Tiesiog puikus. Ką manai apie naujus grojikus? Klasiškai duoda, ar ne?

- Neblogai, - atsakė Benas. - Na, baikite savo gėralą, kol jis neišsikvėpė. Aš statau.

- Visą vakarą laukiau, kol kas nors taip pasakys! *Džeke!* - suriaumojo Kreigas. - Nešk mano draugeliui ąsotį! “Budveizerio”!

Džekė atnešė ąsotį ant padėklo, kuriame kaip pakliuvo voliojosi sušlapę nuo alaus smulkūs pinigai, ir nukėlė jį ant staliuko; ant dešiniosios moters rankos iššoko tarsi premijuoto imtynininko raumenys. Ji dėbtelėjo į dolerį taip, tarsi ten būtų buvęs kokios nors naujos veislės tarakonas.

- Iš jūsų vienas ir keturiasdešimt, - pareiškė.

Benas paklojo tokį patį banknotą. Mergina paėmė abudu, sužvejojo iš padėklo šešiasdešimt šlapių centų ir tarė:

- Landūne Kreigai, kai tu šitaip vapalioji, būni panašus į gaidį, kuriam suka galvą.

- Meilute, tu nuostabi, - atsiliepė Landūnas. - Čia Benas Mirsas. Knygas rašo.

- Būsim pažįstami, - tarė Džekė ir pranyko kavinės prietemoje.

Benas prisipylė bokalą alaus. Landūnas padarė tą patį, profesionaliai pripildydamas savąjį bokalą iki kraštų. Pakibo putos, grasindamos nudribti ant stalo, tačiau susėdo atgal.

- Į tavo sveikatą, drauguži!

Benas kilstelėjo bokalą ir išgėrė.

- Na ir kaip tavo rašliava?

- Puikiai, Landūne.

- Mačiau, kad tu sukinėjaisi su mažyle Norton. Ji - tikras persikas, kitaip nepasakysi. Čia tu gerai pasirinkai.

- Taip, jinai...

- *Metai!* - suklykė Landūnas ir taip išgąsdino Beną, kad šis vos nepaleido iš rankų bokalo. “Viešpatie, - pamanė Benas, - jis *iš tiesų* panašus į atsisveikinantį su šiuo pasauliu gaidį”.

- Metai Berkai! - Landūnas kaip pašėlęs sumojavo; žilas vyriškis pasisveikinimo ženklan kilstelėjo ranką ir pradėjo brautis pro minią. - Štai vyras, su kuriuo tau reikėtų susipažinti, - Landūnas kreipėsi į Beną. - Metas Berkas - galvotas kalės vaikas.

Besiartinantis vyriškis atrodė apie šešiasdešimties metų amžiaus. Jis buvo aukšto ūgio, dėvėjo švariais, prie apykaklės prasegtais flaneliniais marškiniais, o tokie pat, kaip Landūno, balti plaukai buvo pakirpti kareivišku ežiuku.

- Sveikas, Landūne, - tarė jis.

- Kaip gyvenimas, drauguži? - paklausė Kreigas. - Noriu tave supažindinti su vyruku, kuris gyvena pas Evą. Benas Mirsas. Rašo knygas, šit kaip. Nuostabus vyrukas, - jis pažvelgė į Beną. - Mudu su Metu augome drauge, tiktai jis įgijo išsilavinimą, o aš - taukuotą špygą, - Landūnas sukikeno.

Benas pakilo ir nuoširdžiai pakratė į žnyplės formą sudėtus Meto Berko pirštus.

- Kaip reikalai?

- Ačiū, puikiai. Skaičiau vieną iš jūsų knygų, misteri Mirsai. "Padangių šokį".

- Prašau vadinkite mane Benu. Tikiuosi, knyga jums patiko.

- Man ji patiko daug labiau negu kritikams, - sėsdamas atsakė Metas. - Manau, laikui bėgant, jos pasisekimas didės. Kaip gyvenimas, Landūne?

- Kunkuliuoja, - atsakė tasai. - Kaip visuomet kunkuliuoja. *Džeke!* - suklykė jis. - Tempk Metui bokalą!

- Minutėlę palauksi, senas perdyla! - atsakydama sustūgo Džekė, o prie artimiausių staliukų pasigirdo juokas.

- Žavinga mergiotė, - pastebėjo Landūnas. - Morinos Tolbot duktė.

- Taip, - pritarė Metas. - Džekė pas mane mokėsi. Septyniasdešimt pirmųjų laida. O motina - penkiasdešimt pirmųjų.

- Metas vidurinėje mokykloje moko anglų kalbos, - paaiškino Landūnas Benui. - Turėsite apie ką pasišnekėti, ir dar kaip.

- O aš prisimenu merginą, vardu Morina Tolbot, - tarė Benas. - Ji ateidavo pas mano tetą paimti skalbinius ir grąžindavo juos sudėtus į pintinę. Be vienos rankenėlės.

- Tai jūs iš Valdos, Benai? - paklausė Metas.

- Kai buvau vaikas, kurį laiką gyvenau čia pas savo tetą Sintiją.

- Pas Sintiją Stouens?

- Taip.

Atėjo Džekė su švariu bokalu, ir Metas įsipylė alaus.

- Na, vadinasi, pasaulis iš tiesų ankštas. Kai pirmuosius metus mokytojavau Zalės Valdoje, jūsų teta buvo išleidžiamojoje klasėje. Kaip dabar gyvena, gerai?

- Septyniasdešimt antraisiais numirė.

- Atleiskite.

- Ji išėjo į kitą pasaulį labai lengvai, - atsakė Benas ir vėl pripildė bokalą. Muzikantai baigė groti ir žąsele patraukė prie baro. Pokalbių keliamas triukšmas trupučiuką pritilo.

- Sugrįžote į Zalės valdą parašyti apie mus knygą? - paklausė Metas.

Beno galvoje šmėstelėjo mintis: "Būk atsargus!"

- Tam tikra prasme - tikriausiai, - atsakė.

- Biografui šis miestelis galėjo pasirodyti ir blogesnis. "Padangių šokis" - pavykusi knyga. Manau, mūsų miestelyje galėtų gimti dar viena nuostabi knyga. Kažkada man atrodė, kad patsai galėsiu ją parašyti.

- O kodėl neparašėte?

Metas nusišypsojo - lengvoje šypsenėlėje nebuvo jokio kartėlio, apmaudo ar ciniškumo pėdsako.

- Trūko vieno gyvybiškai svarbaus ingrediento - talento.

- Netikėkite, netikėkite, - įsiterpė Landūnas, susipildamas iš ąsočio alaus likučius. - Senis Metas talento turi vagoną ir dar nedidelį vežimą. Mokytojauti mokykloje - darbas oho! Mokyklų mokytojų niekas nevertina, bet jie... - jis sujudėjo ant kėdės, galvodamas, kaip užbaigti. Alus jį smarkiai varė lauk. - Žemės druska, - pagaliau užbaigė, gurkštelėjo dar, išsiviepė ir pakilo. - Pardon... eisiu nusigręžti.

Jis nukėblino šalin, atsitrenkdamas į žmones ir garsiai šūkaliodamas jų vardus.

Šie kartais pyktelėję arba geraširdiškai sveikinosi su Landūnu, bet praleido jį, ir stebėti jo kelią vyrų tualeto link buvo tas pat, kaip žiūrėti į vaikiško biliardo šaratą, kuris pasišokinėdamas ir atsimušinėdamas į įvairias kliūtis lekia žemyn į tikslą.

- Štai jums puikaus žmogaus žlugimas, - tarė Metas ir pakėlė pirštą. Bematant pasirodė padavėja, kuri kreipėsi į jį "misteri Berkai". Mergina atrodė kiek sugluminta, kad jos senas klasikinės anglų kalbos mokytojas sėdi čia ir kalbasi su tokiu subjektu, kaip Landūnas. Kai ji nuėjo atnešti dar vieną ąsotį, Benas pamanė, kad Metas atrodo kiek sutrikęs.

- O man Landūnas patinka, - prabilo Benas. - Jaučiu, kad kažkada jis turėjo daug potencijos. Kas jam atsitiko?

- Nėra ką ir pasakoti, - atsakė Metas. - Butelis įveikė. Veikė, veikė, su kiekvienais metais - vis stipriau, o dabar galutinai užkariavo. Per Antrąjį pasaulinį karą už Anizą jis gavo Sidabrinę žvaigždę. Cinikas sakytų, kad jei Landūnas ten būtų žuvęs, jo gyvenimas būtų labai prasmingas.

- Aš nesu cinikas, - tarė Benas. - Man Landūnas vis tiek patinka. Manau, bus geriau, jei šį vakarą pavėžėsiu jį namo.

- Būtų nuostabu, jeigu šitaip padarytumėte. Dabar ateinu čia pasiklausyti muzikos. Mėgstu garsią muziką, o nuo to laiko, kai ėmė silpti klausa - labiau negu bet kada. Jus, kiek supratau, domina Marsteno namas. Jūsų knyga apie jį?

Benas pašoko.

- Kas sakė?

Metas nusišypsojo.

- Kaip toje senoje Marvino Gėjaus dainelėje, ar ne? “Man pašnibždėjo vynuoginis vynas”. Aromatinga, ryški idioma, nors pagalvojus įvaizdis kiek netikslus. Iškyla šitoks paveikslas: stovi žmogus ir palenkęs ausį prie “Konkordo” arba “Tokajaus” klausosi. Kalbu padrikai? Dabar dažnai kalbu be sąryšio, šokinėju nuo vieno dalyko prie kito, bet retai mėginu su tuo susidoroti. Iš kur sužinojau? Džentelmenai iš spaudos tai vadina “informuotais šaltiniais”... Atvirai kalbant, iš Loretos Starčer. Ji - bibliotekininkė vietinėje literatūros tvirtovėje. Jūs keletą kartų buvote užėjęs paskaityti Kamberlendo “Ledger” straipsnius apie seną skandalą, ir dar ėmėte du publicistikos rinkinius kriminalinėmis temomis, į kuriuos įtraukti straipsniai apie tą patį skandalą. Beje, Labertas parašė neblogai - keturiasdešimt šeštaisiais jis buvo atvažiavęs į Valdą ir pats atliko tyrimą. Bet štai Snou opusas - paprasčiausias žodžių šiukšlynas.

- Žinau, - mechaniškai atsiliepė Benas.

Padavėja pastatė ant staliuko naują alaus ąsotį, ir priešais Beną netikėtai iškilo paveikslas, nuo kurio pasidarė nejauku: štai tarp pilkšvai rudų vandens augalų ir planktono laisva ir nepastebima (jo nuomone), žybčiodama šen bei ten, plaukioja žuvytė. Bet pasitrauk kiek į šalį ir pažvelk - triukas čia štai koks: ji plaukioja akvariume su auksinėmis žuvelėmis.

Metas atsiskaitė su padavėja ir pasakė:

- Ten, viršuje, atsitiko bjaurus dalykas. Be to, jis užstrigo miestelio gyventojų sąmonėje. Žinoma, kad pasakėlės apie baisumus ir žmogžudystes visuomet su vergišku paklusnumu yra perduodamos iš kartos į kartą... o mokiniai, nepaisant viso šito, verkšlena ir skundžiasi, kai tenka studijuoti Džordžo Vašingtono Karverio arba Džonaso Solko raštus. Bet, manau, esmė slypi ne tik čia. Galbūt viskas priklauso nuo geografinės anomalijos.

- Taip, - pritarė Benas, prieš savo valią įsitraukdamas pokalbin. Mokytojas ką tik išsakė idėją, kuri tūnojo Beno pasąmonėje nuo pat tos dienos, kai jis sugrįžo į miestelį... galbūt ir prieš tai. - Jis stūkso ant kalvos, žvelgdamas į miestą iš viršaus žemyn tarsi... na, tarsi niūrus stabas, ar ką, - Benas trumpai sukikeno, kad pastebėjimas nuskambėtų kuo banaliau: jam atrodė, kad neapdairiai išsakęs tokį savo vidinį pojūtį, galbūt atveria šiam nepažįstamajam langelį į savo sielą. Netikėtas ir atidus Meto domėjimasis jo persona irgi nepagerino savijautos.

- Štai ką reiškia talentas, - tarė mokytojas.

- Atleiskit?

- Jūs labai tiksliai pasakėte. Beveik penkiasdešimt metų Marsteno namas stebi mus iš aukšto - į mūsų smulkias nuodėmes, nusižengimus, apgavystes. Tarsi stabas.

- Galbūt jis regėjo ir gerų dalykų, - padarė prielaidą Benas.

- Mažuose miesteliuose, kur visi taip sėsliai gyvena, gero mažai. Dažniausiai abejingumas, retsykiais pagardinamas atsitiktiniu, beprasmišku

arba, dar blogiau, sąmoningu pykčiu. Man regis, Tomas Vulfas apie tai parašė maždaug septynis svarus kūrinių.

- Aš maniau, kad cinizmas - ne jūsų stichija.

- Tai jūsų, o ne mano žodžiai, - Metas nusišypsojo ir gurkštelėjo alaus. Muzikantai, pompastiškai pasipuošę raudonais marškiniais, blizgančiomis liemenėmis ir kaklaskarėmis, pasitraukė nuo baro. Solistas paėmė į rankas gitarą ir pradėjo virpinti stygas. - Vis tiek į mano klausimą taip ir neatsakėte. Jūsų naujoji knyga - apie Marsteno namą?

- Tam tikra prasme, manau, kad taip.

- Aš kamantinėju. Atleiskite.

- Nieko tokio, - atsakė Benas, galvodamas apie Suzaną ir pasijusdamas nejaukiai. - Įdomu, kur prašapo Landūnas? Jau velniažin kaip seniai išėjo.

- Ar galėčiau, pasiremdamas trumpute mūsų pažintimi, paprašyti jūsų gana didelės paslaugos? Jeigu atsisakysite, visiškai jus suprasiu.

- Žinoma, prašykite.

- Aš vadovauju literatų būreliui, - paaiškino Metas. - Vaikai protingi, daugiausia vienuoliktokai ir dvyliktokai. Norėčiau jiems parodyti žmogų, užsidirbantį pragyvenimui iš žodžių. Tokį žmogų, kuris... kaip čia tiksliau pasakyti?.. paima žodį ir paverčia jį kūnu.

- Būsiu daugiau nei laimingas, - atsakė Benas, dėl pamaloninimo jausdamasis nesmagiai. - Ar ilgi jūsų užsiėmimai?

- Penkiasdešimt minučių.

- Na, man atrodo, kad per tokį laiką nesugebėsiu jums labai įkyrėti.

- O man, kiek žinau, taip padaryti sekasi puikiai, - pastebėjo Metas. - Nors esu tikras, kad jiems anaiptol nebus nuobodu. Tuomet kitą savaitę?

- Be abejo. Pasakykite dieną ir valandą.

- Antradienį? Ketvirta pamoka? Nuo vienuoliktos iki be dešimties minučių dvylika. Nušvilpti mūsų nenušvilps, bet, įtariu, urzgiančių pilvų prisiklausysite kiek tinkamas.

- Atsinešiu vatos ausims užsikimšti.

Metas nusijuokė.

- Labai malonu. Jeigu jums tinka, susitiksim mokytojų kambaryje.

- Puiku. Jūs...

- Misteri Berkai? - tai buvo Džekė, mergina su galingais bicepsais. - Landūnas atsijungė vyrų tualete. Kaip manote...

- A? Viešpatie, žinoma. Benai, jūs...

- Savaime aišku.

Jiedu pakilo ir perėjo per salę. Muzikantai vėl užgrojo - kažką apie vaikinus iš Maskodžio, kurie lig šiol gerbia koledžo dekaną.

Tualete dvokė prarūgusiu šlapimu ir chlorkalkėmis. Landūnas rėmė sieną tarp dviejų pisuarų, o maždaug už dviejų pėdų nuo dešiniosios jo ausies šlapinosi kažkoks vaikinas kariška uniforma.

Landūno burna buvo pravira, ir Benas pamanė: koks siaubingai senas atrodo Kreigas - senas ir sugniuždytas šaltų beformių jėgų, visiškai praradusių bet kokį švelnumą. Prisiminė su kiekviena diena artėjančią savo senatvę - ne pirmą kartą, bet šįsyk ta mintis jį netikėtai pritrenkė. Gerklėje užstrigęs gailestis vienodai priklausė ir Landūnui, ir pačiam Benui.

- Ką gi, - tarė Metas, - ar galėsite pakišti po juo ranką, kai šis džentelmenas baigs savo reikalą?

- Taip, - atsakė Benas. Jis dirstelėjo į tingiai besitvarkantį vyrą karine uniforma. - Pasiskubink, dranguži, jei gali.

- Dar ko? Jam nedega.

Vis dėlto jis pagaliau užsisagstė kelnes ir atsitraukė nuo pisuaro, kad jie galėtų prieiti.

Benas pakišo Landūnui po nugara ranką, įrėmė plaštaką po pažastimi ir pakėlė. Akimirkai Benas pasturgaliu prisiglaudė prie kavinės sienos ir pajuto, kaip toji vibruoja nuo muzikos. Visiškai atsijungęs Landūnas buvo sunkus kaip maišas. Pakišęs galvą po kita Kreigo ranka, Metas apkabino jį per juosmenį, ir vyrai išvilko Landūną už durų.

- Žiū, Landūnas tipena, - kažkas pasakė. Pliūptelėjo juoko banga.

- Delas turėtų jį ginti į visas keturias puses, - dūstančiu balsu suvapėjo Metas. - Juk žino, kuo visada baigiasi.

Jie nukepestavo už durų, į fojė, paskui toliau, iki medinių laiptelių, vedančių žemyn prie automobilių stovėjimo aikštelės.

- Atsargiau... - kriokavo Benas. - Nenusiverskime.

Šiaip ne taip nusileido nuo prieangio. Vangios Landūno kojos baladojosi į laiptų pakopas kaip medinės kaladės.

- "Sitroenas"... paskutinėje eilėje.

Nuvilko Kreigą ten link. Dar stipriau jautėsi vėstantis oras - rytoj lapai turbūt nusidažys purpuru. Giliai Landūno gerklėje kažin kas krioktelėjo, o galva sujudėjo.

- Ar pajėgsite paguldyti jį į lovą, kai sugrįšite pas Evą? - paklausė Metas.

- Taip, tikriausiai.

- Gerai. Pažvelkite, virš medžių puikiausiai matosi Marsteno namo stogo žirgelis.

Benas pasižiūrėjo. Metas buvo teisus - virš tamsaus pušų horizonto kyšojo aštrus kampas, kasdieniniais žmogiškosios statybos kontūrais užstojantis žvaigždes. Benas atidarė užpakalines dureles ir tarė:

- Čia. Duokit jį man.

Suėmęs visą Landūno svorį, jis atsargiai ištiesė jį ant keleivių sėdynės ir uždarė dureles. Landūno galva prisispaudė prie stiklo, ir todėl ėmė atrodyti absurdiškai plokščia.

- Antradienį vienuoliktą?

- Taip, aš būsiu.

- Dėkoju. Ir už pagalbą Landūnui ačiū.

Metas ištiesė ranką. Benas ją paspaudė.

Po to atsisėdo į automobilį, užvedė variklį ir pasuko atgal į miestą. Vos už medžių išnyko pakelės kavinės neoninė iškaba, plentas pasidarė tuščias ir tamsus. Benas pamanė: tokią valandą keliais valkiojasi šmėklos.

Už jo knirktelėjęs sudejavo Landūnas, ir Benas sudrebėjo. "Sitroenas" vos pastebimai šustelėjo į šalį.

"Kas gi čia man kvoštelėjo į galvą?

Klausimas liko be atsako.

7

Benas atidarė šoninį langelį ir pasuko jį taip, kad šaltas vėjas pakeliui į namus pūstų tiesiai į Landūną; tuo metu, kai jie įriedėjo į Evos Miler kiemą, Landūnas iš dalies atsigaivaliojo, bet tarytum plaukiojo tirštoje migloje.

Klupinėdamas Benas užtempė jį užpakalinio priebučio laipteliais į virtuvę, blankiai apšviestą fluorescencine krosnies lempele. Landūnas suvaitojo, paskui žemu gerkliniu balsu subambėjo:

- Ji nuostabi mergina, Džekai, o ištekėjusios bobos - jos žino... žino...

Hole išryškėjo šešėlis - Eva. Su senu dygsniuotu chalatu ji atrodė labai stambi, ant bigudi susuktus plaukus dengė plonas tinklinis šalikėlis. Naktinis kremas darė jos veidą blyškų ir vaiduoklišką.

- Edai, - tarė ji. - Ach, Edai. Tu vėl varai savo, ar ne?

Išgirdęs jos balsą, Landūnas šiek tiek pramerkė akis ir vos ne vos šyptelėjo.

- Vėl, vėl, vėl, - suvebleno jis. - Kas gali geriau žinoti, jei ne tu.

- Pajėgsite nuvesti jį viršun, į kambarį? - paklausė Eva Beno.

- Gal nepatrūksiu.

Jis stipriau apkabino Landūną ir sugebėjo jį užvilkti laiptais aukštyn, paskui koridoriumi iki kambario bei paguldyti lovon. Tą pačią akimirką sąmonės požymiai išnyko, ir Kreigas nugrimzdo į gilų miegą.

Benas minutėlę luktelėjo apsidairydamas. Kambarys buvo švarus, beveik sterilus, daiktai sutvarkyti kaip kareivinėse - pedantiškai. Ėmęs plušėti prie Landūno batų, už nugaros išgirdo Evos Miler balsą:

- Nesirūpinkite, Misteri Mirsai. Jei norite, galite lipti į viršų.

- Bet jį reikia...

- Aš nurengsiu, - jos balsas buvo rimtas ir kupinas oraus, santūraus liūdesio. - Nurengsiu, ištrinsiu spiritu, o ryte padėsiu atsipagirioti. Buvo laikai, kai man dažnokai tekdavo šitai daryti.

- Gerai, - tarė Benas ir neatsisukdamas patraukė viršun. Savo kambaryje jis lėtai nusirengė, pamanė, kad reiktų palįsti po dušu, bet šio sumanymo atsisakė. Įlipo lovon ir ilgai tysojo nemiegodamas, apžiūrinėdamas lubas.

Šeštas skyrius

VALDA (II)

1

Ruduo ir pavasaris į Zalės Valdą ateidavo lygiai taip pat netikėtai, kaip tropinės aušros ir saulėlydžiai - demarkacinė linija galėjo pasirodyti esanti vienos dienos pločio. Bet pavasaris - ne pats gražiausias metų laikas Naujojoje Anglijoje: jis pernelyg trumpas ir vangus, pernelyg greitai pasidaro piktas ir siautulingas. Bet ir balandyje pasitaiko dienų, kurios lieka atmintyje net po to, kai užmiršti žmonos prisilietimą arba jausmą, patirtą bedantei kūdikio burnytei suspaudus spenelį. Užtat apie gegužės vidurį saulė pakyla iš ryto rūko valdinga ir galinga; taigi septintą auštant, sustojęs ant viršutinės savo priebučio laiptelių pakopos su pietų paketėliu rankoje, žinai: aštuntą valandą rasa ant žolės išdžius, o jeigu gyvenvietės keliuku pravažiuos mašina, ore geras penkias minutes nejudėdamas kybos dulkių debesis. Pirmą valandą dienos trečiasis fabriko aukštas įkais iki 35 laipsnių, per pečius ims tekėti prakaitas ir didėjanti dėmė prilipdys marškinius prie pečių - tiesiog kaip liepos mėnesį.

Bet štai ateina ruduo, spyriu žemiau juostos išguja klastingą vasarą (taip atsitinka kiekvienąsyk, vos tik rugsėjis persirita į antrąją pusę) ir iš pradžių svečiuojasi kaip geras bičiulis, be kurio tu nuobodžiavai. Įsikuria jis ilgam - taip senų laikų draugas, įsitaisęs tavo mėgiamiausiame krėsle, išsitrauktų pypkę, išrūkytų ją ir popiečio valandą užpildytų pasakojimais, kur pabuvojo ir ką veikė per tą laiką, kuris praslinko nuo paskutiniojo jūsų susitikimo.

Ruduo apsistoja visam spaliui, o kai kuriais metais - netgi lapkričiui. Virš galvos diena iš dienos matosi aiški, ryški padangės žydrynė, kuria (visuomet iš vakarų į rytus) plaukia ramūs balti debesų laivai su pilkos spalvos kiliais. Dienomis pakyla nesuvaldomas vėjas, jis stumte stumia jus, kai žingsniuojate keliu, o po kojomis gurgžda neapsakomai margaspalviai nukritusių lapų kauburėliai. Nuo šio vėjo atsiranda maudžiantis skausmas, tačiau ne kauluose, o kažin kur daug giliau. Galimas dalykas, žmogaus sieloje jis paliečia kažką labai archaiško, kokią nors atminties stygelę apie klajones ir persikėlimus iš vienos vietos į kitą, ir toji perspėjamai skimbčioja: *(į kelionę - arba žūsi... į kelionę - arba žūsi...).* Vėjas plakasi į neįveikiamas jūsų namo sienas bei langus ir kaukdamas pastogėse perduoda bevaisį savo jaudulį, tad anksčiau ar vėliau tenka mesti visus reikalus ir iškišti nosį lauk apsižvalgyti. O popiet, vakarop, galima išeiti priebutin arba nusileisti į kiemą ir stebėti, kaip per Grifeno ganyklas aukštyn į Mokyklos kalvą skuba debesų šešėliai

- šviesa, tamsa, šviesa, tamsa, tarytum dievai atidarinėtų ir uždarinėtų langines. Galima pamatyti, kaip rykštenė, gyvybingiausias, kenksmingiausias ir gražiausias Naujosios Anglijos augalas, linksta nuo vėjo, nelyginant didelis, tylon nugrimzdęs maldininkų susibūrimas. Ir jeigu negirdėti nei mašinų, nei lėktuvų, jeigu miškais į vakarus nuo miesto nesivalkioja koks nors dėdulė Džo, bumpsėdamas iš šautuvo, jeigu tylą trikdo tik lėtas jūsų paties širdies plakimas, galite išgirsti ir kitą garsą - balsą gyvenimo, baigiančio eilinį savo ratą ir laukiančio pirmojo sniego, idant galėtų užbaigti ritualą.

2

Ta pirmoji rudens diena (tikro rudens, ne kalendorinio) išpuolė spalio dvidešimt aštuntąją - diena, kai Harmonihilo kapinėse laidojo Denį Gliką.

Bažnyčioje laikė pamaldas tik artimiesiems, bet apeigos kapinėse buvo atviros visiems miestelėnams, taigi žmonių susirinko nemažai - klasės draugai, smalsuoliai ir dar seniai, kurie jausdami savo gyvenimo saulėlydį patiria mažne neįveikiamą potraukį laidotuvėms.

Bernso keliu, kuris vijosi aukštyn šlaitu ir dingo iš akiračio už kitos kalvos, važiavo ilga mašinų virtinė. Nepaisant dienos vaiskumo, visi buvo įsijungę žibintus. Priekyje riedėjo Karlo Formeno katafalkas. Jis buvo pilnas gėlių, kurios šmėžavo pro užpakalinius langus. Už jo - Tonis Glikas šešiasdešimt penktųjų metų “Merkurijumi”; nulūžęs duslintuvas kriokė ir gadino orą. Įkandin važiavo keturi automobiliai su abiejų pusių giminaičiais; tarp jų buvo grupelė, atkakusi net iš Oklahomos, iš pačios Talsos. Dar šiame keliu besidriekiančiame, žibintais pliskinančiame korteže važiavo: Markas Pitris (berniukas, pas kurį Ralfas su Deniu keliavo tą vakarą, kai dingo Ralfas) su tėvu ir motina, Ričis Bodinas su šeima, Meiblė Verts viename automobilyje su misteriu ir misis Nortonais (įsitaisiusi ant užpakalinės sėdynės, ji pastatė tarp ištinusių kojų lazdelę ir leidosi be atokvėpio pasakoti apie visas laidotuves, kuriose jai teko buvoti nuo pat 1930-ųjų metų), Lesteris Dorhemas su žmona Herieta, Polas Meiberis su žmona Glinise, Petas Midleris, Džo Kreinas, Vinas Apšo ir Klaidas Korlisas - šis ketvertas važiavo automobilyje, už kurio vairo sėdėjo Miltas Krosenas (prieš išvykstant, Miltas atidarė šaldytuvą ir susėdę į savo įprastas vietas jie pasidalijo tarp savęs šešias alaus skardines). Kitoje mašinoje - Eva Miler su dviejomis artimomis draugėmis, kurios taip ir neištekėjo, Loreta Starčer ir Roda Korles, o paskui jas - Parkinsas Džilespis su padėjėju Noliu Gardneriu vietiniu policijos automobiliu (Parkinso “Fordu” su prismeigta statulėle prie prietaisų skydelio). Lorensas Kroketas važiavo su savąja silpnos sveikatos žmona, toliau - Čarlsas Roudsas, pikčiurna autobuso vairuotojas, kuris iš principo dalyvaudavo visose laidotuvėse, o už jo - Čarlso Grifeno šeimyna:

žmona ir du sūnūs, Helas ir Džekas (paskutinieji iš atžalų, dar tebegyvenantys namuose).

Šiandien anksti ryte Maikas Rajersonas su Rojalu Snou iškasė kapą, o išmestą į viršų drėgną žemę uždengė dirbtinės žolės juostomis. Pagal ypatingą Gliko užsakymą Maikas uždegė Amžinąją Ugnį ir prisiminė, kas toptelėjo jam į galvą šįryt: Rojalas tarsi ne savo kailyje. Paprastai, prieš pradedant dirbti, Snou žarstyte žarstė juokelius ir daineles (gergždžiantis netikslus tenoriukas: "Įsuks tave jie įkapių drobelėn, nuleis kartu su ja giliai žemelėn"), bet šį rytą Rojalas atrodė kaip niekad tylus. "Gal pagirioja, ar ką, - pamanė Maikas. - Tikrai, jis vakar su tuo savo draugeliu Pitersu visą vakarą prakiurksojo pas Delą".

Prieš penkias minutes pastebėjęs, kad maždaug už mylios apačioje per kalvą persirito Karlo Formeno katafalkas, Maikas atlapojo plačius kalinėto metalo vartus ir dirstelėjo viršun, į aukštus smaigus - šiuo įpročiu jis užsikrėtė nuo to laiko, kai rado ant jų Doką. Palikęs vartus atidarytus, jis grįžo prie naujai iškasto kapo, kur jau laukė tėvas Donaldas Kalahenas, Zalės Valdos parapijos klebonas. Ant jo pečių buvo uždėta stula, o rankose - Biblija, atversta ties apeigomis prie mirusio vaiko kapo. Maikas žinojo: jas vadina "trečiuoju sustojimu". Pirmasis - mirusiojo namai, antrasis - mažytė Šventojo Andriejaus katalikų bažnytėlė. Paskutinis sustojimas - Harmonihilas. Viskas taip ir yra.

Maiko kūnu perbėgo lengvas virpulys, ir jis nuleido akis į ryškią plastikinę žolę, nesuprasdamas, kodėl tokia žolė - būtinas kiekvienų laidotuvių priedas. Atrodė, kokia buvo iš tiesų: pigia gyvenimo imitacija, taktiškai pridengianti sunkius paskutinės prieglobos žemės grumstus.

- Važiuoja, šventasis tėve, - tarė Maikas.

Kalahenas buvo aukštas raudonskruostis vyras skvarbiomis mėlynomis akimis ir žilstelėjusiais plieno spalvos plaukais. Rajersonui, kuris nebuvo bažnyčioje nuo to laiko, kai suėjo šešiolika, jis patiko labiau už visus kitus vietinius šamanus. Džonas Groginsas, metodistų bažnyčios vadovas, buvo senas veidmainis stuobrys, o Patersonas iš Paskutiniosios Dienos Šventųjų ir Kristaus Pasekėjų bažnyčios - kvaišas kaip į bičių drevę įsisukęs lokys. Prieš dvejus ar trejus metus, per vieno diakono laidotuves, Patersonas susijaudinęs ėmė voliotis ant žemės. Tėvo Kalaheno šalininkams jis atrodė pakankamai malonus - laidotuvės su juo teikdavo nusiraminimą, vykdavo ramiai ir visuomet greitai. Rajersonas abejojo, kad visos šios raudonos kraujagyslės ant Kalaheno skruostų ir nosies trūkinėja nuo meldimosi, bet jeigu jis kada tyliai ir prisiliesdavo prie butelio - kas galėtų jam dėl to prikišti? Pasaulis sutvarkytas taip, kad belieka stebėtis, kaip visi šie pamokslininkai neužbaigia savo dienų psichiatrinėse ligoninėse.

- Ačiū, Maikai, - padėkojo Kalahenas ir pažvelgė į vaiskų dangų. - Bus nelengva.

- Tikriausiai. Ar ilgai?

- Ne daugiau kaip dešimtį minučių. Aš neketinu užtęsti tėvų kančių. Jiems prieš akis dar daug sielvarto.

- Gerai, - tarė Maikas ir patraukė į tolimąjį kapinių kraštą. Jis peršoks akmeninę tvorelę, nueis į mišką ir suvalgys vėlyvus pietus. Iš ilgos patirties Maikas žinojo: paskutinis dalykas, ką gedintys giminės ir artimieji norėjo matyti trečiajame sustojime, - tai besiilsintis duobkasys su žemėtais drabužiais. Jis tarsi gadino spinduliuojantį nemirtingumo ir perlais švytinčių vartų paveikslą, kurį piešė pastorius.

Prie užpakalinės kapinių tvoros Maikas sustojo ir pasilenkė apžiūrėti priekin pargriuvusį skalūninį antkapį. Jis pakėlė plokštę ir kai nubraukė nuo įrašo žemes, vėl pajuto lengvą šiurpuliuką:

HUBERTAS BARKLIS MARSTENAS
1889 spalio 6 - 1939 rugpjūčio 12

Tai Angelas Mirties,
kursai anapus aukso vartų
Žibintą bronzos laiko,
savęsp pasišaukė Tave
tamson praamžių vandenų

O po šiomis eilutėmis trisdešimt šešių žiemų ir vasarų beveik nutrintas palinkėjimas:

Leisk jam, Viešpatie, ilsėtis ramybėje

Maikas Rajersonas patraukė į mišką pasėdėti prie upelio ir užkąsti, tačiau jo taip ir neapleido neaiškus nerimas, kurio priežasčių jis niekaip negalėjo suprasti.

3

Kai tėvas Kalahenas dar tik pradėjo studijuoti seminarijoje, draugas padovanojo jam šilkiniais siūlais išsiuvinėtą įrašą. Anomis dienomis šis įrašas Kalahenui kėlė baimingą juoką, bet bėgant metams atrodė vis teisingesnis ir vis mažiau šventvagiškas: “Viešpatie, suteik man TVIRTYBĖS susitaikyti su tuo, ko nepajėgiu pakeisti, ATKAKLUMO keisti tai, ką galiu, ir SĖKMĖS nesidulkinti pernelyg dažnai”. Visa tai buvo parašyta senu anglišku šriftu tekančios saulės fone.

Dabar, stovėdamas prieš tuos, kurie apraudojo Denį Gliką, jis vėl prisiminė šį seną devizą.

Du dėdės ir berniuko pusbroliai išnešė karstą ir nuleido ant žemės. Mardžerė Glik, dėvinti juodu paltuku ir juoda skrybėlaite su vualiu, per kurio skylutes baltavo į varškę panašus veidas, stovėjo linguodama ir įsikibusi į rankinuką kaip į gelbėjimosi ratą. Tėvas rūpestingai laikė apkabinęs ją per pečius. Tonis Glikas stovėjo atskirai nuo žmonos, sukrėstas jo veidas atspindėjo visišką minčių sumaištį. Per giedojimą bažnyčioje jis kelis kartus ėmė dairytis į šalis, tarsi norėdamas įsitikinti iš tikrųjų esąs tarp šių žmonių. Tonio veidas atrodė lyg žmogaus, kuris yra įsitikinęs, jog sapnuoja.

"Bažnyčia šio sapno nenutrauks, - pamanė Kalahenas, - kaip nenutrauks jokia ramybė, atkaklumas ir sėkmė pasaulyje. O prisidulkinti Glikas jau spėjo".

Jis pašlakstė karstą ir kapo duobę šventu vandeniu, pašventindamas juos amžiams amžiniesiems.

- Dieve Tėve! Per Tavo malonę tikėjime pragyvenusieji amžiną atilsį gauna. Palaimink šį kapą ir pasiųsk Savo angelą saugoti jį. Kai atiduosime Danielo Gliko kūną žemei, apšviesk jį Savo veido šviesa ir su kitais Savo šventaisiais leisk jam džiaugtis tavimi amžinai. Vardan Kristaus, Viešpačio mūsų, amen.

- Amen, - sumurmėjo susirinkusieji, ir vėjas nunešė žodžių nuotrupas. Tonis Glikas žvalgėsi plačiai atvertomis baugščiomis akimis. Jo žmona laikė užspaudusi burną nosinaite.

- Tikėdami Jėzumi Kristumi, mes su didžia pagarba atiduodame šio vaiko kūną kapui. Pasimelskime tikėdami Viešpačiu, suteikiančiu gyvybę visa kam gyvam - teiškelia jis šį mirtingą kūną iki tobulybės ir teįsako šventiesiems angelams priimti jo sielą ir nuvesti ją į rojaus prieglobstį.

Jis pervertė apeigyno puslapį. Trečiojoje minios eilėje, išsidėsčiusioje plačios pasagos forma, ėmė kimiu balsu kūkčioti kažkokia moteris. Toli miške, už kapinių, sučirškė paukštis.

- Pasimelskime už mūsų brolį Danielą Gliką savo Viešpačiui Jėzui Kristui, - tarė tėvas Kalahenas, - kuris skelbė: "Aš - prisikėlimas ir gyvenimas. Kas tiki manimi - gyvens ir po mirties, taip pat, kaip bet kuris gyvasis, nusigręžęs nuo manęs, kentės amžinos mirties kančias". Viešpatie, Tu apverkei mirtį Lozoriaus, Savojo draugo - tad palengvink ir mūsų skausmą. Meldžiame tikėdami.

- Viešpatie, išgirsk mūsų maldą, - atsiliepė katalikai.

- Tu prikėlei mirusįjį, tad suteik ir mūsų broliui Danielui amžinąjį gyvenimą. Meldžiame tikėdami.

- Viešpatie, išgirsk mūsų maldą, - atsiliepė minia. Tonio Gliko akyse tarytum kažin kas nušvito - galbūt apreiškimas.

- Mūsų brolis Danielas nuskaidrintas krikšto, suteik jam Savo visų šventųjų broliją. Meldžiame tikėdami.

- Viešpatie, išgirsk mūsų maldą.

- Jis ragavo Tavo kūno ir kraujo, dovanok tad vietą jam už Savo dangaus karalystės stalo. Meldžiame tikėdami.

- Viešpatie, išgirsk mūsų maldą.

Mardžerė Glik vaitodama ėmė linguoti.

- Paguosk sielvarte mūsų dėl brolio mirties, tebūna tikėjimas mums atrama, o amžinasis gyvenimas - viltis mūsų. Meldžiame tikėdami.

- Viešpatie, išgirsk mūsų maldą.

Kunigas užvertė apeigyną.

- Pasimelskime tad, kaip Viešpats mus mokė, - ramiai tarė jis. - Tėve mūsų, kursai esi danguje...

- Ne! - veriančiai sušuko Tonis Glikas ir ėmė brautis pirmyn. - Neleisiu užversti savo vaiko žemėmis!

Bandžiusieji sulaikyti jį už rankų pavėlavo. Tonis sekundę sverdėjo ant kapo duobės krašto, paskui dirbtinė žolė susiraukšlėjo, jis įvirto duobėn ir bauginančiai sunkiu trenksmu nugriuvo ant karsto.

- Deni, išlįsk! - suklykė Tonis.

- *Jergutėliau!* - ištarė Meiblė Verts ir prispaudė prie lūpų juodą šilkinę gedulingą nosinaitę. Šviesios akys godžiai siurbė regimą vaizdą - taip voverė kaupia žiemai riešutų atsargą.

- Deni, po paraliais, tuoj pat liaukis kvailioti, kad tave kur velniai griebtų.

Tėvas Kalahenas linktelėjo dviems vyriškiams, kurie nešė karstą, ir tie žingtelėjo pirmyn. Tačiau besispardantį, klykiantį ir stūgaujantį Gliką pavyko ištraukti iš duobės tik po to, kai padėjo dar trejetas, tarp jų ir Parkinsas Džilespis bei Nolis Gardneris.

- Deni, tuoj pat liaukis! Tu išgąsdinai mamą! Paragausi tu man beržinės košės! Leiskite! Leiskite... prie mano berniuko... leiskite, rupūžės... achhh, Viešpatie...

- Tėve mūsų, kurs esi danguje... - vėl pradėjo Kalahenas, ir kiti balsai ėmė kartoti iš paskos, pakylėdami žodžius į abejingą dangaus skliautą.

- ...teesie šventas Tavo vardas, teateinie Tavo karalystė, teesie Tavo valia...

- Deni, prieik prie manęs, girdi? *Tu girdi mane?*

- ...kaip danguje, taip ir žemėje. Kasdienės mūsų duonos duok mums šiandien ir atleisk mums...

- *Dennnniii...*

- ...mūsų kaltes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams...

- Jis nenumirė, nenumirė, paleiskite mane, šikniai nelaimingi...

- ...ir neleisk mūsų gundyti, bet gelbėk mus nuo pikto. Vardan Dievo Tėvo, ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios, amen.

- Jis nemirė, - klykčiojo Tonis Glikas. - Negali to būti. Jam, po paraliais, tik dvylika metų.

Jis baisiai įsiraudojo ir nepaisydamas jį laikiusių vyrų pasviro priekin, sugniuždytu, ašaromis pasruvusiu veidu. Parkritęs ant kelių prie Kalaheno kojų, Tonis žemėtomis rankomis įsikibo kunigui į kelnes.

- Prašau jus, grąžinkite mano berniuką. Prašau baigt mane kvailinti.

Kalahenas švelniai suėmė delnais jo galvą.

- Pasimelskime, - tarė.

Tampomas gniuždančio kūkčiojimo, Glikas prisišliejo prie šventiko klubų.

- Viešpatie, paguosk šį žmogų ir jo žmoną jų sielvarte. Tu nuskaidrinai šį vaiką krikšto vandeniu ir davei jam naują gyvenimą. Ateis laikas, ir galbūt mes prisijungsime prie jo amžiams, patirdami dangaus palaimą. Meldžiam vardan Jėzaus. Amen.

Kalahenas pakėlė galvą ir pamatė, kad Mardžerė Glik prarado sąmonę.

4

Kai visi išvažiavo, Maikas Rajersonas grįžo ir prisėdo ant atviro kapo krašto pabaigti valgyti sumuštinį ir sulaukti, kol grįš Rojalas Snou.

Laidojo ketvirtą valandą, o dabar buvo beveik penkios. Šešėliai pailgėjo, įkypūs saulės spinduliai skverbėsi pro aukštus ąžuolus vakaruose. Tas mulkis Rojalas žadėjo vėliausiai grįžti penkiolika po ketvirtos - tai kurgi jis?

Sumuštinis buvo su sūriu ir "Bolonijos" dešra - mėgstamiausias Maiko derinys. Beje, kitokių jis sau ir neruošdavo: tai irgi vienas iš viengungiško gyvenimo malonumų. Jis baigė kramtyti ir krestelėjo rankas, keletą duonos trupinių numesdamas ant kapo.

Jį kažkas stebėjo.

Maikas šitai patyrė netikėtai, vien savo nuojauta. Jis įdėmiai apžvelgė kapines plačiai atmerktomis, baugščiomis akimis.

- Rojalai? Tu čia, Rojalai?

Jokio atsako. Medžiuose, priversdamas paslaptingai juos šnarėti, alsavo vėjas. Prie akmeninio aptvaro, judančiame šakelių šešėlyje, Maikas įžiūrėjo Huberto Marsteno antkapį ir staiga pamanė apie Vino šunį, užkabintą ant geležinių kapinių vartų.

Akys. Negyvos, be emocijų. Stebinčios.

TAMSA, NEUŽKLUPK ČIA MANĘS.

Tarsi išgirdęs kažkieno balsą, Maikas išsigandęs pašoko.

- Velniai tave griebtų, Rojalai, - šiuos žodžius jis ištarė balsu, bet ramiai, jau nemanydamas, kad Rojalas yra kažkur netoliese ir netrukus sugrįš. Teks baigti vienam, o vienas sugaiš labai daug laiko.

Iki sutems gali nesusidoroti.

Maikas ėmėsi darbo, nesistengdamas suprasti jį apėmusio siaubo, nesusimąstydamas, kodėl jaučiasi tarsi nesavame kailyje dėl darbo, kuris anksčiau

jo niekuomet netrikdė. Greitai, nedarydamas jokių nereikalingų judesių, nuvilko šalin dirbtinės žolės juostas ir tvarkingai sulankstė. Persimetęs per ranką, Maikas nunešė jas už vartų, kur stovėjo automobilis. Vos atsidūrė už kapinių ribos, ir nemalonus jausmas, tarsi jį kas nors sektų, išnyko.

Padėjęs į pikapo kėbulą žolę, Maikas pasiėmė kastuvą, patraukė atgalios ir... sulėtino žingsnį. Jis įdėmiai įsispitrijo į atvirą kapą, kuris, atrodė, iš jo šaiposi.

Maikui toptelėjo, kad persekiojimo pojūtis dingo, vos iš jo akiračio išnyko prie duobės dugno besiglaudžiantis karstas. Ūmai jo vaizduotėje šmėstelėjo Denio Gliko veidas atmerktomis akimis ant šilkinės pagalvėlės. Ne, kokios čia kvailystės. Akis jiems užspaudžia. Jis ne kartą matė šitai darant Karlą Formeną. *"Žinomas reikalas, gumos klijais*, - kartą prisipažino Karlas. - *Kas norėtų, kad lavonai mirkčiotų susirinkusiems, tiesa?"*

Maikas pakabino kastuvu žemės ir švystelėjo duobėn. Pasigirdo sunkus duslus smūgis. Maikas sumirksėjo. Nuo šio garso jo nugara perėjo šiurpas. Atsitiesė ir nusistebėdamas pažvelgė į gėles. Mėto pinigus pavėjui, kad juos kur. Rytoj viską užklos geltoni ir raudoni krintančių lapų gniutulai. Ką gali duoti šios gėlės? Tai pranoko Maiko supratimą. Na, jei sumanei švaistyti pinigus, paaukok juos Nelaimingų atsitikimų draugijai arba "dešimtcentininkų maršui", galų gale labdaringai moterų organizacijai. Vis šiokia tokia nauda.

Jis numetė žemyn dar vieną kastuvą žemės ir vėl sustojo.

Karstas - irgi nereikalingos išlaidos. Puikus raudonmedžio karstas mažiausiai kainuoja tūkstantį žalių, ir štai užkas jį žemėmis. Glikai turi pinigų ne daugiau už kitus - ar duoda kas vaikams laidotuvių draudimą? Ko gero, išsileido iki paskutinio siūlelio... dėl dėžės, kurią užkas po žeme.

Maikas pasilenkė, pakabino kastuvu žemės ir nenoromis švystelėjo duobėn. Vėl tas siaubingas, nepaliekantis vilties, kurtus smūgis. Karsto dangtis jau apibiro drėgna žeme, bet poliruotas raudonmedis pro ją vis dar tebeblizgėjo... tarsi priekaištaudamas.

Užteks į mane spoksoti.

Jis vėl pasėmė žemės (ne itin daug) ir įmetė duobėn.

Bach.

Šešėliai smarkiai ištįso, Maikas nustojo dirbęs, pakėlė akis ir pamatė Marsteno namą su abejingai uždarytomis langinėmis. Rytinis jo šonas - tasai, kuris pirmasis pasveikindavo dienos šviesą - žvelgė žemyn, tiesiai į metalinius kapinių vartus, kur...

Maikas eilinį kartą prisivertė pakabinti kastuvu žemės ir švystelėti ją duobėn.

Bach.

Žemė srovelėmis biro per kraštus, užpildydama žalvarinius lankstus. Jeigu dabar kas nors atidarytų karstą, pasigirstų aštrus girgždesys bei džerškėjimas, kurie paprastai lydi atveriamas rūsių duris.

Liaukis į mane spoksojęs, velniai rautų.

Jis vėl ėmė kasti, bet mintis pasirodė pernelyg sunki, ir Maikas nusprendė minutėlę pailsėti. Sykį (gal "National Enquirer" ar kur kitur) jis perskaitė apie vieną teksasietį biznierių, kuris vertėsi nafta. Testamente tasai keistuolis reikalavo, kad būtų palaidotas naujutėlaičiame kadilake "Kupe de Vil". Taip ir padarė. Kapą išrausė sprogdindami gruntą, o automobilį duobėn nuleido kranu. Šalyje žmonės kur nepažvelgsi važinėja senais subyrėjusiais griozdais, o kažkokią turtingą kiaulę laidoja už dešimtis tūkstančių kainuojančio automobilio vairo...

Staiga Maikas pasipurtė ir žingtelėjo atatupstas, šiek tiek mataruodamas galva. Atrodė, kad jį... na... apėmė transas? Pojūtis, neva jį kažkas seka, dar labiau sustiprėjo. Dirstelėjo į dangų, ir su nerimu teko pripažinti, jog jis darėsi vis tamsesnis. Laikrodis rodė dešimt minučių po šešių. Viešpatie, praslinko valanda, o jis ir penkių kastuvų į duobę neįmetė! Maikas pasilenkė ir vėl ėmėsi darbo. Stengėsi apie nieką negalvoti. **B a c h**, **b a c h**, **b a c h**. Dabar žemė, atsimušdama į medį, dundėjo dusliau. Ji rudomis srovelėmis slydo nuo apipilto karsto dangčio. Dar šiek tiek, ir po žeme pasislėps skląsčiai su spyna.

Skląsčiai su spyna.

Bet, Viešpatie, kam reikia karste spynos? Gal jie mano, kad kas nors pamėgins į jį patekti? Turbūt todėl, nes juk negalėjo manyti, kad kas nors bandys išlipti lauk...

- Užteks į mane *dėbsoti*, - tarė Maikas Rajersonas balsu ir pajuto, kaip širdis lipa aukštyn prie gerklės. Nelauktai netikėtai kilo nenumaldomas noras bėgti iš šitos vietos, dumti tiesiai į miestelį. Tik didelėmis valios pastangomis Maikui pavyko nusiraminti. Pamanyk! Paprasčiausia saviapgaulė. Kas dirbdamas kapinėse nė sykio nevirptelėjo? Visa tai Maikui priminė kažin kokį siaubo filmą: guli gal dvylikos metų berniūkštis, kurį reikia užberti žemėmis, o jis sprogina akis...

- Viešpatie, *užteks!* - šūktelėjo Maikas ir kraupiomis akimis paskersakiavo aukštyn, į Marsteno namą. Dabar saulė apšvietė tik namo stogą. Buvo penkiolika po šešių. Maikas puolė darbuotis dar greičiau. Pasilenkti. Įbesti kastuvą žemėn. Išversti rudą gurvuolį. Ir negalvoti, apie nieką negalvoti. Bet pojūtis, tarsi jį kas nors stebėtų, greičiau didėjo nei silpo, ir kiekvienas žemės kastuvas atrodė sunkesnis. Štai jau ir dangtis pranyko po gruntu, bet pro žemės dangą vis dar prasimušė karsto kontūrai.

Maiko galvoje nei iš šio, nei iš to, kaip šitai retsykiais pasitaiko, suskambo katalikiška malda prie mirusiojo. Sėdėdamas prie upelio ir pietaudamas, jis girdėjo, kaip ją skaitė tėvas Kalahenas... ir dar girdėjo berniuko tėvo riksmus.

Tad pasimelskime už savo brolį mūsų Viešpačiui, mūsų Jėzui Kristui, kuris skelbė...

(Tėve mano, tad padėk man dabar.)

Maikas stabtelėjo ir permetė kapą bereikšmiu žvilgsniu. Kapas buvo gilus. Labai gilus. Jame ėmė kauptis artėjančios nakties šešėliai kaip kažin kas pikta ir gyva. O dar kasti ir kasti. Užpilti duobę iki sutemstant nepavyks. Nė už ką.

Aš - prisikėlimas ir gyvenimas. Kas tiki manimi, ir po mirties gyvens...

(Musių valdove, tad padėk man dabar!)

Taip, atmerktos akys. Štai iš kur tas pojūtis, tarsi jį kas nors stebėtų. Karlas pagailėjo gumos klijų, ir dabar jos prasivėrė tarsi langinės. Glikų berniūkštis spokso į Maiką. Reikia ką nors daryti.

...ir visiems gyviesiems, kurie tiki manimi, niekuomet neteks kentėti amžinos mirties kančių...

(Štai atnešiau tau pradvisusios mėsos, dvokiantį kūną.)

Išmesti iš kapo žemę. Šit ką reikia padaryti. Vėl atkasti kapą, kastuvu numušti spyną, atverti karstą ir užmerkti šias klaikias, nejudrias, jo nepaleidžiančias akis. Specialių klijų Maikas neturėjo, bet kišenėje gulėjo dvi monetos po dvidešimt penkis centus. Tiks. Sidabras. Taip, berniukui reikalingas sidabras.

Saulė kybojo virš Marsteno namo stogo, vos liesdama miestelio vakaruose rymančių aukščiausių ir seniausių eglių viršūnėles. Net užvertomis langinėmis namas, atrodė, spokso į Maiką.

Tu prikėlei mirusįjį, tad suteik mūsų broliui Danielui amžinąjį gyvenimą.

(Aš atnešiau tau auką. Kairiąja ranka ją atnešiau.)

Maikas Rajersonas staiga įšoko duobėn ir kaip paklaikęs ėmė darbuotis kastuvu. Žemė lėkė aukštyn tarsi nuo sprogimų. Pagaliau kastuvo ašmenys atsitrenkė į medį. Rajersonas apvalė žemę iš kraštų, paskui priklaupė ant kelių ir smūgis po smūgio ėmė daužyti žalvarinį spynos lankelį.

Prie upelio supliuškėjo varlės, sutemose ėmė giedoti lėlys ir kažkur netoliese suklykė naktiniai paukščiai.

Šešios valandos penkiasdešimt minučių.

“Ką aš darau? - paklausė pats savęs. - Susimildami pasakykit, ką aš darau?”

Jis klūpojo ant karsto dangčio ir stengėsi apmąstyti savąjį klausimą... bet anapus sąmonės kažkas ragino: greičiau, greičiau, saulė leidžiasi...

Tamsa, neužklupk manęs čia.

Užsimojo kastuvu ir paskutinįsyk stuktelėjo per spyną. Toji lūžo. Per paskutinę sąmonės prošvaistę Maikas žvilgtelėjo aukštyn. Iš purvino, prakaito srovelėmis išvagoto veido nejudėdami spoksojo pabrinkę balti akių ratilai.

Danguje sutvisko Venera.

Sunkiai alsuodamas, Maikas išsitiesė kiek ilgas ant pilvo ir pagrabinėjo pirštais, ieškodamas karsto dangtį prilaikančių skląstelių. Juos apčiuopęs, atidarė. Dangtis pakilo aukštyn, vyriai sugirgždėjo (lygiai taip, kaip Maikas

įsivaizdavo), ir pasirodė rožinės spalvos šilkas, paskui ranka tamsioje rankovėje (Denį Gliką palaidojo dalykinio stiliaus kostiumu), paskui... paskui veidas.

Maikui užėmė kvapą.

Akys pasirodė esančios atmerktos. Tiksliai, kaip tikėjosi Maikas. Plačiai atmerktos, ir visai nesustiklėjusios. Paskutinėse gęstančios dienos žarose jos kibirkščiavo kažin kokį atstumiantį gyvybingumą. Šiame veide nebuvo numirėliško blyškumo - atrodė, kad po rausva skruostų oda kunkuliuoja gyvybės syvai.

Maikas pamėgino atsiplėšti nuo blizgančių nejudrių akių ir nepajėgė.

Jis sumurmėjo: "Jėzau..."

Mažėjantis saulės lankas pranyko už horizonto.

5

Markas Pitris darbavosi savo kambaryje prie Pabaisos Frankenšteino modelio ir klausėsi, kaip apačioje, svetainėje, šnekučiuojasi tėvai. Berniuko kambarys buvo antrame aukšte kaimo namelio, kurį tėvas nusipirko pietinėje Džointnerio aveniu pusėje, ir nors dabar namas buvo apšildomas šiuolaikine tepalinio šildymo sistema, senieji antrojo aukšto ardeliai niekur neprapuolė. Pradžioje, kai namas buvo apkūrenamas iš virtuvės centrine krosnimi, ardeliai su šiltu oru saugojo antrąjį aukštą nuo šalčio (tiesa, pirmoji namo šeimininkė, gyvenusi čia su savo rūsčiu vyru baptistu nuo 1873-ųjų iki 1896-ųjų metų, vis tiek imdavo su savimi į lovą flanele apsuktą įkaitintą plytą), bet dabar jie turėjo kitokią paskirtį - puikiausiai praleido garsą.

Nors Marko tėvai sėdėjo apačioje, svetainėje, jie lygiai taip pat sėkmingai galėjo aptarinėti savo vaiką tiesiog prie jo durų.

Kartą (tuomet jie dar gyveno savo senajame name ir Markas teturėjo šešerius metus) tėvas sučiupo jį besiklausantį už durų. Jis pasakė sūnui seną anglišką patarlę: nesiklausyk prie rakto skylutės, ir nereiks pykti. Tai yra, patikslino tėvas, galima išgirsti apie save ką nors tokio, kas pačiam nepatiks.

Bet juk yra ir kita patarlė. Iš anksto įspėtas - iš anksto apsiginklavęs.

Dvylikametis Markas Pitris buvo kiek žemesnis nei vidutinio ūgio ir atrodė gležnokas. Nepaisant viso šito, berniuko judesiai pasižymėjo grakštumu ir tvirtumu, būdingu toli gražu ne visiems jo bendraamžiams, kurie pasižiūrėjus sudaryti vien iš alkūnių, kelių ir amžinai neužgyjančių žaizdų. Marko oda buvo šviesi, beveik pieno spalvos, o veido bruožai, kuriuos atėjus laikui bus imta vadinti "ereliškais", kol kas atrodė šiek tiek moteriški. Tai sukeldavo jam kai kurių nepatogumų dar iki peštynių su Ričiu Bodinu mokyklos kieme, ir Markas jau buvo nusprendęs susidoroti su jais savarankiškai. Prieš tai gerai išanalizavo padėtį. Beveik visi vaidininkai, mąstė

Markas, - pikti ir nerangūs stambuoliai. Jie grasina įžeidinėjimais ir kumščiais, o mušasi nesąžiningai. Vadinasi, nesibaiminant šiokio tokio skausmo ir pasiruošus kovoti ne pagal taisykles, mušeiką galima įveikti. Ričis Bodinas tapo pirmuoju šios teorijos įrodymu. Dvikovą su peštuku iš Kiterio pradinės mokyklos Markas baigė lygiomis (nors tai buvo savotiška pergalė: kraujuotas, bet nepalūžęs mušeika iš Kiterio susispietusiems mokyklos kieme savanoriškai pareiškė, kad jiedu su Marku Pitriu - draugužiai. Markas, kuris mušeiką iš Kiterio laikė paiku mėšlo gabalu, neprieštaravo. Jis žinojo, ką reiškia apdairumas). Kalbėtis gražiuoju su peštukais nebuvo prasmės. Šio pasaulio ričiai bodinai suprato tik vieną kalbą: skausmo kalbą. Markas manė, kad būtent dėl to pasauliui tekdavo išgyventi sunkius laikus, kurie reikalavo susitaikymo. Tądien, kai jį išsiuntė iš mokyklos į namus, tėvas labai pyko, kol susitaikęs su ritualiniu čaižymu į tūtelę susuktu žurnalu Markas pasakė, jog net Hitleris savo dvasia buvo paprasčiausias Ričis Bodinas. Ūmai tėvas ėmė kvatoti kaip pamišėlis, prunkštelėjo net motina.

Dabar Džunė Pitri kalbėjo:

- Manai, kad šis įvykis jį smarkiai paveikė, Henri?

- Sunku pasakyti, - ir iš pauzės Markas suprato, kad tėvas papsi pypkę. - Jo veidas bala žino koks nesuprantamas.

- Tačiau tyli kiaulė gilią šaknį knisa, - ji nutilo. Motina visuomet pasakydavo ką nors panašaus į "tyli kiaulė gilią šaknį knisa" arba "negalėdamas nežadėk, pažadėjęs ištesėk". Jis nuoširdžiai mylėjo abu tėvus, bet kartais jie atrodė tokie nuobodūs... lygiai kaip tos knygos, saugomos bibliotekos foliantų skyriuje... ir tokie pat apdulkėję.

- Juk jiedu ėjo pas Marką, - vėl prakalbo Džunė. - Pažaisti jo geležinkeliu... ir štai vienas numirė, o kitas prapuolė! Neapgaudinėk pats savęs, Henri. Berniukas kažką jaučia.

- Jis tvirtai stovi ant žemės abiem kojom, - atsiliepė misteris Pitris. - Kad ir ką jis jaustų, esu įsitikinęs, tvardosi gerai.

Markas pritvirtino kairiąją pabaisos Frankenšteino ranką prie peties įdubimo. Tai buvo specialia medžiaga padengtas modelis - tamsoje jis švytėjo žalia šviesa, taip pat, kaip ir plastmasinis Jėzus, kurį Markas gavo dovanų Kiterio sekmadieninėje mokykloje už tai, kad nuo pradžios iki galo išmoko 119 psalmę.

- Aš kartais pagalvodavau, kad vieno per maža, - kalbėjo tėvas. - Be kita ko, tai būtų į naudą ir Markui.

Paskui žaismingas motinos tonas:

- Negaliu sakyti, kad mudu nesistengėm, mielasis...

Tėvas krenkštelėjo.

Pokalbyje įsivyravo ilga pauzė. Markas žinojo, kad tėvas varto "The Wall Street Journal", o ant motinos kelių - Džeinės Ostin arba galbūt Henrio

Džeimso romanas - jinai juos skaitė ir skaitė iš naujo. Markas niekaip negalėjo suprasti, kam skaityti knygą daugiau nei vieną sykį. Juk žinai, kaip viskas baigsis.

- Manai, kad nepavojinga išleisti jį į mišką už namo? - po kurio laiko paklausė motina. - Sako, kad kažkur apylinkėse esama lakiojo smėlio...

- Iki jo - ne viena mylia kelio.

Markas šiek tiek atsipalaidavo ir pritvirtino pabaisai antrąją ranką. "Auroros" firmos monstrai užėmė visą stalą - Markas sustatė iš jų vaizdingą sceną, kurią kaskart keisdavo, kai atsirasdavo naujas elementas. Tą vakarą, kai... kažkas atsitiko, Denis su Ralfu iš tikrųjų ėjo į juos pasižiūrėti.

- Manau, nieko baisaus, - atsakė tėvas. - Tik, žinoma, kai šviesu.

- Na, tikiuosi, kad dėl šių siaubingų laidotuvių košmarai jo nekankins.

Markas tarsi matyte matė, kaip tėvas gūžteli pečiais.

- Tonis Glikas... vargšelis. Bet mirtis ir sielvartas - dalis gyvenimo. Jau būtų laikas jam su šia mintimi susitaikyti.

- Tikriausiai, - dar viena ilga pauzė. "Kas toliau?" - pamanė Markas. Galbūt "kaip linksta vytelė, taip auga medelis"? Markas įstatė pabaisą į stovą - kapo kauburėlį pasvirusio antkapio fone. - Pačiame gyvenimo žydėjime susiduriame su mirtimi. Bet užtat košmarus sapnuoti galiu *aš*.

- Hm?

- Kad ir kaip šiurpiai skamba, bet misteris Formenas, ko gero, tikras menininkas. Garbės žodis, berniukas atrodė tarsi ką tik užsnūdęs. Tarytum kiekvieną akimirką galėtų praverti akis, nusižiovauti ir... Nesuprantu, kodėl žmonės kamuojami giedojimu prie atidengto karsto. Tai... barbariškumas.

- Na, visa tai jau praeityje.

- Taip, tikriausiai. Jis geras berniukas, tiesa, Henri?

- Markas? Nuostabus.

Markas nusišypsojo.

- Televizorius ką nors rodo?

- Tuoj pažiūrėsime.

Visa kita Markas praleido pro ausis - rimtas pokalbis baigėsi. Jis pastatė modelį ant palangės džiūti ir tvirtėti. Dar penkiolika minučių, ir motina šūktelės, ragindama ruoštis gulti. Berniukas išsiėmė iš viršutinio spintos stalčiaus pižamą ir ėmė persirenginėti.

Tiesą sakant, motina be reikalo jaudinosi dėl Marko psichikos. Jis anaiptol nebuvo toks didelis jautruolis. O ir kodėl turėjo būti - nepaisant savo gracingumo ir judesių tikslumo, Markas mažne visais atžvilgiais buvo vaikas kaip visi. Didelių traumų savo gyvenime neturėjo, o keletas mokyklinių peštynių irgi nepaliko jokių pėdsakų. Su bendraamžiais sutardavo, to paties troško ir iš jų.

Jeigu kas ir skyrė jį nuo kitų, tai polinkis į vienišumą ir šalta savitvarda. Niekas berniuko šitaip neauklėjo - matyt, jau toks gimė. Kai jo mylimą šunelį

Čoperį partrenkė mašina, Markas išsireikalavo drauge su motina nunešti jį pas veterinarą. Šis pasakė: "Šunį reikia užmigdyti, mano berniuk. Ar supranti, kodėl?" Markas paprieštaravo: "Jūs jo nemigdysite, jūs ketinate numarinti jį dujomis, ar ne?" Veterinaras patvirtino. Tuomet Markas atsakė: "Ką gi", bet prieš tai Čoperį pabučiavo. Berniukas šuns gailėjo, bet nepravirko - jis niekuomet neašarodavo. Motina paverkė, bet po trejeto dienų Čoperis jai liko miglota praeitimi. O Markui šuo niekada netaps miglota praeitimi. Štai ką reiškia ašaros. Verkti - tai tas pat, kaip išlieti visus savo jausmus žemėn su šlapimu.

Ralfo Gliko dingimas Marką sukrėtė lygiai taip pat, kaip vėliau sukrėtė Denio mirtis, bet jis neišsigando. Parduotuvėje girdėjo vieną vyrą kalbant, esą Ralfas, ko gero, pateko į kokio nors iškrypėlio letenas. Kas tie iškrypėliai, Markas žinojo. Padarę savo juodą darbą, jie tave smaugia (komiksuose smaugiamas mažylis visuomet sako "a-rrr-gggh") ir užkasa žvyro karjere arba po apleisto sandėlio pamatais. Jeigu kada nors iškrypėlis pasiūlytų Markui saldainį, jis spirtų tokiam į kiaušus ir spruktų šalin.

- Markai? - nuo laiptų atsklido motinos balsas.

- Taip, - atsakė jis ir vėl nusišypsojo.

- Kai prausiesi, nepamiršk ausų.

- Gerai.

Jis greitai dirstelėjo į stalą, ant kurio stovėjo gyvasis paveikslas, jo monstrai: Drakula, pražiojęs burną, iltimis gąsdino ant žemės tysančią merginą, Pamišėlis Daktaras tuo metu kankino kažkokią iš siaubo pašiurpusią damą, o misteris Haidas sėlino paskui namo žingsniuojantį senuką, - ir lanksčiais judesiais nusileido žemyn pabučiuoti tėvus bei palinkėti jiems labos nakties.

Suprasti mirtį? Be abejo. Tai atsitinka tuomet, kai galų gale pabaisos tave sučiumpa.

6

Pusę devynių Rojus Makdugalas įsuko į keliuką, vedantį prie jo vagonėlio. Senas "Fordas" du sykius nusičiaudėjo ir nutilo. Variklis buvo vos gyvas, valytuvai neveikė, o kitą mėnesį ateis sąskaita. Na ir mašina. Na ir gyvenimas. Namuose buvo vaikas, o Sindė ant jo klykė. Senasis gerasis vedybinis gyvenimas.

Jis išlipo iš mašinos ir pargriuvo, koja užkliuvęs už vienos iš betoninių plytelių, kurias nuo praėjusios vasaros rengėsi paversti takeliu nuo įvažiuojamojo kelio iki prieangio.

- Kad tave skradžiai, - sumurmėjo jis, piktai vėpsodamas į plytelę ir trindamas smakrą.

Rojus buvo gerokai girtas. Išėjo iš darbo trečią ir nuo to laiko gėrė pas Delą su Henku Pitersu ir Badžiu Meiberiu. Visai neseniai Henkas buvo gavęs šiek tiek pinigų, ir, regis, atkakliai pragėrinėjo visus dividendus, kad ir kokie jie būtų. Rojus žinojo, ką Sindė mano apie jo draugužius. Tiek to, tegu neieško kvailių. Pagailėti žmogui kelių stiklinaičių alaus šeštadienį ir sekmadienį, net jeigu jis lenkė nugarą prie prakeikto linų brauktuvo visą savaitę ir per išeigines dirbo viršvalandžius, kad šiek tiek daugiau uždirbtų. Dėl ko ji pasidarė tokia šventa? Visą dieną kiurkso namuose, ir visas jos rūpestis - apsitvarkyti, pataukšti su laiškininku ir pažiūrėti, kad berniūkštis neįlįstų orkaitėn. Nors pastaruoju metu ne itin jį ir prižiūri. Užvakar prakeiktas vaikigalis nusivertė nuo vystymui skirto stalelio.

O tu kur buvai?

Aš jį laikiau, Rojau. Bet jis taip rangėsi...

Rangėsi. Kurgi ne.

Vis dar degdamas įtūžiu, Rojus patraukė durų link. Tebeskaudėjo užgautą koją. Iš jos užuojautos nesulauksi. Ir ką gi ji veikia, kol jis prakaituoja, baksnojamas to prakeikto meistro? Skaitinėja žurnalus ir ryja šokolade įdarytas vyšnias? Arba žiūri per televiziją muilo operas ir ryja šokolade įdarytas vyšnias? Arba tauškia telefonu su draugėmis ir ryja šokolade įdarytas vyšnias? Greitai nuo tokio gyvenimo ne tik jos snukį, bet ir subinę išbers spuogais. Neatskirsi, kur šitos bobos kas yra.

Rojus stumtelėjo duris ir įėjo vidun.

Tai, ką išvydo, pritrenkė jį ūmai ir taip stipriai, kad perskrodė girtumo miglą nelyginant tekštelėjimas šlapiu skuduru: klykiantis kūdikis sumušta nosimi guli ant Sindės rankų, berankovė jos palaidinukė sutepta krauju, o pasuktas į Rojų veidas susitraukęs iš baimės ir netikėtumo. Vystyklas drykso ant grindų.

Rendis, kurio mėlynės po akimis pašviesėjo tik vos ne vos, pakėlė rankutes, tarsi maldaudamas.

- Kas čia darosi? - lėtai paklausė Rojus.

- Nieko, Rojau. Jis paprasčiausiai...

- Tu jam smogei, - neišraiškingai pratarė jis. - Vaikas nenorėjo ramiai gulėti, kol vystei, todėl tu jį sumušei.

- Ne, - skubiai paprieštaravo Sindė. - Jis persirito ir stuktelėjo nosimi, štai ir viskas. Štai ir viskas.

- Pirmiausiai reiktų tau kaip dera įkrėsti.

- Rojau, jis paprasčiausiai prisiglaudė *nosimi*...

Jo pečiai nukaro.

- Kas vakarienei?

- Hamburgeriai. Prisvilę, - vaidingai atsakė ji ir iš "Wrangler" džinsų išpešė kraštelį palaidinukės, norėdama apšluostyti Rendžio panosę. Rojus

atkreipė dėmesį į klostę riebalų, kuriais apaugo žmona. Po gimdymo Sindė nesublogo - jai buvo į tai nusispjaut.

- Tegu užsičiaupia.

- Jis ne...

- Tegu *užsičiaupia!* - sukriokė Rojus, ir Rendis, kuris jau buvo mažne nusiraminęs ir tik kūkčiojo, vėl įsiklykė.

- Paduosiu jam buteliuką, - pakildama tarė Sindė.

- Ir duok man užkąst, - jis pradėjo vilktis džinsinę striukę. - *Viešpatie*, kas šiame name per praustuvas? Ką tu visą dieną darai? Pimpalą muši?

- *Rojau!* - šūktelėjo pakeltu tonu. Paskui sukikeno. Beprotiškas pyktis ant kūdikio, kuris nenorėjo ramiai gulėti suvystytas ir nesileido apmuturiuojamas palutėmis, pasitraukė į miglotą pašalį. Tai galėjo atsitikti eilinėje "Medicinos centro" serijoje arba būti perpasakota vienoje iš tų istorijų, kurias ji skaitė dieną.

- Nešk vakarienę, o paskui apsitvarkyk šiuose sumautuose namuose.

- Gerai. Gerai, žinoma, - ji ištraukė iš šaldytuvo buteliuką, padavė jį Rendžiui ir pasodino vaiką į maniežą. Tasai ėmė apatiškai čiulpti, mažytėmis apvaliomis akytėmis žvilgčiodamas pro virbus tai į motiną, tai į tėvą.

- Rojau?

- Hm? Kas yra?

- Man baigėsi?

- Kas?

- Pats žinai, kas. Nori? Šiąnakt?

- O kaipgi, - atsakė jis. - O kaipgi, - ir vėl pamanė: vis šioks toks gyvenimas, *vis šioks toks*.

7

Kai suskambo telefonas, Nolis Gardneris klausėsi iš radijo imtuvo sklindančio rokenrolo ir barškino pirštais. Parkinsas atidėjo į šalį žurnalą su kryžiažodžiu ir paprašė: "Prisuk truputį, gerai?"

- Žinoma, Parkai, - Nolis pritildė garsą ir vėl ėmė barškinti pirštais.

- Alio? - tarė Parkinsas.

- Konsteblis Džilespis?

- Taip.

- Kalba agentas Tomas Henrahenas, sere. Gavau informaciją, kurios prašėte.

- Labai gerai, kad taip greitai atsiliepėte.

- Šį tą jums sužvejojome.

- Puiku, - atsakė Parkinsas. - Ką gi jūs sužinojote?

- 1973 metų gegužyje Benas Mirsas buvo tardomas autoavarijos, pasibaigusios žmogaus mirtimi, byloje. Niujorko valstijoje. Nebuvo pateikta jokio

kaltinimo. Sudužo motociklas. Mirso žmona Miranda žuvo. Pasak liudininkų, jis važiavo negreit. Alkoholio analizė neigiama. Greičiausiai užlėkė ant šlapios dangos. Pagal politines pažiūras linksta prie kairiųjų. 1966-aisiais dalyvavo Prinstono taikos marše. 1967-aisiais pasakė kalbą Bruklino antikariniame ralyje. 1968-aisiais ir 1970-aisiais dalyvavo maršuose į Vašingtoną. Suimtas San Francisko 71-ųjų taikos žygyje. Daugiau apie jį nieko neturime.

- Kas dar?

- Kurtas Barlou - "Kurtas" su "t". Britas, bet greičiau natūralizavęsis nei savo kilme. Gimė Vokietijoje, 1938-aisiais pabėgo į Angliją, kadangi buvo persekiojamas gestapo. Apie ankstesnį jo gyvenimą duomenų gauti neįmanoma, bet tikriausiai eina aštunta dešimtis. Tikra pavardė - Braihenas. Nuo 1945-ųjų metų Londone vertėsi importu ir eksportu, tačiau nieko tiksliau išsiaiškinti neįmanoma, ir, regis, kaip tik pastarasis palaiko ryšius su klientais ir visuomene.

- Taip?

- Streikeris - gimęs Britanijoje. Penkiasdešimt aštuonerių metų. Tėvas - Mančesterio stalius, įrenginėdavo kabinetus. Sūnui paliko apvalią sumelę, bet ir pats Streikeris nesėdėjo rankas sudėjęs. Prieš aštuoniolika mėnesių jiedu su Barlou paprašė ilgalaikių Jungtinių Valstijų vizų. Štai ir viskas, ką turime. Beje, dar vienas dalykas: jų santykiuose gali būti tam tikrų keistumų.

- Taip, - atsiduso. - Apie tai aš jau galvojau.

- Jeigu pagalbos reikėtų daugiau, apie naujuosius jūsų komersantus galima būtų užklausti CŽV arba Skotland Jardą.

- Ne, tiek to. Viskas gerai.

- Tiesa, Mirso su kitais dviem niekas nesieja. Nebent šis ryšys kur nors giliau.

- Gerai, dėkoju.

- Dėl to čia ir sėdime. Jei prireiks pagalbos, vėl paskambinkite.

- Taip ir padarysim. Ačiū.

Jis padėjo ragelį ir susimąstęs nenuleido nuo jo akių.

- Kas čia skambino, Parkai? - paklausė Nolis, pagarsindamas radijo imtuvą.

- "Ekselent" kavinė. Jautienos su rugine duona nebeturi. Nė trupinio. Tik skrebučiai su sūriu ir kiaušinių salotos.

- Jeigu nori, mano stalčiuje yra šiek tiek plaktų aviečių.

- Ne, ačiū, - atsakė Parkinsas ir atsiduso.

8

Sąvartynas vis dar ruseno.

Jo pakraščiu, uostydamas smilkstančių šiukšlių kvapą, vaikštinėjo Dadas Rodžersas. Po kojomis girkšėjo buteliukai ir flakonėliai, ir sulig kiekvienu

žingsniu pakildavo purūs juodi pelenai. Sąvartyno dykynėje, paklusdamas vėjo užgaidoms, tai geso, tai įsiliepsnodavo platus žarijų sluoksnis, Dadui primindamas tai atsimerkiančią, tai vėl užsimerkiančią didelę raudoną akį... milžino akį. Aplinkui dusliai sproginėjo aerozoliniai balionėliai bei elektros lemputės. Kai ryte Dadas uždegė šiukšles, iš jų išlindo didelė gausybė žiurkių - šitiek jis dar nebuvo matęs. Iššaudė trejetą tuzinų, ir kai pagaliau įsikišo pistoletą dėklan, ginklas deginte degino rankas. Be to, šios bjaurybės buvo stambios - kai kurios nuo nosies iki uodegos galiuko siekė geras dvi pėdas ilgio. Įdomu tai, kad vienais metais jų daugiau, kitais - mažiau. Gal priklauso nuo oro, ar ką. Jeigu ir toliau šitaip tęsis, teks viską apibarstyti nuodais - o Dadas to nedarė nuo šešiasdešimt ketvirtųjų. Dabar viena žiurkė šliaužė po malkų pjaustymo ožiais, kurie čia atstojo užtvarą ugniai.

Išsitraukęs pistoletą, Dedas spragtelėjo saugiklį, nusitaikė ir iššovė. Šūvis išmušė priešais žiurkę pliūpsnį žemių ir apibėrė jos kailiuką. Bet žiurkė nesprūko šalin - ji paprasčiausiai pakilo ant užpakalinių letenų ir įsispoksojo į Dadą paraudusiomis nuo liepsnos atšvaitų akimis-karoliukais. Jėzau, bet tarp jų esama ir drąsuolių.

- Viso labo, misteri Žiurkine! - tarė Dadas ir kruopščiai nusitaikė.

Pykšt. Žiurkė parvirto ir ėmė kraipytis.

Dadas prisiartino prie jos ir stumtelėjo sunkiu darbiniu batu. Žiurkė nestipriai kaptelėjo dantimis odinį batą, jos šonai vos pastebimai dvėsavo.

- Bjaurybė, - lėtai ištarė Dadas ir sutraiškė žiurkės galvą. Jis pritūpė, pažvelgė į ją ir susivokė, kad galvoja apie Rutą Kroket, kuri vaikšto be liemenuko. Kai ji apsirengia lengvą nertinį su sagomis, tai puikiausiai matosi mažyčiai speneliai, stačiai styrantys nuo trinties į vilną, ir jeigu pajėgtum pasiekti šiuos mažus spenelius ir šiek tiek pamaigytum, - visai visai nedaug, - tai tokia kekšiukė kaip Ruta užsivestų nelyginant raketa...

Dadas pakėlė žiurkę už uodegos ir įsupo tarsi švytuoklę.

- O ar tau patiktų savo penale rasti senį misterį Žiurkiną? - netikėtas tokios idėjos dviprasmiškumas jį pralinksmino, ir Dadas spigiai sukikeno, o keistai pasvirusi į šoną galva ėmė trūkčioti ir linkčioti. Švystelėjęs žiurkę, kairėje pusėje, už kokių penkiasdešimties žingsnių, Rodžersas pastebėjo aukštą, labai laibą siluetą.

Nusibraukęs į žalias kelnes delnus, Dadas pakėlė virš galvos rankas ir plačiais žingsniais patraukė šio silueto linkui.

- Sąvartynas uždarytas, misteri.

Žmogus grįžtelėjo į jį. Raudoname blėstančios liepsnos švytėjime išryškėjo prakaulus mąslus veidas. Šviesiuose plaukuose - plieno spalvos žilstelėjusios sruogos, suteikiančios veidui keisto vyriškumo, šukuosena suversta atgal nuo aukštos vaškinės kaktos kaip pianistų-pedikų. Akys gaudė ir atspindėjo raudoną žarijų švytėjimą, todėl atrodė pritvinkusios kraujo.

- Tikrai? - mandagiai paklausė vyras. Nepriekaištingoje tartyje skambėjo kažkoks silpnas akcentas. Šis tipas galėjo būti varlinėtojas*, o galbūt vokietis arba vengras. - Atėjau pažiūrėti į liepsną. Ji tokia graži.

- Aha, - pritarė Dadas. - Jūs čionykštis?

- Taip, neseniai apsigyvenau nuostabiame jūsų miestelyje. Ar daug žiurkių iššaudėte?

- Taigi kad ne vieną. Paskutiniuoju laiku čia prisiveisė milijonai šių bjaurybių. Klausykit, ar tik nebūsite tasai vyrukas, kursai perėmė Marsteno namą, ką?

- Plėšrūnai, - tarė vyriškis ir atmetė ranką už nugaros. Dadas su nuostaba atkreipė dėmesį, kad šis subjektas pasidabinęs kostiumu su liemene. - Dievinu naktinius plėšrūnus. Žiurkes... pelėdas... vilkus. Ar šiose apylinkėse yra vilkų?

- Ne-a, - atsakė Dadas. - Prieš porą metų vienas vyras Dorheme pagavo kojotą. Dar yra laukinių šunų gauja, kurie gainioja elnius...

- Šunys, - prabilo vyriškis ir paniekinamai vyptelėjo, - niekingi sutvėrimai, kurie išgirdę svetimų žingsnių garsą pasišiaušia iš baimės ir ima inkšti. Tinkami tik skalyti ir padlaižiauti. Visiems jiems reikia paleisti žarnas, štai ką jums pasakysiu. Paleisti visiems žarnas!

- Na, *šitaip* niekuomet apie juos nemaniau, - atsiliepė Dadas, negrabiai žingtelėdamas atatupstas. - Visuomet malonu, kai yra su kuo pašnekėti... Bet žinote, plepalai plepalais, o sąvartynas sekmadieniais užsidaro šeštą, gi dabar - devynios...

- Be abejo.

Ir vis dėlto nepažįstamasis nė nesirengė pasišalinti. Dadas pamanė, kad bus apšovęs visą miestelį. Kiekvienas spėlioja, kas per tipas šis Streikerio kompanionas, o Dadas pirmasis tai sužinojo... Na, galbūt po Lario Kroketo, bet pastarasis - vyras su galva. Kai kitą sykį Dadas nueis į miestą šovinių pas Džordžą Midlerį, ant kurio fizionomijos amžinai parašyta "tik pasižiūrėkite, koks aš teisuolis!", lyg tarp kitko jam užsimins: "Neseniai susipažinau su tuo naujuoju vyruku. Su kuo? Ir pats žinai. Su tuo, kuris perėmė Marsteno namą. Gan malonus. Iš kalbos tarytumei vokietis ar vengras".

- O šmėklos sename jūsų name vaidenasi? - paklausė Dadas atvykėlio.

- Šmėklos! - vyras nusišypsojo, ir šioje šypsenoje kažin kas kėlė nerimą. Taip galėjo šypsotis barakuda. - Ne, jokių šmėklų, - jis pabrėžė paskutinį žodį, tarsi ten būtų kas nors dar blogesnio.

- Na, jau vėloka, ir apskritai... tiesą sakant, jau laikas iš čia krutintis, misteri...

- Bet su jumis taip malonu šnekučiuotis, - tarė atvykėlis, pirmą kartą atsukdamas veidą tiesiai į Dadą ir spitrydamas jam į akis. Jo paties akys buvo

---

* Taip JAV pravardžiuojami prancūzai (*vert. past*).

plačiai atmerktos ir dar išsaugojusios slogios sąvartyno liepsnos atšvaitus. Nuo jų niekaip nepajėgei atsiplėšti, nors dėbsojo gan nemaloniai. - Gal nieko tokio, jei dar truputėlį pakalbėsime?

- Man tai kas, - iš kažkur toli atsklido Dado balsas. Akys, į kurias jis žvelgė, dar plėtėsi, augo, kol pavirto tamsiais, liepsnų apsuptais akivarais - į juos nesunku buvo įvirsti ir prigerti...

- Dėkoju, - linktelėjo seniokas. - Pasakykit... turbūt kupra trukdo dirbti?

- Ne, - kaip ir anksčiau tarytum iš tolumos atsiliepė Dadas. Jis vangiai pamanė: "Tebūsiu aš pederastas, jei senis manęs nehipnotizuoja. Kaip tas vyrukas Topšemo mugėje... kaip jį ten? Misteris Mefistas. Užmigdo ir priverčia daryti kokias tik nori juokingas nesąmones - elgtis, tarytumei būtum viščiukas, arba lakstyti pamėgdžiojant šunį, arba pasakoti, kas atsitiko, tau švenčiant šešerių metų gimimo dieną. Užhipnotizavo senį Redžį Sojerį. Viešpatie, kaip mes kvatojome..."

- O gal kupra jums nepatogi kitomis prasmėmis?

- Ne... na... - Dadas kaip pakerėtas spoksojo nepažįstamajam į akis.

- Na, na, - tasai ėmė mandagiai įkalbinėti. - Mudu juk draugai, ar ne tiesa? Pakalbėkite su manimi, papasakokite...

- Na... merginos... suprantat, merginos...

- Žinoma, - seniokas nuramino Dadą. - Merginos iš jūsų juokiasi, tiesa? Jos nieko nenutuokia apie jūsų vyriškumą. Apie jėgą.

- Iš tiesų, - sušnibždėjo Dadas. - Juokiasi. *Ji* juokiasi.

- Kas toji "ji"?

- Ruta Kroket. Ji... ji... - mintis nusklendė šalin. Dadas nesistengė jos sulaikyti. Reikšmę prarado viskas, išskyrus ramybę. Gaivinančią, visišką ramybę.

- Ji iš jūsų šaiposi? Paslapčia kikena? Baksnoja draugėms į pašonę, kai einate pro šalį?

- Taip...

- Bet jūs jos geidžiate, - mygė balsas. - Argi ne taip?

- O taip...

- Jūs ją gausite, esu tuo tikras.

Šiuose žodžiuose buvo kažin kas... malonaus. Iš kažkur toli Dadas girdėjo atsklindant malonius balsus, tariančius nepadorius žodžius. Sidabrinis tilindžiavimas... balti veidai... Rutos Kroket balsas. Dadas aiškiai regėjo, kaip ji delniukais pridengia krūtis, o šios išsprūsta pro aštrų iškirptės smaigalį kaip pernokę balti obuoliukai. Ji šnabžda: *pabučiuok jas, Dadai... įkąsk joms... pačiulpk...* Rodžersui atrodė, kad jis skęsta. Skęsta raudoniu apgaubtose senio akyse.

Nepažįstamasis prisiartino. Dadas viską suprato ir priėmė tai su pasitenkinimu, o kai pajuto skausmą, jis atrodė brangus kaip sidabras ir nejudriai žalias tarytum vanduo tamsiose gelmėse.

9

Ranka drebėjo, ir pirštai, užuot apglėbę butelį, nuvertė jį nuo stalo. Sunkiai atsitrenkęs į kilimą, liko ten gulėti, o geras škotiškas viskis pasikliuksėdamas liejosi ant žalių gaurų.

- Mėšlas! - ištarė tėvas Donaldas Kalahenas ir pasilenkė pakelti butelį, kol dar ne viskas prapuolė. Tiesą sakant, prapulti nelabai buvo ir kam. Tai, kas išliko, jis vėl pastatė ant stalo (daug atokiau nuo krašto) ir nuslinko virtuvėn paieškoti po kriaukle mazgotės bei buteliuko su valančiu skysčiu. Jokiu būdu nevalia, kad misis Korles jo kabinete prie stalo kojos rastų išlieto viskio dėmę. Taip sunku ilgomis ryto valandomis pakęsti jos gerus užjaučiančius žvilgsnius, kai jauti lengvą negalavimą...

Norėjai pasakyti - pagirias.

Taip, puiku - pagirios! Tad praskleiskime kraštelį tiesos. Sužinosi tiesą - įgysi laisvę. Bet bala nematė tos tiesos.

Jis susirado kažkokį flakonėlį su užrašu "E - Vep", tai priminė vėmimo garsą ("E - Vep!" - krenkštelėjo senas girtuoklis, atlikinėdamas gamtos reikalą ir tuo pat metu atsikratydamas priešpiečių) ir nusinešė jį į kabinetą. Kalahenas nesvirduliavo. Mažne nė kiek. "Žiūrėk, viršininke: aš tuoj nueisiu iki šviesoforo šita balta linija".

Kalahenas buvo impozantiškas penkiasdešimt trejų metų vyriškis. Sidabro paliesti plaukai, airiškos strazdanėlės aplink tyras mėlynas akis (šiuo metu išvarpytas raudonomis gijelėmis), tvirta burna ir dar tvirtesnis, kiek perskeltas smakras. Retsykiais, ryte žvelgdamas į veidrodį, jis galvodavo: "Štai sueis šešiasdešimt - atsisakysiu sutanos, patrauksiu į Holivudą ir užsidirbsiu pragyvenimui, mėgdžiodamas Spenserį Treisį".

- Tėve Flenaganai, kur esi, kai mums tavęs reikia? - sumurmėjo jis, pritūpė prie dėmės, prisimerkęs perskaitė instrukciją buteliuko etiketėje ir užpylė ant dėmės du gaubtelius "E - Vep" skysčio. Dėmė bematant pabalo ir suputojo. Kalahenas šiek tiek sunerimo ir vėl pasižiūrėjo į etiketę. - Sunkiai panaikinamoms dėmėms, - perskaitė sodriu vinguriuojančiu balsu, kuris parapijoje buvo taip mėgiamas po tėvo Hiumo, seno vargetos, bedantės burnos vapėjimo: "Leiskit jus sutrukdyti dešimčiai minučių".

Kalahenas prisiartino prie kabineto lango, išeinančio į Guobų gatvę, anapus kurios stovi Šventojo Andriejaus bažnyčia.

"Na, na, - pamanė jis, - šit kaip - sekmadienio vakaras, o aš vėl girtas."

Atleisk man, Tėve, nes vėl nusidėjau.

Jeigu neskubėtum ir toliau sau dirbtum (ilgus vienatvės vakarus tėvas Kalahenas aukodavo savo "Pastaboms", kurias rašė jau beveik septynerius metus - knygą apie Naujosios Anglijos katalikų bažnyčią, bet vis dažniau atsėlindavo įtarimas, kad knyga taip ir nebus parašyta. Tiesą sakant, "Pastabos" atsirado kartu su alkoholio problema. Pradžios knyga 1:1 - "Pradžioje

buvo viskis, ir tėvas Kalahenas tarė: "Tebūnie "Pastabos"), tai vargu ar suvoktum, kad alkoholis lėtai, bet vis tvirčiau tave užvaldo. Galima išmokyti ranką nejausti senkančio butelio svorio.

Nuo paskutiniosios mano išpažinties praėjo mažiausiai viena diena.

Vienuolika trisdešimt. Žvilgtelėjęs pro langą, Kalahenas pamatė vienodą tamsą, trikdomą vien apvalios švieselės, kurią skleidė žibintas priešais bažnyčią. Kiekvieną akimirką į šį ratą galėjo įsiveržti mojuojantis lazdele, šokantis Fredas Asteras - cilindras, frakas, trumpi getrai ir balti batai. Jį pasitinka Džindžerė Rodžers ir jiedu šoka valsą pagal melodiją "Aš jiems visiems dar kartą groju kosminį "E - Vep bliuzą".

Jis prisiglaudė kakta prie stiklo, leisdamas dailiam savo veidui, kuris tam tikrais atžvilgiais buvo ir jo prakeikimas, išryškinti gilias beprotiško nuovargio linijas.

Aš girtas, aš šlykštus kunigas, Tėve.

Užsimerkęs regėjo klausyklos tamsą, jautė, kaip pirštai patraukia į šalį skląstį, pakeldami uždangą nuo visų žmogaus sielos paslapčių, užuodė senatviško prakaito ir nutrinto aksomo kvapą, seilės įgavo šarmo prieskonį.

Suteik man palaiminimą, Tėve, nes aš

(sugadinau brolio furgoną, trenkiau žmonai, vogčia žiūrėjau pro langelį į misis Sojer, kai ji nusirenginėjo, melavau, apgaudinėjau, turėjau gašlių minčių, aš, aš, aš)

nes aš nusidėjau.

Kalahenas atsimerkė, bet Fredas Asteras dar nepasirodė. Galbūt kai išmuš pusiaunaktį? Jo miestas miegojo. Išskyrus...

Kalahenas pažvelgė aukštyn. Taip, *ten* degė šviesa.

Jis pamanė apie merginą Bovi, - ne, Makdugal, dabar jos pavardė Makdugal, - kuri plonu tyliu balseliu prisipažino, jog mušanti savo kūdikį, o kai jis paklausė, ar dažnai, tai pajuto (tiesiog išgirdo) kaip jos galvoje ėmė suktis ratukai, tuziną padaugindami penkis kartus arba šimtinę - iš tuzino. Liūdnas žmogaus kaltės atleidimas. Jis pats krikštijo mažylį. Rendolas Fretas Makdugalas. Pradėtas ant užpakalinės Roiso Makdugalo mašinos sėdynės, ko gero, per antrąjį filmą dvigubo seanso metu kino teatre po atviru dangum. Mažytis klykiantis sutvėrimas. Kalahenas susimąstė: kažin ar žino - bent nujaučia - mažoji Makdugal, kaip jam magėjo ištiesti pro klausyklos langelį abi rankas, sugriebti kitoje jo pusėje virpančią sielą ir gniaužti ją, kol pasigirstų riksmas. Tavo bažnytinė bausmė - šeši antausiai ir smagus spyris į užpakalį. Drožk savo keliais ir daugiau nenusidėk.

- Nuobodu, - tarė Kalahenas.

Bet klausykloje buvo ne vien nuobodu. Ne tik nuobodis kunigui kėlė grasumą, pastūmėdamas į amžinai besiplečiantį "Katalikiškųjų butelio tarnų ir "Kati Sark" riterių asociacijos" klubą. Esmė slypėjo mirtiname, tolygiai ir galingai dirbančiame bažnytinės mašinos variklyje - ši mašina be perstojo

zujojo į padanges ir savo kelyje triuškino smulkias nuodėmes. Esmė slypėjo tradicinėje blogio sampratoje, kuria vadovavosi bažnyčia, tiesa, šiuo metu labiau besirūpinanti socialiniu blogiu. Tame, kaip ši bažnyčia įtikinėjo pagyvenusias ledi, kurių tėvai šnekėjo europietiškomis kalbomis, tarsi atpirkimas būtų rožančiuje. Tame, kad klausykloje iš tiesų egzistavo blogis - toks pat realus kaip seno aksomo kvapas. Bet šis blogis buvo netekęs proto, pamišėliškas, nepripažįstantis gailesčio ir neleidžiantis atsikvėpti. Per vaiko veidelį smogiantis kumštis. Kišeniniu peiliuku supjaustyta padanga. Smuklės peštynės. Į obuolius įsprausti skutimosi peiliukai Visų Šventų dieną. Nuolatiniai lėkšti suvaržymai, kokius tik geba žmogiškasis protas išspausti iš savo sąmonės labirintų. Ponai, optimaliausios priemonės - geresni kalėjimai, geresni policininkai. Geresni socialinių tarnybų agentai. Geresnė gimstamumo kontrolė. Geriau padaryti abortai. Geresnė sterilizavimo technika. Ponai, jeigu mes išrausime šį embrioną, kruviną rankų ir kojų raizgulį, iš įsčių - jis taip ir neužaugs, taigi iki savo mirties nespės plaktuku nudobti kokios nors senutės. Damos, jeigu mes pririšime šį žmogų prie krėslo specialiu laidu ir pakepinsime kaip kiaulienos žlėgtainį, jam jau nebepasitaikys proga nukankinti dar keletą berniukų. Tėvynainiai, jeigu šis eugenikos įstatymo projektas įsigalios, galėsiu jums garantuoti, kad daugiau niekuomet...

Velnias.

Štai jau kuris laikas - galbūt ištisus trejus metus - tiesa Kalahenui vis labiau aiškėjo, įgydama ryškesnius ir konkretesnius bruožus, tarytum reguliuojant nesukoncentruotą paveikslėlį - iki tolei, kol kiekviena linija tampa ryški ir aiški. Kalahenas kamavosi prie Sudėtingo Uždavinio. Čionykščiai dvasininkai turėjo savus: rasinė diskriminacija, moterų (ir netgi "gėjų") išlaisvinimas, skurdas, beprotybė, beteisiškumas. Nuo viso šito jam darėsi nejauku. Gerai jautėsi tiktai tarp tų socialinėmis problemomis susirūpinusių dvasininkų, kurie aktyviai pasisakydavo prieš karą Vietname. Dabar, kai šis rūpestis prarado aktualumą, jie susėsdavo apšnekėti įvairius maršus ir ralius taip, kaip pagyvenusios sutuoktinių poros prisimena savo medaus mėnesį arba pirmąją išvyką traukiniu. Bet Kalahenas nebuvo nei naujos, nei senos formacijos dvasininkas: jis suvokė, kad jam skirtas vaidmuo tokio tradicijų pasekėjo, kuris daugiau negali pasitikėti netgi savaisiais pamatiniais postulatais. Jis norėjo vadovauti divizijai armijoje - kieno? Viešpaties? Dorybingumo? Gėrio? (nuo įvardijimo esmė nesikeitė) - ir išeiti į mūšį su BLOGIU. Jis troško veiksmų ir kovinių pozicijų. Kad pamirštų drebėjimą šaltyje prie supermarketo, dalijant atsišaukimus "Boikotas salotoms" arba "Paskelbkime vynuogių streiką!". Jis geidė išvysti BLOGĮ su atidengta melo ir gudrybės drobule, idant aiškiai atskirtų visus jo bruožus. Jis norėjo kautis su BLOGIU vienas prieš vieną kaip Mohamedas Ali su Džo Frezeriu, kaip Bostono "Celtic" su Niujorko "Knicks", Jokūbas su Angelu. Kalahenas

geidavo, kad ši kova būtų švari, be jokios politinės priemaišos, kuri tarytumei išsigimęs Siamo dvynys užsikardavo ant kiekvieno socialinio klausimo kupros. Jis troško viso šito nuo pat ano laiko, kai panoro tapti Viešpaties tarnu, o kvietimą tokiai savo paskirčiai išgirdo bene keturiolikos metų amžiaus, kai jį uždegė Šventojo Stepono, pirmojo krikščioniško kankinio, užmušto akmenimis ir savo mirties akimirką paregėjusio Kristų, istorija. Palyginti su kovos ir galbūt pasiaukojimo tarnaujant Viešpačiui patrauklumu, dangiškojo gyvenimo patrauklumas atrodė ganėtinai miglotas.

Bet mūšių nebuvo. Tik niekingi susidūrimai su neapibrėžtais rezultatais. O BLOGIS pasirodė turįs galybę veidų, ir visi jie - buki, dažniau su nudrykusiomis per smakrą seilėmis negu atvirkščiai. Iš esmės tėvas Kalahenas buvo verčiamas daryti išvadą, kad pasaulyje nėra jokio BLOGIO, išskyrus eilinį blogį - arba, galimas dalykas, (blogį). Tokiomis minutėlėmis jis įtarė, kad ir Hitleris - ne kas kitas, tik bedvasis biurokratas, o patsai Šėtonas - protiškai nepilnavertis, su embrioninės stadijos humoru - kaip tie, kuriems atrodo neapsakomai juokinga sušerti žuvėdrai į duoną įkištą petardą.

Didieji socialiniai, doroviniai ir dvasiniai amžių mūšiai nuslūgo iki Sindės Makdugal, kuri talžo kamputyje savo seilėtą kūdikėlį, o kai pastarasis užaugs, ims talžyti kamputyje savo atžalėlę - nesibaigiantis gyvenimas, aleliuja, storas arachisinio sviesto luistas. Šventoji Mergele, ei, kaip atvesti žmones į doros kelią?

Taigi esmingas čia buvo ne tik nuobodulys - siaubą kėlė tai, ką visa tai reiškė bet kuriam iš anksto apmąstytam gyvenimo nusistatymui ir galbūt dangaus karalystei. Bažnytinio loto amžinybė, pasilinksminimo atrakcionai ir dangiškasis striptizas?

Kalahenas grįžtelėjo į laikrodį ant sienos. Buvo šešios minutės po pusiaunakčio - ir vis dar nesimatė jokių Fredo Astero bei Džindžerės Rodžers pėdsakų. Nė Mikio Runio. Tačiau “E - Vep” atėjo laikas suveiktl. Dabar jis išsiurbs, misis Korles nereikės guosti jo užjaučiančiu žvilgsniu, ir gyvenimas ims tekėti sava vaga. Amen.

Septintas skyrius

METAS

1

Antradienį, trečiosios pamokos pabaigoje, Metas užėjo į mokytojų kambarį. Pasirodė, kad ten jau jo laukė Benas Mirsas.

- Sveikas, - tarė Metas. - Jūs ankstyvas.

Benas pakilo ir paspaudė jam ranką.

- Tikriausiai šeimyninis užkeikimas. Pasakyk atvirai, ar tie vaikeliai manęs nesuės?

- Jokiu būdu, - atsakė Metas. - Eime.

Jis buvo šiek tiek nustebintas. Benas apsirengė simpatiška sportine striuke ir pilkomis kelnėmis su dvigubomis siūlėmis. Gerais, iš pažiūros visai mažai panešiotais batais. Meto klasėse buvodavo ir kiti literatai. Anie paprastai apsirengdavo nerūpestingai arba ką nors atvirai keisto. Prieš metus jis pasikvietė gana žinomą poetę, atvykusią į savo kūrybos vakarą valstijos universitete Portlende. Toji apsireiškė kojas apsitempusi sportinėmis kelnėmis, tačiau su aukštakulniais bateliais. Atrodė, kad šitokiu būdu jos pasąmonė skelbia: tik pažvelkite į mane - aš suardžiau sistemą, neperžengdama jos pačios žaidimo ribų. Aš ateinu ir išeinu kaip vėjas.

Nuo šio palyginimo Meto susižavėjimas Benu dar labiau sustiprėjo. Po trisdešimties su kaupu pedagoginio darbo metų Metas priėjo išvados, kad sistemos nesuardysi, žaidimo nelaimėsi, ir tik varvanosiai mano, neva jie išsiveržė priekin.

- Geras pastatas, - pasakė Benas, dairydamasis į šalis, kol jie ėjo koridoriumi. - Smarkiai skiriasi nuo mokyklos, kurioje mokiausi aš. Ten beveik visi langai priminė ambrazūras.

- Pirmoji klaida, - atsiliepė Metas. - Niekada nevadinkite mokyklos "pastatu". Tai - "įstaiga". Mokyklinės lentos - "vaizdinės priemonės", o mokiniai - "homogeninė bendrai besimokančių vidutinio mokyklinio amžiaus vaikų draugija".

- Jiems smarkiai pasisekė, - su šypsena pastebėjo Benas.

- Iš tikrųjų, ar ne? Jūs studijavote koledže, Benai?

- Mėginau. Humanitarinius mokslus. Bet, regis, visi kaip vienas žaidė intelektualinį žaidimą "atkovok vėliavą" - tu irgi gali rasti kirvį, jį išsigaląsti ir šitaip pasidaryti įžymiu ir dievinamu. Be to, mane išgujo už nepažangumą. Kai pardavinėjo "Konvėjaus dukterį", į pristatymo furgonus kroviau dėžes su kokakola.

- Papasakokite apie tai vaikams. Jiems bus įdomu.

- Jums patinka mokytojauti? - paklausė Benas.

- Suprantama, kad patinka. Antraip šie keturiasdešimt metų būtų nuėję perniek.

Nuskambėjo pavėlavęs skambutis. Ištuštėjęs koridorius (tik kažkoks dykinėtojas lėtai kiūtino pro nupieštą rodyklę su užrašu "Miškininkystė") prisipildė garsaus aido.

- Kaip čia reikalai su narkotikais? - paklausė Benas.

- Esama visko, ko tik nori. Kaip bet kurioje amerikietiškoje mokykloje. Ir vis dėlto didžiausia mūsų bėda - girtuokliavimas.

- Ne marihuana?

- Žolės nelaikau problema. O vadovybė, kalbant pašnabždom ir neoficialiai, - taip pat. Atsitiktinai sužinojau, kad net mūsų patarėjas - vienas geriausių savo apskrityje - irgi retsykiais patraukia, o paskui eina į kiną. Aš ir pats mėginau. Veikia puikiai, bet nuo to man sutrinka virškinimas.

- *Jūs* mėginote?

- Š-š-š, - pridėjo prie lūpų pirštą Metas. - Didysis Brolis visur turi ausis. Be to, štai mano kabinetas.

- Ach, Viešpatie.

- Nesinervinkit, - nuramino Metas, praleisdamas jį priekin. - Labas rytas, mokiniai, - kreipėsi maždaug į dvi dešimtis paauglių, kurie įdėmiai apžiūrinėjo Beną. - Tai misteris Benas Mirsas.

2

Iš pradžių Benas pamanė, kad ne ten pataikė.

Jis buvo absoliučiai tikras, kad kviesdamas vakarienei Metas Berkas pasakė: mažas pilkas namas iškart už raudono plytinio... bet iš šio namo liete liejosi rokenrolas.

Benas pasinaudojo dėmėtu žalvariniu durų plaktukėliu, nesulaukė atsakymo ir vėl pasibeldė. Šįsyk muziką pritildė ir kažkas - balsas, be jokios abejonės, priklausė Metui - karktelėjo: "Atidaryta! Įeikite!"

Jis įžengė ir ėmė susidomėjęs žvalgytis. Paradinės durys vedė tiesiai į mažą svetainę, apstatytą ankstyvuoju amerikietišku stiliumi "sendaikčių parduotuvėlė", kur viešpatavo neįtikėtinai senas televizorius "Motorola". Muzika sklido iš audiosistemos su keturiomis kolonėlėmis.

Metas išniro iš virtuvės, pasirišęs raudonos ir baltos spalvos languotą prikyštę. Sklido padažo ir spageti kvapas.

- Atleiskit, kad taip triukšminga, - tarė Metas. - Aš truputį neprigirdžiu, todėl ir leidžiu garsiai.

- Gera muzika.

- Esu roko gerbėjas dar nuo Badžio Holio laikų. Nuostabi muzika. Norite valgyt?

- Aha, - prisipažino Benas. - Dar kartą dėkoju už pakvietimą. Man atrodo, kad nuo to laiko, kai sugrįžau į Zalės Valdą, svečiuose valgau dažniau nei per penkerius paskutinius metus.

- Mūsų miestelis svetingas. Tikiuosi, neprieštarausite, jei vakarieniausime virtuvėje. Prieš porą mėnesių apsireiškė antikvaras ir pasiūlė už pietų stalą du šimtus dolerių. O kito dar neįsigijau.

- Nieko baisaus. Aš - vienas iš didelio būrio virtuvinių valgytojų.

Virtuvė pasirodė esanti tvarkinga iki koktumo. Ant nedidelės viryklės su keturiais lankainiais šnypštė puodelis su padažu ir pūpsojo pilnas garuojančių spageti kiaurasamtis. Ant staliuko su atlenkiama lenta gulėjo keletas įvairaus dydžio lėkštelių ir du stikliniai indai, iš kraštų padabinti šokančiais animacinių filmų herojais. "Žele formelės", - nustebęs pamanė Benas. Išnyko paskutinioji bendravimo su mažai pažįstamu žmogumi įtampa, ir jis pasijuto tarsi savo namuose.

- Spintelėje virš kriauklės - kukurūzinis ir ruginis viskis, degtinė, - parodė Metas. - O šaldytuve šiek tiek kokteilio. Bijau, kad pasirinkimas ne itin didelis.

- Tiks ir viskis su vandeniu iš krano.

- Duok Dieve. O aš padengsiu stalą.

Maišydamas sau gėrimą, Benas tarė:

- Jūsų vaikai man patiko. Uždavinėjo gerus klausimus. Sunkius, bet gerus.

- Pavyzdžiui, "Iš kur semiatės idėjų"? - Metas pamėgdžiojo Rutą Kroket - viliojančios merguželės lemenimą.

- Taip, ji tikra paukštytė.

- Išties. Šaldytuve, už pjaustytų ananasų, yra butelis "Lanserio". Laikau ypatingiems atvejams.

- Klausykit, nereikia...

- Liaukitės, Benai. Mes Valdoje ne kasdien matome bestselerių autorius.

- Na, jūs šiek tiek perdedate.

Benas užbaigė savojo viskio likutį, paėmė iš Meto lėkštę spageti, apliejo padažu, šakute pakabino makaronų ir apsuko aplink šaukštelį.

- Fantastika! - susižavėjęs pagyrė. - Mama mia!

- O kaipgi, - atsakė Metas.

Benas nuleido akis į lėkštelę, kuri tuštėjo stebėtinu greičiu. Jis šiek tiek kaltai nusišluostė lūpas.

- Dar?

- Jeigu galima, pusę lėkštelės. Nuostabūs makaronai.

Metas atnešė pilną lėkštę.

- Nesuvalgysim mes - suės mano katinas. Nelaimingas gyvulėlis. Sveria dvidešimt svarų ir prie dubenėlio prieina krypuodamas.

- Viešpatie, kaipgi aš jo nepastebėjau?

Metas nusišypsojo.

- Kažkur valkiojasi. Naujoji jūsų knyga - romanas?
- Šis tas beletrizuoto, - atsakė Benas. - Atvirai kalbant, rašau ją dėl pinigų. Menas nuostabus, bet vieną vienintelį kartą panorau ištraukti iš skrybėlės stambų numerį.
- Ir kokios perspektyvos?
- Tamsios ir miglotos, - tarė Benas.
- Eime į svetainę, - pakvietė Metas - Ten visos kėdės kauburiuotos, bet vis tiek patogesnės nei šios virtuvinės siaubūnės. Pavalgėte?
- Ar popiežius nešioja tiarą?
Svetainėje Metas ištraukė rietuvę albumų ir ėmė žiebtis stambią išraitytą pypkę iš ilgamoliūgio. Pagaliau ji įsiruseno, Metas patenkintas apsigaubė dideliu dūmų debesiu ir pakėlė galvą:
- Ne, iš čia jo nesimato.
Benas ūmai apsižvalgė.
- Ko?
- Marsteno namo. Einam lažybų iš penkių centų, kad jūs žvalgėtės kaip tik jo.
Benas nesmagiai nusijuokė.
- Nesiginčysiu.
- Knygos veiksmas vyksta į Zalės Valdą panašiame miestelyje?
Benas linktelėjo.
- Panašus miestelis ir panašūs žmonės. Serija seksualinių žmogžudysčių, lavonai išniekinami. Ketinu pradėti nuo vienos iš jų ir aprašyti visą eigą nuo pradžios iki galo su menkiausiomis smulkmenomis. Bakstelėti į tai skaitytoją nosimi. Kai pradingo Ralfas Glikas, kaip tik rašiau šią knygos dalį, ir man tai padarė... atstumiančią paslaugą.
- O pagrindas - tie dingimai, kurie įvyko mūsų miestelyje ketvirtajame dešimtmetyje.
Benas įdėmiai jį nužvelgė.
- Jūs žinote apie juos?
- Taip, be abejo. Ir daugelis čionykščių senbuvių - taip pat. Aš patsai tuomet Valdoje negyvenau, bet buvo Meiblė Verts, Glinisė Meiberi ir Miltas Krosenas. Kai kas jau susiejo vieną su kitu.
- Ką susiejo?
- Na, na, Benai. Ryšys visiškai akivaizdus, argi ne taip?
- Tikriausiai. Kai šis namas buvo gyvenamas, per dešimtmetį pradingo keturi berniukai. Dabar, po trisdešimt šešerių metų, vos jame kažkas įsikūrė, bematant dingo Ralfas Glikas.
- Jūs manote, kad tai sutapimas?
- Spėju, kad taip, - atsargiai pratarė Benas. Ausyse aiškiai skambėjo Suzanos įspėjimas. - Bet įdomu. Vartydamas "Ledger" komplektus, domėjausi laikotarpiu nuo 1939-ųjų iki 1970-ųjų - šiaip sau, kad galima būtų palyginti. Pradingo trys berniukai. Vienas pabėgo iš namų, bet vėliau

atsirado - dirbo Bostone. Jam buvo vos šešiolika, bet atrodė vyresnis. Kitą po mėnesio sužvejojo Endroskogine. O dar vieną rado užkastą netoli 116-ojo kelio Geitse - matyt, jis tapo autoavarijos auka. Viskas galų gale paaiškėjo.

- Galbūt Glikų berniuko dingimas irgi paaiškės.

- Gali būti.

- Bet jūs manote visiškai kitaip. Ką žinote apie tą Streikerį?

- Visiškai nieko, - atsakė Benas. - Ir netgi nesu tikras, ar norėčiau su juo susipažinti. Kaip tik dabar dirbu prie perspektyvios knygos, kuri tam tikru požiūriu susijusi su Marsteno namu ir jo gyventojais. Jeigu sužinosiu, kad Streikeris - eilinis biznierius (esu įsitikinęs, jog taip ir yra), tai gali mane išmušti iš vėžių.

- O man atrodo, viskas pasirodys kiek kitaip. Žinote, šiandien jis atidarė parduotuvę. Kiek supratau, ten užbėgo ir Suzana Norton su motuše... velnias, beveik visos miestelio moterys užėjo ten dirstelėti, kas ir kaip - ir ne penkiom minutėm. Jeigu tikėtum Delu Markiu - o šis šaltinis abejonių nekelia - ten buvo atklibinkščiavusi net Meiblė Verts. Matyt, tasai Streikeris - labai nepaprastas žmogus. Dabitiškai pasipuošęs, be galo grakštus ir absoliučiai plikas. Ir patrauklus. Man sakė, kad jis iš tikrųjų šį tą pardavė.

Benas nusišypsojo.

- Nuostabu. O antrąją komandos pusę kas nors jau matė?

- Jis išvykęs prekių. Spėjamai.

- Kodėl "spėjamai"?

Metas neramiai gūžtelėjo pečiais.

- Gal tai ir gryna tiesa, bet Marsteno namas vis tiek mane nervina. Galima pamanyti, ši porelė ilgai jo ieškojo, kol pagaliau rado. Juk jūs pats sakėte - jis primena ant kalvos viršūnės stūksantį stabą.

Benas linktelėjo.

- Be viso šito, pas mus vėl pradingo berniukas. O Ralfo brolis Denis? Mirti vos dvylikos metų! Piktybinės anemijos atvejis su mirtina baigme.

- O kas čia neįprasta? Žinoma, tai daugiau nelaimė...

- Mano gydytojas - jaunas vyras, pavarde Džimis Kodis, Benai. Kažkada pas mane mokėsi. Tuomet jis buvo mažas padūkėlis, o dabar - geras gydytojas. Tik turėkit omeny, kad visa tai nuogirdos ir apkalbos.

- Gerai.

- Užėjau pas jį pasitikrinti ir atsitiktinai užsiminiau apie Glikų berniuką - atseit, kokia gėda, tėvams buvo maža, kad antrasis dingo, ir dar šitas košmaras. Džimis atsakė, kad dėl šio atvejo konsultavosi su Džordžu Gorbiu. Taip, berniukas iš tiesų turėjo anemiją. Anot jo, tokių metų kaip Denis berniuko kraujuje turėtų būti nuo 85 iki 98 procentų eritrocitų. O pas Denį jų sumažėjo iki keturiasdešimt penkių.

- Nieko sau, - pratarė Benas.

- Jam švirkštė B_{12} ir duodavo veršiuko kepenų - tai tarytum puikiai padėjo. Jau rengėsi berniuką išrašyti, kai staiga bampt! Vaikinukas krenta negyvas.

- Bet juk jūs nenorėtumėte, kad tai pasiektų Meiblės Verts ausis, - tarė Benas. - Jai imtų vaidentis parke čiabuviai, iš orinių ginklų šaudantys užnuodytomis kulkomis.

- Apie tai nesakiau niekam, išskyrus jus. Ir nepasakysiu. Beje, Benai, jūsų vietoje aš tikriausiai viešai nekalbėčiau apie knygos siužetą. Jeigu Loreta Starčer paklaus, apie ką rašote, atsakykite - apie architektūrą.

- Tokį patarimą man jau davė.

- Be abejo, Suzana Norton.

Benas dirstelėjo į laikrodį ir pakilo.

- O dėl Suzanos...

- Sparną rėžiantis patinas visiškai apsiplunksnavęs, - pasakė Metas. - Beje, man dar reikia mokyklon, Benai. Eilinė mokyklinio spektaklio repeticija - didelės socialinės reikšmės komedijos, kurios pavadinimas - "Čarlio problema".

- Kokia gi jo problema?

- Spuogai, - atsakė Metas ir nusišypsojo.

Abu drauge pasuko durų link. Metas stabtelėjo apsivilkti seną nublukusį mokyklinį švarką.

Benas pamanė, kad nekreipdamas dėmesio į veidą, - protingą, bet svajingą ir kažkokį nekaltą, - pagal Meto figūrą greičiau palaikytum jį senstančiu lengvosios atletikos treneriu, o ne namisėda kalbininku.

- Paklausykit, - kreipėsi Metas, kai jiedu išėjo priebutin, - o ką jūs ketinate daryti penktadienį?

- Nežinau, - atsiliepė Benas. - Maniau, kad būtų neprošal nueiti su Suzana į kiną. Trumpai kalbant, ką nors panašaus.

- Man šovė į galvą kitkas, - tarė Metas. - Galbūt sudarome trise komisiją, nuvykstam aukštyn, prie Marsteno namo, ir prisistatom naujajam šeimininkui. Suprantama, miestelio vardu.

- Tik, žinoma, - patikslino Benas, - viso labo iš įprasto mandagumo, tiesa?

- Kaimas ateina papasakoti apie save naujam bendrijos nariui, - pritarė Metas.

- Šiandien pakalbėsiu su Suzana. Manau, ji pritars.

- Gerai.

Mirso "Sitroenas" murkdamas pajudėjo šalin, Metas pamojavo. Atsakydamas Benas pyptelėjo, ir netrukus užpakaliniai automobilio žibintai pranyko už kalvos. Variklio garsas išblėso, bet Metas dar gerą minutėlę stovėjo ant priebučio, susikišęs rankas į švarko kišenes, nukreipęs žvilgsnį į namą ant kalvos.

3

Ketvirtadienio vakarą repeticijos nebuvo, ir apie devintą Metas užsuko pas Delą perleisti dvi ar tris stiklinaites alaus. Jeigu velnio neštas ir pamestas

Džimis Kodis nebūtų jam nuo nemigos išrašęs šios priemonės, Metas patsai tą padarytų.

Tais vakarais, kai negrojo muzikantai, pas Delą praktiškai buvo tuščia. Metas pamatė tik tris pažįstamus: Landūną Kreigą, lėtai tuštinantį kamputyje bokalą alaus, Floidą Tibitsą su griausmo debesimis ant kaktos (šią savaitę jis tris kartus kalbėjosi su Suzana, dusyk - telefonu ir kartą akis į akį Nortonų svetainėje, tačiau nesėkmingai) ir Maiką Rajersoną, sėdintį prie sienos vienoje iš tolimųjų kabinų.

Metas prisiartino prie baro, kur Delas Markis šluostinėjo stiklines ir per nešiojamą televizorių žiūrėjo "Aironsaidą".

- Sveikas, Metai. Kaip reikalai?

- Puikiai. Ramus vakaras.

Delas gūžtelėjo pečiais.

- Taip. Geitso kintetryje suka porą filmų su motociklais. Su jais negaliu rungtis. Stiklinaitę ar bokalą?

- Duok bokalą.

Delas pripildė bokalą, nupūtė putą ir įpylė dar kelis colius. Metas atsiskaitė ir sekundėlę paabejojęs patraukė Maiko kabinos link. Maikas, kaip ir didesnioji Valdos jaunimo dalis, mokėsi vienoje iš klasių, kurioje Metas dėstė anglų kalbą. Be to, Metui jis patiko: būdamas vidutinių gabumų, vaikinas pasiekdavo daug aukštesnį nei vidutinis, lygį, kadangi plušo iki devinto prakaito, daug sykių klausinėdamas, ko nesuprato, kol pagaliau perprasdavo esmę. Ir dar jis gebėjo juokauti, turėjo švarų humoro jausmą ir išdidžią laikyseną - dėl to buvo klasės numylėtinis.

- Sveikas, Maikai, - pasisveikino Metas. - Galima prie tavęs prisėsti?

Maikas Rajersonas pakėlė akis, ir Metas pajuto - tarsi būtų prisilietęs laido su elektros srove. Pirmiausiai pamanė: *narkotikai. Stiprūs narkotikai.*

- Žinoma, misteri Berkai. Sėskit, - apatiškas balsas, oda baisios, nesveikai baltos spalvos, po akimis - gilūs tamsūs šešėliai. Pačios akys atrodė nenormaliai didelės ir karščiuojančios. Kavinės prietemoje Maiko ranka po stalu judėjo lėtai, kaip kokio vaiduoklio. Priešais jį stovėjo nepaliestas alaus stiklas.

- Kaip gyvenimas, Maikai? - tramdydamas rankų virpulį, Metas prisipylė savo bokalą. Paties Meto gyvenimas visuomet priminė grafiką su pakilimų ir nusileidimų moduliacijomis (o ir tie paskutinieji trylika metų po mokytojo motinos mirties buvo prieškalnėje), ir jo tiesų, lygų tekėjimą mažai kas keitė. Pavyzdžiui, tai, kaip apgailėtinai baigdavo savo dienas kuris nors iš jo mokinių. Bilas Roikas užsimušė su malūnsparniu Vietname, kai buvo telikę du mėnesiai iki kovos veiksmų nutraukimo. Salę Grir (vieną iš pačių nuostabiausių ir gyviausių Meto mokinių) į aną pasaulį pasiuntė girtas draugužis, kai mergina pasakė, jog ketina nutraukti su juo ryšius. Geris Koulmenas apako, nusilpus kažkokiam paslaptingam regos nervui. Badžio

Meiberio brolis Dugas (vienintelis geras vaikinukas visame puspročių klane) nuskendo "Senojo sodo" pliaže... o kur dar narkotikai - mažytė mirtis. Ne visi įpuolusieji į Letos vandenis manė esant reikalinga juose maudytis, tačiau netrūko ir tokių, kurie kliedesius pavertė savo duona kasdienine.

- Gyvenimas? - lėtai pratarė Maikas. - Nežinau, misteri Berkai. Nepasakyčiau, kad labai.

- Kokion bjaurybėn įklimpai, Maikai? - atsargiai paklausė Metas.

Maikas pasižiūrėjo į jį nieko nesuprasdamas.

- Į kokius narkotikus, - patikslino Metas. - Morfijų? Opijų? Kokainą? Ar šituos...

- Narkotikai čia niekuo dėti, - atsakė Maikas. - Man atrodo, susirgau.

- Teisybę sakai?

- Gyvenime nesu sėdęs ant narkotikų, - pralemeno Maikas, ir tai, regis, pareikalavo iš jo siaubingų pastangų. - Tik žolelių parūkydavau... Bet štai jau keturi mėnesiai kaip jų nemėginau. Sergu... Susirgau, man atrodo, pirmadienį. Suprantat, sekmadienį vakare užmigau Harmonihile ir prabudau tik pirmadienio rytą, - jis lėtai pakratė galvą. - Jaučiausi šlykščiai. Ir nuo to laiko su kiekviena diena darosi vis blogiau, - jis atsiduso, ir Metui pasirodė, kad Maiko krūtinė suvirpėjo nuo švokščiančio kvėptelėjimo kaip negyvas lapelis ant lapkričio klevo.

Metas susirūpinęs pasislinko pirmyn.

- Tai atsitiko po Denio Gliko laidotuvių?

- Aha, - Maikas vėl pažvelgė į jį. - Kai visi išsiskirstė po namus, aš sugrįžau baigti darbą, bet tas šiknius... prašau atleisti, misteri Berkai... tas Rojalas Snou taip ir nepasirodė. Laukiau jo ilgai, ir štai tuomet, ko gero, pradėjau sirgti, kadangi nuo visko, kas buvo paskui... velnias, skauda galvą. Sunku galvoti.

- O ką prisimeni, Maikai?

- Ką prisimenu? - Maikas įsmeigė akis į auksinę alaus stiklo gelmę, stebėdamas burbuliukus, kaip šie atsiskiria nuo sienelių ir kyla paviršiun išleisti juose susikaupusias dujas. - Prisimenu giedojimą, - pagaliau ištarė. - Malonesnio giedojimo nesu girdėjęs. Ir toks jausmas, tarytum... tarytum skęstum. Bet malonus. Tiktai akys. *Akys.*

Sukryžiavęs rankas, jis apglėbė savo pečius ir sudrebėjo.

- Kieno akys? - paklausė Metas, pasilenkdamas dar arčiau.

- Raudonos. Klaikios akys.

- *Kieno?*

- Neprisimenu. Nebuvo jokių akių. Visa tai man prisisapnavo, - Metas tarytum regėjo, kaip Maikas stumia šalin savo prisiminimus. - Daugiau iš sekmadienio vakaro nieko neatsimenu. Pirmadienio rytą prabudau ant žemės ir pradžioje nė pasikelti nepajėgiau - toks jaučiausi pavargęs. Bet galų gale pakilau. Patekėjo saulė, aš pabūgau, kad galiu perkaisti, ir nukiūtinau

miškan, prie upelio. Vėl pasijutau nusiplūkęs. Klaikiai nusiplūkęs. Todėl vėl priguliau. Ir išmiegojau... na, iki ketvirtos ar penktos valandos, - jis tyliai, šnarančiai nusijuokė. - O kai prabudau, buvau visas apibiręs lapais. Tiesa, jaučiausi kiek geriau. Pakilau ir grįžau prie savo mašinos, - Maikas lėtai persibraukė delnu veidą. - Ko gero, darbą prie Glikų mažylio sekmadienio vakarą užbaigiau. Keista, bet šito nė neprisimenu.

- Užbaigei?

- Na, buvo Rojalas atėjęs, ar ne, bet kapas pasirodė užverstas. Užklota velėna ir taip toliau. Atlikta gerai. Bet kaip šitai padariau, neprisimenu. Tikriausiai man iš tiesų buvo prastai.

- O kur buvai pirmadienio vakarą?

- Savo namuose, kurgi daugiau.

- O kaip jauteisi antradienio rytą?

- Antradienio rytą aš apskritai nepabudau. Pramiegojau ištisą dieną. Atsipeikėjau tik vakare.

- Ir kaip jauteisi?

- Siaubingai. Kojos buvo kaip guminės. Mėginau nueiti vandens atsigert, bet vos neparvirtau. Virtuvėn teko trepenti pasiramstant į baldus. Jaučiausi silpnas kaip kačiukas, - Maikas paniuro. - Vakarienei atsidariau skardinę troškintos mėsos - žinote, tą šlamštą “Dinti Mur” - tačiau suvalgyti neįstengiau. Pasižiūriu - ir varo lauk. Kaip smarkiai pagiringam į maistą žiūrėti.

- Taip nieko ir nevalgei?

- Stengiausi, bet viską išvėmiau. Po to pasijutau kiek geriau. Išėjau iš namų, šiek tiek pavaikštinėjau. Paskui patraukiau miegoti, - Maiko pirštai vedžiojo per apvalius alaus bokalo pėdsakus ant stalo. - Tik iš pradžių man buvo labai baisu. Na, kaip koks vaikigalis bijo Elamagusalumo. Aš apsukau namą ir įsitikinau, kad uždaryti visi langai. Kai nuėjau miegoti, visur palikau įjungtas šviesas.

- O vakar ryte?

- Hm-m? Ne... vakar atsibudau tik devintą vakaro, - vėl toks pats tylus trumpas juokas. - Prisimenu, dar pagalvojau: jeigu ir toliau šitaip tęsis, pramiegosiu viską pasaulyje. Ir kad šitaip būna numirus.

Metas rūškanai stebeilijo į jį. Floidas Tibitsas pakilo, įkišo į automatą dvidešimt penkių centų monetą ir ėmė stuksenti į muzikos taktą.

- Ir dar vienas keistas dalykas, - tarė Maikas. - Kai atsikėliau, langas miegamajame pasirodė atviras. Ko gero, pats jį atidariau. Sapnavau... kad už lango kažkas buvo ir aš pakilau... pakilau jį įsileisti. Na, tarsi eitum įsileisti seną draugą, kuris sušalo... arba yra išalkęs.

- Kas gi tai buvo?

- Tai buvo vien sapnas, misteri Berkai.

- Bet ką sapnavai?

- Nežinau. Ketinau užkąsti, bet vos apie tai pamaniau - bematant sukilo viduriai.

- Tad ką darei?
- Žiūrėjau televizorių, kol nesibaigė Džono Karsono laida. Jaučiausi kur kas geriau. O paskui nuėjau miegoti.
- Langus uždarei.
- Ne.
- Ir išmiegojai visą dieną?
- Pabudau per patį saulėlydį.
- Silpnumą jautei?
- Be abejo, - Maikas persibraukė per veidą ranka. - Man taip bloga! - riktelėjo lūžtančiu balsu. - Tai paprasčiausiai kažin kas panašaus į gripą, tiesa, misteri Berkai? Iš tiesų esu sveikas, ar ne?
- Nežinau, - atsakė Metas.
- Tikėjausi atsigauti keliais bokalais alaus, bet gerti irgi negaliu. Truktelėjau gurkšnelį, ir jis man atsistojo skersai gerklės, garbės žodis... kaip kamštis. Praėjusi savaitė... ji atrodo kaip baisus sapnas. Ir man baisu. Labai baisu, - jis prispaudė suliesėjusias rankas prie veido, ir Metas suprato, kad Maikas verkia.
- Maikai?
Atsakymo nesulaukė.
- Maikai, - Metas atsargiai atitraukė Maiko delnus nuo veido. - Norėčiau, kad šį vakarą važiuotum pas mane į namus. Norėčiau, kad pernakvotum mano svečių kambaryje. Važiuosi?
- Gerai. Man vis tiek, - Maikas letargiškai lėtai nusišluostė rankove akis.
- Ir dar norėčiau, kad rytoj nuvyktum su manimi pasirodyti daktarui Kodžiui.
- Gerai.
- Na, eime.
Metas pamanė, ar nevertėtų paskambinti Benui Mirsui, bet neskambino.

4

Kai Metas pasibeldė, Maikas Rajersonas tarė: “Įeikite”.
Metas įžengė su pižama.
- Ji bus didoka...
- Nereikia, misteri Berkai. Aš miegu su glaudėmis.
Dabar Maikas stovėjo nusirengęs, ir Metas pastebėjo, koks baisiai išblyškęs jo kūnas. Kaulai kyšojo kaip lenktos šukos.
- Pasuk galvą, Maikai. Štai čia.
Maikas paklusniai ją pakreipė.
- Maikai, iš kur pas tave šios žymės?
Maikas pasičiupinėjo kaklą žemiau žandikaulio kampo.
- Nežinau.

Metas neramiai sujudėjo. Paskui priėjo prie lango. Skląstis buvo patikimai užšautas, ir vis dėlto, sveikam protui nepaklūstantis nerimas privertė rankas triukšmingai pakelti langą aukštyn ir vėl jį uždaryti. Stiklą sunkiai slėgė lauko tamsa.

- Jei naktį ko nors prireiks, šaukis manęs. *Nesvarbu, ko.* Net jeigu prisisapnuos blogas sapnas. Pašauksi, Maikai?

- Taip.

- Aš nejuokauju. *Nesvarbu, ko.* Mano durys - tiesiai koridoriaus gale.

- Gerai.

Metas sutriko, jausdamas, kad galėtų padaryti dar šį tą, paskui išėjo.

5

Metas visai negalėjo sumerkti akių, ir nuo skambučio Benui Mirsui dabar sulaikė tik tai, jog jis suprato: Evos pansione visi miega. Ten gyvena daug senių, o telefono skambutis vėlyvą naktį reiškia tik vieną dalyką: kažkas numirė.

Vartydamasis lovoje, Metas sekė, kaip švytinti žadintuvo rodyklė slenka nuo vienuoliktos trisdešimt iki pusiaunakčio. Namuose viešpatavo nenatūrali tyla - galbūt dėl to, kad Metas sąmoningai nusiteikė išgirsti mažiausią triukšmelį. Namas buvo senas, tvirtai suręstas, todėl seniai nebesmego ir negirgždėjo. Tylą trikdė tik laikrodžio tiksėjimas ir silpnas vėjūkštis už lango. Šiokiadienių naktimis automobiliai Tegart Strymo keliu nevažinėdavo.

Tai, apie ką tu galvoji, - beprotybė.

Bet žingsnis po žingsnio Metą mygė atgalios ir vertė patikėti. Žinoma, paskubom peržiūrėdamas Denio Gliko atvejį, Džimis Kodis, kaip išsilavinęs žmogus, pirmiausiai pamanė kaip tik apie tai. Jiedu iš šios prielaidos tik pasijuokė. Galbūt dabar Metui buvo atlyginama už aną juoką.

Įbrėžimai? Tai žymės, o ne įbrėžimai. Tai skylutės.

Žmonės išmokyti tuo netikėti, kad į Kolridžo "Kristabel" arba Bremo Stoukerio piktas pasakas panašūs nutikimai - ne kas kita, kaip tik iškrypusi fantazija. Suprantama, pabaisos egzistuoja: tai tie, kurių pirštai priglausti prie atominių raketų paleidimo mygtukų šešiose valstybėse, oro piratai, tie, kurie užsiima masiniu žmonių naikinimu arba tokie, kurie prievartauja ir žudo vaikus. Bet šitokių dalykų... ne. Mums geriau žinoti. Velnio atžyma ant moters krūtinės - viso labo tik apgamas, prisikėlęs numirėlis, su įkapėmis stovintis prie žmonos durų, - tik kenčiąs lokomocinę ataksiją, o vaikų miegamojo kampe niurnantis ir besivaipantis baubas - tėra kalnas paklodžių. Kažkoks dvasią turintis asmuo paskelbė, kad netgi Viešpats, šis garbusis baltas burtininkas, yra miręs.

Maikas liko beveik be kraujo.

Iš koridoriaus nesklido joks garsas. Metas pamanė: miega kaip užmuštas. O kodėl gi negalėtų? Juk jis pasikvietė Maiką tik todėl, kad vaikinas kaip reikiant išsimiegotų ir jam netrukdytų... baisūs sapnai? Metas išlipo iš lovos, užžiebė šviesą ir prisiartino prie lango.

Iš šios vietos kaip tik matėsi Marsteno namo stogo žirgelis, padengtas mėnesienos šarma.

Aš bijau.

Tačiau reikalai buvo kur kas blogesni: Metas jautėsi persigandęs mirtinai. Jis mintyse perkratė visas priemones nuo negalavimo, apie kurį neįmanoma užsiminti balsu: česnakas, šventasis vanduo ir ostija, kryžius su nukryžiuotuoju, rožės, tekantis vanduo. Namuose nebuvo nieko šventinto. Nors Metas - metodistas, bažnyčion nėjo ir sielos gilumoje buvo įsitikinęs, kad Džonas Groginsas - didžiausias asilas Vakarų pasaulyje.

Vienintelis kulto objektas namuose buvo...

Nebyliame name tyliai, bet aiškiai nuskambėjo žodžiai, kuriuos ištarė Maiko Rajersono mirtinai apsnūdęs balsas.

- *Taip. Įeik.*

Metui užėmė kvapą, paskui išsiveržė lauk begarsio klyksmo atodūsis. Jis pajuto baimės kvaitulį. Pilvas pasidarė tarsi švininis. Genitalijos susitraukė. Kas, pasakykit dėl Dievo meilės, buvo pakviestas įeiti į jo namus?

Pasigirdo, kaip svečių kambaryje atsargiai atitraukia lango skląstelį. Paskui langą pastūmė aukštyn, cyptelėjo besitrinantis medis.

Galima buvo nulipti žemyn. Nubėgti į valgomąjį ir paimti nuo staliuko Bibliją. Bėgte grįžti viršun, trūktelėjimu atlapoti svečių kambario duris, aukštai iškelti Bibliją: *"Vardan Dievo Tėvo, Sūnaus ir Šventosios Dvasios, įsakau - pranyk...*

Bet kas buvo kambaryje?

Jei naktį ko nors prireiks, šaukis manęs.

Bet aš negaliu, Maikai. Aš senas žmogus. Man baisu.

Į Meto smegenis įsirėžė naktis, paversdama jas klounada siaubą keliančių vaizdinių, kurie šoko, čia išnirdami iš tamsos, čia vėl pranykdami joje. Balti klouniški veidai, didžiulės akys, aštrūs dantys. Iš šešėlių išsėlindavo siluetai su ilgomis rankomis, jos tiesėsi prie... prie... Sudejavęs Metas užsidengė rankomis veidą.

Negaliu. Bijau.

Mokytojas nebūtų įstengęs pakilti, net jeigu imtų suktis jo paties miegamojo durų žalvarinė rankena. Baimė jį paralyžiavo. Pasiutusiai gailėjosi, kad vakare nuvažiavo pas Delą.

Man baisu.

Ir bejėgiškai sėdėdamas ant lovos, suėmęs galvą rankomis, baisioje, slegiančioje namo tyloje Metas išgirdo aukštą, piktdžiugišką vaikišką juoką...

...o paskui čiulpsėjimą.

Antra dalis

PLOMBYRO IMPERATORIUS

Pakviesk vyniotoją cigarų raumeningą
ir liepk jam suvaryt
į puodelius varškės gašlybę.
Tegu mergaitės dykinės, vilkės suknelėm
įprastom, tegu berniukai neš gėles
į mėnesio senumo laikraščius susukę.
Tepasirodys tariamoji pabaiga.
Plombyro imperatorius - vienintelis valdovas.

Spintelėj be trijų stiklinių rankenėlių
surask paklodę su trimis balandžiais,
kuriuos jinai pati išsiuvinėjo.
Paskui ištiesk, užkloki veidą,
o kyšančios sustingę kojos
primins jos šaltį ir nebylią rimtį.
Šviestuvas blės, prapuls šviesa.
Plombyro imperatorius - vienintelis valdovas.

Volesas Stivensas

...Šioje kolonoje
skylė. Ar tu matai
Mirties Karalienę?

Georgas Seferis

Aštuntas skyrius

BENAS (III)

1

Ko gero, beldėsi jau seniai - barbenimas tarsi aidas sklido jo sapno gatvėmis, o Benas tuo metu kovojo su įmigiu. Aplink viešpatavo tamsa; mėgindamas sugriebti laikrodį ir prisikišti prie veido, nužėrė jį ant grindų. Pasijuto išmuštas iš vėžių ir išgąsdintas.

- Kas ten? - šūktelėjo jis.

- Eva, misteri Mirsai. Jus kviečia prie telefono.

Jis pakilo, apsimovė kelnes ir iki pusės nuogas atidarė. Ten stovėjo Eva Miler, įsisupusi į baltą frotinį chalatą, buku, dar pusiau miegančio žmogaus veidu. Jiedu vienas kitą nužvelgė, ir Benas pamanė: *kažkas susirgo? numirė?*

- Iš toli?

- Ne, tai Metju Berkas.

Evos atsakymas nenuramino.

Kuri valanda?

- Šiek tiek po keturių. Sprendžiant iš balso, misteris Berkas labai sunerimęs.

Benas nusileido žemyn ir paėmė ragelį.

- Klausau, Metai.

Metas tankiai alsavo į ragelį. Kvėptelėjimai prasiveržsaid trumpais staigiais kūkčiojimais.

- Benai, ar galite atvažiuoti? Tuoj pat?

- Taip, žinoma. O kas nutiko. Jūs susirgote?

- Ne telefonu. Tiesiog atvažiuokite.

- Po dešimties minučių prisistatau.

- Benai...

- Taip?

- Ar neturite kryželio su nukryžiuotuoju. Arba škaplierių su Šventuoju Kristoforu. Ko nors panašaus?

- Ne, po velniais. Aš baptistas... buvęs.

- Tiek to. Atvažiuokite kuo greičiau.

Benas pakabino ragelį ir paskubom sugrįžo į viršų. Eva stovėjo padėjusi ranką ant turėklų stulpelio, veide atsispindėjo nerimas ir neryžtingumas: viena vertus, knietėjo sužinoti, kita vertus, nesinorėjo kištis į nuomininko reikalus.

- Misteri Mirsai, misteris Berkas serga?

- Sako, kad ne. Jis paprasčiausiai manęs paprašė... Ar jūs katalikė?

- Mano vyras buvo katalikas.

- Ar turite kryželį, arba rožančių, arba škaplierių su Šventuoju Kristoforu?
- Na... miegamajame - mano vyro kryželis... aš galėčiau...
- Būkit tokia maloni.
Ji nuėjo koridoriumi, kailinėmis šlepetėmis šiurendama per išblukusias kilimo juostas. Benas užbėgo į kamabarį, užsimetė vakarykščius marškinius ir basnirčia įšoko į sportinius batelius. Kai vėl išėjo koridoriun, prie durų stovėjo Eva, rankoje laikydama kryželį, kuris švystelėjo dulsvu sidabru.
- Ačiū, - tarė Benas, paimdamas nukryžiuotąjį.
- Misteris Berkas jūsų šito prašė?
- Taigi.
Dar labiau atitokusi nuo mieguistumo, ji susiraukė.
- Jis ne katalikas. Kiek žinau, į bažnyčią neina.
- Bet jis man nieko nepaaiškino.
- A, - supratingai linktelėjusi, atidavė jam kryželį. - Prašyčiau saugoti. Jis man labai brangus.
- Suprantu. Nesijaudinkite.
- Tikiuosi, misteriui Berkui nieko blogo neatsitiko. Jis - geras žmogus.
Benas nusileido žemyn ir išėjo į priebutį. Jis negalėjo laikyti kryželio ir tuo pat metu išsitraukti mašinos raktelių, bet užuot paprasčiausiai perėmęs nukryžiuotąjį iš dešinės rankos į kairę, pasikabino jį ant kaklo. Sidabras jaukiai nuslydo marškiniais, bet sėsdamas į automobilį Benas vargu ar jautė nors šiokį tokį nusiraminimą.

2

Pirmajame Meto namo aukšte švietė visi langai. Kai "Sitroeno" žibintai nutvieskė fasadą, Metas pravėrė duris ir laukė, kol Benas priartės.
Benas ėjo takeliu namo link, praktiškai pasiruošęs viskam, bet Meto veidas vis tiek jį sukrėtė. Jis buvo mirtinai išblyškęs, lūpos virpėjo. Išplėstos akys, atrodė, nemirksėjo.
- Eime virtuvėn, - pasikvietė jis.
Benas peržengė slenkstį. Kai atsidūrė viduje, iš koridoriaus krintančioje šviesoje sublizgo kryžius.
- A, atnešėte.
- Tai Evos Miler. O kas atsitiko?
Metas pakartojo:
- Virtuvėn.
Kai juodu ėjo pro laiptus, vedančius į antrąjį aukštą, Metas dirstelėjo aukštyn ir tarsi atšlijo. Dabar virtuvės stalas, už kurio jie valgė spageti, buvo tuščias, neminint trijų dalykų, iš kurių du kėlė keistą įspūdį: šalia kavos puodelio gulėjo senoviška Biblija su apkaustais ir trisdešimt aštunto kalibro revolveris.

- Bet kas gi nutiko, Metai? Jūs atrodote siaubingai!

- Galbūt man viskas prisisapnavo, bet, ačiū Dievui, jūs čia, - paėmęs revolverį, mokytojas neramiai vartaliojo jį rankose.

- Pasakokite. Ir liaukitės žaisti šiuo daikčiuku. Jis užtaisytas?

Metas padėjo pistoletą ir išskėstais rankos pirštais perbraukė plaukus.

- Taip, užtaisytas. Nors, man regis, iš jo - jokios naudos... štai nebent nusišauti. - Jis nusijuokė - skausmingai, trūkčiojamai, tarsi būtų sutraškėjęs stiklas.

- Liaukitės.

Griežtas tonas paveikė keistai nejudrią Meto akių išraišką. Jis pakratė galvą - ne taip, kaip ką nors neigiantis žmogus, o taip, kaip nusipurto iš vandens išlipantys kai kurie žvėrys.

- Viršuje negyvėlis, - tarė Metas.

- Kas?

- Maikas Rajersonas. Miesto ūkio darbuotojas. Žemėtvarkininkas.

- Jūs įsitikinęs, kad jis negyvas?

- Vidum jaučiu, nors pas jį užlipęs nebuvau. Neišdrįsau. Kadangi gali būti ir taip, kad tam tikru atžvilgiu jis nėra miręs.

- Metai, jūsų žodžiuose nėra sveikos nuovokos.

- Manote, kad pats šito nesuprantu? Tai, ką kalbu - paistalai, o tai, ką galvoju - beprotybė. Bet, išskyrus jus, daugiau neturėjau kam skambinti. Jūs - vienintelis žmogus visoje Zalės Valdoje, kas galėtų... galėtų... - Metas papurtė galvą ir pradėjo iš naujo. - Mudu šnekėjomės apie Denį Gliką.

- Taip.

- Ir apie tai, kad jis numirė greičiausiai nuo piktybinės anemijos... kaip pasakytų mūsų senoliai, “paprasčiausiai sunyko”.

- Taip.

- Jį laidojo Maikas. Ir Vino Perintono šunį, užmautą ant Harmonihilo vartų, taip pat rado Maikas. Maiką Rajersoną sutikau vakar vakare pas Delą ir...

3

- ...ir nepajėgiau ten įeiti, - baigė pasakoti Metas. Nepajėgiau. Beveik keturias valandas prasėdėjau ant lovos. Paskui kaip voras nuropojau žemyn ir paskambinau jums. Ką pasakysite?

Nusikabinęs nuo kaklo kryželį, Benas mąsliai palietė pirštais plonos grandinėlės kauburiuką. Buvo beveik penkta valanda, dangus rytuose ėmė rausvėti. Įjungta dienos šviesos lempa virš galvos pabalo.

- Manau, geriausia būtų pakilti į svečių kambarį ir pasižiūrėti. Man atrodo, dabar nieko daugiau negalime padaryti.

- Dabar, kai į langą plūsta šviesa, visa tai atrodo kaip pamišėlio košmaras, - Metas netvirtai nusijuokė. - Tikiuosi, kad taip yra iš tiesų. Tikiuosi, Maikas miega kaip kūdikis.

- Na, eikime pažiūrėti.

Metas pasistengė suvaldyti virpančias lūpas.

- Gerai, - jis nuleido akis į stalą, paskui klausiamai pažvelgė į Beną.

- Suprantama, - atsakė Benas ir užkabino ant Meto kaklo kryželį.

Metas droviai nusijuokė:

- Su juo iš tikrųjų jaučiuosi geriau. Manote, kai mane veš į beprotnamį, tai leis jo nenusiimti?

Benas paklausė:

- Pistoleto reikia?

- Ko gero, ne. Nes įsikišiu už kelnių juosmens ir persišausiu kiaušus.

Jiedu patraukė viršun. Benas ėjo pirmas. Laiptai baigėsi į abi puses besidriekiančiu koridoriumi. Viename jo gale pro praviras Meto miegamojo duris, ant oranžinio kilimėlio krito blausios šviesos pluoštas.

- Ne ten, - tarė Metas.

Benas nuėjo iki koridoriaus galo ir sustojo priešais svečių kambario duris. Jis netikėjo tąja baisenybe, kurią turėjo omeny Metas, bet vis tiek pajuto, kaip jį užplūsta tokios juodos baimės banga, kokios dar niekada nebuvo patyręs.

Tu praveri duris - ir jis kybo po sija. Pabrinkęs, pajuodavęs, išsipūtęs veidas. O paskui prasimerkia akys, jos iššoka iš akiduobių, bet MATO tave ir džiaugiasi, kad atėjai...

Visi iki vieno jausmai atsiliepė į sukilusius jauno žmogaus prisiminimus taip stipriai, kad akimirkai Beną suparalyžiavo. Jis netgi užuodė tinko kvapą bei susisukusių lizdus graužikų smarsą. Atrodė, kad už šių paprastų lakuotų svečių kambario durų - visos pragaro paslaptys.

Paskui Benas pasuko rankenėlę ir pastūmė duris. Už nugaros Metas tvirtai spaudė delne Evos kryželį.

Svečių kambario langas žvelgė tiesiai į rytus, kur viršutinis saulės kraštelis ką tik nutvieskė horizontą. Pirmieji skaidrūs žėrintys spinduliai švietė tiesiai į langą, pluoštu krisdami ant baltos lininės paklodės, kurią Maikas buvo užsitraukęs iki krūtinės, ir nusėdami ją retomis auksaspalvėmis dėmelėmis. Dirstelėjęs į Metą, Benas linktelėjo.

- Viskas gerai, - sušnabždėjo. - Miega.

Metas šaltai tarė:

- Langas praviras. O buvo uždarytas ir užšautas. Pats patikrinau.

Beno žvilgsnis sustojo ties viršutiniu nepriekaištingai išlygintos paklodės krašteliu. Ten matėsi vienas vienintelis kraujo lašelis, išdžiūvęs iki rudos spalvos dėmelės.

- Man atrodo, jis nekvėpuoja, - tarė Metas.

Benas žengė kelis žingsnius pirmyn, paskui sustojo.

- Maikai? Maikai Rajersonai. Pabuskite, Maikai.

Jokio atsako. Maiko blakstienos ramiai ilsėjosi. Susivėlę plaukai buvo pasklidę ant kaktos. Benas pamanė, kad pirmoje švelnioje ryto šviesoje Maikas atrodė ne tik gražus - jis buvo nuostabus kaip graikiškos skulptūros profilis. Ant skruostų žydėjo lengvas raudonis, o kūnas buvo praradęs tą mirtiną blyškumą, apie kurį kalbėjo Metas - tik sveikos odos tonai.

- Žinoma, kad kvėpuoja, - su tam tikru nekantrumu pratarė Benas. - Tiesiog stipriai įmigęs. Maikai... - jis palietė ranką ir nesmarkiai papurtė Rajersoną. Ant krūtinės lengvai uždėta kairioji Maiko ranka glebiai nusviro nuo lovos, pirštų sąnarių kauliukais barkštelėdama į grindis, tarytum Rajersonas būtų prašęs leidimo įeiti.

Metas žingtelėjo artyn, pakėlė šią glebią ranką ir prispaudė prie riešo savo smilių.

- Pulso nėra.

Jis norėjo skubiai ją paleisti, bet prisiminė kraupų sąnarių kauliukų kaukštelėjimą į grindis ir Rajersono ranką vėl paguldė ant krūtinės. Toji vėl nuslydo žemyn. Pasilenkęs grąžino ją į vietą ir paguldė tvirčiau.

Benui netilpo galvoje. Rajersonas miegojo, turėjo miegoti. Sveika veido spalva, aiškus raumenų tvirtumas, tarsi įkvėpimui pravertos lūpos... Jį užplūdo nerealumo pojūtis. Riešu prisilietė Rajersono peties ir pajuto šaltą odą. Paseilėjęs pirštą, palaikė prie pravertų lūpų. Nieko. Nė menkiausio dvelktelėjimo.

Jiedu su Metu susižvalgė.

- O žymės ant kaklo? - paklausė Metas.

Benas suėmė pirštais Rajersono smakrą ir lėtai pasuko galvą. Skruostas, kuris matėsi, prigludo prie pagalvės. Nuo šio judesio kairioji ranka pasislinko ir kauliukai vėl atsitrenkė į grindis.

Ant Maiko kaklo nebuvo jokių žymių.

4

Abudu vėl sėdėjo už stalo virtuvėje. Buvo trisdešimt penkios minutės po penkių. Juos pasiekdavo storas Grifeno karvių mykimas, - jas varė į rytinę ganyklą - žemyn kalva, už krūmokšnių ir pamiškės juostos, slepiančios nuo akių Tegart Strymą.

- Jei tikėtume folkloru, žymės išnyksta, - netikėtai tarė Metas. - Kai auka miršta, žymės išnyksta.

- Žinau, - atsiliepė Benas. Tai jis prisiminė ir iš Stoukerio “Drakulos”, ir iš Hamerio filmų, kuriuose vaidino Kristoferis Li.

- Mes turime pradurti jam širdį uosiniu strypu.

- Gerai pagalvokit, - gurkštelėdamas kavos, tarė Benas. - Teisme būtų velniškai sunku visa tai paaiškinti. Už lavono išniekinimą geriausiu atveju atsidursite kalėjime. Bet greičiau pateksite į beprotnamį.

- Manote, kad išprotėjau? - ramiai paklausė Metas.
- Ne, - be jokios abejonės atsakė Benas.
- Tikite manimi, kad buvo žymės?
- Nežinau. Tikriausiai privalėčiau. Kodėl turėtumėt mane apgaudinėti? Iš to jums jokios naudos. Štai jeigu būtumėt jį nužudęs, tuomet meluotumėt. Man atrodo taip.
- Tarkim, jog taip ir buvo, - pasakė Metas, stebėdamas Beną.
- Tam prieštarauja trys dalykai. Pirmasis - jūsų motyvai. Atleiskit man, Metai, bet dėl klasikinių - pavydo arba pinigų - jūs paprasčiausiai per senas. Antra, kaip galėjote tai padaryti? Jei nunuodijote, Maikas turėjo išsiskirti su gyvenimu ne taip jau lengvai - dabar gi be jokių abejonių matyti, jog jis numirė gana ramiai. Iš karto atkrenta įprastų nuodų galimybė.
- O koks trečiasis jūsų argumentas?
- Nė vienas žudikas, būdamas sveiko proto ir norėdamas paslėpti nusikaltimą, nesugalvotų tokios istorijos kaip jūsiškė. Tai būtų beprotybė.
- Mes vis grįžtame prie mano psichinės būklės, - pastebėjo Metas. Jis atsiduso. - Taip ir maniau.
- *Aš* nelaikau jūsų bepročiu, - patikino Benas, pabrėždamas pirmąjį žodį. - Atrodote pakankamai nuovokus.
- Bet juk jūs nesate gydytojas, ar ne? - paklausė Metas. - O bepročiams kartais puikiai sekasi apsimesti normaliais.
Benas sutiko:
- Kokias tada galima padaryti išvadas?
- Vis tas pačias.
- Ne. Nė vienas iš mūsų negali sau to leisti, kadangi viršuje - negyvėlis, ir labai greitai teks aiškinti, iš kur jis ten atsirado. Konsteblis panorės sužinoti, kas atsitiko. Medicinos ekspertas - taip pat. Apskrities šerifas irgi. Metai, ar galėjo taip būti, kad Maikas Rajersonas visą savaitę sirgo kažkokia virusine liga ir atsitiktinai pasiprašė jūsų globos?
Pirmą kartą, jiems nusileidus į apačią, Metas parodė savo jaudinimąsi.
- Benai, aš gi jums pasakojau, ką jis pasakė! Mačiau žymes ant jo kaklo! Ir girdėjau, kaip jis kažką kvietė į mano namus! O paskui išgirdau... Viešpatie, aš išgirdau juoką! - Meto žvilgsnis vėl pasidarė keistai beprasmiškas.
- Na gerai, - tarė Benas. Jis pakilo ir nuėjo prie lango, stengdamasis tvarkingiau surikiuoti mintis. Mąstyti ne itin sekėsi. Kaip jis ir sakė Suzanai, padėtis, ko gero, pasidarė nebevaldoma.
Jis žvelgė Marsteno namo pusėn.
- Metai, jūs suprantate, kas atsitiks, jei bent žodeliu išsitarsite apie tai, ką prikalbėjote man?
Metas neatsakė.
- Pamatę jus gatvėje, žmonės už jūsų nugaros ims sukinėti pirštais prie smilkinio. Berniūkščiai puls ieškoti vaškinių Helouvino ilčių, kad galėtų

iššokti prieš jus iš savo gyvatvorės šaukdami "Bū-ū!". Kas nors sugalvos maždaug tokį eilėraštuką: "Negaliu ilgiau ištvert, tavo kraują einu gert!" Aukštesniųjų klasių mokiniai jį pasigaus, ir eilėraštukas skambės įkandin jūsų mokyklos koridoriais. Kolegos ims dėbčioti keistais žvilgsniais. Galbūt pasitaikys anoniminių skambučių, kai žmonės prisistatys Deniu Gliku arba Maiku Rajersonu. Jie pavers jūsų gyvenimą košmaru. Ir per pusmetį išgyvendins jus iš miesto.

- Ne. Jie mane pažįsta.

Benas pasitraukė nuo lango.

- Pažįsta? Ką jie apie jus žino? Kad senas keistuolis vienišius gyvena Tegart Strymo kelyje. Patsai faktas, kad jūs nevedęs, gali paskatinti miestelį patikėti, jog esate nepilno proto. O kaip aš galėčiau jus palaikyti? Mačiau kūną - štai ir viskas. Net jeigu būčiau matęs ką nors daugiau, jie paprasčiausiai pasakytų: tai pašalinis. Galbūt net imtų vienas kitam pasakoti, esą mudu - porelė pederastų, ir iš to kyla visi mūsų keistumai.

Metas nenuleido nuo jo akių, kuriose lėtai ėmė įsižiebti siaubas.

- Vienas žodelis, Metai, ir jo užteks, kad Zalės Valdoje taptumėte pasmerktu žmogumi.

- Jei taip, nieko nepadarysi.

- Ne. Jūs turite tam tikrą teoriją, kas nužudė Maiką Rajersoną. Manau, kad tą teoriją nesunku patvirtinti arba paneigti. O aš pats patekau velnias žino į kokią aklavietę. Negaliu patikėti, kad esate nepilno proto. Patikėti, kad Denis Glikas sugrįžo iš ano pasaulio ir savaitę gėrė Maiko Rajersono kraują, o paskui jį pribaigė, taip pat negaliu. Bet pamėginsiu šią idėją patikrinti. O jums reikės man pagelbėti.

- Kaip?

- Paskambinkit savo gydytojui - regis, jo pavardė Kodis? Paskui paskambinkit Parkinsui Džilespiui. Tegul visus reikalus įsuka mašina. Savo istoriją papasakosite taip, tarsi naktį nieko nebūtumėte girdėjęs. Jūs nuvažiavote pas Delą, prisėdote prie Maiko. Jis pasiguodė, kad nuo praėjusio sekmadienio jaučiasi nesveikas. Pakvietėte vaikiną pas save. Šiandien ryte, apie pusę keturių, užlipote pasižiūrėti, kaip jis jaučiasi, negalėjote prižadinti ir paskambinote man.

- Ir viskas?

- Taip. Kalbėdamas su Kodžiu, nė neužsiminkite, kad Maikas numirė.

- Ne, numirė...

- Viešpatie, iš kur jūs galite žinoti, ar taip, ar ne? - pratrūko Benas. - Jūs ieškojote pulso ir nesugebėjote jo rasti, aš mėginau pajusti kvėpavimą - ir neįstengiau. Jei man šautų į galvą, kad kas nors nuspręs tokiu pagrindu užkasti mane į kapą, aš, velniai griebtų, skuosčiau šalin kaip įkirptas. Ypač, jeigu atrodyčiau panašiai į jį.

- Tai jus jaudina ne mažiau už mane, ar ne?

- Taip, jaudina, - prisipažino Benas. - Jis, po galais, panašus į vaškinę figūrą.

- Na gerai, - tarė Metas. - Kalbate protingai... kiek tai įmanoma panašiomis aplinkybėmis. Galų gale aš tikriausiai prišnekėjau daug nesąmonių.

Benas jau ketino prieštarauti, bet Metas mostelėjo ranka.

- Na, padarykim prielaidą... tik prielaidą... kad mano pirmasis įtarimas teisingas. Uždėjęs ranką ant širdies, pasakykite, ar norėtumėte, kad egzistuotų bent pati mažiausia tokios rūšies galimybė? Galimybė, kad Maikas... sugrįžtų?

- Jau sakiau, kad šią teoriją gana nesunku ir patvirtinti, ir paneigti. Be to, mane jaudina visai kas kita.

- Kas gi?

- Minutėlę. Pradėkim iš pradžių. Ir įrodymas, ir paneigimas neturėtų būti kuo nors daugiau nei logikos pratimu - galimybių atmetimu. Pirmoji galimybė: Maikas numirė nuo ligos, kurią sukėlė virusas arba kas nors panašaus. Kaip šitai patvirtinti arba atmesti?

Metas trūktelėjo pečiais.

- Ko gero, medicininiais tyrimais.

- Visiškai teisingai. Tokiu pat būdu mes patvirtiname arba atmetame tai, kad šis reikalas nešvarus. Jeigu Maiką kažkas nunuodijo arba privertė praryti gabalėlį viela įdaryto saldainio.

- Ir anksčiau pasitaikydavo, kad žmogžudysčių neišaiškindavo.

- Be abejo. Bet aš dedu viltis į medicinos ekspertizę.

- O jeigu ekspertas prieis išvados "dėl neaiškių aplinkybių"?

- Tuomet, - lėtai pratarė Benas, - po laidotuvių galėsim nueiti prie kapo ir įsitikinti, ar neatgis ir šis. Jeigu atgis, - kuo aš nesu tikras, - mudu suprasime, kas ir kodėl. O jeigu ne, paaiškės tai, kas mane neramina.

- Mano beprotystės faktas, - pratarė Metas. - Benai, prisiekiu motinos vardu, žymės ant kaklo buvo, girdėjau, kaip atidarinėjo langą, ir...

- Aš jumis tikiu, - ramiai tarė Benas.

Metas užsikirto. Veidas priminė žmogų, kuris susikaupė prieš katastrofą, bet ji taip ir neįvyko.

- Tikrai? - paklausė nepasitikėdamas.

- Kitaip sakant, aš atsisakau tikėti, kad jūs praradote protą arba regėjote haliucinaciją. Aš pats kartą išgyvenau... tai buvo susiję su namu ant kalvos... - ji verčia mane visa siela užjausti žmones, kurių pasakojimai racionalaus žinojimo šviesoje atrodo absoliučiai beprotiški. Kada nors jums apie tai papasakosiu.

- Kodėl ne dabar?

- Nėra laiko. Jums reikia skambinti. Beje, dar vienas klausimas. Apmąstykite jį rimtai. Jūs turite priešų?

- Nė vieno, kuris galėtų ryžtis tokiam dalykui.

- Galbūt buvęs mokinys, širdyje ilgai nešiojęs skriaudą?

Metas, tiksliai žinodamas, kiek gali nulemti savo mokinių gyvenimus, mandagiai nusijuokė.

- Gerai, - tarė Benas. - Patikėsiu jūsų žodžiu. - Jis pakratė galvą. - Nepatinka man visa tai. Pradžioje tas šuo ant kapinių vartų. Paskui dingsta Ralfas Glikas, miršta jo brolis, miršta Maikas Rajersonas. Galbūt visa tai kaip nors susiję. Bet visa tai... nepatinka.

- Geriau paskambinsiu Kodžiui į namus, - pakildamas tarė Metas. - Parkinsas irgi bus namuose.

- Į mokyklą taip pat paskambinkite ir praneškite, kad susirgot.

- Iš tiesų, - Metas nusijuokė nevaržomu juoku. - Pirmoji dėl ligos praleista diena per trejus metus. Tikrai rimta priežastis.

Jis nuėjo į svetainę ir ėmė skambinti, po kiekvieno surinkto telefono numerio ilgokai palaukdamas, kad skambučiai pažadintų miegančiuosius. Matyt, Kodžio žmona nukreipė jį į Kamberlendo ligoninės priimamąjį, kadangi jam teko surinkti kitą numerį, paprašyti Kodžio ir po trumpos pauzės išdėstyti savo istoriją. Padėjęs ragelį, jis šūktelėjo virtuvėn.

- Džimis atvyks po valandos.

- Gerai, - atsiliepė Benas. - Lipu į viršų.

- Tik nieko nelieskite.

- Neliesiu.

Nusigavęs iki antrojo aukšto aikštelės, jis išgirdo, kaip Metas atsakinėja telefonu į Parkinso Džilespio klausimus, bet nužingsniavo koridoriumi, ir žodžiai už nugaros pavirto neaiškiais garsais. Jis įsistebeilijo į svečių kambario duris, ir vėl apėmė siaubas - pusiau išsigalvotas, pusiau iškilęs iš atminties. Mintyse Benas regėjo, kaip žingteli į priekį, pastumia duris. Jos atsilapoja. Kambarys atrodo daug didesnis negu yra iš tiesų, tarsi į jį žiūrėtų vaikas. Kūnas guli taip pat, kaip jie paliko - kairioji ranka nukarusi ant žemės, skruostas prispaustas prie užvalkalo, ant kurio dar matosi raukšlės nuo gulėjimo spintoje. Staiga atsimerkia akys. Jos kupinos buko gyvuliško triumfo. Girgždėdamos užsiveria durys. Kairė ranka pakyla - sulenkti pirštai atkištais nagais, lūpose - gudri lapės šypsenėlė, rodanti stebėtinai padidėjusius iltinius dantis...

Benas žengė pirmyn ir, ištiesęs ranką, pastūmė duris. Apatiniai vyriai vos girdimai cyptelėjo.

Kūnas gulėjo taip pat, kaip jie paliko: kairioji ranka nukarusi, kairysis skruostas prispaustas prie pagalvės...

- Atvažiuoja Parkinsas, - pratarė Metas koridoriuje už jo nugaros, ir Benas vos susilaikė neriktelėjęs.

5

Benas pamanė gerai pasakęs: *tegul visus reikalus įsuka mašina.* Tolesni įvykiai labai priminė mašiną - sudėtingą gudrų vokišką prietaisą, sukonstruotą iš spyruoklių ir dantračių, kurio figūrėlės atlieka įmantrų šokį.

Pirmasis prisistatė Parkinsas Džilespis su segtuku prisegtu žaliu kaklaraiščiu. Akys buvo dar užmiegotos. Jis pasakė pranešęs apskrities medicinos ekspertui.

- Tasai kalės vaikas patsai neatvyks, - tarė Parkinsas, į surauktų lūpų kamputį įstatydamas "Pall Mall" cigaretę. - Atsiųs padėjėją ir dar vieną tipą nuotraukoms padaryti. Numirėlį lietėte?

- Jo ranka nusviro nuo lovos, - atsakė Benas. - Aš mėginau ją užkelti atgal, tačiau nepavyko.

Parkinsas jį nužvelgė nieko netardamas. Benas prisiminė kraupų pirštų krumplių barkštelėjimą į medines svečių kambario grindis, ir jo pilve sukirbėjo dygus kikenimas.

Metas nuvedė juos viršun, ir Parkinsas kelis kartus apėjo kūną.

- Ei, ar esat tikri, kad jis mirė? - pagaliau paklausė. - Mėginote žadinti?

Iš paskos, tiesiai po gimdymo, iš Kamberlendo ligoninės atvažiavo medicinos daktaras Džeimsas Kodis. Apsimainę tradicinėmis malonybėmis ("Malonu jus matyti", - prisidegdamas eilinę cigaretę, tarė Parkinsas), vėl visi paskui Metą pakilo aukštyn. "Jeigu mes būtume muzikantai, - pamanė Benas, - tai galėtume deramai palydėti vaikiną paskutinėn kelionėn".

Ir vėlei pajuto, kaip prie gerklės mėgina pakilti juoko protrūkis.

Kodis atidengė antklodę ir kurį laiką suraukęs kaktą stebeilijo į kūną. Stebindamas Beną savo ramybe, Metas pratarė:

- Džimi, tai man priminė, ką tu kalbėjai apie Glikų berniuką.

- Misteri Berkai, tai buvo konfidencialus pokalbis, - švelniai atsakė Kodis. - Jeigu Denio Gliko gimdytojai sužinotų, *ką* jūs pasakėte, galėtų paduoti mane į teismą.

- Bet ar laimėtų bylą?

- Tikriausiai ne, - atsidusdamas tarė Džimis.

- Ką turit omeny dėl Glikų berniukų? - suraukęs antakius, paklausė Parkinsas.

- Nieko, - atsakė Džimis. - Tai visai iš kitos operos, - jis priglaudė prie Maiko krūtinės stetoskopą, kažką sumurmėjo, pravėrė akies voką ir pašvietė į atidengtą sustiklėjusį rutuliuką.

Pastebėjęs, kaip susiaurėjo lavono vyzdys, Benas visiškai aiškiai pratarė: "Viešpatie!"

- Įdomus refleksas, tiesa? - tarė Džimis. Jis paleido voką, kuris nenatūraliai lėtai grįžo į ankstesnę savo padėtį, tarsi lavonas jiems būtų pamerkęs akį. - Deividas Prainas iš "Džono Hopkinso" teigia, kad kai kurių lavonų vyzdžio reakcija į šviesą išlieka iki devynių valandų.

- Tapai mokslininku, kad tave kur, - piktai pasakė Metas. - O už rašinėlius jam rašydavau trejetus, dargi pažymį pakeldamas.

- Paprasčiausiai jums, senas intrigante, nepatinka skaityti apie skrodimus, - atsiliepė Džimis ir išsitraukė nedidelį plaktukėlį. "Puiku, - pamanė Benas. - Jis žino, kaip elgtis prie ligonio lovos, netgi jei pacientas, Parkinso Džilespio įsivaizdavimu, negyvėlis". Jo viduje vėl sukilo niaurus juokelis.

- Miręs? - paklausė Parkinsas, nukratydamas cigaretės pelenus į tuščią vazą. Metas susiraukė.

- Miręs, miręs, - atsakė Džimis. Jis pakilo, atidengė antklodę iki Rajersono kojų ir pastukseno per dešinįjį kelį. Jokio efekto. Ant Maiko padų (prie kulno ir didžiojo piršto) Benas pastebėjo geltonus nuospaudų apskritimus ir ūmai prisiminė Voleso Stivenso poemą apie mirusią Moterį:

- "Tepasirodys tariamoji pabaiga," - neužtikrintai pacitavo jis. - Plombyro imperatorius - vienintelis valdovas".

Metas staigiai dirstelėjo į jį ir akimirkai tarytum prarado savitvardą.

- Kas tai? - paklausė Parkinsas.

- Eilės, - atsakė Metas. - Iš poemos apie mirtį.

- O man pasirodė, kad tai panašu į "Gerai nusiteikusį žmogų", - pastebėjo Parkinsas ir vėl nukratė pelenus į vazą.

6

- Ar mudu vienas kitam pristatė? - paklausė Džimis, žvelgdamas į Beną iš apačios į viršų.

- Taip, tačiau probėgšmiais, - atsakė Metas. - Susipažinkite: Kodis, - vietinis žinovas, Benas Mirsas - literatūros dirvonų artojas. Ir atvirkščiai.

- Jis - tokių juokelių meistras, - pastebėjo Džimis. - Šitokiu būdu ir pinigėlius užsidirba.

Jiedu su Benu paspaudė vienas kitam ranką virš mirusiojo kūno.

- Misteri Mirsai, padėkite man jį perversti.

Benas su šiokiu tokiu atsainumu padėjo Džimiui perversti kūną ant pilvo. Jis vis dar nebuvo praradęs stangrumo ir nesuglebo, nors buvo atšalęs. Džimis įdėmiai apžiūrėjo nugarą, paskui nutraukė nuo užpakalio glaudes.

- O tai kuriems galams? - paklausė Parkinsas.

- Pagal odos cianozę mėginu nustatyti mirties laiką, - atsakė Džimis. - O Brentas Norbertas niekuomet neprieštaravo dėl nedidelės draugiškos pagalbos.

- Norbertas nuosavo užpakalio ir su žiburiu nerastų, - atsiliepė Parkinsas, pro atidarytą langą spragtelėdamas nuorūką. - Metai, šis langas liko be langinės. Mačiau ją gulint ant pievelės, kai įvažiavau į kiemą.

- Šit kaip? - tarstelėjo Metas, atidžiai kontroliuodamas savo balsą.

- Taigi.

Išsitraukęs iš lagaminėlio termometrą, Kodis įkišo jį Rajersonui į išeinamąją angą ir patiesė ant antklodės laikrodį, kuris sublizgo ryškioje saulės šviesoje. Jis rodė penkiolika minučių po šešių.

- Eisiu žemyn, - šiek tiek dusdamas, pasakė Metas.

- Galite eiti visi, - linktelėjo Džimis. - Aš dar truputį užtruksiu. Gal išvirtumėt kavos, misteri Berkai?

- Suprantama.

Visi išėjo. Paskutinįsyk peržvelgęs kambarį, Benas uždarė paskui save duris, ir šios paslėpė sceną, kuri visam laikui įstrigo atmintin tarsi graviūra: šviesus, saulės nutviekstas miegamasis, atkelta švari antklodė, auksinis rankinis laikrodis, nuo kurio ant sienos apmušalų krenta ryškus atšvaitas, ir patsai Kodis liepsnojančiu kuokštu rudų plaukų.

Brentonas Norbertas, medicinos eksperto padėjėjas, atvažiavo senu pilku "Dodžu" kaip tik tuo metu, kai Metas virė kavą. Jį lydėjo dar vienas vyriškis, nešinas dideliu fotoaparatu.

- Kur? - paklausė Norbertas.

Džilespis dūrė pirštu laiptų pusėn.

- Ten, viršuje, Džimis Kodis.

- Puiku, - tarė Norbertas. - Vaikinas, ko gero, jau nervinasi.

Jiedu su fotografu patraukė viršun.

Parkinsas Džilespis įsipylė į kavą tiek grietinėlės, kad jos nutekėjo per kraštus lėkštėn, kyštelėjo į kavą smilių, lyžtelėjo patikrindamas, kas iš viso to išėjo, nušluostė pirštą į kelnes ir prisidegdamas eilinę "Pall Mall" cigaretę pasakė:

- O kaip jūs čia atsidūrėte, misteri Mirsai?

Benas su Metu pradėjo giedoti savo dainelę. Visa tai, ką jiedu prišnekėjo, nebuvo melas tikrąja šio žodžio prasme, tačiau nutylėjimų pakako, kad mokytoją ir rašytoją sujungtų plona konspiracijos gija. Pakako jų ir tam, kad priverstų Beną pasinerti į nesibaigiančius svarstymus: galbūt jis dabar dalyvauja nekaltoje kvailystėje, o gal daug rimtesniame ir tamsesniame reikale. Galvoje skambėjo Meto žodžiai: "Aš paskambinau jums, kadangi Zalės Valdoje esat vienintelis, galįs išklausyti tokią istoriją". "Kad ir kokiu požiūriu Meto nuovoka būtų pažeista, - pamanė Benas, - nepasakytum, kad senis nesugebėtų vertinti žmonių". Tai Mirsui irgi kėlė susirūpinimą.

7

Pusę dešimtos viskas buvo baigta.

Atvažiavo Karlo Formeno katafalkas, paėmė Maiko Rajersono kūną, ir drauge su jais palikęs namus mirties faktas tapo viso miestelio savastimi. Džimis Kodis sugrįžo darban, Norbertas su fotografu išvyko į Portlendą pokalbiui su apskrities medicinos ekspertu. Parkinsas Džilespis kurį laiką pastovėjo priebutyje, akimis sekdamas aukštyn keliu lėtai riedantį katafalką. Lūpose rūko cigaretė.

- Kiek kartų Maikas sėsdavosi vietoje Formeno už vairo, ir kas galėjo susapnuoti ar nujausti, kad taip greitai teks keliauti kėbule... - jis grįžtelėjo į Beną. - Dar neišvykstate iš Valdos, ar ne? Jeigu neprieštarausite, aš norėčiau, kad duotumėt parodymus teismo tardytojui.

- Ne, neišvykstu.

Konsteblis permetė jį pablukusių melsvų akių žvilgsniu.
- Aš jus tikrinau FTB ir Meino policijos valdyboje. Jūs švarus.
- Malonu girdėti, - santūriai atsakė Benas.
- Kiek žinau, jūs rėžiate sparną apie Bilo Nortono dukterį.
- Kaltas, - atsakė Benas.
- Ji miela, - be šypsenos tarė Parkinsas. Katafalkas pranyko iš akiračio, netgi variklio garsas pavirto į tylų blėstantį zyzimą. - Manau, kad Floidą Tibitsą dabar jinai mato retai.
- Parkai, ar neturi jokio darbo prie popierių? - delikačiai paskubino jį Metas.
Parkinsas atsiduso ir numetė nuorūką.
- O kaipgi. Du egzemplioriai, trys egzemplioriai, neplėšyti-sąvaržėlių-neliesti. Per pastarąsias dvi savaites rūpesčių dėl šio darbo daugiau nei dėl kalės su erkėmis. Galbūt tas senas griozdas, Marsteno namas, užkeiktas.
Benas su Metu išlaikė neperregimas veido išraiškas.
- Na, iki, - konsteblis truktelėjo aukštyn kelnes ir pasuko mašinos link. Atidaręs dureles, jis atsigręžė. - Judu kažką nuo manęs slepiate, ar ne?
- Parkinsai, - atsiliepė Metas, - ką čia slėpti? Jis mirė.
Dar minutėlę Parkinsas nenuleido nuo jų savo išblukusių akių, kurios aštriai ir veriančiai blyksčiojo iš po riestų antakių, paskui atsiduso.
- Reikia manyti, - sutiko. - Bet labai keista, velniai mane griebtų. Šuva. Glikų berniukas. Paskui antras Glikų vaikėzas. Dabar štai Maikas. Tokiam sumautam miesteliui kaip mūsiškis - visų metų planas. Mano senelė sakydavo, kad Dievas mėgsta trejybę, o ne ketvertą.
Jis įsėdo mašinon, užvedė variklį ir atbulas išriedėjo iš įvažiuojamojo kelio.
Po minutėlės atsisveikinimui sugaudusi mašina pranyko už kalvos.
Metas trūkčiojančiai atsikvėpė.
- Viskas.
- Taip, - tarė Benas. - Aš išsikvėpiau. O kaip jūs?
- Irgi, tik jaučiuosi... keistai. Žinote, kokia reikšme vaikinai vartoja šį žodį?
- Taip.
- Jie turi dar vieną posakį: laužo. Aš tarsi išnyru po geros LSD arba mefetamino dozės, kai netgi normali būsena atrodo nenormaliai, - jam prireikė nemažai pastangų, kad persibrauktų ranka veidą. - Dieve mano, jūs turėtumėt manyti, kad esu trenktas. Dienos šviesoje visa tai skamba kaip dvasiškai nesveiko žmogaus kliedesys, argi ne taip?
- Ir taip, ir ne, - atsakė Benas. Jis vangiai uždėjo plaštaką ant Meto peties. - Suprantate, Džilespis teisus. Kažkas vyksta. Ir aš vis labiau linkstu manyti, kad visa tai susiję su Marsteno namu. Gyvenvietėje be manęs tik du nauji gyventojai - tiedu ant kalvos. Ir žinau, kad nieko nepadariau. Ar savo kelionės viršun neatšaukėme? Kaimo pasiuntinių vizitas neatidėtas?

- Jeigu tik norite.
- Noriu. Eikit pamiegoti. O aš susisieksiu su Suzana, ir vakare mudu užsuksime.
- Gerai, - Metas patylėjo. - Yra dar vienas dalykas. Jis kamuoja mane nuo to laiko, kai užsiminėte apie skrodimus.
- Koks gi?
- Juokas, kurį išgirdau, arba maniau, kad girdžiu... Juokėsi berniukas. Juokas buvo baisus, bedvasis ir vis dėlto vaikiškas. Kai persakiau Maiko pasakojimą, ar nepagalvojote apie Denį Gliką?
- Taip, žinoma.
- O ar esate girdėjęs apie balzamavimo procedūrą?
- Labai mažai. Iš lavono išsiurbiamas kraujas, kuris pakeičiamas kažkokiu skysčiu. Vienu metu buvo naudojamas formaldehidas, bet esu tikras, kad dabar egzistuoja tobulesnės metodikos. Be to, iš lavono išimami viduriai ir kiti organai.
- Įdomu, ar visa tai padarė su Deniu? - žvelgdamas į jį, paklausė Metas.
- Ar Karlą Formeną pažįstate pakankamai gerai, kad galėtumėte jam pateikti tokį konfidencialų klausimą?
- Taip, manau, jog galima sugalvoti, kaip tai padaryti.
- Tuomet bet kokiu būdu sužinokite.
- Sužinosiu.
Jie dar minutėlę stebėjo vienas kitą, ir žvilgsniai, kuriais jiedu apsimainė, atrodė draugiški, tačiau sunkiai apibrėžiami: iš Meto pusės - jaudinantis blaiviai mąstančio žmogaus, kurį privertė iracionaliai kalbėti, atkaklumas, o iš Beno - kažkas panašaus į nerimastingą baimę, susidūrus su jėgomis, kurių neįmanoma perprasti ir iki galo suvokti.

8

Kai Benas įėjo, Eva lygino skalbinius ir žiūrėjo laidą "Surink numerį - laimėk dolerį". Bankas jau išaugo iki keturiasdešimt penkių dolerių, ir laidos vedėjas traukė telefono numerius iš stiklinio būgno.
- Jau girdėjau, - tarė ji, kai Benas atsidarė šaldytuvą išsiimti "Koka-kolos". - Siaubinga. Vargšas Maikas.
- Visai prastai, - Benas įkišo ranką į vidinę švarko kišenę ir ištraukė kryžių su plona grandinėle.
- Jie žino, kas...
- Kol kas ne, - atsakė Benas. - Misis Miler, aš labai pavargau. Ko gero, nusnūsiu.
- Žinoma, kad jums reiktų pamiegoti. Nors vasara baigėsi, jūsų kambaryje viršuje vidurdieny vis tiek karšta. Jeigu norite, įsikurkite kuriame nors pirmojo aukšto kambaryje. Patalynė švari.
- Viskas gerai. Aną kambarį pažįstu kaip savo penkis pirštus.

- Jūsų teisybė, žmogus prie savo vietos pripranta, - išsiblaškiusi atsiliepė Eva. - Būkit toks malonus ir pasakykit, kodėl gi misteriui Berkui prireikė Ralfo kryželio?

Sekundėlę sutrikęs, Benas stabtelėjo.

- Tikriausiai jis nusprendė, kad Maikas Rajersonas - katalikas.

Eva patiesė ant lyginimo lentos eilinius marškinius.

- Kam geriau žinoti, jei ne jam. Galų gale Maikas pas jį mokėsi. Visa jų šeima - vieni liuteronai.

Į tai nebuvo atsakyta. Benas pakilo viršun, nusimetė drabužius, atsigulė į lovą ir labai greitai nugrimzdo į besapnį miegą.

9

Pabudo jis penkiolika minučių po ketvirtos. Kūną dengė prakaito karoliukai, o antklodė nučiuožė ant grindų. Nepaisant to, Benas jautėsi daug žvaliau, galva buvo šviesi. Šiandieninio ankstyvo rytmečio įvykiai atrodė migloti ir nutolę, o Meto Berko fantazijos prarado savo įtaigą. Šį vakarą Benui tereikėjo padaryti vieną dalyką: atstatyti mokytojui dvasinę pusiausvyrą, kad tasai pamirštų savo fantazijas, jeigu, žinoma, sugebės.

10

Jis nusprendė paskambinti Suzanai iš Spenserio ir čia pat su ja susitikti. Galima bus nueiti į parką, kur jis nuo pradžios iki galo viską jai papasakos. Pakeliui pas Metą bus galima sužinoti jos nuomonę, o Meto namuose Suzana išklausys mokytojo versiją ir galės galutinai apsispręsti. Vėliau - į Marsteno namą. Nuo minties kažkur viduje trumpam prasiveržė baimė.

Paskendęs mintyse, Benas pastebėjo savo mašinoje sėdintį žmogų tik tuomet, kai atsidarė durelės ir laukan išsirito aukšta figūra. Akimirką Benas buvo pernelyg priblokštas, kad protas duotų nurodymą kūnui - į atgijusią daržo kaliausę panašus siluetas taip sukrėtė, jog nesuveikė sąmonė. Įkypūs saulės spinduliai staigiai ir negailestingai išryškino smulkiausias šios figūros detales: žemai ant ausų užmaukšlintą seną minkšto fetro skrybėlę, tamsius veidrodinius akinius, apibrizgusį paltą pakelta apykakle, į storas gumines pirštines sukištas rankas.

- Kas... - štai ir viskas, ką spėjo ištarti Benas.

Figūra prisiartino. Suspausti kumščiai. Aštrus senienų kvapas - Benas atpažino naftaliną. Šniurkščiojantis alsavimas.

- Tu - tasai kalės vaikas, kuris nuviliojo mano merginą, - girgždančiu neišraiškingu balsu pratarė Floidas Tibitsas. - Dabar aš tave užmušiu.

Ir kol Benas stengėsi susigaudyti kas vyksta, Floidas Tibitsas puolė jį.

Devintas skyrius

SUZANA (II)

1

Suzana grįžo namo iš Portlendo dieną, vos prasidėjus ketvirtai valandai. Į namus ji įžengė rankose laikydama tris šiugždančius paketus - pardavusi porą paveikslų už aštuoniasdešimt su trupučiu dolerių, Suzana leido sau šiek tiek palėbauti. Du nauji sijonai ir nertinis.

- Suzana? - pašaukė mama. - Čia tu?

- Aš grįžau. Pirkau...

- Užeik pas mane, Suzana. Norėčiau su tavimi pasišnekėti.

Mergina bematant pažino toną, nors motina su ja šitaip nesišnekėjo nuo to laiko, kai Suzana dar mokėsi aukštesnėse klasėse ir diena iš dienos tarp jų kartodavosi vis labiau įnoringesni ginčai dėl suknelės ilgio ir gerbėjų. Ji padėjo paketus ir nuėjo į svetainę. Beno Mirso tema kėlė vis didesnį motinos pasipiktinimą, ir Suzana numanė, kad dabar turėtų nuskambėti misis Norton Paskutinysis Žodis. Motina sėdėjo supamojoje kėdėje prie plataus didelio lango ir mezgė. Televizorius buvo išjungtas. Šis derinys reiškė blogą lemiantį ženklą.

- Manau, kad paskutinės naujienos tu negirdėjai, - tarė misis Norton. Virbalai greitai skimbčiojo, lygiomis eilėmis nerdami tamsiai žalią mezginį. Kažkam šalikas žiemai. - Ryte tu išvažiavai pernelyg anksti.

- Pačios paskutinės?

- Praėjusią naktį Meto Berko namuose mirė Maikas Rajersonas, ir kam gi teko būti prie jo mirties patalo, jei ne tavo draugeliui rašytojui misteriui Benui Mirsui!

- Maikas... Benas... kas atsitiko?

Misis Norton nuožmiai nusišypsojo.

- Ryte, apie dešimtą valandą, paskambino Meiblė, kuri man viską ir papasakojo. Misteris Berkas šneka, kad jis sutiko Maiką vakar vakare Delo užkandinėje... neturiu supratimo, kam mokytojui valkiotis po barus... ir drauge su savimi parsivežė jį namo, kadangi Maikas atrodė ligotas. Naktį Maikas numirė. O šit, ką ten darė misteris Mirsas, regis, nežino niekas!

- Jiedu su misteriu Berku pažįstami, - nerūpestingai atsakė Suzana. - Benas sakė, kad jie gana artimai susidraugavo... Mam, o kas atsitiko Maikui?

Bet misis Norton taip greitai nebuvo įmanoma išmušti iš vėžių.

- Nepaisant visko, kai kas mano, jog Zalės valdoje pasirodžius misteriui Mirsui, mums tenka jaudintis šiek tiek daugiau nei derėtų. Apskritai daugokai.

- Kokia kvailystė! - sudirgusi tarė Suzana. - Na gerai, kas Maikui...
- Dar neaišku, - atsakė misis Norton. Ji truktelėjo kamuolį, išlaisvindama siūlą. - Kai kas mano, kad jis galėjo užsikrėsti nuo Glikų berniuko.
- Jeigu taip, kodėl daugiau niekas neužsikrėtė? Pavyzdžiui, tėvai?
- Kai kurie jauni žmonės mano, kad žino viską pasaulyje, - pastebėjo misis Norton, kreipdamasi į tuščią erdvę. Virbalai lakstė aukštyn ir žemyn tarsi žaibai.
Suzana pakilo.
- Nueisu pažiūrėti...
- Pasėdėk dar minutėlę, - įsakė misis Norton. - Dar ne viską pasakiau.
Suzana prisėdo, nutaisiusi abejingą veidą.
- Pasitaiko, kad jauni žmonės žino ne viską, ką derėtų, - tarė Ana Norton. Jos balse suskambusi nenuoširdžios užuojautos gaidelė bematant sužadino Suzanos nepatiklumą.
- Pavyzdžiui, mama?
- Na, prieš keletą metų misteris Benas Mirsas, regis, pateko avarijon. Iškart po to, kai išleido savo antrąją knygą. Važiavo motociklu. Girtas. Žuvo jo žmona.
Suzana pakilo.
- Nenoriu klausytis.
- Tai pasakoju tavo pačios labui, - šaltakraujiškai pastebėjo misis Norton.
- O kas tau papasakojo? - paklausė Suzana. Ji nejautė nei ankstesnio karšto, bejėgiško pykčio, nei nenugalimo noro sprukti nuo šio šalto visažinančio balso ant aukšto ir išsiverkti - tik šaltį ir svetimumą. - Meiblė Verts, taip?
- Nesvarbu. Visa tai tiesa.
- Na žinoma. O mes laimėjome Vietnamo karą, ir kiekvieną dieną, lygiai per pusiaudienį per miestelio centrą vežimėlyje prarieda Jėzus Kristus.
- Meiblei jis pasirodė matytas, - tarė Ana Norton, - todėl dėžė po dėžės peržvelgė senus laikraščius...
- Turi omeny bulvarinius laikraštėlius? Kurie specializuojasi astrologijoje, deda autokatastrofų nuotraukas ir skelbia šiurpą keliančias antraštes? Ak, štai koks informacijos šaltinis! - ir ji grubiai nusikvatojo.
- O akių draskyti nereiktų. Ten viskas aprašyta juodu ant balto. Toji moteris - iš tiesų jo žmona - važiavo ant užpakalinės sėdynės. Motociklą užnešė, ir jie įsirėžė tiesiog į baldų furgoną. Žinutėje sakoma, kad ten pat, įvykio vietoje, atliko alkoholio testą. Ten pat... vietoje, - kiekvieną žodį Ana pabrėžė stuksendama virbalais į supamosios kėdės ranktūrį.
- Tai kodėl gi jo nepasodino?
- Šitie, įžymieji, visuomet turi daug pažįstamų, - su ramiu įsitikinimu atsakė motina. - Jei užtenka pinigų, visuomet galima išsisukti. Tik prisimink, kaip gerai baigėsi tiems vaikinams, Kenedžiams.

- Jį teisė?
- Aš gi pasakiau, kad jie atliko...
- Šitai girdėjau, mama! Nustatė, kad jis buvo girtas?
- Sakau tau, jis buvo girtas! - misis Norton skruostus išmušė raudonos dėmės. - Kas tikrintų blaivą žmogų? Jo žmona nukeliavo į aną pasaulį! Visiškai kaip Čapakvidiko byloje! Lygiai taip pat!
- Aš išsikeliu į miestą, - lėtai pratarė Suzana. - Kaip tik ruošiausi tau pasakyti. Mama, man seniai reikėjo taip padaryti. Dėl mudviejų abiejų. Kalbėjau su Bebse Grifen, ir ji pasakė, jog Seserų skersgatvyje yra mielas keturių kambarių butukas...
- Ach, ji įsižeidė! - metė misis Norton, kreipdamasi į nematomą auditoriją. - Jai sugadino gražutį misterio Beno Įžymybės Mirso portretą, ir ji taip įniršo, kad yra pasiruošusi *spjaudytis!* - prieš keletą metų tokia taktika būtų ypač veiksminga.
- Mama, kas su tavimi pasidarė? - paklausė Suzana, pradėdama atitokti. - Tu niekuomet nenusileisdavai iki tokio lygio...
Ana Norton atlošė galvą. Ji atsistojo, nuo kelių paleido mezginį ant grindų, įsikibo į Suzanos pečius ir grubiai papurtė dukterį.
- Klausyk manęs! Aš neleisiu, kad tu kaip eilinė šliundra valkiotumeis su mamytės sūneliu, kuris suka tau galvą. *Girdi?*
Suzana tėškė jai antausį.
Ana Norton sumirksėjo, paskui išpūtė nuostabos kupinas akis. Sekundei įsivyravo slegianti tyla. Jodvi žvelgė viena į kitą. Suzana vos girdimai aiktelėjo.
- Lipu į viršų, - tarė ji. - Išsikelsiu vėliausiai antradienį.
- Buvo atėjęs Floidas, - pasakė misis Norton. Veidas po antausio vis dar buvo aptirpęs. Dukters pirštai paliko ant jo raudoną klaustuko formos žymę.
- Aš nutraukiau su Floidu visus santykius, - be jokių emocijų pareiškė Suzana. - Susitaikyk su šia mintimi. Ir viską papasakok telefonu savo harpijai Meiblei. Ko lauki? Galbūt tuomet tau viskas pasirodys realu.
- Floidas tave myli, Suzana... Jis... Žūsta. Jis neištvėrė ir viską man papasakojo. Išliejo savo sielą, - misis Norton akyse nušvito prisiminimai. - Baigdamas jis palūžo ir raudojo kaip vaikas.
Suzana pamanė, kad tai nepanašu į Floidą. Ar mama neišsigalvoja? Iš Anos akių ji suprato, kad neišsigalvoja.
- Ir iš manęs to paties lauki, mama? Vaikiško bliovimo? O gal paprasčiausiai įsimylėjai svajonę apie anūkus šviesiais plaukučiais? Ko gero, suteiksiu tau nemažai rūpesčių - niekuomet nesijausi atlikusi savo pareigą, kol nepamatysi manęs ištekėjusios už gero žmogaus, kurį galėtum laikyti po padu. Kol aš nesurimtėsiu gyvendama su vyru, kuris kuo skubiausiai padarytų mane nėščia ir paverstų matrona. Štai kur laimė, ar ne? Na, o kaip dėl *mano* norų?
- Suzana, tu pati nežinai, ko nori.

Motina šią frazę ištarė su tokiu įsitikinimu, kad Suzana akimirkai vos ja nepatikėjo. Jai prieš akis iškilo toks vaizdas: štai jodvi su motina stovi čia, tose pačiose pozose (motina prie supamosios kėdės, Suzana - prie durų), tik vieną su kita jas jungia žalia sruoga, nukarusi, atsipalaidavusi nuo begalinio siūlų tampymo. Paveikslėlis pakito: motina stovi pasidabinusi skrybėlaite, šauniai perrišta daugybe kaspinų, apsirengusi geltona suknele su išsiuvinėtu piešiniu, ir desperatiškai stengiasi sužvejoti milžinišką upėtakį. Truktelėti valą paskutinį sykį ir tėkšteleti žuvį į pintą krepšį. Bet kodėl? Kad pamintų po kojom? Kad suvalgytų?

- Ne mama. Aš tiksliai žinau, ko noriu. Beno Mirso.

Ji apsisuko ir nuėjo viršun.

Motina pribėgo prie laiptų įkandin jos ir spigiai suklykė:

- Tu negalėsi išsinuomoti kambario! Tu neturi pinigų!

- Turiu šimtą akredityve ir tris - banke, - šaltakraujiškai atsiliepė Suzana. - Be to, manau, galėsiu dirbti centre, pas Spenserį. Misteris Lebris jau keletą kartų man siūlė.

- Jam rūpi tiki viena: kaip dirsteleti tau po sijonu, - tarė misis Norton, tačiau visa oktava nuleisdama balsą. Išsisklaidė mažne visas pyktis, užleisdamas vietą lengvam išgąsčiui.

- Na ir tegu, - atšovė Suzana, - vaikščiosiu apsimovusi kelnaitėmis iki kelių.

- Vaikeli, nesikraustyk iš proto, - Ana palipo du laiptelius. - Aš tik noriu, kad tau būtų geriau...

- Be reikalo, mama. Atleisk, kad tau sudaviau. Pasielgiau siaubingai. Myliu tave, sakau tiesą. Bet iš čia išsikraustysiu. Smarkiai vėluodama. Juk turėtum tai suprasti.

- Pagalvok kaip reikiant, - dabar misis Norton žodžiuose aiškiai suskambo apgailestavimas ir išgąstis. - Vis tiek nemanau, kad elgiausi netaktiškai. Esu mačiusi tokių aktorių kaip tavasis Benas Mirsas. Viskas, kas jį domina, tai...

- Užteks. Gana.

Suzana pasisuko į motiną nugara.

Toji pakilo dar viena pakopa aukštyn ir riktelėjo dukrai pavymui:

- Floidas išėjo iš mūsų klaikios būsenos. Jis...

Bet Suzanos kambario durys užsidarė, nukirsdamos jos žodžius.

Suzana prigulė ant lovos (kurią ne taip seniai puošė minkšti žaisliukai bei pudelis su tranzistoriniu imtuvu pilve) ir tysojo, stebeilydama į sieną, stengdamasi apie nieką negalvoti. Ant sienos kabojo keletas Sieros Klab afišų, bet visai neseniai ją apsupo iš “Rolling Stone”, “Creem”, “Crawdaddy” plakatų iškirpti Suzanos kumyrų portretai - Džimo Morisono ir Džono Lenono, Deivo van Ronko ir Čako Berio. Merginos sąmonėn įsibrovė praėjusių dienų šmėkla, panaši į blankią, prastai padarytą nuotrauką, kurios negatyvas buvo Suzanos mintys.

Ji tarsi regėte regėjo iš pigios makulatūros šūsnies kyšančius laikraščius: DAUG KUR BUVOJANTIS JAUNAS RAŠYTOJAS SU JAUNA ŽMONA TAMPA "VEIKIAUSIAI" LEMTINGOS AUTOKATASTROFOS DALYVIAIS.

Toliau - atsargiai suformuluotos insinuacijos. Ir galbūt įvykio vietoje tenykščio reporterio padaryta fotografija, pernelyg kruvina vietiniam laikraščiui, bet labai patraukli tokioms kaip Meiblė. Visų blogiausia, kad abejonės sėkla vis dėlto buvo pasėta. Kvaila. Ką gi, tu manei, kad prieš atvykdamas jis gyveno po stikliniu gaubtu? Kad apsireiškė supakuotas į sterilų polietileninį krepšelį kaip stiklinė motelyje? Kvaila. Ir vis dėlto sėkla buvo pasėta.

Dėl to Suzana motinai jautė šį tą daugiau nei paaugliškų apmaudą ir skriaudą - ji jautė kažin ką tamsesnio, artimo neapykantai.

Pabėgusi nuo šių minčių (ne visam laikui, tiesiog nuvijusi jas toliau nuo savęs), Suzana uždėjo delną sau ant veido ir nuplaukė į nejaukų snūdą, kurį netrukus sutrikdė telefono skambutis apačioje ir galutinai išvaikė motinos balsas:

- Suzana! Tave!

Ji nulipo žemyn, pastebėjo, kad laikrodžio minučių rodyklė pasislinkusi šiek tiek už pusės šeštos. Saulė švietė iš vakarų pusės. Misis Norton virtuvėje pradėjo ruošti vakarienę. Tėvas dar nebuvo grįžęs.

- Klausau?

- Suzana? - balsas pasirodė pažįstamas, bet kieno jis, išsyk prisiminti nepajėgė.

- Taip, su kuo kalbu?

- Eva Miler. Suzana, blogos naujienos.

- Kas nors atsitiko Benui? - atrodė, kad burnoje išdžiūvo visos seilės. Suzanos ranka pakilo prie krūtinės. Misis Norton su mentele rankoje stovėjo virtuvės tarpduryje ir stebėjo dukrą.

- Na, buvo muštynės. Po pietų pas mus apsireiškė Floidas Tibitsas...

- Floidas!

Nuo Suzanos tono misis Norton susiraukė.

- ...ir aš pasakiau, kad misteris Mirsas miega. Jis atsakė: gerai. Taip pat mandagiai, kaip visada, bet apsirengęs buvo siaubingai keistai. Aš paklausiau: tu nesusirgai? Jis vilkėjo seną paltą, kažkokią keistą skrybėlę, o rankas laikė susikišęs į kišenes. Kai misteris Mirsas atsikėlė, man nė galvon netoptelėjo pasakyti jam apie Floidą. Teko smarkiai pasijaudinti...

- Kas atsitiko? - Suzana beveik šaukė.

- Ką gi... Floidas jį primušė, - nelaimingu balsu pratarė Eva. - Tiesiog mano mašinų stovėjimo aikštelėje. Šeldonas Korsonas su Edu Kreigu išėjo ir nutempė jį šalin.

- Benas sveikas?

- Man regis, ne.

- Kas jam? - Suzana labai stipriai spaudė ragelį.

- Kai Floidas sudavė misteriui Mirsui paskutinį kartą, šis atsilošė nugara į tą savo užsienietišką mašinėlę ir trenkėsi galva. Karlas Formenas nuvežė jį į Kamberlendo ligoninės priėmimo skyrių, o misteris Mirsas buvo be sąmonės. Daugiau nieko nežinau. Jeigu jūs...

Suzana padėjo ragelį, nubėgo prie spintos ir nusitraukė nuo pakabos apsiaustą.

- Suzana, kas nutiko?

- Tavo mielas berniukas Floidas Tibitsas, - turbūt nė nesuvokdama, kad per skruostus ėmė tekėti ašaros, atrėžė Suzana, - paguldė Beną ligoninėn.

Ir nelaukdama atsakymo išlėkė.

2

Suzana pasiekė ligoninę pusę septynių. Ji sėdėjo ant nepatogios plastmasinės kėdės, įbedusi nieko neregintį žvilgsnį į "Geros šeimininkės" egzempliorių. "Ir be manęs - nieko daugiau, - galvojo ji. - Štai kas siaubingiausia, velniai griebtų". Ji jau visiškai apsisprendė paskambinti Metui Berkui, bet pamanė, kad grįžęs gydytojas jos neras, todėl liko sėdėti.

Priėmimo skyriaus laikrodžio minučių rodyklė slinko nuo vienos padalos prie kitos. Be dešimties minučių septintą išėjo gydytojas su šūsnimi popierių rankoje ir paklausė:

- Mis Norton?

- Taip. Su Benu viskas gerai?

- Kol kas į jūsų klausimą atsakyti neįmanoma, - daktaras pastebėjo Suzanos veide išgąstį ir pridūrė: - Regis, kad taip, bet jis išbus pas mus dvi - tris dienas. Įtrūkimas ties plaukų linija, daugybė sutrenkimų, sukrėtimas ir bala žino kokia mėlynė po akim.

- Galima pas jį?

- Tik ne šiandien. Jam suleidome migdomųjų.

- Minutėlei? Prašau. Vienai minutėlei?

Gydytojas atsiduso.

- Jeigu norite, galite žvilgtelėti. Greičiausiai jis miega. Jei pats neprabils, tylėkite.

Jis palydėjo Suzaną į trečiąjį aukštą, paskui vaistais prakvipusiu koridoriumi iki palatos jo gale. Antrojoje lovoje tysojo kažkoks vyriškis, kuris skaitė žurnalą ir į atėjusiuosius dirstelėjo tik tarp kitko.

Benas gulėjo užsimerkęs po antklode, užtraukta iki pat smakro, toks išblyškęs ir pastiras, kad vieną baisią akimirką Suzana neabejojo: kol ji apačioje kalbėjosi su daktaru, Benas numirė, paliko savo mirtingą kūną. Paskui mergina pastebėjo, kaip jo krūtinė lėtai, tolygiai kilnojasi, ir susverdėjo - pajuto milžinišką palengvėjimą. Ji įdėmiai sužiuro į Beno veidą, vargu

ar pastebėdama daugybę kraujosruvų. Motina pavadino jį mamos vaikeliu - dabar Suzanai pasidarė aišku, kaip jai galėjo šauti į galvą tokia mintis. Stiprūs bruožai buvo sudvasinti (ji gailėjosi, kad nėra geresnio žodžio, - "sudvasintu" paprastai vadina provincijos bibliotekininką, kuris laisvu laiku rašo pompastiškus sonetus Spenserio dvasia, skirdamas juos narcizams, - bet kito tinkamo žodžio nebuvo). Tik plaukai atrodė vyriški tradicine šio žodžio prasme.

Juodi tankūs plaukai tarytum pleveno aplink veidą.

Kairėje virš antakio baltumu išsiskyrė tvarstis.

"Aš myliu šį žmogų, - pamanė ji. - Sveik, Benai. Sveik, ir užbaik knygą, kad - jeigu tik esu tau reikalinga - galėtume drauge išvažiuoti iš Valdos. Valda tapo negera mums abiems".

- Atrodo, jums laikas eiti, - tarė gydytojas. - Galbūt rytoj...

Benas sukrutėjo ir iš gerklės pasigirdo kimus balsas. Vokai lėtai pakilo, nusileido, vėl pakilo. Akys nuo migdomųjų buvo patamsėjusios, bet jose atsispindėjo suvokimas, jog Benas mato ją esant šalia. Jis uždėjo ant Suzanos rankos savąją. Iš merginos akių ėmė riedėti ašaros. Ji nusišypsojo ir suspaudė Beno pirštus.

Benas sukrutino lūpas, ir Suzana pasilenkė, kad išgirstų.

- Jūsų miestelyje gyvena tikri žmogžudžiai, ar ne?

- Benai, man taip gaila...

- Regis, prieš tai, kol jis mane nukirto, porą dantų ir aš jam išmušiau, - sušnabždėjo Benas. - Kaip rašeivai - visai neblogai.

- Benai...

- Ko gero, pakaks, misteri Mirsai, - įsiterpė daktaras. - Leiskite siūlėms sutvirtėti.

Benas pažvelgė į gydytoją.

- Tik minutėlei.

Gydytojo žvilgsnis sustingo.

- *Ji* irgi taip sakė.

Beno blakstienos nusileido, paskui sunkiai pakilo. Jis pratarė kažką neaiškaus.

Suzana pasilenkė dar arčiau.

- Kas, mielasis?

- Dar nesutemo?

- Ne.

- Norėčiau, kad tu nuvažiuotum pas...

- Pas Metą?

Benas linktelėjo.

- Perduok jam... aš noriu, kad jis viską tau papasakotų. Paklausk, ar jis pažįstamas... su tėvu Kalahenu. Jis supras.

- Gerai, - pažadėjo Suzana. - Perduosiu. Dabar miegok. Labos nakties, Benai.

- Tvarka. Myliu tave, - jis dar kažką sumurmėjo - du sykius, o paskui užsimerkė ir pradėjo alsuoti giliau.

- Ką jis pasakė? - paklausė gydytojas.

Suzana paniuro.

- Lyg ir "užsidarykite langus", - atsakė ji.

3

Kai Suzana grįžo apsiausto, priėmimo kambaryje rado Evą Miler su Landūnu Kreigu. Eva vilkėjo senu rudeniniu paltuku su išsišėrusio kailio apykakle, o Landūnas skendo motociklininko striukėje, kuri jam buvo per didelė. Kai pamatė šią porelę, Suzanai pasidarė jaukiau.

- Kaip jis jaučiasi? - paklausė Eva.

- Man atrodo, viskas bus gerai, - Suzana pakartojo diagnozę, ir Evos veidas atsipalaidavo.

- Ačiū Dievui. Misteris Mirsas, regis, labai mielas žmogus. Mano pansione niekuomet nieko panašaus nebuvo atsitikę. Parkinsui Džilespiui teko uždaryti Floidą į girtuokliams skirtą kamerą. Nors elgėsi jis anaiptol ne kaip girtas. Paprasčiausiai tarytum... nežinojo, ką daryti ir buvo tarsi apkvaitęs.

Suzana papurtė galvą.

- Tai apskritai nepanašu į Floidą.

Akimirkai įsivyravo nejauki tyla.

- Benas - puikus vyrukas, - prabilo Landūnas ir paplekšnojo Suzanai per ranką. - Nė apsidairyti nespėsi, o jis jau stovės ant kojų. Luktelėk, ir pati pamatysi.

- Neabejoju tuo, - pasakė Suzana, abiem rankom suspausdama jo delną. - Eva, tėvas Kalahenas - Šventojo Andriejaus bažnyčios klebonas, ar ne?

- Taip, o kas?

- Šiaip... įdomu. Ačiū judviems, kad atėjote... Jeigu galėtumėt rytoj ateiti dar kartą...

- Bus padaryta, - tarė Landūnas. - Žinoma, kad ateisim, ar ne, Eva? - jis vogčia apkabino ją per juosmenį. Siekti buvo toloka, bet Landūno gestas atrodė tarsi atsitiktinis.

- Taip, mes ateisime.

Suzana drauge su jais išėjo į mašinų stovėjimo aikštelę, paskui nuvažiavo atgal į Zalės Valdą.

4

Metas neatsiliepė į barbenimą ir nesušuko "Įeikite!", kaip buvo įpratęs daryti.

Už durų pasigirdo labai tylus, labai atsargus balsas, kurį Suzana vos pažino:

- Kas ten?

- Misteri Berkai, tai Suzana Norton.

Jis atidarė. Išvydusi, kaip jis pasikeitė, Suzana buvo sukrėsta. Metas atrodė pasenęs ir išsekęs. Po akimirkos mergina pastebėjo ant jo krūtinės sunkų auksinį kryžių. Šiame penkių dolerių vertės daiktelyje, prigludusiame prie languotos marškinių flanelės, buvo kažin kas keisto ir kvailo, tad Suzana vos nenusijuokė... bet susilaikė.

- Įeikite. Kur Benas?

Ji pasakė, ir Meto veidas ištįso.

- Vadinasi, Floidas Tibitsas nusprendė suvaidinti apgautą meilužį? Tik pamanyk! Taip, labiau netinkamo laiko jis pasirinkti negalėjo. Šiandien po pietų Maiką Rajersoną atvežė iš Portlendo atgalios, kad Formenas paruoštų jį laidotuvėms. Taigi, manau, mūsų išvyką į Marsteno namą irgi teks atidėti.

- Kokią išvyką? Ir kas atsitiko Maikui?

- Norite kavos? - išsiblaškęs paklausė jis.

- Ne. Aš noriu išsiaiškinti, kas vyksta. Benas sakė, kad jūs žinote.

- Tai, - tarė Metas, - labai aukšto rango asmens įsakymas. Benui lengva nurodyti, kad viską papasakočiau, bet papasakoti sunku. Ką gi, pasistengsiu.

- Kas...

Metas kilstelėjo ranką.

- Pradžioje štai kas, Suzana. Judvi su motuše užvakar buvote užėjusios į naująją parduotuvę.

Suzana suraukė kaktą.

- Taip, o kas?

- Ar galėtumėt apsakyti savo įspūdį apie parduotuvę, o ypač - apie jos savininką?

- Apie misterį Streikerį?

- Taip.

- Na, jis gana patrauklus, - pasakė Suzana. - Galbūt netgi, tiksliau pasakius, galantiškas. Pagyrė Glinisės Meiberi suknelę, ir toji nuraudo kaip mokinukė. O misis Bodin pasiteiravo dėl tvarsčio ant rankos... Suprantat, ji užsitėškė karštų riebalų. Jis davė jai kompreso receptą, užrašė jį ant lapelio. O kai įžengė Meiblė... - tai prisiminusi, Suzana šiek tiek pasijuokė.

- Na?

- Jis atnešė jai kėdę, - paaiškino Suzana. - Tiesą sakant, ne kėdę, o *krėslą*. Labiau panašų į sostą. Didelį, raižytą, iš raudonmedžio. Jis atsitempė jį iš kažkokios saugyklos, o patsai visą laiką šypsojosi ir plepėjo su kitomis damomis. Bet šis daikčiukas turėjo sverti mažų mažiausiai tris šimtus svarų! Jis blinktelėjo krėslą vidury parduotuvės ir palydėjo prie jo Meiblę. Už parankės, įsivaizduojate? O ji *kikeno*. Jeigu jums teko regėti kikenančią Meiblę, jūs matėte viską pasaulyje. Ir pasiūlė kavos. Labai stiprios ir labai geros.

- Jis jums patiko? - paklausė Metas, įdėmiai ją stebėdamas.
- Klausiate vis dėl to paties? - pasidomėjo ji.
- Taip, ko gero.
- Tuomet gerai. Pasidalysiu su jumis moteriška reakcija. Ir patiko, ir ne. Jis mane patraukė tikriausiai seksualiniu požiūriu, nors ir nestipriai. Vyras metuose, iki kaulų smegenų miestietis, labai žavingas, labai galantiškas. Žiūri į tokį ir supranti, kad jis užsakinės iš prancūziško meniu, žinodamas, kokį vyną su kuo dera gerti - ne šiaip baltą arba raudoną, bet kokių metų ir netgi iš kokio vynuogyno. Visiškai aišku, kad ne čionykščio sukirpimo žmogus. Ir nė kiek neišglebęs. Stamantrus kaip šokėjas. Esama kažkokio patrauklumo žmoguje, kuris šitaip begėdiškai plikas, - ji nusišypsojo, tarsi norėdama tokiu būdu apsiginti, žinodama, jog paraudo, ir spėliodama, ar nepasakė ko nors tokio, ko sakyti nesirengė.
- Ir nepaisant visko, jis jums nepatiko, - tarė Metas.
Suzana gūžtelėjo pečiais.
- Šitai sunkiau apsakyti. Aš manau... aš manau, kad po visu šituo pajutau slypint tam tikrą nepagarbą. Ciniškumą. Tarytum jis būtų vaidinęs tam tikrą vaidmenį, gerai vaidinęs, bet tuo pat metu žinojęs, jog mus galima apmulkinti, neišsisemiant iki galo. Jutau kažkokį žiūrėjimo iš aukšto atspalvį, - ji neryžtingai dirstelėjo į Metą. - Ir dar jame jautėsi kažkoks žiaurumas. Garbės žodis, nežinau, kodėl.
- Kas nors ką nors nusipirko?
- Labai mažai, bet jam, regis, vis tiek. Mama nusipirko nedidelę jugoslavišką lentynėlę niekniekiams, o toji misis Pitri - nuostabų sudedamą staliuką, tačiau tai ir viskas, ką mačiau. Atrodo, į viską jis reagavo gana ramiai. Paprasčiausiai kalbino, kad visi papasakotų savo draugams apie atsiradusią parduotuvę, užeidinėtų ir nesijaustų pašaliniais. Senojo pasaulio žavesys.
- Jums atrodo, kad jis visus pakerėjo?
- Taip, netgi labai, - atsakė Suzana, mintyse lygindama motinos susižavėjimą R. T. Streikeriu su neapykanta Benui iš pirmo žvilgsnio.
- O jo kompaniono nematėte?
- Misterio Barlou? Ne, jis Niujorke rūpinasi prekėmis.
- Iš tiesų? - pratarė Metas, klausimą taikydamas sau pačiam. - Įdomu. Nesugaunamasis misteris Barlou.
- Misteri Berkai, ar nemanote, kad geriau man papasakoti, koks tai reikalas?
Jis sunkiai atsiduso.
- Taip, tikriausiai derėtų pasistengti. Tai, ką jūs neseniai man išdėstėte, kelia nerimą. Didelį nerimą. Viskas taip puikiai sutampa...
- Kas sutampa? Su kuo?
- Reikėtų pradėti nuo to, - ėmė pasakoti Metas, - kaip sutikau Delo užkandinėje Maiką Rajersoną. Mudu susitikome vakar vakare... o atrodo, praslinko ištisas amžius.

5

Savo pasakojimą Metas užbaigė dvidešimt minučių po aštuonių. Jiedu su Suzana spėjo išgerti po du puodelius kavos.

- Štai, ko gero, ir viskas, - tarė Metas. - Na kaip, dabar pavaizduoti Napoleoną? O gal papasakoti apie astralinį bendravimą su Tulūzu Lotreku?

- Nekvailiokite, - atsakė ji. - Kažkas dedasi - bet ne tai, apie ką galvojate. Jūs turite tai *suprasti.*

- Supratau. Iki praėjusios nakties.

- Jeigu viso šito jums specialiai kas nors neiškrėtė, kaip spėjo Benas, galbūt šnekėjo patsai Maikas Rajersonas. Pavyzdžiui, kliedėdamas, - tai skambėjo neįtikinamai, bet Suzana vis tiek dėstė savo prielaidas. - Arba galbūt jūs, pats to nežinodamas, užsnūdote ir viską susapnavote. Man taip yra atsitikę - užsnūsti, o paskui nežinai, ką penkiolika ar dvidešimt minučių darei.

Metas pavargęs truktelėjo pečiais.

- Kaip galima ginti liudijimą, kurio nepriima už tikrą pinigą nė vienas protaujantis žmogus? Ką girdėjau, tą girdėjau. Aš nemiegojau. Be to, mane kai kas neramina... ir neramina labai smarkiai. Jeigu tikėtume senais padavimais, vampyras negali paprasčiausiai įeiti į namus ir išgerti šeimininko kraują. Ne. Jį reikia pasikviesti. Praėjusią naktį Maikas Rajersonas pasikvietė į namus Denį Gliką. *O aš pats pasikviečiau Maiką!*

- Metai, ar Benas jums pasakojo apie naująją savo knygą?

Mokytojas vartė tarp pirštų pypkę, bet jos nerūkė.

- Labai mažai. Tik tiek, kad ji kažkaip susijusi su Marsteno namu.

- O ar jis jums sakė, kad vaikystėje Marsteno name išgyveno stiprią dvasinę traumą?

Metas staigiai kilstelėjo galvą.

- *Pačiame name?* Ne.

- Jis įlindo ten, mėgindamas drąsą. Norėjo įstoti į vieną vaikėzų draugiją, ir jam paskyrė išbandymą - nueiti į Marsteno namą ir ką nors iš ten atnešti. Tą ir padarė... bet prieš išeidamas, pakilo į antrąjį aukštą, į miegamąjį, kuriame pasikorė Hubis Marstenas. Benas pravėrė duris ir išvydo kybantį Hubį. Hubis atsimerkė. Benas puolė bėgti. Tai jį kamavo dvidešimt ketverius metus. Jis sugrįžo į Valdą pamėginti parašyti knygą ir išsivaduoti iš šio košmaro.

- Viešpatie, - pratarė Metas.

- Benas turi... tam tikrą teoriją apie Marsteno namą. Iš dalies ji sudaryta pasiremiant asmenine patirtimi, iš dalies - iš pritrenkiančių faktų, kuriuos jis atkapstė apie Hubertą Marsteną...

- Turite omeny Hubio polinkį į satanizmą?

Suzana suvirpėjo.

- Iš kur žinote?

Mokytojas niūrokai nusišypsojo.

- Ne visos apkalbos mažuose miesteliuose perduodamos atvirai. Esama ir paslapčių. Tarp tokių po Zalės Valdą klajojančių slaptų gandų yra ir apie Hubį Marsteną. Dabar ši paslaptis - dešimties senių savastis, tarp jų ir Meiblės Verts. Tai senas reikalas, Suzana. Rašytinio įstatymo, kad kai kurių istorijų skelbti nevalia, nėra. Ir vis tiek, nors ir labai būtų keista, netgi Meiblė neims kalbėti apie Hubertą Marsteną su žmogumi ne iš savo rato. Ne, pasvarstyti apie jo mirtį, suprantama, jie neatsisakys. Apie žmogžudystę - taip pat. Bet užklauskite apie tuos dešimt metų, kuriuos Hubis su žmona praleido ten, viršuje, užsiimdami Dievas žino kuo, ir tolesnis žaidimas vyks pagal gubernatoriaus principą - ko gero, mūsų Vakarų civilizacijoje patį artimiausią tabu sampratai. Čia šnabždėjosi netgi apie tai, kad Hubertas Marstenas grobia mažus vaikus ir aukoja juos savo pragaro dievams. Stebėtina, kad Benui taip daug pavyko sužinoti. Slaptingumas, gaubiantis to laiko Hubio, jo žmonos ir jo namų gyvenimą - tarytum genties paslaptis.

- Jis sužinojo tai ne Valdoje.

- Tuomet aišku. Kiek žinau, ši teorija - gana sena parapsichologijos banga: žmonėse neva gaminasi blogis lygiai taip pat, kaip gleivės, ekskrementai arba oda po nagais. Ir šis blogis neprapuola. Iš dalies Marsteno namas galėjo tapti panašiu į blogio sporą ar pykčiu pakrautą akumuliatorių.

- Taip. Benas apibūdino tokiais pačiais žodžiais, - Suzana nustebusi pasižiūrėjo į jį.

Metas sausai nusijuokė.

- Mudu skaitėme tas pačias knygas. O jūs, Suzana, ką manote? Gal jūsiškėje filosofijoje yra šis tas daugiau nei dangus ir žemė?

- Ne, - tvirtai ir ramiai atsakė mergina. - Namai tėra paprasčiausi namai. Blogis žūsta vos sutvertas.

- Turite omeny, kad Beno dvasinės pusiausvyros praradimas gali suteikti man galimybę įvilioti jį į tą beprotybės takelį, kuriuo aš jau nukeliavau?

- Žinoma, kad ne. Aš nelaikau jūsų bepročiu, bet, misteri Berkai, jūs turėtumėte suprasti...

- *Tyliau.*

Jis palinko į priekį ir atlošė galvą. Suzana nutilo ir įsiklausė. Nieko... tik lenta girgžtelėjo. Mergina klausiamai pažvelgė į Metą, bet tasai papurtė galvą.

- Jūs sakėte?..

- Aš paprasčiausiai norėjau pasakyti, kad dėl tokio aplinkybių sutapimo dabar Benui anaiptol ne laikas vaikyti savo jaunystės kipšus. Nuo to meto, kai Marsteno namą vėl apgyvendino ir atsidarė ši parduotuvė, mieste sklinda labai daug pigių apkalbų... ir jeigu apie tai prabilome, nemažai paskalų skirta ir Benui. Žinomi atvejai, kai šėtono išvarymo ritualas praranda kontrolę ir pasisuka prieš patį išvarytoją. Man regis, Benui reikia nešdintis iš miestelio.

Ir dar aš manau, kad jūs, misteri Berkai, galėtumėte tuo pasinaudodamas pailsėti.

Šėtono išvarymas privertė Suzaną prisiminti Beno prašymą pasakyti Metui apie katalikų kunigą. Paklusdama ūmiam protrūkiui, ji nusprendė nutylėti. Dabar tapo pakankamai aišku, kodėl jis to prašė, bet šitai tik įpiltų daugiau alyvos į ugnį, kuri, Suzanos nuomone, ir taip pavojingai įsiliepsnojo. Kai Benas apie tai paklaus - jeigu apskritai paklaus - ji atsakys, jog pamiršo.

- Suprantu, kaip beprotiškai tai turi skambėti, - kalbėjo Metas. - Net iš mano požiūrio taško. O juk aš girdėjau ir kaip pakilo langas, ir tą juoką, ir šiandien ryte regėjau šalia įvažiuojamojo kelio gulinčią langinę. Bet jeigu tai nors kiek nuramins jūsų baimę, turiu pasakyti, jog Benas į viską reagavo gana protingai. Nusprendė įrodymui arba paneigimui suteikti teorinę bazę ir pradėti nuo... - Metas vėl nutilo ir įsiklausė.

Šįsyk tyla užtruko ilgiau, ir kai mokytojas vėl prabilo, Suzaną išgąsdino tylus įsitikinimas.

- Viršuje kažkas yra.

Ji pasiklausė. Nieko.

- Jums tik taip atrodo.

- Savo namą aš pažįstu, - tyliai sušnabždėjo jis. - Kažkas yra svečių miegamajame... štai, girdite?

Ir ūmai ji iš tikrųjų išgirdo. Aiškiai girgžtelėjo grindys - taip girgžda grindys senuose namuose, bet Suzana tarytum išgirdo šį tą daugiau, kažką nenusakomai paslaptingesnio.

- Eisiu į viršų, - tarė Metas.

- Ne!

Ji tai išrėžė nesusimąstydama. Ir tarė sau: *nagi, kas ten sėdi prie krosnies ir mano, kad vėjas kamine - šmėkla?*

- Praėjusią naktį bijojau ir nieko nepadariau, todėl blogai baigėsi. Dabar lipu į viršų.

- Misteri Berkai...

Jiedu abu kalbėjo pusbalsiu. Visas Suzanos gyslas persmelkė įtampa, nuo kurios raumenys pasidarė tarsi mediniai. Galbūt viršuje *tikrai* kažkas buvo. Įsilaužėlis.

- Kalbėkite, - tarė Metas. - Po to, kai nueisiu, kalbėkite toliau. Bet kokia tema.

Ir nespėjo Suzana paprieštarauti, kai Metas pakilo iš vietos ir patraukė koridoriaus link; judėjo taip gracingai, kad Suzana buvo apstulbinta. Vieną kartą mokytojas atsisuko, bet mergina nieko nespėjo iš jo akių perskaityti. Metas ėmė kilti laiptais.

Toks staigus įvykių posūkis Suzanos protą įtraukė į nerealų pasaulį. Mažiau kaip prieš dvi minutes jiedu ramiai aptarinėjo reikalus elektros

lempučių šviesoje, kuri paprastai nepalieka vietos jokiam iracionalumui. Dabar gi Suzanai pasidarė baisu.

Klausimas: jeigu psichologą apgyvendintume viename kambaryje su žmogumi, laikančiu save Napoleonu, ir paliktume juos ten metus (ar dešimtį, ar dvidešimtį metų), kokios sulauktume išdavos - dviejų Skinerio pasekėjų ar dviejų vaikinų, laikančių įkištą ranką už švarko borto? Atsakymas: nepakanka duomenų. Ji kalbėjo:

- Sekmadienį mudu su Benu ketinome važiuoti 1-uoju keliu į Kemdeną - žinote tą miestuką, kuriame filmavo "Peitono namą" - bet dabar tikriausiai teks lukteléti. Ten yra nuostabi bažnytėlė...

Suzana pajuto, kad bambena labai sklandžiai, nestabtelėdama, nors kumščius ant kelių sugniaužė taip, jog pabalo pirštai. Galva buvo šviesi - visos šios kalbos apie kraujasiurbius ir zombius dar nepaveikė. Juodo siaubo bangas skleidė stuburo smegenys, kuriuose yra smarkiau susipynę įvairūs nervų mazgai ir audiniai.

6

Nieko sunkesnio už šį kopimą laiptais Metui nepasitaikė per visą gyvenimą. Baigta - ką daugiau čia galėtum pasakyti? Visa kita buvo nepalyginama. Galbūt išskyrus vieną dalyką.

Būdamas aštuonerių metų, Metas priklausė skautų būriui "Jaunikliai". Iki namų (motiniško guolio) reikėjo keliauti mylią. Vėlyvos popietės šviesoje buvo puiku žingsniuoti keliu - tiesiog nuostabu. Bet kol jie artindavosi prie namų, imdavo leistis sutemos, ir išlaisvindavo po kojomis pasklidusius ilgus, vingrius šešėlius, o jeigu kompanija degė ypatingu entuziazmu ir užsižaisdavo iki vėlumos, namo tekdavo kėblinti tamsoje. Vienam.

Vienam. Taip, šit žodis-raktas, pats siaubingiausias žodis anglų kalboje. Žudikas nepašvies tau kelio žvakele, o pragaras - viso labo tik skurdus sinonimas...

Prie kelio dunksojo apgriuvusi bažnyčia - seni metodistų maldos namai. Už jos griuvėsiai driekėsi iki tolimojo pievelės krašto, kuri anąsyk buvo aptraukta šaltuko ir padengta lediniais kupsteliais. Regėdavosi tuščios langų kiaurymės, ir savi žingsniai ūmai imdavo atrodyti labai garsūs, melodija (kad ir ką švilpautum) sustingdavo lūpose, o į galvą skverbdavosi mintys, koks gi vaizdas ten viduje: išvartyti suolai, sudūlėję bažnytinių himnų rinkiniai, yrantis altorius, kur dabar kelia orgijas tik pelės... Ir tu spėliojai: o kas gi ten galėtų glaustis be pelių - kokie bepročiai, kokios pabaisos? Galbūt jie stebi tave pro langus geltonomis reptilijų akimis. Gali būti ir taip, jog ateis vakaras, kai jie nepasitenkins vien stebėjimu. Galbūt kartą prasivers sueižėjusios, beprotišku kampu pasvirusios durys, ir tai, kas pasirodys jose, iš pat pirmojo žvilgsnio atims tau protą.

Nebuvo įmanoma viso šito paaiškinti tėvui su motina, šviesos būtybėms, - taip pat, kaip trejų metų tu nemokėjai jiems paaiškinti, kodėl atsarginė antklodė lovelėje prie kojų susirango į gyvačių kamuolį, kurios spitrija į tave abejingomis, nemirksinčiomis akelėmis. "Dar nė vienas vaikas nenugalėjo šių baimių, - pamanė Metas. - Jeigu baimės neįmanoma išreikšti žodžiais, jos nugalėti irgi neįmanoma. O mažoje galvelėje uždarytos baimės pernelyg didelės, kad galėtų pralįsti pro burnos žiotis. Anksčiau ar vėliau atsiranda tasai, su kuriuo galima praeiti pro visus apleistus maldos namus, dunksančius kelyje nuo besišypsančios vaikystės iki niurgzlios brandos. Bet šit ateina toks vakaras, kaip šis. Vakaras, kai paaiškėja, kad tu anaiptol nepradūrei senųjų baimių uosiniu smaigu, o tik nugrūdai toliau nuo savęs, suguldęs į mažyčius vaikiškus karstelius su laukine rože ant dangčio".

Šviesos Metas nedegė. Jis pakilo laipteliais, praleisdamas šeštąjį, girgždantį, o plaštaka, gniaužianti kryžių su nukryžiuotuoju, buvo drėgna nuo prakaito.

Pasiekęs laiptų viršų, jis be garso pasisuko, norėdamas peržvelgti koridorių. Durys į svečių kambarį, kurias jis užtrenkė, dabar buvo praviros. Apačioje be perstojo sroveno Suzanos balsas.

Atsargiai statydamas kojas, kad po jomis nečežėtų, Metas prisiartino prie durų ir sustojo. "Visų žmogiškųjų baimių pagrindas, - pamanė jis. - Šiek tiek praviros durys".

Metas ištiesė ranką ir stumtelėjo. Durys visiškai atsivėrė.

Ant lovos gulėjo Maikas Rajersonas.

Pro langą liejosi mėnulio šviesa, sidabruodama kambarį, paversdama jį sapnų lagūna. Metas krestelėjo galvą, tarsi norėdamas sustatyti mintis į savo vietas. Atrodė, jis persikėlė per laiką atgalios, į praėjusią naktį. Jis nulips apačion ir paskambins Benui, juk Benas ligoninėn dar nepateko...

Maikas atsimerkė.

Akys trumpai sublyksėjo mėnulio šviesoje - sidabriškos, su raudonais pakraščiais, tuščios, kaip nuvalyta klasės lenta. Jose nebuvo nei žmogiškų minčių, nei žmogiškų jausmų. "Akys - sielos langai", - yra pasakęs Vordsvortas. Jeigu taip, *šie* langai žvelgė į tuščią kambarį.

Maikas atsisėdo. Antklodė nuslinko nuo krūtinės, ir Metas išvydo grubią siūlę - tai medicinos ekspertas arba patalogoanatomas užsiuvo pjūvį po skrodimo, ir galbūt siūdamas sau panosėj švilpavo.

Maikas nusišypsojo, apnuogindamas baltus aštrius kaplius. Šypsena, paprastas raumenų susitraukimas aplink burną, nepalietė akių. Jos išlaikė savo pradinę mirtiną tuštumą. Maikas labai aiškiai ištarė:

- *Pasižiūrėk į mane.*

Metas pažvelgė. Taip, akys buvo absoliučiai tuščios. Bet labai gilios. Jose galima buvo įžiūrėti sidabrines savojo atvaizdo kamėjas, maloniai smengančias gelmėn, skęstančias - dėl to nyko gyvenimo prasmė, nyko baimė...

Metas žingtelėjo atatupstas ir išrėkė:

- Ne! Ne!

Ir ištiesė ranką su kryžiumi.

Tai, kas kažkada buvo Maiku Rajersonu, sušnypštė, tarsi jam gerklėn būtų šliūkštelėję verdančio vandens, ir pakėlė rankas, sakytum, besigindamas nuo smūgio. Metas žengė pirmyn.

Rajersonas kiek atsitraukė.

- Nešdinkis iš čia! - riktelėjo Metas. - Aš atšaukiu kvietimą!

Rajersonas veriančiai suklykė - aukštas leliojantis garsas buvo kupinas skausmo ir neapykantos. Keturi netvirti žingsniai atgalios - ir jis įsirėmė į palangę. Langas buvo atviras. Rajersonas susverdėjo, prarasdamas pusiausvyrą.

- *Aš pasirūpinsiu, kad tu užmigtum kaip negyvas, mokytojau.*

Padaras pakėlė rankas už galvos ir nugara išvirto naktin, nelyginant nuo tramplino neriantis sportininkas. Blyškus kūnas švysčiojo tarytum marmuras, o jame itin išryškėjo tamsios siūlės, kurios Y raidės forma kirto kūną.

Išleidęs beprotišką, siaubo kupiną stūgsmą, Metas puolė prie lango ir pažvelgė laukan. Ten jis išvydo tik mėnesienos paauksintą tamsą ir spiečių šokančių dulkelių, kybančių po langu, virš šviesos pluošto, kuris sklido iš svetainės pirmajame aukšte. Dulkelės raibuliavo, jungėsi į siaubingai žmogų primenančią figūrą, paskui išsisklaidė ir pranyko.

Metas pasisuko dumti šalin, bet ūmai susverdėjo nuo krūtinę užpildžiusio skausmo. Jis susigriebė už širdies ir susirietė dvilinkas. Mokytojui atrodė, kad skausmas pulsuojančiomis bangomis be perstojo kyla ranka. Prieš akis siūbavo kryžius.

Spausdamas prie krūtinės sukryžiuotas rankas, jis išgūbrino pro duris. Dešinioji vis dar gniaužė kryžiaus grandinėlę. Prieš akis tebestovėjo Maiko Rajersono, kybančio nakties ore tarsi blyškus nardytojas, pavidalas.

- Misteri Berkai!

- Mane gydo Džeimsas Kodis, - prakošė Metas pro stingstančias lūpas. - Numeris - ant lapelio prie telefono aparato. Atrodo, širdies priepuolis.

Ir veidu žemyn parvirto tiesiog koridoriuje.

7

Suzana susuko numerį, prie kurio perskaitė: “Džimis Kodis, piliulių grūstuvas”. Žodžiai buvo parašyti lygiomis, tvarkingomis didžiosiomis raidėmis, kurias ji taip gerai prisiminė iš mokyklos laikų. Atsiliepė moteriškas balsas. Suzana paklausė.

- Daktaras namuose? Tai labai skubu.

- Taip, - ramiai atsakė moteris. - Prašau.

- Daktaras Kodis klauso.

- Kalba Suzana Norton. Aš - misterio Berko namuose. Jam blogai su širdimi.
- Ką? *Metui* Berkui?
- Taip. Jis be sąmonės. Ką man...
- Iškvieskite Greitąją pagalbą, - nurodė Džimis. - Skambinkite į Kamberlendo ligoninę 841-4000. Būkite prie jo. Uždenkite antklode ir nelieskite. Jūs supratote?
- Taip.
- Aš prisistatysiu po dvidešimties minučių.
- O jūs...

Bet ragelyje trakštelėjo ir Suzana liko viena.

Ji paskambino į Greitąją pagalbą, paskui vėl liko viena. Reikėjo grįžti prie Meto, viršun.

8

Suzana įsmeigė žvilgsnį į laiptus ir pajuto kūną smelkiantį virpulį. Troško, kad nieko nebūtų atsitikę - ne todėl, kad nukentėjo Metas, ne - tiesiog nenorėjo jausti šios skausmingos baimės ir sukrėtimo. Ji absoliučiai niekuo nepatikėjo. Praėjusios nakties Meto patirtį vertino taip, kaip pati suprato realybę - nei daugiau, nei mažiau. Tačiau dabar šis nepajudinamas skepticizmas išslydo iš po Suzanos kojų ir mergina pasijuto krentanti.

Ji girdėjo Meto balsą, girdėjo kraupų neišraiškingą užkeikimą: *aš pasirūpinsiu, kad tu užmigtum kaip negyvas, mokytojau*. Šią frazę ištarusiame balse žmogiškumo buvo ne daugiau kaip šuns lojime.

Žingsnis po žingsnio Suzana prisivertė sugrįžti viršun. Netgi koridoriuje žibanti šviesa ne itin pagelbėjo. Metas tysojo ten pat, kur mergina jį paliko, pasukęs galvą ant šono, dešinįjį skruostą priglaudęs prie kiliminio takelio, ir staigiai, sunkiai alsavo. Ji pasilenkė ir atsegė jam dvi viršutines marškinių sagas. Atrodo, Metas ėmė kvėpuoti kiek laisviau. Paskui ji nuėjo į svečių miegamąjį antklodės.

Kambaryje buvo vėsu, žiojėjo iki galo atviras langas. Ant plikos lovos - tik čiužinys, bet viršutinėje spintos lentynoje gulėjo rietuvė paklodžių. Kai Suzana pasisuko grįžti į holą, ant grindų po langu kažkas blykstelėjo mėnulio šviesoje. Pasilenkė tą daiktą pakelti ir bematant jį pažino. Žiedelis, kokius jie nešiodavo suvienytos Kamberlendo vidurinės mokyklos klasėje. Iš vidaus buvo išgraviruoti inicialai "M. K. R."

Maikas Koris Rajersonas.

Ir akimirką tamsoje Suzana patikėjo. Patikėjo viskuo. Prie gerklės sukilo klyksmas, kurį jinai užgniaužė, bijodama apsigobti garsu, bet žiedelis iškrito iš merginos pirštų ir nupuolė ant grindų prie lango, blizgėdamas rudens tamsą skrodžiančioje mėnesienos šviesoje.

Dešimtas skyrius

VALDA (III)

1

Miestelis žinojo, kas yra tamsa.

Jis žinojo, kas yra tamsa, nusileidžianti ant žemės, kai besisukdama ji pasislepia nuo saulės, ir kas yra žmogiškosios sielos tamsa. Miestas - tai trijų dalių visuma, reiškianti daugiau už paprastą dėmenų sumą. Miestas - tai jame gyvenantys žmonės, namai, pastatyti gyvenimui ir reikalų tvarkymui, ir dar - žemė. Žmonės - anglai, škotai ir prancūzai. Žinoma, yra saujelė kitų, primenančių žiupsnelį pipirų, įmestų į dubenėlį su druska. Beveik visi namai pastatyti iš prasto medžio. Daug dviaukščių senų namų su dvikliaučiais stogais, ir veik visos parduotuvės dekoruotos dirbtiniais fasadais, nors kam viso to reikia, nepasakytų niekas. Miestelėnai žino, kad už šių dirbtinių fasadų nieko nėra, taip kaip niekam nėra paslaptis, jog Loreta Starčer nešioja dirbtinį biustą. Čionykštė žemė - granito masyvas, pridengtas plonu, lengvai suardomu dirvos sluoksniu. Jį įdirbti - tikra beprotybė, nedėkingas reikalas, kamuojantis fermerį ir spaudžiantis iš jo paskutinį prakaito lašą. Akėčios išverčia iš po velėnos stambius granito gabalus ir lūžta į juos. Gegužyje, kai tik žemė tiek pradžiūsta, jog joje ima nebeklimpti ratai, tu atvyksi savo sunkvežimiu ir su sūnumis kokį dvylika kartų prikrauni jo kėbulą akmenų - tik tuomet įmanoma akėti. Akmenys keliauja į didelę, žole apraizgytą krūsnį, kurią pradėjai versti gal 1955-aisiais, tuomet, kai nutarei griebti jautį už ragų. O prisitampęs tiek, kad žemė visam laikui sulenda po nagais, pirštai aptirpsta ir ima atrodyti dideli bei keistai iškorįę, kabini prie traktoriaus akėčias.

Nesuspėji išpurenti nė dviejų juostų, kai vienas iš peilių lūžta į pražiūrėtą akmenį. Norėdamas įstatyti naują, paprašai vyresnįjį sūnų pakelti sankabą, kad būtų įmanoma prieiti prie reikiamos vietos, o po ausimi kraugeriškai zyzia pirmasis naujojo sezono uodas; nuo plono zvimbimo ašaroja akys, ir visuomet į galvą ateina mintis, kad būtent tokį garsą, ko gero, girdi psichinis ligonis, prieš nužudydamas savo vaikus, įkišdamas galvą orkaitėn ir atsukdamas dujas arba didžiuoju kojos pirštu paspausdamas trisdešimtojo kalibro dvivamzdžio gaiduką, kurio vamzdžius ką tik įbedė savo srėbtuvėn. Paskui prakaituoti tavo berniūkščio pirštai slysteli, ir vienas iš apvalių ašmenų nubrozdina tau ranką. Ateina bedvasio nusivylimo metas, kai apsižvalgai aplink ir neabejoji, kad tuoj pat mesi šį užsiėmimą ir pradėsi girtuokliauti, arba nuvažiuosi į banką, kuriame guli tavo užstatyto turto popieriai ir

pasiskelbsi bankrutavęs. Štai tokią neapykantos žemei akimirką, jausdamas jos traukos jėgą, kuri laiko tave prie savęs, ir myli žemę, ir supranti, kad ji žino ir visuomet žinojo, kas yra tamsa. Žemė užvaldė tave visą ir visiškai, žemė ir moteris, kurią tu įsimylėjai, besimokydamas aukštesnėje klasėje (tik tuomet ji buvo mergaitė, ir tu nė velnio apie jas nežinojai, išskyrus viena: kiekvienas susiranda sau merginą ir jos laikosi; o ji tavuoju vardu išrašinėjo visų vadovėlių viršelius, ir pradžioje tu pavarei ją šalin, paskui - ji tave, kol galų gale jums abiems jau neteko jaudintis dėl *tokių* niekų), ir vaikai, pradėti ant girgždančios dvigulės lovos su sueižėjusiu mediniu galvūgaliu. Kai sutemdavo, judu su žmona dirbote vaikus - šešetą, septynetą, netgi dešimtį. Savo gniaužtuose tave laiko bankas, automobiliais prekiaujanti firma, ir dar - Sirso parduotuvė Liuistone ir Džonas Diris iš Briunsviko. Bet labiausiai tave laiko miestas todėl, kad pažįsti jį tarsi savo žmonos krūties formą. Tau žinoma, kas, išlėkęs iš darbo, dieną trainiosis prie Kroseno parduotuvės, ir pajunti, su kieno žmona netvarka, anksčiau, negu jis pats tai pajus (kaip Redžis Sojeris, kurio žmonos Bonės vamzdį savo grūstuvu pravalo vaikinukas iš telefono kompanijos), tu žinai, kur veda keliai ir kur penktadienį po pietų prisišvartuoti su Henku ir Noliu Gardneriu bei išgerti porą pakuočių, o galbūt net porą dėžių alaus. Žinai net grunto būseną ir kaip balandžio mėnesį pereiti Pelkes, nesušlapinant aukštakulnių kraštų. Tu pažįsti miestą. O miestas pažįsta tave: ir kaip vakare, pabaigus akėti, nuo sėdėjimo traktoriuje skauda tarpvietę, ir kad gumbas ant tavo nugaros - viso labo cista ir priežasčių jaudinimuisi, kaip iš pradžių užsiminė gydytojas, nėra. Miestas žino, kad tau niekaip neišeina iš galvos paskutinę mėnesio savaitę gautos sąskaitos. Jis kiaurai permato tavąjį melą, netgi jei meluoji patsai sau: pavyzdžiui, neva ketini jei ne šiais, tai kitais metais nuvežti žmoną su vaikais į Disneilendą, arba neva tavo kišenė išneštų nusipirkti naują spalvotą televizorių, jeigu rudenį dalį miško parduotum malkoms... arba kad viskas bus gerai. Būti miestelėnu - kasdieninis tokio artimo bendravimo aktas, kad palyginti su tavo ir žmonos žaidimais girgždančioj lovoj - beveik tapatūs dalykai. Buvimas miestelėnu - proziškas, jutiminis ir klampinantis kaip alkoholizmas. Tamsoje miestas priklauso tau, o tu - miestui, ir judu drauge miegate kaip užmušti, tarytumei akmenys tavo šiauriniame lauke. Čia nėra jokio gyvenimo, išskyrus lėtą dienų merdėjimą, vadinasi, kai miestą užgriūva blogis, jo apsireiškimas pasirodo mažne iš anksto nulemtas ir kerintis kaip morfijus. Lygiai tas pat, jei miestas būtų žinojęs apie artėjantį blogį ir apie tai, kokiu būdu jis pasireikš.

Miestas turi savų paslapčių ir moka jas saugoti. Miestelėnai viso šito nenutuokia. Jie žino, kad senojo Olbio Kreino žmona pabėgo su užklydusiu prekeiviu iš Niujorko... arba tik mano žiną. Bet kai komivojažierius nei iš šio, nei iš to ją pametė, Olbis suskaldė jai kiaušą, pririšo prie kojų svorį ir įmetė į seną šulinį. Po dvidešimties metų Olbis ramiai pasimirė savo lovoje nuo

širdies priepuolio, kaip baigiantis mūsų istorijai numirs jo sūnus Džo. Galbūt kada nors koks berniūkštis aptiks seną šulinį, pasislėpusį po piktžolėmis, užstelbtą gervuogyno ūgliais, atlups darganų išbalintas bei išgludintas lentas ir akmenimis grįstoje duobėje pamatys aukštyn įsmeigtas tuščias yrančios kaukolės akiduobes, o ant kaulų kybančius pažaliavusius, apkerpėjusius karolius - meilučio komivojažieriaus dovanėlę.

Jie žino, kad Hubis Marstenas nugalabijo žmoną, tačiau iki šiol nenumano, *ką* jis pirmiausiai privertė ją padaryti, *kas* atsitiko su Marsteno pora kelios sekundės prieš tai, kai Hubis suknežino Berdės galvą saulės prikaitintoje virtuvėje, kur karštame ore tvyrojo į dusinantį salsvą neuždengtos išmatų duobės dvoką panašus sausmedžio kvapas. Jie nenutuokė, kad moteris pati maldavo vyrą ją nužudyti.

Tarp miestelio senučių esama ir tokių (Meiblė Verts, Glinisė Meiberi, Odrė Hersi), kurios prisimena, jog Laris Makleodas židinyje ant aukšto rado kažkokius sudegintus popierius, bet nė viena nenuvokia, nei kad šie popieriai buvo susikaupę per dvylika metų susirašinėjimo tarp Huberto Marsteno ir stebėtinai seno austrų dvarininko, pavarde Breihenas, nei kad susirašinėjimas tarp jųdviejų prasidėjo vieno gan keisto Bostono prekiautojo knygomis paslaugų dėka, kuris trisdešimt trečiaisiais metais žuvo kaip reta šlykščiomis aplinkybėmis, nei kad prieš pasikardamas Hubis sudegino visus laiškus iki paskutinio, po vieną maitindamas jais ugnį ir stebėdamas, kaip liepsnoje juoduoja ir anglėja storas gelsvas popierius bei nyksta daili, plona it voratinklio gija kaligrafiška rašysena. Jie nežino, kad Hubis tuo metu šypsojosi - panašiai, kaip dabar šypsosi Laris Kroketas, galvodamas apie pasakiškus žemės nuosavybės dokumentus, kurie šiuo metu saugomi jo seife Portlendo banke.

Žinoma ir tai, kad Koretė Saimons, senojo Saimonso-Strakalo našlė, lėtai ir kankinančiai miršta nuo žarnyno vėžio, bet niekas neįtaria, kad už nešvarių svetainės sienų apmušalų senė užkišo daugiau kaip trisdešimt tūkstančių grynais (jos gautas draudimas, kurio į nieką taip ir neinvestavo), o dabar, paskutinio savo nusivylimo dienomis, visiškai apie juos užmiršo.

Visi žino, kad aprūkusį penkiasdešimt pirmųjų metų rugsėjį gaisras prarijo pusę miestelio, bet iš kur sužinosi, jog tai buvo padegimas, o prie jo prikišęs nagus vaikinukas penkiasdešimt trečiaisiais, išleistuvių vakare klasės vardu pasakė atsisveikinimo kalbą ir išvyko į Volstrytą uždirbti šimto tūkstančių. Bet net jeigu būtų apie tai žinoję, niekas nebūtų sugebėjęs išsiaiškinti, *kas* jį paskatino taip pasielgti arba kaip jį graužė gyvenimas kitus dvidešimt metų, kol smegenų kraujagyslės trombas keturiasdešimt septintaisiais gyvenimo metais nepatiesė gaisro kaltininko į kapą.

Miestelyje niekas nenutuokia, kad garbusis Džonas Groginsas kartais pašoka iš miego vidury nakties nuo siaubingų sapnų, kuriuose jis nuogas ir

suprakaitavęs sako pamokslą ketvirtadienio vakarais susirenkančiam “Bibliją studijuojančių mažųjų misis būreliui”, ir jos visos pasirengusios jam atsiduoti;

arba kad visą aną penktadienį Floidas Tibitsas ligotai karščiuodamas valkiojosi po miestelį, jausdamas, kaip neapkenčiama saulė glosto jo keistai blyškią odą, tik neaiškiai prisimindamas, kaip buvo nuėjęs pas Aną Norton, visiškai užmiršęs apie savo išpuolį prieš Beną Mirsą, bet saugodamas atmintyje ramų dėkingumą, su kuriuo pasitiko saulėlydį - dėkingumą ir kažin ko didžio bei išganingo laukimą;

arba kad Helas Grifenas spintos gilumoje slepia šešias “karštas” knygeles, ties kuriomis masturbuojasi kiekvienai patogiai progai pasitaikius;

arba kad Džordžas Midleris laiko pilną lagaminą šilkinių apatinukų, liemenukų, moteriškų kelnaičių bei kojinių, ir kad retsykiais užsisklendžia visas savo buto virš geležies parduotuvės langus, užsirakina duris skląsčiu ir grandinėle, paskui stovi priešais didelį, per visą ūgį miegamojo veidrodį tol, kol pradeda greitai trumpai alsuoti - tuomet parklumpa ant kelių ir ima onanizuotis;

arba kad Maikas Rajersonas ūmai ėmė drebėti ant metalinio darbo stalo rūsyje po lavonine, ir Karlas Formenas mėgino sušukti, tačiau nepajėgė, o kai Maikas atmerkė akis ir atsisėdo, Karlo gerklėje užstrigęs riksmas pasirodė nematomas ir negirdimas kaip stiklas;

arba kad dešimties mėnesių amžiaus Rendis Makduglas nė nesipriešino, kai pro jo miegamojo orlaidę įlindęs Denis Glikas ištraukė mažylį iš lovelės ir suleido dantis į kakliuką, nuo kurio dar nebuvo išnykusios motinos sutrenkimų mėlynės.

Štai tos miestelio paslaptys. Kai kurios, bėgant laikui, iškils viešumon, kai kurios - niekuomet. Visas jas miestelis saugo absoliučiai neįžvelgiamu veidu.

Velnio darbai miestą jaudina ne daugiau už Dievo arba žmogiškuosius darbus. Jis pažino tamsą. Ir jos buvo pakankamai.

2

Pabudusi Sindė Makdugal suprato: kažkas ne taip, tačiau kas, pasakyti negalėjo. Antroji lovos dalis buvo tuščia: šiandien Rojus turėjo laisvą dieną ir su kažkokiu draugužiu išvyko žvejoti. Greičiausiai grįš apie pusiaudienį. Svilėsiais nedvelkė. Jai nieko neskaudėjo. Tai kas gi vis dėlto atsitiko?

Saulė. Ne tokia buvo saulė.

Šešėlis, kurį metė po langu augantis klevas, judėjo aukštai ant sienų apmušalų. Bet Rendis visuomet ją žadindavo anksčiau, kol saulė dar nebūdavo tiek pakilusi, kad klevo šešėlis kristų ant sienos...

Išgąstingas Sindės žvilgsnis peršoko prie laikrodžio, stovinčio ant spintos. Dešimt minučių po devintos.

Moters gerklėje kažin kas sukrutėjo.

- Rendi? - pašaukė ji ir kaip strėlė nulėkė siauru vagonėlio koridoriumi, o chalato skvernai plakėsi už nugaros. - Rendi, *mielasis?*

Miegamasis skendėjo tokioje šviesoje, kokia būna saulei perkirtus sluoksnį vandens - ji sklido pro mažytę orlaidę virš lovelės... atidarytos orlaidės. Bet vakare guldama miegoti, Sindė ją uždarė. Ji visuomet uždarydavo šį langelį.

Lovelė buvo tuščia.

- Rendi? - sušnabždėjo jaunoji moteris.

Ir išvydo sūnų.

Mažytis kūnelis nuo skalbimo išblukusia pižama buvo nusviestas į kambario kertę kaip skuduras. Viena koja styrojo į viršų nepatogiai išsirietusi nelyginant klaustukas.

- *Rendi!*

Ji susmuko prie kūnelio ant kelių. Sukrėtimas išvagojo jos veidą naujomis raukšlėmis. Sindė pakėlė kūdikį ant rankų. Kūnelis atrodė atšąlęs.

- Rendi, mielasis, pabusk. Rendi, Rendi, pabusk...

Mėlynės buvo išnykusios. Visos iki vienos. Jos per naktį ištirpo, - veidelis ir kūnas buvo nepriekaištingos spalvos. Vienintelį kartą po gimdymo Sindei sūnelis pasirodė nuostabus, ir šio grožio akivaizdoje veriančiai, baisiai, beviltiškai suklykė.

- Rendi! *Pabusk!* Rendi? Rendi? Rendi?!

Nepaleisdama mažylio iš rankų ji pakilo ir nuskuodė koridoriumi atgalios. Nuo vieno peties nusmuko chalatas. Virtuvėje ryto saulės spinduliai krito ant aukštos kėdutės su lentynėle, apibarstyta vakar dienos Rendžio vakarienės trupiniais. Ji įkišo į ją berniuką. Rendžio galva maktelėjo ant krūtinės, mažylis nusviro ant šono baisiu, vilties nepaliekančiu lėtumu ir atsirėmė į aukštą alkūnramstį.

- Rendi? - tarė Sindė šypsodamasi, išsproginusi į žydrus marmurinius rutuliukus panašias akis, ir patapšnojo per skruostus. - Pabusk, Rendi, nagi. Valgyti, Rendi. Nori niam niam? Prašau... o Viešpatie, prašau...

Ji staiga atsisuko, atlapojo vieną iš spintelių virš viryklės, įkišo ten ranką, pagrabinėjo, ir lauk pasipylė dėžutė "Čeks" ryžių, skardinė koldūnų ir butelis "Veson" aliejaus. Butelis sudužo, tirštu skysčiu apliedamas viryklę ir grindis. Sindė surado mažytį stiklainiuką šokoladinio pieno kremo, o iš indaujos išgriebė plastmasinį šaukštelį.

- Pažvelk, Rendi. Tavo mėgiamas. Pabusk, pažvelk, koks skanus kremas. Šoka, Rendi. Šoka, šoka, - nuo užplūdusio įtūžio ir siaubo Sindei aptemo akys. - *Pabusk!* - sukriokė ji, ir persišviečiančią Rendžio kaktos bei skruostų odą nusėjo jos seilių karoliukai. - *Pabusk pabusk vardan Dievo gyvačiuk mažas PABUSK!*

Ji nukėlė nuo stiklainio dangtelį ir šaukšteliu pakabino šiek tiek šokoladinio pieno kremo. Jau žinanti teisybę ranka taip drebėjo, kad mažne viską ištaškė. Likučius Sindė įkišo į mažą išglebusią burnytę, o ant lentynėlės, šiurpiai tekštelėdami, nudribo dar keli lašai. Šaukštelis barkštelėjo į mažylio dantukus.

- Rendi, - ji ėmė maldauti. - Liaukis kvailinęs mamytę.

Ištiesusi laisvąją ranką, ji sulenktu pirštu pravėrė sūnelio burną ir sugrūdo į ją kremo likučius.

- Štai, - pratarė Sindė Makdugal. Jos lūpomis perbėgo neapsakoma beprotiškos vilties šypsenėlė. Sindė įsitaisė ant virtuvinės taburetės, lėtai vienas po kito atsipalaidavo raumenys. Dabar viskas bus gerai. Dabar Rendis supras, kad mama jį myli kaip ir anksčiau, ir baigs savo žiaurius pokštus. - Skanu? - sumurmėjo jinai. - Skanu, Rendi? Na, nusišypsok mamytei. Būk geras mamytės sūnelis ir nusišypsok jai.

Ištiesusi virpančius pirštus, ji stumtelėjo Rendžio burnos kampučius aukštyn.

Šlept. Šokoladas tėkštelėjo ant lentynėlės.

Sindė kraupiai suklykė.

3

Šeštadienio rytą Tonį Gliką pažadino jo žmona Mardžerė, kuri nugriuvo svetainėje.

- Mardže? - pašaukė jis, nuleisdamas kojas ant grindų. - Mardž?

Po ilgos pauzės ji atsakė:

- Man viskas gerai, Toni.

Tonis sėdėjo ant lovos krašto, beprasmiškai spoksodamas sau po kojomis. Buvo apsirengęs tik dryžuotomis pižamos kelnėmis, parištomis virvele, o jos galai kybojo tarp kojų. Tankūs juodi plaukai, kuriuos paveldėjo abu Tonio sūnūs, buvo susišiaušę. Visi manė, kad Tonis yra žydas, ir jam dažnai ateidavo į galvą, kad žmones klaidina kaip tik šie deigo* plaukai. Jo senelio pavardė buvo Glikučis. Kai kažkas seneliui pasakė, kad Amerikoje gyventi daug paprasčiau su amerikietiška, skambesne ir trumpesne pavarde, tasai oficialiai pakeitė ją į Gliką, nė neįtardamas, jog priklausomybę vienai tautinei mažumai keičia į kitą mažumą. Tonio kūnas buvo stambus, tamsoko gymio, su galingais raumenų gumulais. Veidas atspindėjo nustebusio žmogaus išraišką, kurį spyriu į užpakalį išmetė iš baro, kai jis pats jau ruošėsi išeiti.

---

* Deigas (angl. *dago*) - amerikietiška niekinanti ispano, portugalo ar italo pravardė (*vert. past.*).

Jis atsiprašė iš darbo, ir praėjusią savaitę daug miegojo. Tai, kas kamavo Tonį, miegant pranykdavo. Visiškai nesapnavo. Guldavo pusę aštuntos, keldavo devintą ryto ir antrą valandą dienos atsiguldavo nusnūsti iki trečios. Tonio pragyventas laikas nuo tos scenos, kurią jis surengė Denio laidotuvėse, iki šiandieninio saulėto šeštadienio ryto (beveik savaitė), atrodė apgaubtas ūku ir visiškai nerealus. Kaimynai vis nešė ir nešė valgį. Vaisių ragu, konservus, uogienę ir pyragaičius. Mardžė pasakė, kad nebežino, kur visa tai dėti. Valgyti nesinorėjo abiems. Trečiadienio vakarą Tonis pamėgino su žmona pasimylėti, ir abudu pravirko.

Mardžė atrodė labai prastai. Ji pati bandė susidoroti su nauja padėtimi, šveisdama namus nuo palėpės iki rūsio, ir visa tai darė su maniakišku azartu, nepalikdama vietos jokioms kitoms mintims. Diena iš dienos barškėjo kibirai ir riaumojo dulkių siurblys, o ore nuolat tvyrojo aštrus amoniako su lizoliu kvapas. Visus žaisliukus ir drabužius Mardžorė tvarkingai supakavo į kartonines dėžutes ir nunešė į Gelbėjimo armiją bei “Gudvilo” parduotuvę. Kai ketvirtadienio rytą Tonis išėjo iš miegamojo, visos šios kartoninės dėžės, kiekviena su tvarkingai prilipintu rašteliu, rikiavosi prie laukujų durų. Už šias nebylias kartonines dėželes jam dar nieko baisesnio nebuvo tekę matyti. Visus kilimus Mardžerė ištempė į vidinį kiemą, sukabinėjo ant skalbiniams džiovinti skirtų virvių ir negailestingai išpurtė dulkes. Nors Tonis sunkiai suvokė aplinką, jis pastebėjo, kaip nuo praėjusio antradienio arba trečiadienio pablyško žmona - net lūpos, regis, prarado savo natūralią spalvą. Po akimis atsirado rudi šešėliai.

Visa tai šmėstelėjo Gliko galvoje daug greičiau, negu truko mūsų atpasakojimas, ir jis jau ketino vėl virsti lovon, bet tą akimirką Mardžerė dar kartą parkrito ir neatsakė į Tonio šauksmą.

Jis pakilo ir nušlepseno į svetainę. Ten išvydo ant grindų tysančią žmoną, kuri negiliai alsuodama neatitraukė aptemusių akių nuo lubų. Prieš tai ji perstatinėjo svetainės baldus, taigi viskas buvo išjudinta iš įprastų savo vietų, ir kambario vaizdas atrodė keistai suardytas.

Nežinia, kas nutiko Mardžerei, bet per paskutinę naktį jai labai pablogėjo. Žmona atrodė taip prastai, kad Tonio mieguistumo širmą tarsi kas perrėžė aštriu peiliu. Mardžerė dar nebuvo persirengusi, ir iki klubų prasiskyręs chalatas atidengė baltas kaip marmuras kojas. Visas įdegimas, kuris ją nuspalvino per paskutinę atostogų kelionę, pranyko. Burna konvulsiškai gaudė orą, sakytum, Mardžerės plaučiai negalėjo pakankamai jo gauti. Tonis atkreipė dėmesį, kaip keistai išsikiša jos dantys, bet nieko apie tai nepagalvojo - taip galėjo atrodyti dėl apšvietimo.

- Mardže? Mieloji?

Ji pamėgino atsakyti, bet nesugebėjo, ir Tonį persmelkė baimė. Jis atsistojo, ketindamas paskambinti gydytojui, pasisuko į telefono aparatą, bet staiga žmona tarė:

- Ne... ne, - staigiai gaudydama orą, Mardžerė dusyk pakartojo savo prašymą, sunkiai atsisėdo, ir knerkiantis jos kvėpavimas užpildė visus nutilusius, saule užlietus namus. - Nutempk mane į šalį... padėk... saulė kaitri...

Tonis prisiartino prie jos ir pakėlė, sukrėstas savo nešulio lengvumo. Atrodė, kad moteris sveria ne daugiau už žabų ryšulėlį.

- ...ant sofos...

Jis paguldė ją ant sofos, nugarą atremdamas į alkūnramstį. Mardžerė atsidūrė už saulės kvadrato ribos, kuris pro langą krito ant kilimo, ir tarytum ėmė lengviau kvėpuoti. Sekundėlei užsimerkė. Tonis vėl nusistebėjo dantų baltumu ir glotnumu, kurie atrodė tarsi kontrastas jos lūpoms, ir pajuto nenumaldomą norą pabučiuoti žmoną.

- Leisk man pakviesti gydytoją, - tarė jis.

- Ne, man jau geriau. Toji saulė... tokia svilinanti. Štai ir pasidarė bloga. Dabar jau geriau, - ant Mardžerės skruostų pasirodė šiokia tokia spalva.

- Tikrai?

- Taip, man viskas gerai.

- Tu per daug dirbi, mieloji.

- Taip, - vangiai sutiko ji. Akys žvelgė abejingai.

Suleidęs rankos pirštus sau į plaukus, Tonis kelis sykius juos perbraukė.

- Mums reikia kaip nors nuo viso šito atsiriboti, Mardže. Reikia. Matai...

Nenorėdamas jos užgauti, nutilo.

- Aš atrodau siaubingai, - tarė ji. - Žinau tai. Vakar ruošiausi miegoti ir vonioje įsižiūrėjau į veidrodį. Manęs ten tarytum ir nebuvo. Minutėlę aš pamaniau... - Mardžerės lūpose šmėstelėjo šypsena. - Pamaniau, kad kiaurai save regiu vonios kambarį. Tarytum iš manęs nieko nebeliko, ir tasai niekas buvo toks... toksai *išblyškęs*.

- Norėčiau, kad tave apžiūrėtų daktaras Rirdonas.

Bet ji, atrodė, negirdėjo.

- Paskutines tris ar keturias naktis sapnuoju tokį nuostabų sapną, Toni. Tokį tikrovišką. Sapne pas mane ateina Denis. Ir kalba: "Mam, mamyte, aš toks laimingas, kad sugrįžau į namus!" Ir dar sako... sako...

- Ką jis sako? - atsargiai paklausė Tonis.

- Jis sako... kad vėl taps mano mažyliu. Mano krūtimi maitinamu kūdikėliu. Aš duodu jam krūtį ir... o paskui apima toks palaimingas jausmas, pro kurį persismelkia kartėlis... taip pat buvo prieš tai, kai atitraukdavau Denį nuo krūties, nes jam ėmė dygti dantukai ir jis būtų ėmęs kandžiotis... ach, visa tai, ko gero, skamba *siaubingai*. Kaip vienas iš psichinių dalykėlių, žinai?

- Ne, - tarė jis. - Ne.

Tonis suklupo prieš žmoną ant kelių, ir kūkčiodama ji apsivijo rankomis vyro kaklą. Mardžerės rankos buvo šaltos.

- Prašau tavęs, Toni, jokių gydytojų. Šiandien aš ilsėsiuos.
- Na gerai, - sutiko. Ir jam pasidarė nejauku, kad nusileido.
- Tai toks nuostabus sapnas, Toni, - Mardžerė šnabždėjo jam į kaklą. Jos lūpų lytėjimas, po jomis suminkštėjęs dantų kietumas pasirodė stebinančiai jaudulingas. Tonis pajuto prasidedančią erekciją. - Kad tik šiandien jį vėl išvysčiau.
- Gal taip ir bus, - paguodė jis, glostydamas žmonos galvą. - Jei taip, galgi ir išvysi.

4

- Viešpatie, bet juk tu - tiesiog kaip paveikslėlis, - tarė Benas.
Ligoninės sienų fone, susidedančio iš solidžios baltos ir anemiškai žalios spalvos, Suzana Norton iš tiesų atrodė puikiai. Ji vilkėjo ryškiai geltona bliuzele su juodais vertikaliais dryžiais ir mėlynu džinsiniu mini sijonėliu.
- Tu irgi, - atsakė ir priėjo prie jo per kambarį.
Benas tvirtai ją pabučiavo, slystelėjęs ranka per šiltą klubo iškilimą.
- Ei, - Suzana nutraukė bučinį. - Už tai tave iš čia išmes.
- Tik ne mane.
- Ne, mane.
Jie pažvelgė vienas į kitą.
- Aš tave myliu, Benai.
- Ir aš tave myliu.
- Jeigu dabar galėčiau įlįsti pas tave...
- Sekundėlę, leisk užtraukti užuolaidą.
- O kaip pasiaiškinsiu čionykščiams tikrintojams, jeigu ateis?
- Pasakysi, kad davei man basoną.
Suzana šypsodamasi pakratė galvą ir prisistūmė kėdę.
- Mieste daug kas įvyko, Benai.
Merginos žodžiai bematant prablaivė Beną.
- Pavyzdžiui?
Ji sumišo.
- Tiesiog nežinau, kaip tau pasakyti... ir ką apie tai galvoti. Švelniai tariant, į tai ir aš įpainiota.
- Tai klok, o aš susigaudysiu.
- O kaip tau, Benai?
- Geriau. Menkniekis. Meto daktaras, tas šaunuolis, pavarde Kodis...
- Ne. Ne tai turėjau omeny. Kiek tu tiki tuo absurdu apie grafo Drakulos dvasią?
- A, šit apie ką tu. Metas tau viską papasakojo.
- Metas čia, ligoninėje. Vienu aukštu virš mūsų, intensyvios terapijos skyriuje.

- *Kas?* - Benas pakilo ant alkūnių. - Kas jam atsitiko?
- Širdies priepuolis.
- *Širdies* priepuolis!
- Daktaras Kodis sako, būsena stabili. Metas paguldytas tarp sunkių ligonių, bet tai būtina per pirmas keturiasdešimt aštuonias valandas. Kai šitai įvyko, aš ten buvau.
- Papasakok viską, ką prisimeni, Suzana.
Džiaugsmas iš Beno veido pranyko. Jis pasidarė įdėmus, išsitempęs, ryškių kontūrų. Vienišas baltoje palatoje, tarp baltų paklodžių ir su ligoninės marškiniais Benas vėl nustebino Suzaną savo išvaizda - išvaizda žmogaus, pasiekusio kažkokią susijaudinimo ribą, pasirengusio pramušti galva sieną.
- Tu neatsakei į mano klausimą, Benai.
- Kaip aš įvertinau Meto pasakojimą?
- Taip.
- Geriau pasakysiu, ką manai tu. Tai ir bus mano atsakymas. Tu manai, kad Marsteno namas taip susuko man protą, kad aš kuoktelėjau. Teisingai sakau?
- Ko gero, taip. Bet aš niekuomet neturėjau omeny tokių... tokių griežtų pasakymų.
- Žinau, Siuzana. Jeigu sugebėsiu, pamėginsiu nuosekliai išdėstyti visą savo samprotavimų eigą. Galbūt tai padėtų viską sudėstyti į lentynėles? Iš tavo veido galiu numanyti, jog ir tave kažkas stipriai sukrėtė. Teisingai?
- Taip... bet aš netikiu, aš *negaliu...*
- Luktelėk minutėlę. Štai šis žodis - *negaliu* - viskam ir trukdo. Ties juo aš ir užstrigau. *Negaliu*. Suzana, aš nepatikėjau Metu, kadangi iš tiesų šitaip nebūna. Bet kad ir kaip šią istoriją analizavau, niekaip negalėjau joje rasti nė menkiausios spragos. Peršasi pati akivaizdžiausia išvada: Metas kažkurioje vietoje nuvažiavo nuo bėgių. Tiesa?
- Taip.
- Ar jis pasirodė tau nenormalus?
- Ne. Ne, bet...
- Stop, - Benas kilstelėjo ranką. - Tu mąstai "negaliu" kategorijomis, tiesa?
- Tikriausiai, - atsakė ji.
- Man Metas irgi nepasirodė nei pamišęs, nei išprotėjęs. Be to, mudu abu žinome, kad nei persekiojimo manija, nei paranoja nepasireiškia per vieną naktį. Kad jos subujotų, reikia šiek tiek laiko, priežiūros, kruopštaus laistymo ir maitinimo. Ar kada nors girdėjai mieste kalbant, neva Metas nepilno proto? Ar Metas nors sykį prasitarė, kad ant jo kas nors griežia dantį? Ar jis buvo susijęs su nors vienu abejotinu reikalu - pavyzdžiui, darbu su fluoru, kuris sukelia smegenų vėžį, arba priklausymu Amerikos Patriotų Sūnums, ar NLF? Ar jis kada nors parodė perdėtą susidomėjimą spiritistiniais seansais,

astralinėmis projekcijomis, dvasių persikėlimu ir panašiais dalykais? Ar tu žinai, jog jį kada nors buvo išsivežę psichiatrai?

- Ne, - atsakė Suzana. - Į visus tavo klausimus atsakysiu "ne". Bet, Benai... labai skaudu tai sakyti, netgi daryti tokią prielaidą apie Metą, tačiau pasitaiko, kad žmonės išsikrausto iš proto nepastebimai. Išprotėja nejučia, savyje.

- Nemanau, - ramiai pareiškė Benas. - Egzistuoja simptomai. Kartais jie nepastebimi iki to, bet paskui juos galima atskirti. Jeigu būtumei teisėja, ar patikėtum Meto, kaip liudininko, parodymais dėl autoavarijos?

- Taip...

- O jeigu jis pasakytų, kad matė, kaip Maiką Rajersoną nužudė įsilaužėlis?

- Taip, tikriausiai patikėčiau.

- O tokiu dalyku - niekaip.

- Benai, aš paprasčiausiai negaliu...

- Štai ir vėl tu sakai "negaliu" - jis pastebėjo, kad Suzana pasirengusi prieštarauti, todėl perspėdamas kilstelėjo ranką. - Suzana, aš nesiginčiju. Tiktai dėstau savo svarstymų logiką. Sutarta?

- Sutarta. Tęsk.

- Antra, apie ką aš pamaniau: visa tai Metui kažkas specialiai paspendė. Kas nors įskaudintas arba griežiantis ant jo dantį.

- Taip, šitai ir man buvo atėję į galvą.

- Metas tvirtina, kad priešų neturi. Ir aš juo tikiu.

- Priešų turi kiekvienas.

- Esama skirtingų nesantarvės lygių. Nepamiršk svarbiausio dalyko: iš šios painiavos kyšo numirėlis. Jeigu kas nors įsigeidė prikiaulinti Metui, dėl to turėjo nužudyti Maiką Rajersoną.

- Kodėl?

- Kadangi be lavono visoje šitoje makalynėje maža prasmės. Ir vis dėlto, jeigu tikėtume Metu, Maiką jis sutiko visiškai atsitiktinai. Praėjusio antradienio vakarą jo niekas iš šalies nepaskatino eiti pas Delą - nebuvo nei anoniminių skambučių, nei laiškų. Ničnieko. Vien to, kad jie susitiko netikėtai, pakanka atmesti iš anksto parengtą provokaciją.

- Ir kaip visa tai galima protingai paaiškinti?

- Kad atidaromo lango triukšmą, juoką ir čiulpimo garsus Metas susapnavo. O Maiko mirtis turi mums nežinomą, bet natūralią priežastį.

- Kuo tu irgi netiki.

- Aš netikiu, kad Metas susapnavo, tarsi girdėtų atidaromą langą. Langą atidarė. O išorinė langinė gulėjo ant vejos - ją pastebėjau ir aš, ir Parkinsas Džilespis. Aš pastebėjau dar kai ką. Metas įstatė langines su velkėmis, kurios užšaunamos iš išorės, o ne iš vidaus. Iš vidaus jų neatidarysi, nebent pro plyšį įkištum virbą arba peilį. Ir tai tektų paplušėti. Liktų pėdsakai. Aš nemačiau

jokių pėdsakų. Ir štai dar kas: po šiuo langu žemė palyginti puri. Norėdamas nuimti antrojo aukšto langinę, be kopėčių neapseisi, o jos irgi palieka pėdsaką. Kurių ten nebuvo. Štai kas mane labiausiai neramina. Antrojo aukšto langinę nuėmė, o po langu neliko jokio kopėčių pėdsako.

Jiedu nelinksmai žiūrėjo vienas į kitą.

Benas apibendrino:

- Apie tai mąsčiau visą rytą. Ir kuo daugiau mąsčiau, tuo geriau atrodė Meto pasakojimas. Todėl surizikavau ir laikinai nustūmiau į šalį *"negaliu"*. O dabar papasakok, kas vakar vakare atsitiko Meto namuose. Jei pasirodys, kad visa tai neverta nė sudilusio skatiko, aš būsiu pats laimingiausias žmogus pasaulyje.

- Ne, - liūdnu balsu pratarė Suzana. - Bus dar blogiau. Jis kaip tik baigė man pasakoti apie Maiką Rajersoną ir pasakė, kad girdi kažką esant viršuje. Jis bijojo, bet nuėjo, - Suzana suspaudė ant kelių padėtas rankas taip, tarytum jos būtų galėjusios nuskristi šalin. - Paskui visiškai neilgai buvo tylu... o po kurio laiko Metas kažką riktelėjo, neva jis atšaukia savo pakvietimą... ar panašiai. Po to... na, tiesą sakant, aš nežinau kaip...

- Nesikankink. Tęsk toliau.

- Aš manau, kad kažin kas - kažin kas *kitas* - tarytum sušnypštė. Pasigirdo trinktelėjimas, tarsi kas būtų parkritęs, - ji niūrokai dėbtelėjo į Beną. - O paskui išgirdau, kaip pasakė: *"Aš pasirūpinsiu, kad tu užmigtum mirtinu miegu, mokytojau."* Tiesiog žodis žodin. O kai vėliau užlipau ten paimti Metui antklodę, tai radau štai ką.

Ji išsitraukė iš palaidinukės kišenės žiedą ir įdėjo į Beno delną.

Benas jį pavartė, paskui pakreipė į langą, kad šviesa išryškintų inicialus.

- M. K. R. Maikas Rajersonas?

- Maikas Koris Rajersonas. Žiedas man iškrito iš rankų, bet paskui prisiverčiau jį vėl pakelti. Pamaniau, kad tu galbūt norėsi jį pamatyti. Arba Metas. Tegul būna pas tave. Man jo nereikia.

- Ir tau dėl to...

- Negera. Labai negera, - ji atžariai atlošė galvą. - Tačiau, Benai, bet kokia sveika nuovoka tokiam dalykui priešinasi. Aš greičiau patikėsiu, kad Metas įsigudrino Maiką Rajersoną nužudyti ir dėl asmeninių priežasčių išgalvojo šią beprotišką istoriją su vampyrais. Įsigudrino numesti langinę. Kol aš buvau apačioje, surengė svečių kambaryje pilvakalbystės seansą, pakišo Maiko žiedą...

- Ir suorganizavo sau širdies priepuolį, kad visa tai atrodytų realiau, - sausai pratęsė Benas. - Aš dar nepraradau vilties rasti protingą paaiškinimą, Suzana. Aš labai tikiuosi. Aš maldauju Dievą, garbės žodis. Kine pabaisos iki tam tikro laipsnio patrauklios, bet manyti, kad jos iš tiesų klajoja naktyje, visai nejuokinga. Tiek to, aš sutinku, kad galima įsigudrinti nuplėšti langinę

- paprasčiausiai prikabini prie stogo virvę, ir baigtas kriukis. Bet svarstykime toliau. Metas, galima sakyti, mokslininkas. Galbūt egzistuoja nuodai, sukeliantys tokius kaip Maiko simptomus, tokie nuodai, kokių neįmanoma nustatyti. Žinoma, patikėti apnuodijimu sunkoka, kadangi Maikas valgė tiek mažai...

- Visa tai žinai tik iš paties Meto, - pastebėjo Suzana.

- Jis nebūtų melavęs. Juk žino: aukos skrandžio tyrimai - svarbi kiekvieno skrodimo dalis. O injekcija būtų palikusi žymę. Bet neeikvodami laiko ginčams, manykime, jog tai įmanoma. Be to, toks žmogus kaip Metas, neabejotinai galėjo kaip nors apsimesti ištiktas širdies priepuolio. Bet kurgi motyvas?

Suzana bejėgiškai pakratė galvą.

- Net jeigu darytume prielaidą, kad egzistuoja motyvas, apie kurį mes neįtariame, kam gi jam reikalingos tokios komplikacijos ir tokia absurdiška istorija priedangai? Manau, kad Eleris Kvynas visa tai sugebėtų kaip nors paaiškinti, bet gyvenimas - ne Elerio Kvyno romanas.

- Bet... tai, visa kita... juk tai beprotybė, Benai!

- Taip, kaip ir Hirosima.

- Liausies tu vieną kartą, ar ne! - ūmai pratrūko Suzana. - Baik apsimetinėti šiaudiniu intelektualu! Tai tau netinka. Mudu kalbame apie pasakas, baisius sapnus, psichozes - vadink kaip nori...

- Nesąmonė, - atrėžė jis. - Pamėgink viską sujungti. Aplink mus griūva pasaulis, o tu įsikibai į keletą vampyrų!

- Zalės Valda - mano miestas, - primygtinai tarė ji. - Jeigu jame kažkas vyksta, tai yra tikra, o ne kas nors filosofiška.

- Absoliučiai su tavimi sutinku, - atsakė Benas, liūdnai liesdamas pirštais galvos tvarstį. - O tavo buvusysis snukį daužo su išmanymu, velniai rautų.

- Atleisk. Šiuo požiūriu Floido Tibitso niekuomet nepažinau. Visiškai nesuprantama.

- Kur jis dabar?

- Miestelio daboklėje. Parkinsas Džilespis mamai sakė, kad privalėtų nuvežti jį apskritin, pas šerifą Makasliną, bet nori palaukti ir įsitikinti - galbūt tau pakaktų piniginės kompensacijos.

- Tave tai kaip nors paveikė?

- Visiškai niekaip, - tvirtai tarė Suzana. - Floidas su mano gyvenimu neturi nieko bendra.

- Man nereikia jokios kompensacijos.

Ji pakėlė antakius.

- Bet aš norėčiau su juo pasišnekėti.

- Apie mus?

- Apie tai, kodėl jis prie manęs apsireiškė su paltu, skrybėle, tamsiais akiniais ir... guminėmis pirštinėmis.

- Ką?
- Matai, - tarė Benas, - švietė saulė. Švietė tiesiai į jį. Man regis, jam šitai nepatiko.
Jiedu tylomis susižvalgė. Atrodė, tema buvo išsemta.

5

Kai Nolis atnešė Floidui iš kavinės "Ekselent" pusryčius, šis giliai miegojo. Noliui pasirodė, kad žadinti jį dėl Polinos Dikens poros pakepintų kiaušinių ir penkių ar šešių kąsnelių riebios bekonienos neverta, todėl Nolis pats sudorojo kabinete visas šias gėrybes, o kavą taip pat išgėrė. Bet kai jis atnešė Floidui pietus, šis kaip ir anksčiau miegojo ta pačia poza, ir Nolis virptelėjo. Pastatęs padėklą ant grindų, prisiartino prie kameros ir pastuksено šaukštu per grotų virbus.
- Ei! Floidai! Užteks miegoti, aš tau atnešiau pietus.
Floidas nepabudo. Nolis išsitraukė iš kišenės pundą raktų, ketindamas atrakinti kamerą. Pasirengęs įkišti raktą, jis suabejojo. Praėjusią savaitę "Gunsmoke" rašė apie mitrų vaikiną, kuris dėjosi sergąs, o paskui spruko kūlversčia. Floidas Tibitsas Noliui niekuomet neatrodė itin mitrus, bet negali sakyti, kad tąjį Mirsą jis užliūliavo lopšine.
Jis vis delsė nesiryždamas, vienoje rankoje laikydamas šaukštą, kitoje - raktą: stambus vyras, kurio balti marškiniai su prasegta apykakle karštos dienos popietę neišvengiamai pasidabindavo dideliais prakaito ratais ties pažastimis. Jis žaidė beisbolo komandoje paduodančiuoju, o laisvomis dienomis patraukdavo per barus, piniginėn, tiesiai po kišeniniu "Dvasiniu liuterono kalendoriumi" pasikišęs visų Portlendo bordelių sąrašą. Nolis buvo draugiškas žmogus, paprastas iš prigimties, lėtai į viską reaguojantis ir lėtai prarandantis kantrybę. Turėdamas tokių anaiptol ne bereikšmių privalumų rinkinį, Nolis nebuvo greitas apmąstymams, todėl keletą minučių prastovėjo galvodamas, kaip pasielgti, barškino per grotas šaukštu, šaukdamas Floidą, ir jam baisiai norėjosi, kad tasai sukrutėtų arba knarktelėtų. Vos Nolis pamanė, kad geriau per raciją išsikviesti vadovybę ir gauti nurodymą, kai nuo poskyrio durų pasigirdo Parkinso balsas.
- Kokį velnią tu čia išdarinėji, Noli? Kiaules varinėji?
Nolis paraudo.
- Floidas nekruta, Parkai. Bijau, kad jis kartais nebūtų... na, susirgęs, supranti.
- Tai tu manai, jog pabarškinus per grotas šituo šaukštu, jam turėtų palengvėti? - Parkinsas praėjo pro jį ir atrakino kamerą. - Floidai? - jis papurtė Floido petį. - Ar tau viskas ge...
Floidas nusivertė ant grindų.
- Velnias, - tarė Noilis. - Nejau nusibaigė, a?

Bet Parkinsas tikriausiai neišgirdo. Jis įsispoksojo sau po kojomis į negudrų ir ramų Floido veidą. Nolis pamažu suvokė, kad Parkinso išvaizda rodo jį esant mirtinai persigandusį.

- Kas atsitiko, Parkai?

- Nieko, - atsakė Parkinsas. - Tik... eime iš čia.

O paskui tarytumei pats sau pridūrė:

- Viešpatie, jau geriau būčiau jo nelietęs.

Su didėjančiu siaubu Nolis pažvelgė į Floido kūną.

- Nesnausk, - paragino Parkinsas. - Mums dar reikia nueiti daktaro.

6

Apie pusę trečios Franklinas Bodinas su Virdžilu Ratbanu privažiavo iš statinių sukaltus vartus, kuriais už dviejų mylių nuo Harmonihilo kapinių baigėsi Bernso kelio atšaka. Jiedu atvažiavo Franklino sunkvežimiu, penkiasdešimt septintųjų metų laidos "Ševroletu". Tuomet, pirmaisiais antrosios Aiko kadencijos metais, ši susisiekimo priemonė buvo dramblio kaulo spalvos, bet dabar ši tauri spalva pavirto į šūdinai rudą ir raudoną makalynę, kuria sunkvežimį dažė anksčiau. Sunkvežimio kėbulas buvo priverstas to, ką Franklinas vadino "atmatomis". Maždaug sykį per mėnesį jiedu su Viržilu išgabendavo "atmatų" krovinį į sąvartyną. Minėtos "atmatos" dažniausiai būdavo tušti alaus buteliai, skardinės ir mažos statinaitės, vyno ir "Popovo" degtinės tara.

- Uždaryta, - tarė Franklinas Bodinas ir prisimerkė, norėdamas įskaityti prie vartų pritvirtintą lentelę. - Kad aš būčiau išmaudytas srutose! - jis truktelėjo didelį gurkšnį iš butelio su "Dausonu", patogiai priglaustu tarp kojų, ir rankove nusišluostė lūpas. - Šiandien šeštadienis, taip?

- Aiškus reikalas, - atsiliepė Virdžilas Ratbanas, kuris neturėjo supratimo, ar šiandien šeštadienis, ar antradienis. Jis taip nusigėrė, kad net nebuvo tikras, koks dabar mėnuo.

- O šeštadieniais sąvartyno neuždaro, ar ne? - paklausė Franklinas. Lentelė buvo tik viena, bet jis matė net trejetą. Franklinas vėl prisimerkė. Ant visų trijų buvo parašyta "Uždaryta". Dažai buvo ryškiai raudoni ir, be abejo, paimti iš skardinės, stovinčios už sargo Dado Rodžerso lūšnelės durų.

- Per amžius neuždarydavo šeštadieniais, - tarė Virdžilas. Jis staigiu judesiu užsivertė savąjį alaus butelį, apsilaistydamas petį. - Viešpatie, bet juk iš tikrųjų!

- Uždaryta, - su didėjančiu susierzinimu pakartojo Franklinas. - O patsai kalės vaikas kažkur nulindo prisilakti. Aš jam uždarysiu, - jis trūktelėjimu įjungė pirmą pavarą ir atleido sankabą. Tarp kojų suspaustame butelyje alus suputojo ir ištekėjo Frankui ant kelnių.

- Apsisuk, Franklinai! - riktelėjo Virdžilas ir, kai sunkvežimis su trenksmu įsirėžė į vartus, nublokšdamas juos į konservų dėžutėmis prišiukšlintą kelkraštį, pratisai atsiriaugėjo. Sunkvežimis kaip paklaikęs šokčiojo ant nudėvėtų lingių. Iš kėbulo lakstė ir dužo buteliai. Į orą pakilo besisukanti banga klykiančių žuvėdrų.

Už ketvirčio mylios nuo vartų Bernso kelio atšaka (kuri dar vadinama Atmatų keliu) vedė į platėjančią dykvietę - tai ir buvo sąvartynas. Tankus alksnynas ir glaudžiai suaugusios klevo šakos prasiskyrė ir galėjai išvysti didelę lygią žemės aikštę, išvagotą ir išraižytą nuolat važinėjančio buldozerio vėžių, kuris dabar stovėjo prie Dado lūšnelės. Lygi aikštė ribojosi su žvyro karjeru, į kurį šiuo metu ir vertė šiukšles. Šlamštas ir skurliai driekėsi horizonto link gigantiškomis kopomis, blykčiodamos butelių stiklu ir konservų dėžučių skarda.

- Panašu, kad kuprotas šiknius šiukšlių nežarstė ir nedegino visą savaitę, - tarė Franklinas. Jis abiem kojom nuspaudė stabdžių pedalą, kuris džergždamas nusileido iki kabinos grindų. Netrukus sunkvežimis sustojo. - Ko gero, drybso migyje.

- Nežinojau, kad Dadas daug laka, - pastebėjo Virdžilas, pro langą išmesdamas tuščią butelį ir iš rudo paketo ant grindų išsitraukdamas naują. Jis atkimšo jį į durelių spyną, ir supurtytas alus putodamas išsiliejo jam ant rankos.

- Visi kupriai tokie, - išmintingai pareiškė Franklinas. Jis spjovė pro langą, paskui pastebėjo, jog šis uždarytas, ir dulsvą, subraižytą stiklą nušluostė marškinių rankove. - Eime, pažvelgsim į jį. Gal ne iš gero.

Jis atbulas apsuko vingrų lanką ir sustojo taip, kad atidaromas kėbulo bortas pakibtų virš paskutinės Valdoje surinktų šiukšlių krūvos, ir išjungė variklį. Ūmai virš jų pakibo tyla. Visiška tyla. Tik be perstojo klykė žuvėdros.

- Tik pamanyk, kaip *tylu*, - sumurmėjo Virdžilas.

Jiedu išlipo iš sunkvežimio ir apsuko jį pusračiu. Franklinas atkabino S raidės pavidalo kabes, prilaikančias atlošiamąjį bortą, ir šis su trenksmu nukrito žemyn. Tolimajame sąvartyno kampe susispietusios žuvėdros klykdamos pakilo į orą.

Franklinas su Virdžilu, netardami nė žodžio, sulipo į kėbulą ir pradėjo krauti "atmatas". Žali plastiko paketai sūkuriavo ore ir sproginėjo atsimušdami į žemę. Darbas buvo įprastas. Tąją miestelio gyvenimo dalį, kuriai atstovavo šis dvejetas, matė (arba teikdavosi pastebėti) nebent keletas turistų: pirma, pagal nepaskelbtą susitarimą miestelis šią porą ignoravo, antra, ji buvo įgavusi individualią apsauginę spalvą. Sutikę kelyje Franklino sunkvežimį, jūs pamiršdavote apie jį tą pačią sekundę, kai jis pranykdavo iš užpakalinio vaizdo veidrodėlio. Jeigu jums atsitiktinai į akis pakliūdavo jų lūšnelė, iš kurios skardinio kamino į baltą lapkričio dangų kilo tiesi kaip

pieštukas dūmų linija, jūs žiūrėjote į ją... ir tarsi nepastebėdavote. Sutikę iš Kamberlendo "žaliojo fronto" išeinantį Virdžilą su buteliu labdaringos degtinės rudame pakelyje, pratardavote "Sveikas!", o paskui negalėjote prisiminti su kuo sveikinotės. Veidas atrodė pažįstamas, bet vardas slydo iš atminties ir gana. Franklinas buvo Dereko Bodino, kurio sūnus Ričis tapo nuvainikuotu pradinės mokyklos Stenlio gatvėje karaliumi, brolis, tačiau Derekas mažne pamiršo, kad Franklinas dar gyvena miestelyje.

Jis pranoko net "nusususį aviną" - tapo absoliučiai niekuo.

Dabar, ištuštinęs sunkvežimio kėbulą, Franklinas spyriu iššveitė paskutinę skardinę - *klankt! klankt!* - ir timptelėjo aukštyn žalias darbines kelnes.

- Eime, pažvelgsim į Dadą, - tarė jis.

Jiedu nulipo žemėn, ir Virdžilas, primynęs savo batų raištelį, šleptelėjo ant žemės.

- Vieš-špatie, jie nieko nesugeba pagaminti kaip reikiant, - neaiškiai sumurmėjo jis.

Perėjo į kitą sąvartyno pusę, prie toliumi apkaltos Dado gryčiutės. Durys buvo uždarytos.

- Dadai! - krioktelėjo Franklinas. - Ei, Dadai Rodžersai! - jis drioksteléjo kumščiu į duris, ir visa lūšna sudrebėjo. Iš vidaus duris prilaikantis kabliukas nulūžo ir jos atsilapojo. Trobelė buvo tuščia, bet prisigėrusi dusinančiai salsvo kvapo, kuris privertė juodu susižvalgyti ir susiraukti - o juk tai buvo alinių veteranai, kur bjaurių kvapų nors vežimu vežk. Ši smarvė Franklinui akimirksnį priminė marinuotus agurkus, pragulėjusius tamsiame apmusijusiame ąsotyje daugelį metų, kai iš jų besisunkiantis skystis net pabąla.

- Kalės vaikas, - tarė Virdžilas. - Gangrenos dvokas.

Ir vis dėlto lūšnelė buvo sutvarkyta. Švarūs Dado marškiniai kabojo ant kabliuko virš lovos. Šerpetota virtuvinė kėdė pristumta prie stalo, o gultas paklotas kaip armijoje. Ant sulankstyto laikraščio už durų stovėjo raudonų dažų dėžutė su šviežiai apvarvėjusiais kraštais.

- Nešdinamės lauk, nes susivemsiu, - tarė Virdžilas. Jo veidas įgavo žalsvą atspalvį.

Franklinas, kuris irgi jautėsi ne ką geriau, pasitraukė atatupstas ir uždarė duris.

Jie pažvelgė į tuščią ir bevaisį kaip mėnulio kalnai sąvartyną.

- Jo čia nėra, - pastebėjo Franklinas. - Voliojasi kur nors miške.

- Frankai?

- Ką? - trumpai atsiliepė Franklinas, kuris buvo tarsi ne savame kailyje.

- Bet juk durys buvo užkabintos iš vidaus. Jeigu jo ten nėra, tai kaip jis išėjo?

Susirūpinęs Franklinas atsisuko ir apžiūrėjo lūšnelę. *Pro langą*, norėjo pradėti sakyti ir užsikirto. Langą atstojo viso labo tolyje išpjautas kvadratėlis, kurį dengė gabalėlis plastiko. Pro tokį mažą langelį Dadas pralįsti negalėjo - ir dar su kupra ant pečių!

- Koks mūsų reikalas, - grubiai atšovė Franklinas. - Jei nenori dalintis - tegu eina velniop. Dingstam iš čia.

Jie sugrįžo prie sunkvežimio, ir Franklinas pajuto, kaip pro apsauginį girtumo kiautą lėtai siurbiasi negera nuojauta, kurios vėliau jis neprisimins ir nenorės prisiminti: čia atsitiko kažin kas siaubinga. Tarytumei sąvartynas įgijo širdį, plakančią lėtai, bet su klaikiai gyvybinga jėga. Franklinas ūmai panoro kuo skubiau iš čia dingti.

- Kažkodėl nematau žiurkių, - staiga pasakė Virdžilas.

Ir išties: sąvartyne karaliavo vien tik žuvėdros. Franklinas pamėgino prisiminti, kada atvežęs į sąvartyną "atmatas" jis neregėjo žiurkių.

Ir nepajėgė.

Šitai jam irgi nepatiko.

- Bus primėtęs nuodų - ne kitaip, ar ne, Frankai?

- Judinkis, - atsakė Frankas. - Nešdinamės iš čia velniop.

7

Po vakarienės Benui leido užlipti viršun aplankyti Metą Berką. Vizitas buvo trumpas: Metas miegojo. Deguonies pagalvę jau paėmė, ir vyresnioji sesuo pasakė Benui, kad rytoj rytą Metas pabudęs tikriausiai galės trumpam priimti lankytojus.

Benas pamanė, kad mokytojo veidas atrodo išsekęs ir baisiai susenęs. Metas pirmą kartą pasirodė jam esąs senis. Iš ligoninės marškinių kyšojo suvytęs kaklas, mokytojas tysojo nejudėdamas ir atrodė lengvai pažeidžiamas, bejėgis. "Jeigu visa tai - tiesa, - pagalvojo Benas, - nelaukit iš šių žmonių jokių malonių, Metai. Jeigu visa tai - tiesa, tuomet, vadinasi, mes esame netikėjimo citadelėje, kur su košmarais kovojama lizoliu ir skalpeliu, o ne rožančiais, Biblija ir laukiniu kalnų čiobreliu. Šičia patenkinti savo reanimatorių brigadomis, savo švirkštais ir Esmarcho puodeliais, pripildytais bario sulfato. Jeigu tiesos kolonoje yra skylė, čia šito nežino ir nenori žinoti".

Benas priėjo prie lovos galvūgalio ir atsargiai pasuko Meto galvą. Ant kaklo nebuvo jokių žymių - tik nepriekaištinga oda. Jis dar minutėlę luktelėjo, paskui prisiartino prie spintos ir ją atidarė. Ten kabėjo Meto drabužiai, o iš vidaus ant rankenėlės - kryžius su nukryžiuotoju, kuris buvo ant mokytojo krūtinės, kai pas jį atėjo Suzana. Jis kybojo ant juvelyrinės grandinėlės, švelniai blizgančios prislopintoje palatos šviesoje. Benas nunešė kryželį prie lovos ir užkabino Metui ant kaklo.

- Ei, ei, ką jūs ten darote?

Nešina ąsočiu vandens ir indu, kurio anga buvo gerokai pridengta rankšluosčiu, į palatą įėjo slaugė.

- Kabinu jam ant kaklo kryželį, - atsakė Benas.
- Jis katalikas?
- Dabar - taip, - miglotai tarstelėjo Benas.

8

Nusileido vakaras. Į Sojerių namo Dyp Kat kelyje užpakalines duris tyliai ir skubriai pasibeldė. Bonė Sojer, vos pastebimai šypsodamasi, nuėjo atidaryti. Vilkėjo tik trumpute, per taliją parišta gofruota prikyšte. Kai atidarė duris, Koris Brajantas išsprogino akis, o jo žandikaulis atvipo.

- Bo... - tarė jis. - B... Bo... Bone?

- Kas yra, Kori? - Bonė ne be slaptos minties ranka pasirėmė į staktą taip, kad atstatytų apnuogintą krūtinę labiausiai gundančia poza. Tuo pat metu ji kukliai sukryžiavo kojas, grožėdamasi jomis priešais Korį.

- Dieve tu mano, Bone, o kas, jeigu tai būtų...

- Telefono meistras? - paklausė ji ir sukikeno. Ji paėmė Korio delną ir priglaudė jį prie savo stangrios dešiniosios krūties. - Norite patikslinti mano skaitiklio parodymus?

Su dejone, kurioje skambėjo desperacijos nata (trečiąkart panyrantis po vandeniu skenduolis vietoje šiaudo nusigriebė pieno liaukos), Koris prisitraukė ją prie savęs. Bonės sėdmenys prigludo prie jo delnų, o tarp jų kūnų suspausta iškrakmolyta prikyštė trumpai sugurgždėjo.

Koris pakėlė ją ant rankų ir spyriu užtrenkė paskui save duris. Rodyti jam kelią į miegamąjį nereikėjo - žinojo, kur eiti.

- Tu įsitikinusi, kad jis negrįš namo? - paklausė Koris.

Bonės akys švietė tamsoje.

- Kaip? Apie ką jūs kalbate, Misteri Telefonininke? Ar tik ne apie mano gražuolėlį vyrelį?.. Jis Berlingtone... Vermonte.

Koris paguldė ją skersai lovos. Bonės kojos nukaro per kraštą.

- Įjunk šviesą, - tarė ji netikėtai sulėtėjusiu ir apsunkusiu balsu. - Noriu matyti, ką tu darai.

Jis įjungė šviestuvą ant naktinio stalelio ir pažvelgė žemyn į Bonę.

Prikyštė pasislinko į šoną. Akys po sunkiomis blakstienomis buvo šiltos, vyzdžiai - dideli ir blizgantys.

- Nusiimk štai šitą, - jis parodė į prikyštę.

- Pats nuimk,- atsakė ji. - Galite suskaičiuoti mazgus, Misteri Telefonininke.

Koris klusniai pasilenkė. Šalia Bonės jis visuomet jautėsi vaikigaliu perdžiūvusia gerkle, ir kaskart, kai Korio ranka atsidurdavo netoli jos kūno, imdavo taip drebėti, tarytum Bonė būtų skleidusi galingas sroves. Dabar

Koris nuolat apie ją galvojo. Įstrigo į vaikinuko mintis kaip žaizdelė vidinėje žando pusėje, kurią nuolat lieti ir tikrini liežuviu. Bonė netgi jo sapnuose pasirodydavo - auksaspalvė, gundanti kaip didelė opiumo dozė. Bonės išradingumas neturėjo ribų.

- Ne, ant kelių, - paliepė ji. - Atsiklaupk dėl manęs ant kelių.

Koris negrabiai parpuolė ant kelių ir prišliaužė prie jos, mėgindamas pasiekti prikyštės raištelius. Bonė užkėlė jam ant pečių aukštakulniais bateliais apautas kojas. Jis pasilenkė pabučiuoti vidinę moters šlaunies pusę - kūnas po jo lūpomis pasirodė stangrus ir šiek tiek šiltas.

- Štai taip, Kori, štai taip, dar, aukštyn...

- Taaaip, gerai sumanyta, tiesa?

Bonė Sojer sucypė.

Koris Brajantas pakėlė iš sumišimo mirksinčias akis.

Miegamojo durų angoje atsišliejęs į staktą stovėjo Redžis Sojeris.

Per ranką kabojo perpus perlenktas dvivamzdis, vamzdžiai buvo nukreipti į grindis.

Koris pajuto, kaip per kojas nutekėjo kažin kas šilto.

- Vadinasi, tai tiesa, - su nuostaba pratarė Redžis. Jis peržengė slenkstį. Lūpose žaidė šypsenėlė. - Kaip jums patinka? Aš pralošiau tam girtuoklėliui Mikiui Silvesteriui dėžę “Budveizerio”. Velnias.

Bonė pirmoji atgavo žadą.

- Redži, paklausyk. Yra visai ne taip, kaip tu galvoji. Jis įsiveržė į namus, jis buvo kaip pamišęs, jis, jis...

- Užsičiaupk, kale... - Redžis tebesišypsojo. Šypsena buvo švelni, o Redžis - labai stambus. Tuo pačiu plieno spalvos kostiumu, kuriuo vilkėjo prieš porą valandų, kai Bonė pabučiavo jį atsisveikindama.

- Paklausykite, - tyliai pratarė Koris. Jo burna buvo pilna seilių. - Prašau jūsų, nežudykite manęs. Net jeigu to nusipelniau. Juk jūs nenorite sėsti už grotų. Na, tik ne už tai. Prilupkite mane, nes pats to prisiprašiau, bet meldžiu...

- Kelkis neklūpėjęs, Peri Meisonai, - tarė Redžis Sojeris, kaip ir anksčiau švelniai šypsodamasis. - Tavo kelnės prasegtos.

- Paklausykite, misteri Sojeri...

- Vadink mane Redžiu, - maloniai šypsojosi Redžis. - Juk mudu esame bene geriausi draugai. Juk aš tave mačiau bjauriausioje situacijoje, argi ne taip?

- *Redži, yra visai ne taip, kaip tu galvoji, jis mane išprievartavo...*

Redžis pažvelgė į žmoną švelniai ir maloniai šypsodamasis.

- Jei dar pasakysi bent žodį, sugrūsiu tau vidun *štai šitą* ir turėsi progos sulaukti specialaus oro pašto.

Bonė pradėjo vaitoti. Jos veidas išbalo it drobė.

- Misteri Sojeri... Redži...

- Tavo pavardė Brajantas, tiesa? Tavo tėvas - Pitas Brajantas, ar ne?

Korio galva ėmė kaip pamišusi pritariamai linkčioti.
- Taip, tiesa. Visiškai teisingai. Paklausykite...
- Kai dirbau vairuotoju pas Džimą Vėberį, tai ne kartą esu jam pardavęs antro numerio benzino, - pasakė Redžis, su šypsena leisdamasis į painius prisiminimus. - Tai buvo penketą metų iki to, kai čia sutikai šitą kalę. Tavo tėvas žino, kad tu čia?
- Ne, sere, tai sugniuždys jo širdį. Galite padaryti iš manęs žlėgtainį, aš pats šito prisiprašiau, bet jeigu mane užmušite, tėvas sužinos, ir, garbės žodis, tai paguldys jį į kapą, o tuomet jūsų sąžinę prislėgs du...
- Ne, galiu kirsti lažybų, kad senis nežino. Na, tuoj pat nešdinkis svetainėn. Reikia pasišnekėti. Judinkis, - jis švelniai nusišypsojo Koriui, tarsi parodydamas, jog neketina jo skriausti, paskui greitai nukreipė žvilgsnį į Bonę, kuri neatitraukė nuo jo išsprogintų akių. - O tu, katyte, pasilik čia, nes antraip niekuomet nesužinosi, kaip pasisekė "Paslaptingos Audros" debiutas. Eime, Brajantai, - jis mostelėjo šautuvu.
Redžio konvojaus lydimas, Koris, kurį šiek tiek mėtė į šonus, patraukė svetainėn. Kojos pasidarė kaip guminės. Klaikiai ėmė niežėti tarp menčių. "Štai ten jis ir įvarys kulką, - galvojo Koris, - tiksliai tarp menčių. Įdomu, ar dar spėsiu pamatyti, kaip mano viduriai ištikš ant sienos, ar nusibaigsiu anksčiau..."
- Ap-link! - sukomandavo Redžis.
Koris apsisuko. Jis jau paleido dūdas. Verkti nesinorėjo, bet nepajėgė atsilaikyti. Be to, atrodė nesvarbu, ar jis verkia, ar ne - juk vis tiek jau apsišlapino.
Šautuvas, iki šiol atsainiai kabojęs ant Redžio rankos, sudvejintais vamzdžiais žvelgė tiesiai į Korio veidą.
Žiojėjančios skylės-dvynės atsivėrė ir pavirto bedugniais šuliniais.
- Ar žinai, ką tu veikei? - paklausė Redžis. Šypsena dingo. Veidas labai surimtėjo.
Koris neatsakė (klausimas buvo kvailas), tačiau vis tebeverkė.
- Tu gulėjai su svetima žmona, Kori. Tu juk esi Koris?
Koris linktelėjo. Per skruostus riedėjo ašaros.
- Ar žinai, kas atsitinka su tokiais vaikinais, kai juos sučiumpa?
Koris linktelėjo.
- Nusistverk šautuvo vamzdžio, Kori. Tik atsargiau. Kad nusileistų gaidukas, jam reikia penkių svarų, o trys ant jo jau pakabinti. Taigi įsivaizduok, tarytum tai būtų... o! - įsivaizduok, tarsi liestum mano žmonos papuką.
Ištiesęs virpančią ranką, Koris uždėjo ją ant šautuvo vamzdžio. Metalas šaldė įkaitusį delną. Iš Korio gerklės išsiveržė ilga kančios aimana. Daugiau nebeliko kas daryti. Maldavimai nebeveikė.
- Įsikišk į burną, Kori. Abu vamzdžius. Štai taip, teisingai. Atsargiau!.. Teisingai. Taip tavo žabtai puikūs. Įsikišk giliau. Tu juk esi žinovas, kaip įsikišt, argi ne taip?

Koris ištempė burną taip, kad plačiau prasižioti nebuvo įmanoma. Redžis įkišo jam šautuvo vamzdžius iki pat gomurio, kad iš pasišlykštėjimo sukilo skrandis.

Metalas paliko ant dantų tepalo skonį.

- Užmerk akeles, Kori.

Koris vien tik sprogino į savo kankintoją dideles kaip dubenėliai, praskydusias akis.

- Na, Kori, vaikuti, užmerk savo žydrąsias akeles.

Koris prisimerkė. Jo išanginės raumuo atsileido. Visa tai jis suvokė gan miglotai. Redžis atlenkė abu gaidukus. Dvigubas *klakt-klakt* nusileido ant tuščių vamzdžių. Netekęs sąmonės, Koris pargriuvo ant grindų. Redžis maloniai šypsodamasis pažvelgė į jį iš viršaus žemyn, paskui pasuko šautuvą buože į viršų. Jis grįžtelėjo miegamojo pusėn.

- Bone, aš ateinu, ar tu pasiruošus?

Bonė Sojer ėmė klykti.

9

Koris Brajantas klūpčiodamas traukė Dyp Kat keliu ten, kur buvo palikęs telefono kompanijos furgoną. Nuo Korio dvokė. Krauju pasruvusios akys sustiklėjo. Pakaušyje, toje vietoje, kuria trenkėsi į grindis praradęs sąmonę, pūpsojo stambokas gumbas. Batai šiureno minkštu kelio pakraščiu. Koris stengėsi galvoti tik apie šį šiurenimą, daugiau apie nieką, o ypač vijo nuo savęs mintis apie netikėtą ir visišką savo gyvenimo žlugimą. Buvo penkiolika minučių po aštuonių.

Išmesdamas Korį per užpakalines duris, Redžis Sojeris kaip ir anksčiau švelniai šypsojosi. Kaip aidas jo žodžiams iš miegamojo sklido nenutrūkstantis kankinantis Bonės kūkčiojimas.

- Dabar būk protingas: nešdinkis į kelią. Sėsk į savo sunkvežimį ir grįžk į miestą. Be penkiolikos dešimt ten būna autobusas, kuris važiuoja iš Liuistono į Bostoną, o iš Bostono autobusu galima nusigauti kur tik nori. Šitas autobusas sustoja prie Spenserio. Įlipsi į jį. Nes jeigu tave bent sykį sutiksiu - pribaigsiu. Dėl jos nesirūpink. Ji gavo pylos kaip reikiant. Porą savaičių teks padėvėti kelnes ir baltinius ilgomis rankovėmis, bet veido neliečiau. O tu dink iš Zalės Valdos, kol neapsišvarinai ir nepradėjai manyti, kad vėl esi vyras.

Ir štai dabar Koris žingsniavo keliu, pasirengęs įvykdyti Redžio įsakymą. Iš Bostono galima bus išvažiuoti pietų kryptimi... Banke Koris turėjo susitaupęs kiek daugiau nei tūkstantį dolerių. Motina visuomet apie jį sakydavo: Koris - taupi siela. Jis galės pervesti sau pinigus, gyventi iš jų, kol susiras darbą ir imsis daugiamečio triūso, kad pamirštų šiandieninį vakarą - šautuvo vamzdžio skonį, savo išmatų, besikratančių kelnėse, dvoką.

- Labas, misteri Brajantai.

Koris prislopintai šūktelėjo ir pirmą akimirksnį nieko neišvydęs įsmeigė tamson paklaikusias akis. Medžiuose blaškėsi vėjas, versdamas judėti ir šokčioti ant kelio šešėlius. Staiga Korio žvilgsnis tarp jų išskyrė aiškesnį, stovintį prie akmeninės pertvaros, skiriančios kelią nuo tolimosios Karlo Smito ganyklos. Šešėlis priminė žmogaus siluetą, bet buvo kažin kas... kažin kas...

- Kas jūs?

- Draugas, kuris daug ką mato, misteri Brajantai.

Siluetas sujudėjo ir išlindo iš šešėlio. Blankioje šviesoje Koris išvydo vidutinio amžiaus, juodais ūsais, giliomis ryškiomis akimis vyriškį.

- Su jumis bjauriai pasielgė, misteri Brajantai.

- Iš kur žinote mano reikalus?

- Aš žinau labai daug. Žinoti - mano darbas. Rūkote?

- Ačiū, - Koris su dėkingumu paėmė pasiūlytą cigaretę ir įsikišo į burną. Nepažįstamasis čirkštelėjo degtuką, ir silpnoje jo šviesoje išryškėjo aukšti slaviški skruostikauliai, balta kaulinga kakta ir aukštyn sušukuoti tamsūs plaukai. Paskui ugnelė užgeso, ir Koris užsitraukė aitraus dūmo. Cigaretė pasirodė esanti iš tų, kokias gamina deigai, bet jau geriau tokia negu jokios. Jis pamažu nurimo.

- Kas jūs toks? - paklausė Koris.

Stebėtinai gilų ir sodrų nepažįstamojo juoką pasigavo vėjas kaip Korio cigaretės dūmelį.

- Vardai! - tarė nepažįstamasis. - Ach, kaip amerikiečiai užsispyrusiai prisirišę prie vardų! “Parduosiu jums savo automobilį, nes aš - Bilas Smitas!”, “Valgykite pas tokį ir tokį!”, “Žiūrėkite per televizorių į anokį!” Mane vadina Barlou, jeigu jums nuo to lengviau, - ir jis vėl nusikvatojo, o akys švietė ir blyksčiojo. Koris pajuto, kaip ir jo paties lūpose atsiranda šypsena, ir vos galėjo tuo patikėti. Palyginti su šių tamsių akių ironija ir geranoriškumu, visi nemalonumai pasirodė be galo tolimi ir nereikšmingi.

- Jūs užsienietis, ar ne? - paklausė Koris.

- Esu gyvenęs daugelyje kraštų, bet šita šalis man... šitas miestas... jie atrodo pilni svetimšalių. Suprantate, - jis vėl pratrūko skambiu džiūgaujančiu juoku, o Koris patyrė, kad šįsyk ir jis pats prisijungė prie jo - iš burnos nesulaikomai veržėsi spigus pavėluotos isterijos juokelis. - Svetimšalių, - reziumavo Barlou. - Bet nuostabių, patrauklių, pilnakraujų, su per kraštus besiliejančiu gyvybingumu. Ar žinote, kokie puikūs jūsų miestelio ir jūsų šalies gyventojai, misteri Brajantai?

Kiek sumišęs, Koris tik sukikeno, tačiau nuo užsieniečio veido akių neatitraukė. Jis tarsi prikaustė jo žvilgsnį.

- Šios šalies žmonės niekuomet nepatyrė nei alkio, nei skurdo - nebent kažką į tai panašaus, bet nuo tų laikų jau pasikeitė kelios kartos. Jie mano,

neva patyrė sielvartą, bet tai - sielvartas vaikelio, savo gimimo dieną netyčia išmetusio ant žolės ledų porciją. Jie nėra... kaip pasakyti angliškai?.. išsekinti. Jie energingai nuleidinėja vienas kito kraują. Jūs tikite? Suprantate.

- Taip, - atsiliepė Koris. Nepažįstamojo akyse jis regėjo daugybę įvairių dalykų, kurie visi buvo nuostabūs.

- Jūsų šalis - stebinantis paradoksas. Kai kuriuose kraštuose žmogus diena iš dienos be saiko ryja, jis pasidaro riebus... mieguistas... panašus į kiaulę. Bet šioje šalyje... atrodo, kuo daugiau visko gaunate, tuo labiau darotės agresyvesni. Suprantate? Kaip misteris Sojeris. Jis tiek visko pertekęs, bet vis dėlto pagailėjo jums kelių trupinių nuo savo stalo. Vėlgi kaip vaikas gimimo dienos pokylyje, kuris nustums kitą mažylį, net jeigu pats daugiau nevalios suvalgyti. Argi ne taip?

- Taip, - pratarė Koris. Barlou akys buvo tokios didelės, tokios suprantančios. Visas šis reikalas...

- Tai perspektyvos reikalas, tiesa?

- Taip! - sušuko Koris. Šis žmogus rado teisingą, tikslų, idealų žodį. Nepastebimai iškritusi iš pirštų cigaretė ruseno ant žemės.

- Aš galėjau aplenkti tokią kaimišką bendruomenę kaip jūsiškė, - mąsliai tarė nepažįstamasis. - Galėjau nukakti į vieną iš didžiųjų, perpildytų jūsų miestų, - jis netikėtai išsitempė blykstelėdamas akimis. - Bet ką aš žinau apie didelius miestus? Pereinant gatvę, partrenks dviratis ekipažas! Aš uždusiu užterštame ore! Man teks bendrauti su gudriais bukais diletantais, kurių požiūris į mane... kaip tiksliau pasakyti? priešiškas?.. Taip, priešiškas. Kaip gali vargšas, panašus į mane provincijos gyventojas turėti reikalų su apgaulingomis didelio miesto pagundomis... net jeigu šis miestas - amerikietiškas? Ne! Ne, ir dar kartą ne! Aš *spjaunu* į jūsų didelius miestus!

- O, taip! - sušnabždėjo Koris.

- Ir štai aš atvykau čia, į miestelį, apie kurį pirmą kartą sužinojau iš labai protingo žmogaus, buvusio čionykščio gyventojo, dabar, didžiam mano liūdesiui, jau mirusio. Liaudis čia kaip ir anksčiau turtinga ir pilnakraujė, liaudis kupina agresyvumo ir tamsių aistrų, tokių būtinų dėl... anglų kalboje nėra žodžio tam dalykui nusakyti. *Pokolų... vurdalokų... ajalikų.* Jūs suprantate?

- Taip, - sušnabždėjo Koris.

- Miestelėnai neatsitvėrė betonu ir cementu nuo gyvybinių syvų, kuriais juos maitina motina žemė. Jų rankos panardintos tiesiai į gyvenimo vandenis. Jie rauna iš žemės gyvenimą spurdantį, su šaknimis! Argi aš neteisus?

- *Taip!*

Nepažįstamasis geraširdiškai nusikvatojo ir uždėjo ranką ant Korio peties.

- Jūs gudruolis. Puikus, stiprus jaunuolis. Nemanau, kad norėtumėt palikti tokį nuostabų miestelį, a?

- Ne... - sušnabždėjo Koris, bet ūmai jį užplūdo abejonės. Grįžo baimė. Bet tai, suprantama, neturėjo reikšmės. Šis žmogus neleis prisiliesti prie Korio jokiam blogiui.

- Vadinasi, ir nepaliksite. Niekuomet.

Kai Barlou galva linko prie Korio, šis stovėjo ir drebėjo kaip įaugęs žemėn.

- Ir jūs dar atkeršysite tiems, kurie sotinasi tuolaik, kai kiti trokšta.

Koris Brajantas paskendo didžiojoje užmaršties upėje - tai buvo laiko upė, o jos vandenys buvo raudoni.

10

Kai šeštadienio vakarą ant staliuko prie Beno lovos suskambo telefonas, buvo devinta valanda, ir prie sienos pritvirtintas ligoninės televizorius rodė vakaro filmą. Skambino Suzana. Ji vos tramdė savo balsą.

- Benai, mirė Floidas Tibitsas. Mirė savo kameroje vakar vakare... nežinau, kurią valandą. Daktaras Kodis sako, kad nuo aštrios anemijos, bet juk aš *vaikščiojau* su Floidu! Jis turėjo padidintą spaudimą, jo ir į armiją dėl to nepaėmė!

- Kalbėk lėčiau, - sėsdamasis paprašė Benas.

- Tai dar ne viskas. Makdugalų šeima iš Vingio. Ten numirė mažas dešimties mėnesių kūdikis. Misis Makdugal reikėjo surišti.

- Tu negirdėjai, nuo ko mirė kūdikis?

- Mama sakė, kad misis Ivens išgirdo Sandros Makdugal riksmus ir nuskubėjo ten, ir senąjį daktarą Ploumeną taip pat iškvietė misis Ivens. Ploumenas nieko nepasakė, bet misis Ivens mamai pasakojo, kad iš pažiūros berniukas atrodė visiškai normalus, tik negyvas.

- O pora trenktų - mudu su Metu - atsitiktinai atsidūrėme už miestelio ir už įvykių ribos, - tarė Benas labiau sau negu Suzanai. - Galima pamanyti, kad dėl kieno nors užgaidos.

- Ir tai dar ne viskas.

- Ką?

- Dingo Karlas Formenas. Ir Maiko Rajersono kūnas.

Benas išgirdo savo balsą:

- Manau, kad taip ir yra. Turėtų taip būti. Rytoj pat nešdinuosi iš čia.

- Ar tave taip greit išleis?

- O kas jų klaus, - šiuos žodžius jis pasakė išsiblaškęs, mintys jau buvo užimtos kitkuo. - Ar turi kryželį?

- Kryželį? - Suzanos balse nuskambėjo nuostaba ir linksmumo gaidelė. - Ne, po galais.

- Suzana, aš nejuokauju. Dar niekuomet nekalbėjau taip rimtai. Ar gali tuoj pat kur nors gauti kryželį?

- Na, aš galėčiau nueiti pas Merę Bodin...

- Ne, gatvėn neišeik. Sėdėk namuose. Pasidaryk kryžių pati, bent jau paprasčiausiai susiklijuok du pagaliukus. Ir pasidėk šalia savo lovos.

- Benai, aš vis dar tuo netikiu. Maniakas... galbūt kažkas, kuris *dedasi* esąs vampyru, bet...

- Tikėk kuo nori, tačiau kryželį pasidaryk.

- Bet...

- Pasidarysi? Bent jau dėl to, kad nesinervinčiau dėl tavęs?

Nenoriai:

- Taip, Benai.

- Ar gali rytoj ateiti į ligoninę apie devintą valandą?

- Taip.

- Gerai. Užlipsime viršun ir drauge nudžiuginsime Metą. O paskui pasikalbėsime su daktaru Džeimsu Kodžiu.

Suzana tarė:

- Jis pamanys, kad kuoktelėjai, Benai. Tu ką, nesupranti?

- Suprantu, tikriausiai. Bet po saulėlydžio visa tai atrodo daug realiau, tiesa?

- Taip, - tyliai atsakė Suzana. - Viešpatie, taip.

Benas be jokios priežasties prisiminė Mirandą ir jos žūtį: motociklas užlekia ant drėgnos dėmės, jį užneša, Mirandos klyksmas, gyvuliška panika ir augantis sunkvežimio bortas, kurio link juos neša šonu...

- Suzana?

- Taip.

- Būk labai atsargi. Prašau tavęs.

Kai Suzana padėjo ragelį, Benas nuleido ant svirtelės savąjį ir įsmeigė akis į ekraną, akies krašteliu žiūrėdamas komediją su Doris Dei ir Roku Hadsonu. Jis jautėsi tarsi nuogas - visiškai neapsaugotas. Patsai irgi neturėjo kryželio. Beno žvilgsnis atsitiktinai peršoko prie langų, už kurių matėsi vien tamsa. Jame sukirbėjo sena vaikiška tamsos baimė, ir Benas ėmė spoksoti į ekraną, kur Doris Dei šampūnu prausė kudlotą šunį, tačiau Benui vis tiek buvo baisu.

11

Centrinis apskrities morgas Portlende - šalta išdezinfekuota patalpa, visa išklota žaliais kokliais. Sienos ir grindys vienodos saikingai žalios spalvos, o lubos - kiek šviesesnės. Išilgai sienų išdėstytos eilės durelių, primenančių didelius autobusų stoties saugojimo kameros narvelius. Į visa tai savo abejingą šaltą šviesą lieja lygiagrečiai išdėstyti fluorescenciniai vamzdeliai. Interjerą vargu ar galima pavadinti įkvepiančiu, bet nė vienas klientas dar nesiskundė.

Tą šeštadienio vakarą, be penkiolikos minučių dešimtą, du sanitarai rideno vežimėlyje paklode pridengtą jauno homoseksualisto kūną, kurį nušovė bare miesto centre. Tai buvo pirmasis šį vakarą pas juos atkeliavęs lavonas - autokatastrofos su žmonių aukomis paprastai įvyksta tarp pirmos ir trečios valandos nakties.

Badis Baskomas nusigavo iki pusės prancūziško anekdoto apie vaginalinį purškiamą dezodorantą, kai ūmai nutraukė frazę ir įdėmiai pažvelgė į eilę durelių nuo "M" iki "Z". Dvejos iš jų buvo praviros.

Palikę naujai atgabentą, jiedu su Bobu Grinbergu nuskubėjo praėjimu. Badis prisiartino prie artimiausių durelių ir žvilgtelėjo į lentelę. Bobas tuo laiku priėjo prie kitų.

TIBITSAS, FLOIDAS MARTINAS
Lytis: V.
Priimtas: 75 10 04
Skrodimas: 75 10 05
Pasirašęs asmuo: Dž. M. Kodis, medicinos dr.

Jis truktelėjo į angą įkištą ranką, ir plokštė be triukšmo išriedėjo.

Tuščia.

- Ei! - karktelėjo Grinbergas. - Šita sumauta skylė tuščia! Kas sumanė taip pajuokauti...

- Aš visąlaik buvau savo vietoje, - tarė Badis. - Niekas nepraėjo pro šalį. Prisiekiu. Galbūt tai atsitiko per Karčio pamainą. O kas ten parašyta?

- Makdugalas, Rendolas Fretas. O ką reiškia sutrumpinimas "kd."?

- Kūdikis, - neišraiškingai atsakė Badis. - Jėzau Kristau, atrodo, būsime įmerkę uodegas.

12

Jį kažkas pažadino.

Nejudėdamas tysojo tiksinčioje tamsoje, stebeilydamas į lubas.

Triukšmas. Kažkoks triukšmas. Bet namuose buvo tylu.

Štai ir vėl. Krebždesys.

Markas Pitris persivertė lovoje ir žvilgtelėjo į langą. Raudonomis, besilydančio metalo spalvos akimis pro stiklą neatsitraukdamas į jį stebeilijo Denis Glikas. Aplink lūpas ir ties smakru buvo ištepliota kažkuo tamsiu, o kai Denis pastebėjo, kad Markas jį mato, iškart nusišypsojo, parodydamas labai padidėjusius ir paaštrėjusius dantis.

- Įleisk mane, - sušnabždėjo balsas, ir Markas nesuvokė, ar šie žodžiai iš tiesų skamba tamsoje ar tik jo galvoje.

Ūmai Markas pajuto baimę - kūnas ją patyrė anksčiau už protą. Šitaip baisu jam buvo pirmą sykį - net kai plaukė į krantą nuo plūduro Pophemo paplūdimyje, pajuto nuovargį ir pamanė, kad netrukus paskęs, jis išsigando mažiau. Marko protas - šimtu atžvilgių dar vaikiškas protas - per kelias sekundes tiksliai įvertino situaciją. Pavojus grėsė ne vien Marko gyvybei.

- Įsileisk mane, Markai. Aš noriu su tavimi pažaisti.

Baisusis sutvėrimas anapus lango neturėjo už ko laikytis - Marko kambarys buvo antrajame aukšte, nekyšojo joks karnizas - ir vis dėlto būtybė kažin kaip įsigudrino kyboti ore... o galbūt nelyginant šiurpus gyvis laikėsi įsikibęs čerpės.

- Markai... aš vis dėlto atėjau, Markai... prašau...

Žinoma. Juos reikia kviestis į namus. Tai Markas žinojo iš žurnalų apie pabaisas (motina būgštavo, kad toks skaitalas berniukui nepakenktų arba nesuluošintų moraliai). Jis išlipo iš lovos ir vos neparpuolė. Tik tuomet suprato, kad baimė - švelnus pasakymas. Net siaubo sąvoka neišreiškė to, ką jis jautė. Blyškus veidas už lango stengėsi nusišypsoti, bet tamsoje buvo praleidęs pernelyg daug laiko, kad gerai prisimintų, kaip tai daroma. Tai, ką regėjo Markas, buvo trūkčiojanti grimasa, kruvina tragedijos kaukė.

Ir vis dėlto žvelgti šiam sutvėrimui į akis nebuvo taip jau bloga. Baimė mažėjo ir vis labiau darėsi aišku: reikia tik atidaryti langą ir pasakyti: "Na, Deni, užeik", - ir tuomet baimė visiškai pranyks - juk tu būsi vieningas su Deniu, vieningas su likusiais, vieningas su *juo*. Tu būsi...

Ne! Štai šitaip jie tave ir pasieks!

Markas didelių pastangų dėka nusuko akis į šalį, ir tai atėmė iš jo visas jėgas.

- Markai, įsileisk mane! Aš įsakau! *Jis* įsako!

Markas vėl pajudėjo lango link. Nieko nepadarysi - atsiginti nuo šio balso nebuvo jokios galimybės. Markas vis labiau artėjo, ir grėsmingas berniokiškas veidas už lango sutrūkčiojo persikreipdamas nuo išankstinio pasimėgavimo. Juodi žemėti nagai sukrebždėjo į stiklą.

Sugalvok ką nors! Greičiau! Greičiau!

- Melagis melavo, - kimiai sušnabždėjo Markas. - Melagis melavo, per tiltą važiavo. Tiltelis sulūžo, melagis įgriuvo!

Denis Glikas sušnypštė.

- Markai! Atidaryk langą!

- Mūsų gatvėje gyvena...

- Langą, Markai! Taip *jis* įsakė!

- ...plepalų gandų maišelis. Jei pamatėt jį ant kelio... - berniukas silpo. Šnypščiantis balsas tarytum skverbėsi pro jo barikadas, valdingai įsakinėdamas. Marko žvilgsnis nusileido ant stalo, apversto žaisliniais monstrais, dabar tokiais nebaisiais ir kvailais...

...ir ūmai įsistebeilijo į dalį šios panoramos; berniuko akys šiek tiek išsiplėtė.

Plastmasinis vampyras žingsniavo per plastmasines kapines, o vienas iš antkapių buvo kryžiaus formos.

Nesusimąstydamas, nesvarstydamas (suaugęs - pavyzdžiui, Marko tėvas - būtų praradęs laiko ir pirmam, ir antram dalykui, kas galų gale jį ir sužlugdytų) Markas pasičiupo kryžių, tvirtai suspaudė jį savo kumštyje ir garsiai pratarė:

- Tuomet įeik.

Veidas už lango įgavo gudraus triumfo išraišką. Langas slystelėjo aukštyn, Denis įlipo į kambarį ir žingtelėjo pora žingsnių priekin. Iš burnos dvokė neapsakomu smarsu - išmatų duobės smarve. Ant Marko pečių nusileido šaltos, baltos kaip žuvies pilvas rankos. Denis šuniškai palenkė galvą į šoną, viršutinė lūpa apnuogino spindinčias iltis.

Markas piktai atsivėdėjo ir dūrė į Denio Gliko žandą plastmasiniu kryžiumi.

Pasigirdo riksmas - baisus, nežmoniškas ir... begarsis. Jį pasigavo tik Marko sąmonės koridorių ir sielos kambarių aidas. Triumfuojanti šypsenėlė ant Gliko pavidalą pasisavinusio padaro veido pavirto į agonija žaižaruojančią grimasą. Blyškus kūnas padūmavo, vieną akimirksnį Markas pajuto, kaip ir pats kūnas sklaidosi nelyginant dūmas - o paskui padaras išsprūdo, nusipurtė ir lyg išnėrė, lyg išvirto pro langą.

Viskas baigėsi. Tarytum nieko nebūtų atsitikę.

Bet kryžius akimirksnį sušvytėjo tūžminga šviesa, tarsi jo viduje būtų įtaisytas ir prie elektros prijungtas laidelis. Paskui švytėjimas prieš Marko akis sumirkčiojo, palikdamas mėlyną atspaudą. Pro grindų girgžtelėjimą berniukas aiškiai išgirdo elektros jungiklio spragtelėjimą tėvų miegamajame bei tėvo balsą:

- Kas čia darosi, velniai griebtų?

13

Marko miegamojo durys prasivėrė po kelių minučių, bet berniukui užteko laiko viską grąžinti į savo vietas.

- Sūneli? - tyliai pašaukė Henris Pitris. - Nemiegi?

- Atrodo, - mieguistai atsiliepė Markas.

- Susapnavai blogą sapną?

- Regis... neprisimenu.

- Tu šaukei per miegus.

- Atleisk.

- Ko čia atsiprašinėti, - Henris padelsė, prisiminė sūnų ankstesniais laikais, kai jis buvo mažas berniukas melsvu dygsniuotu kostiumėliu (berniukas, kuris suteikdavo žymiai daugiau rūpesčių, užtat buvo daug suprantamesnis) ir paklausė: - Atsigerti nori?

- Ne, tėt, ačiū.

Henris Pitris žvilgsniu perbėgo kambarį, nepajėgdamas suprasti virpulį keliančio pavojaus pojūčio, su kuriuo prabudo ir kuris nepranyko iki šiol - pojūčio, kad per plauką nuo jų praslinko nelaimė. Ne, viskas buvo normalu. Langas uždarytas. Viskas savo vietose.

- Markai, kas nors ne taip?

- Ne, tėt.

- Na... tuomet labos nakties.

Durys užsidarė. Į šlepetes įkištos tėvo kojos nusileido laiptais. Markas visiškai suglebo nuo atsipalaidavimo ir pavėluotos reakcijos. Suaugusį galėjo ištikti isterijos priepuolis, kiek vyresnį ar jaunesnį vaiką - taip pat. Bet Markas jautė, kaip beveik nepastebimai, pamažu tolygiai jį apleidžia siaubas, ir prisiminė: šitaip vėsią dieną po maudymosi vėjelyje džiūsta kūnas. Kai pasitraukė siaubas, jo vietą užėmė nuovargis.

Prieš pat užmigdamas, Markas spėjo prisiminti, kad ne pirmą kartą galvoja apie suaugusiųjų keistenybes. Norėdami atsikratyti savo baimių ir užmigti, jie vartoja slopinančius, alkoholį arba migdomuosius... bet jų baimės tokios romios, naminės: darbas, pinigai, ką pamanys mokytoja, jeigu Džeinei nupirksiu geresnį drabužėlį, ar dar mane myli žmona, kas mano draugai. Kaip visa tai nublanksta šalia tų baimių, kurios skruostas prie skruosto guli su kiekvienu vaiku jo tamsioje lovelėje! Prisipažinti apie jas ir tikėti, kad tave visiškai supras, galima tik kitiems vaikams. Vaiko, kuriam kasnakt tenka turėti reikalų su kokiu nors sutvėrimu, gyvenančiu po lova arba rūsyje, su sutvėrimu, kojomis vinguriuojančiu įmantriausias figūras ties pačia regimybės riba ir plėšriai spoksančiu į mažylį, negelbsti nei grupinė terapija, nei socialinė ar psichologinė pagalba. Naktis iš nakties kartojasi toji pati dvikova, o vienintelis vaistas - galutinis vaizdinio mąstymo sustabarėjimas... kuris vadinamas "tapimu suaugusiu".

Štai tokios mintys trumpomis, nesudėtingomis stenogramomis pralėkė Marko galvoje. Metas Berkas praėjusią naktį akis į akį susidūrė su tokiu pat tamsos padaru - ir jį pargriovė baimės sukeltas širdies priepuolis. Šiąnakt Markas Pitris veidas į veidą susitiko dar su vienu padaru - ir po dešimties minučių gulėjo apgaubtas miego, vis dar nestipriai spausdamas rankoje plastmasinį kryželį tarsi kūdikis barškutį. Štai kuo berniukas skiriasi nuo vyro.

Vienuoliktas skyrius
BENAS (IV)

1

Buvo sekmadienio rytas - ryškus, saule nutviekstas sekmadienio rytas, dešimt minučių po devintos. Benas jau pradėjo rimtai jaudintis dėl Suzanos, kai staiga suskambo prie lovos pastatytas telefonas. Jis pakėlė ragelį.

- Kur tu?

- Nusiramink. Aš viršuje su Metu Berku. Jis reikalauja, kad tu, kai tik galėsi, nudžiugintum savo pasirodymu.

- Kodėl gi neužėjai...

- Užsukau pas tave kiek anksčiau. Miegojai kaip avinėlis.

- Čia nakčiai prišeria visokio šlamšto, idant atjungtų ligonius ir ramiai sau galėtų vogti įvairius organus paslaptingiems pacientams-milijardieriams, - pasakė Benas. - Kaip jaučiasi Metas?

- Kelkis, pats pamatysi, - atsakė Suzana. Ji nespėjo padėti ragelio, o Benas jau stovėjo apsisiautęs chalatu.

2

Metas atrodė daug geriau - galima sakyti, jis vėl atjaunėjo. Prie lovos sėdėjo Suzana, apsirengusi ryškiai mėlyna suknele. Kai įėjo Benas, Metas pasisveikindamas pakėlė ranką.

- Tempk čia štai aną griozdą.

Benas prisitraukė prie lovos vieną iš klaikiai nepatogių ligoninės kėdžių ir prisėdo.

- Kaip savijauta?

- Daug geriau. Jaučiu silpnumą, bet jau geriau. Vakar vakare man ėmė iš venos kraują, o ryte davė pusryčiams virtą kiaušinį. Cha. Komedijos "Tu vėl savo namuose, seni" repeticija.

Benas lengvai pakštelėjo Suzanai į skruostą ir pastebėjo, kad merginos veidas įtemptas ir ramus, tarytum prilaikytų viduje esantį karkasą iš plonytės vielos.

- Po vakarykščio tavo skambučio įvyko kas nors naujo?

- Aš nieko negirdėjau. Bet iš namų išėjau apie septintą, o Valda sekmadieniais prabunda šiek tiek vėliau.

Benas pasižiūrėjo į Metą.

- Jūs pasirengęs aptarti susiklosčiusią padėtį?

- Manau, kad taip, - atsakė Metas, šiek tiek pasislinkdamas. Beno užkabintas ant jo kaklo kryžius ryškiai blyksėjo. - Beje, ačiū už tai. Puikiai ramina, nors jį nusipirkau per kassavaitinį išpardavimą pas Vulvortą, neišparduotų likučių skyriuje.

- O kokia jūsų būklė?..

- "Stabilizavosi" - tokiu nenuoširdžiu terminu pasinaudojo daktaras Kodis, kai apžiūrinėjo mane vakar po pietų. Sprendžiant iš kardiogramos, kurią išsinešė su savimi, tai buvo paprasčiausias lengvas širdies priepuolis, nesusidarė joks trombas, - Metas atsikrenkštė. - Paties Kodžio labui tikiuosi, kad taip ir yra. Kadangi viskas įvyko praėjus savaitei po to, kai jis mane tyrė, galėjau per teismą nulupti nuo jo septynis kailius už neteisingas išvadas, - jis nutilo ir ramiai pažvelgė į Beną. - Daktaras pasakė, kad jis žino tokius atvejus, kaip stipraus sukrėtimo rezultatą. Aš tylėjau. Teisingai elgiausi?

- Visiškai teisingai. Bet įvykiai vystėsi toliau. Mudu su Suzana šiandien ketiname pasimatyti su Kodžiu ir viską jam papasakoti. Jeigu jis tuoj pat nepasirašys, kad išleidžia mane iš ligoninės, nukreipsime jį pas jus.

- Ir jo ausys nuleips, - piktokai pažadėjo Metas. - Snarglius kalės vaikas neleidžia man rūkyti pypkės.

- Suzana jums papasakojo, kas dėjosi Zalės Valdoje nuo penktadienio vakaro?

- Ne. Ji pasakė, kad nori palaukti jūsų.

- Kol ji nepradėjo, ar nepapasakotumėt man, kas nutiko jūsų namuose?

Meto veidas apniuko. Sveikstančio žmogaus kaukė sekundėlei dingo, ir priešais Beną vieną akimirką pasirodė tas pat senis, kurį jis regėjo miegantį išvakarėse.

- Jeigu jūs nepasiruošęs...

- Ne, žinoma, kad pasiruošęs. Jeigu bent pusė mano įtarimų yra teisingi, tai mano pareiga, - Metas karčiai šyptelėjo. - Aš visuomet laikiau save tam tikra prasme laisvu mąstytoju, kurį nelengva išgąsdinti. Bet tiesiog negali atsistebėti, kaip įnirtingai sąmonė stengiasi ištrinti viską, kas jai nepatinka arba grėsmingai atrodo. Kaip stebuklingosios grifelinės lentelės, kurias nešiojomės su savimi vaikystėje. Jeigu tau nepatikdavo piešinėlis, reikėdavo paprasčiausiai trukteléti viršutinį lapelį aukštyn, ir paveikslėlis pranykdavo.

- Bet linijos ant juodo pagrindo po lapeliu likdavo visam laikui, - tarė Suzana.

- Taip, - nusišypsojo jis. - Nuostabi sąmonės ir pasąmonės sąveikos metafora. Gaila, kad Froidas užstrigo ties svogūnėliais. Bet mes nukrypstame nuo temos, - mokytojas žvilgtelėjo į Beną. - Jūs jau girdėjote šią istoriją iš Suzanos?

- Taip, bet...

- Žinoma. Aš tik norėjau įsitikinti, kad galima apsieiti be priešistorijos.

Metas ėmė pasakoti beveik abejingu balsu, neišraiškingai, nutraukdamas pasakojimą tik tuomet, kai šiurendama minkštais, krepu paklijuotais puspadžiais įslinko slaugė - sužinoti, ar Metas nenorėtų stiklinaitės imbierinio alaus. Metas atsakė, kad stiklinaitė imbierinio alaus būtų visai ne pro šalį, taigi savo istoriją jis baigė karts nuo karto patraukdamas gėrimo pro tvirtą šiaudelį. Benas atkreipė dėmesį, kad kai mokytojas priėjo prie Maiko, atbulomis išsivertusio pro langą, ledo kubeliai stiklinėje, kurią laikė Metas, lengvai subarškėjo. Ir vis dėlto jo balsas nedrebėjo, išsaugodamas tas pačias lygias gaidas, kokias Metas, be abejonės, išlaikydavo pamokose. Benas (jau ne pirmą kartą) pamanė, kad Metas - žavėjimosi vertas žmogus.

Kai mokytojas baigė, stojo trumpa tyla, kurią nutraukė jis pats.

- Tad štai, - tarė. - Savo akimis jūs nieko nematėte. Ką apie tai manote?

- Vakar mes apie tai nemažai kalbėjome, - pasakė Suzana. - Benas papasakos.

Benas ganėtinai drovėdamasis išdėstė visus protingus paaiškinimus, o po to juos paneigė. Kai jis užsiminė apie iš išorės uždaromas langines, purią žemę, kopėčių kojelių pėdsako nebuvimą, Metas paplojo.

- Bravo! Tikras seklys!

Metas pažvelgė į Suzaną.

- O jūs, mis Norton? Jūs visuomet rašydavote tokius gerus rašinėlius, pastraipos juose priminė statybinius blokus, o rišamąją medžiagą atstojo pasisakymai duotąja tema. Ką galvojate jūs?

Suzana nuleido žvilgsnį į savo rankas, glostančias plisuotos suknelės klostes, paskui vėl pakėlė akis į Metą.

- Vakar Benas perskaitė man paskaitą apie lingvistinį žodžio "negaliu" reikšmingumą, taigi šiuo žodžiu aš nepasinaudosiu. Bet man labai sunku patikėti, kad prie Zalės Valdos sėlina vampyrai, misteri Berkai.

- Jeigu mes sugebėtume suorganizuoti patikrinimą melo detektoriumi ir išlaikyti tai paslaptyje, aš sutikčiau, - tyliai tarė mokytojas.

Suzaną perliejo nestiprus raudonis.

- Ne, ne... prašau jūsų, supraskite mane teisingai. Esu įsitikinusi, kad miestelyje kažkas dedasi. Kažkas... baisaus. Bet... toks dalykas...

Metas ištiesė ranką ir pridengė jos pirštus savaisiais.

- Aš suprantu, Suzana. Bet ar padarysite man vieną paslaugą?

- Jeigu sugebėsiu.

- Imkim ir visi trys remkimės prielaida, kad visa tai - tiesa. Laikykimės šios prielaidos, kaip fakto, iki tol - ir *tiktai* iki tol - kol ji bus paneigta. Analizuokime šį reikalą moksliškai. Mudu su Benu jau aptarinėjome būdus ir priemones, kurių pagalba galima būtų šią prielaidą patikrinti. Ir vargu ar kas nors labiau už mane tikisi, kad ji patikrinimo neatlaikys.

- Bet jūs taip nemanote, tiesa?

- Na, - tyliai atsiliepė Metas. - Po ilgo dialogo su pačiu savimi priėjau išvados - aš tikiu tuo, ką regėjau.

- Gal minutėlei palikim klausimą "tikiu-netikiu", - įsiterpė Benas. - Šiuo metu jis yra ginčytinas.

- Pritariu, - tarė Metas. - O ką manote apie pačią procedūrą?

- Irgi pritariu, bei norėčiau paskirti jus Generaliniu Tyrinėtoju. Su savo sugebėjimais tokiam darbui unikaliai tinkate. Be to, jūs - gulintis ligonis.

Meto akys sublizgėjo - taip pat, kai Kodis klastingai paskelbė jo pypkę esant už įstatymo ribos.

- Atsidarys biblioteka - paskambinsiu Loretai Starčer. Teks jai atvežti knygas vežimėliu.

- Šiandien sekmadienis, - priminė Suzana. - Biblioteka uždaryta.

- Dėl manęs ji atidarys, - tarė Metas, - o jeigu ne, tuomet suprasiu, kodėl.

- Imkite viską, kas tik susiję su mūsų reikalu, - patarė Benas. - Ir psichologiją, ir patologiją, ir mistiką. Suprantate? Visus darbus.

- Pradėsiu užsirašinėti, - sugriežė dantimis Metas. - Kaip Dievą myliu, pradėsiu! - jis dėbtelėjo į abu jaunuolius. - Jaučiuosi kaip tikras vyras pirmą kartą nuo to laiko, kai čia prabudau. O jūs ką veiksite?

- Pirmiausiai - daktaras Kodis. Jis apžiūrinėjo ir Rajersoną, ir Floidą Tibitsą. Galbūt mes sugebėsime jį įtikinti ekshumuoti Denį Gliką.

- Ar jis sutiktų? - Suzana paklausė Meto.

Prieš atsakydamas, mokytojas pasilenkė prie savo imbierinio alaus.

- Tasai Džimis Kodis, kursai mokėsi pas mane, tikrai sutiktų. Jis buvo berniukas su išlavinta vaizduote ir atviru protu, išskirtinai atsparus pasakymui "negali būti". Kiek koledžui ir medicinos mokyklai pavyko padaryti jį empiriku, aš nežinau.

- Visa tai panašu į vaikščiojimą uždaru ratu, - tarė Suzana. - Ypač vizitas pas daktarą Kodį, rizikuojant gauti visišką atkirtį. Kodėl gi mudviem su Benu nenuvykti į Marsteno namą ir neužbaigti viso šito? Toks klausimas buvo keliamas dar praėjusią savaitę.

- Aš tau pasakysiu, kodėl, - prašneko Benas. - Todėl, kad mes remiamės prielaida, esą visa tai - iš tikrųjų. Užsidegei noru įkišti galvą į liūto nasrus?

- Maniau, dieną vampyrai miega.

- Kad ir kas Streikeris būtų, jis ne vampyras, - tarė Benas, - nebent senoviniai padavimai visiškai klystų. Dieną jį matė daug žmonių. Geriausiu atveju mums parodys duris kaip pašaliniams, kuriems įeiti draudžiama, ir nieko nesužinosime. Blogiausiu - jis mus priveiks ir išlaikys iki tamsos. Lengvi pusryčiai Grafui Komiksui.

- Barlou? - paklausė Suzana.

Benas gūžtelėjo pečiais.

- O kodėl gi ne? Istorija apie reikalus Niujorke šiek tiek per daug sklandi, kad būtų teisinga.

Suzanos akyse tebedegė užsispyrimas, bet daugiau ji nieko nebepasakė.

- Ir ką gi darysite, jei Kodis jus išjuoks ir pavarys šalin? - pasidomėjo Metas. - Turiu omeny, kad jis nepuls išsyk skambinti į beprotnamį.

- Saulei leidžiantis patrauksime į kapines, - atsakė Benas. - Stebėti Denio Gliko kapą. Pavadinkime tai kontroliniu variantu.

Metas pakilo nuo pagalvių, į kurias buvo atsirėmęs.

- Pažadėkite man, kad būsite atsargūs. Benai, pažadėkite!

- Būsime, būsime, - nuramino jį Suzana. - Mudu abu tiesiog skimbčiosime apsikabinėję kryžiais.

- Nejuokaukite, - sumurmėjo Metas. - Jeigu būtumėt matę tai, ką regėjau aš... - jis pasuko galvą ir pažvelgė pro langą, už kurio mirgėjo saulės išraižyti alksnio lapai, o už jų - rudeniškai ryškus dangus.

- Jeigu ji juokauja, tai aš - ne, - tarė Benas. - Mudu imsimės visų atsargumo priemonių.

- Nueikite pas tėvą Kalaheną, - patarė Metas. - Tegul jums duoda truputį švęsto vandens... ir ostiją, jeigu tai įmanoma.

- Kas jis per žmogus? - paklausė Benas.

Metas truktelėjo pečiais.

- Keistokas. Galbūt geria. Jeigu taip, tai yra išsilavinęs ir mandagus girtuoklis. Gali būti, kad katalikybės jungas jį šiek tiek varžo.

- Jūs įsitikinęs, kad tėvas Kalahenas... kad jis geria? - paklausė Suzana, kiek plačiau pramerkdama akis.

- Ne visiškai, - atsakė Metas. - Bet buvęs mano mokinys Bredas Kempionas dirba Jarmuto vyno parduotuvėje. Jis sako, kad Kalahenas - nuolatinis jų klientas. “Džimo Bimo” gerbėjas.

- Su juo galima šnekėtis? - pasidomėjo Benas.

- Nežinau. Manau, kad verta pamėginti.

- Tai jūs jo visiškai nepažįstate?

- Apskritai tai ne. Jis rašo Naujosios Anglijos Katalikų Bažnyčios istoriją ir labai daug žino apie mūsų vadinamojo “aukso amžiaus” poetus - Viterį, Longfelou, Raselą, Holmsą ir kitus. Praėjusių metų pabaigoje prisiviliojau jį susitikti su manuoju amerikiečių literatūros būreliu. Tėvas Kalahenas turi staigų aštrų protą... Mokiniams jis patiko.

- Aš su juo susitiksiu, - tarė Benas, - o paskui - kaip pakuždės nuojauta.

Į palatą užbėgo seselė, linktelėjo, ir po sekundėlės įėjo Džimis Kodis su stetoskopu ant kaklo.

- Trikdote mano pacientą? - draugiškai paklausė.

- Tu dusyk labiau, - atsiliepė Metas. - Noriu pypkės.

- Nevalia, - išsiblaškęs tarė Kodis, skaitydamas jo kortelę.

- Prakeiktas šarlatanas, - burbtelėjo mokytojas.

Kodis padėjo kortelę į vietą ir truktelėjo žalią užuolaidą, pakabintą virš lovos prie pusapvalio plieninio karnizo.

- Bijau, kad man teks paprašyti jūsų minutėlei išeiti. Kaip jūsų galva, misteri Mirsai?

- Lyg ir niekas neištekėjo.

- Jūs girdėjote apie Floidą Tibitsą?

- Suzana man papasakojo. Jeigu po vizitacijos surastumėt laisvesnę minutę, norėčiau su jumis pasikalbėti.

- Jeigu norite, galiu jus pasilikti kaip paskutinį pacientą vizitacijos pabaigai. Maždaug vienuoliktai valandai.

- Puiku.

Kodis vėl truktelėjo užuolaidą.

- O dabar, jeigu judu su Suzana mums atleisite...

- Štai taip, draugužiai, mes atskiriami, - tarė Metas. - Ištarkite slaptažodį - laimėsite šimtą dolerių.

Užuolaida atskyrė Suzaną su Benu nuo lovos. Iš ten juos pasiekė Kodžio žodžiai: "Kai kitą sykį gausite narkozę, tai tikriausiai pašalinsiu jūsų liežuvį ir maždaug pusę galvos smegenų".

Jiedu nusišypsojo vienas kitam, kaip šypsosi jaunos porelės, kai šviečia saulutė ir darbe sekasi, bet šypsenėlės netrukus pranyko. Abu akimirką susimąstė: ar jie pilno proto?

3

Kai Džimis Kodis pagaliau įžengė į Beno palatą, laikrodis rodė dvidešimt minučių po vienuoliktos. Benas prabilo:

- Aš norėjau su jumis pasišnekėti štai dėl ko...

- Pradžioje galva, o jau po to šnekos, - Džimis atsargiai perskyrė Beno plaukus, į kažką pasižiūrėjo ir tarė: - Dabar skaudės, - jis nuėmė tvarstį su pleistru. Benas pašoko. - Velniai žino kas per gumbas, - pareiškė Kodis ir uždengė žaizdą mažesniu tvarsčiu.

Jis pašvietė Benui į akis, paskui guminiu plaktuku pastukseno per kairįjį kelį. Benas, ūmai pasidygėjęs, pamanė: ar tik ne šiuo plaktukėliu Džimis stukseno Maiką Rajersoną.

- Viskas lyg ir gerai, - tarė Džimis, pasiimdamas savo įrankius. - Kokia jūsų motinos mergautinė pavardė?

- Ešford, - atsakė Benas. Kai jis pirmą sykį atsipeikėjo, jo klausinėjo to paties.

- Pirmos klasės mokytoja?

- Misis Perkins. Ji dažė plaukus.

- Antrasis tėvo vardas?

- Mertonas.

- Sukasi galva, pykina?

- Ne.

- Nejaučiate keistų kvapų, negirdite keistų garsų, ne...

- Ne, ne ir dar kartą ne. Aš jaučiuosi puikiai.

- Šitai spręsiu aš, - griežtai pareiškė Kodis. - Akyse nė kiek nesidvejina?

- Nuo to laiko, kai paskutinį kartą pirkau galoną "Audrapaukščio" - ne.

- Gerai, - tarė Kodis. - Skelbiu jus pasveikusiu šiuolaikinio mokslo stebuklų ir tvirtos galvos dėka. Na, ką ten turėjote omeny? Tikriausiai Tibitsą ir Makdugalų mažylį? Galiu jums pranešti tik tai, ką pasakiau Parkinsui Džilespiui. Džiaugiuosi, kad tai nepateko į laikraščius - pirma. Vieno skandalo nedideliam miesteliui pakanka šimtui metų. Tebūnu prakeiktas, jeigu suprantu, kas panoro padaryti tokį iškrypėlišką pokštą - antra. Tai negalėtų būti vietinis. Savo "keistuolių" turime ir mes, bet...

Išvydęs abstulbusius jų veidus, jis užsikirto.

- Jūs ką, nežinote? Negirdėjote?

- Ko negirdėjome? - paklausė Benas.

- Praėjusią naktį kažkas pagrobė lavonus iš apskrities morgo Portlende.

- Jėzau Kristau, - nepaklusniomis lūpomis sušnabždėjo Suzana.

- O kas? - netikėtai sunerimęs paklausė Kodis. - Jūs ką nors žinote?

- Pradedu manyti, kad mes iš tikrųjų šį tą žinome, - tarė Benas.

4

Jie baigė pasakoti dešimt minučių po dvyliktos. Slaugės atnešti Beno priešpiečiai taip ir stovėjo prie lovos neliesti.

Abu nutilo, ir girdėjosi tiktai stiklinių ir stalo įrankių skimbčiojimas, atsklindantis pro praviras duris - valgė labiausiai išalkę pacientai.

- Vampyrai, - ištarė Džimis Kodis. O paskui: - Kas jau kas, bet Metas Berkas! Todėl pasijuokti iš to neįmanoma.

Benas su Suzana tebetylėjo.

- Ir jūs norite, kad aš ekshumuočiau Glikų vaikinuką, - balsu susimąstė Džimis. - Kad tave kur velniai nujotų.

Jis ištraukė iš lagaminėlio flakonėlį ir švystelėjo Benui. Tasai sugavo.

- Aspirinas, - paaiškino Kodis. - Vartojote kada nors?

- Kiek tik nori.

- Mano tėvas jį vadino "geriausia padoraus gydytojo sesele". O ar žinote, kaip jis veikia?

- Ne, - atsakė Benas, vangiai vartaliodamas rankose buteliuką su aspirinu ir jį apžiūrinėdamas. Jis Kodį ne itin gerai pažinojo, kad gebėtų nustatyti, kada jis atviras, o kada slapukauja, bet neabejojo, jog mažai kas iš pacientų matė Džimį tokį, kaip dabar: vaikišką, Normaną Rokvelą primenantį veidą apgaubė apmąstymų ir savianalizės šešėlis. Jam nesinorėjo trikdyti Kodžio nusiteikimo.

- Štai ir aš taip pat. Ir niekas nežino. Bet aspirinas padeda skaudant galvai, ir sergant artritu bei reumatu. Nors ir jų prigimtis mums nežinoma. Kodėl skauda galvą? Smegenyse nėra jokių nervinių audinių. Mes žinome, kad savo chemine sudėtimi aspirinas labai artimas LSD, bet kodėl vienas išgydo galvos skausmą, o nuo kito ši galva prisipildo spalvų? Iš dalies mūsų nesupratimo priežastis yra ta, kad, atvirai šnekant, mes nežinome, kas yra smegenys. Patys mokyčiausi pasaulio gydytojai stovi ant neaukštos salelės viduryje nemokšiškumo jūros. Mes žvanginame savo daktariškomis lazdelėmis, pjaustom viščiukus ir skaitome įrašus kraujuje. Bet visi atradimai suveikia tik per stebėtinai ilgą laiką. Baltoji magija. *Bene gris gris.* Jei mane išgirstų maniškiai profesoriai iš medicinos mokyklos, tai nusirautų sau visus plaukus. Kai kurie jau sugadino savo šukuosenas, kai jiems pareiškiau, jog ketinu užsiimti bendro profilio terapeuto praktika kaimiškoje Meino vietovėje. Vienas iš jų man pasakė, kad Markusas Velbis, nustatinėdamas paciento savijautą, visuomet pjaustydavo pūlinius ant pastarojo sėdynės. Lancetu. Bet man niekuomet nesinorėjo būti Markusu Velbiu, - Kodis nusišypsojo. - Jeigu jie sužinotų, kad aš rengiuosi pareikalauti Glikų berniuko ekshumacijos orderio, tai traukulių tąsomi raičiotųsi ant grindų.

- O jūs pareikalausite? - nuoširdžiai nustebusi paklausė Suzana.

- Kam tai gali pakenkti? Jeigu vaikinukas miręs - jis nebegyvas. Jeigu ne, turėsiu pagrindą kitame suvažiavime užminti Amerikos medikų asociacijai ant nuospaudos. Apskrities medicinos ekspertui pasakysiu, kad noriu paieškoti infekcinio encefalito požymių. Kitokio protingo paaiškinimo sugalvoti negaliu.

- O galbūt čia ir slypi visa ko priežastis? - viltingai paklausė mergina.

- Nė velnio.

- Kada jūs tai galėsite padaryti? - pasidomėjo Benas.

- Rytoj, drauguži. Jeigu tektų ginčytis, tai antradienį arba trečiadienį.

- Ir kaipgi jis atrodys? - paklausė Benas. - Ta prasme...

- Taip, aš supratau. Glikai berniuko nebalzamavo?

- Ne.

- Praėjo savaitė?

- Taip.

- Atidarant karstą, turėtų išeiti dujos su ganėtinai bjauriu kvapu. Kūnas gali pasirodyti dėmėtas. Apykaklę siekiantys plaukai, - jie dar tebeauga stebėtinai ilgai, - taip pat gana ilgi nagai. Beveik neabejotinai įkritusios vidun akys.

Suzana stengėsi išlaikyti moksliško bešališkumo išraišką, bet ne itin sėkmingai. Benas apsidžiaugė, kad nesuvalgė priešpiečių.

- Visiškas suirimas dar neturėtų prasidėti, - toliau kalbėjo Kodis pačiu pamokamiausiu tonu, kokiu tik sugebėjo, - tačiau gali būti pakankamai drėgmės, kad atviruose skruostų ir plaštakų paviršiuose stimuliuotų augimą

į samanas panašios medžiagos, kuri vadinasi... - jis nutraukė frazę. - Atleiskite. Aš kalbu apie nemalonius dalykus.

- Būna ir blogesnių dalykų nei puvimas, - pastebėjo Benas, stengdamasis išlaikyti neutralų toną. - Tarkim, nė vieno iš šių požymių jūs nerasite. Tarkim, kūnas atrodo taip pat natūraliai, kaip ir laidotuvių dieną. Kas tuomet? Durti jam į širdį uosinį kuolą?

- Vargu, - atsakė Kodis. - Pirma, ten būtinai dalyvaus arba medicinos ekspertas, arba jo padėjėjas. Manau, jei aš išsitrauksiu iš lagaminėlio kuolelį ir plaktuku suvarysiu jį į vaiko lavonėlį, net Brentas Norbertas nepalaikys mano veiksmų profesionaliais.

- Tai ką gi jūs darysite? - smalsiai pasidomėjo Benas.

- Na - teatleidžia man Metas Berkas - tuomet nemanau, kad bus prieita iki ko nors panašaus. Jeigu kūnas pasirodys tokios būklės, jį, be abejonės, perveš į Meino medicinos centrą išsamesniam pomirtiniam tyrimui. O jei jis pateks ten, pasistengsiu tyrinėdamas užtrukti iki tamsos... o paskui stebėsiu visus fenomenus, kokie tik galėtų pasireikšti.

- O jeigu jis atsikels?..

- Aš, kaip ir jūs, negaliu šito įsivaizduoti.

- Kuo toliau, tuo lengviau man tai sekasi daryti, - niūriai ištarė Benas. - Ar galėsiu dalyvauti, kai tai atsitiks... jeigu tai atsitiks?

- Galima suorganizuoti.

- Gerai, - linktelėjo Benas. Jis pakilo iš lovos ir priėjo prie spintos, kurioje kabojo jo drabužiai. - Aš rengiuosi...

Suzana sukikeno, ir Benas grįžtelėjo.

- Kas yra?

Kodis šypsojosi.

- Ligoninės marškiniai turi įprotį išsiskirti ant nugaros, misteri Mirsai.

- O velnias, - tarstelėjo Benas ir instinktyviai užkišo už nugaros ranką, kad sutrauktų marškinių kraštus. - Geriau vadinkite mane Benu.

- Štai šita gaida, - atsistodamas pasakė Kodis, - mes su Suzana ir pasišalinam. Kai susitvarkysite, susitiksime apačioje, kavinėje. Po pietų turėsime šiokių tokių reikalų.

- Iš tiesų?

- Taip. Reikia Glikams papasakoti pasakėlę apie encefalitą. Jeigu norite, galite pabūti mano kolega. Nieko nešnekėkite, tik rimta veido išraiška retsykiais patrinkite smakrą.

- Jiems tai nepatiks, juk taip?

- O jums ar patiktų?

- Ne, - atsakė Benas. - Nepatiktų.

- Norint gauti orderį ekshumacijai, reikalingas jų leidimas? - paklausė Suzana.

- Techniniu požiūriu - ne. O iš tikrųjų - ko gero. Lavonų ekshumacija man žinoma tik pagal antrąją medicininės teisėtvarkos kurso dalį. Bet manau, jei Glikai pakankamai ryžtingai nusiteiks prieš, jie gali priversti mus kreiptis į teismą. Dėl to mes prarastume laiko nuo dviejų savaičių iki mėnesio, ir vargu ar mano istorija apie encefalitą ten tiktų, - Kodis padarė pauzę ir pažvelgė į Beną su Suzana. - Tai mane labiausiai ir jaudina, jeigu atidėtume į šalį Meto Berko istoriją. Denis Glikas - vienintelis mūsų turimas lavonas. Visi kiti it skradžiai prasmego.

5

Benas su Džimiu Kodžiu iki Glikų namo nusigavo apie pusę antros. Tonio Gliko automobilis stovėjo ant įvažiuojamojo keliuko, bet namas buvo tylus. Pasibeldę trečiusyk ir nesulaukę atsako, jie perėjo kelią prie nedidelio rančos tipo surenkamojo namelio - liūdno vaizdo pabėgėlio iš šeštojo dešimtmečio, iš vienos pusės besiremiančio į porą surūdijusių ramsčių. Ant pašto dėžutės Dikensų pavardė. Prie keliuko stovėjo rožinis sodo flamingas, o mažytis kokeris, jiems pasirodžius, ėmė vizginti uodega.

Paulina Dikens - oficiantė ir kavinės "Ekselent" dalininkė - atidarė duris po poros sekundžių, kai Kodis paskambino. Ji vilkėjo darbiniais drabužiais.

- Sveika, Paulina, - pasisveikino Džimis. - Nežinai, kur Glikas?

- Nori pasakyti, kad *tu nežinai?*

- Ko nežinau?

- Šiandien anksti ryte misis Glik numirė. Tonį Gliką išsivežė į Centrinę Meino ligoninę. Jis buvo šoke.

Benas pažvelgė į Kodį. Džimis priminė žmogų, kuriam įspyrė į pilvą. Benas skubiai perėmė iniciatyvą.

- Kur nuvežė jos kūną?

Paulina persibraukė klubus, įsitikindama, kad kostiumas tvarkingas.

- Na, prieš valandą aš telefonu kalbėjausi su Meible Verts, ir ji pasakė, kad Parkinsas Džilespis ruošėsi nuvežti kūną tiesiai į Kamberlendą, į to žydo laidotuvių kontorą, kadangi niekas nežino, kur yra Karlas Formenas.

- Ačiū, - lėtai ištarė Kodis.

- Siaubas, - pasakė Paulina, ir jos žvilgsnis peršoko į ištuštėjusį namą kitoje gatvės pusėje. Ant įvažiuojamosios alėjos stovėjo Tonio Gliko mašina, panaši į didelį apdulkėjusį šunį, kurį pririšo grandine ir užmiršo. - Jei būčiau prietaringa, aš bijočiau.

- Bijotum? Ko, Paulina? - paklausė Kodis.

- Šiaip... daug ko, - ji blankiai nusišypsojo. Pirštai palietė nuo kaklo nukarusią nedidelę grandinėlę.

Paveikslėlį su Šventuoju Kristoforu.

6

Jie vėl sėdėjo mašinoje ir tylomis stebėjo, kaip Paulina išeina į darbą.

- Kas dabar? - pagaliau paklausė Benas.

- Štai dar viena mirtis, - tarė Džimis. - "Tas žydas" - tai Moris Grinas. Man regis, mums reikia važiuoti į Kamberlendą. Prieš devynerius metus Morio sūnelis vos nepaskendo Sebago ežere. Aš atsitiktinai ten buvau su drauguže ir padariau berniukui dirbtinį kvėpavimą. Paleidau jo varikliuką iš naujo. Galbūt dabar - tas vienintelis kartas, kai turiu pasinaudoti pagarba man.

- Bet kas iš to? Jos kūną paims medicinos ekspertas - skrodimui ar apžiūrėjimui - nežinau kaip šitai vadinasi.

- Abejoju. Ar nepamiršote, kad šiandien sekmadienis? Medicinos ekspertas vaikščioja kur nors po miškus su kirtikliu - jis geologas mėgėjas. Norbertas... Jūs prisimenate Norbertą?

Benas linktelėjo.

- Greičiausiai Norbertas budi prie telefono, bet jis - žmogus išsiblaškęs. Ko gero, nukėlė ragelį, kad galėtų pažiūrėti rungtynes tarp "Packers" ir "Patriots". Jeigu mes dabar nuvažiuosime į Morio Grino laidotuvių biurą, yra neblogas šansas, kad kūnas pasiliks ten iki tamsos neliečiamas.

- Gerai, - sutiko Benas. - Važiuojam.

Jis prisiminė, kad turi paskambinti tėvui Kalahenui... bet tai teks atidėti. Įvykiai pradėjo vystytis labai greitai. Taip greitai, kad jis to dorai net nesuvokė. Fantazijos susimaišė su realybe.

7

Iki autostrados jie važiavo tylėdami, visi buvo pasinėrę į savo mintis. Benas galvojo apie tai, ką Kodis pasakė ligoninėje. Prapuolė Karlas Formenas. Prapuolė Floido Tibitso ir Makdugalų kūdikio lavonai - dingo iš po nosies dviems morgo tarnautojams. Išgaravo ir Maikas Rajersonas, ir Dievas žino, kas dar. Kiek žmonių Zalės Valdoje gali išnykti iš akiračio taip, kad jų nepasigestų savaitę... dvi... mėnesį? Du šimtai žmonių. Trys šimtai? Nuo šių minčių Benui sudrėko delnai.

- Visa tai darosi panašu į paranojiko regėjimą, - tarė Džimis, - arba į Gehano Vilsono animacinį filmą. Akademiniu požiūriu, labiausiai čia baugina tai, kad palyginti taip nesunkiai galima įkurti vampyrų koloniją - užtenka pražiopsoti tik pirmąją. Zalės Valda - Portlendo, Liuistono ir Geits Folso miegamasis miestelis. Jokių pramonės įmonių, kuriose pastebėtų neatvykstančių į darbą daugėjimą. Mokyklos sujungtos - po vieną trims gyvenvietėms, ir jeigu nedalyvaujančiųjų sąrašas kiek pailgės, kas atkreips į tai dėmesį? Daugybė žmonių važinėja į Kamberlendo bažnyčią, bet dar

daugiau apskritai jos nelanko. Televizorius labai šauniai likvidavo senių pasisėdėjimus, ištikimi sau liko tik prie Milto parduotuvės besitrainiojantys mulkiai. Tokie dalykai gali dėtis visiškai nepastebimai.

- Taigi, - pritarė Benas. - Denis Glikas užkrečia Maiką, Maikas užkrečia... na, nežinau, galbūt Floidą. Makdugalų vaikas užkrečia... tėvą? motiną? Ar kas nors tikrino?

- Ne mano pacientai. Manau, skambinti jiems šį rytą ir pranešti apie jų sūnaus dingimą teko daktarui Ploumenui. Bet jeigu jis ir skambino Makdugalams ir bendravo su jais, niekaip negalėsiu šito išaiškinti.

- Reiktų patikrinti, - tarė Benas. Jis ėmė jaustis tarsi nuo medžioklinių šunų gaujos sprunkantis kiškis. - Jūs suprantate, kaip lengvai gali imti gaudyti nuosavą uodegą? Pašalinis žmogus paprasčiausiai pervažiuos per visą Valdą ir nė neįtars, kad vyksta kažkas negero. Eilinis užkampio miestelis, kuriame devintą vakaro ištuštėja šaligatviai. Bet niekas nežino, kas dedasi už užuolaidomis uždengtų langų. Galbūt gyventojai guli lovose... arba drauge su plaušinėmis šluotomis ramsto spintos sienelę... arba jie apačioje, rūsyje... ir laukia saulėlydžio. O su kiekvienu saulėtekiu žmonių gatvėse vis mažiau. Mažiau su kiekviena diena, - jis nurijo seiles ir pajuto, kaip gerklėje sausai spragtelėjo.

- Nesijaudinkite, - atsiliepė Džimis. - Dar niekas neįrodyta.

- Įrodymai pūpso ištisomis kalvomis, - paprieštaravo Benas. - Jeigu mes veiktume įprasta duomenų perdavimo instancijos tvarka, - pavyzdžiui, gresiant šiltinės arba A-2 gripo protrūkiui, - visame mieste dabar jau būtų paskelbtas karantinas.

- Abejoju. Nepamirškite, kad tik vienas žmogus tikrai kažką matė.

- Bet juk tai ne miestelio girtuoklėlis.

- Jeigu panaši istorija iškiltų į dienos šviesą, jį nukryžiuotų, - tarė Džimis.

- Kas? Tik ne Paulina Dikens - tai jau tikrai. Ji pasiruošus prikalinėti prie durų amuletus nuo blogos akies.

- Votergeito ir kuro krizės epochoje ji - išimtis, - pastebėjo Kodis.

Likusį kelią jie važiavo tylėdami. Grino laidotuvių biuras buvo šiaurinėje Kamberlendo dalyje. Už jo, tarp užpakalinio įėjimo ir aukštos lentinės užtvaros, stovėjo du katafalkai. Džimis išjungė variklį ir pažvelgė į Beną.

- Pasiruošę.

- Taip, lyg ir.

Jie išlipo iš automobilio.

8

Visą dieną augęs Suzanos nepasitenkinimas apie antrą valandą sutraukė savo pančius. Jie ėmėsi reikalo kvailai, apsuko didžiausią ratą, kad įrodytų

tai, kas vis tiek (atleiskite, misteri Berkai) pasirodys šnipštas. Suzana nusprendė nedelsiant, tuoj pat vykti į Marsteno namą.

Ji nusileido žemyn ir paėmė knygą. Motina kepė sausainius, o tėvas sėdėjo svetainėje, stebėdamas rungtynes tarp "Packers" ir "Patriots".

- Kur tu? - paklausė misis Norton.

- Pasivažinėti.

- Vakarieniausime šeštą valandą. Pasistenk grįžti laiku.

- Ne vėliau kaip penktą.

Suzana išėjo iš namų ir sėdo į savo mašiną - jos pasididžiavimo objektą, bet ne todėl, kad tai buvo pirmasis automobilis, kuriuo ji naudojosi su niekuo nesidalydama, o todėl, kad atsiskaitė už jį ("beveik atsiskaitė, - pataisė save Suzana, - liko dar šeši mokėjimai") savo darbo, savo talento vaisiais. Suzanos "Vegai" greitai turėjo sueiti dveji metai. Mergina atsargiai atbuline eiga išvarė mašiną iš garažo ir pamojo ranka motinai, kuri stebėjo ją pro virtuvės langą. Nebylus jų priešiškumas nemažėjo. Kiti kivirčai - nesvarbu, kokio masto - visuomet anksčiau ar vėliau baigdavosi, gyvenimas tekėjo savo vaga, slėpdamas skaudančias vietas po dienų tvarsčiais ir netrikdydamas iki kito konflikto, kai visos senos pretenzijos ir nuoskaudos vėl būdavo ištraukiamos į dienos šviesą ir skaičiuojamos, nelyginant akys po suloštos ilgos kortų partijos. Bet dabartinis priešiškumas atrodė nesutaikomas, tai buvo totalinis karas. Žaizda atrodė negyjanti. Beliko tik amputavimas. Suzana jau beveik baigė pakuotis daiktus ir jautė, kad elgiasi teisingai. Tai reikėjo padaryti gerokai anksčiau.

Ji nuvažiavo Broko gatve, palikdama už savęs namus, bet jausdama pasitenkinimą ir ryžtą, kurie vis stiprėjo, Suzanai tolstant nuo savo gimtojo lizdo. Širdies gilumoje mergina suvokė visą padėties absurdiškumą, bet negali pasakyti, kad tai buvo nemalonu. Suzana ketino imtis ryžtingų veiksmų, ir ši mintis ją stiprino. Ji buvo gan tiesmukiška mergina, savaitgalio įvykiai ją trikdė ir mušė iš pusiausvyros. Dabar ji parodys jiems, kur pipirai auga!

Suzana sustabdė automobilį už miestelio ribos ant pakelės žvyro ir patraukė pėsčiomis per vakarines Karlo Smito ganyklas ten link, kur laukdamas žiemos pūpsojo raudonai nudažytas rulonas plėvelės sniegui sulaikyti. Padėties absurdiškumo pojūtis sustiprėjo, ir judindama iš vietos vieną kuoliukų, kad nutrūktų tvirta viela, prilaikanti jį vienoje eilėje su kitais, Suzana nepajėgė sulaikyti šypsenos. Kuolelis buvo tikras trijų pėdų ilgio baslys užaštrintu galu. Sugrįžo juo nešina prie mašinos ir paguldė ant užpakalinės sėdynės, protu suvokdama, kam šis kuolelis yra skirtas (kino teatruose po atviru dangumi sudvejintuose seansuose ji prisižiūrėjo pakankamai Hamerio filmų, kad žinotų: vampyrui reikia įbesti į širdį kuolą), bet nė sekundei nesusimąstė, ar sugebėtų jį sugrūsti vyro krūtinėn, jeigu šitai vis dėlto tektų atlikti.

Suzana nuvažiavo toliau, už miestelio ribos, į Kamberlendą. Kairėje stovėjo ir sekmadieniais dirbanti maža kaimo krautuvėlė - joje Suzanos tėvas pirkdavo sekmadieninį "Times" laikraštį. Ji prisiminė mažytę prekystalio vitriną su bižuterija.

Nusipirko "Times", paskui įsigijo mažytį auksinį kryželį. Jos išlaidos siekė keturiasdešimt penkis dolerius. Sumą kasos aparate išskimbčiojo apkūnus pardavėjas, tik sekundei atsitraukęs nuo televizoriaus, kuris rodė suglumusį Džimą Planketą.

Suzana pasuko šiaurėn, į Kaunti kelią - tiesų dviejų juostų plentą, neseniai padengtą asfaltu. Tokią saulėtą dieną viskas atrodė šviežia, gaivu ir jauku, o gyvenimas - toks mielas! Suzanos mintys peršoko prie Beno. Šuolis buvo trumpas ir staigus.

Iš už nedidelio, lėtai dangumi plaukiančio kamuolinio debesiūkščio išniro saulė ir prasiveržusi pro pakibusią virš plento medžių lapiją išmargino kelią šviesos ir šešėlių ornamentais. "Tokią dieną kaip šiandien, - pamanė Suzana, - galima patikėti, kad viskas pasaulyje pasibaigia laimingai".

Nuvažiavusi Kaunti keliu dar penkias mylias, ji pasuko į Brukso kelią, kuris už Zalės Valdos buvo negrįstas. Į šiaurės vakarus nuo gyvenvietės kelias tai kilo aukštyn, tai leidosi žemyn per smarkiai mišku apaugusią vietovę, ir Suzanos beveik nepasiekdavo ryški popiečio saulė. Čia nebuvo nei namų, nei vagonėlių, o didesnė čionykštės žemės dalis priklausė popieriaus kompanijai, labiausiai žinomai savo prašymais neapkrauti mokesčiais jų tualetinio popieriaus. Pakelėse kas šimtą pėdų kartojosi ženklai: "Medžioti draudžiama" ir "Pašaliniams įeiti draudžiama". Suzana pravažiavo posūkį į sąvartyną, ir ją apėmė lengvas nerimas. Šioje nykioje kelio atkarpoje miglota galimybė atrodė daug realesnė. Ji susigriebė, kad jau ne pirmą kartą spėlioja, kam gi normaliam žmogui pirkti savižudžio griuveną ir dar uždarinėti langus nuo saulės šviesos langinėmis.

Kelias staigiai nėrė žemyn, paskui stačiai ėmė kilti vakariniu Marstenhilo šlaitu į viršų. Pro medžius Suzana pamatė Marsteno namo stogo žirgelį.

Ji sustabdė mašiną šlaito papėdėje, gale apleisto miško keliūkščio ir išlipo. Kiek paabejojusi, Suzana paėmė kuolelį, o ant kaklo pasikabino kryželį. Kaip ir anksčiau jautėsi kvailai, bet jeigu pro šalį atsitiktinai pravažiuotų kas nors iš pažįstamų ir pamatytų, kaip ji žingsniuoja keliu su priešsnieginio aptvaro mietu rankoje, būtų dar blogiau.

"Sveika, Suzana, kur išsiruošei?

"Et, į senąjį Marsteno namą nudobti vampyrą. Bet turiu skubėti, nes šeštą - vakarienė".

Suzana nusprendė sutrumpinti kelią ir toliau keliauti mišku.

Atsargiai peržengė betoninio aptvaro nuolaužas griovyje ir pasidžiaugė, kad apsimovė ilgomis laisvomis kelnėmis. Labai gera mada bebaimiams

vampyrų naikintojams. Kol nusigavo iki tikro miško, jai teko prasibrauti pro bjaurius gervuogių sąžalynus ir parvirtusius kamienus.

Sunkiai kopė aukštyn nesustodama, statydama kojas kaip tik įstengė tyliau. Kuo labiau Suzana artėjo prie kalvos viršūnės, tuo labiau retėjo šakų priedanga, ir tai šen, tai ten akimirksniu šmėstelėdavo Marsteno namas - į gyvenvietę nukreipta akloji jo pusė. Ir Suzanai pasidarė baisu. Nurodyti tikslią savo išgąsčio priežastį ji nebūtų sugebėjusi - tokią pat baimę be priežasties (bet jau mažne pamirštą) ji išgyveno Meto Berko namuose. Mergina nė kiek neabejojo, kad jos niekas neišgirs, be to, buvo šviesi diena. Ir vis dėlto pečius slėgė nemažėjančios baimės našta. Atrodė, ji pučiasi Suzanos sąmonėje ta smegenų dalimi, kuri paprastai esti rami, o dabar, matyt, pritvinko - taip, kaip apendiksas. Šiandieninės dienos džiaugsmas dingo. Pajuto, kad galvon lenda tos pačios siaubo kino epopėjos, kur herojė lipa siauromis kopetėlėmis ant aukšto - pasižiūrėti, kas gi išgąsdino vargšę senutę misis Kobem, arba leidžiasi į kokį nors tamsų rūsį, kur pilna voratinklių, o sienos - negludintų, drėgnų akmenų (simbolinės įsčios). O ji pati, jaukiai apsvaigusi po kavalieriaus ranka, paprastai galvodavo: *"Na ir idiotė... jos vietoje niekuomet ten neįsčiau!"* Ir štai prašom: lenda. Ūmai Suzana pradėjo suprasti, kaip smarkiai skiriasi žmogaus galvos ir stuburo smegenys, kaip galvos smegenys gali ginti tave vis toliau ir toliau, nepaisydamos įspėjimų, kuriuos perduoda instinktus reguliuojanti nervų sistemos dalis, tokia panaši į krokodilo smegenis. Protas geba stumti žmogų pirmyn, kol palėpės durys atsilapos į kokios nors išsiviepusios pabaisos fizionomiją, arba kol jis pažvelgs į kokią nors pusiau plytomis apkrautą nišą rūsyje ir pamatys...

LIAUKIS!

Nuvijusi šias mintis, Suzana pajuto, kad ją išpylė prakaitas. Ir visa tai - dėl įprasto namo uždarytomis langinėmis. "Užteks kvailai kankintis, - tarė pati sau. - Užlipi į kalvą ir atlieki name žvalgybą. Tad kas gi, dėl Dievo meilės, gali tau atsitikti netoli gimtųjų namų?"

Bet vis dėlto Suzana prisigūžė ir stipriau sugniaužė mietą, o kai namą supantys medžiai taip praretėjo, kad nebeliko geros priedangos, ji nusileido keturpėsčia ir ėmė šliaužti. Po trijų ar keturių minučių šliaužti nepastebimai pasidarė nebeįmanoma. Ji atsidūrė už paskutinės pušų eilės ir padrikai išsibarsčiusių kadagio krūmų, iš kur matėsi vakarinė namo siena, pridengta pinkliu rudens išsekinto šeivamedžio kilimu. Per vasarą užaugusi žolė pagelto, bet kaip ir anksčiau siekė kelius - niekas nesirengė jos pjauti.

Tyloje netikėtai suriaumojo motoras. Suzanos širdis nusileido į padus. Mergina susitvardė, pirštais įsikibdama į žemę ir tvirtai prikąsdama apatinę lūpą. Po sekundės ji pamatė atbulomis išvažiuojantį seną juodą automobilį. Mašina stabtelėjo įvažiuojamojo keliuko gale, išsuko į kelią ir nurūko miesto link. Prieš jai išnykstant iš akiračio, Suzana aiškiai įžiūrėjo vairuotoją: didelė

plika galva, gilios akys, kad buvo matomos tik akiduobės, tamsaus kostiumo apykaklė ir atvartai. Streikeris. Galbūt nuvažiavo pas Kroseną.

Suzana pamatė, kad beveik visų langinių lentos įlūžusios. Na, tuomet gerai. Ji prišliauš, pažvelgs pro plyšį ir pamatys - ką galėtų ten pamatyti? Tikriausiai nieko, nebent pirmą ilgo namo atnaujinimo proceso stadiją: pradėtą baltinimą, naujus apmušalus, instrumentus, kopėčias ir kibirus. Taip pat antgamtiška ir romantiška kaip futbolo rungtynės per televizorių.

Ir vis dėlto: baimė.

Šis loginių apskaičiavimų proveržis ir nuostabiausios prielaidos Suzanai atėjo į galvą netikėtai, pripildydamos burną varinio prieskonio.

Ir kad už nugaros kažin kas stovi, ji suprato dar prieš nusileidžiant ant peties nežinomai rankai.

9

Beveik sutemo.

Benas pakilo nuo sulankstomo medinio krėslo, prisiartino prie lango, pro kurį galėjai matyti vidinį laidojimo biuro kiemą, ir nieko ypatingo nepastebėjo. Buvo be penkiolikos minučių septynios. Vakaro šešėliai smarkiai ištįso. Nepaisant vėlyvo rudens, kiemo žolė dar nenugelto, ir Benas pamanė, kad rūpestingas graborius pasistengs išsaugoti ją tokią iki pat sniego. Gyvybės simbolis, besitęsiantis metams merdint. Pamanė, kad ši mintis yra pernelyg slegianti, ir nusisuko nuo lango.

- Gaila, nėra cigarečių, - tarė.

- Cigaretės žudo, - neatsisukdamas pamokančiai pareiškė Džimis. Per nediduką Morio Grino "Sony" jis žiūrėjo sekmadieninę vakaro programą apie laukinę gamtą. - Tiesą sakant, man irgi gaila. Aš mečiau prieš dešimtį metų, kai Vyriausiasis chirurgas ant cigarečių suraitė savo parašą. Jeigu nebūčiau metęs, turėčiau ne kokią reputaciją. Bet prabudęs naktinio budėjimo metu visuomet grabinėjuosi pakelio.

- Juk sakėt, kad metėt.

- Aš laikau cigaretes dėl tos pačios priežasties, kaip alkoholikas laiko ant virtuvinės lentynėlės butelį škotiško viskio. Valios jėga, sūneli.

Benas pažvelgė į laikrodį: 18:47. Sekmadieniniame Morio Grino laikraštyje buvo parašyta, kad oficialiai saulė baigia savo kelią 19:02.

Džimis perteikė reikalą gana atsargiai. Moris Grinas pasirodė esąs neaukštas žmogelis, kuris atėjo atidaryti duris baltais marškiniais su prasagstyta apykakle ir atlapota juoda liemene. Klausiamąją veido išraišką pakeitė plati pasveikinimo šypsena.

- *Šalom,* Džimi! - sušuko jis. - Kaip džiugu tave matyti! Kur slapsteisi?

- Gelbėjau pasaulį nuo įprasto persišaldymo, - su šypsenėle atsakė Džimis, kol Moris kratė jo ranką. - Noriu supažindinti tave su labai geru savo draugu. Moris Grinas - Benas Mirsas.

Beno delnas paskendo abiejose Morio Grino rankose. Už akinių juodais rėmeliais sublizgo akys.

- *Šalom* ir jums taip pat. Visi Džimio draugai... na, ir taip toliau. Užeikit abu. Galiu nedelsiant paskambinti Reičel...

- Prašau, nereikia, - tarė Džimis. - Mudu atėjome paprašyti vienos malonės. Gana didelės.

Grinas pažvelgė į Džimio veidą kiek įdėmiau.

- Gana didelės malonės, - tyliai ir dygiai pratarė jis. - Kodėl tu taip? Ką tu padarei dėl manęs, kad mano sūnus dabar baigia Šiaurės vakarų universitetą trečiu studentu savo grupėje? Viską, ko tik nori, Džimi.

Džimis raustelėjo.

- Bet kuris kitas būtų padaręs tą patį, Mori.

- Ginčytis su tavimi aš nesirengiu,- pasakė Grinas. - Prašyk. Kas gi judu su misteriu Mirsu taip neramina. Patekote į avariją?

- Ne, nieko panašaus.

Moris nusivedė juos į mažą virtuvėlę už koplyčios ir, kol jie kalbėjosi, išvirė kavos praradusiame išvaizdą sename virdulyje, kuris stovėjo ant krosnelės.

- Norbertas dar nebuvo atvažiavęs misis Glik? - paklausė Džimis.

- Ne, ir neparodė jokių gyvybės ženklų, - atsakė Moris, ant stalo statydamas cukrų ir grietinėlę. - Šis tipas apsireikš čia vienuoliktą nakties ir stebėsis, kodėl aš jo neįsileidžiu, - jis atsiduso. - Vargšelė. Tokia tragedija vienoje šeimoje. Ir tokios malonios išvaizdos, Džimi. Ją atvežė senas mulkis Rirdonas. Ji buvo tavo pacientė?

- Ne, - atsakė Džimis. - Bet mudu su Benu... mums norėtųsi šį vakarą su ja pasėdėti, Mori. Tiesiog ten, apačioje.

Grinas apmirė nepasiekęs kavinuko.

- Su ja pasėdėti? Norėjai pasakyti, ją apžiūrėti?

- Ne, - tvirtai tarė Džimis. - Paprasčiausiai su ja pasėdėti.

- Tu juokauji? - Grinas įdėmiai į jį įsispitrijo. - Ne. Matau, kad ne. Kam tau šitai?

- Negaliu papasakoti, Mori.

- O, - jis išpilstė kavą, prisėdo šalia jų už stalo ir siurbtelėjo. - Nelabai stipri. Puiku. Ar ji ką nors susigriebė? Ką nors užkrečiama?

Džimis ir Benas susižvalgė.

- Šiek tiek kitokia prasme nei įprasta, - pagaliau tarė Džimis.

- Norėtum, kad aš tylėčiau?

- Taip.

- O jei atvyks Norbertas?

- Su Norbertu aš susitarsiu, - atsakė Džimis. - Pasakysiu jam, kad Rirdonas prašė patikrinti, ar ji neužsikrėtusi infekciniu encefalitu. Jis pats į tai nesigilins.
Grinas linktelėjo.
- Jeigu Norberto nepaklaustum, kelinta valanda, jis nė nežinotų, kad reikia pasižiūrėti į laikrodį.
- Sutarėme, Mori?
- Žinoma, žinoma. Man atrodė, kad tu pasakei - didelę malonę.
- Galbūt ji didesnė, negu tu manai.
- Tuoj baigsiu gerti kavą, nueisiu į namus ir pasižiūrėsiu, kokį košmarą pagamino man Reičel sekmadienio vakarienei. Štai raktas. Jei norėsi išeiti, Džimi, užrakink.
Džimis įsikišo raktą kišenėn.
- Užrakinsiu. Dar kartą ačiū, Mori.
- Galiu padaryti viską, ko tik paprašysi, tik tu irgi padaryk man vieną paslaugą.
- Suprantama. Kokią?
- Jeigu ji ką nors pasakys, užrašyk tai būsimoms kartoms, - jis nusijuokė, pastebėjo akmenines išraiškas jaunų vyrukų veiduose ir nutilo.

10

Buvo be penkių minučių septynios. Benas pajuto, kaip į kūną ėmė sunktis įtampa.
- Liaukis akimis ryti laikrodį, - tarė Džimis. - Nuo to jis nepradės eiti greičiau.
Benas kaltai virptelėjo.
- Labai abejoju, kad vampyrai - jeigu jie apskritai egzistuoja - pakyla pagal kalendorinę saulės laidą, - pridūrė Džimis. - Tuomet dar nebūna visiškai sutemę.
Ir vis dėlto jis atsistojo ir išjungė televizorių, nutraukdamas miškinės anties kreksėjimą.
Kambaryje nusileido tylos skraistė. Jiedu sėdėjo Grino darbo kambaryje, o ant stalo iš nerūdijančio plieno, su įtaisytais vamzdeliais ir pedalais pakėlimui ir nuleidimui, gulėjo Mardžerės Glik kūnas. Tai Benui priminė ligoninės gimdymo skyriaus stalus.
Kai tik jie atėjo, Džimis atidengė lavoną dengiančią paklodę ir paskubom apžiūrėjo kūną. Misis Glik buvo apsirengusi vyno spalvos susagstomu chalatu, pintomis basutėmis, ant kairiosios blauzdos - gabalėlis pleistro, ko gero, dengiantis skutimosi įrėžimą. Benas stengėsi nežiūrėti, bet kūnas vėl ir vėl traukė jo žvilgsnį.

- Ką galvoji? - paklausė Benas.

- Nesirengiu nė už nieką laiduoti, kadangi priešaky dar trys valandos, kurios viską nusvers į vieną arba kitą pusę. Bet jos būsena įstabiai panaši į Maiko Rajersono būseną - jokių lavono dėmių, jokių sustingimo arba jo pradžios pėdsakų, - Džimis užtraukė paklodę atgalios ir daugiau nieko nepasakė.

Buvo 19:02.

Staiga Džimis tarė:

- Kur tavo kryžius?

Benas sudrebėjo.

- Kryžius? Viešpatie, aš jo neturiu!

- Tu niekuomet nebuvai skautu, - atsiduso Džimis ir pradarė lagaminėlį. - O aš visada esu apsiginklavęs.

Jis išsitraukė dvi menteles, nulupo apsauginį celofaną ir pasinaudodamas pleistru sutvirtino jas stačiu kampu.

- Palaimink jį, - paliepė Benui.

- Ką? Aš negaliu... nežinau kaip.

- Tuomet sugalvok, - paliepė Džimis, ir malonus jo veidas netikėtai įsitempė. - Juk esi rašytojas, tau derėtų būti metafiziku. Dėl Dievo, paskubėk. Manau, kad netrukus kažkas įvyks. Argi tu nejauti?

Ir Benas pajuto. Lėtose šviesiai violetinėse ūkanose tarytum kaupėsi kažin koks nematomas elektrizuojantis sunkumas. Jam perdžiūvo burna, ir prieš prabylant teko apsilaižyti lūpas.

- Vardan Tėvo ir Sūnaus ir Šventosios Dvasios, - pagalvojęs Benas pridūrė: - Ir vardan Nekaltosios Mergelės Marijos taip pat. Laiminu šį kryžių ir... ir...

Žodžiai kilo prie lūpų kartu su netikėtu paslaptingu įsitikinimu.

- Viešpatie - Ganytojau mano, - kalbėjo Benas, ir žodžiai krito į šešėlių kupiną kambarį, kaip kristų akmenys į gilų ežerą. - Ne aš įsigeidžiau. Jis globoja mane žaliose ganyklose. Jis vedžioja mane prie tyliųjų vandenų. Jis prikelia mano sielą.

Džimio balsas pasigavo progiesmiu:

- Jis siunčia mane į tiesos kelią vardu Savo. Net eidamas mirties šešėlių dykuma, nepabijosiu jokio blogio...

Pasidarė neįmanoma laisvai alsuoti. Benas pajuto, kaip pašiurpo visas kūnas, o trumpi plaukeliai ant sprando atsistojo piestu nelyginant besipešančio gaidžio.

- Tavo skeptras ir Tavo kelionės lazda - jie ramina mane. Tu paruošei man pietus mano priešų akivaizdoj, patepei mano galvą, mano taurė perpildyta. Taip, gailestis ir malonė...

Mardžerės Glik kūną dengianti paklodė suvirpėjo. Iš po jos išniro ranka. Vartaliodamiesi, raitydamiesi pirštai ėmė grabalioti orą.

- Dieve mano, nejaugi aš tai *matau?* - sušnabždėjo Džimis. Jis taip išblyško, kad strazdanos išryškėjo tarytumei purslai ant lango stiklo.

- ...telydi kiekvieną mano gyvenimo dieną, - užbaigė Benas. - Džimi, tik pažvelk į kryžių.

Kryžius švietė, švytėjimas vaiduoklišku srovenimu liejosi per ranką.

Prislopintas, grikšintis kaip sudaužyto molinio puodelio šukės balsas lėtai pratarė: *"Deni?"*

Benas pajuto, kaip prie gomurio prilipo liežuvis. Siluetas po paklode atsisėdo. Kambarys skendėjo sutemose, jame judėjo ir šliaužiojo šešėliai.

- Deni, balandėli, kur gi tu?

Nuo mirusiosios veido nukritusi paklodė susiglamžė prie kelių.

Mardžerės Glik veidas prietemoje atrodė miruoliškai išbalęs, apvalus kaip mėnulis, su dviejomis akiduobių dėmėmis. Kai pastebėjo Džimį su Benu, jos lūpos prasivėrė, išleisdamos baisų apgauto sutvėrimo urzgimą. Dantyse blykstelėjo nykstanti praėjusios dienos šviesa.

Ji permetė kojas per lovos kraštą. Viena basutė nukrito ir liko voliotis ant grindų pamiršta.

- Sėdėk, kur sėdi! - įsakė Džimis. - Nemėgink judėti!

Atsakymas buvo urzgimas, labai panašus į šuns - niūrus metalinis garsas. Misis Glik nučiuožė nuo stalo, susverdėjo ir pasuko jų link. Benas susigriebė, kad užsižiūrėjo į šias akis-skyles, ir staigiai atitraukė žvilgsnį. Ten, viduje, matėsi juodai raudonos galaktikos. Galima buvo išvysti save patį, skęstantį ir tuo besimėgaujantį.

- Nežiūrėk jai į veidą, - įspėjo Džimis.

Jiedu nesvarstydami traukėsi nuo Mardžerės, leisdami jai ginti save į siaurą koridoriuką, vedantį laiptų link.

- Kryžius, Benai! Pamėgink!

Benas vos nepamiršo, kad turi kryžių. Dabar jis jį pakėlė, ir tasai tiesiog plykstelėjo spinduliuojančia šviesa. Teko prisimerkti. Misis Glik išsigandusi sušnypštė ir pakėlė rankas, užsidengdama veidą. Mardžerės bruožai tarytum lipo vienas ant kito, jie raitėsi ir sukinėjosi kaip gyvačių kamuolys. Ji žingtelėjo atatupsta.

- Paveikė! - suvapėjo Džimis.

Benas artinosi prie jos ištiesęs prieš save kryžių. Mardžerė susuko vienos rankos pirštus ir mostelėjo. Benas prakišo kryžių po šia ranka ir staigiai puolė. Iš misis Glik gerklės išsiveržė veriantis laliojimas.

Tolesni įvykiai Benui nusidažė miglotais košmaro tonais. Nepaisant besiartinančių dar siaubingesnių minučių, Benui paskui ir dieną, ir naktį vaidenosi į skrodimo stalą nugara pasisukusi misis Glik, pinta basutė, o prie jos - gniutulas numirėlę dengusios paklodės.

Mardžerė nenoriai traukėsi. Žvilgsnis blaškėsi nuo neapkenčiamo kryžiaus prie vietelės ant Beno kaklo, į dešinę nuo smakro. Iš jos veržėsi

nežmoniški gomuriniai garsai, bambėjimas ir šnypštimas, o atsitraukime buvo tiek nenoro, kad ji ėmė atrodyti kaip gigantiškas nerangus gyvis. Benas pamanė: "Jei nelaikyčiau prieš save kryžiaus, ji perrėžtų nagais mano kaklą ir imtų ryti iš jungo venos srove trykštelėjusį kraują, tarytumei ką tik ištrūkęs iš dykumos, nuo troškulio mirštantis žmogus. Ji maudytųsi šiame kraujuje".

Atitrūkęs nuo jo Džimis apėjo misis Glik iš kairės. Ji šito nepastebėjo, sutelkusi tamsių, neapykantos ir baimės pripildytų akių žvilgsnį vien tik į Beną.

Džimis apsuko skrodimo stalą, ir kai Mardžerė atatupsta ėmė trauktis, konvulsiškai klykdamas, abiejomis rankomis įsikibo jai į kaklą.

Misis Glik plonai švilpiančiai suspigo ir išsisuko iš gniaužtų. Benas spėjo pastebėti: Džimio nagai išlupo iš jos peties skiautę odos, bet iš žaizdelės niekas neišsiveržė - įrėžis priminė belūpę burną. O paskui atsitiko neįtikėtina: Mardžerė švystelėjo Džimį per kambarį. Parvertęs nuo stovo portatyvinį Morio Grino televizorių, Džimis įsirėžė į kampą.

Susirietusi, rankomis kabindamasi į grindis, ji akimirksniu perskuodė per kambarį ir puolė jį.

Per šešėlių painiavą Benas probėgšmais pamatė, kaip Mardžerė jį užgriuvo, ėmė plėšyti marškinių apykaklę, o paskui - jos išsitempusį kaip plėšraus žvėries profilį. Prasivėrė nasrai, ir ji įsikibo į jauną gydytoją. Džimis Kodis veriančiai suklykė aukštu nevilties kupinu žmogaus riksmu, kuriam nebeliko jokio išsigelbėjimo.

Užkliuvęs koja už sudaužyto televizoriaus ant grindų ir vos neparvirtęs, Benas puolė prie jos. Girdėjo tankų, į šiaudų šnarėjimą panašų alsavimą, o pro jį - šlykštų čepsėjimą ir čiulpsėjimą.

Jis sugriebė ją už chalato apykaklės ir truktelėjo aukštyn, minutėlei užmiršęs kryžių. Mardžerės galva pasisuko į jį gąsdinančiu staigumu. Plačiai pramerktos akys liepsnojo, lūpos ir smakras blizgėjo nuo kraujo, kuris tamsoje atrodė juodos spalvos. Jo veidą pasiekė neapsakomai dvokiantis alsavimas - rūsio smarsas. Benas išvydo nenatūraliai lėtai laižantį dantis misis Glik liežuvį.

Ji truktelėjo jauną vyriškį artyn į savo glėbį, ir tą pat akimirką Benas iškėlė kryžių. Užapvalintas mentelės galas, iš kurios buvo padarytas skersinis, pataikė jai į pasmakrę, o paskui be jokio kūniško pasipriešinimo pajudėjo toliau aukštyn. Nuo tvyksnio, plykstelėjusio prieš jo akis ir, sakytum, galvos viduje, Benas apako - bet tai buvo ne šviesa. Pakvipo svylančia mėsa. Šįsyk ji sušuko iš visų jėgų, o riksmas buvo pilnas kančios. Benas greičiau pajuto nei pamatė, kaip Mardžerė atšlijo, užkliuvo už televizoriaus, griuvo ant žemės, atkišo baltą ranką, kad neišsitiestų paslika, ir su vilkės mitrumu vėl pakilo ant kojų. Susiaurėjusios iš skausmo akys kaip ir anksčiau buvo kupinos maniakiško alkio. Apatinio žandikaulio oda pajuodavo ir smilko. Mardžerė urzgė.

- Na, eik šen, kale, - sušniokštė Benas. - Na, eik šen.

Jis vėl iškėlė prieš save kryžių ir įvarė besitraukiančią misis Glik į tolimą kairįjį kambario kampą. Kai tik ten atsidūrė, Benas ketino besti kryžių jai į kaktą. Bet vos tik Mardžerės nugara palietė susieinančias sienas, pasigirdo veriančiai spigus juokas, privertęs Beną suklusti. Juokas priminė brūžavimą šakute per porcelianinę lėkštutę.

- *Kai kas ir dabar juokiasi! Ir dabar jūsų darosi vis mažiau!*

Tiesiog Beno akyse jos kūnas ūmai išskydo ir tapo permatomas. Dar sekundę atrodė, kad ji vis dar čia, vis dar juokiasi iš jo, bet kitą akimirksnį balta gatvės žibinto šviesa apšvietė pliką sieną - beliko trumpalaikis pojūtis nervų galūnėse, kurie, regis, pranešė, kad priešininkas nelyginant dūmas prasismelkė kiaurai poras sienoje.

Mardžerė Glik pranyko.

O Džimis klykė.

11

Benas įjungė fluorescencines lempas palubėje ir pasisuko į draugą, bet tasai jau stovėjo ant kojų. Jis laikėsi susiėmęs už kaklo, o pirštai buvo žėruojančiai raudoni.

- Ji man *įkando!* - staugė Džimis. - Jėzau Kristau, ji man *įkando!*

Benas prisiartino prie jo ir pamėgino apkabinti, bet Džimis, klaikiai vartaliodamas akis, bičiulį atstūmė.

- Neliesk manęs. Aš nešvarus.

- Džimi...

- Paduok mano lagaminėlį, Benai. Jaučiu, kad tai yra ten. Tai yra manyje - ir daro savo darbą. *Dėl Dievo, paduok man lagaminėlį!*

Benas atnešė kampe stovėjusį lagaminėlį. Ištraukęs jį iš Beno rankų, Džimis priėjo prie skrodimo stalo ir užkėlė ant jo savo nešulį. Miruoliškai perbalęs veidas blizgėjo nuo prakaito. Iš plėštinės žaizdos ant kaklo negailestingai sruvo kraujas. Konvulsiškai, su švilpesiu šnopštuodamas plačiai praverta burna, Džimis prisėdo ant stalo, atidarė lagaminėlį ir jame pasirausė.

- Ji man *įkando*, - sumurmėjo jis į atidarytą lagaminėlį. - Jos burna... O Dieve, jos purvini šlykštūs *nasrai*...

Džimis išsitraukė flakonėlį antiseptiko, ir nuimtas kamštukas besisukaliodamas nulėkė koklinėmis grindimis. Pasirėmęs ranka, Džimis atsilošė atgalios, apvertė buteliuką virš kaklo, ir ant žaizdos, kelnių, stalo liejosi dezinfekuojantis skystis, srovelėmis plaudamas kraują. Jis užmerkė akis, šūktelėjo kartą, paskui dar vieną. Flakonėlį laikiusi ranka nesudrebėjo.

- Džimi, kuo galėčiau...

- Minutėlę, - sumurmėjo Džimis. - Luktelėk. Manau, kad jau geriau. Palauk, paprasčiausiai palauk...

Jis švystelėjo šalin flakonėlį, - šis sudužo į grindis. Gerai matėsi nuo krešėjančio kraujo nuplauta žaizda. Benas išvydo dvi žaizdas - du pradūrimus šalia jungo venos, vieną su baisiai sudarkytais kraštais.

Džimis susirado lagaminėlyje ampulę su švirkštu, nuplėšė nuo adatos apsauginę plėvelę ir pradūrė ampulę. Rankos taip virpėjo, kad jam pasisekė tik iš antrojo karto. Pripildęs švirkštą, ištiesė jį Benui.

- Prieš stabligę, - paaiškino jis. - Durk. Štai čia, - jis atstatė ranką, pasukdamas ją taip, kad matytųsi pažasties duobė.

- Džimi, tu atsijungsi.

- Ne, neatsijungsiu. Durk.

Benas paėmė švirkštą ir klausiančiai pažvelgė Džimiui į akis. Tas linktelėjo. Benas įdūrė adatą.

Džimio kūnas susispaudė kaip plieninė spyruoklė, ir jis sekundei pavirto agonizuojančia statula. Visi syvai nuo staigaus palengvėjimo įsitempė, paskui Džimis palengva ėmė atsipalaiduoti. Kūnas, atsakydamas į suleistą serumą, sudrebėjo, ir Benas pastebėjo, kad prakaitas ant Džimio veido susimaišė su ašaromis.

- Priglausk prie manęs kryžių, - paprašė Džimis. - Jeigu aš vis dar neapsišvarinau nuo jos, man... man kažkas atsitiks.

- Taip manai?

- Esu tikras. Kai tu ją nusivijai, aš pasižiūrėjau į tave ir panorau *tave* vytis. Atleisk, Viešpatie, panorau! Paskui pažvelgiau į šį kryžių ir... vos nesusivėmiau.

Benas priglaudė kryžių prie Kodžio kaklo. Nieko neatsitiko. Švytėjimas - jeigu kryžius apskritai švytėjo - išnyko. Benas atitraukė kryžių.

- Gerai, - tarė Džimis. - Manau, daugiau mes nieko negalime padaryti, - jis pasirausė lagaminėlyje, rado paketėlį su dviem piliulėmis ir jas sukramtė. - Narkotikas, - tarė. - Didis išradimas. Ačiū Dievui, nuėjau į išvietę prieš tai... prieš tai, kas įvyko. Atrodo, apsimyžau, bet išvarvėjo kokie šeši lašai. Gali aptvarstyti man kaklą?

Džimis davė jam marlės, pleistro ir chirurgines žirkles. Pasilenkęs uždėti tvarstį, Benas pamatė, kad žaizdų pakraščiuose oda pasidarė netikusios tirštai raudonos spalvos. Kai Benas atsargiai priglaudė tvarstį prie kaklo, Džimis suvirpėjo iš skausmo. Jis tarė:

- Pora minučių atrodė, kad aš pakvaišiu. Iš tikrųjų, klinikine šio žodžio prasme. Jos lūpos ant mano kaklo... įkandimas... - jis nurijo seiles. - Kai ji kando, man tai *patiko,* Benai. Štai kas šlykščiausia. Tiesą sakant, man pasistojo. Tiki, ne? Jei būtum jos nenutempęs, aš... aš būčiau leidęs jai...

- Nusispjauk, - tarė Benas.

- Turėčiau padaryti dar vieną dalyką, kuris man nepatinka.

- Kokį?

- Tuoj. Pasižiūrėk į mane.

Benas baigė tvarstyti ir šiek tiek atšlijo, kad galėtų pasižiūrėti į Džimį.

- Ką...

Ir staiga Džimis jam stipriai smogė. Beno akyse pasipylė žvaigždės, jis atsitraukė kelis žingsnius atatupstas ir sunkiai šleptelėjo ant grindų. Papurtė galvą ir pamatė, kad Džimis atsargiai lipa nuo stalo ir artėja prie jo. Jis kaip paklaikęs įsikibo kryžiaus, o galvoje šmėstelėjo: štai čia ir yra toji "pabaiga pagal O. Henrį", ech tu kvailas mėšle, idiote, kretine...

- Tau viskas gerai? - paklausė Džimis. - Atleisk, bet kai nežinai, kas laukia, yra lengviau.

- Viešpatie, kas...

Džimis prisėdo ant grindų šalia jo.

- Dabar papasakosiu tau mūsų versiją, - tarė jis. - Versija lėkšta iki bjaurumo, bet aš absoliučiai įsitikinęs, kad Moris Grinas ją patvirtins. Tai išsaugos man darbą ir apgins mus abu nuo kalėjimo arba beprotnamio... Beje, jeigu jau apie tai prakalbome, labiau mane jaudina ne paminėti dalykai, o kaip išsaugoti laisvę ir dar sykį susikauti su šiais... šiais padarais - vadink juos kaip nori. Supranti?

- Esmę - taip, - atsiliepė Benas. Jis palietė žandikaulį ir susiraukė. Kairėje ant smakro iššoko gumbas.

- Kol apžiūrinėjau misis Glik, kažkas čia įsiveržė ir mus užpuolė, - paaiškino Džimis. - Iš pradžių pokštelėjo tau, paskiau bokso kriaušę padarė iš manęs. Besigrumiant kažkas man įkando, kad jį paleisčiau. Štai ir viskas, ką mudu prisimename. *Viskas.* Aišku?

Benas linktelėjo.

- Tas niekšas vilkėjo tamsia striuke - galbūt mėlyna, gal juoda - ir tarsi pilka, tarsi žalia megzta kepuraite. Daugiau tu nieko nematei. Tvarka?

- Tu niekuomet negalvojai mesti gydytojo darbą ir pakeisti jį rašytojo karjera?

Džimis nusišypsojo.

- Kūrybingu darausi tik tokiomis minutėmis, kai neišvengiamai tenka ginti savo interesus. Sugebėsi prisiminti mūsų istoriją?

- Be abejo. Man regis, ji ne tokia jau lėkšta, kaip tau atrodo. Galų gale, pastaruoju metu tai ne pirmasis dingęs lavonas.

- Tikiuosi, jie sugebės prie dviejų pridėti du? Bet apskrities šerifas kur kas nuovokesnis, nei kada nors svajojo tapti Parkinsas Džilespis. Reikėtų pasisaugoti. Nesistenk mūsų pasakėlės pagražinti.

- Manai, valdžia pastebės šių įvykių sąryšį?

Džimis pakratė galvą.

- Šansų - nulis. Mums teks tąsytis patiems. Ir prisimink, kad nuo šiol mes esame nusikaltėliai.

Kiek vėliau jis paskambino Moriui Grinui, o po to - apskrities šerifui Homerui Makaslinui.

12

Į Evos pansioną Benas sugrįžo penkiolika minučių po vidurnakčio. Tuščioje pirmojo aukšto virtuvėje išsiviręs puodelį kavos, jis lėtai ją išgėrė, iš naujo pergalvodamas vakarykščius įvykius ir atgamindamas juos atmintyje su kruopštumu žmogaus, ką tik išvengusio kritimo nuo aukštų kopėčių.

Apskrities šerifas pasirodė esąs aukštas plinkantis vyriškis, kuris kramtė tabaką. Judėjo jis neskubėdamas, bet protingos akys atidžiai sekė įvykius. Iš kelnių kišenės Makaslinas išsitraukė didelį nušiurusį bloknotą, o iš žalios megztos liemenės gelmių iškrapštė seną storą plunksnakotį. Kol du jo pagalbininkai barstė patalpą milteliais, ieškodami pirštų atspaudų, ir fotografavo, jis uždavinėjo Džimiui ir Benui klausimus. Antrajame plane stovėjo tylus Moris Grinas, retsykiais dėbčiodamas į Džimį susirūpinusiu žvilgsniu.

Kodėl jie atsidūrė Grino laidojimo biure?

Į šį klausimą ėmėsi atsakyti Džimis, išpyškindamas istoriją apie encefalitą..

Senasis daktaras Rirdonas apie tai žino?

Na... ne. Džimis manė, kad geriau pradžioje patyliukais patikrinti, o tik vėliau papasakoti apie tai. Savo ruožtu seniai žinoma, kad daktaras Rirdonas būna... e... pernelyg plepus.

O kaip dėl encefa... kaip jį ten? Mirusioji iš tiesų užsikrėtusi?

Ne, beveik tikrai - ne. Džimis baigė apžiūrą prieš tai, kai įsiveržė tas niekšas su striuke. Jis (Džimis) nenorėtų - netgi negalėtų - daryti pareiškimų apie *tikrąsias* šios moters mirties priežastis. Bet encefalitas čia tikrai niekuo dėtas.

Ar jie galėtų apibūdinti to tipo išvaizdą?

Vyrai atsakė, neperžengdami jųdviejų sutartos versijos rėmų. Benas pridūrė apie porą rudų darbinių batų - dėl to, kad jiedu su Džimiu ne itin primintų susimokėlius.

Makaslinas uždavė dar keletą klausimų, ir vos tik Benas ėmė jausti, kad jie išneš sveiką kailį, šerifas grįžtelėjo į jį ir paklausė:

- O jūs, Mirsai, ką čia veikiate? Juk jūs - ne gydytojas.

Ir geraširdiškai mirktelėjo sargiomis akimis. Džimis pravėrė burną atsakyti, bet šerifas sulaikė jį vieninteliu rankos mostelėjimu.

Jeigu Makaslinas nusprendė pamėginti netikėtai Beną išgąsdinti, kad šis kaltai perkreiptų veidą arba atliktų kokį nors demaskuojantį gestą, tai jam nepavyko. Benas buvo pernelyg emocionaliai išsekęs, kad sureaguotų. Po viso to, kas atsitiko, jam neatrodė, kad sugavęs jį meluojant, šerifas galėtų suduoti tokį pat triuškinantį smūgį.

- Ne, ne gydytojas. Rašau romanus. Knygoje, prie kurios dabar dirbu, vienas iš svarbių antraeilių personažų - graboriaus sūnus. Tiesiog norėjau pažvelgti už kulisų. Todėl įsiprašiau atvykti čia drauge su Džimiu. Jis

pasakė, kad nenorėtų savo reikalų kelti viešumon, taigi aš nekamantinėjau, - Benas pasitrynė smakrą, ant kurio buvo iššokęs nedidelis sukietėjęs gumbas. - Užtat gavau daugiau negu siekiau.

Matyt, Beno atsakymas Makaslino nenudžiugino, bet ir nenuvylė.

- Kur jau ten. Tai jūs parašėte "Konvėjaus dukterį", ar ne?

- Taip.

- Mano žmona skaitė gabalėlį kažkokiame moterų žurnale. Man regis, "Cosmopolitan". Juokėsi iki nukritimo. Perskaičiau ir pats, bet nepajutau nieko juokinga, kad kažkokia mergiotė ėmė vartoti narkotikus.

- Taip, - sutiko Benas, žiūrėdamas Makaslinui į akis. - Aš irgi čia nematau nieko juokinga.

- Sako, naujoji knyga - toji, prie kurios dabar dirbate - apie Valdą?

- Taip.

- Štai čia yra Mo Grinas - gal norėtumėt, kad jis ją perskaitytų? - paklausė Makaslinas. - Peržiūrėtų, ar teisingai pavaizdavote laidojimo momentus?

- Apie tai kol kas dar nerašiau, - tarė Benas. - Pirmiau objektą išstudijuoju, o tik po to rašau. Šitaip lengviau.

Makaslinas stebėdamasis pakratė galvą.

- Žinote ką? Tai, ką jūs man čia papasakojote, panašu į vieną iš knygelių apie Fu Mančiu. Kažkoks bernelis įsiveržia, sudoroja du tvirtus vyrukus ir nusiplauna su nelaimingos moteriškės kūnu, kuri nežinia nuo ko numirė.

- Paklausykite, Homerai... - kreipėsi Džimis.

- Aš tau ne Homeras, - atkirto Makaslinas. - Man tai nepatinka. Man tai nepatinka nuo pradžios iki galo. Encefalitas - užkrečiamas dalykas, ar ne?

- Taip, tai infekcinis susirgimas, - atsargiai atsakė Džimis.

- Ir tu vis tiek atsitempi su savimi rašytoją? Žinodamas, kad ji gali būti užsikrėtusi tokia bjaurastimi?

Džimis piktai gūžtelėjo pečiais.

- Šerife, aš neklausiu jūsų, kaip profesionalo, nuomonės. Jums paprasčiausiai teks prisitaikyti prie manosios. Encefalitas - infekcija su gan ilgu inkubaciniu laikotarpiu ir per žmogaus kraują plinta lėtai. Aš nemačiau jokio pavojaus - nei man, nei misteriui Mirsui. Ir ar nebūtų geriau, jeigu dabar mus paliktumėte ir pamėgintumėte sužinoti, kas gi nusitempė misis Glik kūną - Fu Mančiu ar ne. O gal taip smaginatės - tardydamas?

Iš kažkokių įspūdingo Makaslino krūtinės gelmių išsiveržė gilus atodūsis. Šerifas užvertė bloknotą ir įsikišo jį atgal į kišenę.

- Gerai, Džimi, mes pagarsinsime pranešimą. Abejoju, kad iš jo būtų naudos - nebent tas keistuolis vėl apsireikštų... jeigu jis apskritai egzistuoja, - tuo aš asmeniškai labai abejoju.

Džimis kilstelėjo antakius.

- Tu man meluoji, - kantriai paaiškino Makaslinas. - Tai suprantu ir aš, ir mano padėjėjai... kas gali žinoti, galbūt ir senis Mo taip pat. Kiek tu primelavai - daug ar mažai - aš nežinau, užtat žinau šit ką: kadangi judu abu

laikotės to paties, *įrodyti,* kad tu meluoji, aš negaliu. Galima būtų uždaryti judu daboklėn, bet pagal įstatymą privalau leisti jums po vieną kartą paskambinti. Net žaliausias vaikėzas, ką tik baigęs teisės mokyklą, sugebėtų ištraukti jus iš už grotų, kadangi mano turimus įkalčius prieš jus geriausiu atveju galima įvardyti kaip "įtarimą neaiškia machinacija". Ko gero, taviškis juristas savo diplomą gavo ne vakar, a?

- Ne, - atsakė Džimis. - Ne vakar.

- Aš vis tiek jus būčiau uždaręs ir pridirbęs nemalonumų, tačiau man atrodo, jog meluojate ne todėl, kad būtumėt nusikaltę prieš įstatymą, - Makaslinas nuspaudė šalia skrodimo stalo stovėjusio nerūdijančios skardos šiukšlių bakelio pedalą. Dangtis su trenksmu atšoko, ir Makaslinas ruda srove iššovė bakelin tabako seiles. Moris Grinas suvirpėjo. - Ar niekas nenorėtų pakeisti savo parodymų? - paklausė šerifas, ir sniaukrojanti provinciali tarsena pranyko. - Tai rimtas reikalas. Valdoje keturios mirtys, ir visi keturi kūnai dingo. Aš noriu žinoti, kas dedasi.

- Viską, ką žinome, jums papasakojome, - ramiai ir tvirtai išpoškino Džimis. Jis žiūrėjo tiesiai į Makasliną. - Jeigu žinotume daugiau, daugiau ir papasakotume.

Makaslinas pasiuntė jam ne mažiau aštrų žvilgsnį.

- Tu pergąsdintas iki apsišikimo, - pastebėjo jis. - Ir šis rašytojas taip pat. Abu. Taip Korėjoje atrodė vaikinai, kuriuos atveždavo iš priešakinių linijų.

Policininkai spoksojo į juos. Benas su Džimiu nutylėjo.

Makaslinas vėl atsiduso.

- Eikim iš čia. Norėčiau, kad rytoj dešimtą abu atvyktumėt pas mane į kontorą duoti parodymų. Jeigu dešimtą jūsų nebus, išsiųsiu patrulinę mašiną.

- Jums neteks to daryti, - pažadėjo Benas.

Makaslinas užjaučiamai dėbtelėjo į jį ir pakratė galvą.

- Jums reiktų rašyti knygas, kuriose būtų daugiau prasmės. Kaip tam vaikinui, kuriančiam istorijas apie Trevisą Makdžį. Kad būtų į ką suleisti dantis.

13

Benas pakilo iš už stalo ir kriauklėje pateliuškavo puodelį. Kiek padelsė, norėdamas pasižiūrėti pro langą į nakties tamsą. Kas šiandien po ją klajoja? Mardžerė Glik, pagaliau susijungusi su sūnumi? Maikas Rajersonas? Floidas Tibitsas? Karlas Formenas?

Jis apsisuko ir nuėjo viršun.

Likusią nakties dalį pramiegojo prie įjungtos stalo lempos, o iš mentelių sukonstruotą kryžių, privertusį bėgti misis Glik, paliko ant staliuko po dešiniąja ranka. Paskutinis dalykas, apie kurį pamanė Benas prieš užmigdamas, buvo: ar saugi Suzana, ar jai viskas gerai?

Dvyliktas skyrius

MARKAS

1

Išgirdęs tolimą sausų žagarų traškėjimą pirmą kartą, Markas užlindo už didelės eglės kamieno ir ten sustojo, laukdamas, kas gi pasirodys. *Jie* dieną išeiti negalėjo, bet tai nereiškė, kad *jie* negali rasti žmonių, kuriems dienos šviesa nė motais - pavyzdžiui, už pinigus. Be to, buvo ir kitų būdų. Markas mieste matė tą atklydėlį Streikerį - akys kaip saulėje ant akmens besišildančios varlės, o išvaizda tokia, tarsi jis galėtų šypsodamasis laužti ranką mažamečiui.

Markas pačiupinėjo giliai į švarko kišenę įpuolusį sunkų tėvo raketinį pistoletą. Kulkos *jiems* netiko (išskyrus galbūt sidabrines), bet šūvis į Streikerio tarpuakį išmokys tą vyrą padorumo, - galite būti ramūs.

Berniuko žvilgsnis sekundei slystelėjo grubios cilindro formos daiktu, kuris, susuktas į seno rankšluosčio gabalą, stovėjo atremtas į medį. Už Marko namo riogsojo malkų rietuvė - rusvų uosinių pliauskų, kurių juodu su tėvu pripjovė liepos ir rugpjūčio mėnesiais Makaloho grandininiu pjūklu. Markas žinojo: tėvas - pedantas, todėl kiekvienos pliauskos ilgis - trys pėdos su galima trijų colių paklaida. Kokio ilgio reikia, tėvas žinojo taip pat gerai, kaip ir tai, jog po rudens ateis žiema, ir sausas uosis degs židinyje ilgai ir ryškiai.

Henrio Pitrio sūnus nutuokė ir kitką. Jis žinojo, kad uosio mediena - kaip tik skirta tokiems žmonėms... padarams... kaip *jis*. Šiandien ryte, kol tėvas su motina buvo išėję pasivaikščioti, berniukas paėmė pliauską ir aptašė skautišku kirvuku, vieną jos galą paversdamas grubiu smaigu. Nors ir negrabus, jis turėjo atlikti savo paskirtį.

Pastebėjęs šmėstelėjusią spalvotą dėmę, Markas užsiglaudė už medžio, viena akele dirsčiodamas iš už šerpetotos šakos. Beveik tuo pat metu jis akimirksnį, bet pakankamai aiškiai pamatė, kas kopia į kalvą. Tai buvo mergina. Markas pajuto palengvėjimą, sumišusį su nusivylimu: jokių velnio pagalbininkų, paprasčiausiai misis Norton dukra.

Jis vėl įtempė akis. Ji irgi nešėsi mietą! Mergina priartėjo, ir Markas patyrė neįveikiamą troškimą pašaipiai nusikvatoti: ji tempė priešsnieginio aptvaro kuolelį, šit kaip! Pora mostelėjimų įprastu plaktuku - ir jis perluš perpus.

Mergina turėjo praeiti pro jo medį iš dešinės. Atstumas tarp jų vis mažėjo, ir Markas pasislinko už kamieno kairėn, stengdamasis neužminti sausų

šakelių, kurios traškėdamos jį išduotų. Pagaliau sinchroniškas judėjimas pasibaigė. Pasisukusi į Marką nugara, mergina kopė toliau šlaitu aukštyn, į miško progumą. Markas su pritarimu atkreipė dėmesį, kad ji sėlina labai atsargiai. Geras ženklas - nepaisant kvailo kuolelio iš tvoros, ji aiškiai suprato, kur lenda. Ir vis dėlto, jeigu mergina dabar nesustos, tai nelaimės neišvengs. Streikeris namie. Markas tūnojo čia nuo pusės pirmos ir matė, kaip Streikeris išėjo ant įvažiuojamojo keliuko, apžvelgė gyvenvietę ir sugrįžo į namą. Markas stengėsi sugalvoti, ką gi jam daryti toliau, bet staiga įsipainiojo ši mergina ir išmušė jį iš vėžių.

Galbūt jai viskas baigsis gerai. Mergina sustojo už krūmų priedangos ir pasilenkė - žiūrėjo vien į namą. Markas susimąstė. Mis Norton aiškiai viską žinojo. Iš kur - neturėjo reikšmės. Derėjo prieiti ir įspėti, kad Streikeris vis dar kažkur netoli ir yra pasiruošęs. Patrankos tikriausiai ji neturi - netgi tokios mažytės, kokią turi jis.

Markas mąstė, kaip jai pranešti apie save, kad mergina neimtų klykti, ir ūmai suriaumojo Streikerio mašinos variklis. Norton šastelėjo, ir Markas išsigando, kad ji neištvers ir puls bėgti, su traškesiu braudamasi per mišką bei paskelbdama apie savo buvimą per šimtą mylių. Bet ji, vėl laikydamasi žemės, pritūpė - tarsi bijojo, kad toji gali išslysti iš po jos kojų. “Net jeigu ji kvailė, baile jos nepavadinsi”, - pritardamas pamanė Markas.

Streikeris atbuline pavara išvairavo mašiną iš įvažiuojamojo keliuko (iš merginos vietos tikriausiai buvo matyti kur kas geriau, patsai Markas įžiūrėjo tik juodą “Pakardo” stogą), sekundei stabtelėjo ir nuvažiavo miestelio link.

Berniukas nusprendė, kad su mis Norton reikėtų sudaryti vieną komandą. Vis geriau, negu eiti į šį namą vienam. Jis jau uoste užuodė namą gaubiančią žudymo atmosferą. Tai jis pajuto už pusmylės, ir kuo labiau artėjo, tuo ji darėsi tirštesnė.

Jis užbėgo šlaitu, kojomis lengvai liesdamas spyglių kilimą, ir uždėjo ranką merginai ant peties. Šios kūnas virptelėjo ir įsitempė. Markas suprato, kad ji tuoj pradės klykti, ir tarė:

- Nerėk. Viskas gerai. Tai aš.

Ji nesuklykė. Išsiveržė tik siaubo kupinas atodūsis. Į jį grįžtelėjo išblyškęs veidas.

- K-kas “aš”?

Jis prisėdo šalia.

- Mane vadina Marku Pitriu. Ir tave pažįstu - tu Suzė Norton. Mano tėvas pažįstamas su taviškiu.

- Pitriu?.. Henriu Pitriu?

- Taip, aš jo sūnus.

- Ką tu čia darai? - be perstojo naršė Marką žvilgsniu, tarytum iki šiol nesuvokdama, kad jis tikrai čia.

- Tą patį, ką ir tu. Tik šis kuolelis netinka. Jis per daug... - Markas nusprendė pasinaudoti išmoktu, tačiau jo nevartojamu žodžiu, - ...netvirtas.

Suzana nuleido žvilgsnį į savąjį aptvaro kuolelį ir nuraudo.

- A, šitas... Na, aš radau jį miške ir... pamaniau, kad kas nors gali už jo užkliūti ir pargriūti, todėl paprasčiausiai...

Jis nekantriai nutraukė jos bereikalingą išsisukinėjimą:

- Tu atėjai užmušti vampyrą, ar ne?

- Iš kur ištraukei? Kodėl tau į galvą lenda vampyrai ir panašūs dalykai?

Markas rimtai atsakė:

- Praėjusią naktį vampyras mėgino pasiekti mane. Ir, beje, vos nepasiekė.

- Nesąmonės. Toks didelis berniukas, o išsigalvoji...

- Tai buvo Denis Glikas.

Primerkusi akis, Suzana žingtelėjo atatupsta, tarytum vietoj atsakymo gavusi pasityčiojantį niuksą. Siektelėjusi susirado Marko ranką ir ją suspaudė. Jų žvilgsniai susitiko.

- Visa tai sugalvojai, Markai?

- Ne, - atsakė jis ir keliomis paprastomis frazėmis išdėstė savo istoriją.

- Ir atėjai čia vienas? - paklausė Suzana, kai jis nutilo. - Tu patikėjai ir atėjai čia vienas?

- Patikėjau? - Markas perliejo ją sumišusiu žvilgsniu. - Žinoma, kad patikėjau. Juk aš pats mačiau, argi ne taip?

Į tai nebuvo ką atsakyti, ir Suzana netikėtai pasigėdijo, kad išsyk suabejojo (bet ne, suabejojo - pernelyg švelniai pasakyta) Meto pasakojimu ir tuo, jog Benas sąlygiškai jį pripažino esant tikru.

- O kaip tu čia atsidūrei?

Ji sumikčiojo ir atsakė:

- Mieste kai kas įtaria, kad šiame name gyvena žmogus, kurio dar niekas nėra regėjęs. Kad jis gali būti... e... - jos liežuvis vis dar neapsivertė ištarti šį žodį, bet Markas linktelėjo: aišku. Netgi taip trumpai pakalbėjus, vaikinukas padarė nepaprastą įspūdį. Praleisdama viską, ką dar būtų galėjusi pridurti, Suzana paprasčiausiai tarė: - Todėl atėjau pasižiūrėti ir išsiaiškinti.

Markas linktelėjo kuolelio pusėn.

- O šitą atsinešei, kad galėtum jį užmušti?

- Nežinau, ar galėsiu.

- Aš galėsiu, - šaltakraujiškai tarė jis. - Po to, ką mačiau praėjusią naktį - galėsiu. Denis kabojo už mano lango kaip milžiniška musė. O jo dantys... - berniukas ryžtingai papurtė galvą, nugindamas košmarą, kaip dalykiškas žmogus veja šalin bankrutavusį klientą.

- Tavo tėvai žino, kad esi čia? - paklausė Suzana, puikiai suprasdama, jog šito jie neturėtų žinoti.

- Ne, - atsainiai pareiškė berniukas. - Sekmadieniais jie traukia į gamtą. Rytais eina klausytis paukščių, o dienomis irgi pramogauja. Kartais ke-

liauju su jais, kartais - ne. Šiandien išsiruošė pasivažinėti vandenyno pakrante.

- Tu tikras vyras, - nustebo Suzana.

- Ne, - tarstelėjo Markas. Pagyrimas jo nė kiek nesutrikdė. - Bet *juo* atsikratysiu.

Jis pažvelgė į namą.

- Tu įsitikinęs...

- O kaipgi. Ir tu taip pat. Argi *nejauti*, koks tai šlamštas? Argi šis namas nebaugina tavęs vien tik savo išvaizda?

- Taip, - pasidavė mergina, galutinai prisipažindama. Berniuko logika buvo griežtesnė nei Beno Mirso - su ja nepasiginčysi. - Kaip veiksime? - paklausė, iškart atiduodama lyderio vaidmenį Markui.

- Paprasčiausiai pakilsime prie namo ir į jį įlįsime, - tarė jis. - Surasime *jį*, suvarysim į širdį baslį - *mano* baslį - ir vėl išeisime. Jis tikriausiai rūsyje. Tu pasiėmei prožektorių?

- Ne.

- Velnias, ir aš nepasiėmiau, - berniukas be jokio reikalo pakedeno lapus sportiniu bateliu apauta koja. - Kryžiaus, ko gero, irgi neatsinešei?

- Ot ir atsinešiau, - atkirto Suzana. Ji ištraukė iš užančio ir parodė Markui grandinėlę. Jis linktelėjo, paskui pademonstravo savąjį, po marškiniais.

- Tikiuosi, sugebėsiu grįžti namo anksčiau už senolius, - rūsčiai pasakė jis. - Jį nukniaukiau iš mamos papuošalų skrynelės. Jeigu ji tai pastebės, pekla atsivers. - Berniukas apsižvalgė. Kol jie šnekučiavosi, ištįso šešėliai. Abu jautė norą atidėlioti, atidėlioti...

- Kai jį rasime, nežiūrėk į akis, - paliepė Markas. - Kol nesutems, jis negali išlįsti iš karsto, bet žvilgsniu prisivilioti vis tiek įstengia. Ar moki mintinai ką nors bažnytinio?

Jiedu patraukė per krūmus, skiriančius mišką nuo nenupjautos Marsteno namo vejos.

- Na, "Tėve mūsų"...

- Puiku. Šitai ir aš moku. Kalbėsime choru, kol aš grūsiu baslį.

Jis pastebėjo kupiną pasidygėjimo, glembantį merginos veidą, suėmė jos ranką ir suspaudė. Marko šaltakraujiškumas kėlė sumišimą.

- Paklausyk, mes *privalome*. Kad aš prasmegčiau, praėjusią naktį jis sudorojo pusę miestelio. Jeigu lauksime ilgiau, visas miestelis pražus. Dabar reikalai pajudės.

- Praėjusią naktį?

- Aš susapnavau, - kaip ir anksčiau ramiai tarė Markas, tik patamsėjo jo akys. - Aš sapnavau, kad jie prieidavo prie namų arba skambindavo telefonu, maldaudavo juos įsileisti. Kai kurie suprasdavo - kažin kur sielos gelmėse - bet vis tiek juos įsileisdavo. Juk tai lengviau, negu manyti, kad tokie dalykėliai gali dėtis iš tikrųjų.

- Tai tik sapnas, - neramiai atsiliepė Suzana.

- Kertam, kad šiandien krūva žmonių guli lovose, užsitraukę užuolaidas ir užsidarę langines, ir spėlioja - gal jiems gripas, o gal persišaldė. Visame kūne jaučia silpnumą, o galvoje viskas painiojasi. Be to, jiems nesinori valgyti; vos pagalvojus apie valgį, ima pykinti.

- Iš kur visa tai žinai?

- Skaitau žurnalus apie monstrus, - atsakė vaikas, - ir, kai pasiseka, nueinu į kiną. Paprastai mamai tenka sakyti, kad einu žiūrėti Disnėjaus multikus. Tiesa, viskuo tikėti negalima. Kartais prisigalvoja įvairaus šlamšto, kad išeitų kuo kruvinesnė istorija.

Jiedu jau buvo namo pašonėje. Suzana samprotavo: "Tik pamanykite, kokia susidarė įtikėjusių komanda! Senas mokytojas, pusiau kuoktelėjęs nuo knygų. Rašytojas, kuriam vaikiški košmarai tapo įkyria idėja. Berniukas, kuris iš filmų ir pigių siaubo knygelių pernelyg uoliai išstudijavo vampyrizmo kursą. O aš? Ar aš iš tiesų tuo tikiu? Nejaugi paranoja užkrečiama?"

Ji tikėjo.

Kaip sakė Markas, šalia namo noras juokauti pradingdavo. Visą mintijimo procesą ir patį pokalbį užtemdė gilesnis, veriančiai virpantis balsas: *"pavojus! pavojus!"* - tik ne žodžiais. Suzanos širdis ėmė daužytis, padažnėjo kvėpavimas, bet dėl kraujagysles siaurinančio adrenalino poveikio, kuris streso metu sulaiko kraują giliuose kūno šuliniuose, oda atšalo. Aklinai užsivėrė ir apsunko inkstai. Akys tarytum įgavo nepaprastą regą, sugaudamos kiekvieną šoninės namo sienos skiedrelę, kiekvieną dažų žvynelį. Bet visų šių mechanizmų paleidimo priežastis buvo ne išoriniai stimulai: čia nebuvo nei ginkluotų žmonių, nei didelių urzgiančių šunų, nei svilėsių kvapo. Po ilgo snūdo pabudo baugulys, paslėptas daug giliau nei penki Suzanos pojūčiai. Ir atsiginti nuo jo buvo neįmanoma.

Ji pažvelgė pro plyšį tarp pirmojo aukšto langinių.

- Dievulėliau, bet juk čia niekas nedaryta, - tarė ji mažne piktai. - Tikras šiukšlynas.

- Leisk pažiūrėti. Pakelk mane.

Suzana sunėrė pirštus, kad pro sulaužytas lentas Markas galėtų žvilgtelėti į apgriuvusią Marsteno namo svetainę. Berniukas pamatė apleistą svetainės patalpą su storu dulkių sluoksniu ant grindų (daugelyje vietų pripėduotą), atplyšusių apmušalų draiskalais, du ar tris sudedamus krėslus, suraižytą stalą. Kampuose nuo lubų karojo voratinklių girliandos. Nespėjo Suzana paprieštarauti, kai Markas buku mieto galu kelis sykius trinktelėjo per langines prilaikantį kabliuką su kilpa. Abi surūdijusios užrakto dalys nukrito žemėn, o langinės girgždėdamos prasiskyrė per pora colių.

- Ei! - mėgino protestuoti mergina. - Nereikia...

- O ką tu siūlai? Paskambinti į duris?

Jis atitraukė dešiniąją langinę ir išmušė vieną iš dulkėtų banguotų stiklų. Tasai skambėdamas įkrito vidun. Suzaną apėmė stiprus karštas išgąstis, burnoje atsirado vario prieskonis.

- Dar galima pasprukti, - pasakė ji lyg ir sau pačiai.

Markas pažvelgė į ją iš viršaus. Berniuko akyse nebuvo paniekos, tik sąžiningumas ir tokia pat stipri baimė, kokią jautė ji pati.

- Jeigu nori, gali eiti, - tarė berniukas.

- Ne, tiek to, - ji pamėgino nuryti gerklėje stovintį gumulą, bet veltui. - Nagi, greičiau. Tu daraisi sunkus.

Markas ištraukė kyšančias išmušto stiklo šukes, perėmė mietą į kitą ranką, o laisvąją įkišo į angą ir atšovė langą. Pakėlė aukštyn, langas tyliai sudejavo - ir kelias tapo atviras.

Suzana nuleido Marką, ir abu tylėdami sužiuro į langą. Paskui Suzana žingtelėjo pirmyn, stumtelėjo dešiniąją langinę, ir kai ši atsivėrė, užsikabino rankomis išsikišusios palangės ir pasiruošė prisitraukti. Joje tūnanti baimė buvo tokia didžiulė, kad net kėlė pykinimą, tarsi koks baisus vaisius, kurį Suzana nešiojosi savo įsčiose. Pagaliau ji suprato, ką reiškė Metui Berkui pakilti laiptais į susitikimą su tąja nežinia, laukusia jo svečių kambaryje.

Sąmoningai ar nesąmoningai Suzana visuomet baimę pertvarkydavo į paprastą palyginimą: baimės = nežinomybė. Ir problema išsispręsdavo supaprastinus ją iki elementarių algebros veiksmų, kaip antai: nežinomybė = girgždanti lenta (ar dar kas nors), girgždanti lenta = nėra ko baimintis. Visus šiuolaikinio pasaulio siaubus galima buvo sudoroti pritaikant tranzityvinę lygybės aksiomą. Kai kurios baimės, suprantama, buvo pateisinamos (nesėsk už vairo smarkiai sningant, esant blogam matomumui, netiesk draugiškos rankos urzgiantiems šunims, neik į parką su nepažįstamais vaikinais - kaip ten sakoma sename anekdote? “Pasidulkinsim ar pasivaikštinėsim?”), bet iki šios dienos Suzana netikėjo, kad esti baimių, nesuvokiamų, apokalipsinių ir mažne paralyžiuojančių. Minėta lygybė sprendimo neturėjo. Pats judėjimo priekin procesas pavirto žygdarbiu.

Suzana tvirtai prisitraukė, permetė per palangę koją, nušoko ant dulkėtų svetainės grindų ir apsidairė. Kambaryje dvokė. Smarvė sunkėsi iš sienų beveik matomomis miazmomis. Ji pamėgino sau įteigti, kad dvokia paprasčiausiu pelyjančiu tinku arba susikaupusiomis atidrėkusiomis gyvūnų išmatomis, kurie suko lizdus už čionykščių aplaužytų grebėstų - švilpikai, žiurkės, gali būti, netgi meškėnas ar du. Bet reikalas buvo kur kas rimtesnis. Gyvūnų dvokas nebūna toks tirštas, stiprus ir įsismelkiantis. Šis smarsas privertė Suzaną pagalvoti apie ašaras, vėmimą, tamsą.

- Ei, - tyliai pašaukė Markas. Virš palangės suvirpėjo jo rankos. - Truputį pagelbėk.

Ji išlindo pro langą, sugriebė berniuką už pažastų ir traukė aukštyn, kol jis persisvėrė per palangę. Paskui Markas įsiropštė vidun. Sportiniais bateliais apautos kojos dusliai dunktelėjo į kilimą, ir kambaryje vėl įsiviešpatavo tyla.

Jiedu pajuto, kad užburti tylos mėgina į ją įsiklausyti. Atrodė, nėra netgi to silpno aukšto spengimo, visuomet skambančio absoliučioje tyloje - garso,

kuriam aidint tingiai nurimsta nervų galūnės. Tik didelė mirtina tylybė bei kraujas, pulsuojantis smilkiniuose.

Ir vis tiek abu suvokė. Žinoma. Jie buvo ne vieni.

2

- Eime, - tarė Markas. - Apsižvalgysim, - jis tvirtai suspaudė tašelį ir dvilktelėjo lango link trumpu ilgesingu žvilgsniu.

Suzana lėtai pasuko į koridorių, berniukas žengė įkandin. Tuoj pat už durų stovėjo nedidukas stalelis, o ant jo gulėjo knyga. Markas paėmė ją į rankas.

- Klausyk, - paklausė jis, - tu moki lotyniškai?

- Truputį. Mokiausi koledže.

- Ką tai reiškia? - jis parodė jai viršelį.

Suzana perskaitė balsu, kaktoje įsirėžė raukšlelė. Paskui mergina pakratė galvą:

- Nežinau.

Markas atvertė knygą kur pakliuvo. Paveikslėlyje apsinuoginęs vyras laikė išmėsinėtą vaiko kūnelį virš kažin ko, ko nesimatė. Berniukas grąžino knygą vieton, patenkintas, kad ja atsikrato (knygos forma liečiant atrodė bauginančiai pažįstama), ir jiedu drauge patraukė koridoriumi į virtuvę. Ten šešėliai buvo dar ryškesni. Saulė pakrypo į kitą namo pusę.

- Jauti kaip smirda? - paklausė Markas.

- Taip.

- Čia dvokia dar labiau, tiesa?

- Aha.

Markas prisiminė tamsųjį mamos sandėliuką buvusiame jų name. Sykį ten sugedo trys bušeliai* pomidorų. Čia tvyrantis tvaikas kaip du vandens lašai priminė pūvančių, yrančių daržovių smarsą.

Suzana sušnabždėjo:

- Viešpatie, kaip man baisu.

Marko ranka susirado Suzanos ranką ir tvirtai į ją įsikibo.

Linoleumas virtuvėje buvo senas, grūdėtas, suplyšęs, o po sena porcelianine kriaukle - sutrintas iki juodumo. Viduryje virtuvės, ant didelio suraižyto stalo stovėjo geltona lėkštė su nebaigtu valgyti žaliu hamburgeriu. Šalia gulėjo peilis su šakute.

Durys į rūsį buvo praviros.

- Štai ten mums ir reikia, - tarė Markas.

- Oi, - vos girdimai atsiliepė Suzana.

Vos pravertos durys į rūsį visiškai nepraleido šviesos. Atrodė, alkani patamsių liežuviai laižo virtuvę ir laukia, kol ateis naktis ir leis praryti ją visą.

---

* Biralų saikas JAV. Vienas bušelis - 35,2 litro.

Šis ketvirtadalis colio tamsos gąsdino joje paslėptomis neišreiškiamomis galimybėmis. Suzana bejėgiškai ir nejudėdama stovėjo šalia Marko. Paskui berniukas žingtelėjo priekin, truktelėjo prasivėrusias duris ir akimirkai stabtelėjo, stebeilydamas žemyn. Mergina pamatė, kaip virpa raumuo po jo smakru.

- Man atrodo... - prabilo jis, bet Suzana kažką nugirdo už nugaros ir atsigręžo, ūmai pajusdama, kad jiedu apsikvailino, ir jau pernelyg vėlu ką nors pakeisti. Tai buvo Streikeris. Jis šypsojosi.

Markas atsisuko ir pastebėjęs Streikerį mėgino pranerti jam už nugaros. Streikerio kumštis įsirėžė į vaiko smakrą, ir berniukas daugiau nieko neprisiminė.

3

Markas atsigaivaliojo, kai jį nešė laiptais aukštyn, bet šie laiptai vedė ne į rūsį. Nesijautė, kad iš visų pusių tave suptų mūras, ir dvokė ne taip stipriai. Markas vos ne vos įstengė pakelti vokus, nors galva kaip ir anksčiau glebiai karojo ant kaklo. Artėjo laiptų aikštelė... antrasis aukštas. Markas tai įžiūrėjo pakankamai aiškiai. Saulė dar nebuvo nusileidusi. Vadinasi, liko viltis išlikti gyvam.

Jie pasiekė aikštelę, ir staiga berniuką laikiusios rankos išnyko. Jis sunkiai dunktelėjo ant grindų, susitrenkdamas galvą.

- Ar tau nešovė į galvą, kad aš suprantu, kai mane vedžioja už nosies, jaunuoli? - paklausė Streikeris. Žvelgiant nuo grindų, jis atrodė dešimties pėdų aukščio. Plika galva blizgėjo tirštėjančiose sutemose ir atrodė nerūpestingai elegantiška. Markas su augančiu siaubu suprato, kad pečius veržia virvė.

Jis čiuptelėjo kišenę, kurioje anksčiau gulėjo raketinis pistoletas.

Streikeris užvertęs galvą nusikvatojo.

- Turėjau drąsos pistoletą iš tavęs atimti, jaunuoli. Berniukų nevalia prileisti prie ginklų, su kuriais jie nemoka elgtis... Ir lygiai taip pat nevalia vedžioti merginų į namus, kur jūsų nekvietė.

- Ką jūs padarėte su Suzana Norton?

Streikeris nusišypsojo.

- Pristačiau ją ten, kur pati troško atsidurti, mano berniuk. Į rūsį. vėliau, kai nusileis saulė, ji susitiks su tuo, dėl kurio čia atėjo. Tu ir patsai su juo susipažinsi - galbūt šiandien vakare, vėliau, arba rytojaus naktį. Žinoma, jis gali atiduoti tave merginai... bet, man regis, norės užsiimti tavimi pats. Merginai rasis savi draugai, tarp kurių, berods, esama ir tokių kaip tu - mėgėjų lįsti ne į savo reikalus.

Markas švystelėjo priekin abi kojas, taikydamas Streikeriui į tarpukojį, bet tasai baleto šokėjo judesiu pasitraukė į šalį ir tuo pat metu pats spyrė Markui, pataikydamas tiksliai į kepenis.

Prikandęs lūpą, Markas susirietė ant grindų.
Streikeris šaipėsi:
- Na, jaunuoli, kojytėmis.
- Aš... aš negaliu.
- Tuomet šliaužte, - nepermaldaujamai paliepė Streikeris. Antrasis spyris pataikė į didįjį šlaunies raumenį. Labai skaudėjo, bet Markas sukando dantis ir pakilo ant kelių, paskui - ant kojų.
Jie nuėjo koridoriumi prie durų tolimajame jo gale. Aštrus skausmas kepenyse atslūgo iki lygaus, maudžiančio.
- Ką ketinate padaryti?
- Suvystyti kaip kalakutą pavasarį, jaunuoli. Vėliau, kai mano šeimininkas su tavimi pabendraus, atgausi laisvę.
- Kaip ir likusieji?
Streikeris nusišypsojo.
Markas stumtelėjo duris, įžengė į kambarį, kuriame nusižudė Hubertas Marstenas, ir ūmai jo sąmonei atsitiko kažkas keista. Baimė neišnyko, bet tarytum liovėsi veikti Marko mintis kaip stabdys, užkertantis visus palankius signalus, tačiau vietoje žodžių galvoje pritrenkiančiai greitai sumirgėjo simboliai, primenantys stenografinį raštą. Berniukas pasijuto nelyginant lempelė, ūmai gavusi energijos iš nežinomo šaltinio.
Patsai kambarys pasirodė visiškai proziškas. Po nukarusiais apmušalų skivytais matėsi baltas tinkas ir skydinė plokštė. Storą dulkių sluoksnį ant grindų (kurį paliko laikas ir atsilupę dažai) kirto tik vienas pėdsakų takelis, leidžiantis manyti, kad kažkada kažkas čia buvo užėjęs, apsižvalgė ir vėl išėjo. Apstatymą sudarė dvi šūsnys žurnalų, geležinė lova be čiužinio bei spyruoklių ir maža skardinė plokštelė su nusitrynusiu užrašu "Currier and Ives", kažkada tarnavusios krosnies sklende. Langą užstojo langinės, bet dulkinos šviesos, kuri sunkėsi pro aplūžusias lentas, pakako, kad Markas galėtų pamanyti: tikriausiai dar valandą bus šviesu. Kambarį gaubė įsisenėjusio piktavališkumo aura.
Atidaryti durims, visa tai pamatyti ir nueiti iki kambario vidurio, kur Streikeris liepė Markui pasilikti, ko gero, prireikė penkių sekundžių. Per šį trumpą laiką berniuko mintys, pašėlusiai lėkdamos trimis kryptimis, rado tris įmanomus būdus, kaip išsisukti iš susidariusios padėties.
Viename variante Markas, kaip kino vesterno herojus, netikėtai skuodė per kambarį prie langinėmis uždaryto lango, mėgino prasilaužti kiaurai stiklą ir langines, vienu ypu ir skatinamas aklos vilties šoko žemyn į susitikimą su nežinomybe. Viena akimi berniukas mintyse regėjo, kaip su trenksmu išvirsta laukan vien tam, kad nudribtų ant suverstų į krūvą pasenusių ir surūdijusių žemės ūkio padargų ir paskutiniąsias gyvenimo sekundes praleistų tampomas konvulsijų, pasismeigęs ant įkypai užaštrintų akėčių virbų kaip vabalas ant smeigtuko. Antrąja - kaip su žvangesiu

pramuša stiklą ir atsitrenkia į langinę, kuri sudreba, tačiau nelūžta. Drabužiai plyšta, smarkiai supjaustytas kūnas kraujuoja, o Streikeris velka jį nuo lango.

Antrasis variantas: Streikeris jį suriša ir pasišalina. Prieš Marko akis iškilo vaizdas: jis guli surištas ant grindų, gęsta dienos gaisai, jis vis karštligiškiau (bet visiškai bergždžiai) stengiasi išsilaisvinti ir pagaliau ant laiptų girdi tolygius žingsnius to, kuris milijoną kartų blogesnis už Streikerį.

Trečiajame variante Markas įsivaizdavo, kad imasi triuko, apie kurį praėjusią vasarą skaitė knygoje apie Hudinį. Žinomas iliuzionistas Hudinis pabėgdavo iš kalėjimo kamerų, grandinėmis apipintų dėžių, bankų seifų, garlaivių triumų ir išsinerdavo iš antrankių. Knygoje buvo kalbama, kad Hudinis išdarinėjo štai dar ką: kol savanoris iš publikos jį rišdavo, jis sulaikydavo kvėpavimą ir sugniaužęs kumščius įtempdavo rankas. Įtempkite šlaunų, dilbio ir kaklo raumenis - jeigu jie nemaži, atpalaiduojant susidarys nedidelis tarpelis. Taigi, viso triuko paslaptis - visiškai atsipalaiduoti ir laukti lėto, bet užtikrinto išsilaisvinimo, nepasiduodant panikai. Pamažu jūsų kūnas apsipils prakaitu, kuris atstos tepalą ir taip pat pagelbės. Jeigu tikėtum knygoje skaitytu aprašymu, tai nesunku padaryti.

- Pasisuk, - įsakė Streikeris. - Tuojau tave surišiu. Kol rišiu, nejudėk. Sujudėsi - išdursiu tau dešiniąją akį štai šituo, - jis kyštelėjo Markui panosėn didįjį pirštą, tarytum "balsuodamas" ant plento. - Aišku?

Markas linktelėjo. Jis giliai įkvėpė, sulaikė alsavimą ir įtempė raumenis.

Streikeris permetė virvę per siją.

- Gulkis.

Markas atsigulė.

Streikeris stipriai suveržė virve už nugaros sukryžiuotas berniuko rankas. Paskui sulenkė kilpą, užmetė Markui ant kaklo ir surišo slankiojančiu mazgu.

- Tu, jaunuoli, pririštas prie tos pačios sijos, ant kurios šioje šalyje pasikorė mano Šeimininko bičiulis ir sponsorius. Patenkintas?

Markas kažką sumykė, ir Streikeris nusijuokė. Jis perkišo virvę tarp berniuko kojų, žvėrišku truktelėjimu užveržė, ir Markas suvaitojo. Streikeris sukikeno kaip pasitenkinimą jaučiąs monstras.

- Ką, skauda mylimas vieteles? Na, tai neilgam. Tavęs laukia asketo gyvenimas, mano berniuk... Ilgas ilgas gyvenimas.

Jis apsuko virve įtemptas Marko šlaunis, užveržė standžiu mazgu, dar sykį apvyniojo kelius, o paskui - kulkšnis. Dabar Markui trūks plyš reikėjo pakvėpuoti, bet jis užsispyrusiai laikėsi savo.

- Drebi, jaunuoli, - pašaipiai tarė Streikeris. - Tu visas pavirtai į ištisus tvirtus mazgelius. Baltas kūnas... Bet jis taps dar baltesnis! Ir vis dėlto neverta taip bijoti. Šeimininkas moka būti geras. Nereikia toli ieškoti pavyzdžių - jis labai mylimas čia, tavo gimtajame miestelyje. Tik lengvas įdūrimas kaip gydytojo adata - ir pasidarys gera. O vėliau tave išleis, tu nueisi aplankyti mamą su tėčiu, taip? Jie užmigs, ir tu juos aplankysi.

Jis pakilo ir geraširdiškai pažvelgė į Marką.

- O dabar aš neilgam atsisveikinsiu su tavimi, jaunuoli. Tavo žavingą palydovę įkurdins patogiau. Kai mudu vėl pasimatysime, aš tau patiksiu labiau.

Streikeris pasišalino, užtrenkdamas paskui save duris. Spynoje žvangtelėjo raktas. Jo žingsniai nuaidėjo laiptais. Tuomet Markas išleido gilų pratisą atokvėpį ir atpalaidavo raumenis.

Jį veržiančios virvės atsipalaidavo - vos vos.

Markas gulėjo nejudėdamas, mėgindamas susikaupti. Mintys skriejo galvoje ankstesniu nenatūraliu, pašėlusiu greičiu. Iš savo vietos berniukas regėjo geležinį lovos rėmą kitame nelygių, išsigaubusių grindų pakraštyje, o už jo - sieną. Apmušalai šioje jos dalyje atsiklijavo, nuslydo ir gulėjo po lovos nugarėle kaip numesta gyvatės oda. Markas sutelkė žvilgsnį į mažą sienos plotelį ir negalvodamas apie nieką kitą kruopščiai jį ištyrinėjo. Knygoje apie Hudinį buvo sakoma, kad visa esmė slypi susitelkime. Nevalia pasiduoti nei baimei, nei menkiausiai panikai. Kūnas turi būti atpalaiduotas visiškai, o iki tol, kol pajudinsi bent pirštą, reikia išsilaisvinti protu. Kiekvienas konkretus žingsnis turi egzistuoti sąmonėje.

Slinko minutės. Berniukas žiūrėjo į sieną.

Siena buvo balta ir gumbuota kaip senas ekranas kino teatre. Galų gale Marko kūnas atsipalaidavo iki galo, ir jis išvydo joje savo projekciją: mažas berniukas mėlyna sportine bliuzele ir džinsais gulėjo ant šono su užlaužtomis už nugaros rankomis, prispaustais prie juosmens virš užpakalio riešais. Kaklą buvo apsivijusi kaklakilpė - mėginant rimčiau išsilaisvinti, slankiojantis mazgas užsitrauks vis labiau, kol uždusins tiek, kad protas pasiners į tamsą.

Markas spitrijo į sieną.

Figūrėlė, kurią jis ten matė, atsargiai sukrutėjo, nors patsai Markas gulėjo visiškai nejudėdamas. Jis įtemptai sekė savojo antrininko judesius. Berniukas pasiekė tokį koncentracijos lygį, kokio reikia Indijos fakyrams ir jogams, gebantiems ištisomis dienomis stebėti savo kojų pirštus arba nosies galiuką, pasiekė būseną, kokioje kai kurie mediumai, atsijungę nuo aplinkos, perkėlinėja oru stalus arba iš burnos, nosies ir pirštų galiukų išleidžia ilgus teleplazmos ūselius. Markas buvo netoli tokios ribos, kad galėtų išgaruoti. Jis nebegalvojo nei apie Streikerį, nei apie besitraukiančią dienos šviesą, jis daugiau nebematė nei kauburiuotų grindų, nei lovos rėmo, netgi sienos. Prieš akis stovėjo tik idealiai atkurta berniuko figūrėlė, atliekanti vos pastebimą subtiliai valdomų raumenų šokį.

Markas žvelgė į sieną.

Pagaliau jo riešai pradėjo brėžti pusračius, artindamiesi vienas prie kito. Tolimajame kiekvieno lanko taške didžiųjų pirštų apačios susiliesdavo. Visi

kiti apatinėje dilbio dalyje esantys raumenys nejudėjo. Markas neskubėjo. Jis spoksojo į sieną.

Iš odos porų ėmė sunktis prakaitas, ir riešai pradėjo judėti laisviau, vietoje pusračių brėždami po tris ketvirtadalius apskritimo. Dabar tolimuosiuose taškuose lietėsi plaštakų kraštai. Jas varžančios kilpos šiek tiek atsileido.

Berniukas sustojo.

Po sekundę trukusios pauzės jis ėmėsi traukti rankas iš kilpos, prispaudęs didžiuosius pirštus prie delnų, o likusius sudėjęs į žiupsnį. Veidas neturėjo jokios išraiškos, - tarytum gipsinio manekeno iš universalinės.

Praėjo penkios minutės. Dabar rankos prakaitavo nesulaikomai. Ypatingas susitelkimas iki tam tikro laipsnio leido Markui valdyti simpatinę nervų sistemą (dar vienas jogų ir fakyrų triukas), ir pats to nežinodamas berniukas įgavo sugebėjimą kontroliuoti nevalingas kūno funkcijas. Prakaito iš porų sunkėsi daugiau, nei galėjo išspausti atsargūs judesiai. Rankų plaštakos pasidarė slidžios. Nuo krintančių prakaito lašų šviesios grindų dulkės patamsėjo.

Markas, paleidęs į darbą bicepsus ir nugaros raumenis, ėmė judinti rankas kaip stūmoklius: aukštyn-žemyn. Kaklakilpė šiek tiek užsiveržė, užtat berniukas pajuto, kad viena iš riešus veržusių kilpų nuslinko žemyn, ant dešiniojo delno. Dabar ji laikėsi tik ant nykščio galiuko. Berniuką persmelkė jaudulys, ir jis bematant apmirė, lūkuriuodamas, kad susijaudinimas visiškai pranyktų. Nusiraminęs vėl ėmėsi darbo. Aukštyn - žemyn. Aukštyn - žemyn. Kiekvieną sykį laimėdavo aštuntadalį colio. Ir staiga išsilaisvino dešinioji ranka. Markas buvo sukrėstas.

Nekeisdamas rankos padėties, ėmė ją lankstyti. Įsitikinęs, kad jau pramankštino, užkišo pirštus už kitą ranką veržiančios kilpos ir truktelėjo. Kairioji plaštaka išniro laisvėn.

Ištraukęs rankas iš už nugaros, Markas pasirėmė į grindis ir sekundei užsimerkė. Dabar buvo svarbiausia negalvoti apie savo sėkmę ir judėti pirmyn labai neskubant.

Pasiremdamas kairiąja ranka, dešiniąja apčiupinėjo iškilimus ir įlinkius mazgo, patikimai laikančio kaklakilpę. Iškart paaiškėjo: norint išsilaisvinti, jam teks mažne pasismaugti ir dar padidinti spaudimą į genitalijas, kurios ir šiaip jau pulsavo pratisu skausmu.

Giliai įkvėpęs, Markas pradėjo krapštyti mazgą. Virvė užsiveržinėjo vis standžiau, spausdama kaklą ir tarpukojį, aštrūs šiurkščių kanapių plaukeliai smigo į gerklę kaip mažytės tatuiravimo adatėlės. Jam atrodė, kad mazgas nepasiduoda be galo ilgai. Nuo pasiutusio stambių juodų gėlių, kurios be garso išsprogo prieš akis, spaudimo ėmė blogiau matyti. Bet Markas vis tiek stengėsi neskubėti. Jis tolygiai klibino mazgą ir pagaliau pajuto naują jo atsipalaidavimą. Akimirksnį spaudimas į tarpukojį nepakeliamai padidėjo,

o paskui berniukas konvulsiškai suspurdėjo, permetė kilpą per galvą, ir skausmas atslūgo.

Markas atsisėdo atlošęs galvą, nelygiai alsuodamas, abiem delnais liūliuodamas nukentėjusias genitalijas. Aštrus skausmas išsilygino, vėrė kiaurai ir dusino. Vos tik jis šiek tiek atslūgo, Markas pažvelgė į langinėmis uždengtą langą. Pro aplūžusias lentas prasimušanti saulės šviesa išbluko iki ochros - saulė netrukus turėjo nusileisti. O durys buvo užrakintos.

Pertraukęs išlaisvintą kilpą per siją, berniukas ėmėsi kojas veržiančių mazgų. Jie buvo tokie tvirti, kad varė į pasiutimą, o susikaupimas pamažu pasidavė augančiam nerimui.

Išlaisvinęs šlaunis, kelius ir (po kovos, kuri pasirodė begalinė) kulkšnis, Markas netvirtai atsistojo ant kojų tarp romiai susirangiusios virvės ir susverdėjo. Paskui pradėjo trinti šlaunis.

Iš apačios pasigirdo žingsniai.

Pūsdamas šnerves, panikuodamas dirstelėjo į viršų. Nuklibinkščiavo iki lango ir pamėgino pakelti rėmą. Pasirodė, kad jis prikaltas. Medinės palangės viduryje kaip stapeliai kyšojo įkypios aprūdijusios vinys po dešimt centų už vienetą.

Kažkas kilo laiptais.

Nusišluostęs ranka lūpas, Markas baugščiomis akimis ėmė naršyti kambarį. Du ryšuliai žurnalų. Mažytė skardinė lentelė su 1890 metų vasaros pikniko vaizdu. Metalinis lovos karkasas.

Netekęs vilties, berniukas prisiartino prie jo ir kilstelėjo vieną pusę aukštyn. Ir tuomet kažkokie tolimi dievai, ko gero, pastebėję, kokią sėkmę vaikas atnešė pats sau, padarė ir savąjį kuklų labdaringą įnašą.

Kai žingsniai leidosi koridoriumi durų linkui, Markas baigė išsukti plieninę lovos koją, truktelėjo ir atskyrė ją nuo rėmo.

4

Užsimojęs lovos koja, Markas stovėjo už atsidarančių durų kaip medinis indėnas su tomahauku.

- Jaunuoli, aš atėjau, kad...

Streikeris pastebėjo tuščias virvių kilpas ir nė neperžengęs slenksčio, nustebintas iki sielos gelmių, gerai sekundei priaugo prie grindų.

Visas veiksmas Markui sulėtėjo kaip futbolo manevro pakartojimas per televiziją. Jam pasirodė, kad jis taikėsi į pro durų kraštelį besimatantį apvalios plikės ketvirtadalį ne kelias sekundes, o keletą minučių.

Kojelė, kuria berniukas smogė abiem rankom (ne taip stipriai, negu būtų galėjęs, kadangi dalį jėgų paaukojo kitam tikslui), pataikė Streikeriui aukščiau smilkinio kaip tik tuo momentu, kai jis pradėjo suktis, norėdamas pažvelgti už durų. Išsprogusios akys prisimerkė nuo skausmo. Iš žaizdos

galvoje smagiai pliūptelėjo kraujas. Streikeris susverdėjo ir atatupstas įžengė į kambarį. Veidą perkreipė klaiki grimasa. Jis ištiesė rankas, bet Markas trinktelėjo dar sykį. Šįsyk plieninis vamzdis pataikė kiek aukščiau išsigaubusios kaktos, ir vėl pasruvo kraujai.

Streikerio akys užvirto aukštyn, ir vyras suglebęs išsitiesė ant grindų.

Markas, išpūtęs siaubo ir pasišlykštėjimo kupinas akis, apėjo kūną. Lovos kojelė susitepė krauju, kuris pasirodė tamsesnis už matytą filmuose. Šis vaizdas Markui sukėlė pykinimą, bet Streikeriui berniukas liko absoliučiai abejingas.

"Aš jį užmušiau, - pamanė. Ir tuoj pat: - *Gerai. Gerai."*

Streikerio ranka sugniaužė jo kulkšnį.

Markas konvulsiškai aiktelėjo ir pamėgino ištraukti koją. Ranka laikė tvirtai kaip plieniniai spąstai, o patsai Streikeris dėbsojo į jį iš apačios į viršų per kraujuojančią kaukę šaltomis šviesiomis akimis; be garso krutėjo lūpos. Markas truktelėjo smarkiau, bet bergždžiai. Tyliai dejuodamas, jis ėmė daužyti per kibią Streikerio ranką savuoju ginklu. Vieną, du, tris, keturis kartus. Girdėjosi klaikus lūžinėjančių tarsi pieštukai pirštų garsas. Ranka atsigniaužė. Ranka atsigniaužė, ir Markas išsilaisvino staigiu truktelėjimu, nuo kurio klupdamas išlėkė už durų, į koridorių.

Streikeris vėl padėjo ant grindų galvą, bet suluošinta ranka su niūriu gyvybingumu pirštais gaudė orą - taip trukčioja letenomis šuo, sapnuojantis, jog vejasi katę.

Lovos kojelė iškrito iš Marko rankų, jo vyriškumas išseko, ir berniukas drebėdamas ėmė trauktis atatupstas. Paskui, apimtas panikos, apsisuko ir puolė laiptais žemyn, nutirpusiomis kojomis peršokdamas per dvi-tris pakopas, neatitraukdamas delno nuo šerpetoto turėklo.

Prie laukujų durų vedantis koridorius skendėjo šešėlyje - tamsus ir baisus.

Markas užėjo virtuvėn, baugščiai dairydamasis į rūsio duris. Apsupta raudonai-geltonos-purpurinės aureolės leidosi saulė. Už šešiolikos mylių nuo Marsteno namo, laidojimo biuro priimamajame Benas Mirsas sekė, kaip laikrodžio rodyklės svyruoja tarp 19:01 ir 19:02. Šito Markas nežinojo. Bet žinojo, kad artinasi vampyro valanda. Užtrukti reiškė atsidurti su juo akis į akį po jau išgyvento susidūrimo, grįžti į rūsį ir pamėginti išvaduoti Suzaną reiškė susitaikymą tapti gyvu miruoliu.

Nepaisant viso šito, Markas prisiartino prie rūsio durų, iš tikrųjų nusileido per tris pakopas, ir tik paskui jį apgaubė baimė, apipainiojusi berniuką mažne fiziniais pančiais ir neleidžianti toliau žengti nė vieno žingsnio. Markas verkė, kūną purtė smarkus, sakytum, maliarijos priepuolio drebulys.

- Suzana! - veriančiai suklykė. - Bėgam!

- M-Markai? - Suzanos balsas skambėjo silpnai, mieguistai. - Aš nieko nematau. Taip tamsu...

Netikėtai kažkas driokstelėjo, tartum skardus šautuvo šūvis, paskui pasigirdo žemas beširdiškas kvatojimas.

Suzana suinkštė... Inkštimas virto dejone, o paskui viskas nutilo.

Marko kojos veržėsi lėkti šalin, bet jis vis dėlto delsė.

O iš apačios atsklido bičiuliškas, stebinančiai panašus į jo tėvo, balsas:

- Mano berniuk, nusileisk. Aš didžiuojuosi tavimi.

Balso valdingumas buvo toks didelis, kad vaikas pajuto atslūgstančią baimę ir tarsi švinu prisipildančias kojas. Ir iš tiesų jis jau būtų pradėjęs ieškoti koja kitos pakopos, bet susigriebė ir suėmė save į rankas. Dėl to išnaudojo paskutinius savitvardos likučius.

- Nusileisk, - šįsyk balsas nuskambėjo arčiau. Už bičiuliškos tėviškos intonacijos skambėjo glotnus plieninis įsakymas.

Markas riktelėjo apačion:

- Aš žinau, kaip tave vadinti! Barlou!

Ir puolė galvotrūkčiais šalin.

Tuo laiku, kai pasiekė pirmojo aukšto holą, sugrįžo baimė, ir jei laukujės durys nebūtų atrakintos, Markas būtų pralaužęs jas kiaurai, palikdamas savo kūno kontūrus atkartojančią skylę kaip animaciniame filme. Jis nuskuodė įvažiuojamuoju keliuku (beveik kaip prieš daug metų raitė kulnus iš čia mažasis Bendžaminas Mirsas), o paskui pasileido tiesiog Brukso kelio viduriu. Ir vis dėlto vampyrų karalius galėjo imti vytis netgi dabar, argi ne taip?

Staigiai pasukęs iš kelio, berniukas kaip pakliuvo nėrė į mišką, taškydamas vandenį perbrido Tegart Strymo upeliūkštį, įpuolė į stambių varnalėšų sąžalyną kitame jo krante ir pagaliau atsidūrė vidiniame savo namo kieme.

Įeidamas pro virtuvės duris, jis dirstelėjo pro svetainės arką, kur motina, pasidėjusi ant kelių atverstą telefonų knygą, kalbėjo pakėlusi ragelį. Jos veide buvo stambiomis raidėmis įrašytas nerimas. Motina pakėlė akis, išvydo Marką, ir nerimą nusinešė aiškiai pastebimo palengvėjimo banga.

- ... grįžo...

Nelaukdama atsakymo, ji nuleido ragelį ant svirtelių ir priėjo prie sūnaus. Susikrimtęs daug labiau, negu Džunė galėjo patikėti, Markas suprato: motina verkė.

- Ach, Markai... Kur gi tu buvai?

- Grįžo? - iš kabineto šūktelėjo tėvas. Veidas, kurio Markas nematė, darėsi vis niūresnis ir pranašavo audrą.

- *Kur tu buvai?* - Džunė nustvėrė sūnų už pečių ir papurtė.

- Vaikščiojau, - neišraiškingai atsakė jis. - Bėgau namo ir pargriuvau.

Daugiau nebuvo ką pasakyti. Iš esmės vaikystę charakterizuoja ne mokėjimas lengvai peržengti ribą, skiriančią svajones nuo realybės, o susvetimėjimas - tiktai jis. Nėra žodžių, kuriais galima būtų aprašyti tamsius vaikystės vingius ir pliūpsnius. Protingas vaikas tai supranta ir paklūsta

neišvengiamoms pasekmėms. Vaikas, svarstantis, kiek jam kainuos vienas ar kitas dalykas, jau nebe vaikas.

Markas pridūrė:

- Pamiršau apie laiką. Tai...

Ir tuomet jį griebė tėvas.

5

Pirmadienis. Priešaušrio sutemos.

Kažkas braižėsi į langą.

Markas pabudo akimirksniu, be pereinamo snūduriavimo periodo ar mėginimo susiorientuoti. Sapnas ir tikrovė savo beprotybe jau pradėjo dvejintis. Už lango tamsoje baltavo Suzanos veidas.

- Markai... Įsileisk mane.

Berniukas išlipo iš lovos. Grindys šaldė basas kojas. Markas drebėjo.

- Pasitrauk, - neraiškiai pratarė jis. Matėsi, kad Suzana dėvėjo ta pačia bliuzele ir kelnėmis. "Įdomu, ar *jos* gimdytojai nerimauja? - pamanė jis. - Ar skambino į policiją?"

- Tai ne taip jau blogai, Markai, - tikino Suzana. Tamsiose akyse nebuvo jokios išraiškos. Ji nusišypsojo, ir blyškiose dantenose blykstelėjo aštrus dantų reljefas. - Tai nuostabiai malonu! Įleisk mane, ir aš įrodysiu. Pabučiuosiu tave, Markai. Aš išbučiuosiu tave nuo kojų iki galvos - taip, kaip niekuomet nebučiavo motina.

- Pasitrauk, - pakartojo jis.

- Anksčiau ar vėliau vienas iš mūsiškių vis tiek tave pasieks, - tarė Suzana. - Dabar mūsų gerokai padaugėjo. Jau geriau tebūnu aš, Markai. Aš... aš noriu valgyti, - ji pamėgino nusišypsoti, bet šypsena pavirto nuodinga grimasa, kuri persmelkė Marką iki kaulų smegenų.

Jis pakėlė savo kryžių ir prispaudė prie lango stiklo.

Suzana sušnypštė kaip nuplikyta, paleido lango rėmą ir akimirkai pakibo ore, kūnas darėsi miglotas ir neaiškus. Paskui visai pranyko. Bet Markas spėjo pastebėti (arba pamanyti, kad mato) jos nuliūdusį ir nelaimingą veidą.

Naktis nugrimzdo į tylą ir ramybę.

Dabar mūsų gerokai daugiau.

Markas pamanė apie tėvus, kurie miegojo apačioje ir patys to nenorėdami rizikavo, - ir jį apėmė baimė. Yra tokių, kurie žino, pasakė Suzana, vos jiedu susipažino. Žino - arba įtaria.

Kas gi?

Suprantama, kad rašytojas. Tasai, su kuriuo ji susitikinėdavo. Jį vadina Mirsu. Gyvena Evos pansione. Rašytojai daug ką žino. Aišku, kad jis, kas gi dar! Vadinasi, Markas privalo pasiekti Mirsą anksčiau už Suzaną...

Nepriėjęs iki lovos, berniukas sustojo.

Jeigu Suzana jau ten nepabuvojo.

Tryliktas skyrius

TĖVAS KALAHENAS

1

Tą patį sekmadienio vakarą į ligoninės palatą pas Metą Berką neryžtingai užėjo tėvas Kalahenas. Jeigu tikėtume Meto laikrodžiu, buvo be penkiolikos minučių septynios. Staliukas prie lovos ir net antklodė skendo knygose, tarp kurių pasitaikė pridulkėjusių nuo laiko. Paskambinęs Loretai Starčer į jos viengungišką butą, Metas savo pasiekė: ji ne tik atidarė biblioteką poilsio dieną, bet ir pati asmeniškai pristatė knygas. Pasirodžiusi trijų knygomis apkrautų sanitarų procesijos priešakyje, Loreta Starčer lyg ir supykusi netruko pasišalinti, kadangi į klausimus dėl keisto knygų parinkimo Metas atsakinėti nesiteikė.

Tėvas Kalahenas smalsiai apžiūrinėjo mokyklos mokytoją. Šis atrodė išsekęs, tačiau beveik visi parapijiečiai, kuriuos tėvui Kalahenui teko lankyti panašiomis aplinkybėmis, atrodė daug labiau išsekę ir sukrėsti. Kalahenas buvo pastebėjęs: žmogus, sužinojęs, kad jam vėžys, insultas, širdies priepuolis arba išklero koks nors svarbus organas, visų pirma dažniausiai patiria jausmą, kad jį išdavė. Suvokęs, kad toks artimas (ar iki šio laiko bent jau visiškai suprantamas) draugas - savas kūnas - gali pasidaryti tokiu ištižėliu ir mesti darbą, pacientas didžiai nustemba. Įkandin seka mintis: draugas, kuris taip žiauriai tave apvylė, nevertas draugystės. Iš čia išvada - nesvarbu, ar verta turėti *tokį* draugą, ar ne. Neįmanoma atsisakyti bendravimo su savo kūnu-išdaviku, neįmanoma jį apskųsti arba apsimesti, neva tavęs nėra namuose, jeigu jis paskambintų. Paskutinioji tokioje apmąstymų grandinėje būdavo pasibaisėtina gulinčiojo ligoninės lovoje mintis: ko gero, žmogaus kūnas jam apskritai nėra draugas, o priešas, pasišventęs nesutaikomam aukščiausios jėgos naikinimui, kuri nuo to laiko, kai ją ištiko svarstymų liga, naudojosi juo, visokiais būdais užgauliodama.

Kartą, išgyvendamas malonų alkoholio sukeltą pakilumą, Kalahenas sėdo rašyti apie tai monografiją "Katalikų žurnalui". Jis netgi pailiustravo ją žiauriu per visą redaktoriaus skilties dydį piešinėliu: pačioje aukščiausioje dangoraižio terasoje balansavo smegenys. Pastatą (užrašas: "žmogaus kūnas") rijo ugnies liežuviai (užrašas: "vėžys" - nors įmanomų variantų buvo visas tuzinas). Piešinėlis buvo pavadintas "Per aukštai - nenušoksi". Kitą dieną išgyvendamas padidinto blaivumo priepuolį, tėvas Kalahenas suplėšė perspektyvią monografiją į skutelius, o piešinėlį sudegino - nei knygai, nei piešinėliui katalikiškose doktrinose vietos nebuvo... nebent pridėtum malūnsparnį su užrašu "Kristus" ir po juo kabančiomis virvinėmis kopėčiomis.

Ir vis dėlto kunigas jautė, kad intuicija jo neapgauna, ir pacientui tokia "ligonio patalų" logika paprastai įvarydavo aštrią depresiją. Požymiai: drumzlinos akys, negreiti atsakymai, iš krūtinės gelmių besiveržiantys atodūsiai, o kartais - ašaros, išvydus dvasininką, tą juodvarnį, kurio vaidmuo mąstančiam sutvėrimui, turinčiam omeny mirtingumo faktą, ypač pranašingas.

Metas Berkas visiškai neatrodė prislėgtas. Jis ištiesė ranką, ir ją suspaudęs tėvas Kalahenas pajuto stebėtinai stiprius pirštus.

- Gerai, kad atėjote, tėve Kalahenai.

- Buvo malonu ateiti. Geri mokytojai, kaip ir išmintingos žmonos, panašūs į neįkainojamus deimantus.

- Netgi tokie storžieviai agnostikai kaip jūsų ištikimas tarnas?

- Ypač tokie, - atsakė Kalahenas, su malonumu grąžindamas įgėlimą. - Aš galėjau užtikti jus silpnybės minutėlę. Man sakė, kad agnostikai intensyviojoj terapijoj - retenybė.

- Mane netrukus iš čia išveš.

- Oho, - tarė tėvas Kalahenas. - Bet mes dar išgirsime iš jūsų "Tėve mūsų" ir "Sveika, Marija".

- Tai, - pareiškė Metas, - ne tokios jau tolimos ateities reikalas, kaip jūs manote.

Tėvas Kalahenas atsisėdo ir prisitraukdamas artyn kėdę stuktelėjo koja į šalia lovos stovintį stalelį. Jam ant kelių nuslydo lavina į netvarkingą rietuvę sukrautų knygų. Dėliodamas jas atgalios, kunigas balsu skaitė jų pavadinimus.

- "Drakula". "Drakulos svečias". "Beieškant Drakulos". "Auksinė šaka". "Tikroji vampyrų istorija"... tikroji? "Vengrų liaudies pasakos". "Tamsos pabaisa". "Monstrai realiame pasaulyje". "Peteris Kiortinas, Diuseldorfo pabaisa". Ir... - jis nubraukė nuo paskutiniosios knygos viršelio storą dulkių sluoksnį, pastebėdamas vaiduoklišką figūrą, grėsmingai sustingusią virš miegančios damos. - "Vampyras Varni, arba Kraujo puota". Viešpatie... toks skaitalas reikalingas sveikstantiems širdininkams?

Metas nusišypsojo.

- Vargšas senasis "Varni". Aš skaičiau jį labai seniai - pranešimui universiteto užsiėmimuose... Romantinė literatūra. Nuostabiai šokiravo profesorių, kurio fantastikos žinojimas prasidėjo "Beovulfu" ir baigėsi "Pliauškaliaus laiškais". Už savąjį pranešimą gavau "D" su pliusu ir raštišką nurodymą plėsti akiratį.

- Bet Peterio Kiortino atvejis pakankamai įdomus, - pastebėjo Kalahenas. - Dėl tam tikro atstumiančio pobūdžio.

Jūs žinote jo istoriją?

- Didesnę jos dalį. Mokydamasis seminarijoje, domėjausi panašiais dalykais. Ir teisinausi gan skeptiškai nusiteikusiai vyresnybei, kad negalima

sėkmingai tarnauti Viešpačiui, vien tik pakilus į žmogiškosios prigimties aukštumas ir nepasinėrus į jos gelmes. Tiesą sakant, aš gudravau. Man ne mažiau už kitus patikdavo virpėti iš baimės. Jeigu neklystu, Kiortinas, dar būdamas visiškai jaunas, pasiuntė į aną pasaulį du savo žaidimų draugus - juos paskandino. Jis paprasčiausiai užvaldė nedidelį plaustą, stovėjusį su išmestu inkaru viduryje upės ir stumdė nuo jo vaikus tol, kol šie prarado paskutiniąsias jėgas ir nugrimzdo po vandeniu.

- Taip, - patvirtino Metas. - Dar būdamas paaugliu, jis dusyk mėgino nužudyti tėvus mergaitės, kuri nenorėjo su juo draugauti. Vėliau jis sudegino jų namą. Bet mane domina ne ši dalis jo... ee... karjeros.

- Aš tai supratau pagal jūsų lektūrą, - Kalahenas atlenkė žurnalo viršelį, ant kurio buvo pavaizduota neįtikėtinai dosniai grožiu gamtos apdovanota jaunutė moteris glaudžiai apgulusiu kostiumėliu, kuri gėrė kažkokio jaunuolio kraują. Šio jaunuolio veide atsispindėjo didelio siaubo ir begalinio geismo išraiška. Žurnalas vadinosi (akivaizdu, kad pagal jaunosios moters vardą) “Vampirela”. Suintriguotas kaip niekuomet gyvenime, Kalahenas atidėjo jį į šalį.

- Kiortinas užpuldinėdavo moteris, - tarė jis. - Daugiau kaip tuziną nužudė, o dar daugiau sužalojo plaktuku. Jeigu jos sirgdavo mėnesinėmis, Kiortinas gerdavo jų išskyras.

Metas Berkas vėl linktelėjo:

- Dar Kiortanas žalojo gyvūnus, bet šitai ne taip plačiai žinoma, - pridūrė. - Kai jo įkyri idėja pasiekė savo viršūnę, Diuseldorfo parke jis nusuko galvas dviem gulbėm ir gėrė iš jų kaklų trykštantį kraują.

- Ir visa tai susiję su priežastimi, dėl kurios norėjote mane pamatyti? - paklausė Kalahenas. - Misis Korles sakė, kad reikalas svarbus.

- Taip, iš tiesų.

- Tuomet kas tai galėtų būti? Jeigu norėjote mane suintriguoti, tai, be jokios abejonės, savo pasiekėte.

Metas ramiai į jį pasižiūrėjo.

- Geras mano draugas Benas Mirsas šiandien turėjo su jumis susisiekti, bet nesusisiekė, jeigu tikėtume jūsų ekonome.

- Taip, šiandien aš nieko nemačiau nuo antros valandos dienos.

- Aš patsai jam negalėjau prisiskambinti. Jis išėjo iš ligoninės drauge su mano gydytoju Džeimsu Kodžiu - su juo man irgi nepasisekė pasikalbėti. Lygiai taip pat, kaip su Suzana Norton, Beno drauguže. Ji šiandien išėjo iš namų po pietų, pažadėjusi tėvams iki penktos sugrįžti. Jie jaudinasi.

Tai išgirdęs, Kalahenas palinko priekin. Jis šiek tiek pažinojo Bilą Nortoną, kuris sykį buvo atėjęs vienu reikalu, dėl darbininkų katalikų.

- Jūs ką nors įtariate?

- Leiskite užduoti jums vieną klausimą, - tarė Metas. - Priimkite jį labai rimtai ir prieš atsakydamas gerai apgalvokite. Ar paskutiniu metu miestelyje nepastebėjote nieko neįprasto?

Pradžioje Kalahenui pasirodė, kad šis žmogus kalba labai atsargiai, nenorėdamas jo išgąsdinti tuo, ką turįs omenyje. Dabar kunigas buvo beveik įsitikinęs. Išmėtytos kaip pakliuvo knygos žadėjo kažką skandalinga.

- Vampyrai Zalės Valdoje? - paklausė jis.

Kalahenas visuomet manė, kad tie iš sergančiųjų, kurie pakankamai daug atidavė gyvenimui - dailininkai, muzikantai, koks nors dailidė, kurio mintis užvaldęs nebaigtas statyti namas - kai kada gali išvengti gilios depresijos, po rimtos ligos ją pakeičia nepavojinga (arba nelabai) psichozė, atsiradusi, ko gero, dar prieš ligą.

Prieš kurį laiką tėvui Kalahenui teko šnekėtis su pagyvenusiu žmogumi, vardu Horis - jis buvo paguldytas į Meino medicinos centrą su progresuojančiu storosios žarnos vėžiu. Nepaisant skausmo, kuris turėjo kelti nemenkas kančias, Horis su daugybe aiškių smulkmenų pakalbėjo su Kalahenu apie ateivius iš Urano planetos, įsiskverbusius į kiekvieną amerikietiško gyvenimo reiškinį. “Šiandien vaikinas, kuris pila jums į baką benziną pas Sonę Amoko - tiesiog Džo Blou iš Folmuto, - pasakė kunigui šis aiškiaregis kalbantis skeletas. - O rytoj tai uranietis, kuris paprasčiausiai *atrodo* kaip Džo Blou, suprantat... Kadangi uraniečiai minta alfa bangomis: ham, ham, ham!” Horio manymu, jo ligos priežastis - ne vėžys, o lazerinis apšvitinimas. Uraniečiai, sunerimę, kad jam žinomos jų machinacijos, nusprendė jį pašalinti. Horis priėmė iššūkį ir pasiryžo žūti kovodamas. Kalahenas nesistengė Horio perkalbėti, palikdamas šį triūsą linkintiems gero, bet riboto proto giminaičiams. Kalahenas iš asmeninio patyrimo žinojo, kad psichozė, kaip ir geras gurkšnis “Kati Sark”, gali išeiti tik į naudą.

Todėl dabar jis tik sudėjo rankas ir ėmė laukti tęsinio.

Metas tarė:

- Tiesą sakant, tęsti sunku. Bet jeigu manote, kad dėl ligos man išsivystė silpnaprotystė, bus dar sunkiau.

Kalahenas, pritrenktas, kad dar nespėjo iki galo apmąstyti minties, o Metas ją jau išreiškė žodžiais, labai sunkiai išlaikė ramų veidą, nors jeigu pro šį ramumą ir būtų prasiskverbęs koks nors jausmas, tai būtų buvęs ne nerimas, o nuostaba.

- Anaiptol, man atrodo, kad jūs protaujate itin aiškiai, - tarė jis.

Metas atsiduso.

- Minties aiškumas nenulemia sveikos nuovokos... Šitai jūs puikiai žinote, - mokytojas pasislinko ant lovos, perskirdamas ant jos gulinčias knygas. - Jeigu egzistuoja Dievas, Jis greičiausiai baudžia mane už pilną atsargaus akademizmo gyvenimą - už atsisakymą intelektualiai domėtis bet kokia sritimi, neparemta komentarais trimis egzemplioriais. Dabar, antrąsyk per vieną dieną, esu priverstas kalbėti klaikiausius dalykus, kurių nėra kuo paremti - nė menkiausiu įrodymu. Viskas, ką galiu pasakyti gindamas savo sveiką nuovoką, yra tai, jog mano pareiškimus ne itin sunku įrodyti arba

paneigti ir kad jūs, tikiuosi, laikysite juos pakankamai rimtais bei vertais patikrinimo, kol dar ne per vėlu, - Metas nusijuokė. - *Kol dar ne per vėlu.* Kaip skamba, a? Lygiai taip ketvirtajame dešimtmetyje mėgdavo rašyti pigūs žurnaliūkščiai, tiesa?

- Gyvenime melodramų - nors samčiu kabink, - pastebėjo Kalahenas, pamanęs, kad jeigu iš tiesų taip yra, paskutiniuoju laiku jo daliai teko labai daug.

- Leiskite pakartoti klausimą: ar per praėjusį savaitgalį nepastebėjote nieko - *nieko* - keisto arba neįprasto?

- Ką nors susijusio su vampyrais, ar...

- Apskritai.

Kalahenas susimąstė.

- Uždarytas sąvartynas, - pagaliau tarė jis. - Tiesa, vartai išlaužti, taigi vis tiek į jį įvažiavau, - jis nusišypsojo. - Apskritai man patinka pačiam išsivežti šiukšles į sąvartyną. Tai taip praktiška ir kuklu, kad galima visiškai atsiduoti pačioms arogantiškiausioms fantazijoms apie varganą, bet laimingą proletariatą. Ir Dado Rodžerso ten nebebuvo.

- Ką dar?

- Na... šiandien rytą į mišias neatėjo Kroketai, o misis Kroket, kiek man žinoma, mišių nė karto nepraleido.

- Dar?

- Suprantama, vargšelė misis Glik...

Metas pakilo, pasiremdamas alkūne.

- Misis Glik? Kas jai atsitiko?

- Numirė.

- Nuo ko?

- Paulinai Dikens, regis, atrodo, kad nuo širdies smūgio, - šiek tiek abejodamas atsakė Kalahenas.

- Ar šiandien Valdoje dar kas nors numirė? - įprastomis aplinkybėmis klausimas būtų skambėjęs kvailai. Nors tokiuose mažuose miesteliuose kaip Zalės Valda, dauguma gyventojų yra pagyvenę žmonės, mirtys paprastai neseka viena paskui kitą.

- Ne, - lėtai pratarė Kalahenas. - Bet mirtingumas pastaruoju laiku padidėjo, tiesa? Maikas Rajersonas... Floidas Tibitsas... Makdugalų mažylis...

Metas pavargęs linktelėjo.

- Keistos mirtys, - pastebėjo jis. - Taip. Bet dar truputį - ir šie nutikimai gali pasitarnauti vienas kitam kaip priedanga. Dar kelios naktys, ir bijau... bijau...

- Gal liaukimės kalbėti užuolankomis, - pasiūlė Kalahenas.

- Gerai. Ar jums neatrodo, kad mirusiųjų jau pernelyg daug?

Jis ėmė nuo pradžios iki pabaigos, nieko neslėpdamas, pasakoti savo istoriją, įpindamas į ją Beno, Suzanos ir Džimio papildymus. Tuo metu, kai Metas nutilo, Beno ir Džimio nakties košmaras pasibaigė. O Suzanos Norton dar tik prasidėjo.

2

Užbaigęs pasakojimą Metas minutėlę patylėjo, paskui tarė:

- Štai taip. Ar aš beprotis?

- Jūs iš anksto nusprendėte, kad bet kuriuo atveju jus palaikys tokiu, - atsiliepė Kalahenas, - nors misterį Mirsą ir savo gydytoją, regis, įtikinote. Ne, aš nemanau, kad jūs beprotis. Galų gale, kam daugiau, jeigu ne man, užsiimti antgamtiniais reikalais? Jums leidus, pavartosiu kalambūrą: jie - mano kasdieninė duona.

- Bet...

- Geriau jums papasakosiu vieną istoriją. Negarantuoju jos tikrumo, bet asmeniškai esu įsitikinęs, jog tai *tiesa.* Kalbėsiu apie savo gerą bičiulį Reimoną Bisonė, kuris štai jau keletą metų tarnauja vienoje iš Kornvolo parapijų, vadinamajame Tinkouste. Girdėjote apie tokį?

- Taip, girdėjau.

- Prieš penkerius metus jis man parašė, kad jį pakvietė į nuošalų parapijos kampelį giedoti prie merginos, kuri tiesiog "užgeso". Rėjų bematant nustebino viena keistenybė: merginos karstas buvo pripildytas laukinių rožių. Dar absurdiškiau atrodė praverta ir pagaliuku paremta velionės burna, kuri vėliau buvo prigrūsta česnakų ir laukinių kmynų.

- Bet juk tai...

- Tradicinės priemonės, neleidžiančios prisikelti iš numirusių. Taip. Liaudies priemonės. Į Rėjaus klausimą merginos tėvas labai atsainiai atsakė, kad dukrą nužudė inkubas. Ar žinote, kas tai yra?

- Seksualinis vampyras.

- Prieš kurį laiką mergina buvo susižadėjusi su jaunuoliu, pavarde Benokas, kuris ant kaklo iš šono turėjo didelį raudoną apgamą. Prieš dvi savaites iki vestuvių jis, grįždamas iš darbo į namus, pateko po mašina ir žuvo. Po dvejų metų mergina susižiedavo su kitu. Likus savaitei iki antrųjų užsakų paskelbimo, ji gan netikėtai šias sužadėtuves nutraukė. Tėvams ir bičiuliams mergina paaiškino, kad naktį pas ją apsilankė Džonas Benokas, su kuriuo ji pasielgė nederamai. Rėjaus žodžiais, naująjį jos išrinktąjį labiau nuliūdino tai, kad nuotaka gali netekti dvasinės pusiausvyros, negu galimi demono vizitai. Kad ir kaip ten būtų, mergina ėmė nykti, pasimirė ir buvo palaidota su visomis senomis bažnytinėmis apeigomis.

Tačiau parašyti laišką Rėjų privertė kitkas. Pagrindinė priežastis - du mėnesiai po laidotuvių įvykęs nutikimas. Vaikštinėdamas ankstų rytą, prie tos merginos kapo Rėjus paslapčia pastebėjo jaunuolį - vaikiną su raudonu apgamu ant kaklo. Bet ir tuo istorija nesibaigia. Kalėdoms mano draugas buvo gavęs iš tėvų "Polaroidą" ir mėgavosi fotografuodamas Kornvolo kaimo vaizdus. Vieną kitą turiu savo namuose - jie ganėtinai neblogi. Tą rytą aparatas kabojo ant Rėjaus kaklo, taigi jis kelis sykius tą vaikiną nufotografavo. Kai mano draugas parodė tas nuotraukas kaime, reakcija buvo pritrenkianti. Viena moteris nualpo, o merginos motina puolė melstis tiesiog gatvėje. Bet kai kitą rytą Rėjus atsikėlė, jaunuolio figūros nuotraukoje nebebuvo - teliko keli vietinių kapinių vaizdai.

- Ir jūs tuo tikite?

- O taip. Įtariu, kad nedaugelis tuo nepatikėtų. Eilinis žmogus nė perpus taip netrokšta antgamtiškų apsireiškimų, kaip mėgsta vaizduoti rašytojai fantastai. Beveik visi panašiomis temomis besidomintys rašytojai kur kas blaiviau žiūri į dvasias, demonus ir pabaisas negu paprastas žmogus iš gatvės. Laverkraftas buvo ateistas, Edgaras Alenas Po - tarytum ir neišmanėlis transcendentalistas. O Hotornas pasirodė tik įprastai religingas.

- Jūs stebėtinai gerai išmanote dalyką, - tarė Metas.

Šventikas gūžtelėjo pečiais.

- Kaip ir visi berniukai domėjausi okultizmu ir ekscentriškais atvejais, - atsakė jis, - o kai suaugau, potraukis tarnauti Dievui šio susidomėjimo nenuslopino, tik dar labiau jį pagilino, - jis garsiai atsiduso. - Bet pastaruoju metu ėmiau domėtis gana sunkiais visuotinio blogio prigimties klausimais, - ir su kreiva šypsena Kalahenas pridūrė: - Kiek jis atneša žalos!

- Tuomet... gal šį tą man išaiškintumėt? Ir neprieštarautumėt, jei paprašyčiau su savimi paimti švęsto vandens bei gabalėlį ostijos?

- Dabar jūs žengiate į nelengvą teologinę sritį, - labai rimtai įspėjo Kalahenas.

- Kodėl?

- Aš nesirengiu atsisakyti - bent jau dabar, - tarė Kalahenas. - Ir turėčiau pastebėti, kad jeigu jums pasitaikytų jaunesnis dvasininkas, jis, ko gero, sutiktų beveik išsyk, pernelyg neabejodamas, - jis kandžiai nusišypsojo. - Į išorinius bažnyčios atributus jie žiūri greičiau kaip į simbolinius, neturinčius praktinės reikšmės, kaip į kažką giminingą kaukei ar gydomajai šamano lazdai. Toks jaunas dvasininkas galėtų palaikyti jus bepročiu, bet jeigu jūsų liguistai nuovokai pasidarys lengviau nuo aplinkui šlakstomo švęsto vandens - ką gi, puiku, nuostabu. Aš taip negaliu. Jeigu imčiausi šio tyrimo apsirengęs tvarkingu tvido kostiumu, po pažastimi pasikišęs vien Sibilės Lik "Jausmingojo egzorcisto" egzempliorių - viskas liktų tik tarp mūsų. Bet jeigu eisiu su Kristaus kūnu... tuomet būsiu Šventosios Katalikų Bažnyčios atstovas, pasirengęs atlikti pačius, mano akimis žiūrint, dvasingiausius

savosios žinybos ritualus. Tokiu atveju eičiau kaip Dievo pasiuntinys žemėje, - dabar Kalahenas žvelgė į Metą rimtai ir griežtai. - Galbūt esu blogas dvasininkas... tokia mintis retsykiais ateina man į galvą... šiek tiek persisotinęs, šiek tiek ciniškas, o pastaruoju laiku ėmęs išgyventi kankinančią krizę - ko? tikėjimo? asmenybės? - bet aš vis dar pakankamai tikiu už mano nugaros stovinčios bažnyčios siaubą keliančiomis, mistinėmis jėgomis ir negaliu taip lengvai priimti jūsų prašymo. Bažnyčia - ne paprasta idealų krūvelė, kaip, regis, yra įsitikinę tie jauni vaikinai. Tai daugiau nei dvasinės skautų apeigos. Bažnyčia - Jėga... o Jėgą išstumti ne taip paprasta, - žiūrėdamas į Metą, jis rūsčiai susiraukė. - Jūs suprantate? Ypatingai svarbu, kad jūs tai suprastumėt.

- Suprantu.

- Matot, viską apimanti katalikiškoji blogio koncepcija mūsų šimtmetyje pasikeitė iš esmės. Ir žinote, kas šį pasikeitimą nulėmė?

- Mano nuomone, Froidas.

- Labai gerai. Katalikų bažnyčia ėmė taikyti naują koncepciją, kuri pergalingai įžengė į dvidešimtąjį amžių: su blogiu, kuris pradedamas rašyti mažąja “b”. Su velniu, kuris pasirodė esąs ne raguota baidyklė su šerpetota uodega ir ne po sodą šliaužiojantis žaltys - nors tai yra puikus psichologinis įvaizdis. Velnias pagal Froido Evangeliją yra milžiniškas sudėtingas “id” - mūsų bendra pasąmonė.

- Suprantama, ši koncepcija sukrečia daug stipriau už raudonuodegius baubus arba velnius su tokiomis jautriomis nosimis, kad užtenka vidurių užkietėjimo kamuojamam bažnyčios tarnui kaip reikiant pirstelėti - ir jų kaip nebūta.

- Be abejo, ji sukrečia daug stipriau. Bet tokia koncepcija yra beasmenė. Negailestinga. Jos negalima paliesti. Išvaryti froidiškąjį velnią, lygiai taip pat neįmanoma, kaip derėtis su Šeiloku - neįmanoma išplėšti iš kūno gabalo mėsos, nepastebėjus nė lašelio kraujo. Katalikų bažnyčią privertė visiškai naujai nustatyti jos santykį su blogiu kai kurie šio amžiaus reiškiniai: bombonešiai virš Kambodžos, karas Airijoje ir Artimuosiuose Rytuose, policininkų žudynės ir riaušės getuose, milijardai smulkesnių blogybių, kasdien paleidžiamų laisvėn į pasaulį tarytum galybė moskitų. Dabar ji meta seną odą - gydytojo išvaizdą - idant vėl taptų socialiai aktyviu konglomeratu, turinčiu socialinę sąmonę. Į miesto diskoteką einama kur kas aktyviau negu išpažinties. Komunija groja antruoju smuiku, gi pirmuoju - judėjimas už žmogaus teises ir miestų atnaujinimą. Dar visai neseniai bažnyčia mokėsi tvirtai stovėti ant kojų šiuolaikiniame pasaulyje.

- Kuriame nėra nei raganų, nei inkubų, nei vampyrų, - įsiterpė Metas, - tik vaikų mušimas, kraujomaiša ir gamtos niokojimas.

- Taip.

Ne be slaptos minties Metas tarė:

- Ir jūs šito neapkenčiate, ar ne?
- Taip, - ramiai atsiliepė Kalahenas. - Man bjauru. Katalikų bažnyčia tokiu būdu ima skelbti, kad Viešpats nemirė, tik šiek tiek išsikraustė iš proto. Tikriausiai tai ir yra mano atsakymas? Ką reikia padaryti?
Metas paaiškino.
Kalahenas pagalvojo ir pasakė:
- Ar suprantate, kad tai prieštarauja viskam, ką neseniai išdėsčiau?
- Atvirkščiai, man regis, tai galimybė bažnyčią - *jūsų* bažnyčią - išbandyti.
Kalahenas giliai atsiduso.
- Gerai, aš sutinku. Su viena sąlyga.
- Kokia?
- Visi, kurie susirengę į šią nedidelę ekspediciją, pirmiausiai nueis parduotuvėn, kuriai vadovauja Streikeris. Mūsų atstovas misteris Mirsas su juo atvirai apie visa tai pakalbės. Kad mes visi galėtume stebėti Streikerio reakciją. Ir kad galų gale tasai galėtų nusijuokti mums į akis.
Metas susiraukė.
- Tuomet jis pasidarys budresnis.
Kalahenas pakratė galvą.
- Tikiuosi, jeigu mes trise - misteris Mirsas, daktaras Kodis ir aš - neišduosime savo pasiryžimo, kad ir kas atsitiktų, joks budrumas nepagelbės.
- Gerai, - tarė Metas. - Jeigu Benas ir Džimis Kodis nesipriešins, aš sutinku.
- Puiku, - Kalahenas atsiduso. - Ar užsigausite, jeigu prisipažinsiu: tikiuosi, kad visa tai - tik jūsų vaizduotės vaisius? Ir tasai Streikeris iš tiesų nusikvatos mums į akis, kadangi turės svarias priežastis taip padaryti.
- Nė kiek.
- Tikiuosi, kad taip. Jūs nevisiškai suprantate, kam aš ryžausi. Mane tai baugina.
- Aš irgi bijau, - tyliai pasakė Metas.

3

Bet žingsniuodamas atgal į savo Šventojo Andriejaus bažnyčią, Kalahenas nejautė jokios baimės. Jis buvo pakilios nuotaikos ir jautėsi kaip naujai atgimęs. Pirmąsyk po daugelio metų Kalahenas buvo blaivus ir netroško pasigerti. Vos grįžęs, pakėlė telefono ragelį ir surinko Evos Miler pansiono numerį.
- Alio? Misis Miler? Gal pakviestumėt misterį Mirsą?.. Nėra. Taip, suprantu... Ne, perduoti nieko nereikia. Paskambinsiu rytoj. Taip taip, sudie.

Kalahenas padėjo ragelį ir prisiartino prie lango.

Ką, Mirsas geria alų prie kokio nors šunkelio, o galgi viskas, ką papasakojo senukas mokytojas, - tiesa?

Jeigu taip... jeigu taip...

Pasilikti tarp keturių sienų buvo neįmanoma. Kalahenas išėjo į prieangį, įkvėpė šviežio drėgno spalio oro ir įsižiūrėjo į šešėliuojančią tamsą. Galbūt esmė slypi ne vien Froide. Galbūt daugelio dalykų priežastis - elektros energijos atradimas, kuri žudo šešėlius žmogaus sąmonėje daug sėkmingiau negu vampyro širdį pradūręs baslys... ir tai susiję su kur kas mažesniais nemalonumais.

Blogis nesustojo: ryškioje bedvasėje automobilių stovėjimo aikštelių žibintų, neoninių vamzdelių, šimtavačių lempučių šviesoje jį darė milijardai. Skaidrioje kintančios srovės šviesoje generolai planavo strateginius oro mūšius, ir visa tai prarado kontrolę - taip lekia žemyn nuo kalvos iš muilinės vaiko pagaminta lenktyninė mašinėlė be stabdžių: *"Aš vykdžiau man duotą įsakymą"*. Taip, tikra tiesa, tikresnės nebūna. Mes visi - kareiviai, vykdantys savuosius rašytinius įsakymus - štai ir viskas. Bet iš kur galų gale ateina įsakymai? *Nuveskite mane pas savo vadovą.* Bet kur yra jo kontora? *"Aš paprasčiausiai vykdžiau įsakymus. Mane pasirinko."* Bet kas pasirinko pasirinkėjus?

Virš galvos kažkas supliaukšėjo, ir Kalahenas, pabaidytas iš savo painių apmąstymų, pažvelgė aukštyn. Paukštis? Šikšnosparnis? Jau nuskrido. Nesvarbu.

Jis įsiklausė į miestelio tylą ir išgirdo tik aukštą telefono laidų gaudimą.

Naktį, kai į jūsų laukus ateina kudzu, jūs miegate kaip užmušti.

Kas taip parašė? Dikėjus?

Nė garso. Vienintelė šviesa - fluorescencinis žibintas priešais bažnyčią (kur taip ir nesušoko Fredas Asteras) bei silpnas geltono įspėjančio žiburėlio mirksėjimas Broko gatvės ir Džointnerio aveniu sankryžoje. Net vaiko verksmas netrikdė tylos.

Naktį, kai į jūsų laukus ateina kudzu, jūs miegate kaip...

Džiūgavimas - nesveikas išdidumo aidas - pranyko. Į pačią širdį kumščiu smogė siaubas. Kalahenas šiurpo ne dėl gyvenimo, ne dėl garbės, ne dėl to, kad ekonomė gali sužinoti, jog jis girtuokliauja. Toks siaubas nesisapnavo jam net kankinančiomis paauglystės dienomis.

Kalahenas mirtinai persigando dėl savo sielos nemirtingumo.

Trečia dalis

APLEISTA GYVENVIETĖ

Girdėjau balsą: begaliniame sapne
man nuobodu, mažyte, - ateiki pas mane

Senas rokenrolas

Vien kruvinai raudonus langus
Keleivis regi nuo kalvos;
Vaiduokliai, milžinai nerangūs,
Ten švaistos ir be paliovos
Prie durų kiaurymę nejaukią,
Lyg negandų naujų kviesliai,
Be šypsnio niauriai plaukia, plaukia,
Kvatodami dusliai.

Edgaras Alenas Po.
"Vaiduoklių pilis"*

Sakau jums: dabar visas miestas tuščias.

Bobas Dilanas

---

* Vertė A. Churginas, 1978.

Keturioliktas skyrius

VALDA (IV)

1

Iš "Senojo fermerio kalendoriaus":

Sekmadienis, 1975 m. spalio 5 d. Saulė leidžiasi 19:02. Pirmadienį, 1975 m. spalio 6 d. teka 6:49. Šiame Žemės apsisukime, trylika dienų po rudens lygiadienio, tamsus paros metas Jeruzalės Valdoje trunka vienuolika valandų keturiasdešimt septynias minutes. Jaunas mėnulis. Kasdieninis "Senojo fermerio" eilėraštukas šįsyk skelbė: "Dienelės trumpyn - derlius artyn".

Iš Portlendo meteorologijos centro pranešimo:

Aukščiausia oro temperatūra tamsiu paros metu buvo užregistruota 19:05 - 17 laipsnių. Žemiausia, aštuoni laipsniai, pažymėta 4:06 ryte. Besikeičiantis debesuotumas, be kritulių. Šiaurės vakarų vėjas, nuo penkių iki dešimties mylių per valandą.

Iš Kamberlendo apygardos policijos registracijos knygos:

Nieko.

2

Spalio šeštosios rytą niekas nepaskelbė Jeruzalės Valdos mirusia - niekas apie tai nežinojo. Miestelis, kaip ir išvakarėse pasirodę kūnai, buvo labai panašus į gyvą.

Ruta Kroket, kuri visą savaitgalį praleido lovoje liguista ir išblyškusi, pirmadienio rytą pradingo. Dingimas nebuvo užregistruotas. Rutos motina gulėjo rūsyje šalia lentynų su namuose konservuotais stiklainiais, įsisukusi į brezento skiautę, o Laris Kroketas, pabudęs išties vėlai, paprasčiausiai pamanė, kad dukra išėjo mokyklon. Patsai jis nusprendė į kontorą neiti. Jautė silpnumą, išsekimą ir galvos svaigulį. Gal gripas? Buvo sunku žiūrėti į šviesą. Laris pakilo ir užtraukė užuolaidas, suvaitojęs iš skausmo, kai saulės šviesa paglostė ranką. Lango stiklas su defektu - ne juokai. Taip saulėtą dieną, grįžęs namo, gali pamatyti, kad tavo būstą sparčiai ryja liepsna, o tie diegai iš draudimo agentūros prie Vidaus reikalų ministerijos palaikys tai sąmoningu padegimu ir nesumokės nė cento. Bet kai Laris pasijuto geriau, jau buvo gana vėlu. Į mintį apie puodelį kavos pilvas atsiliepė pykinimo priepuoliu. Laris tarsi pro miglą negalėjo suprasti, kur dingo žmona, bet neilgai trukus ši mintis jį paliko. Kroketas grįžo lovon, čiupinėdamas po smakru (tikriausiai neatsargiai nusiskuto), užsitraukė iki ausų antklodę ir vėl užmigo.

Lario dukra tuo laiku miegojo balkšvame išmesto šaldytuvo šešėlyje, netoliese Dado Rodžerso - naktiniame savo naujosios būties pasaulyje, šalia krūvomis suversto šlamšto, kuproto šiukšlininko draugiją laikydama visiškai malonia.

Loreta Starčer, miestelio bibliotekininkė, irgi pradingo, nors dėl jos atsiskyrėliško senmergės gyvenimo būdo to pastebėti nebuvo kam. Dabar ji įsikūrė dumsiame priplėkusiame Jeruzalės Valdos viešosios bibliotekos trečiajame aukšte. Trečiasis aukštas visuomet buvo užrakintas (vienintelį raktą ant grandinėlės po kaklu nenusiimdama nešiojosi pati Loreta). Išimtys buvo daromos tik tada, kai kokiam nors ypatingam prašytojui pavykdavo įtikinti bibliotekininkę, jog jis - pakankamai ryžtingas, inteligentiškas ir *dorovingas*, kad galėtų būti apdovanotas ypatingu palankumu.

Dabar ten tūnojo ji pati - visai kitokio pobūdžio pirmasis leidimas, tokia pat naujutėlė, kaip pasirodymo pasaulyje momentu. Jos įrišimas, kaip sakoma, dar nesuskeldėjo.

Virdžilo Ratbano dingimas irgi buvo nepastebėtas. Pabudęs devintą valandą jų lūšnelėje, Franklinas Bodinas miglotai suvokė, kad Virdžilo gultas tuščias, bet dėl to nė kiek nesusirūpino ir ėmė keltis iš lovos, ketindamas pasižiūrėti, ar neliko šiek tiek alaus. Ir parvirto atbulas - sukosi galva, nelaikė kojos.

"Viešpatie, - pamanė, vėl panirdamas į miegą. - *Kas gi vakar mums atsitiko?"*

O po lūšna, vėsumoj, ant per dvidešimtį metų kritusių rudens lapų, apsuptas aprūdijusių alaus skardinių galaktikos, patenkančių čia per plyšius grindyse, laukdamas nakties, gulėjo Virdžilas. Ko gero, pilkame jo smegenų molyje kirbėjo vaizdiniai skysčio, labiau deginančio nei pats puikiausias škotiškasis ir malšinančio troškulį stipriau už geriausią vyną.

Eva Miler griebėsi gaminti pusryčius Landūnui Kreigui, bet greitai jį pamiršo. Buvo labai užimta - reikėjo reguliuoti nuomininkų eilę prie viryklės. Gyventojai rijo pusryčius ir klupdami skubėjo pažvelgti eilinei darbo savaitei į akis. Paskui Evą pasiglemžė namų tvarkymas ir lėkščių plovimas už Groverį Verilą, tebūnie jis prakeiktas, ir už niekam tikusį Mikį Silvesterį - abu atkakliai ignoravo virš kriauklės prilipdytą skelbimą "Prašome susiplauti savo indus", kuris ten kabojo ne pirmi metai.

Tačiau kai dieną vėl įsivyravo tyla, o pašėlęs pusryčių gaminimo liūnas susiliejo su lygia įprastų namų ruošos rūpesčių tėkme, Eva vėl prisiminė Landūną. Pirmadieniais Reilroudo gatvėje surinkdavo šiukšles, ir Landūnas visuomet išnešdavo didelius žalius paketus su šlamštu prie šaligatvio krašto - Rojalui Snou, kuris surinkdavo juos į savo pusiau suirusį sunkvežimį. Šiandien žali paketai vis dar tebestovėjo ant užpakalinio priebučio laiptelių.

Eva prisiartino prie Landūno kambario durų ir lengvai pasibeldė.

- Edai?

Atsakymo nesulaukė. Kitą dieną, nusprendusi, kad Landūnas nusigėrė, ji būtų paprasčiausiai suspaudusi lūpas kiek tvirčiau nei įprasta ir išnešusi paketus pati. Bet šįryt Evos sieloje sukirbėjo nerimo kirminas, todėl pasukusi durų rankeną įkišo galvą į kambarį.

- Edai? - negarsiai pašaukė.

Kambarys buvo tuščias. Pasiduodamos lengvo vėjelio valiai, užuolaidėlės tai išsprūsdavo, tai grįždavo atgalios. Eva ėmė kloti sujauktą lovą - rankos mechaniškai darė savo darbą. Kai Eva suko prie kitos pusės, po dešine koja kažkas sugirgždėjo. Pasižiūrėjusi žemyn, ant grindų pamatė į smulkias šukeles sukultą Landūno veidrodėlį raginiais rėmeliais. Suraukdama antakius, jį pakėlė, pavartė rankose. Kažkada šis veidrodėlis priklausė Landūno motinai, ir sykį Kreigas atsisakė parduoti jį antikvarui, kuris siūlė už veidrodėlį dešimtį dolerių - o juk tai buvo po to, kai Landūnas pradėjo gerti.

Eva atsinešė iš spintos koridoriuje šluotelę ir sušlavė šukes - jos judesiai buvo lėti ir mąslūs. Ji žinojo, kad vakar vakare Landūnas nuėjo miegoti blaivus ir nusipirkti alaus dešimtą valandą vakaro neturėjo kur - nebent pakeleivinga mašina būtų nuvažiavęs pas Delą arba į Kamberlendą.

Sudaužyto veidrodėlio šukes supylė į Landūno šiukšlių kibirą - žvilgtelėjusi į jį pamatė daugybę savo atvaizdų. Dirstelėjusi į kibirą, jokio tuščio butelio neaptiko. Kad ir kaip ten būtų, prisigerti paslapčia - ne Edo Kreigo stilius.

Tiek to. Parsiras.

Ir vis dėlto besileisdama laiptais, Eva tebejuto nerimą. Neprisipažindama pati sau, ji suprato, kad jos jausmai Landūnui kiek gilesni negu draugiški santykiai.

- Mem?

Suvirpėjusi Eva atitrūko nuo savo minčių ir įsistebeilijo į virtuvėje stovintį nepažįstamąjį. Pasirodė, jog tai nedidelis berniukas, apsirengęs tvarkingomis velvetinėmis kelnėmis ir švariais mėlynais sportiniais marškinėliais. *"Galima pamanyti, jis nuvirto nuo dviračio"*. Kažkur Eva jį buvo mačiusi, bet tiksliai pasakyti, kas jis toks, negalėjo. Greičiausiai iš kokios nors naujos Džointnerio aveniu šeimos.

- Ar čia gyvena misteris Benas Mirsas?

Eva jau ketino klausti, kodėl berniukas ne mokykloje, bet nepaklausė. Vaiko veidas buvo labai rimtas, netgi rūškanas. Po akimis - mėlyni ratilai.

- Jis miega.

- Galima palaukti?..

Iš Morio Grino laidotuvių biuro Homeras Makaslinas patraukė tiesiai į Broko gatvę, pas Nortonus. Juos pasiekė vienuoliktą. Misis Norton verkė, o Bilas Nortonas, nors atrodė ir ramus, vis dėlto be perstojo rūkė, jo veidas buvo iškamuotas.

Makaslinas sutiko išsiuntinėti merginos išvaizdos aprašymą. Taip, vos tik ką nors išgirdęs, bematant paskambins. Taip, jis patikrins apskrities

ligonines, tai įeina į nustatytą tvarką (kaip ir morgai). Širdyje Makaslinas manė, kad Suzana galėjo pabėgti po kivirčo - motina prisipažino, kad jos susipyko ir kad mergina minėjo ketinanti persikraustyti.

Bet jis vis tiek apsuko kelis nuošalesnius keliukus, įdėmiai pasukęs ausį į traškančią nuo elektros iškrovų raciją, pakabintą po prietaisų skydeliu. Keletą minučių po vidurnakčio, kai Makaslinas važiavo Brukso keliu miestelio link, prožektorius, kuriuo jis naršė kelkraštį, apšvietė metalo blykstelėjimą - pamiškėje stovintį automobilį. Šerifas sustojo, pavažiavo atbulas ir išlipo. Tolėliau, ant seno apleisto miško kelelio stovėjo kažkokia mašina “Ševroletas-Vega”, šviesiai ruda, dviejų metų senumo. Makaslinas išsitraukė iš užpakalinės kišenės bloknotą, pervertė iki tuščio puslapio už Beno ir Džimio apklausos ir nukreipė prožektoriaus spindulį į registracijos numerį, kurį jam pasakė misis Norton. Taip, mašina merginos. Situacija darėsi kiek rimtesnė. Šerifas uždėjo ant kapoto ranką. Šaltas. Automobilis čia stovi jau kuris laikas.

- Šerife?

Lengvas nerūpestingas balsas, primenantis varpelių tilindžiavimą. Kodėl gi Makaslino delnas slystelėjo prie pistoleto rankenos?

Jis atsisuko ir pamatė Nortonų merginą, kuri atrodė neįtikėtinai graži. Suzana artėjo prie jo ranka rankon su nepažįstamu jaunuoliu; šio tamsūs plaukai buvo nemadingai sušukuoti aukštyn. Makaslinas pašvietė jam į veidą prožektoriumi, ir susidarė keisčiausias įspūdis: spindulys, neapšviesdamas veido, skrodžia kiaurai. O šios porelės kojos minkštoje, purioje žemėje nepaliko pėdsakų. Pajutęs išgąstį ir įspėjamąjį impulsą nervų galūnėse, šerifas tvirčiau sugniaužė pistoletą... o paskui atpalaidavo pirštus. Jis užgesino prožektorių ir laukė, nieko nedarydamas.

- Šerife, - pakartojo Suzana. Šį kartą jos balsas nuskambėjo žemesniu, glamonėjančiu tonu.

- Kaip gerai, kad jūs atėjote, - prabilo ir nepažįstamasis.

Jiedu pripuolė prie Makaslino.

Dabar patrulinė šerifo mašina stovėjo toli už miesto, provėžomis išrausto, gervuogynais apaugusio Dyp Kat kelio gale. Per tankų kadagių bei paparčių sąžalyną neprasimušė nė vienas chromo žybtelėjimas. Patsai Makaslinas susirangė bagažinėje. Karts nuo karto pasikartojantys iškvietimai per raciją liko be atsako.

Vėliau, paryčiais, Suzana trumpai apsilankė pas motiną, bet didesnės žalos nepadarė - buvo patenkinta kaip dėlė, kuri gerai pasisotino ant lėtai judančio plaukiko. Bet ją pakvietė į namus, taigi dabar galėjo įeiti ir išeiti, kada panorėjus. Naktis atneš naują alkį... kaip ir kiekviena naktis.

Šio pirmadienio rytą Čarlsas Grifenas pažadino žmoną prasidedant šeštai valandai. Įsitempusiame veide pyktis įrėžė sardoniškas raukšles. Girdėjosi storas nemelžtų karvių mūkimas - pienas sprogdino tešmenis. Nakties įvykį Grifenas įvertino trimis žodžiais.

- Prakeikti vaikigaliai pabėgo.

Bet jie nepabėgo. Denis Glikas, susiradęs Džeką Grifeną, jį užpuolė, o pastarasis patraukė į savo brolio Helo kambarį, ir galų gale visam laikui nutraukė jo vargus dėl mokyklos, knygų ir nenuolaidžių tėvų. Dabar broliai vienas prie kito tysojo ant aukštutinės šieno šalinės, pačiame didelės kupetos viduryje - plaukai prisivėlė pelų, o tamsiuose sausuose šnervių tuneliukuose šokinėjo saldžios žiedadulkių dulkelės. Kartkartėmis per berniukų veidus prabėgdavo atsitiktinė pelė.

Štai ant žemės pasklido šviesa, ir visos blogio išperos sumigo. Rudens diena žadėjo būti puiki, ryški, gaivinanti, kupina saulės švytėjimo. Miestelis (nežinodamas, kad yra žuvęs) beveik visas patraukė į darbą, nė neįtardamas apie naktinį triūsą. Jeigu tikėtume "Senuoju fermeriu", pirmadienį saulė turėjo nusileisti lygiai septintą vakaro.

Dienos trumpėjo, vis labiau artėjo Visų Šventųjų diena, o po jos - žiema.

3

Kai be penkiolikos minučių devintą Benas nusileido žemyn, Eva Miler prie kriauklės tarė:

- Jūsų laukia priebutyje.

Jis linktelėjo ir su šlepetėmis išėjo pro užpakalinį išėjimą, tikėdamasis pamatyti arba Suzaną, arba šerifą Makasliną. Bet lankytojas pasirodė esąs mažas paprastas berniukas. Jis sėdėjo ant viršutinio priebučio laiptelio ir žvelgė į miestelį, kuris lėtai budo - kaip ir kiekvieno pirmadienio rytą.

- Sveikas, - pašaukė Benas, ir berniukas staigiai atsisuko.

Vienas į kitą jiedu žiūrėjo neilgai, bet Benui pasirodė, kad šitas akimirksnis keistu būdu ištįso, ir jaunąjį vyriškį užplūdo nerealaus vyksmo pojūtis. Išoriškai berniukas priminė Benui jį patį, bet svarbiausias dalykas buvo ne vien šis panašumas. Atrodė, Beno pečius užgulė kažkokia našta, tarytum jis nesuprantamu būdu būtų pajutęs: jų gyvenimai susikryžiavo ne dėl paprasto atsitiktinumo. Ūmai Benas prisiminė tą dieną, kai parke sutiko Suzaną, ir pirmąjį jų susipažinimo pokalbį, kuris atrodė keistai sunkus ir kupinas užuominų apie būsimuosius įvykius. Ko gero, kažką panašaus jautė ir berniukas - jo akys šiek tiek išsiplėtė, o ranka susirado priebučio turėklą, tarytum norėdama įgyti atramą.

- Jūs - misteris Mirsas, - berniukas nė neklausė.

- Taip. Bijau, kad esi pranašesnis už mane.

- Vadinuosi Marku Pitriu, - tarė berniukas. - Turiu jums blogų naujienų.

"Kad mane skradžiai, bet taip ir yra", - pamanė Benas ir pasistengė susikaupti mintyse prieš jo laukiančią nežinomybę, bet išgirdęs vis tiek nustebo ir buvo sukrėstas iki sielos gelmių.

- Suzana Norton - viena iš *tų*, - pareiškė berniukas. - Barlou sučiupo ją savo name. Bet aš užmušiau Streikerį. Bent jau man taip atrodo.

Benas pamėgino kažką sakyti, bet nesugebėjo. Užspaudė gerklę.

Berniukas linktelėjo, be pastangų perimdamas iniciatyvą.

- Galbūt galima pavažiuoti jūsų mašina ir pasišnekėti? Nenoriu, kad kas nors mane čia pastebėtų. Pirma, aš praleidinėju pamokas, o antra, jau ir taip susibariau su gimdytojais.

Benas kažką atsakė - jis ir pats nežinojo, ką. Kai įvyko avarija, ir Miranda žuvo, o jis pakilo nuo grindinio sukrėstas, bet nesusižalojęs (neskaitant nedidelio įbrėžimo išorinėje kairiosios plaštakos pusėje; nedera jo pamiršti - Purpurine Širdimi apdovanodavo ir už menkesnius sužeidimus), gatvės šviestuvo ir furgono žibintų šviesoje, mesdamas dvigubą šešėlį, prie jo prisiartino sunkvežimio vairuotojas - stambus plinkantis vyriškis. Iš baltų marškinių kišenėlės kyšojo parkeris, ant kurio galima buvo perskaityti “Franko transagen”, o likusioji dalis slypėjo kišenėje, bet Benas įžvalgiai atspėjo, kad kitos raidės buvo “tūra” (elementaru, mano mielas Vatsonai, elementaru). Sunkvežimio vairuotojas kažką Benui pasakė (jis jau pamiršo, ką), o paskui atsargiai paėmė už rankos, stengdamasis nuvesti šalin. Benas išvydo, kad prie didelių užpakalinių furgono ratų guli Mirandos batelis be kulniuko, krestelėjo vairuotojo ranką ir pasuko jo linkui, o vairuotojas žengė du žingsnius jam įkandin ir tarė: *“Tavo vietoje aš to nedaryčiau, vaikine”.* Benas pakėlė į jį akis, bet nepajėgė kalbėti - juk šiaip susižalojęs nebuvo, tik per kairiąją plaštaką driekėsi nedidelis įbrėžimas. Jis norėjo įkalbėti vairuotojui, kad prieš penkias minutes nieko neatsitiko, norėjo paaiškinti, kad kažkokiame paraleliniame pasaulyje jiedu su Miranda, neprivažiavę iki šios vietos per vieną namą, ties kampu pasuko kairėn ir nuvažiavo į kažkokią visiškai kitokią ateitį. Pradėjo rinktis minia - žmonės ėjo iš vyno parduotuvės viename kampe ir nedidelio pieno baro kitame. Tuomet Benas ir pajuto tą įspūdį, kurį išgyveno dabar: tą sudėtingą ir baisų sąmonės santykį su fiziologinėmis sistemomis, nuo kurio prasideda pripažinimas ir suvokimas fakto, labai panašaus į išprievartavimą. Pilvas tarytum grimzta bedugnėn. Medėja lūpos. Gomurys apsitraukia plona putų plėvele. Ausyse spengia. Atrodo, kad genitalijų oda susitraukia ir pašiurpsta. Išgyveni tokį sąmonės posūkį, tarsi ji gręžtų veidą nuo nepakeliamai ryškios šviesos. Benas nusikratė vairuotojo-geranorio rankų ir priėjo prie batelio. Pakėlė jį. Pasukinėjo. Įkišo vidun ranką - įklotas dar saugojo Mirandos pėdos šilumą. Su bateliu rankose Benas žengė dar pora žingsnių priekin ir pamatė, kad iš po priekinių sunkvežimio ratų kyšo žmonos kojos, glaudžiai aptemptos geltonais džinsais - namuose Miranda juos užsitempdavo taip nerūpestingai juokdamasi... Buvo neįmanoma patikėti, kad tokias kelnes užsitraukusi mergina - nebegyva, bet Benas jau suvokė esamą padėtį - pilvu, lūpomis, kiaušinėliais. Jis garsiai suvaitojo, ir tuo momentu kažkoks reporteris nufotografavo jį Meiblės dievinamam laikraštėliui: viena koja apauta, kita be batelio, žmonės spokso į basą Mirandos pėdą taip, tarytum gyvenime nebūtų nieko panašaus matę. Benas atsitraukė per kelis žingsnius, susilenkė ir...

- Tuoj imsiu vemti.
- Nieko baisaus.

Benas nusverdėjo už savo "Sitroeno" ir persilenkė perpus, laikydamasis už durelių rankenos. Jis prisimerkė, jausdamas, kaip užplūsta tamsos banga. Tamsoje šmėstelėjo Suzanos veidas, besišypsantis Benui, nuostabios gilios akys... Jis vėl pakėlė vokus. Jam šovė į galvą, kad vaikinukas galbūt meluoja arba ką nors supainiojo, arba visai kuoktelėjo. Ir vis dėlto ši mintis Benui vilties nesuteikė. Berniukas tokio įspūdžio nekėlė. Benas grįžtelėjo ir pažvelgė vaikinukui į veidą, bet jame perskaitė vien nerimą - nieko daugiau.

- Lipk, - paragino Benas.

Berniukas įsėdo mašinon, ir jiedu išvažiavo iš aikštelės. Eva Miler, suraukusi kaktą, pro virtuvės langą stebėjo, kaip jie pajuda iš vietos. Vyko kažkas bjauraus. Šis pojūtis ją pripildė panašiai, kaip vyro mirties dieną buvo pripildžiusi miglota nerami baimė. Pakilo ir surinko Loretos Starčer numerį. Telefonas skambėjo, skambėjo, bet niekas nepriėjo, ir Eva padėjo ragelį. Kur galėjo būti Loreta? Tikrai ne bibliotekoje. Pirmadieniais biblioteka uždaryta.

Eva sėdėjo, mąsliai ir liūdnai stebeilydama į telefoną, ir negalėjo atsikratyti pojūčio, kad netrukus atsitiks kažkas siaubinga - gali būti, jog toks pat košmaras, kaip penkiasdešimt pirmųjų metų gaisras.

Pagaliau ji vėl pakėlė ragelį ir paskambino Meiblei Verts, kuri plyšte plyšo nuo paskutiniųjų miestelio apkalbų ir visuomet buvo pasirengusi išgirsti dar ką nors. Tokio savaitgalio miestelis neregėjo jau daugelį metų.

4

Benas važiavo, kur akys mato, o Markas tuo metu dėstė savąją istoriją. Pasakojo jis gerai, pradėdamas ana naktimi, kai už jo lango pasirodė Denis Glikas, ir baigdamas šiandien ryte apsireiškusia vizituotoja.

- Tu įsitikinęs, kad tai buvo Suzana? - paklausė Benas.

Markas Pitris linktelėjo.

Benas "išėmė" staigų U raidės pavidalo posūkį ir padidinęs greitį nulėkė Džointnerio aveniu atgal.

- Kur mes važiuojame? Į...
- Ne. Kol kas ne.

5

- Palauk. Sustokim.

Benas pristabdė, ir jiedu išlipo iš mašinos. Ką tik jiedu lėtai važiavo į centrą išilgai Marstenhilo papėdės Brukso keliu - tuo pačiu keliu, kuriame Makaslinas pastebėjo Suzanos "Vegą". Ir abu pastebėjo saulėje blykstelėjusį

metalą. Tylėdami patraukė apleistu keliūkščiu. Tarp gilių dulkinų vėžių, kuriuos paliko ratai, augo aukšta žolė. Kažkur čirškė paukštis.

Netrukus užtiko mašiną.

Benas sulėtino žingsnį, paskui sustojo. Jį vėl ėmė pykinti. Rankos pasruvo šaltu prakaitu.

- Eik, pažiūrėk, - tarė jis.

Markas prisiartino prie automobilio ir pasilenkė prie langelio iš vairuotjo pusės.

- Rakteliai čia, - šūktelėjo.

Benas nužingsniavo mašinos link. Beeinant už kažko užkliuvo koja. Jis dirstelėjo po kojomis ir pamatė dulkėse gulintį 38 kalibro pistoletą, pakėlė jį ir pavartė rankose. Šis labai priminė policininkų ginklą.

- Kieno pistoletas? - paklausė Markas, kuris artėjo prie jo, laikydamas rankoje Suzanos mašinos raktelius.

- Nežinau, - Benas dėl viso pikto patikrino saugiklį, paskui įsikišo ginklą kišenėn.

Markas ištiesė raktelius, Benas juos paėmė ir nuėjo prie “Vegos”, jausdamasis taip, tarytum viskas būtų vykę sapne. Rankos virpėjo, įkišti reikiamą raktelį į bagažinės spynelę pasisekė tik iš antrojo karto. Pasukęs ir prisivertęs apie nieką negalvoti, pakėlė dangtį.

Abu drauge žvilgtelėjo vidun. Atsarginis ratas, domkratas - ir viskas. Benas triukšmingai iškvėpė.

- Dabar? - paklausė Markas.

Benas atsakė ne išsyk. Tik pajutęs, kad sugebės valdyti balsą, tarė:

- Dabar važiuosime pas vieną mano draugą, vardu Metas Berkas. Jis ligoninėje. Užsiima vampyrų tyrinėjimais.

Atkaklumas iš berniuko akių nesitraukė.

- Jūs manimi tikite?

- Taip, - atsakė Benas. Balsu ištartas žodis tarytum įgavo svorį ir patvirtinimą. Susigrąžinti jį atgalios tapo neįmanoma.

- Misteris Berkas iš vidurinės mokyklos, taip? O jis žino?

- Taip. Ir jo gydytojas - taip pat.

- Daktaras Kodis?

- Taip.

Šnekėdami nenuleido akių nuo mašinos, tarsi ši būtų kokios prarastos tamsios rasės relikvija, kurią jiedu surado šiame saulėtame miške į vakarus nuo miesto. Bagažinė žiojėjo kaip nasrai, ir kai Benas ją triukšmingai užtrenkė, lygus duslus spynelės čekštelėjimas aidu atsiliepė jaunojo vyriškio sieloje.

- Pasikalbėję su jais, - toliau šnekėjo Benas, - nuvyksime į Marsteno namą ir išsiaiškinsime su tuo kalės vaiku, kuris tai padarė.

Markas nejudėdamas žvelgė į jį.

- Tai gali pasirodyti daug sunkiau, negu jūs manote. Ji irgi ten bus. Dabar jinai *jo*.

- Jis pasigailės, kad apskritai atsibeldė į Zalės Valdą, - tyliai pratarė Benas. - Eime.

6

Į ligoninę atvažiavo pusę dešimtos. Palatoje pas Metą rado Džimį Kodį. Jis be šypsenos dėbtelėjo į Beną, paskui įsmeigė smalsumo kupiną žvilgsnį į Marką Pitrį.

- Benai, turiu tau ne kokią žinią. Pradingo Suzana Norton.

- Ji pavirto vampyru, - neišraiškingai pareiškė Benas, ir lovoje gulintis Metas sudejavo.

- Tu įsitikinęs? - staigiai paklausė Džimis.

Dūręs pirštu Marko Pitrio pusėn, Benas pristatė berniuką.

- Šeštadieno vakarą pas Marką trumpam apsilankė Denis Glikas. Markas gali papasakoti ir visa kita.

Markas papasakojo - nuo pradžios iki galo, lygiai tą patį, ką anksčiau buvo išdėstęs Benui. Kai berniukas užbaigė, pirmasis prabilo Metas.

- Benai, trūksta žodžių pasakyti, kaip aš apgailestauju.

- Jeigu reikia, galiu šio to duoti, - tarė Džimis.

- Džimi, aš žinau, kokių vaistų man reikia. Noriu susitikti šitą Barlou. Šiandien. Tuojau pat. Kol nesutemo.

- Gerai, - atsakė Džimis. - Aš jau atšaukiau visus savo iškvietimus. Ir dar paskambinau apskrities šerifui. Makaslinas taip pat pradingo.

- Štai, matyt, koks reikalas, - atsiduso Benas, išsitraukė iš kišenės pistoletą ir numetė ant stalelio prie Meto lovos. Pistoletas ligoninės palatoje atrodė keistai ir neįprastai.

- Kur jį gavote? - paimdamas į rankas, susidomėjo Džimis.

- Ant kelio, netoliese Suzanos automobilio.

- Tuomet galima numanyti. Palikęs mus, Makaslinas po kurio laiko nuvažiavo į Nortonų namus. Gavęs duomenų apie Suzaną, įskaitant automobilio numerį, išvažiavo apžiūrėti kai kuriuos atokesnius keliūkščius - tiesiog dėl viso pikto. Ir...

Palatoje įsiviešpatavo nejauki tyla. Niekas neturėjo noro ją užpildyti.

- Pas Formeną vis dar uždaryta, - pagaliau prabilo Džimis. - O tie seniai, kurie trainiojasi pas Kroseną, vienu balsu skundėsi dėl sąvartyno. Jau savaitę niekas nematė Dado Rodžerso.

Jie niūriai susižvalgė.

- Vakar vakare kalbėjausi su tėvu Kalahenu, - pasakė Metas. - Jis sutiko bendradarbiauti su sąlyga, kad jūs abudu - dabar, suprantama, dar ir Markas, - pradžioje užeitumėte į naująją parduotuvę ir pasiaiškintumėte su Streikeriu.

- Nemanau, kad šiandien jis su kuo nors imtų šnekučiuotis, - ramiai pastebėjo Markas.

- Ką radote apie *juos?* - Džimis paklausė Metą. - Gal ką nors naudinga?

- Na, kai kuriuos gabalėlius, regis, sudėjau į visumą. Streikeris greičiausiai yra žmogus, tarnaujantis tam bjaurybei kaip sarginis šuo ir asmens sargybinis. Kažin kas panašaus į mirtingą bičiulį. Jis turėjo pasirodyti mieste dar gerokai prieš Barlou. Reikėjo atlikti kai kurias apeigas ir įsiteikti Tamsos Tėvui. Matot, net Barlou turi savo Šeimininką, - Metas niūriai dėbtelėjo į juos. - Aš linkęs manyti, kad niekas niekuomet nesuras Ralfo Gliko pėdsakų. Greičiausiai jis ir tapo Barlou leidimu. Streikeris pačiupo Ralfą ir paaukojo.

- Niekšas, - sausai tarė Džimis.

- O Denis Glikas? - paklausė Benas.

- Iš pradžių Streikeris nuleido jam kraują, - atsakė Metas. - Šeimininko dovana: pirmasis kraujas - ištikimam tarnui. Paskui Barlou visko ėmėsi pats. Bet Streikeris padarė savo Šeimininkui ir kitokią paslaugą, dar prieš pasirodant Barlou. Ar kuris nors iš jūsų žino, kokią?

Akimirkai visi nutilo, o paskui Markas visiškai aiškiai pasakė:

- Šuo, kurį tasai žmogus rado ant kapinių vartų?

- Ką? - nesuprato Džimis. - Kodėl? Kam gi jam šitai?

- Baltos akys, - atsakė Markas, paskui klausiamai pažvelgė į Metą, kursai šiek tiek nustebęs linkčiojo galva.

- Visą praėjusią naktį aš lesiojau nosimi prie šių knygų, nežinodamas, kad tarp mūsų yra mokslininkas specialistas. - Berniukas plykstelėjo tirštu raudoniu. - Markas visiškai teisus. Liaudies legendos apie antgamtiškus nutikimus visąlaik primena, kad vienas iš būdų išgąsdinti ir atsikratyti vampyru - juodam šuniui aplink akis nupiešti baltas "angelo akis". Vino Dokas buvo visas juodas, išskyrus dvi baltas dėmes, kurias Vinas vadino "žibintais" - jos švietė tiesiai po šuns akimis. Naktimis Vinas paleisdavo šunį pasilakstyti. Streikeris tikriausiai Doką pastebėjo, užmušė, o paskui pakabino ant kapinių vartų.

- O kaip dėl šito Barlou? - pasidomėjo Džimis. - Kaip jis atsirado mieste?

Metas gūžtelėjo pečiais.

- Sunku pasakyti. Manau, kad remiantis legendomis Barlou senas... labai senas. Ko gero, jis jau keitė vardą - tuziną kartų, tūkstantį kartų. Vienu ar kitu laiku šitas Barlou pasirodydavo esąs kilęs vos ne iš visų pasaulio šalių, bet aš įtariu, kad jis iš Rumunijos arba Vengrijos. Bet nesvarbu, kaip jis pasirodė miestelyje. Tiesa, nenustebčiau sužinojęs, jog prie šito savo ranką yra pridėjęs Laris Kroketas. Svarbiausia, kad jis čia. Toliau. Štai ką jūs turite padaryti: pasiimkite su savimi mietą. Ir ginklą - tokiam atvejui, jeigu Streikeris dar gyvas. Šiam tikslui tiks šerifo Makaslino pistoletas. Baslys turi kiaurai perverti širdį, antraip vampyras sugebės vėl pakilti. Tu, Džimi, galėsi patikrinti, ar taip yra iš tiesų. Pervėręs jį kuolu, jūs privalote nukirsti Barlou galvą, prigrūsti į burną česnakų ir karste pasukti ją veidu žemyn. Visuose meniniuose kūriniuose apie vampyrus - ir Holivudo, ir kituose - mietu pervertas vampyras beveik akimirksniu miršta, pavirsdamas į dulkes. Rea-

liame gyvenime gali susiklostyti kitaip. Tuomet jums reikia pridėti į karstą papildomo svorio ir įmesti jį į tekantį vandenį. Aš siūlyčiau Karališkąją upę. Klausimų yra?

Klausimų nebuvo.

- Gerai. Kiekvienas su savimi privalote turėti flakonėlį su švęstu vandeniu ir kraštelį šventosios ostijos. Ir prieš tai visi turi atlikti tėvui Kalahenui išpažintį.

- Nemanau, kad tarp mūsų yra bent vienas katalikas, - pastebėjo Benas.

- Aš katalikas, - atsiliepė Džimis. - Nepraktikuojantis.

- Ir vis dėlto jūs atliksite išpažintį ir atgailą. Tuomet galėsite eiti apsivalę, apsiplovę Kristaus krauju... švariu, nesugadintu krauju.

- Gerai, - sutiko Benas.

- Benai, jūs miegojote su Suzana? Atleiskite man, bet...

- Taip.

- Tuomet jums ir teks įvaryti mietą - pirmiausiai į Barlou, paskui į *ją*. Mūsų nedidelėje kompanijoje asmeninė nuoskauda padaryta tiktai jums. Veiksite kaip Suzanos vyras. Ir neturite susvyruoti - mergina gaus laisvę.

- Gerai, - sutiko Benas.

- Ir svarbiausiais dalykas... - Metas peržvelgė visus dalyvaujančiuosius. - *Jūs negalite žiūrėti jam į akis!* Užteks dirstelėti, kai Barlou jus užvaldys ir supriešins su likusiaisiais net jūsų pačių gyvybės kaina. Prisiminkite Floidą Tibitsą! Todėl turėti su savimi ginklą yra nesaugu, net jeigu jo būtinai reikia. Džimi, tu paimsi pistoletą ir laikysiesi kiek atsitraukęs. Jeigu teks apžiūrinėti Barlou arba Suzaną, nesvarbu kurį, perduosi pistoletą Markui.

- Supratau, - linktelėjo Džimis.

- Nepamirškite nusipirkti česnakų. Ir jeigu pavyks, rožių. Ar toji mažytė gėlių parduotuvėlė Kamberlende dar atidaryta, Džimi?

- “Šiaurės gražuolė”? Manau, kad taip.

- Nupirkite kiekvienam po baltą rožę ir pritvirtinkite prie plaukų arba pasiriškite po kaklu. Ir - aš kartoju! - nežiūrėkite jam į akis! Galėčiau laikyti jus čia, įkalbinėdamas dėl šimto kitų dalykų, bet geriau eikite. Jau dešimta, o tėvas Kalahenas gali persigalvoti. Viso gero. Melsiuosi už jus. Tokio seno bedievio kaip aš, malda atrodo nelyginant pokštas, bet, man regis, jau esu ne toks bedievis, koks buvau kadaise. Ar tik ne Karlailis pasakė: “Jei žmogus širdyje nusileidžia nuo Viešpaties altoriaus, į jį pakyla Šėtonas”?

Niekas neatsakė, ir Metas atsiduso.

- Džimi, aš norėčiau iš arčiau pasižiūrėti į tavo kaklą.

Džimis prisiartino prie lovos ir užvertė smakrą. Žaizdos, be jokių abejonių, buvo durtinės, bet abi užsitraukė šašeliais ir, regis, puikiai gijo.

- Neskauda? Nedegina? - paklausė Metas.

- Ne.

- Tau smarkiai pasisekė, - rimtai žiūrėdamas į Džimį, tarė mokytojas.

- Aš pradedu manyti, kad taip man niekuomet nesisekė.

Metas atsilošė ant lovos. Veidas atrodė išsekęs, akys įkrito.

- Jeigu nori, išgersiu tabletę, kurios atsisakė Benas.

- Aš pasakysiu sesutei.

- Keliaukite, griebkitės reikalo, o aš pasnausiu. Vėliau iškils dar vienas klausimas... Na, pakaks, - Metas pažiūrėjo į Marką. - Berniuk, vakar tu pasielgei nuostabiai. Kvailai, neprotingai, bet nuostabiai.

- Už tai sumokėjo *ji*, - ramiai atsiliepė Markas, sugniauždamas virpančias rankas.

- Taip. Gali būti, jums vėl teks mokėti - bet kuriam iš jūsų, arba visiems. Nevalia *jo* deramai neįvertinti! O dabar, jeigu jūs neužsigausite, aš smarkiai pavargau. Skaičiau mažne visą naktį. Kai tik viskas bus padaryta, paskambinkite.

Jie išėjo. Koridoriuje Benas pažvelgė į Džimį ir tarė:

- Jis nieko tau nepriminė?

- Taip, - atsakė Džimis. - Van Helsingą.

7

Penkiolika minučių po dešimtos Eva Miler nusileido į rūsį paimti dviejų indelių kukurūzų, kad vėliau galėtų juos nunešti misis Norton, kuri, anot Meiblės Verts, atgulė. Beveik visą rugsėjį Eva praleido virtuvės garuose, ruošdama maisto atsargas žiemai: ji blanširavo vaisius, dėjo į stiklainius ir užpylinėjo parafinu indelių su namine žele kaklelius. Dabar jos nepriekaištingai švariame rūsyje su plūktinėmis grindimis ant lentynų tvarkingai išsirikiavo daugiau kaip du šimtai indelių - konservavimas buvo vienas didžiausių Evos malonumų. Į metų pabaigą, kai ruduo tolygiai virs žiema, ir iki švenčių bus čia pat, ji papildys savo atsargas razinų su migdolais įdaru.

Eva atsidarė rūsį, ir tą pat akimirką ją pribloškė kvapas.

- Jergutėliau, - sumurmėjo sau po nosimi ir ryžtingai ėmė leistis žemyn, tarsi bristų per nešvarią balą. Jos vyras pats surentė šį rūsį, sienas išmūrydamas akmenimis, kad būtų vėsiau, ir kartkartėmis į plačius plyšius įlįsdavo koks nors kurmėnas (arba švilpikas, arba audinė) ir ten nudvėsdavo. Ko gero, taip atsitiko ir šįsyk, nors Eva neprisiminė, kad kada nors būtų dvokę šitaip stipriai.

Ji pasiekė apačią ir patraukė išilgai sienos, kušlindama silpnoje dviejų penkiasdešimties žvakių lempučių, kybančių palubėje, šviesoje. "Reiktų pakeisti į septyniasdešimt penkių žvakių", - pamanė Eva. Ji paėmė indelius (kiekviename stiklainyje po dangteliu gulėjo skiautelė raudonojo pipiro, o ant etikečių jos pačios ranka buvo mėlynu rašalu tvarkingai išvedžiota "KUKURŪZAI") ir toliau apžiūrinėjo, net užlįsdama į plyšį už didelės kūryklos, nuo kurios rangėsi daugybė vamzdžių. Nieko.

Eva sugrįžo prie virtuvėn vedančių laiptų ir įdėmiai apsižvalgė - rankos įremtos į šonus, kakta suraukta. Nuo to laiko, kai prieš dvejus metus ji per Larį Kroketą pasamdė du darbininkus sandėliui už namo pastatyti, didysis rūsys pasidarė kur kas tvarkingesnis. Čia liko krosnis su į visas puses styrančiais išlankstytais vamzdžiais, panaši į impresionisto sukurtą nimfos Kalipsės skulptūrą, maži apvalūs langeliai - juos netrukus teks uždaryti, kadangi atėjo spalis ir šiluma pavirto į brangenybę, bei brezentu uždengtas biliardo stalas, kadaise priklausęs Ralfui. Nors nuo to laiko, kai 1959-aisiais žuvo Ralfas, niekas ant jo nežaidė, Eva kiekvieną gegužį kruopščiai valydavo gelumbę. Daugiau čia, apačioje, nieko ypatingesnio nebuvo - dėžė su knygelėmis minkštais viršeliais, kurias Eva rinko Kamberlendo ligoninei, grandiklis nulaužtu kotu, lenta su įkaltais jon kuoleliais, kur kybojo kažkoks senas Ralfo instrumentas, skrynia, kurioje gulėjo užuolaidos - dabar tikriausiai visai sudūlėjusios...

Ir vis dėlto čia dvokė.

Evos žvilgsnis sustojo ties mažomis durelėmis, kurios vedė dar žemiau, į pogrindį, bet ten ji šiandien leistis nesirengė. Be to, pogrindžio sienos buvo tvirtai išbetonuotos. Nepanašu, kad ten sugebėtų prasmukti koks nors gyvūnas. Ir vis dėlto...

- Edai? - ūmai be jokios priežasties tyliai pašaukė ji. Lygus savo pačios balsas Evą išgąsdino.

Žodis užgeso blankiai apšviestame rūsyje. Na ir kodėl ji tai ištarė? Ką, būkit malonūs pasakyti, čia veikti Edui Kreigui, net jeigu čia *yra*, kur pasislėpti? Gerti? Išsyk Eva negalėjo sugalvoti, kokia vieta mieste varytų geriančiam didesnį nuobodulį nei jos rūsys. Jau greičiau Edas nuėjo į mišką su savo niekam tikusiu draugužiu Virdžu Ratbanu pragerti kieno nors pinigėlių.

Vis dėlto Eva užtruko dar minutėlę, žvilgsniu naršydama rūsį. Siaubingai dvokė dvėseliena - tiesiog gąsdinančiai. Ji neprarado vilties, kad galbūt nereikės daryti fumigacijos. Metusi paskutinį žvilgsnį į pogrindžio dureles, ji patraukė atgal į viršų.

8

Tėvas Kalahenas išklausė juos (visus tris), ir tuo metu, kai dvasininkas visiškai įsitraukė į reikalą, buvo kiek daugiau nei pusė dvyliktos. Jie sėdėjo vėsioje ir erdvioje Kalaheno svetainėje, o saulė veržėsi pro plačius fasado langus tokiais storais pluoštais, kad nors pjaustyk. Stebėdamas mieguistą dulkelių šokį saulėtuose tuneliuose, Kalahenas prisiminė kažkur matytą seną animacinį filmą: valytoja su šepečiu sutrikusi įrėmė žvilgsnį į grindis - ji iššlavė iš kambario gabalėlį savo šešėlio. Dabar jis iš dalies ir pats išgyveno panašius jausmus. Antrą kartą per dvidešimt keturias valandas Kalahenas

susidūrė su absoliučiai neįmanomu dalyku. Tik dabar šį neįmanomą dalyką patvirtino rašytojas, tarsi visai nekvailas berniukas ir daktaras, kurį miestelyje visi gerbė. Ir vis tiek neįmanoma yra neįmanoma. Negalima iššluoti lauk savo paties šešėlį. Tik šit, regis, kaip tik tai ir įvyko.

- Patikėti jūsų žodžiais būtų kur kas lengviau, jeigu sugebėtumėt valdyti audrą ir elektros srovę per atstumą.

- Visa tai - tikra tiesa, - atsakė Džimis. - Prisiekiu.

Tėvas Kalahenas pakilo ir kažką išėmė iš Džimio juodo lagaminėlio - dvi nupjautas beisbolo lazdas užaštrintais galais. Pavartęs vieną rankoje, jis tarė:

- Tik minutėlę, misis Smit. Visiškai neskaudės.

Niekas nesijuokė.

Kalahenas grąžino kuolelius atgalios, priėjo prie lango ir pažvelgė į Džointnerio aveniu.

- Visi jūs kalbate labai įtikinamai, - pratarė jis. - Ir, manau, man derėtų pridurti smulkią detalę, kurios jūs nežinote.

Dvasininkas vėl pasisuko į juos.

- Barlou ir Streikerio baldų parduotuvės vitrinoje kabo skelbimas. Jame rašoma: “Uždaryta iki atskiro pranešimo”. Šiandien rytą, lygiai devintą valandą, aš pats buvau ten nuėjęs su jūsų paslaptinguoju misteriu Streikeriu aptarti nepamatuotus misterio Berko tvirtinimus. Parduotuvė uždaryta - ir iš paradinės, ir iš kiemo pusės.

- Jūs turite pripažinti - tai sutampa su Marko pasakojimu, - pastebėjo Benas.

- Gali būti. O galbūt tai grynas atsitiktinumas. Leiskite man dar sykį paklausti: jūs įsitikinę, kad be katalikų bažnyčios neišsiversite?

- Taip, - atsakė Benas. - Bet jeigu taip susiklostytų, mes eitume be jūsų. Jeigu atsitiktų ir taip, kad likčiau vienas - eičiau vienas.

- Nėra reikalo, - pakildamas atsiliepė Kalahenas. - Eikite paskui mane bažnyčion, ir aš išklausysiu jūsų išpažintis.

9

Benas negrabiai susmuko ant kelių šalia priplėkusios blandžios klausyklos. Sukosi galva, joje viešpatavo visiška painiava, ir vienas paskui kitą šmėsčiojo siurrealistiniai paveikslai: štai Suzana parke, štai misis Glik traukiasi nuo improvizuoto kryžiaus iš mentelių, ir jos trūkčiojanti burna žiojėja kaip atvira žaizda, štai iš “Sitroeno” netvirtomis kojomis išsiropščia kaip kaliausė apsirengęs Floidas Tibitsas ir puola jį, štai Markas Pitris pasilenkia prie Suzanos automobilio lango. Benui pirmą ir paskutinį kartą toptelėjo į galvą: ar visa tai ne sapnas? - ir pervargęs jo protas pamėgino įsikibti į tokią galimybę.

Jaunasis vyriškis pastebėjo kažką klausyklos kamputyje, ir jis tą daikčiuką smalsaudamas pakėlė. Pasirodė, jog tai tuščia dėžutė nuo mėtinių ledinu-

kų, ko gero, iškritusi iš mažo berniuko kišenės. Nenuneigiamo realumo potėpis. Kartonas tarp Beno pirštų buvo tikras ir materialus. Košmaras vyko iš tikrųjų.

Atsidarė mažos atstumiamos durelės. Benas pasižiūrėjo į jas, bet nieko nepamatė. Langelyje kabojo sunki užuolaidėlė.

- Ką man daryti? - paklausė jis užuolaidėlės.

- Sakykite: "Atleisk, Viešpatie, nes esu nusidėjęs".

- Atleisk, Viešpatie, nes esu nusidėjęs, - pakartojo Benas. Uždaroje erdvėje jo balsas nuskambėjo keistai ir sunkiai.

- Dabar pasakokite apie savo nuodėmes.

- Apie visas? - šiurptelėjo Benas.

Benas pradėjo susikaupęs ir stengdamasis viską rūšiuoti pagal Dešimtį įsakymų. Bet nuo to, ką jis pasakojo, lengviau nesidarė. Apsivalymo pojūčio apskritai nebuvo - tik neaiškus sumišimas, lydintis nepažįstamam žmogui Beno atveriamas negeras savo būties paslaptis. Ir vis dėlto jis suprato, kad tokios apeigos pavirsta slegiančiai patraukliu įpročiu, kaip įtrynimas praskiestu spiritu chroniškam alkoholikui arba už atšokusios lentos vonios kambaryje paslėpti nepadorūs paveikslėliai berniukui paaugliui. Išpažintyje buvo kažin kas viduramžiško, atstumiančio, kaip ritualiniame vėmimo akte. Benas patyrė, kad prisimena sceną iš Bergmano "Septintojo antspaudo": minia apdriskusių atgailaujančių nusidėjėlių eina per juodojo maro pažeistą miestą ir čaižo save beržinėmis rykštėmis. Toks apsinuoginimas žadino Beno neapykantą (bet sumeluoti šis užsispyrėlis nebūtų sau leidęs, nors melas galėjo skambėti visiškai įtikinamai), dėl to šios dienos tikslas darėsi realus, ir Benas tiesiog matyte matė ant juodo savo smegenų ekrano užrašytą žodį "vampyras" - ne taip, kaip rašo siaubo filmuose, o mažomis tvarkingomis raidelėmis, kokiomis raižo ant medžio arba braižo ritinėlyje. Svetimų apeigų gniaužtuose jaunasis vyriškis jautėsi bejėgis, atplėštas nuo savo epochos - klausykla galėjo būti tiesioginiu kanalu į anuos laikus, kai vilkolakiai, inkubai ir raganos buvo ta išorinės tamsos dalis, su kuria taikstėsi, o bažnyčia - tik šviesos žiburys. Benas pirmąsyk gyvenime pajuto lėtą, besiskverbiantį brinkstančių šimtmečių pulso siaubą. Pirmąsyk jo gyvenimas pasirodė kaip kibirkštėlė, blankiai žybsinti konstrukcijoje, kuri, atidžiai ją apžiūrint, galėjo išvesti iš proto ką tik nori. Metas jiems neminėjo, jog tėvas Kalahenas yra įsitikinęs, neva jo bažnyčia - Jėga, bet dabar Benas galėjo tai ir pats numanyti. Šioje dvokiančioje dėželėje jis jautė Jėgos esatį. Jėga veržėsi į jį, palikdama nuogą ir pažeidžiamą, ir Benas tai jautė geriau už bet kurį kataliką, prie išpažinties priprątusį nuo mažų dienų.

Kai Benas nuėjo nuo klausyklos, jį apgobė pro atviras bažnyčios duris besiveržiantis palaimingas oras. Persibraukė delnu veidą, ir ranka liko šlapia.

Pasirodė ir Kalahenas.

- Dar ne viskas, - tarė jis.

Netaręs nė žodžio, Benas sugrįžo vidun, bet kelių nesulenkė. Kalahenas paskyrė jam atgailą - dešimt "Tėve mūsų" ir dešimt "Sveika, Marija".

- O šitos aš nemoku, - pasakė Benas.

- Duosiu jums kortelę su maldos tekstu, - atsakė balsas anapus užuolaidėlės. - Galėsite kartoti mintyse pakeliui į Kamberlendą.

Benas pasimuistė.

- Žinote, Metas buvo teisus. Kai sakė, jog tai pasirodys kur kas sunkiau, negu mes manom. Anksčiau, nei reikalas bus baigtas, mes pasrūsime kruvinu prakaitu.

- Tikrai? - atsiliepė Kalahenas.

Mandagiai? Ar paprasčiausiai abejodamas? Benas negalėjo susigaudyti. Jis nuleido akis ir išvydo, kad vis dar tebelaiko dėželę nuo mėtinių ledinukų. Mėšlungiškai sugniaužęs pirštus, jis pavertė ją į beformį gniutulą.

10

Apie pirmą valandą dienos jie sulipo į didelį Džimio Kodžio "Biuiką" ir pajudėjo kelionėn. Visi tylėjo. Tėvas Donaldas Kalahenas važiavo su visais bažnytiniais rūbais - sutana, kamža ir purpuru apkraštuota sniego baltumo stula. Kiekvienam jis padalijo po nedidelį buteliuką su šventu vandeniu iš krykštytuvės ir kiekvieną palaimino peržegnodamas. Ant kelių dvasininkas laikė nedidelę sidabrinę monstranciją su keliais kąsneliais Šventosios ostijos.

Pirmiausia jie sustojo Kamberlende prie Džimio kontoros. Neužgesinęs variklio, daktaras užbėgo pas save ir grįžo apsirengęs dukslia sportine striuke, kuri slėpė masyvų Makaslino pistoletą. Dešinėje rankoje Džimis nešėsi įprastą plaktuką.

Susidomėjęs šiuo reginiu, Benas akies krašteliu pastebėjo, kad Markas su Kalahenu irgi įsmeigė akis į plaktuką. Jis turėjo juodinto plieno galvutę ir skylėtą guminį kotą.

- Ką, baisokas? - pastebėjo Džimis.

Benas ėmė galvoti, kaip pasinaudos šiuo plaktuku prieš Suzaną, įkals jai tarp krūtų kuolą - ir pajuto, kaip pamažu ima verstis pilvas, nelyginant "mirties kilpą" lėtai atliekantis lėktuvas.

- Taip, - atsiliepė jis ir apsilaižė lūpas. - Iš tiesų baisokas.

Jie nuvažiavo iki Kamberlendo "Stok ir pirk". Benas su Džimiu patraukė į supermarketą ir susirinko visus daržovių eilėje ant prekystalio buvusius česnakus - dvidešimt dėžučių su pilkšvai baltais svogūnėliais. Mergina prie kasos kilstelėjo antakius ir tarė:

- Ačiū Dievui, vaikinai, kad šį vakarą aš su jumis nevažiuoju.

Išeidamas Benas vangiai pasakė:

- Įdomu, kodėl česnakas taip smarkiai veikia vampyrus? Kas nors biblijinio, ar senovinis prakeikimas, ar...

- Įtariu, kad tai alergija, - atsakė Džimis.

- Alergija?

Nugirdęs pokalbio pabaigą, Kalahenas paprašė jį pakartoti. Tuo metu jie važiavo į gėlių parduotuvę "Šiaurės gražuolė".

- O taip, aš pritariu daktarui Kodžiui, - linktelėjo jis. - Greičiausiai dėl alergijos... jeigu česnakas apskritai veikia kaip atbaidymo priemonė. Atminkit, kad tai dar neįrodyta.

- Kodėl? Jeigu privalau tikėti, kad vampyrai egzistuoja (o aš, regis, privalau - bent jau šiuo metu), tai kaip galiu netikėti, kad šiems padarams netinka jokie gamtos dėsniai? Kai kurie - tai jau tikrai. Pasak padavimų, jų neįmanoma pamatyti veidrodyje, jie geba pasiversti šikšnosparniais, vilkais arba paukščiais (vadinamasis psichopomposas) ir suspausti kūną, lendant pro siauriausius plyšius. Bet vis dėlto žinoma, kad jie mato, girdi, kalba... ir greičiausiai jaučia skonį. Ko gero, jiems žinomi ir nepatogumai, ir skausmas...

- O meilė? - paklausė Benas, stebeilydamas tiesiai prieš save.

- Ne, - atsakė Džimis. - Įtariu, kad meilė - aukščiau jų supratimo.

Jis įsuko į nedidelę automobilių stovėjimo aikštelę prie L formos gėlių parduotuvės su prigludusia prie jos oranžerija. Kai įėjo vidun, virš durų suskambo varpelis, o į nosį trenkė tirštas gėlių aromatas, toks sodrus, kad nuo kvapų maišalynės Beną supykino, ir jis prisiminė laidotuvių biurus.

- Sveiki, - prie jų artėjo aukštas vyriškis su darbine prikyšte, rankose laikydamas žemėtą gėlių vazonėlį.

Vos Benas ėmė aiškinti, ko jiems reikia, žmogus su prijuoste pakratė galvą ir nutraukė:

- Bijau, kad pavėlavote. Praėjusį penktadienį pas mus buvo atėjęs vienas vyras, kuris supirko visas iki vienos rožes ir parduotuvėje, ir sandėlyje: ir baltas, ir raudonas, ir arbatines. Naujų neturėsime bent jau iki trečiadienio. Jeigu norėtumėte užsakyti...

- Kaip tas vyras atrodė?

- Labai įspūdingai, - atsakė šeimininkas ir pastatė vazonėlį. - Aukštas, visiškai plikas. Skvarbus žvilgsnis. Pagal kvapą, rūkė užsienines cigaretes. Jam teko išsinešti gėles pilnais glėbiais trejetą kartų. Susikrovė jas į labai senos mašinos - man regis, "Dodžo" - bagažinę.

- "Pakardo", - patikslino Benas. - Juodo "Pakardo".

- Vadinasi, jūs jį pažįstate.

- Galima ir šitaip pasakyti.

- Jis atsiskaitė grynais. Labai neįprasta, turint omenyje pirkinio dydį. Bet galbūt, jeigu su juo susisieksite, perparduos jums...

- Galbūt, - linktelėjo Benas.

Susėdę mašinon, jie aptarė situaciją.

- Yra parduotuvė Folmute... - abejodamas pasiūlė tėvas Kalahenas.

- Ne! - tarė Benas. - Ne! - ir jo balsas, beveik isteriškas, visus privertė apsižvalgyti. - O jeigu mums nuvažiavus į Folmutą paaiškės, jog Streikeris

ir ten pabuvojo? Kas tuomet? Portlendas? Kiteris? *Bostonas?* Jūs ką, ar nesuprantate, kas dedasi? Jis numatė, ką mes darysime! *Jis vedžioja mus už nosies!*

- Benai, būk protingas, - prabilo Džimis. - Argi manai, kad mes neprivalome bent jau...

- O tu ar pamiršai, ką pasakė Metas? "Nevalia imtis reikalo įsitikinus, tarsi dieną jis negalėtų pakilti ir mus paliesti!" Pasižiūrėk į laikrodį, Džimi.

Džimis dirstelėjo.

- Penkiolika po antros, - lėtai pratarė ir pasižiūrėjo į dangų, lyg abejodamas laikrodžio tikrumu. Bet tasai neapgaudinėjo: dabar šešėliai krito į kitą pusę.

- Jis mus aplenkė, - pasakė Benas. - Jis visą kelią eina keturis žingsnius pirma mūsų. Nejau mes išties manėme - ir kaip galėjome? - jog *jis* taip ir liks palaimingai mūsų nematąs? Jog *jis* neįvertins nei galimybės būti išaiškintas, nei priešininko? Reikia važiuoti *tuoj pat*, kol nepraradome dienos likučio, besiginčydami, kiek angeliukų gali sušokti ant smeigtuko galvutės.

- Jis teisus, - ramiai pritarė Kalahenas. - Manau, geriau baigti šnekas ir vykti.

- Taigi *važiuokime,* - primygtinai paprašė Markas.

Džimis, cyptelėjęs padangomis į grindinį, greitai išsuko iš gėlių parduotuvės autoaikštelės. Šeimininkas palydėjo juos ilgu žvilgsniu: trys vyrai (vienas iš jų - kunigas) ir berniukas sėdėjo automobilyje, ant kurio numerio buvo pažymėta "M. D." (medicinos daktaras), ir šūkčiojo vienas kitam absoliučiai beprotiškus dalykus.

11

Kodis privažiavo prie Marsteno namo iš Brukso kelio (akla gyvenvietės pabaiga). Dirstelėjęs į dangų nauju kampu, Donaldas Kalahenas pamanė: "Na, na, bet juk šis namas tiesiog kybo virš galvos. Keista, anksčiau nepastebėjau. Užsiropštė ant kalvos viršūnės virš Džointnerio aveniu ir Broko gatvės sankryžos kaip ant laktos... O aukštis čia, regis, idealus. Idealus aukštis ir beveik aplink matomas visas miestelis". Namas buvo didelis, netvarkingai suplanuotas, o esant uždarytoms langinėms vertė įsivaizduoti nepatogią, labai didelę konfigūraciją, panašią į sarkofago monolitą, kuris priminė apie žūtį.

Ir dar jame įvyko žmogžudystė bei savižudybė, o tai reiškė: namas stovi ant išniekintos žemės.

Kalahenas norėjo praverti burną ir apie tai pasakyti, bet persigalvojo.

Kodis pasuko į Brukso kelią, ir namas sekundei pasislėpė už medžių. Paskui jie praretėjo, ir štai Kodis jau suko į įvažiuojamąją alėją. "Pakardas"

stovėjo prie pat garažo, ir Džimis, išjungęs variklį, uždėjo ranką ant Makaslino pistoleto.

Kalahenas pajuto, kaip akimirksniu jį užvaldė šios vietos atmosfera. Jis išsitraukė iš kišenės kryžių, anksčiau priklausiusį jo motinai, ir užsikabino jį ant kaklo, šalia savo paties kryželio. Rudens apnuogintuose medžiuose nečiulbėjo paukščiai. Aukšta ištrypta žolė atrodė nelaistoma be priežasties ir išdžiūvusi netgi tokiu metų laiku, o žemė - pilka ir išsekusi. Priebutin vedantys laipteliai buvo keisčiausiai susiklaipę. Ant vieno iš priebučio statramsčių matėsi kiek šviesesnis dažų lopinėlis - neseniai nuo tos vietos nuėmė užrašą "Pašaliniams įeiti draudžiama". Po sena surūdijusia paradinių durų sklende blizgėjo naujos angliškos spynos varis.

- Gal kaip Markas - pro langą... - abejodamas pratarė Džimis.

- Ne, - nukirto Benas. - Per paradinį įėjimą, ir viskas. Jeigu reikės, išlaušime duris.

- Nemanau, kad šito prireiks, - pasakė Kalahenas, ir jie nepažino jo balso. Kai išlipo iš mašinos, kunigas nedelsdamas visų priešaky nužingsniavo priebučio link. Vos prisiartino prie laiptelių, ir Kalahenas užsidegė tuo ankstesniu jaunatvišku įkarščiu, kurį manė praradęs amžiams. Namas tarytum linko prie jo iš visų pusių, pro suskeldėjusių dažų plyšius sunkte sunkėsi čionykštis blogis. Ir vis dėlto tėvas Kalahenas nedelsė. Visos mintys apie tai, kad reikėtų pavilkinti laiką, išnyko be pėdsako. Paskutinę minutę jis perėmė vadovavimą į savo rankas, bet kažkas žadino jį dar didesniam aktyvumui.

- Vardan Dievo Tėvo! - sušuko dvasininkas, ir jo balse suskambėjo kimi įsakmi gaida. Visi pasislinko arčiau. - Įsakau tau, blogi: palik šį namą! Dvasios, šalin! - ir nesusimąstydamas, ką ketina daryti, Kalahenas stuktelėjo į duris rankoje sugniaužtu kryžiumi.

Ūmai tvykstelėjo pliūpsnis šviesos (vėliau visi priėjo išvadą, kad tvykstelėjo iš tikrųjų), oštelėjo aitrus ozono dvelktelėjimas ir taip sutraškėjo, tarytum būtų suvaitojusios pačios lentos. Netikėtai sprogo užapvalintas vaiduokliškas langelis virš durų, laukan išlėkė stiklo šukės, ir tą pat sekundę į kairę nuo jų ant žolės išgarmėjo didelis, į veją išeinantis langas. Džimis riktelėjo: ant lentinių grindų, prie jų kojų nukrito į sunkiai atpažįstamą masę išsilydžiusi nauja angliška spyna. Markas pasilenkė ją pakelti ir aiktelėjo:

- Karšta!

Kalahenas virpėdamas atsitraukė nuo durų ir nuleido akis į kumštyje suspaustą kryžių.

- Tai, be abejo, keisčiausias įvykis mano gyvenime, - kunigas pakėlė akis į dangų, tarytum trokšdamas išvysti nei daug, nei mažai - Viešpaties atvaizdą, bet dangus liko abejingas.

Benas stumtelėjo duris, ir šios lengvai atsilapojo, tačiau jaunasis vyriškis luktelėjo, kad pirmasis į vidų užeitų tėvas Kalahenas. Hole kunigas grįžtelėjo į Marką.

- Rūsyje, - pasakė tasai. - Galima patekti pro virtuvę. Streikeris viršuje. Tik... - ir jis susiraukdamas minutėlę patylėjo. - Kažkas ne taip. Net nežinau, kas. Kažin kas pasikeitė.

Iš pradžių jie pakilo į viršų, ir artėdamas prie durų koridoriaus gale Benas patyrė seniai išgyvento siaubo smilkčiojimą, nors ėjo ne pirmas. Nuo tos dienos, kai jis sugrįžo į Zalės Valdą, praėjo beveik mėnuo, ir štai jam reikėjo antrą kartą pažvelgti į šį kambarį. Kalahenas atidarė duris, Beno žvilgsnis šoktelėjo aukštyn... prie gerklės pakilo riksmas, ir Benas nespėjo susilaikyti. Klyksmas išsprūdo bobiškas, isteriškas, plonas.

Bet po lubų sija kybojo ne Hubertas Marstenas ir ne jo dvasia.

Tai buvo Streikeris, ir kybojo jis aukštyn kojom, su perrėžta gerkle nuo vienos ausies iki kitos. Į atėjūnus įsmigo sustiklėjusios akys - jos žvelgė kiaurai juos, pro juos. Streikerio veidas buvo išbalęs kaip kreida: jam išleido visą kraują.

12

- Dieve mieliausias, - tarė tėvas Kalahenas. - Dieve mieliausias.

Jie lėtai įėjo į kambarį - Kalahenas su Kodžiu kiek priekyje, besiglaudžiantys vienas prie kito, Benas su Marku - iš paskos.

Streikerį supančiojo, paskui truktelėjo ir pririšo prie sijos. Tolimajame Beno smegenų kamputyje krustelėjo mintis: norint pakelti ten negyvo Streikerio svorį, reikėjo neįtikėtinos fizinės jėgos.

Džimis išorine riešo puse prisilietė Streikerio kaktos, paskui palaikė numirėlio ranką savojoje.

- Jau apie aštuoniolika valandų kaip miręs, - pasakė jis ir nusipurtęs paleido lavono pirštus. - Viešpatie, koks baisus būdas... nesuprantama. Kodėl... kas...

- Barlou, - atsakė Markas. Jis nenuleido akių nuo Streikerio lavono.

- Streikeris - ir tasai sutvarkytas, - tarė Džimis. - Bet jis jokio amžino gyvenimo neturės. Tačiau kodėl štai taip? Žemyn galva?

- O, tai senas dalykas, - atsiliepė tėvas Kalahenas. - Dar Makedonijoje priešus ir išdavikus kardavo žemyn galva, kad veidas būtų nukreiptas į žemę, o ne į debesis. Taip nukryžiavo Šventąjį Paulių - su prikaltomis kojomis, ant X formos kryžiaus.

Benas ištarė nukaršusio senio balsu:

- Vėl atitraukia mūsų dėmesį. Naudoja šimtus triukų. Eime.

Patraukė įkandin jo atgalios: koridorius, laiptai, virtuvė. Kai atsidūrė virtuvėje, Benas vėl užleido lyderio vietą Kalahenui. Apsikeitę trumpais žvilgsniais, jie pasižiūrėjo į rūsin vedančias duris. Lygiai taip pat prieš dvidešimt penkerius metus Benas lipo laiptais į viršų, idant susidurtų su didžiąja paslaptimi.

13

Kai kunigas atidarė duris, Markas vėl užuodė šnerves plėšiantį gaižų dvėselienos smarsą. Bet ir jis buvo kitoks. Ne toks stiprus. Mažiau grėsmingas.

Kalahenas žengė laiptais žemyn. Ir vis dėlto Benui teko sukaupti visas savo valios jėgas, kad įkandin šventojo tėvo galėtų leistis į šitą numirėlių duobę.

Džimis išsitraukė iš lagaminėlio prožektorių ir spragtelėjo jungiklį. Spindulys apšvietė grindis, peršoko ant kitoje pusėje stūksančios sienos ir šastelėjo atgal. Neilgai užtrukęs ant pailgos dėžės, šviesos pluoštas nusileido ant stalo.

- Štai, - tarė Džimis. - Žiūrėkite.

Ten gulėjo tirštai geltono vaškuoto popieriaus vokas - švarus, spindintis niūrioje tamsoje.

- Čia kažkas negera, - pasakė Kalahenas. - Geriau neliesti.

- Ne, - prabilo Markas, išsyk jausdamas ir palengvėjimą, ir nusivylimą. - Jo čia nėra. Išėjo. Tai palikta mums. Ko gero, pilnas visokių šlykštybių.

Benas žingtelėjo priekin ir paėmė voką. Du kartus jį apvertė (Džimio prožektoriaus šviesoje Markas įžiūrėjo, kad Beno pirštai virpa), paskui praplėšė. Viduje buvo vienintelis lapelis - kaip ir vokas, iš vaškuoto popieriaus. Džimis nukreipė prožektorių į dailia, plona kaip voratinklio gija rašysena tirštai išmargintą puslapį. Skaitė visi kartu, Markas - kiek lėčiau už kitus.

Spalio 4-oji

Mano brangūs jaunieji draugai!

Kaip nuostabu, kad Jūs užsukote pas mane!

Aš niekuomet nesišalinau bendravimo - jis visada buvo vienas iš didžiausių mano ilgo ir dažnokai vienatviško gyvenimo džiaugsmų. Apsilankytumėt vakare - aš su didžiausiu malonumu pasitikčiau Jus pats. Tačiau įtaręs, kad panorėsite užeiti dienos šviesoje, nutariau geriau pasišalinti.

Palieku Jums nedidelį savo dėkingumo ženklą: ten, kur stūmiau dienas, kol nusprendžiau, kad man labiau tiktų kitas butas, yra gana artima ir brangi vienam iš Jūsų mergina. Ji labai miela, misteri Mirsai - labai *malonaus skonio*, jeigu man bus leistas nedidelis *sąmojis*. Man ji daugiau nebereikalinga, todėl palieku Jums - kaip ten pas Jus sakoma? - apšilimui prieš svarbiausius įvykius. Jeigu norėsite susižadinti apetitą. Pažiūrėsim, kaip Jums patiks aštri užkandėlė prieš tą svarbiausią patiekalą, kurio Jūs tikitės.

Meistre Pitri, Jūs mane apiplėšėte: atėmėte patį ištikimiausią ir išradingiausią tarną, kokį kada nors esu turėjęs. Netiesioginiu būdu Jūs tapote priežastis, dėl kurios turėjau jį pribaigti, priežastis, dėl kurios man sugadinote

apetitą. Nėra abejonės, Jūs įsmukote čia už jo nugaros. Aš suteiksiu malonumą užsiimti Jumis asmeniškai. Bet, manau, pirmiausiai - Jūsų tėvais. Šiandien... arba rytoj... arba poryt naktį. Paskui - Jūsų eilė. Tačiau Jūs įeisite į mano šventovę, kaip berniukas-giesmininkas, *kastratas*.

O, tėvas Kalahenas... Ką gi, jie įkalbėjo Jus ateiti? Taip ir maniau. Atvykęs į Jeruzalės Valdą, aš stebėjau Jus iš tam tikro nuotolio - taip geras šachmatininkas studijuoja priešininko žaidimą. Nors katalikų bažnyčia - ne pats seniausias mano priešininkas. Jos pasirodymo aušroje (kai jūsų tikėjimo pasekėjai slapstėsi Romos katakombose ir piešė ant krūtinės žuvis, kad atskirtų vieną nuo kito) aš jau buvau nebejaunas. Mažas būrelis pamaiviškai besišypsančių duonėdžių, garbinančių avių gelbėtojus... O aš jau buvau stiprus! Jūsų bažnyčios apeigos dar nė nebuvo prasidėjusios, o maniškės jau buvo senovinės. Ir vis dėlto aš Jus deramai vertinu. Gėryje gaudausi ne prasčiau nei blogyje. Aš nepersisotinau.

Ir bus mano viršus. *"Kaip?* - paklausite Jūs. - Argi Kalahenas nėra Tyrumo simbolis? Argi Kalahenas nevaikšto dieną taip pat, kaip ir naktį? Argi neegzistuoja keistų žolelių antpilų ir kitokių gydomųjų medžiagų, - tiek pagoniškų, tiek krikščioniškų, - apie kurias man ir mano žemiečiams papasakojo mūsų geras bičiulis Metju Berkas?" Taip, taip ir dar kartą taip. Bet aš gyvenu pasaulyje ilgiau už Jus. Aš ne biblinis žaltys, aš jo *tėvas*.

Ir vis dėlto, pasakysite Jūs, šito per maža. Taip, iš tiesų. Galų gale, "tėve" Kalahenai, Jūs pats save pražudysite. Kas Jūsų tikėjimas? Silpnas ir trapus. Kas Jūsų pamokslai apie meilę? Prielaidos. Tik apie buteliuką Jūs šnekate išmanydamas reikalą.

Mieli mano draugai - misteri Mirsai, misteri Kodi, meisteri Pitri, tėve Kalahenai! Mėgaukitės savo buvimu šičia. "Midutis" nuostabus - jį specialiai man pristatė paskutinis šio namo šeimininkas, kurio draugija niekuomet neteko mėgautis. Jeigu pabaigę Jūsų laukiantį darbą nepraras ite noro išgerti vyno, prašau būti mano svečiais. Mes dar pasimatysime asmeniškai, ir tuomet aš kiekvieną pasveikinsiu labiau jam tinkama forma.

O kol kas - sudie.

BARLOU

Benas virpėdamas numetė laišką ant stalo. Jis peržvelgė žygio draugus. Markas stovėjo sugniaužęs kumščius, burna sustingo tokia grimasa, tarsi berniukas būtų atsikandęs sugedusio maisto. Keistai vaikiškas Džimio veidas buvo išsekęs ir blyškus. Tėvo Donaldo Kalaheno akys degė, o lūpos išsilenkė žemyn virpančiu lanku.

Tada vienas paskui kitą jie pakėlė akis į Beną.

- Eime, - pakvietė jis.

Ir visas ketvertas pasuko už kampo.

14

Parkinsas Džilespis stovėjo ant mūrinio municipaliteto pastato priebučio, prie akių priglaudęs galingus žiūronus, kai ūmai tarnybine mašina privažiavo Nolis Gardneris. Nolis ėmė lipti, vienu metu kabindamas diržą į vietą ir kildamas nuo sėdynės.

- Kas atsitiko, Parkai? - paklausė kopdamas laiptais.

Parkinsas tylomis kyštelėjo jam žiūronus ir dūrė pirštu su nuospaudomis Marsteno namo pusėn. Nolis pasižiūrėjo. Ten pamatė pažįstamą seną "Pakardą", prieš kurį stovėjo naujas geltonai rusvas "Biuikas". Registracijos numerio žiūronai nepritraukė, ir Nolis juos nuleido.

- Daktaro Kodžio mašina, ar ne?

- Taip, man regis, ta pati, - Parkinsas įsikišo į burną "Pall Mall" cigaretę ir čirkštelėjo degtuku per mūro sieną už savo nugaros.

- Pirmą kartą matau ten ne tik "Pakardą", o dar ir kitą mašiną.

- Taip, iš tikrųjų, - mįslingai nutęsė Parkinsas.

- Manai, reikia nulėkti? - Nolio žodžiuose pastebimai trūko įprasto entuziazmo. Gardneris jau penkerius metus buvo įstatymo saugotoju, bet šis postas jam vis dar neprarado savo žavesio.

- Ne, - atsiliepė Parkinsas, - manau, geriau palikti ją ramybėje. - Jis išsitraukė iš liemenės kišenėlės laikrodį ir spragtelėjo subraižytu sidabriniu dangteliu kaip ekspresą stabdantis konduktorius. Dar tik 3:41. Jis sutikrino laikrodį su miestelio stoties bokšto laikrodžiu ir įsikišo atgal.

- Kaip ten baigėsi su Floidu Tibitsu ir Makdugalų vaiku? - pasiteiravo Nolis.

- Nežinau.

- O, - teištarė aklavietėn patekęs Nolis. Parkinsas visuomet buvo šykštus žodžių, bet dabar pasiekė naujų aukštumų. Jis vėl priglaudė žiūronus prie akių: viskas kaip anksčiau. - Regis, mieste šiandien ramu, - Nolis dar kartą pamėgino užmegzti pokalbį.

- Aha, - atsiliepė Parkinsas, apmesdamas peržydėjusio mėlynumo akių žvilgsniu parką ir Džointnerio aveniu. Ir gatvė, ir parkas buvo ištuštėję. Pastebimai stigo mašinų, slampinėjančių vaikų ir dykinėtojų prie Karinio memorialo.

Išnaudodamas paskutinę galimybę, Nolis užmetė meškerę su tuo masalu, ant kurio Parkinsas neišvengiamai kibo: orą.

- Kažko niaukstosi, - tarė. - Naktį bus lietaus.

Parkinsas ištyrinėjo dangų. Tiesiai virš galvos plaukė balti debesėliai, o pietvakariuose kaupėsi tamsesni debesys.

- Taip, - sutiko jis ir numetė nuorūką.

- Parkai, ar kartais nesusirgai?

Parkinsas Džilespis pagalvojo.

- Ne-a, - tarė.

- Tai koks, velniai griebtų, reikalas?
- Man atrodo, - tarė Džilespis, - kad aš iš baimės baigiu privaryti į kelnes.
- Ką? - Nolis susipainiojo žodžiuose. - Kodėl?
- Nežinau, - atsakė Parkinsas ir paėmė iš jo žiūronus. Jis vėl ėmė apžiūrinėti Marsteno namą, o praradęs žadą Nolis stovėjo šalia.

15

Už stalo, ant kurio gulėjo laiškas, rūsys sukosi kampu, ir jie atsidūrė patalpoje, kuri kitados buvo naudojama kaip vyno saugykla. "Hubertas Marstenas, ko gero, iš tiesų buvo svaigalų kontrabandininkas", - pamanė Benas. Rūsyje stovėjo dulkėmis ir voratinkliais nuklotos statinaitės - mažos ir vidutinės. Vieną sieną dengė stovas buteliams, ir kur ne kur iš rombo formos lizdų dar kyšojo senoviniai keturių galonų talpos indai. Kai kurie susprogo, ir ten, kur kažkada subtilaus skonio vertintojo lūkuriavo kibirkščiuojantis burgundiškasis, dabar susuko lizdą voras. Kitų boselių turinys, be jokių abejonių, pavirto į actą - aštrus jo kvapas sklandė ore, maišydamasis su lėto irimo kvapu.
- Ne, - ramiai, konstatuodamas faktą, tarė Benas. - Negaliu.
- Jūs privalote, - atsiliepė tėvas Kalahenas. - Aš nesakau, kad tai bus lengva ar malonu. Tik tai, kad jūs privalote.
- *Negaliu!* - išrėkė Benas, ir šįsyk žodis aidu atšoko nuo rūsio sienų.
Viduryje, ant paaukštinimo, kurį iš tamsos išgriebė Džimio prožektorius, gulėjo sustingusi Suzana. Nuo pečių iki pėdų merginą dengė prasta balta lininė drobulė. Prisiartinę jie prarado žadą. Žodžius prarijo nuostaba. Gyvenime Suzana buvo linksma miela mergina, kažkur pražiopsojusi momentą, kad taptų tikra gražuole (suklydusi viso labo galbūt keliais coliais). Ne tai, kad jos bruožams ko nors trūktų. Ne, greičiau priežastis slypėjo jos lygioje, be sukrėtimų ir ryškesnių nutikimų gyvenimo tėkmėje. Bet dabar Suzana įgavo grožį - rūstų, niūrų grožį.
Mirtis ant Suzanos nepaliko savo pėdsakų. Veidas išsaugojo lengvą spalvą, dažų nepažįstančios lūpos švytėjo giliu raudoniu. Akys buvo užmerktos. Tamsios blakstienos kaip suodžių juostelės ilsėjosi ant skruostų. Viena ranka prisiglaudusi prie šono, o antroji lengvai dengė pirmosios riešą. Blyškios kaktos oda buvo nepriekaištingos, grietininės spalvos. Ir vis dėlto bendrą įspūdį lėmė ne angeliškas žavumas, o šaltas, savyje užsisklendęs grožis. Kažkas merginos veide privertė Džimį prisiminti jaunas Saigono mergaites (kai kurioms nebuvo ir trylikos) - jos klaupdavosi sankryžose prie barų ant kelių prieš kareivius - ne pirmą ir ne šimtąjį kartą. Tačiau anas mergaites griovė ne blogis, o tiesiog pernelyg anksti atėjęs gyvenimo pažinimas. Permaina Suzanos veide buvo visiškai kitokia... bet kokia, Džimis nebūtų sugebėjęs pasakyti.

Kalahenas žengė priekin ir spustelėjo kairįjį merginos stangrios krūties šoną.

- Štai čia. Į širdį.

- Ne, - pakartojo Benas. - Negaliu.

- Būkit jos mylimuoju, - tyliai pratarė tėvas Kalahenas. - O dar geriau - vyru. Jūs nesuteiksite jai skausmo, Benai. Jūs ją išlaisvinsite. Skaudės tiktai jums.

Benas tylėdamas žvelgė į jį. Markas ištraukė iš juodo Džimio lagaminėlio kuolelį ir laikė jį netardamas nė žodžio. Benas paėmė medgalį ranka, kuri tarytumei išsitempė per daugelį mylių.

Jeigu aš negalvosiu apie tai, ką darau... galbūt tuomet...

Bet negalvoti buvo neįmanoma. Benui ūmai atėjo į galvą eilutė iš "Drakulos", smagaus kūrinio, kuris dabar anaiptol nelinksmino. Kai Arturas Holmvudas susidūrė su tokia pat baisia užmačia, Van Helsingas jam pasakė: "Prieš patekdami į džiaugsmo jūrą, mes privalome pereiti sielvarto vandenis".

Ar pasiseks nors vienam iš jų kada nors vėl patirti džiaugsmą?

- Paimkit šalin! - sudejavo jis. - Neverskite manęs...

Visi tylėjo.

Benas pajuto, kaip nuo šalto nesveiko prakaito sudrėko kakta, skruostai, pažastys. Mietas (prieš keturias valandas - paprasta beisbolo lazda) tarsi prisisunkė grėsmingo sunkumo, tarsi į jį susibėgo nematomos, bet vis dėlto titaniškos jėgos linijos.

Jis pakėlė kuoliuką ir priglaudė smaigalį prie Suzanos krūties - iš kairės, virš paskutinės užsegtos bliuzelės sagos. Ant kūno smaigalys įspaudė duobelę, ir Benas pajuto, kaip nervingai, nevaldomai sutrūkčiojo burnos kamputis.

- Ji gyva, - ištarė sunkiu, kriokiančiu balsu - Benas užėmė paskutinę gynybos liniją.

- Ne, - nenumaldomai paprieštaravo Džimis. - Ji - Nelaboji, Benai. - Džimis šitai suspėjo jiems pademonstruoti: apsuko tonometro manžetą aplink nejudrią Suzanos ranką, papumpavo orą, ir skalėje jie pamatė: 00/00. Džimis prie merginos krūtinės priglaudė stetoskopą, ir kiekvienas pasiklausė tylos po krūtinės ląsta.

Į kitą Beno ranką irgi kažką įspraudė - jis ir po daugelio metų negalėjo prisiminti, kas tai padarė. Plaktuką. Plaktuką su skylėtu guminiu kotu. Galvutė prožektoriaus šviesoje blizgėjo.

- Greičiau, - paragino Kalahenas, - ir eikite į šviesą. Visa kita - mūsų rūpestis.

Prieš patekdami į džiaugsmo jūrą, mes privalome pereiti sielvarto vandenis.

- Atleisk man, Dieve, - sušnabždėjo Benas.

Jis pakėlė plaktuką.

Plaktukas smogė tiesiai į kuolelio viršų, ir uosio mediena aukštyn persidavė nelyginant drebučių virpėjimas, kuris persekios Beną sapnuose iki paskutiniųjų jo gyvenimo dienų. Suzana išplėtė dideles mėlynas akis, tarytum viso šito priežastis būtų pati smūgio jėga. Iš tos vietos, kur mietas susmigo į kūną, įstabiai ryškia srove, užpildamas rankas, marškinius, Beno skruostus, trykštelėjo kraujas. Akimirksniu rūsį užpildė jo karštas varinis kvapas.

Mergina suspurdėjo ant pakylos. Aukštyn pakilusios rankos pašėlusiai, nelyginant paukščio sparnai, suplasnojo ore. Kojos dusliai tratėjo į pakylos lentas. Prasivėrusi burnos įduba apnuogino iltis, pribloškiančiai panašias į vilko, o iš merginos gerklės tarsi pragaro rago garsai išsiveržė virtinė veriančių riksmų. Pro burnos kampučius plūdo kraujas.

Plaktukas kilo ir leidosi: dar... dar... dar...

Bęno galvoje krankė dideli juodi varnai, sukosi kraupūs, neįsimenantys vaizdiniai. Rankos, mietas, negailestingai kylantis ir krintantis plaktukas nusidažė raudonai. Drebančiose Džimio rankose prožektorius pavirto stroboskopu, trumpais žybtelėjimais apšviečiančiu pašėlusį, tūžmingą Suzanos veidą: lūpas kandžiojantys dantys pavertė jas atbrizgomis. Švarią lininę paklodę, kurią jis taip tvarkingai atvertė, sutepė kraujas, išpaišydamas drobę į kiniškus hieroglifus panašiais ornamentais.

Paskui Suzana staiga išrietė nugarą ir taip plačiai prasižiojo, kad jiems pasirodė: tuoj lūš žandikauliai. Iš kuolelio pradurtos žaizdos gausiai pliūptelėjo gerokai tamsesnis kraujas - iš širdies. Pakilęs iš garsais perpildytos, mėšlungiškai pravertos burnos klėtelės, riksmas sunkėsi iš pačių giliausių žmogiškosios sielos kertelių. Iš Suzanos burnos ir šnervių vėl ūžtelėjo purslota kraujo banga... o su ja dar kažkas. Silpnoje šviesoje tai pasirodė tik kaip šmėstelėjimas, vos matomas šešėlis - apgautas, pražudytas, jis šoktelėjo išorėn, pakilo aukštyn, susiliejo su tamsa ir pradingo.

Suzana suglebo ant nugaros. Burna atsipalaidavo ir užsivėrė. Dantų sudarkytos lūpos prasiskyrė, išleisdamos paskutinį švokščiantį atodūsį, vokai trumpai suvirpėjo, ir Benas pamatė (arba įsivaizdavo, kad mato) tą Suzaną, kurią sutiko parke, skaitančią jo knygą.

Darbas buvo padarytas.

Benas žingtelėjo atatupstas, išmesdamas plaktuką ir laikydamas prieš save ištiestas rankas - mirtinai išgąsdintas maištą sukėlusio orkestro dirigentas.

Kalahenas uždėjo jam ant peties ranką.

- Benai...

Tasai puolė šalin.

Bėgdamas laiptais, paslydo, nugriuvo ir ėmė šliaužte šliaužti aukštyn, į šviesą. Berniuko siaubas sumišo su suaugusio žmogaus siaubu. Grįžtelėjęs pro petį, dabar jis tikriausiai būtų per ištiestą ranką pamatęs Hubį Marsteną (arba galbūt Streikerį) su giliai į kaklą įsirėžusia virve, pažaliavusiu veidu ir

šypsenėle, apnuoginusią iltis vietoj dantų. Benas vieną kartą sielvartingai suklykė.

Silpnai nugirdo Kalaheno riktelėjimą:

- Ne, tegul eina...

Perskuodęs virtuvę, Benas išvirto pro užpakalinio įėjimo duris. Priebučio laipteliai išslydo iš po kojų, ir jis nuskriejo galva žemyn ant žolės. Pakilo ant kelių, ėmė ropoti pirmyn, paskui atsistojo ir apsižvalgė. Nieko. Virš jo stūksojo namas, tačiau be piktų kėslų, blogio likučiai nepastebimai prasisunkė pro jo sienas. Tai vėl buvo paprasčiausias namas.

Užvertęs galvą ir giliai, su švilpesiu traukdamas orą, Benas Mirsas stovėjo mirtinoje tyloje, piktžolėmis apžėlusiame vidiniame kieme.

16

Rudenį vakaras į Valdą atslenka šitaip.

Pirmiausia saulė išlaisvina dangų iš savo netvirto glėbio, ir tuomet oras atšąla bei prisimena, kad ant nosies žiema, kuri tęsis ilgai. Pasirodo skysti debesys, ištįsta šešėliai - praradę vasaros šešėlių plotį ir tirštumą, kadangi ant medžių nebelieka lapų, o danguje - putlių debesų. Šie ilgi negeri šešėliai graužiasi žemėn kaip dantys.

Kuo labiau saulė artėja prie horizonto, tuo sodresnė darosi jos dosni geltona šviesa, tuo nesveikesnį atspalvį ji įgauna, kol užlieja piktu liepsningai oranžiniu žėrėjimu. Ši marga pašvaistė nuspalvina debesuotą horizonto skraistę raudona, paskui oranžine, tamsiai raudona ir pagaliau purpurine spalva. Retsykiais dideli debesų kuokštai neskubriai prasiskiria ir pro pluoštų properšas praleidžia nekaltai geltonus saulės spindulius, kupinus dilginančio praėjusios vasaros ilgesio.

Šešta valanda, vakarienės laikas. Valdoje pietaujama apie pusiaudienį, o ryšulėlius su priešpiečiais, kuriuos žmonės, išeidami į darbą, čiumpa nuo virtuvinio stalo, vadina "antraisiais pusryčiais". Meiblė Verts, kurios kūnas aptekęs nesveikais senatvės riebalais, sėda suvalgyti virtą viščiuko krūtinėlę ir užgerti ją Liptono arbata, o telefonas pūpso prie pat jos alkūnės. Evos pansione susirenka vakarieniauti gyventojai - nesvarbu, kokį valgį jie pasirenka: pusfabrikačių pietus, troškintos mėsos konservus, konservuotas pupas (kurios, deja, visiškai nepanašios į tas pupas, kurias prieš daugelį metų kepė mūsų motinėlės, paaukodamos tam visą šeštadienio rytą ir dieną), spageti arba pašildytus hamburgerius, nusipirktus Folmuto "Makdonalde" pakeliui iš darbo. Įniršusi Eva sėdi svetainėje, lošia kortomis su Groveriu Verilu ir niurzga ant gyventojų, kad pavalgę pavalytų taukus ir liautųsi, velniai griebtų, kiaulinti visame name. Niekas neprisimena, kad Eva kada nors būtų taip niršusi kaip katė ir puldinėjusi visus kaip šunelis.

Misteris ir misis Pitriai virtuvėje kramto sumuštinius, mėgindami perprasti ką tik įvykusį pokalbį telefonu su vietiniu katalikų kunigu, tėvu Kalahenu.

"Jūsų sūnus su manimi. Jam nieko neatsitiko. Netrukus atvešiu jį į namus. Iki pasimatymo". Jie jau aptarė, ar nevertėtų paskambinti vietiniam įstatymo sergėtojui Parkinsui Džilespiui, ir nusprendė dar šiek tiek palūkėti - elgesyje sūnaus, kuris visuomet buvo tuo, ką Džunė Pitri mėgdavo vadinti "Rimtas Vaikas", jie jau spėjo pajusti kažkokią permainą. Ir vis dėlto virš jų kybo neaiškios Ralfo ir Denio Glikų šmėklos.

Miltas Krosenas savo parduotuvės užkulisiuose duoną užgeria pienu. Nuo to laiko, kai šešiasdešimt aštuntasiais pasimirė jo žmona, Milto apetitas pasidarė labai prastas. Delbertas Markis, kavinės "Pas Delą" savininkas, metodiškai taršo penketą hamburgerių, kuriuos pasikepė grilyje. Jis pagardino juos garstyčiomis bei šviežiais žaliais svogūnais ir visą vakarą kiekvienam sutiktam, kas tik teiksis išklausyti, guosis, kad padidėjęs skrandžio rūgštingumas ir blogas virškinimas lėtai, bet užtikrintai nuvarys jį į kapą. Tėvo Kalaheno ekonomė Roda Korles nieko nevalgo. Ji nerimauja dėl tėvo Kalaheno, kuris mina nežinia kokius kelius. Herieta Dorhem ir jos šeimynykščiai užsiėmę kiaulienos žlėgtainiais. Pas Karlą Smitą, našlaujantį nuo 1957-ųjų metų, vakarienei vien virta bulvienė ir butelis "Moksi". Dereko Bodino šeimyna susėdo prie jautienos su Briuselio kopūstais. "E-ech-ch, - sako Ričis Bodinas, nuvainikuotas chuliganas, - Briuselio kopūstai..." - "Arba tu juos suvalgysi, arba aš tavo užpakalį į priekį persuksiu", - pažada Derekas. Jis ir pats negali pakęsti Briuselio kopūstų.

Pas Redžį ir Bonę Sojerius vakarienei pakepinti kauliukai, šaldyti kukurūzai, bulvės pagal prancūzišką receptą, o desertui - šokoladinis pudingas su tirštu pamirku. Visa tai - mėgstami Redžio valgiai. Bonė, kuriai ką tik pradėjo blankti mėlynės, paduoda stalan tylėdama, nuleidusi akis. Redžis tolygiai susikaupęs kramto, prie vakarienės jis išgers tris dėžutes alaus. Bonė valgo stovėdama. Jai sėdint vis dar labai skauda. Ypatingo apetito neturi, bet ji vis tiek valgo - nes Redžis tai pastebės ir ką nors tarstels. Aną vakarą, iškaršęs Bonei kailį, Redžis nuleido išvietėn visas žmonos piliules ir ją išprievartavo. Ir nuo to laiko prievartavo kasnakt.

Penkiolika minučių po šeštos beveik visas maistas suvalgytas, beveik visos cigaretės, cigarai ir pypkės surūkytos, beveik visi stalai nurinkti. Lėkštės plaunamos, perplaunamos ir keliauja į džiovyklas. Mažesni vaikai kišami į pižamas ir siunčiami į kitą kambarį prieš miegą paspoksoti televizorių.

Sudeginęs po paraliais pilną keptuvę veršienos, Rojus Makdugalas keikiasi ir šveičia ją (kartu su keptuve) į šiukšlių kibirą. Užsimetęs džinsinę striukę, jis išmauna pas Delą, palikdamas šitą prakeiktą, niekam tikusią kiaulę - savo žmoną - drybsoti miegamajame. Berniūkštis pasimirė, žmonai į viską nusispjaut, vakarienė, po velnių, sudegė. Pats laikas prisisprogti. Ko gero, pats laikas susirinkti savo skudurus ir nešdintis iš šio nė grašio neverto miesteliūkščio.

Nedideliame butukyje Tegart gatvėje, išsišakojančioje nuo Džointnerio aveniu, kad labai greitai už municipaliteto pasibaigtų akligatviu, Džo Krei-

nas gauna abejotiną dangaus dovaną. Baigęs valgyti dubenėlį smulkintų kviečių, jis įsitaiso priešais televizorių, ir ūmai kairiąją krūtinės pusę ir ranką paralyžiuoja netikėtas skausmas. Džo galvoja: "Kas gi čia? Širdelė?" Tai, pasirodo, tikra tiesa. Kreinas keliasi, spėja nueiti pusę kelio iki telefono, bet skausmas staiga išsiplečia ir partrenkia jį ant grindų. Džo krenta kaip jaunas jautukas nuo smūgio kūju. Televizorius toliau burba, o Džo Kreiną ras tik po paros. Ši be dešimties septintą valandą vakaro užklupusi mirtis spalio šeštąją bus vienintelė natūrali mirtis Jeruzalės Valdoje.

Septintą valandą spalvų šydas, kuriuo prisidengė horizontas, vakaruose susitraukia iki ryškiai oranžinės juostelės - galima pamanyti, kad už žemės krašto kas nors iškūreno keletą krosnių. Rytuose jau pabiro žvaigždės. Jos žiba tolygiai, šiurkščiai kaip deimantai. Šiuo metų laiku jose nėra nei prielankumo, nei nusiraminimo įsimylėjusiems - jos žėri nuostabiu abejingumu.

Vaikams atėjo metas gultis - tėvai netrukus pasiųs mažylius į loveles ir lopšius, o į ašaringus prašymus leisti atsigulti šiek tiek vėliau arba negesinti šviesos tik šypsosis ir paslaugiai atidarinės spintų dureles, idant parodytų: ten nieko nėra. O aplink ant tamsos sparnų kyla gyvuliški nakties instinktai. Išmuša vampyro valanda.

17

Kai Džimis su Benu įėjo palaton, Metas snūduriavo, tačiau beveik akimirksniu pabudo, spausdamas dešinėje rankoje sugniaužtą kryžių. Mokytojo žvilgsnis palietė Džimį, peršoko prie Beno ir... sustojo.

- Kas atsitiko?

Džimis trumpai paaiškino.

- O kūnas?

- Mes su Kalahenu paguldėme jį veidu žemyn į kažkokią dėžę, kuri stovėjo rūsyje - galbūt joje atvyko pas mus Barlou. Ir mažiau nei prieš valandą, pripildę ją akmenimis, įmetėme į Karališkąją upę. Nuvežėme Streikerio mašina. Jeigu kas ir pastebėjo ją prie tilto, pamanys, kad tai jis.

- Teisingai. Kur Kalahenas? Ir berniukas?

- Nuėjo pas Marką į namus. Teks viską papasakoti jo tėvams - Barlou grasino jiems asmeniškai.

- O ar jie patikės?

- Jeigu ne, Markas privers tėvą paskambinti jums. - Metas linktelėjo. Jis atrodė labai pavargęs.

- Benai, - kreipėsi. - Prieikite arčiau. Prisėskit ant lovos.

Benas paklusniai prisiartino. Veidas buvo tuščias, suglumęs. Jis atsisėdo ir tvarkingai sudėjo rankas ant kelių. Akių vietoje tarsi cigaretėmis išdegintos skylės.

- Jūsų neįmanoma paguosti, - tarė Metas. Jis paėmė Beno ranką į savąją. Tasai nesipriešino. - Bet tai nesvarbu. Paguos laikas. O ji gavo ramybę.

- Jis laiko mus kretinais, - dusliai pratarė Benas. - Jis mus išjuokė - visus iš eilės. Džimi, duok laišką.

Džimis padavė Metui voką. Šis ištraukė sunkų lapelį ir įdėmiai perskaitė, laikydamas popierių prie pat nosies ir vos pastebimai krutindamas lūpas. Nuleidęs laišką, Metas pasakė:

- Taip, tai *jis*. *Jo* Barlou netgi stambesnis nei įsivaizdavau. Tiesiog drebulį varo.

- Jis paliko šį laišką dėl juoko, - taip pat dusliai kalbėjo Benas. - O *paties* seniai ir pėdsakai ataušo. Kovoti su Barlou yra tas pat, kas kautis su vėtra. Ko gero, mes jam atrodome kaip vabalėliai. Juokingai besiblaškantys vabalėliai.

Džimis pravėrė burną kažką sakyti, bet Metas vos pastebimai pakratė galvą.

- Jūs neteisus, - tarė jis. - Jeigu Barlou būtų galėjęs, jis būtų pasiėmęs Suzaną su savimi. Jis neatiduotų savo nelabosios būtybės dėl pokšto - juk jų tiek mažai! Benai, minutėlei atsiribokite ir susimąstykite: ką jūs jam padarėte. Užmušėte Streikerį, jo bičiulį. Ir, kaip prisipažino patsai Barlou, net privertėte jį dalyvauti šiame nužudyme dėl nepasotinamo apetito. Kokį siaubą jis turėjo patirti atsibudęs iš savo besapnio miego ir patyręs, kad beginklis berniukas susidorojo su tokiu baisiu padaru!

Metas nemažų pastangų dėka atsisėdo lovoje. Benas pasuko galvą ir žiūrėjo į mokytoją. Pirmą kartą nuo to laiko, kai iš Marsteno namo išėję draugai susirado rašytoją vidiniame kieme, jis parodė šiokį tokį susidomėjimą.

- Gal tai ir ne pati didžiausia pergalė, - mąsliai kalbėjo Metas. - Mes išvijome Barlou iš namo - namo, kurį jis pats išsirinko. Džimis sakė, kad tėvas Kalahenas sterilizavo rūsį švęstu vandeniu ir užantspaudavo duris Šventąja ostija. Jeigu Barlou dar sykį ten užeis, jis žus... ir *jis tai supranta!*

- Bet juk jis paspruko, - tarė Benas. - Koks skirtumas?

- Paspruko, - švelniai pakartojo Metas. O kur jis šiandien miegojo? Mašinos bagažinėje? Vienos iš savo aukų rūsyje? Galbūt senos metodistų bažnyčios, kuri sudegė per 1951-ųjų gaisrą, rūsyje? Kad ir kur būtų miegojęs, ar manote, kad jam ten patiko? Ir ar jis jautėsi esąs saugus?

Benas tylėjo.

- Rytoj jūs pradėsite medžioklę, - tarė Metas, suspausdamas Beno ranką. - Ne tik Barlou - ir visų smulkių žuvelių... o jų rytoj rytą - oi kiek daug bus. Jų alkis niekuomet nenumalšinamas. Jie ris tol, kol užsprings. Naktys priklauso jam, bet dieną medžiosite ir persekiosite Barlou, kol jis pabūgs ir išneš iš čia savo autus arba kol išvilksite jį į dienos šviesą - perdurtą mietu ir inkščiantį.

Ši kalba privertė Beną pakelti galvą. Veidas atgijo nuo gąsdinančio įkvėpimo. Lūpas nuskaidrino silpna šypsena.

- Taip taip, - sušnabždėjo jis. - Tik ne rytoj, o šiąnakt. Tuoj pat...

Metas žaibiškai įsikibo Benui į petį stebėtinai stipria ir gyvybinga ranka.

- Ne, ne šiandien. Šią naktį mes praleisime drauge: jūs, aš, tėvas Kalahenas, Džimis ir Markas su tėvais. Dabar *jis* žino... ir bijo. Tik beprotis arba šventasis išdrįstų prisiartinti prie Barlou, kai jis nemiega iš naujo pagimdžiusioje jį naktyje. Bet tarp mūsų nėra nei šventųjų, nei bepročių, - mokytojas užmerkė akis ir tyliai ištarė:

- Man regis, imu Barlou suprasti. Guliu čia ligoninės lovoje ir žaidžiu Maikroftą Holmsą - įsivaizduodamas save mūsų priešo vietoje, mėginu atspėti jo žingsnius. Barlou pragyveno daug šimtmečių. Tai nuostabus protas, bet jis, kaip ryškėja iš laiško, - dar ir egocentrikas. Kodėl gi ir ne? Jo ego augo panašiai kaip perlas, sluoksnis po sluoksnio, kol tapo milžinišku ir pragaištingu. Jis pilnas išdidumo... Štai kur tikro pagyrūno pavyzdys! Ir Barlou keršto troškimas turėtų būti viską nustelbiantis, keliantis drebulį... bet galbūt tuo galima pasinaudoti, - Metas atsimerkė, niūriai pažvelgė į abu jaunuolius ir pakėlė kryžių. - Tai *jį* sustabdys. Bet jei Barlou staiga kuo nors pasinaudos, kaip pasinaudojo Floidu Tibitsu? Tuomet kryžius gali negelbėti. Manau, šiąnakt Barlou pamėgins atsikratyti kuriais nors iš mūsų... kuriais nors arba visais.

Metas žvilgtelėjo į Džimį.

- Manau, pasiuntę Marką su tėvu Kalahenu į berniuko tėvų namus, pasielgėte neteisingai. Galima buvo paskambinti jiems ir iš anksto nieko neaiškinant pasikviesti čia. O dabar mes išskirti... Ypač aš nerimauju dėl berniuko.

- Gerai, - Džimis pakilo.

Metas pasuko akis į Beną.

- Jūs liksite su mumis? Kausitės mūsų pusėje?

- Taip, - kimiai atsiliepė Benas. - Taip.

Džimis išėjo iš palatos, nužingsniavo koridoriumi iki gydytojų kambario ir žinyne susirado Pitrių numerį. Skubiai jį surinkęs, vietoje kviečiančių signalų telefono ragelyje su skausmingu siaubu išgirdo veriantį atkirstos linijos stūgsmą.

- Jis juos pasiekė, - tarė Džimis.

Jauno gydytojo veido išraiška išgąsdino medicinos seserį, kuri pakėlė akis, išgirdusi jo balsą.

18

Henris Pitris buvo išsilavinęs žmogus. Bakalauro laipsnį jis gavo Šiaurės Rytų universitete, magistro - Masačūsetso Technologiniame ir filosofijos daktaro - Ekonomikos universitete. Puikias žemesniųjų koledžo kursų dėstytojo pareigas jis paliko dėl administracinio posto draudimo kompanijoje “Apdairumas” - ne tik vildamasis užsidirbti, bet ir iš smalsumo: Henriui

Pitriui norėjosi pasižiūrėti, ar praktika patvirtins tam tikras jo ekonomines teorijas. Jis tikėjosi, kad iki kitos vasaros išmoks dirbti su kompiuteriais, o dar po poros metų išlaikys teisininko egzaminus. Dabar Henrio Pitrio tikslas buvo aštuntąjį dešimtmetį pasitikti užimant aukštą ekonomikos postą federalinėje vyriausybėje. Marko susidomėjimui antgamtiniais dalykais įtakos Henris neturėjo - tėvo logika buvo išbaigta ir vieninga, o pasaulis - mechanizuotas mažne iki absoliutaus tobulumo. Henris - registruotas demokratas - septyniasdešimt antrųjų rinkimuose balsavo už Niksoną ne todėl, kad būtų tikėjęs, esą tasai labai doras (Pitris ne kartą žmonai sakė, kad Ričardą Niksoną laiko neišradingu sukčiumi, kuris subtilumo turi ne daugiau už vilna besiverčiantį vagišių), o todėl, kad opoziciją sudarė nenormalūs oro pilių statytojai, kurie atvestų šalį į ekonominę katastrofą. Į septintojo dešimtmečio kontrkultūrą Henris žiūrėjo su ramiu pakantumu, pagimdytu įsitikinimo, jog ji sužlugs nepridarydama jokios žalos, kadangi neturi ekonominio pagrindo. Misterio Pitrio meilė žmonai ir sūnui nebuvo "graži" (kas gi ims eilėmis apdainuoti senatvę žmogaus, nusimaunančio kojines žmonos akivaizdoje), užtat - tvirta ir nepajudinama. Henris buvo žmogus tiesus, tikėjo savimi, ir dar - natūraliais fizikos, matematikos, ekonomikos ir (kiek mažiau) sociologijos dėsniais.

Sūnaus ir kaimo tėvelio papasakotą istoriją Henris išklausė siurbčiodamas kavą ir aiškiais klausimais pastūmėdamas pasakotojus tose vietose, kur pasakojimo gija imdavo painiotis arba prarasdavo aiškumą. Atrodė, kad Henrio ramumas gilėja tiesiog proporcingai pasakojimo absurdiškumui ir augančiam žmonos Džunės nerimui. Be penkių minučių septintą pasakojimas buvo baigtas. Savo verdiktą Henris Pitris išreiškė penkiais ramiais, apgalvotais skiemenimis:

- Ne-į-ma-no-ma.

Markas sudrebėjo, pažvelgė į Kalaheną ir pasakė:

- Aš juk sakiau.

Jis *tikrai* įspėjo Kalaheną, kai senutė kunigo mašina vežė juos nuo bažnyčios į Pitrio namus.

- Henri, ar tau neatrodo, kad mes...

- Palauk.

Henris tarsi nereikšmingai kilstelėjo ranką, ir Džunė akimirksniu nurimo. Ji atsisėdo, apkabino Marką ir truputį atskyrė jį nuo Kalaheno. Berniukas pakluso.

Henris Pitris mandagiai pažvelgė į kunigą.

- Imkim ir pažiūrėkim, ar nesugebėsim išsiaiškinti šito... suklydimo, ar panašiai... kaip protingi žmonės.

- Tai gali pasirodyti neįmanomu dalyku, - ne mažiau maloniai atsiliepė Kalahenas, - bet mes, suprantama, pamėginsime. Misteri Pitri, mes čia esame kaip tik todėl, kad Barlou grasino jums ir jūsų žmonai.

- Šiandien jūs iš tikrųjų įkalėte kuolelį į tos merginos kūną?
- Ne aš. Misteris Mirsas.
- O lavonas vis dar ten?
- Įmetėme į upę.
- Jeigu visa tai teisybė, - tarė Pitris, - jūs įvėlėte mano sūnų į nusikaltimą. Ar jūs suprantate, ką padarėte?
- Taip. Misteri Pitri, tai buvo neišvengiama. Galite paprasčiausiai paskambinti į ligoninę misteriui Berkui...
- O, esu įsitikinęs, kad jūsų liudininkai jus palaikys, - pertraukė Pitris, nuo kurio lūpų nenuslinko lengva, iš kantrybės varanti šypsenėlė. - Štai kuo dar keri jūsų beprotybė. Ar galiu pamatyti laišką, kurį paliko šis Barlou?

Kalahenas mintyse keiktelėjo.
- Jis pas daktarą Kodį, - ir pavėluotai pridūrė: - Mums tikrai derėtų nuvažiuoti į Kamberlendo ligoninę. Jeigu jūs pakalbėtumėt su...

Pitris lingavo galva.
- Gal pirmiau dar šiek tiek pasišnekėkime. Esu įsitikinęs, kad jūsų liudininkai patikimi - tai jau sakiau. Daktaras Kodis - mūsų šeimos gydytojas, mes visi apie jį esame kuo geriausios nuomonės. Ir dar man leidote suprasti, kad Metju Berkui irgi nėra ką prikišti... bent jau, kaip pedagogui.
- Bet, nepaisant viso šito? - paklausė Kalahenas.
- Tėve Kalahenai, leiskite paaiškinti. Jeigu tuzinas patikimų liudininkų vienu balsu tvirtintų, kad vidury baltos dienos per miesto parką, dainuodama "Meilutė Adelina" ir mojuodama konfederacijos vėliava, prašliaužė gigantiška Dievo karvytė, ar jūs patikėtumėt?
- Jeigu neabejočiau, kad liudininkai patikimi ir nejuokauja, aš būčiau linkęs patikėti. Taip.

Pitris su ankstesne lengva šypsenėle tarė:
- Štai čia mūsų nuomonės ir išsiskiria.
- Jūsų protas uždaras, - atsiliepė Kalahenas.
- Ne... Paprasčiausiai jis seniai susiformavo.
- O tai, pasvarsčius, reiškia tą patį. Sakykite... ar kompanija, kurioje jūs dirbate, toleruoja administratorius, jei jie priima sprendimus, vadovaudamiesi ne ojektyviais faktais, o vidiniais įsitikinimais? Pitri, juk tai ne logika, o davatkiškumas!

Pitris nustojo šypsotis ir pakilo.
- Reikia pripažinti: istorija kelia nerimą. Jūs įtraukėte mano sūnų į kažkokią beprotybę, ko gero - pavojingą. Laimė, jei dėl jos nepakliūsite į teismą. Dabar aš paskambinsiu jūsų žmonėms ir su jais pasikalbėsiu. Paskui, manau, mums visiems bus geriau keliauti į ligoninę pas misterį Berką ir pratęsti klausimo svarstymą.
- Labai jums dėkoju, kad atsitraukėte nuo savo principų, - sausai pasakė Kalahenas.

Pitris išėjo svetainėn ir pakėlė telefono ragelį. Signalo nebuvo - linija tylėjo. Kiek paniuręs, Henris pabaksnojo į svirteles. Jokio atsako. Padėjo ragelį į vietą ir grįžo virtuvėn.

- Regis, sugedo telefonas, - pareiškė. Pastebėjęs, kad sūnus su Kalahenu bematant apsikeitė kupinais baugaus supratimo žvilgsniais, Henris pajuto susijaudinimą. - Galiu jus užtikrinti, - pasakė kiek griežčiau negu ketino, - idant sugestų Jeruzalės Valdos telefono tinklas, nereikalingi jokie vampyrai.

Ir ūmai užgeso šviesa.

19

Džimis bėgte sugrįžo į Meto palatą.

- Pitrių namuose neveikia telefonas. Manau, kad Barlou jau ten. Velnias, kokie mes *kvailiai*...

Benas atsiplėšė nuo lovos. Meto veidas tarytum susitraukė.

- Matote, kaip jis veikia? - sumurmėjo mokytojas. - Kaip sklandžiai... Jeigu tik iki sutemstant turėtume bent valandą! Mes galėtume... bet ne. Jau vėlu.

- Reikia važiuoti pas juos, - nenustygo Džimis.

- Ne! Jums nevalia! Vardan savo ir mano gyvenimo - ne!

- Bet jie...

- *Jie gali pasikliauti tik savimi!* Tai, kas ten vyksta - arba jau įvyko - iki to laiko, kol nusigausite, baigsis!

Jiedu neryžtingai stovėjo prie durų.

Vargais negalais sukaupęs jėgas, Metas ramiai, bet primygtinai prabilo:

- Barlou ego didelis, ir išdidumas taip pat. Štai šiomis jo ydomis mes galbūt sugebėsime pasinaudoti. Tačiau derėtų turėti omeny, kad Barlou - itin galingo proto. Ir tai įvertinti. Jūs parodėte man laišką. Jame kalbama apie šachmatus. Neabejoju, Barlou - aukščiausios klasės žaidėjas. Argi nesuprantate, kad jis galėtų susidoroti su numatytomis aukomis nenutraukdamas telefono ryšio su namu? O jį nutraukė, norėdamas, kad mes suprastume: vienai iš baltųjų figūrų paskelbtas šachas! Jis suvokia jėgų pasiskirstymą ir žino, kad išsklaidžius priešininko jėgas ir sukėlus sąmyšį nugalėti daug lengviau. Pamiršę apie tai, jūs per neapsižiūrėjimą atidavėte jam pirmąjį ėjimą - ir pradinė grupė suskilo į dvi dalis. Jeigu nutrūkę galvas skuosite į Pitrių namus, mūsų grupė iškriks į tris dalis. Aš liksiu vienas, prikaustytas prie lovos - lengvas grobis, nepaisant kryžių, knygų ir užkeikimų. Užteks atsiųsti čionai vieną iš kandidatų į nelabuosius su peiliu arba revolveriu mane nudėti. Ir kas beliks? Judu su Benu, dumiantys kaip įkirpti naktyje pasitikti savo mirties? Tuomet Zalės Valda - jo. Argi nesuprantate?

Pirmasis prabilo Benas.

- Taip, - tarė jis.

Metas atsilošė.

- Šitaip kalbu ne todėl, kad būgštaučiau dėl jūsų mirties. Bijau dėl miesto. Nesvarbu, kas dar įvyks - kažkas juk turi išlikti, kad rytoj sustabdytų Barlou.

- Taip. Ir kol neatkeršysiu už Suzaną, jis manęs nesučiups.

Įsiviešpatavo tyla, kurią sutrikdė Džimis Kodis.

- Apskritai, jie gali pasprukti, - susimąstęs prakalbo. - Manau, Barlou pakankamai neįvertino Kalaheno... O jau berniūkščio tai tikrai neįkirto. Šitas vaikėzas...

- Tikėsimės, - atsiliepė Metas ir užsimerkė.

Jie įsitaisė ir ėmė laukti.

20

Tėvas Donaldas Kalahenas stovėjo prie sienos erdvioje Pitrių virtuvėje, laikydamas aukštai virš galvos iškeltą savo motinos kryžių, kuris užliejo patalpą vaiduokliška spinduliuojančiu blizgesiu. Prie priešingos sienos, greta kriauklės, stovėjo Barlou. Viena ranka jis laikė už nugaros užsuktas Marko rankas, kita buvo apsikabinęs berniuko kaklą. Tarp jų, ant grindų, padengtų stiklo šukėmis, žyminčiomis Barlou apsireiškimą, tysojo Henris ir Džunė Pitriai.

Kalahenas buvo visiškai priblokštas. Viskas atsitiko taip greitai, kad jis dar nesugebėjo suvokti, kas vyksta. Ką tik jiedu su Pitriu protingai (nors ir apmaudaudami) svarstė klausimą ryškioje, jokioms kvailystėms nepasiduodančioje virtuvės lempų šviesoje - ir štai pasinėrė į beprotybę, kurią taip ramiai, tvirtai neigė Marko tėvas.

Kunigo protas stengėsi atstatyti įvykių eigą.

Pitris grįžo ir pasakė, kad telefonas neveikia. Po keleto sekundžių jie liko be šviesos. Džunė Pitri cyptelėjo. Kažkas apvertė stalą. Kurį laiką visi kliuvinėdami aklinėjo po staiga užgriuvusią tamsą, šaukdami vienas kitą. Ūmai išdužo langas virš plautuvės, stiklo šukėmis nusėdamas virtuvinį stalą ir linoleumą. Visa tai įvyko maždaug per pusę minutės.

Paskui į virtuvę įslinko kažkoks šešėlis, ir Kalahenas nusipurtė jį sukausčiusius kerus. Kunigas apkabino pirštais ant jo kaklo kabantį kryžių, ir vos prisilietė nukryžiuotojo, kambarys nušvito nežemiška, neįprasta šviesa. Jis išvydo Marką, kuris stengėsi nutempti motiną prie svetainėn vedančios arkos. Greta jo, pasukęs galvą, sėdėjo Henris Pitris. Kur dingo buvusi ramybė! Nuo tokio absoliučiai prieštaraujančio logikai įsiveržimo atvipo Henrio žandikaulis. Iš už Pitrio nugaros pasirodė baltas išsiviepęs veidas, primenantis Fracečio paveikslo fragmentą. Jis suskilo, parodydamas ilgas aštrias iltis ir raudonas permatomas akis, panašias į liepsnojančius pragaro vartus. Barlou ištiesė rankas (Kalahenas kaip tik spėjo pamatyti, kokie ilgi ir jautrūs šie mirtinai išbalę muzikalūs pirštai), viena sugriebė Henrio Pitrio

galvą, kita - Džunės ir sudaužė jas vieną į kitą su širdį pykinančiu, džeržgiančiu traškesiu. Pitriai krito ant grindų kaip akmenys, ir pirmasis Barlou grasinimas buvo įvykdytas.

Plonai verksmingai klykdamas, nė sekundę nesusimąstęs, Markas puolė vampyrą.

- Štai tu ir įkliuvai! - geraširdiškai sugaudė gilus stiprus balsas. Markas atakavo neapgalvotai, ir bematant buvo sučiuptas.

Kalahenas žengė pirmyn, laikydamas virš galvos kryžių. Triumfuojanti Barlou šypsena akimirksniu pavirto žiojėjančiais agonijos nasrais. Jis atsitraukė prie plautuvės, priešais save vilkdamas berniuką. Po kojomis gurgždėjo sudaužyti stiklai.

- Vardan Dievo... - prabilo Kalahenas.

Skambant Dievo vardui, Barlou garsiai riktelėjo, tarytum gavęs smūgį rimbu. Pražiotos burnos kampučiai nusmuko žemyn į šlykščią grimasą, blykstelėjo ilčių adatos.

- Daugiau nesiartink! - perspėjo jis. - Daugiau nesiartink, šamane! Antraip nespėsi įkvėpti, kai perkąsiu berniukui jungo veną! - Barlou šnekant, viršutinė lūpa slinko aukštyn, apnuogindama ilgus ilčių smaigus. Jis nutilo ir staigiai kaip gyvatė galva atliko plėšrų judesį priekin ir žemyn, prasilenkdamas su Marko kaklu per kokius keturis colius.

Kalahenas stabtelėjo.

- Atgal, - vėl šypsodamasis sukomandavo Barlou. - Tu - savo pusėje, aš - savo, taip?

Kalahenas lėtai atsitraukė, tebelaikydamas kryžių prieš save akių aukštyje, kad galėtų žiūrėti virš jo skersinio. Tasai tolygiai pulsavo šviesa, išleisdamas pliūpsnį po pliūpsnio, ir jo jėga tekėjo per kunigo ranką taip, kad sudrebėjo į gumulėlį susitraukę raumenys.

Jiedu stovėjo akis į akį.

- Pagaliau mes kartu! - šypsodamasis tarė Barlou. Jo veidas buvo tvirtas, protingas, spindėjo kažkokiu skaudžiu uždraustu grožiu. Ūmai šviesa krito kitu kampu, ir Barlou bruožai pasirodė mažne moteriški. Kur Kalahenas regėjo panašų veidą? Ir didžiausio savo gyvenime siaubo akimirką jis prisiminė. Tai buvo veidas misterio Flipo, jo asmeninio baubo, kuris dieną slėpdavosi spintoje ir išlįsdavo, vos motina uždarydavo miegamojo duris. Užsidegti naktinę lempą Kalahenui drausdavo (ir motina, ir tėvas manė, kad geriausias būdas nugalėti vaikiškas baimes - atvirai pažvelgti joms į veidą, o ne nuolaidžiauti), taigi kasnakt, vos tik dygiai girgždėdamos užsiverdavo kambario durys ir koridoriumi nutoldavo motinos žingsniai, spintos durelės vos pastebimai pasislinkdavo į šalį, ir Kalahenas jausdavo (o galbūt iš tiesų matė?) misterio Flipo perregimai baltą veidą ir žaižaruojančias akis. Dabar jis vėl išlindo iš spintos ir įdėmiai spitrijo virš Marko peties: klouniškai baltas veidas, žaižaruojančios akys ir raudonos goslios lūpos.

- Kas toliau? - nesavu balsu paklausė Kalahenas. Jis nenuleido akių nuo Barlou pirštų - ilgų jautrių pirštų, uždėtų ant berniuko gerklės. Ant jų matėsi smulkios mėlynos dėmelės.

- Matysim. Ką duosi už šį apgailėtiną niekšelį? - Barlou staiga aukštai truktelėjo už nugaros užsuktus Marko riešus, aiškiai tikėdamasis klausimą pabrėžti aimana, bet Markas nepasidavė. Berniukas neišleido nė garso, tik pro sukąstus dantis su švilpesiu įtraukė oro.

- Dar tu man pastaugsi! - sušnabždėjo Barlou, iškreipdamas lūpas gyvuliškos neapykantos grimasa. - Staugsi, kol perpliš srėbtuvė!

- Liaukis! - riktelėjo Kalahenas.

- Ar reikia? - neapykantą nuo Barlou veido tarsi vėjas nupūtė. Grįžo rūškano žavesio kupina šypsena. - Turėčiau duoti berniukui atokvėpį? Pasilaikyti jį iki kitos nakties?

- Taip!

Barlou tyliai, tarytum murkdamas, pratarė:

- Numesi kryžių, kad susitiktume kaip lygūs, juoda prieš balta? Tavasis tikėjimas prieš manąjį?

- Taip, - jau ne taip užtikrintai atsiliepė Kalahenas.

- Na, tai mesk! - putlios lūpos nekantriai susispaudė, aukšta kakta sublizgėjo keista stebuklinga šviesa, kurios prisipildė visas kambarys.

- Viliantis, kad jį paleisi? Protingiau būtų įsikišti užantin barškuolę ir tikėtis, kad ji neįkąs.

- Na, o aš tavimi tikiu... Žiūrėk!

Barlou paleido Marką ir žingtelėjo atatupstas, laikydamas pakeltas tuščias rankas.

Negalėdamas tuo patikėti, Markas sekundę stovėjo nejudėdamas, paskui, neatsigręždamas į Barlou, puolė prie tėvų.

- Bėk, Markai! - riktelėjo Kalahenas. - Bėk!

Markas pakėlė į jį dideles patamsėjusias akis:

- Man atrodo, kad jie negyvi...

- BĖK!

Markas lėtai pakilo, atsisuko ir pasižiūrėjo į Barlou.

- Greitai, broleli, - beveik maloningai tarė tasai, - dabar mudu su tavimi jau visai greitai...

Markas spjovė jam į veidą.

Barlou užėmė kvapą. Veidą aptemdė toks įtūžis, kad ankstesnė jo išraiška pasirodė tuo, kuo ir galėjo būti: paprasta aktoryste. Kalahenas savo priešo akyse akimirką išvydo beprotybę, dar juodesnę, negu žmogžudystės dvasia.

- *Tu į mane spjovei,* - sušnabždėjo Barlou. Jis drebėjo visu kūnu, tiesiog kratėsi iš įtūžio. Kaip koks nors grėsmingas aklasis jis netvirtai žingtelėjo pirmyn.

- *Atgal!* - sukriokė Kalahenas, mostelėdamas kryžiumi.

Barlou sušuko, pakėlė rankas prie veido. Kryžius tvykstelėjo nenatūralia žilpinančia liepsna, ryškiausiu spindesiu, ir jei Kalahenas tą minutėlę būtų išdrįsęs judėti toliau, ko gero, būtų galėjęs Barlou išginti lauk.

- Aš tave užmušiu, - tarė Markas ir pranyko kaip mažas tamsus viesuliukas.

Barlou tarytum išaugo, plaukai, europietiškai subraukti atgal nuo kaktos, pleveno virš galvos. Jis buvo apsirengęs juodu kostiumu su nepriekaištingai parištu tamsiai raudonu kaklaraiščiu, ir dėl to tėvui Kalahenui pasirodė kaip dalis juos supančios tamsos, jos koncentratu. Akiduobėse žioravo klastingų, rūsčių akių žarijos.

- Nagi, įvykdyk savąją susitarimo dalį, šamane.

- Aš - *kunigas!* - metė jam Kalahenas.

Barlou vos pastebimai pašaipiai nusilenkė.

- *Kunigas,* - pakartojo, išspausdamas žodį kaip dvokiančią žuvį.

Kalahenas neryžtingai stovėjo. Kam mesti kryžių? Apmulkinti Barlou, šiandien sužaisti lygiosiomis, o rytoj...

Bet iš sąmonės gelmių kilo perspėjimas: atmesti vampyro iššūkį, vadinasi, surizikuoti kur kas rimčiau negu Kalahenas galėjo įsivaizduoti. Jeigu jis neišdrįs mesti kryžių, kartu jis nepripažins... nepripažins... ko? O, jeigu įvykiai nesisuktų taip greitai, jeigu būtų laiko pagalvoti... susiorientuoti...

Kryžiaus tviskėjimas ėmė mirksėti.

Kalahenas išplėstomis akimis dirstelėjo į nukryžiuotąjį. Tarsi įkaitintos vielos gumuliukas viduriuose šokinėjo išgąstis. Pasukęs galvą, kunigas įsisiurbė akimis į Barlou - tasai ėjo jo link per virtuvę plačiai, beveik geidulingai šypsodamasis.

- Nesiartink, - kimiai sušvogždė Kalahenas, žingtelėdamas atatupstas. - Įsakau Dievo vardu...

Barlou nusikvatojo jam į veidą.

Iš tviskančio kryžiaus liko skysta blėstanti kryžiaus formos liepsnelė. Vampyro veidu vėl ėmė slinkti šešėliai, paslėpdami jo bruožus už grubių linijų ir trikampių žemiau išsišovusių skruostikaulių. Kalahenas atsitraukė dar per žingsnį ir atsirėmė į pristumtą prie sienos virtuvinį stalą.

- Trauktis nėra kur, - liūdnai sumurmėjo Barlou. Tamsiose jo akyse virė pragariška linksmybė. - Liūdna matyti, kaip tikėjimas nuvilia žmogų. Na, gerai...

Kryžius Kalaheno pirštuose sudrebėjo, ir šviesos likučiai ūmai išseko. Dabar iš jo beliko paprasčiausias gipso gabalėlis, Kalaheno motinos nupirktas Dublino suvenyrų krautuvėlėje (gali būti, kad už visiškai bedievišką kainą). Jėga, sruvusi iš nukryžiuotojo į jo ranką, jėga, kuri galėjo ardyti sienas ir smulkinti akmenis, pasitraukė. Raumenys atminė virpančias sroves, bet nepajėgė jų atkurti.

Barlou ištiesė tamsoje rankas ir ištraukė iš kunigo rankų kryžių. Kalahenas išleido sielvartingą, drebantį sieloje (gerklėje - niekuomet) klyksmą buvusio vaiko, kurį kasnakt palikdavo vieną su misteriu Flipu, o tasai stebėjo

jį iš spintos pro miego langines. Paskui pasigirdo garsas, kuris persekios jį iki gyvenimo pabaigos: du sausi trakštelėjimai (Barlou nulaužė skersinį) ir gūdus beprasmiškas bilstelėjimas (jis švystelėjo kryžių ant grindų).

- Būk *prakeiktas!* - išrėkė Kalahenas.

- Pernelyg vėlu tokioms melodramoms, - iš tamsos atsiliepė Barlou. Tonas buvo beveik užjaučiantis. - Kam gi jos? Juk tu užmiršai savosios bažnyčios doktriną, argi ne tiesa? Kryžius, duona ir vynas, išpažintis - tik simboliai. Be tikėjimo kryžius - paprastas medis, duona - kepti kviečiai, vynas - perrūgusios vynuogės. Numetęs šalin kryžių, kitąsyk galbūt mane įveiktum. Tikėjausi, kad reikalai gali taip ir pakrypti. Aš taip seniai nesutikau bent kiek manęs verto priešininko. Berniukas vertas dešimties tokių kaip tu, kunige apsimetėli.

Ir netikėtai į Kalaheno pečius įsikibo reto stiprumo rankos.

- Manau, dabar tu sveikini mano mirties amžinybę. Nelabieji neturi atminties - tik alkį ir poreikį tarnauti Šeimininkui. Tu gali man būti naudingas. Galėčiau pasiųsti pas tavuosius draugužius. Bet ar reikia? Praradę vedlį - tave - jie, man regis, mažai ką reiškia. Ir berniūkštis jiems viską papasakos. Šią minutę su jais jau susidorojama. O tau, kunige apsimetėli, yra geriau tinkanti bausmė.

Kalahenas prisiminė Meto žodžius:

"Yra dalykų, blogesnių už mirtį".

Jis vėl pamėgino ištrūkti, bet rankos laikė kaip pančiai. Paskui viena ranka atsileido. Pasigirdo audinio šlamėjimas į nuogą kūną, paskui - drėskimas.

Delnai palietė Kalaheno kaklą.

- Na, kunige veidmaini, pasimokyk tikros religijos. Priimk *mano* komuniją.

Kalahenas staiga suprato, ir jį užplūdo baimė ir pasišlykštėjimas.

- Ne! Nereikia... nereikia...

Bet rankos buvo nepermaldaujamos. Kunigo galvą traukė artyn, artyn... artyn...

- Na, kunige, - sušnabždėjo Barlou.

Ir Kalaheno veidas prigludo prie šaltos, dvokiančios vampyro gerklės, kur pulsavo prarėžta vena. Kunigas liovėsi kvėpuoti (atrodė, kad visai amžinybei), pašėlusiai sukinėdamas galvą, išsikruvindamas kaktą, skruostus, smakrą.

Ir galų gale gurktelėjo.

21

Ana Norton išlipo iš mašinos ir nė nepasiėmusi raktelių pasuko per ligoninės autoaikštelę ryškiai apšviesto vestibiulio link. Virš galvos žvaigž-

dės pasislėpė už debesų - tvenkėsi lietus. Ana nė nežvilgtelėjo į debesis. Ji žingsniavo abejingai dėbsodama prieš save.

Savo išore Ana smarkiai skyrėsi nuo damos, su kuria Benas Mirsas susipažino tą vakarą, kai Suzana pirmą kartą pasikvietė jį pavakarieniauti su savo artimaisiais. Anąsyk Beną pristatė vidutinio ūgio damai, kurios žalia vilnonė suknelė nors ir nebylojo apie didelį turtą, vis dėlto liudijo materialinę gerovę. Į aną damą buvo malonu žiūrėti - ne gražuolė, bet išpuoselėta, su šviežia žilstančių plaukų šukuosena.

Ši moteris avėjo tik kambarinėmis šlepetėmis. Be maskuojančių elastinių kojinių ant nuogų kojų iššoko ligotos venos - tiesa, ne taip aiškiai kaip anksčiau, nes spaudimas šiek tiek nukrito. Geltonas apiplyšęs chalatas dengė savo apatinuką. Pakilęs vėjas taršė suveltų plaukų kuokštus. Veidas buvo mirtinai išblyškęs, o po akimis išryškėjo sunkūs rudi ratilai.

Juk ji tvirtino Suzanai: saugokis šito Mirso ir jo draugužių! Juk ji įspėjo dukterį dėl žmogaus, kuris ją pražudė! O tam jį paskatino Metas Berkas. Jie susimokė. Taip, taip. Ana žinojo - *jis* viską jai papasakojo.

Visą dieną misis Norton nesveikavo - spaudė miegas ir tiesiog nebuvo jėgų išlipti iš lovos. O kai po pietų vyras išvažiavo rašyti kvailo pareiškimo apie dukters dingimą ir Ana nugrimzdo į sunkų snūdą, sapne apsireiškė *jis*. Gražus, valdingas, veržlus, dėmesį prikaustantis veidas. Ereliška nosis, atmesti nuo kaktos plaukai, o stambi viliojanti burna slėpė keistai jaudinančius baltus dantis, kurie pasirodydavo, kai *jis* šypsodavosi. Gi akys... tos raudonos akys kerėjo. Kai *jis* į jus žvelgė, buvo neįmanoma nusukti žvilgsnio... o ir nesinorėjo.

Jis jai viską paaiškino: ir ką reikia padaryti, ir kad paskiau Anai atsiras galimybė prisijungti prie dukters ir prie daugybės kitų... ir prie *jo* taip pat. Ką ten Suzana - tai *jam* Ana norėjo įtikti, idant mainais gautų tai, ko taip keistai norėjo, ko taip troško: prisilietimo, įsiskverbimo.

Anos kišenėje gulėjo vyro trisdešimt aštunto kalibro pistoletas.

Ji įėjo vestibiulin ir pažvelgė registratūros pusėn. Jei kas nors pamėgintų stabdyti, su tuo ji susidorotų. Ne, Ana nešautų - kol nepateko į Berko palatą, jokio šaudymo. Taip įsakė *jis*. Jeigu Aną sučiups ir sulaikys, iki bus atliktas reikalas, *jis* neateis ir neapdovanos jos naktį karštais bučiniais.

Už pertvaros sėdėjo jaunutė mergina baltu chalatu ir cilindro formos kepuraite. Švelnioje lempelės šviesoje, kuri buvo pritvirtinta prie pagrindinės konsolės, ji sprendė kryžiažodį. Sanitaras kaip tik tolo koridoriumi. Ji regėjo jo nugarą.

Išgirdusi žingsnius, budinti sesuo su išmokta šypsenėle pakėlė akis, bet kai pamatė artėjančią chalatu vilkinčią moterį įkritusiomis akimis, šypsena ištirpo. Tuščios Anos akys keistai žėrėjo, tarytum ji būtų kažkieno paleistas prisukamas žaisliukas. Galbūt paklydusi pacientė?

- Madam, jeigu jūs...

Ana Norton išsitraukė iš savo chalato kišenės ginklą - tikra kuoktelėjusi teroristė, - įrėmė vamzdį į budinčios sesers galvą ir pasakė:

- Nusisuk.
Sesutė be garso pakrutino lūpas, konvulsiškai įtraukė oro...
- Nerėk, nes nudėsiu.
Oras su švilpesiu išsiveržė lauk. Sesutė stipriai išbalo.
- O dabar nusisuk.
Sesuo ėmė lėtai suktis. Ana paėmė pistoletą už vamzdžio ir pasiruošė iš visų jėgų smogti rankena budinčiajai per galvą.
Ir staiga ją partrenkė ant žemės.

22

Pistoletas išlėkė iš rankų.
Moteris suplėšytu geltonu chalatu nesušuko, tik tevai suinkštė, ėmė raudoti ir kaip milžiniškas krabas puolė prie ginklo, bet abstulbintas ir persigandęs vyriškis, kuris atsirado už jos nugaros, irgi kaip strėlė šoko ten link. Suvokęs, kad ji pirmoji pasieks pistoletą, jis spyriu nubloškė ginklą į kitą vestibiulį dengiančio kilimo pusę.
- Ei! - suvapėjo jis. - Ei, į pagalbą!
Grįžtelėjusi pro petį, Ana Norton sušnypštė. Veidas įgavo apgautos neapykantos grimasą. Paskui ji vėl ėmė siekti pistoleto. Bėgte sugrįžo sanitaras. Akimirką jis su buka nuostaba stebeilijo į tai, kas vyksta, paskui pakėlė beveik prie pat jo kojų gulėjusį ginklą.
- O Viešpatie, - tarė, - bjaurybė užtaisyta...
Ana puolė, sulenktais pirštais brūkštelėjo jam per veidą, ir kaktą bei dešinį skruostą išvagojo raudoni rėžiai. Priblokštas sanitaras laikė pistoletą taip, kad ji negalėtų pasiekti. Nesiliaudama rypuoti, moteris siekė jį į nagus panašiais pirštais. Jai už nugaros atsidūręs abstulbintasis vyras sugriebė Aną. Vėliau jis pasakos, jog atrodė, tarytum būtų apglėbęs gyvačių pripildytą maišą - kūnas po chalatu pasirodė karštas, atstumiantis, kiekvienas raumuo šokčiojo ir rangėsi.
Ana mėgino ištrūkti. Sanitaras mostelėjo jai per žandikaulį, moteris išsprogino akis ir nugriuvo.
Sanitaras su sumišusiu vyru susižvalgė. Registratorė spygčiojo, delnais spausdama burną, ir dėl to klyksmai įgavo nepakartojamą sirenos ūkčiojimo tamsoje garsą.
- Mielieji, ir apskritai, kokia čia sumauta ligoninė? - paklausė abstulbintasis vyriškis.
- Kad aš žinočiau, - atsiliepė sanitaras. - Kas, velniai griebtų, atsitiko?
- Einu sau aplankyti seserį - ji pagimdė - staiga prie manęs prilekia berniukas ir sako: ten ką tik įėjo moteris su pistoletu. Ir...
- Koks berniukas?
Sutrikęs vyrukas, kuris atėjo pas seserį, apsižvalgė. Į vestibiulį rinkosi žmonės, bet visi jie buvo tokio amžiaus, kai leidžiama pirkti svaigalus.

- Dabar nematyti, bet jis čia sukinėjosi. Pistoletas užtaisytas?
- O kaipgi, - atsakė sanitaras.
- Na ir kas čia pas jus per ligoninė, mielieji? - paklausė nieko nesupratęs vyriškis.

23

Jie išvydo, kaip pro duris, lifto pusėn nuskuodė dvi medicinos seserys, o iš laiptinės apačios sklido neaiškūs riksmai. Benas dirstelėjo į Džimį, bet tasai lengvai gūžtelėjo pečiais. Metas, pravėręs burną, snūduriavo. Mirsas uždarė duris ir užgesino šviesą. Džimis atsisėdo prie Meto lovos, o kai jiedu išgirdo, kaip kažin kas neryžtingai sustojo prie durų, Benas jau pasirengęs stovėjo greta jų.

Durys prasivėrė, į palatą kyštelėjo kažkieno galva. Benas sugriebė ją, prispaudė sau prie krūtinės ir įrėmė į veidą kryžių, kurį laikė kitoje rankoje.

- *Paleiskite!*

Nežinomasis pakėlė rankas ir ėmė pliekti Beną, tačiau tuščiai. Po sekundės įsižiebė viršutinė šviesa. Metas sėdėjo lovoje ir mirksėjo, spoksodamas į besistengiantį ištrūkti iš Beno rankų Marką Pitrį.

Džimis iššoko iš pasalos, perbėgo kambarį ir jau ketino berniuką apkabinti, bet staiga sudvejojo.

- Pakelk smakrą.

Markas užvertė galvą, demonstruodamas kaklą be menkiausios žymelės.

Džimis atsipalaidavo.

- Viešpatie, gyvenime nebuvau toks laimingas. Kur kunigas?

- Nežinau, - niūriai atsakė Markas. - Barlou sučiups mane... nužudė mano tėvus. Jie negyvi. Mano tėvai - negyvi. Jis sudaužė jų galvas... vieną į kitą... užmušė. Paskui sučiupo mane ir pasakė tėvui Kalahenui, kad paleis, jeigu tėvas Kalahenas pažadės numesti šalin kryžių. Jis pažadėjo. Aš pabėgau. Bet pirmiau į jį spjoviau. Spjoviau, ir aš jį užmušiu.

Berniukas svyrinėjo tarpduryje. Ant kaktos ir skruostų matėsi įbrėžimai - jis dūmė per gervuogių brūzgynus, per mišką, tuo pačiu taku, kur taip seniai Denis Glikas su broliu užėjo nelaimę. Kelnės iki kelių buvo šlapios - Markas perskuodė per Tegart Strymo upelį. Berniukas atvažiavo pakeleivinga mašina, bet kas jį pavėžėjo, prisiminti negalėjo. Tik atsiminė, kad grojo radijas.

Benas neteko amo. Jis nežinojo, ką sakyti.

- Vargšas berniukas, - tyliai pratarė Metas. - Vargšas drąsus vaikinukas.

Marko veidas persikreipė. Akys užsimerkė, o burna virptelėjo ir įsitempė.

- Mano ma-ma... *mama...*

Jis susvirduliavo, Benas pagriebė berniuką, apkabino ir ėmė supti, kol jo marškiniai įmirko nuo vaiko ašarų.

24

Tėvas Kalahenas negalėjo suvokti, kiek laiko jis jau žingsniuoja tamsoje. Klupdamas jis dyžė per Džointnerio aveniu miestelio centro link, visiškai užmiršęs, kad savo automobilį paliko ant Pitrių namų įvažiuojamojo keliuko. Retsykiais jis nušlitiniuodavo į kelio vidurį, o kartais linguodamas svirduliavo kelkraščiu. Vieną kartą priešais jį iššoko mašina su dideliais spinduliuojančiais žibintų ratilais, garsiai sutrimitavo signalas, ir paskutinę akimirką, cyptelėjusi padangomis per grindinį, šastelėjo į šalį. Sykį Kalahenas įvirto į griovį. Kai iki mirksinčio geltono žiburėlio beliko ranka paduoti, pradėjo lyti.

Stebėti tėvo Kalaheno kelionę per ištuštėjusias gatves nebuvo kam - Zalės Valda užsidarė nakčiai tvirčiau nei įprasta. Valgykloje nebuvo nė dvasios, o pas Spenserį, prie kasos sėdėjo mis Kugen ir ledinėje fluorescencinių lempų, kabančių palubėje, šviesoje skaitė nuo stendo paimtą išpažinčių žurnalą. Išorėje, po šviečiančiu ženklu, vaizduojančiu mėlyną šunį šuolyje, švytėjo neoninės raidės: AUTOBUSAS.

Tėvo Kalaheno manymu, priežastis slypėjo baimėje. Miestelėnai turėjo aibę priežasčių bijoti. Kažkokia jų sąmonės dalis pajuto pavojų, ir šį vakarą Valdoje buvo užrakintos netgi tos durys, kurių niekas nerakino jau daugelį metų... jeigu apskritai kada nors rakindavo.

Gatvėje Kalahenas buvo vienut vienas. Ir tik jam nebuvo ko bijoti. Įdomu. Jis garsiai nusikvatojo, ir šis juokas priminė šiurpų, beprotišką kūkčiojimą. Joks vampyras jo nepalies. Kitus - galbūt, bet ne jį. Šeimininko pažymėtas, jis laisvai vaikštinės tol, kol Šeimininkas pareikalaus savo.

Priešais jį stiepėsi Šventojo Andriejaus bažnyčia.

Kalahenas sudvejojo, paskui patraukė jos linkui. Jis melsis. Jei reikės - melsis visą naktį. Ne naujajam Dievui, - getų Dievui, socialinės sąmonės ir nemokamų pietų Dievui, - o senajam Viešpačiui, kuris Mozės lūpomis įsakė neleisti gyventi raganai, leidusiai savo sūnui prisikelti iš numirusiųjų. Dar vieną šansą, Viešpatie. Bažnytinė bausmė - visas mano gyvenimas. Tik... dar vieną šansą.

Klupinėdamas Kalahenas pakilo plačiais laiptais. Išpurvinta sutana ir Barlou krauju suteptas veidas atrodė klaikiai. Ant viršutinės pakopos jis trumpam sustojo, paskui siektelėjo centrinių durų rankenos.

Vos tik jos prisilietė, mėlynos šviesos tvykstelėjimas atmetė jį atgal. Skausmas pervėrė nugarą, paskui galvą, paskui krūtinę, pilvą, šlaunis, ir Kalahenas kūlvirsčia nusirito nuo granitinių pakopų ant šaligatvio.

- Nešvarus, - murmėjo jis. - Nešvarus, nešvarus. O, Viešpatie, vadinasi, aš nešvarus!

Jis sudrebėjo. Apsikabinęs rankomis pečius, Kalahenas virpėjo po lietumi, o bažnyčia stūksojo virš jo, ir jos durys jam buvo uždarytos.

25

Markas Pitris sėdėjo ant Meto lovos lygiai toje pat vietoje, kur buvo prisėdęs Benas, kai atėjo čia su Džimiu. Ašaras Markas nusišluostė rankove, ir nors berniuko akys užtino ir paraudo, jis stengėsi tvardytis.

- Tu juk žinai, - tarė Metas, - kad Zalės Valda atsidūrė beviltiškoje padėtyje?

Markas linktelėjo.

- Net ir dabar po miestelį šliaužioja *jo* nelabieji, - niūriai tęsė mokytojas. - Pasiglemždami sau ir kitus. Visų jie nepasieks, - bent jau šiandien, - tačiau rytoj jūsų laukia baisus darbas.

- Metai, aš norėčiau, kad jūs pamiegotumėte, - paprašė Džimis. - Nesijaudinkite, mes niekur neišeisime. Jūs atrodote ne kaip. Tokia milžiniška įtampa...

- Gimtasis miestelis baigia egzistuoti vos ne mano akyse, o tu nori, kad miegočiau? - nepaklusniame veide suspindo akys, kuriose nebuvo jokio nuovargio.

Džimis primygtinai tarė:

- Jeigu norite pasiekti finišą, geriau pasaugokite save. Šitai sakau kaip jus gydantis daktaras, velniai griebtų!

- Gerai. Minutėlę, - mokytojas nužvelgė susirinkusiuosius. - Rytoj visi trys privalote grįžti į Marko namus. Ir paruošti kuolelių. Labai daug kuolelių.

Jie bematant viską suprato.

- Kiek? - tyliai paklausė Benas.

- Manyčiau, kad mažiausiai prireiks trejeto šimtų. Patarčiau pasidaryti penkis šimtus.

- Neįmanoma, - kategoriškai paprieštaravo Džimis. - Jų negali būti tiek daug.

- Nelabuosius kankina troškulys, - atsakė Metas. - Geriau pasiruošti. Eisite visi kartu. Nedrįskite išsiskirti net dieną. Tai bus valymo medžioklė. Reikės pereiti miestą nuo vieno galo iki kito.

- Visų mes niekaip nerasime, - suabejojo Benas. - Net jeigu pradėtume auštant ir dirbtume iki sutemos.

- Reikia pasistengti, Benai. Gali taip būti, kad miestelėnai jumis patikės. Jeigu įrodysite savo žodžių tikrumą, atsiras padėjėjų. O kai vėl sutems, *jo* darbas pasirodys iš esmės sunaikintas, - Metas atsiduso. - Derėtų pripažinti, kad tėvą Kalaheną būsime praradę. Liūdna. Tačiau nieko nepaisydami, jūs

privalote eiti pirmyn. Jums - visiems! - teks laikytis atsargumo. Būkite pasirengę meluoti - jeigu jus pasodins už grotų, tai puikiai pasitarnaus *jo* tikslui. Ir pagalvokite štai apie ką: šansai, jog kas nors iš mūsų (gal ir visi) išliks ir laimės tik tam, kad patektų į teismą už žmogžudystę, labai dideli. Ar apie tai nepagalvojote? - jis pažvelgė kiekvienam į veidą. Tai, ką pamatė, regis, Metą patenkino, kadangi jis vėl sutelkė dėmesį į Marką.

- Tu žinai, kas už viską svarbiau, tiesa?

- Taip, - atsakė Markas. - Reikia nudobti Barlou.

Metas blankokai nusišypsojo.

- Bijau, kad tu kinkai arklį paskui vežimą. Pirmiausiai jį reikia rasti, - mokytojas įdėmiai pasižiūrėjo į Marką. - Ar šį vakarą matei, girdėjai, jautei, lietei ką nors, kas galėtų padėti mums jį surasti? Neskubėk atsakyti, gerokai pagalvok! Tu žinai geriau už visus, kaip tai svarbu.

Markas pamąstė. Benas pirmąsyk matė, kad žmogus taip klusniai vykdytų nurodymus. Berniukas nuleido smakrą ant delnų, tvirtai užmerkė akis - atrodė, jis tyčia perleidžia per galvą visus naktinio susidūrimo niuansus.

Pagaliau atsimerkė, paskubom peržvelgė bičiulius ir pakratė galvą:

- Nieko.

Meto veidas ištįso, bet jis nepasidavė.

- Galbūt prie švarko prilipęs medžio lapelis? Kokia nors žolelė už kelnių klešnės atvarto? Purvas ant batų? Koks nors siūlelis, kurį Barlou patingėjo nutraukti? - mokytojas bejėgiškai trinktelėjo per lovą. - Dieve Visagali, Jėzau Kristau! Juk jis nepadarytas iš vientiso gabalo kaip kiaušinis?

Staiga Marko akys praplatėjo.

- Kas? - sugriebdamas berniuką už alkūnės, paklausė Metas. - Kas tokio? Apie ką tu pamanei?

- Mėlyna kreida, - atsakė Metas. - Jis apkabino ranka mano kaklą, štai taip, ir aš pamačiau jo pirštus - ilgus, baltus, ant dviejų - mėlyna kreida. Tokios mažytės dėmelės.

- Mėlyna kreida, - susimąstęs pakartojo Metas.

- Mokykla, - pasakė Benas. - Kas gi dar.

- Bet ne vidurinė, - tarė mokytojas. - Visas savo atsargas mes gauname iš Portlendo "Denisono ir kompanijos". Jie pristato tik baltą ir geltoną kreidą, kuri jau daugelį metų neišnyksta iš po mano nagų ir nuo švarkų.

- O piešimo pamokos? - paklausė Benas.

- Ne, vidurinėje mokykloje tik braižyba. Ten naudojasi ne kreida, o tušu. Markai, tu įsitikinęs, kad tai buvo...

- Kreida, - linkčiodamas tarė berniukas.

- Man regis, kažkuris iš gamtininkų naudojasi spalvota kreida, bet kur vidurinėje mokykloje pasislėpsi? Jūs ją matėte - viskas pirmajame aukšte, ištisai stiklas. O į spintas su mokymo priemonėmis landžioja visą dieną. Tą patį galima pasakyti ir apie katilinę.

- O už kulisų?

Markas gūžtelėjo pečiais.

- Ten pakankamai tamsu. Bet jeigu vietoj manęs spektaklį imsis statyti misis Rodin (beje, po to keisto japoniško mokslinės fantastikos filmo mokiniai ją praminė Rodan), šią zoną išnaudos ganėtinai aktyviai. Barlou baisiai rizikuotų.

- O kaip dėl pradinės mokyklos? - paklausė Džimis. - Žemesnėse klasėse turėtų būti piešimo pamokos. Statau šimtą dolerių, kad tarp pirmos būtinybės priemonių yra ir spalvota kreida.

Metas paaiškino.

- Pradinę mokyklą Stenlio gatvėje statė pagal tą patį projektą kaip ir vidurinę. Ji tokia pat šiuolaikinė, vienaaukštė ir visiškai užpildyta. Daug saulės šviesą praleidžiančių langų. Visai ne tas pastatas, kur noriai įsikurtų mūsų taikinys. Jiems patinka seni pastatai, apgaubti legendų, tamsūs ir niūrūs kaip...

- Kaip mokykla Broko gatvėje, - tarė Markas.

- Taip, - Metas dirstelėjo į Beną. - Mokykla Broko gatvėje - triaukštis medinis statinys su rūsiu, pastatyta maždaug vienu metu su Marsteno namu. Kai reikėjo balsuoti už naujosios mokyklos projektą, daugelis miestelyje kalbėjo, jog senoji - nesaugi priešgaisriniu požiūriu. Dėl šios priežasties mūsų mokyklos projektas buvo patvirtintas. Prieš dvejus ar trejus metus vienoje Niū Hempšyro mokykloje užsiplieskė gaisras...

- Aš suprantu, - sumurmėjo Džimis. - Kobs Feryje, ar ne?

- Taip. Sudegė trys vaikai.

O mokykla Broko gatvėje veikia iki šiol?

- Tik pirmasis aukštas. Nuo pirmos iki ketvirtos klasės. Per dvejus metus ją turi palengva ištuštinti, o mokyklą Stenlio gatvėje praplėsti.

- Barlou ten rastų, kur pasislėpti?

- Manau, rastų, - nenoriai atsakė Metas. - Antrame ir trečiame aukštuose daug tuščių klasių. O langai užkalti, kadangi vaikai be paliovos svaido į juos akmenis.

- Tuomet jis ten, - tarė Benas. - Ne kitaip.

- Skamba neblogai, - pripažino Metas. Štai dabar jo išvaizda iš tiesų buvo kaip išvargusio žmogaus. - Bet labai jau paprasta. Pernelyg akivaizdu.

Pradaręs savo juodąjį lagaminėlį, Džimis ištraukė buteliuką su tabletėmis.

- Dvi, ir užgerti vandeniu, - paliepė jis. - Iškart dabar.

- Ne. Pernelyg daug ką liko peržvelgti. Pernelyg daug...

- Pernelyg didelė rizika jus prarasti, - ryžtingai pertraukė Benas. - Jeigu tėvas Kalahenas *iš tiesų* atkrito, dabar jūs pats vyriausias. Klausykite Džimio.

Markas atnešė iš vonios stiklą vandens, ir Metas gan negrabiai pasidavė.

Penkiolika minučių po dešimtos.

Palata nugrimzdo į tylą. Benas pamanė, kad Metas atrodo bauginančiai senas ir išsekęs. Žili plaukai tarsi praretėjo, nudžiūvo, ant veido praėjusios dienos rasi paliko nerimo žymę - ar neatėjo jam skirto gyvenimo pabaiga? Benas mąstė: tam tikru požiūriu visiškai natūralu, kad nelaimė - didelė nelaimė - jį užgriuvo štai taip nerealiai, niūriai, fantastiškai. Visas gyvenimas ruošė jį tam, kad priprastų prie simbolinės bjaurasties, kuri išlenda pasaulin prie stalinės lempos ir išnyksta su aušra.

- Jis mane neramina, - tyliai pratarė Džimis.

- O aš maniau, kad priepuolis buvo nestiprus, - atsiliepė Benas. - Su tikru infarktu dabar šalia mūsų negulėtų.

- Šįsyk viskas baigėsi nedideliu kraujagyslių užakimu, bet kitas priepuolis bus smarkesnis. Jeigu visa ši makalynė greitai nepasibaigs, tuomet jį nustekens galutinai, - Džimis paėmė Metą už rankos ir atsargiai, švelniai apčiuopė pulsą. - O tai, - pridūrė jis, - būtų tragiška.

Jie įsitaisė aplink Meto lovą laukti ir iš eilės budėti. Metas išmiegojo iki ryto, bet Barlou neapsireiškė: jis turėjo reikalų kažkur kitur.

26

Mis Kugen "Neišgalvotose išpažintyse" skaitė apsakymą, pavadintą "Aš mėginau pasmaugti mūsų kūdikį", ir ūmai prasivėrė durys, įleisdamos vidun pirmą klientą per visą vakarą.

Kiek mis Kugen prisiminė, dar niekuomet prekyba nebuvo tokia vangi. Neužėjo net Ruta Kroket su kompanija išgerti sodos vandens (ne todėl, kad mis Kugen nuobodžiautų be *šitos* gaujos), o Loreta Starčer neužbėgo nusipirkti "The New York Times". Tvarkingai sulankstytas laikraštis taip ir gulėjo po prekystaliu. Loreta vienintelė visoje Jeruzalės Valdoje reguliariai pirko "Times" (pavadinimą ji tardavo taip, kad girdėjosi kursyvas), o kitą dieną nunešdavo laikraštį į skaityklą.

Misteris Lebris po vakarienės irgi nesugrįžo, nors čia nebuvo nieko keisto. Misteris Lebris, našlys, didelio namo ant Mokyklos kalvos netoli Grifenų savininkas, vakarieniauti į namus neidavo, ir mis Kugen tai puikiai žinojo. Jis važiuodavo pas Delą valgyti hamburgerių ir gerti alų, ir jeigu iki vienuoliktos nesugrįždavo (o dabar jau buvo be penkiolikos minučių vienuolikta), ji paimdavo raktą iš dėžutės po kasa ir pati užrakindavo vaistinę. Taip pasitaikė ne kartą. Bet jeigu ateis toks, kuriam iš tiesų būtini vaistai, nemalonumų neišvengsi.

Kartais mis Kugen ilgėdavosi anos iš kino teatro plūstančios minios, kuri neišvengiamai pasirodydavo maždaug šiuo laiku, kol nenugriovė anapus gatvės stovėjusio "Nordiko". Žmonės prašydavo ledų su sodos vandeniu, plaktos grietinėlės, alaus, porelės laikėsi susiėmusios už rankų ir šnekučiavosi apie namų ruošą. Buvo nelengva, bet viskas ėjo *į naudą*. Tuometinis

jaunimas nebuvo panašus į Rutą Kroket su jos komanda, kuri prislopintai kikeno, atkišinėdavo pasirodymui biustus, ir mūvėdavo tokiais ankštais džinsais, kad išryškėdavo apatinių kelnaičių kraštai (jeigu jos apskritai jas dėvėdavo). Natūralius mis Kugen jausmus praėjusių dienų klientams (kurie ją erzino nė kiek ne mažiau, nors ji apie tai užmiršo) apgaubė nostalgija, taigi durims prasivėrus, ji ryžtingai pakėlė akis, tarytum ten galėjo būti šešiasdešimt ketvirtųjų metų moksleivis su savo mergina, iš anksto besigardžiuojantys šokoladu glaistytais ledais su dviguba riešutų porcija.

Bet įėjusysis pasirodė esąs vyras - suaugęs vyras, kurį jinai pažinojo, bet negalėjo prisiminti. Su lagaminu rankoje jis prisiartino prie prekystalio, ir ūmai kažin kas eisenoje, ar galvos judesyje mis Kugen padėjo suvokti, kas jis.

- Tėvas Kalahenas! - pratarė, nepajėgdama sulaikyti nusistebėjimo - ji pirmą kartą regėjo jį be kunigo sutanos. Tėvas Kalahenas buvo apsirengęs paprastomis juodomis kelnėmis ir mėlynais marškiniais kaip fabriko darbininkas. Ji staiga išsigando - Kalaheno drabužiai buvo paprasti, plaukai tvarkingai sušukuoti, bet veide atsispindėjo kažkas... kažkas...

Mis Kugen netikėtai prisiminė dvidešimties metų senumo dieną, kai grįžo iš ligoninės, kur nuo insulto nelauktai numirė jos motina - anais laikais sakydavo "nuo smūgio". Dabar Kalahenas kažin kuo priminė jai brolį, kuriam ji pranešė apie motinos mirtį: sukritęs pasmerktojo veidas, tuščias, nieko nesuvokiantis išdegintų akių žvilgsnis. Jai pasidarė nejauku. Kunigo oda aplink burną paraudonavo, atrodė tarytum sudirginta - lyg būtų persistengęs besiskusdamas, lyg įtrynęs rankšluosčiu, kai stengėsi atsikratyti sunkiai nuvalomos dėmės.

- Norėčiau nusipirkti autobuso bilietą, - tarė jis.

"Štai koks reikalas, - pamanė mis Kugen. - Vargšelis, kažkas numirė, ir jam ką tik paskambino į direktoriją... ar kaip ten vadinasi jo butas?"

- Prašom, - atsakė ji. - Kur?

- Kada pirmas autobusas?

- Kur?

- Bet kur, - atsiliepė jis, visiškai sugriaudamas jos teoriją.

- Na... nežinau... tuoj pažiūrėsiu... - ji iškapstė tvarkaraštį ir jaudindamasi ėmė jį tyrinėti. - Yra autobusas dešimt minučių po vienuoliktos. Jis sustoja Portlende, Bostone, Hartforde ir Niujor...

- Į šį, - pertraukė jis. - Kiek?

- Ilgam... norėjau pasakyti, iki kur? - dabar moteris visiškai sutriko.

- Iki galo, - dusliai atsakė kunigas ir nusišypsojo. Mis Kugen, žmogaus veide niekuomet nemačiusi tokios baisios šypsenos, net atsilošė. *"Jeigu jis mane palies,* - pamanė, - *imsiu rėkti. Klyksiu iki pamėlynavimo".*

- Vadinasi, iki Niujorko, - pratarė. - Dvidešimt devyni doleriai septyniasdešimt penki centai.

Su šiokiomis tokiomis pastangomis iš užpakalinės kišenės išsitraukė piniginę, ir mis Kugen ant dešinės rankos pamatė tvarstį. Kalahenas paklojo priešais ją dvidešimtinę ir du vieno dolerio banknotus, o ji, siekdama bilieto nuo pačios neužpildytų blankų viršūnės, viską nužėrė ant grindų. Kol mis Kugen juos rankiojo, Kalahenas pridėjo dar penkis dolerius ir krūvelę smulkių. Pildydama bilietą, ji skubėjo kaip išgalėdama, bet po jo mirtinai nejudriu žvilgsniu bet kokia skuba atrodė per lėta. Užantspaudavusi bilietą, mis Kugen stumtelėjo jį per prekystalį, kad netektų prisiliesti Kalaheno rankos.

- Jums teks palaukti lauke, tėve Kalahenai. Po penkių minučių turiu uždaryti, - nė netikrindama, subraukė banknotus ir smulkius į kasos stalčių.

- Nieko baisaus, - atsakė jis, kišdamas bilietą į kišenę prie krūtinės ir nė nepažvelgdamas į mis Kugen tarė: - Ir pažymėjo Viešpats Kainą lemties ženklu, kad niekas, su kuo susitiktų, nenužudytų jo. Ir išėjo Kainas nuo Viešpaties atvaizdo, ir apsistojo žemėje į rytus nuo Edeno... Šventasis Raštas, mis Kugen. Pats sunkiausias tekstas Biblijoje.

- Iš tiesų? - tarė ji. - Bijau, kad jums teks išeiti gatvėn, tėve Kalahenai. Aš... po minutėlės grįš misteris Lebris, o jis nemėgsta... nemėgsta, kai aš... aš....

- Taip taip, - linktelėjo jis ir apsisuko išeiti. Paskui stabtelėjo ir atsigręžė. Ji virptelėjo nuo jo sustabarėjusio žvilgsnio. - Jūs gyvenate Folmute, tiesa, mis Kugen?

- Taip...

- Turite mašiną?

- Taip, suprantama. Garbės žodis, aš privalau jūsų paprašyti palaukti autobuso lauke...

- Šiandien važiuokite į namus greičiau, mis Kugen. Užsirakinkite visas mašinos dureles ir pakeliui nieko neimkite. *Nieko.* Net jeigu tai būtų kuris nors iš jūsų pažįstamų.

- Aš *niekuomet* nieko neimu, - dorybingai tarė ji.

- O kai nusigausite į namus, laikykitės kuo toliau nuo Jeruzalės Valdos, - toliau kalbėjo Kalahenas. Jis nenuleido nuo jos akių. - Nuo šiol Valdoje dedasi bjaurūs dalykai.

Mis Kugen silpnu balseliu pratarė:

- Nežinau, apie ką kalbate, bet autobuso jums teks palaukti lauke.

- Taip. Gerai.

Jis išėjo.

Mis Kugen ūmai suvokė, kaip vaistinėje tylu - absoliučiai tylu. Kaipgi iki tamsos niekas neužėjo - *niekas* - išskyrus tėvą Kalaheną? Ir iš tiesų - nė gyvos dvasios.

Nuo šiol Valdoje dedasi bjaurūs dalykai.

Mis Kugen apėjo vaistinę ir užgesino šviesas.

27

Tamsa Valdoje laikėsi kibiai.

Be dešimties minučių dvyliktą Čarlį Roudsą pažadino ilgas nenutrūkstantis signalas. Prabudęs staigiai atsisėdo lovoje.

Mano autobusas!

Ir išsyk:

Bjaurybės!

Vaikai ir anksčiau mėgino krėsti tokius pokštus. Šiuos mažus niekšelius Čarlis matė kiaurai. Sykį jie degtukais nuleido jam padangas. Kas tai padarė, jis nesusekė, bet puikiai numanė. Nuėjo pas jų skystaklynį direktorių, tebūnie jis prakeiktas, ir paminėjo Maiko Filbruko ir Odžio Džeimso pavardes.

Čarlis žinojo, kad tai jie - kam dar matyti?

"Roudsai, jūs įsitikinęs, kad tai jų darbas?"

"Juk aš pasakiau, ar ne?"

Ir tasai sumautas skystablauzdis nieko negalėjo padaryti, teko jam pašalinti berniūkščius iš užsiėmimų. Paskui, po savaitės, išsikviečia šitas kiaulė Čarlį pas save į kabinetą:

"Roudsai, šiandien mes pašalinome iš užsiėmimų Endį Garvį".

"Ta-aip? Ką gi jis iškrėtė?"

"Bobas Tomas sučiupo jį nuleidinėjant jo autobuso padangas".

Ir apdovanoja Čarlį ilgu šaltu tyrinėjančiu žvilgsniu.

Na ir kas, kad tai buvo Garvis, o ne Filbrukas su Džeimsu? Visi jie šlaistosi drauge, visi krečia kvailystes, visiems jiems reikia kiaušus nutraukti.

Dabar iš gatvės, vesdamas į pasiutimą, sklido pratisas jo garsinio signalo pypsėjimas - sodina akumuliatorių, gal pilvu įsirėmė!

- Pypt, pypt, pyyyyyp...

- Ach, kalės vaikai, - sušnabždėjo Čarlis, išlindo iš lovos ir nedegdamas šviesos užsitempė kelnes - šviesa pabaidytų mažuosius niekšelius, o Čarlis šito nenorėjo.

Kitąsyk kažkas padėjo ant vairuotojo sėdynės karvės blyną - būkit ramūs, Čarlis puikiai žinojo, kieno tai rankų darbas. Iš jų akių jis skaitė kaip iš knygos - toks nuolatinis budrumas Čarliui buvo pažįstamas dar nuo karo, nuo rezervo persiuntimo punkto. Už karvės blyną Čarlis atkeršijo savaip. Tris dienas iš eilės išmesdavo šunsnukį iš autobuso už keturių mylių nuo namų. Galų gale vaikiščias bliaudamas atėjo pas jį.

"Aš nieko nepadariau, misteri Roudsai. Kodėl mane vaikote?"

"Sakai, padėti man ant sėdynės karvės blyną - tai "nieko"?"

"Tai padariau ne aš, garbės žodis, ne aš!"

Taip, jų garbei galima pasakyti - sugeba atvirais, besišypsančiais snukučiais kabinti makaronus ant ausų savo paties motušei (turbūt taip ir yra). Čarlis išsodindavo vaikėzą dar pora vakarų, o paskui tasai prisipažino kaip

per išpažintį. Čarlis išmetė jį iš autobuso dar sykį - taip sakant, atsisveikinimui. Po to Deivas Felsenas iš autoparko patarė laikinai atvėsti.

- Pyyyyyyyyyyp!

Čarlis pasičiupo marškinius, paskui pasigriebė kertėje stovinčią seną teniso raketę. Nubausk jį, Dieve, jei šiąnakt jis neiškarš kieno nors subinės! Išslinkęs pro užpakalinį išėjimą, apsuko namą ir valdomas tvirto, šalto tikėjimo savo teisumu pasuko ten, kur palikdavo stovėti didelį geltoną autobusą. Jis sėlino į priešo užnugarį lygiai kaip kare. Sustojęs už oleandro krūmo, Čarlis pasižiūrėjo į autobusą. Taip, jis išvydo visus, visą gaują - siluetus, kurie buvo dar tamsesni už nakties migla užtamsintus langus. Iš įsisenėjusio pašėlusio įtūžio, kaip ledas slegiančios neapykantos Čarlis taip suspaudė teniso raketę, kad toji galų gale kamertonu suvirpėjo rankoje. Jie išmušė... šešis, septynis, aštuonis... aštuonis jo autobuso langus.

Nusėlinęs prie automobilio, Čarlis ant pirštų galų nutipeno išilgai geltono šono prie suveriamų durų keleiviams. Jos pasirodė atidaros. Jis įsitempė ir žaibiškai pakilo laipteliais aukštyn.

- Tvarkelė! Stovėt, kur stovite! Ei, vaikėze, palik ramybėje prakeiktą signalą, o jei ne, aš...

Berniūkštis, kuris sėdėjo vairuotojo vietoje abi rankas įrėmęs į klaksoną, atsigręžė išsišiepęs kaip idiotas. Čarlio viduriai skausmingai ūžtelėjo žemyn. Pasirodė, jog tai Ričis Bodinas, baltas - baltas kaip paklodė! - tik akių vietoje juodavo angliukai ir kaip rubinai raudonavo lūpos...

O dantys...

Čarlis Roudsas peržvelgė praėjimą.

Kas tai, Maikas Filbrukas? Odis Džeimsas? Dieve Visagali, ten, ant galinės sėdynės sėdėjo Grifeno berniukai Helas ir Džekas šieno prisivėlusiais plaukais! *Betgi jie nevažinėja mano autobusu!* Merė Keitė Grigson šalia Brentono Tenio: ji - naktiniais marškinėliais, jis - su džinsais ir flaneliniais marškiniais, apsivilkęs juos nugara į priekį ir dar išvirkščius, tarytum vaikinukas būtų pamiršęs, kaip reikia rengtis.

Ir Denis Glikas. Bet... o Viešpatie... juk jis *mirė, jau daug savaičių,* kaip mirė!

- Jūs, - sušnabždėjo Čarlis aptirpusiomis lūpomis, - jūs, vaikučiai...

Teniso raketė išslydo iš jo rankos. Pasigirdo šnypštimas, paskui duslus spragtelėjimas: tai Ričis Bodinas, šiurpiai tebesišypsodamas, truktelėjo chromuotą svertą, uždarantį suveriamas duris. Visi jie ėmė kilti iš savo vietų - visi iki vieno.

- Ne, - tarė Čarlis, mėgindamas šypsotis. - Jūs, šita, vaikučiai... nesupratote... Juk tai aš, Čarlis Roudsas... Jūs... jūs... - jis beprasmiškai išsiviepė, pakratė galvą, ištiesė rankas, parodydamas: tai tik niekuo neprasikaltusio senojo Čarlio Roudso rankos, ir traukėsi, traukėsi, kol nugara įsirėmė į platų tamsų priekinį automobilio stiklą.

- Nereikia, - sušnabždėjo jis.

Besišypsantys vaikai nesustojo.
- Prašau jūsų, nereikia.
Ir jie puolė Čarlį.

28

Ana Norton numirė lifte, trumpo pervežimo iš pirmojo ligoninės aukšto į antrąjį, metu. Ji sudrebėjo, ir pro burnos kamputį ištekėjo siaura srovelė kraujo.
- Viskas, - tarė vienas iš sanitarų. - Dabar gali išjungti sireną.

29

Eva Miler sapnavo sapną.
Keistą sapną, bet košmaru jo nepavadinsi. Po blyškiai žydru negailestingu dangumi, kuris tiesiai virš galvos bluko iki karšto baltumo, siautėjo 1951-ųjų metų gaisras. Šios apverstos lėkštės centre žėrėjo nublizginto vario spalvos saulė. Aplinkui tvyrojo aitrus dūmų kvapas. Visas dalykinis gyvenimas apmirė, žmonės pasipildavo į gatves ir žvelgė Pelkių pusėn, į šiaurės vakarus, miško link. Dūmai kybojo ore visą rytą, o dabar, pirmą valandą dienos, už Grifeno ganyklos matėsi žalumoje šokčiojantys ryškūs ugnies liežuvėliai. Nerimstantis vėjas, kuris jau padėjo liepsnai peršokti vieną barikadą, dabar atnešė į miestą baltus pelenus, krintančius ir krintančius iš dangaus kaip vasaros sniegas.
Ralfas dar buvo gyvas, jis išėjo pamėginti išgelbėti lentpjūvę. Tačiau viskas susipainiojo: su Eva buvo Edas Kreigas, o juk jinai jį sutiko tik penkiasdešimt ketvirtųjų rudenį.
Eva stebeilijo į gaisrą pro miegamojo langą viršuje, stovėdama kaip motina pagimdė. Iš už nugaros ją palietė rankos, šerpetotos, įrudusios rankos ant glotnių baltų klubų, ir ji suprato, kad tai Edas, nors stikle nesimatė jokio atspindžio.
"Edai, - pabandė sakyti Eva. - *Ne dabar. Pernelyg anksti. Nepaisant beveik devynerių metų - ne".*
Bet rankos buvo atkaklios. Jos perbėgo Evos pilvu, vienas pirštas pažaidė su bambos duburėliu, paskui abu delnai slystelėjo aukščiau, kad begėdišku išmanymu pagautų krūtis.
Eva pamėgino jam įteigti, kad jiedu stovi lange, ir bet kuris gatvės žioplys atsigręžęs gali juos pamatyti, bet žodžiai neslydo nuo liežuvio, o paskui Edo lūpos prisilietė jos rankos, peties ir su ryžtingu gosliu atkaklumu - kaklo. Eva pajuto dantis, Edas ją kandžiojo, iščiulpdamas kraują, ir Eva vėl pamėgino pasipriešinti: *"Nedaryk man nieko, Ralfas pamatys..."*
Bet protestuoti buvo neįmanoma, ji jau nenorėjo protestuoti. Jai buvo nusispjaut, kad kas nors atsisuks ir pamatys juos - nuogus ir begėdiškus. Kol

Edo dantys ir lūpos mėgavosi Evos kaklu, jos žvilgsnis mieguistai nusklendė ugnies link. Juodi juodi, juodi kaip nakties tamsa dūmai užklojo įkaitintą dangaus metalą, paversdami dieną naktimi, bet šiose ūkanose liepsna tebejudėjo, pulsuodama raudonomis gijomis ir žiedais... Vešlus žydėjimas pusiaunakčio džiunglėse.

O vėliau *iš tiesų* atslinko naktis, miestas pranyko, bet ugnies siautėjimas nesiliovė. Tamsoje liepsna įgaudavo keisčiausius pavidalus kaip kaleidoskope, kol pradėjo rodytis, jog jinai krauju piešia veidą - su vanagiška nosimi, giliai susmigusiomis slegiančiomis akimis, kupinomis jausmingumo lūpomis, kurios slėpėsi tankiuose ūsuose ir gauruose, sukeltuose atgal nuo kaktos kaip muzikanto.

- Velsietiška indų spintelė, - iš tolumos atsklido kažkieno balsas, ir Eva suprato, tai *jo* balsas. - Toji, ant aukšto... Aš manau, tiks puikiai. O vėliau susidorosime su laiptais... Protingiau būtų pasiruošti...

Balsas ištirpo. Ištirpo ir liepsna.

Liko vien tamsa, o joje - Eva, kuri lyg sapnavo, lyg pradėjo matyti. Ji miglotai pamanė, kad sapnas bus ilgas ir malonus, bet gilumoje - gailus ir tamsus kaip Letos vandenys.

Kitas balsas - Edo:

- Na, širdele. Kelkis. Reikia daryti, kaip jis sako.

- Edai? Edai?

Virš jos palinko Edo veidas, ne ugnimi nupieštas, o labai blyškus ir keistai tuščias. Ir vis dėlto Eva vėl jį mylėjo... Stipriau negu bet kada. Ir trokšdama laukė bučinio.

- Eime, Eva.

- Edai, tai sapnas?

- Ne... ne sapnas.

Akimirką Eva išsigando, bet paskui baimė išnyko be pėdsako. Ją pakeitė supratimas, o drauge su juo - alkis. Pažvelgė į veidrodį ir pamatė, kad ten atsispindi tik tuščias pritilęs miegamasis. Durys, vedančios į palėpę, buvo užrakintos, o raktas gulėjo apatiniame komodos stalčiuje, bet tai neturėjo reikšmės. Dabar raktų nebereikėjo.

Jie kaip šešėliai praslydo tarp durų ir staktos.

30

Trečią valandą nakties kraujas teka lėtai, neskubėdamas, o miegas sunkus. Šią valandą dvasia arba miega palaimingai akla, arba visiškai nusivylusi žiūri pati į save. Vidurio nėra. Trečią valandą nakties gyvenimas kaip sena šliundra nusivalo savo margaspalvius dažus ir paaiškėja, kad neturi nosies, o akis stiklinė. Linksmybės tampa tuščios ir trapios, kaip Raudonąja Mirtimi apsiaustoje Po pilyje. Siaubą suardo nuobodulys. Meilę - sapnas.

Parkinsas Džilespis šiūruodamas vaikštinėja nuo darbo stalo prie kavinuko. Konsteblis primena sulysusią stambią beždžionę, kurią kamuoja sekinanti liga. Už nugaros liko į laikrodį panašus išdėliotas pasiansas "Soliteris". Kiek anksčiau iš nakties tamsos Parkinsą pasiekė veriantys riksmai, keisti trūkčiojantys automobilio garso signalai, o sykį - bėgančių kojų tipenimas. Bet jis nė karto neišėjo pasidomėti, ką tai galėtų reikšti. Raukšlių išvagotame veide su įkritusiomis akimis atsirado šešėlis to, kas, konsteblio nuomone, dėjosi Valdoje. Ant Parkinso kaklo kabojo kryžius, Šventojo Kristoforo paveikslėlis ir taikos ženklas. Kodėl visa tai pasikabino, Parkinsas ir pats tiksliai nežinojo, bet taip buvo ramiau. Parkinsas galvojo, kad jeigu sugebės išgyventi šią naktį, tai rytoj išvažiuos, kur akys veda, o šerifo ženklą paliks ant lentynėlės šalia raktų ryšulio.

Meiblė Verts sėdėjo virtuvėje už stalo priešais puodelį ataušusios kavos, pirmą kartą per daugelį metų užtraukusi užuolaidas ir uždariusi žiūronų okuliarus. Pirmą kartą per šešiasdešimt metų Meiblė nenorėjo nieko matyti ir girdėti. Naktis buvo kupina mirties šnaresio, kurio Meiblė negeidė klausytis.

Bilas Nortonas nejudriu, sustabarėjusiu veidu važiavo į Kamberlendo ligoninę, iš kurios jam paskambino (Ana tuomet dar buvo gyva). Monotoniškai spragsėjo valytuvai, nuo priekinio stiklo šluostydami ne juokais įsismarkavusį lietų. Bilas stengėsi apie nieką negalvoti.

Valdoje buvo ir kitų nepaliestųjų, kurie miegojo arba būdravo. Dažniausiai išliko vieniši, miestelyje neturintys nei giminių, nei artimų draugų, žmonės. Daugelis nė neįtarė, kad kažkas vyksta.

Tačiau nemiegantys uždegdavo namuose visas šviesas. Jei kam nors pasitaikytų važiuoti pro miestelį (o Portlendo pusėn ir į pietus iš tiesų praūžė keletas automobilių), jis būtų priblokštas to, kad gyvenvietė, tokia panaši į visas kitas pasitaikančias pakeliui, pačią tamsiausią ryto valandą, neaišku kodėl, svidina namuose visas šviesas. Praeivis, ko gero, sulėtintų žingsnį, kad galėtų pažiopsoti į gaisrą arba avariją, bet neišvydęs nei vieno, nei kito, nuskubėtų tolyn, išmetęs visa tai iš galvos.

Štai kur keistas dalykas! Jeruzalės Valdoje niekas iš nemiegančiųjų nežinojo tiesos. Saujelė galbūt ką nors įtarė, bet šie įtarimai buvo nesusiformavę ir neapibrėžti kaip trijų mėnesių embrionas. Bet vis dėlto jie neabejodami eidavo prie stalo stalčių, dėžių palėpėse arba prie papuošalų skrynelių miegamuosiuose ir ieškojo tikėjimo simbolių, kokie tik ten galėjo būti. Tai buvo daroma neapgalvotai - kaip žmogus, ilgai vairavęs automobilį vienas, pradeda dainuoti ir dainuoja nieko apie tai nežinodamas. Lėtai, tarsi jų kūnai būtų stikliniai ir trapūs, žmonės vaikščiojo iš kambario į kambarį, visur užžiebinėdami šviesas ir nežiūrėdami į langus.

Tai svarbiausia. Nežiūrėdami pro langus.

Nesvarbu, kokie garsai aidėjo naktyje, kokias kraupias galimybes jie slėpė savyje, nesvarbu, kaip baugino nežinomybė. Žiūrėti Gorgonai į akis buvo dar blogiau.

31

Triukšmas prasibrovė į sapną panašiai, kaip į storą ąžuolinę lentą kalama vinis: ypač lėtai, sluoksnis po sluoksnio. Pradžioje Redžis Sojeris pamanė, kad miega ir sapne mato dailides. Tai, kas klajojo tarp sapno ir būdravimo esančioje vaiduokliškoje sąmonės karalystėje, bematant atsiliepė prisiminimais, kuriuose jiedu su tėvu kalė lentas prie šoninės vilos sienos - ją šešiasdešimtaisiais pastatė Brajant Ponde.

Šis vaizdas ištirpo, pavirsdamas painia mintimi, kad jis visai nemiega ir tikrai girdi plaktuko kaukšėjimą. Paskui Redžis negalėjo susiorientuoti, o dar vėliau prabudo. Smūgiai krito į paradines duris - kažkas metronomo tolygumu bumpsėjo į duris kumščiu.

Redžis skubiai dirstelėjo į ant šono gulinčią Bonę - S formos kauburėlį po antklode. Paskui į laikrodį: 4:15. Jis pakilo, išniro iš miegamojo ir privėrė paskui save duris. Įjungęs koridoriuje šviesą, Redžis buvo beeinąs atidaryti, bet stabtelėjo. Mintyse pasišiaušęs it gaidys, Sojeris su nebyliu priekabiu smalsumu apžiūrinėjo laukujas duris.

Šešiasdešimt aštuntaisiais Redžis septynis mėnesius praleido Vietname (tie metai papuolusiems į Vietnamą amerikiečių vaikinams pasitaikė labai sunkūs), taigi parako buvo uostęs. Anomis dienomis perėjimas nuo sapno iki realybės trukdavo ne ilgiau, nei pirštų arba jungiklio spragtelėjimas: ką tik riogsojai nelyginant akmuo, o štai jau stovi atsibudęs tamsoje. Beveik iškart, kai juos perkėlė per vandenyną namo, šis Redžio įprotis nuslopo, kuo jis paslapčia didžiavosi. Dievas gali būti liudininkas, jis - ne automatas. Paspausite mygtuką A - Džonis prabus, paspausite mygtuką B - Džonis pribaigs kelis žvairaakius.

Bet dabar mieguistas kvaitulys, iškimšęs galvą vata, nuslinko nuo Redžio kaip gyvatės oda, be jokio perspėjimo. Jis šiurptelėjo ir sumirksėjo.

Anapus kažkas lūkuriavo. Greičiausiai pienburnis Brajantas, girtas kaip pėdas ir su patranka. Pasiryžęs nugalėti arba mirti dėl savo gražiosios širdies damos.

Redžis pasuko į miegamąjį ir prisiartino prie tolimosios sienos, kur virš dekoratyvinio židinio kabojo šautuvas. Šviesos jis nedegė - kelią puikiai žinojo ir apgraibomis. Nukabinęs nuo sienos dvivamzdį, Redžis jį perlenkė, ir ant vario dusliai suspindėjo iš koridoriaus krintanti šviesa. Redžis sugrįžo prie svetainės durų ir iškišo pro slenkstį galvą. Lygus, bet neritmingas, monotoniškas stuksenimas tęsėsi.

- Gerai jau, gali užeiti, - pašaukė Redžis Sojeris.

Dunksėjimas liovėsi.

Įsivyravo ilga pauzė, paskui durų rankena labai lėtai pasviro. Durys atsivėrė. Už jų stovėjo Koris Brajantas.

Redžio širdis akimirkai sustojo. Brajantas buvo apsirengęs tais pačiais skudurais, su kuriais Redžis jį išsveitė iš savo namų, tik dabar smarkiai

sulamdytais ir išpurvintais. Kelnės ir marškiniai buvo aplipę lapais. Purvo juostelė skersai kaktos pabrėžė blyškumą.

- Stovėk, kur stovi, - įsakė Redžis, pakeldamas dvivamzdį ir spragtelėdamas saugiklį. - Šįsyk žaisliukas užtaisytas.

Bet Koris sunkiai žingtelėjo pirmyn, nenuleisdamas nuo Redžio veido blausių akių, išreiškiančių kažin ką blogiau už neapykantą, ir apsilaižė lūpas iš burnos išslydusiu liežuviu. Nuo Korio batų ant koridoriaus grindų krito tiršto, praskydusio nuo lietaus, lipnaus purvo gurvuolėliai. Šiame žingsnyje buvo kažin kas neatleidžiamo, negailestingo, stebėtojui paliekančio šalto, baisaus negailestingumo įspūdį. Purvo plutele padengti puspadžiai tapnojo grindimis. Jų nebuvo įmanoma sustabdyti jokiu įsakymu, sulaikyti jokiu maldavimu.

- Dar du žingsniai, ir aš sutrupinsiu tavo suknistą makaulę, - tvirtai ir sausai ištarė Redžis. Vaikinas nebuvo girtas - dar blogiau, jam pasimaišė protas. Redžis netikėtai aiškiai suvokė, kad teks jį nušauti. - Stok, - pakartojo jis, tačiau šįsyk netvirtai, lyg tarp kitko.

Koris Brajantas nesustojo. Jis nenuleido nuo Redžio veido negyvu raudonumu kibirkščiuojančių, tarytum briedžio iškamšos akių. Puspadžiai grėsmingai stuksėjo į grindis.

Už Redžio nugaros cyptelėjo Bonė.

- Mauk į miegamąjį, - įsakė Redžis ir žingtelėjo koridoriun, kad atsidurtų tarp jų. Dabar juodu su Brajantu skyrė vos keli žingsniai. Vangi išbalusi ranka siektelėjo "Stivenso" vamzdžio.

Redžis nuleido abu gaidukus.

Siaurame koridorėlyje kaip griaustinis driokstelėjo šūvis. Iš abiejų vamzdžių išsiveržė liepsnos liežuvėliai - ir pranyko. Oras pritvinko sudegusio parako kvapo. Bonė vėl veriančiai suklykė. Korio marškiniai pajuodavo ir pavirto į skiautes, kurios nulakstė į šalis. Ir vis dėlto, kai praardę sagas jie apnuogino žuvies baltumo krūtinę ir pilvą, šie neįtikėtinu būdu pasirodė nesužeisti. Redžio žvilgsnis sustingo - jam pasivaideno, kad kūnas iš tiesų buvo ne kūnas, o tarytum kažin kas nematerialaus, ar panašaus į perregimą užuolaidą.

Paskui iš Redžio rankų, tarytum šis būtų vaikas, išmušė šautuvą, o jį patį pačiupo ir bloškė į sieną tokia jėga, kad subarškėjo dantys. Kojos atsisakė Redžį laikyti, ir jis apsvaigintas parvirto ant grindų. Brajantas praėjo pro jį prie Bonės. Pašiurpusi prie staktos, ji vis tiek negalėjo atplėšti nuo Korio veido akių, kuriose Redžis spėjo įžiūrėti karštį.

Koris atsisuko ir nusišypsojo Redžiui ta plačia pusmėnuliška šypsena, kuria dykumoje turistus pasitinka karvių kaukolės. Bonė tiesė į jį virpančias rankas. Keisdami vienas kitą, kaip saulės šviesą keičia šešėliai, jos veide mainėsi siaubo ir gašlumo pliūpsniai.

- Mielasis, - pratarė ji.

Redžis suriko.

32

- Ei, - tarė autobuso vairuotojas, - Hartfordas.

Kalahenas pasižiūrėjo pro didelį langą į nepažįstamą vietovę. Iš dangaus besisunkiančioje pirmojoje ryto brėkšmoje peizažas atrodė dar labiau svetimas. Ko gero, Valdoje dabar jie grįžta į savo landas.

- Žinau, - atsakė jis.

- Stovėsime dvidešimt minučių. Gal norite nueiti suvalgyti sumuštinį arba dar ką nors?

Sutvarstyta ranka Kalahenas iškapstė iš kišenės piniginę ir vos jos neišmetė ant žemės. Keistas dalykas - dabar apdeginta ranka beveik neskaudėjo, tik prarado jautrumą. Geriau jau skaudėtų. Skausmas - bent jau realus dalykas. Burnoje laikėsi mirties skonis - idiotiškas kamuojantis skonis tarsi nuo supuvusio obuolio. Ir viskas? Taip. Ganėtinai šlykštu.

Jis kyštelėjo vairuotojui dvidešimtinę:

- Ar neatneštumėt man buteliuko?

- Misteri, taisyklės...

- O grąžą, suprantama, pasiturėkite. Pinta bus kaip tik.

- Misteri, neturiu jokio noro, kad mano autobuse kas nors krėstų pokštus. Po dviejų valandų būsime Niujorke. Ko norite, galite gauti ten. Ko tik širdis geidžia.

“Man regis, drauge, tu neteisus”, - pamanė Kalahenas. Jis vėl dirstelėjo piniginėn, kas ten darosi. Dešimtinė, du banknotai po penkis dolerius ir doleris. Jis pridėjo prie dvidešimtinės dar dešimtį ir sutvarstyta ranka ištiesė vairuotojui.

- Pintos užteks, - tarė. - O grąžą, suprantama, pasilikite sau.

Vairuotojas pakėlė žvilgsnį nuo trisdešimties dolerių į blausias įkritusias akis ir vieną baisią akimirką pamanė, jog kalba su gyva kaukole. Su kaukole, kuri kažkodėl pamiršo, kaip reikia šypsotis.

- Trisdešimt dolerių už pintą? Misteri, betgi jūs išprotėjote, - tačiau pinigus paėmė, nuėjo per tuščią autobusą prie vairuotojo kabinos, paskui atsisuko. Pinigai pranyko. - Tik be pokštų. Nenoriu, kad mano autobuse kvailiotų.

“Ko nors pigaus, - pamanė Kalahenas. - Kad nudegintų liežuvį ir apsvilintų gerklę. Kad nuvyčiau šį bjaurų salstelėjusį skonį... arba bent jau sumažinčiau, kol neradau vietos, kur galima bus prisigerti rimčiau. Gerti, gerti, gerti...” - ūmai jis pamanė, jog palūš ir pravirks. Bet ašarų nebuvo. Jis jautė klaikią sausrą ir visišką tuštumą. Beliko tik... šitas skonis.

Greičiau, vairuotojau.

Kalahenas neatplėšė akių nuo lango. Anapus gatvės, padėjęs galvą ant rankų, namo prieangyje sėdėjo paauglys. Kalahenas spoksojo į jį, kol autobusas pajudėjo iš vietos, tačiau vaikinukas taip ir nesukrutėjo.

33

Ant Beno rankos nusileido delnas, ir jis ėmė nerti iš miego aukštyn, į realybę. Prie dešinės ausies suskambo Marko balsas.

- Rytas.

Jis pravėrė akis, dusyk mirktelėjo, nuvydamas miegą, ir pažvelgė pro langą į pasaulį. Per postiprio rudeniško lietučio uždangą vogčiomis veržėsi aušra. Medžiai, žiedu supantys žole apaugusią aikštelę prie ligoninės korpuso šiaurinės sienos, jau perpus apsinuogino. Juodos šakos pilkame dangaus fone priminė gigantiškus nežinomos abėcėlės rašmenis. 30-asis kelias, kuris už miesto ribos suko į rytus, blizgėjo kaip ruonio kailis. Neužgesinti pro šalį pravažiavusios mašinos užpakaliniai žibintai grėsliai atsispindėjo dangoje raudonais blyksniais.

Benas atsistojo ir apsižvalgė. Metas miegojo, krūtinė kilnojosi nuo lygaus, bet negilaus alsavimo. Džimis irgi miegojo išsitiesęs vienintelėje palatos kėdėje. Skruostai apžėlė visiškai nedaktariškais šeriais, ir Benas persibraukė delnu per savąjį veidą. Dygu.

- Laikas eiti, ar ne? - paklausė Markas.

Benas linktelėjo. Pamanęs, kas šiandien jų laukia, kokia bjauri gali būti diena, vyriškis nuo šių minčių net atšlijo. Vienintelis būdas ją išgyventi - apgalvoti ne daugiau kaip dešimtį minučių į priekį. Jis dirstelėjo berniukui į veidą, ir nuo akmeninio pasiryžimo, kurį ten išvydo, supyko širdis. Benas prisiartino prie Džimio ir jį papurtė.

- A?! - šūktelėjo Džimis, pašokdamas kėdėje kaip iš gelmės iškylantis naras. Veidas ištįso, akys išsprogo, ir vieną sekundės dalelę jose atsispindėjo beprasmiškas siaubas. Džimis nužvelgė bičiulius, nesuprasdamas ir jų nepažindamas. Pagaliau suvokęs, kas yra šalia jo, atsipalaidavo.

- Ak, kad tave kur. Sapnas.

Markas supratingai linktelėjo.

Džimis pažvelgė pro langą ir ištarė “Švinta!” taip, kaip šykštuolis ištartų *“Pinigėliai!”* Pakilo, priėjo prie Meto ir apglėbė pirštais mokytojo riešą.

- Viskas gerai? - paklausė Markas.

- Manau, jau geriau negu praėjusią naktį, - atsakė Džimis. - Benai, norėčiau, kad mes išeitume per tarnybinį liftą. Visi trys. Vakar vakare berniuką galėjo kas nors pastebėti. Kuo mažesnė rizika, tuo geriau.

- Ar nieko, kad misteris Berkas liks vienas? - pasidomėjo Markas.

- Gal nieko baisaus, - atsiliepė Benas. - Teks pasikliauti jo išradingumu. Jeigu uždelstume dar vieną dieną, Barlou būtų labai laimingas.

Jie pirštų galais nutipeno koridoriumi ir pasinaudojo tarnybiniu liftu. Šią ankstyvą valandą (penkiolika minučių po septynių) virtuvė dar tik pradėjo šurmuliuoti. Vienas iš virėjų pakėlė akis, pamojo ir tarė: “Sveikas, daktare”.

Daugiau niekas jais nesidomėjo.

- Kur iš pradžių? - paklausė Džimis. - Į mokyklą Broko gatvėje?

- Ne, - tarė Benas. - Prieš pietus ten pernelyg daug žmonių. Ar mažyliai anksti baigia, Markai?

- Jie mokosi iki antros.

- Taigi iki saulėlydžio dar lieka nemažai laiko, - apibendrino Benas. - Pirmiausiai - į Marko namus. Kuolelių.

34

Artėjant prie Valdos, Džimio "Biuike" susitvenkė beveik apčiuopiamas baimės debesis, ir pokalbis užgeso. Kai prie didelio, žalio, reflektoriais apšviesto ženklo "12-as KELIAS, JERUZALĖS VALDA, KAMBERLENDAS, KAMBERLENDO APYGARDA" Džimis pasuko į plentą, Benas pamanė, kad kaip tik šiuo keliu jiedu su Suzana grįžo namo iš savo pirmojo pasimatymo - ji tuomet užsimanė pasižiūrėti ką nors su automobilių gaudynėmis.

- Blogi reikalai, - prabilo Džimis. Berniokiškas jo veidas buvo išbalęs, išsigandęs ir piktas. - Viešpatie, užtenka nosimi patraukti!

"Taip, tikrai", - pamanė Benas, nors kvapas egzistavo greičiau sąmonėje, o ne iš tikrųjų: savotiškas psichologinis rūsio alsavimas.

12-asis kelias buvo beveik tuščias. Pakeliui į miestą jie aplenkė šalikelėje paliktą Vino Perintono pieno furgoną. Variklis dirbo tuščia eiga; dirstelėjęs į kėbulą ir išjungęs variklį, Benas grįžo į "Biuiką". Džimis pažvelgė į jį klausiančiu žvilgsniu. Benas pakratė galvą:

- Jo ten nėra. Degimas buvo įjungtas, o benzinas beveik pasibaigęs. Variklis tuščiai dirbo jau ne vieną valandą.

Džimis trinktelėjo kumščiu sau per kelį.

Bet kai įvažiavo į miestelį, jis su paiku palengvėjimu tarė:

- Žiūrėk. Pas Kroseną atidaryta.

Iš tiesų, prie įėjimo ant laikraščių stendo Miltas tvirtino gabalą atplyšusios skaidrios plėvelės, o šalia jo stovėjo Lesteris Silvijus su geltonu lietpalčiu.

- Kažkodėl nesimato likusios kompanijos, - pastebėjo Benas.

Miltas juos pamatė ir pamojo ranka. Benui pasirodė, jog dviejų vyrų veiduose įsirėžusios įtampos raukšlės. Ant Formeno laidotuvių biuro durų kaip ir anksčiau iš vidaus kabojo lentelė "Uždaryta". Uždaryta buvo ir geležies parduotuvė, neapšviesta Spenserio vaistinė. Valgykla veikė. Kai ją pravažiavo, Džimis privairavo "Biuiką" prie šaligatvio priešais naująją parduotuvę. Virš vitrinos neįmantriomis auksinėmis raidėmis buvo užrašyta "Barlou ir Streikeris. Puikūs baldai". Prie durų, kaip sakė Kalahenas, lipnia juostele buvo pritvirtintas skelbimas, parašytas ranka gražia rašysena, kurią visi jie pažino pagal išvakarėse matytą laišką: "Uždaryta iki atskiro pranešimo".

- Kodėl sustojome? - paklausė Markas.
- Yra mažytė galimybė, kad Barlou galbūt įsirengė sau landą parduotuvėje, - paaiškino Džimis. - Galgi netikėtai, pagal jo prielaidas, mes pražiūrėsime tokį akivaizdų dalyką? Be to, jeigu ko nors nepainioju, muitininkai kartais ant patikrinto bagažo rašo savo išvadas. Ir rašo kreida.
Jie apėjo parduotuvę iš kitos pusės, ir kol Benas su Marku stovėjo susigūžę nuo lietaus, Džimis, kuris buvo apsivilkęs striukę, dunksėjo delnu į užpakalinių durų stiklą. Galų gale visi įsigavo vidun, į nesveikai pridvisusią patalpą - atrodė, jog ji turėjo būti uždaryta ne keletą dienų, o kelis šimtmečius. Benas kyštelėjo nosį į prekybos salę, bet ten nebuvo kur slėptis: vienas kitas baldas ir jokių požymių, kad Streikeris būtų papildęs savo atsargas.
- Ateik čia, - kimiai pašaukė Džimis, ir Benui nusmelkė širdį.
Džimis su Marku stovėjo prie ilgos dėžės, kurią Džimis spėjo praplėšti plokščiąja plaktuko dalimi. Pažvelgę vidun, jie pamatė blyškų rankos riešą ir tamsią rankovę. Benas, ilgai negalvodamas, ėmė plėšti dėžę. Džimis darbavosi plaktuku kitame jos gale.
- Benai, - tarė, - susipjaustysi rankas. Tu...
Tasai neišgirdo. Jis su traškesiu plėšė rankas, nekreipdamas dėmesio į vinis ir kniedes. Vis dėlto jie prisikasė iki Barlou. Slidus naktinis padaras jų rankose, ir jis suvarys jam į širdį mietą, kaip tai padarė Suzanai, jis... Pasigirdo pokštelėjimas, Benas atlupo dar vieną lentjuostę ir pažvelgė į miruoliškai baltą nelyginant mėnulis Maiko Rajersono veidą. Akimirkai įsivyravo absoliuti tyla, paskui visi garsiai atsikvėpė ir kambaryje tarsi dvelktelėjo vėjelis.
- Ką darysime toliau? - paklausė Džimis.
- Geriau iš pradžių važiuokime į Marko namus, - nusivylęs blausiu balsu pasiūlė Benas. - Nors mes jį radome, kol kas net kuolelio neturime pasiruošę.
Jie šiaip taip sudėjo išlaužytas lentas į ankstesnę vietą.
- Leisk apžiūrėti rankas, - tarė Džimis. - Kraujuoja.
- Vėliau, - burbtelėjo Benas. - Eime.
Jie dar sykį apėjo pastatą, tylomis džiaugdamiesi, kad grįžo po atviru dangum, ir Džimis nuvairavo "Biuiką" Džointnerio aveniu į nedidelės komercinės miestelio dalies kaimynystėje išsidėsčiusį gyvenamąjį rajoną. Ant Pitrių namų įvažiuojamojo keliuko, už nediduko Henrio automobilio, bylojančio apie šeimininko galvotumą, stovėjo senas tėvo Kalaheno sedanas. Vos jį pastebėjęs, Markas triukšmingai atsikvėpė ir nusuko akis į šalį. Veide, regis, neliko nė lašelio kraujo.
- Negaliu eiti vidun, - sumurmėjo berniukas. - Atleiskite. Aš palauksiu mašinoje.
- Nėra dėl ko atsiprašinėti, - tarė Džimis.
Jis sustabdė automobilį, išjungė variklį ir išlipo. Benas sekundę luktelėjo, paskui uždėjo ranką Markui ant peties:
- Tu gerai jautiesi?

- Žinoma, - bet berniukas atrodė prastai. Virpantis smakras, tuščios akys. Staiga jis pasisuko į Beną, tuštuma iš akių pranyko, liko tik ašarose plūduriuojantis skausmas. - Pridenkite juos, gerai? Jei jie negyvi, pridenkite.

- Suprantama, žinoma, - atsakė Benas.

- Taip dar geriau, - toliau kalbėjo Markas. - Tėtis... iš jo būtų išėjęs geras vampyras. Po kurio laiko galbūt ne blogesnis už Barlou. Jis... jam sekėsi viskas, ko tik imdavosi. Gal pernelyg sekėsi.

- Pasistenk tiek daug negalvoti, - pasakė Benas, tuoj pat imdamas neapkęsti savojo patarimo už neįtikinančiai nuskambėjusius žodžius. Markas pažvelgė į jį ir blankiai nusišypsojo.

- Malkų rietuvė už namo. Rūsyje - tėčio tekinimo staklės... su jomis bus greičiau.

- Gerai, - tarė Benas. - Nesijaudink. Jeigu gali, nesisielok.

Bet berniukas jau nusigręžė, rankove trindamas akis. Benas su Džimiu pakilo užpakalinio priebučio laipteliais ir įėjo į namus.

35

- Kalaheno čia nėra, - kategoriškai pareiškė Džimis. Jis jau spėjo iššniukštinėti visą namą.

Benas prisivertė atsakyti:

- Vadinasi, Barlou jį pasiekė.

Jis dirstelėjo į kryžiaus nuolaužas, kurias laikė rankoje. Vakar šis kryžius kabojo ant Kalaheno kaklo. Vienintelis jų surastas kunigo pėdsakas. Kryžius gulėjo prie Pitrių poros kūnų - jie iš tikrųjų buvo negyvesni už mirusius. Jų galvos viena į kitą buvo sudaužytos tokia jėga, kurios užtektų suknežinti žmogaus kaukolę į šipulius. Benas prisiminė, kokią nenatūraliai didelę jėgą buvo įgavusi misis Glik, ir jam pasidarė negera.

- Eime, - pakvietė Džimis. - Juos reikia pridengti. Aš pažadėjau.

36

Jie pridengė kūnus užtiesalu, kurį nuėmė nuo kušetės svetainėje. Benas stengėsi nežiūrėti ir negalvoti, ką darąs, bet buvo neįmanoma. Kai kūnus paslėpė po ryškiai ornamentuotu užtiesalu, iš po jo išniro ranka (iš prižiūrėtų dažytų nagų buvo nesunku nustatyti, jog ji priklauso Džunei Pitri), ir Benas, tramdydamas kylantį pykinimą, bato smaigaliu stumtelėjo ją atgal. Po užtiesalu tysančių kūnų kontūrai (jų neįmanoma buvo palaikyti kuo nors kitu ar neigti jų buvimą apskritai) privertė Beną prisiminti fotoreportažus iš Vietnamo: išmirusius karo laukus ir kareivius su baisiais nešuliais juoduose guminiuose maišuose, šiurpiai panašiuose į golfo krepšius.

Jie nusileido laipteliais, kiekvienas su glėbiu uosinių pliauskų.

Rūsys buvo Henrio Pitrio valda ir puikiai atspindėjo šeimininko asmenybę: virš darbo zonos viena eile kabojo trys lempos su plačiais gaubtais, kurie kreipė stiprią ir ryškią šviesą į varstotą, mašininį pjūklą, tekinimo ir šlifavimo stakles. Benas pamatė, kad Henris meistravo didelį inkilą, tikrus paukščių rūmus, matyt, kitą pavasarį ketindamas pakabinti vidiniame kieme, o mėlyni dažai, kuriais dažė savąjį dirbinį, buvo labai dailiai užtepti, kiekvieną kampą prilaikė staklėmis pagamintas prispaudiklis. Pitris dirbo dalykiškai, išmanydamas reikalą, tačiau be įkvėpimo. Dabar dirbinys taip ir liks nebaigtas. Grindys buvo tvarkingai pašluotos, bet ore tvyrojo malonus, nostalgiškus jausmus žadinantis pjuvenų kvapas.

- Nieko iš šito neišeis, - tarė Džimis.

- Žinau.

- Malkos, - šnarpštelėjo Džimis ir paleido pliauskas, kurios su trenksmu pabiro ir netvarkingai pasklido ant grindų. Džimis plonai isteriškai nusikvatojo.

- Džimi...

Bet juokas, nelyginant plaktukėliai ant pianino stygų, sutrukdė Benui pasisakyti.

- Mes ketiname išeiti ir susidoroti su šia neganda, naudodamiesi glėbiu malkų iš vidinio Henrio Pitrio kiemo! O kaip dėl kėdžių kojelių arba beisbolo lazdų?

- Džimi, bet ką dar mes galime padaryti?

Džimis pažvelgė į jį ir sutelkęs jėgas pamėgino susitvardyti.

- Irgi mat lobių ieškotojai, - tarė jis. - Nueik keturiasdešimt žingsnių šiaurine Čarlzo Grifeno ganykla ir žvilgtelėk po didžiuoju akmeniu. Cha! Viešpatie, juk galima iš miestelio išvažiuoti. Galima.

- Tu nori viską mesti? Tu šito nori?

- Ne, bet šiandien vienos dienos neužteks, Benai. Kol mes su visais susidorosime - jei apskritai sugebėsime - praeis kelios savaitės... Ar atlaikysi? Pajėgsi tūkstantį kartų padaryti tai, ką padarei Suzanai? Traukti juos inkščiančius ir besipriešinančius iš spintų ir dvokiančių skylių tik tam, kad įkaltumei į krūtinę baslį ir sutraiškytum širdį? Tu atlaikysi iki lapkričio ir nekvaištelėsi?

Apie tai susimąstęs, Benas tarsi atsimušė į aklą sieną: visiškai neaišku.

- Nežinau, - tarė jis.

- Na, o kaip dėl berniūkščio? Tu manai, kad jis atlaikys? Juk jis dešimt kartų kuoktelės, velniai rautų! O Metas nukeliaus į aną pasaulį, galiu tau garantuoti. Ir ką darysime, kai faraonai iš valstijos ims visur kaišioti nosį, norėdami išsiaiškinti, kokia velniava darosi Zalės Valdoje? Ką jiems pasakysime? “Prašau atleisti, aš tuoj pat - štai tik įgrūsiu mietą šitam kraujo siurbikui?” Kaip manai, Benai?

- Iš kur galiu žinoti, po paraliais? Manai, reiktų stabtelėti ir dar kartą viską gerai apmąstyti?

Abu ūmai suvokė, kad stovi veidas į veidą ir šaukia vienas ant kito.

- Ei, - įspėjo Džimis. - Ei!

Benas nuleido akis.

- Atleisk.

- Na, tai aš kaltas. Mus slegia... Barlou, be abejonės, pavadintų tai endšpiliu, - Džimis perbraukė delnu per savo morkų spalvos ševeliūrą ir be tikslo apsižvalgė. Staiga daktaro akys sužibo, ir jis pakėlė kažin ką gulėjusį prie Pitrio dėžių. Tai buvo juodas vaškinis pieštukas. - Galbūt tai geresnė išeitis.

- Kokia?

- Pasilik čia, Benai. Pradėk daryti tašelius. Jeigu mes nusprendėme susidoroti su šiais nelabaisiais, be mokslinio požiūrio neišsiversime. Tu - gamybos sektorius. Mudu su Marku - paieška. Apeisime miestą, paieškosime jų - ir rasime, kaip radome Maiką. Galiu pažymėti jų slėptuves pieštuku. Gi rytoj - kuoliukai.

- O jeigu jie pastebės atžymas ir persikels dar kur nors.

- Nemanau. Apie misis Glik nepasakytum, kad ji labai gerai sugebėtų vieną su kitu susieti. Man atrodo, juos valdo instinktas, o ne protas. Po kurio laiko jie galbūt taps protingesni, ims slėptis geriau, bet, manau, pradžioje vyks žuvies gaudymas statinėje.

- Kodėl neinu aš?

- Todėl, kad aš pažįstu miestelį, o miestelis - mane, kaip pažinojo mano tėvą. Šiandien gyvieji slapstosi namuose. Jeigu pasibelsi tu, jie neatidarys durų. Be to, žinau vietų, kuriose galima slėptis. Žinau, kokiose Pelkių vietose mėgsta prisnūsti girtuokliai ir kur veda kaimo keliūkščiai. O tu nežinai. Ar moki dirbti tekinimo staklėmis?

- Taip.

Žinoma, Džimis buvo teisus. Tačiau Benas pasijuto kaltas dėl palengvėjimo, kurį patyrė dėl to, jog nereikės išeiti laukan, pas *juos*.

- Gerai. Pradėk. Jau po pusiaudienio.

Benas grįžtelėjo į tekinimo stakles, paskui luktelėjęs tarė:

- Jeigu pusvalandį palauktum, galėtum paimti su savimi pustuzinį tašelių.

Po trumpos pauzės Džimis nuleido akis:

- E-e... manau, rytoj... rytoj būtų...

- Gerai, - tarė Benas. - Eik. Klausyk, o kodėl tau negrįžti kokią trečią valandą? Tuo laiku mokykloje ganėtinai tylu, ir mes galėtume sužinoti, kas ten yra.

- Gerai.

Džimis patraukė iš Pitrio dirbtuvių ir pasuko laiptų link. Kažkas - minties nuotrupa ar galbūt nuojauta - privertė jį atsigręžti. Kitame rūsio gale jis matė Beną, besidarbuojantį ryškioje tvarkinga eile išrikiuotoje lempų šviesoje.

Kažkas... Bet tasai kažkas pranyko.
Džimis grįžo.
Benas išjungė stakles ir pažvelgė į bičiulį.
- Dar kas nors?
- Taip, - tarė Džimis. - Sukasi ant liežuvio galo, o toliau - niekaip.
Benas kilstelėjo antakius.
- Atsisukau nuo laiptų, pasižiūrėjau į tave, kažkas dingtelėjo į galvą... o dabar pranyko.
- Kas nors svarbaus?
- Nežinau, - Džimis beprasmiškai pajudino kojas; jis troško, kad mintis grįžtų, - ji buvo kažin kaip susijusi su paveikslu, kurį įkūnijo Benas, ryškioje lempų šviesoje pasilenkęs virš tekinimo staklių, - tačiau tuščiai. Kuo daugiau jis apie tai galvojo, tuo labiau jinai tolo.
Džimis ėmė kilti laiptais, bet dar sykį stabtelėjo ir atsigręžė. Vaizdas atrodė kankinančiai pažįstamas, bet nesileido perprantamas. Jis perkirto virtuvę, išėjo iš namų ir patraukė mašinos link. Jau nelijo, o tik dulkė.

37

Rojaus Makdugalo automobilis stovėjo ties įvažiavimu į vilkikų aikštelę Vingio kelyje. Pamatęs jį ten šiokiadienį, Džimis noromis nenoromis įtarė patį blogiausią dalyką.
Jiedu su Marku išlipo iš "Biuiko". Džimis nešėsi juodąjį lagaminėlį. Jie pakilo laipteliais, ir daktaras paspaudė skambučio mygtuką, bet tasai neveikė. Džimis pasibeldė. Į beldimą niekas neatsakė nei Makdugalų vagonėlyje, nei pas kaimynus, už dvidešimties jardų keliu žemyn. Ten, ant įvažiuojamojo keliuko, irgi stovėjo automobilis.
Džimis pamėgino atidaryti avarinį išėjimą. Užrakintas.
- Ant užpakalinės sėdynės guli plaktukas, - tarė.
Markas jį atnešė, Džimis išmušė avarinio išėjimo stiklą šalia rankenos, įkišo ranką vidun ir čekštelėjo skląstį. Vidinės durys pasirodė neužrakintos, ir jiedu įėjo.
Akimirksniu atpažinęs kvapą, Džimis pajuto, kaip susispaudžia šnervės, mėgindamos neįsileisti šio smarso, ne tokio stipraus kaip Marsteno namo rūsyje, bet vis tiek šlykštaus - puvimo ir mirusio kūno kvapo. Dvokė drėgme ir dvėseliena. Džimis patyrė, jog prisimena, kaip vaikystėje per pavasario atostogas dviračiais išvažiavo su draugu rinkti iš po tirpstančio sniego lendančių alaus ir limonado butelių. Viename butelyje (nuo putojančio apelsinų gėrimo) jis pastebėjo suirusį pelėno lavonėlį: gyvūnėlis susigundė saldumu ir vėliau nepajėgė išsikapanoti. Netyčia pauostęs, Džimis bematant atšlijo ir jį supykino. Čionykštis dvokas buvo toks pat pribloškiantis -

dusinančio saldumo ir pašvinkusio rūgštumo mišinys pasiutiškai fermentavosi. Jis pajuto, kad skrandis kyla aukštyn prie gerklės.

- Jie kažkur netoliese, - tarė Markas.

Juodu ėmė metodiškai šukuoti namą, - virtuvė, valgomasis, svetainė, abu miegamieji, - pakeliui atidarinėdami spintas. Džimis tikėjosi, kad jie ką nors ras didžiojo miegamojo spintoje, bet ten buvo tik krūva neskalbtų drabužių.

- Rūsio nėra? - paklausė Markas.

- Ne, bet galbūt yra kur įlįsti.

Jie apėjo furgoną ir lengvame betoniniame vagonėlio pamate pamatė įrengtas nedideles dureles, kurios darinėjosi į vidinę pusę. Ant jų kabojo sena sandėlio spyna. Džimis numušė ją penkiais stipriais plaktuko smūgiais, stumtelėjo šį pusiau liuką, tas prasivėrė ir juos užgriuvo sunki smarvės banga.

- Jie čia, - pasakė Markas.

Dirstelėjęs vidun, Džimis įžiūrėjo tris poras padų, primenančias mūšio lauke gulinčius lavonus. Viena pora kojų buvo apauta darbiniais batais, kita - megztomis naminėmis šlepetėmis, o trečioji visiškai mažų kojyčių pora buvo basa. "Šeimyninis portretas, - Džimiui šmėstelėjo beprotiška mintis. - "Reader's Digest", kur gi tu, kai esi mums reikalingas?" Jį užplūdo nerealumo banga. "Kūdikis, - pamanė jis. - Kaipgi galime šitaip pasielgti su mažyliu?"

Pažymėjęs liuką juodu vaškiniu pieštuku, Džimis pakėlė sulaužytą spyną.

- Eime prie kitų durų, - tarė jis.

- Palaukite, - paprašė Markas. - Pamėginsiu vieną ištraukti laukan.

- Ištraukti?.. Kodėl?

- Gal dienos šviesa juos pribaigs, - paaiškino berniukas. - Ir nereikės to daryti su kuoleliais.

Tai sutekė Džimui vilties.

- Aha, gerai. Kurį?

- Tiktai ne mažylį, - bematant atsakė Markas. - Vyrą. Pačiupkite jį už kojos.

- Gerai, - sutiko Džimis. Burna perdžiūvo. Jis nurijo seiles, ir gerklėje čirptelėjo.

Tai, kas įvyko paskui, pasirodė tiesiog nepakeliama. Vos tik visas Rojaus Makdugalo kūnas atsidūrė šviesoje, jis ėmė vartytis kaip per miegus sutrikdytas žmogus. Oda pageltonavo, suglebo, pasidengė prakaitu. Po plona suvertų vokų oda sujudėjo akių obuoliai. Drėgnuose nukritusiuose lapuose lėtai, mieguistai sutrūkčiojo kojos. Viršutinė lūpa pasislinko, atverdama iltis, kurios savo dydžiu nenusileido stambaus šuns - vokiečių aviganio ar koli - iltims. Rankos neskubriai supleveno ore, viena užkabino Marko marškinius, ir berniukas, klyktelėjęs iš pasibjaurėjimo, metėsi šalin.

Rojus persivertė ant pilvo ir lėtai, kūprindamasis ėmė šliaužti atgalios. Rankos, keliai, veidas minkštose nuo lietaus puvenose paliko šliūžes. Džimis pastebėjo, kad trūkčiojantis Čeino-Stokso tipo alsavimas, kuris prasidėjo, vos tik kūną nutvieskė dienos šviesa, bematant nurimo, kai Makdugalas atsidūrė šešėlyje. Taip pat ir išsiskirianti drėgmė. Nusigavęs iki ankstesnio savo guolio, Makdugalas persivertė ir apmirė.

- Uždarykite, - pridususiu balsu tarė Markas. - Prašau uždaryti.

Džimis užstūmė liuką ir kiek pavyko priderino plaktuku numuštą spyną į vietą. Iš akių nenyko vaizdas: Makdugalo kūnas sunkiai šliaužia drėgnais apipuvusiais lapais kaip mieguista gyvatė. Džimiui atrodė, kad niekuomet nesulauks tokio laiko, kai šis vaizdas pasitrauks į jo atminties užkaborius. Nors iki šimto metų gyventų.

38

Virpėdami stovėjo po lietumi ir žvelgė vienas į kitą.

- Pas kaimynus? - paklausė Markas.

- Taip. Logiškai galvojant, Makdugalai pirmiausiai turėjo užpulti juos.

Jie perėjo kelią, ir šįsyk iškalbingas puvimo kvapas pripildė jų šnerves dar kieme. Po skambučiu buvo parašyta Ivensų pavardė. Džimis linktelėjo. Deividas Ivensas su šeima. Deividas dirbo mechaniku Sirso autoskyriuje, Geits Folse. Prieš porą metų Džimis jį gydė, regis, turėjo cistą.

Šįsyk skambutis džirgžtelėjo, bet niekas neatsiliepė. Misis Ivens jie rado lovoje. Du vaikučiai vienodomis, su animacinių filmų personažais išmargintomis pižamomis, miegojo lovelėse tame pačiame miegamajame. Deivido Ivenso paieškai laiko prireikė daugiau. Jis tūnojo nebaigtame statyti sandėliuke virš nedidelio garažo.

Namų ir garažo duris Džimis pažymėjo apskritimais su kryželiu viduje.

- Neblogai, - tarė jis. - Iš dviejų - du.

Markas nedrąsiai paklausė:

- Ar galėtumėt pora minučių palūkėti? Nusiplaučiau rankas.

- Žinoma, - atsakė Džimis. - Aš ir pats nusiprausčiau. Ivensai neturės pretenzijų, jeigu mes pasinaudosime jų vonia.

Jiedu įėjo į namus. Džimis prisėdo svetainėje ir rankomis užsidengė akis. Neilgai trukus išgirdo, kaip Markas paleido vonioje vandenį.

Užtemdęs akis Džimis išvydo skrodimo stalą, pamatė, kaip suvirpėjo Mardžerę Glik dengianti paklodė, kaip iš po jos išslydo ranka ir pirštai pradėjo subtilų, grakštų šokį ore...

Jis atsimerkė.

Ivensai savo vagonėlyje tvarkėsi geriau nei Makdugalai - jis buvo daug švaresnis ir jaukesnis. Džimis niekuomet nebuvo sutikęs misis Ivens, bet ji,

regis, didžiavosi savo namais. Negyvų vaikučių žaislai buvo tvarkingai sukrauti mažame sandėliukyje - ko gero, prekeivių judamais namais originaliame reklaminiame bukletėlyje ši patalpa buvo pavadinta "skalbykla". Vargšai vaikai. Džimiui atrodė, kad kai jie dar galėjo mėgautis vaiskiomis dienomis ir saulės šviesa, žaislai juos džiugino. Podėlyje stovėjo vaikiškas triratukas, keli dideli plastmasiniai sunkvežimiai su žaisline degaline, ratinis traktorius (dėl kurio greičiausiai vykdavo solidžios muštynės), žaislinis biliardas...

Džimis buvo benusukąs žvilgsnį ir staiga sukrėstas vėl pažvelgė į žaisliukus.

Mėlyna kreida.

Trys viena eile kybančios lempos su gaubtais.

Ryškioje jų šviesoje aplink žalios spalvos stalą vaikščioja vyrai su biliardo lazdomis ir trina nuo pirštų galiukų mėlynos kreidos kruopeles...

- Markai! - šūktelėjo Džimis, akimirksniu pakildamas nuo kėdės. - Markai!

Ir Markas, nė neapsivilkęs marškinių, bėgte atskuodė sužinoti, kas atsitiko.

39

Apie pusę trijų Metą aplankyti užbėgo buvęs jo mokinys (šešiasdešimt ketvirtųjų metų laida, literatūra - labai gerai, rašiniai - patenkinamai). Jis atkreipė dėmesį į literatūros apie kerėjimą šūsnis, pasidomėjo, ar tik Metas nerašąs mokslinio darbo apie okultizmą. Metas stengėsi prisiminti, koks gi jo vardas - Herbertas ar Heroldas.

Kai Herbertas-Heroldas užėjo į palatą, Metas, tuo metu skaitęs knygą, pavadintą "Keisti dingimai", tokia pertraukėle buvo visiškai patenkintas. Jis jau lūkuriavo telefono skambučio, nors suprato, kad iki trečios valandos drąsiai įeiti mokyklon Broko gatvėje jo bičiuliams nepavyks. Senajam mokytojui be galo knietėjo sužinoti, kas gi atsitiko tėvui Kalahenui. O dienos valandos bėgo nerimą keliančiu greičiu, nors Metas visuomet girdėdavo, neva ligoninėje laikas teka labai lėtai. Štai kada jis pagaliau pasijuto tikru seniu - nepaslankiu ir lėtos orientacijos.

Jis pradėjo pasakoti Herbertui-Heroldui apie Vermonto miestelį Momsoną, kurio istoriją ką tik perskaitė ir palaikė itin įdomia - Metui atrodė, kad jeigu jinai nenusikalsta tiesai, tai gali pasirodyti esanti Valdos likimo pranašė.

- Neliko nė dvasios, - pasakojo jis Herbertui-Heroldui, kuris klausėsi mandagiai, bet ne itin gerai paslėpęs nuobodulį. - Įprastas nedidelis atkampus miestelis, kurį galima pasiekti 2-uoju keliu, jungiančiu dvi valstijas, taip

pat 19-uoju Vermonto keliu. Pagal 1920-ųjų metų gyventojų surašymą ten gyveno trys šimtai dvylika sielų. 1923-ųjų rugpjūtyje viena moteris Niujorke, du mėnesius negaudama sesers laiškų, sunerimo. Ten nuvykę, jiedu su vyru pirmiausiai atsargiai apie šią istoriją pranešė laikraščiams, nors neabejojo, kad aplinkiniai gyventojai jau kurį laiką apie dingimus žinojo. Sesuo bei jos vyras irgi pradingo drauge su kitais Momsono gyventojais. Visi namai, net sandėliai išliko, o viename name - netgi vakarienei padengtas stalas. Anuomet šis atsitikimas tapo sensacija. Ko gero, nenorėčiau praleisti nakties Momsone. Knygos autorius tvirtina, kad kaimyninėse gyvenvietėse pasakoja keistas istorijas... Piktosios dvasios ir panašiai. Keletas nuošaliau stovinčių sandėlių iki šios dienos pažymėti ženklais nuo piktos akies, dideliais nupieštais kryžiais. Štai, žiūrėk - čia universalinės parduotuvės, degalinės ir maisto produktų parduotuvės - visa tai buvo laikoma Momsono centru - nuotrauka. Kaip manai, kas ten nutiko?

Herbertas-Heroldas mandagiai dirstelėjo į fotografiją. Miestelis kaip miestelis: kelios krautuvėlės ir keli namai. Kai kurie grasė sugriūti - ko gero, nuo žiemos sniego svorio. Šalies gilumoje tokių gyvenviečių - kiek nori. Visose (su retomis išimtimis) vietiniai gyventojai išsislapsto po namus aštuntą valandą vakaro, ir pravažiuodamas tokią gyvenvietę nesuprasi, ar ten yra kas gyvas, ar ne. Be abejonės, senis kuoktelėjo - nenuostabu tokiame amžiuje! Herbertas-Heroldas pagalvojo apie savo senąją tetulę - toji per paskutiniuosius dvejus savo gyvenimo metus priėjo išvados, neva dukra nudobė jos numylėtinę ilgauodegę papūgą, ir maitina ją iš tos vargšelės pagamintais kotletais. Seniams gimsta keistų idėjų...

- Labai įdomu, - tarė jis, pakeldamas akis. - Bet nemanau... misteri Berkai? Misteri Berkai, ar jums negera? Jūs... Sesute! *Sesute!*

Meto akys pastėro. Viena ranka jis įsikibo į paklodę, antrąją prispaudė prie krūtinės. Veidas išbalo, ant kaktos tvinkčiojo gysla.

"Pernelyg greitai, - pamanė jis. - *Ne, pernelyg greitai..."*

Bangomis užplūstantis, tamson gramzdinantis skausmas. Jis neaiškiai pamanė: *"Atsargiau, šis paskutinis žingsnis pribaigia"*.

Paskui kritimas.

Herbertas-Heroldas, parvertęs kėdę ir nugriovęs rietuvę knygų, išlėkė iš palatos. Sesutė jau buvo netoli, ji irgi beveik bėgo.

- Misteris Berkas, - paaiškino Herbertas-Heroldas, taip ir neišleidęs iš rankų knygos, kurioje ties Momsono Vermonte nuotrauka buvo užkišęs smilių. Meto galva pusiau nusviro nuo lovos, akys buvo užmerktos.

- Jis?.. - vangiai paklausė Herbertas-Heroldas. Tai buvo baigiamasis klausimas.

- Man regis, kad taip, - atsakė sesutė, paspausdama reanimacinės brigados iškvietimo mygtuką. - O dabar jums teks išeiti.

Kai viskas paaiškėjo, ji vėl atgavo šaltakraujiškumą ir galėjo pasigailėti paliktų priešpiečių, kuriuos tik įpusėjo.

40

- Tačiau Valdoje nėra biliardinės, - tarė Markas. - Artimiausia - Geits Folse. Argi jis ten eitų?
- Ne, - sutiko Džimis. - Esu įsitikinęs, kad ne. Bet kartais biliardo stalus stato namuose.
- Taip, aš žinau.
- Ir štai dar kas, - pridūrė Džimis. - Dar truputėlį, ir aš tai perprasiu.

Jis atsilošė, prisimerkė ir užsidengė akis delnu. Dar kažin kas jam asocijavosi su plastiku. Kodėl su plastiku? Esama plastikinių žaislų, plastikinių stalo įrankių piknikams, plastikiniai, žiemai skirti įdėklai valtims...

Ir nelauktai netikėtai Džimio galvoje susiformavo vaizdelis - stambia plastiko plokšte nuo dulkių pridengtas biliardo stalas ir balsas: *"Garbės žodis, reikia jį parduoti, kol gelumbė nesuplėko... Edas Kreigas sako, gali suplėkti... bet tai buvo Ralfo stalas..."*

Džimis atsimerkė.

- Žinau, kur jis. Žinau, kur Barlou. Jis Evos Miler pansiono rūsyje.

Gydytojas buvo įsitikinęs, jog tai tiesa: apie tai galvodamas, jautė nenuginčijamą teisumą.

Markas pasuko akis.

- Eime.
- Palauk.

Džimis priėjo prie telefono, susirado žinyne Evos numerį ir greitai susuko. Į kviečiančius signalus niekas neatsakė. Dešimt, vienuolika, dvylika pyptelėjimų. Jis išsigandęs nuleido ragelį ant svirtelės. Pas Evą kambarius nuomojo mažiausiai dešimt žmonių, beveik visi - seni pensininkai. Namuose visuomet kas nors buvo. Visuomet - iki šios dienos.

Džimis dirstelėjo į laikrodį. Penkiolika minučių ketvirtos, laikas bėgo taip greitai...

- Eime, - tarė jis.
- O kaipgi Benas?

Džimis niūriai atsakė:

- Paskambinti mes negalime - tavo namuose neveikia telefonas, geriau važiuokime tiesiai pas Evą. Jeigu mes apsirikome, iki tamsos dar liks galybė laiko. Jeigu ne, grįšime, pasiimsime Beną ir sustabdysim Barlou varikliuką, velniai jį rautų.
- Aš tik marškinius užsimesiu, - tarė Markas ir nubėgo koridoriumi į vonią.

41

Aikštelėje prie pansiono vis dar tebestovėjo Beno “Sitroenas”, aplipęs šlapiais lapais nuo guobų, supančių žvyru padengtą aikštelę. Pakilo vėjas, užtat baigė lyti. Iškaba “Evos kambariai” girgždėdama suposi pilkoje dienos šviesoje. Namuose viešpatavo grėsminga tyla: Džimis mintyse palygino, ir jį persmelkė šaltukas: pansionas kaip du vandens lašai priminė Marsteno namą: “Įdomu, - pagalvojo Džimis, - ar čia kas nors yra pakėlęs ranką prieš savo gyvybę?” Tikriausiai Eva žinojo, bet Džimis nesitikėjo, kad dabar ji bus labai šneki...

- Tai būtų idealu, - tarė jis balsu. - Įsirengti rezidenciją vietiniame pansione, paskui apsigaubti savuoju tvaiku.

- Tikrai nereikia nuvažiuoti Beno?

- Vėliau. Eime.

Jiedu išlipo iš automobilio ir patraukė priebučio link. Vėjas plazdeno drabužius, šiaušė plaukus. Visi šešėliai išbluko, o namas, atrodė, užgulė neprašytus svečius.

- Jauti kvapą?

- Taip. Toks tirštas...

- Tu pasirengęs?

- Taip, - tvirtai atsakė Markas. - O jūs?

- Tikiuosi.

Jie pakilo ant priebučio, ir Džimis truktelėjo duris. Kai tik peržengė nepataisomai švarios didelės Evos Miler virtuvės slenkstį, į nosį trenkė atviros atmatų duobės dvokas, tik kvapas buvo sausas, tarytum pakeistas laiko.

Džimis prisiminė savo pokalbį su Eva - tai buvo prieš ketverius metus, vos jam pradėjus dirbti. Eva atėjo pasitikrinti. Ji daugelį metų buvo Džimio tėvo paciente, ir kai šio vietą užėmė sūnus - nors ir pakeitęs Kamberlendo priimamąjį - jinai nesidrovėdama atėjo pas jį. Abu pasišnekėjo apie Ralfą (tuomet jau buvo praėję dvylika metų, kai jis paliko šią ašarų pakalnę), ir Eva papasakojo Džimiui, kad Ralfo šmėkla iki šiol tebegyvena namuose: retsykiais ji randa ant aukšto arba rašomojo stalo stalčiuose ką nors nauja, laikinai pamiršta. Ir, žinoma, biliardo stalas rūsyje. Eva pasakė: išties reikėtų atsikratyti šiuo stalu - jis tik užima vietą, kuri praverstų kam kitam. Bet jį pirko Ralfas, ir Eva tiesiog negalėjo prisiversti duoti skelbimą į laikraštį arba paskambinti į vietinės radijo stoties programą “Jankis - prekybininkas”.

Jie perėjo virtuvę iki rūsio durų. Džimis jas atidarė. Dvokė tiršta, beveik neįveikiama smarve. Džimis spustelėjo jungiklį, tačiau šviesa neįsižiebė. O kaipgi! Argi Barlou galėjo jo nesulaužyti?

- Apsižvalgyk, - paliepė Džimis Markui. - Pas ją turėtų būti prožektorius... arba žvakių.

Markas ėmė šniukštinėti po virtuvę, traukė stalčius ir žvilgčiojo į juos. Jis pastebėjo, kad kabykla peiliams virš kriauklės tuščia, bet apie tai nieko nepagalvojo. Berniuko širdis skaudžiai, lėtai bumpsėjo, nelyginant storais skudurais apvyniotas būgnas. Markas suvokė, kad priartėjo prie tolimiausios, atkampiausios savo kantrumo ribos, tvirtumo viršūnės. Jis jau prarado sugebėjimą svarstyti ir tegalėjo reaguoti. Vaikui visąlaik vaidenosi, kad akies krašteliu junta kažkokį judėjimą, ir staigiai atsisukdavo... bet nieko nepamatydavo. Prityręs kareivis būtų atpažinęs simptomus, signalizuojančius apie kovinio pervargimo pradžią.

Markas išėjo į koridorių ir apžiūrėjo ten stovėjusią komodą. Trečiajame stalčiuje rado ilgą prožektorių su keturiomis baterijomis. Juo nešinas, berniukas grįžo virtuvėn.

- Džimi, štai...

Pasigirdo bildesys, paskui - sunkus smūgis.

Rūsio durys buvo atviros.

O iš apačios sklido riksmai.

42

Dar sykį Markas peržengė virtuvės slenkstį be dvidešimties minučių penktą. Drabužiai buvo kruvini, tuščiose akyse - bukas nesupratimas ir sukrėtimas.

Ūmai berniukas ėmė rėkti.

Garsas su kriokimu pakilo iš pilvo tamsiu gerklės tuneliu, prasisunkė tarp įtemptų žandikaulių. Markas rėkė, kol pajuto, kad smegenys iš dalies išsilaisvino nuo beprotybės. Šaukė, pakol užkimo, kol balso stygose kaulų skeveldromis nusėdo baisus skausmas. Ir net išklykęs visą siaubą, visą siutą ir nusivylimą, berniukas neišsivadavo nuo baisaus slėgio, kuris bangomis kilo iš rūsio, nuo suvokimo, kad Barlou kažkur ten, apačioje, ir iki saulėlydžio beveik neliko laiko.

Markas išėjo priebutin, plačiai pražiota burna gaudydamas vėjo košiamą orą. Benas. Reikia atsivesti Beną. Bet dėl kažkokio keisto letargo berniuko kojos tarytum prisipildė švino. Kas iš to? Nugalės Barlou. Jie turbūt buvo išprotėję, kai stojo prieš *jį*. O dabar Džimis užsimokėjo su kaupu. Ir Suzana. Ir šventasis tėvas.

Jame kilo įtūžis. *Ne. Ne. Ne.*

Virpančiomis kojomis nusileidęs nuo priebučio, vaikinukas įsėdo į Džimio "Biuiką". Degimo rakteliai kabojo savo vietoje.

Atsivesk Beną. Pamėgink dar kartą.

Kojos nesiekė pedalų, jis pakilo ir pasuko raktelį. Variklis suriaumojo. Markas įjungė pavarą ir padėjo koją ant greičio pedalo. Mašina šoko pirmyn.

Berniukas spustelėjo stabdį ir skaudžiai trenkėsi į vairą. Sutrimitavo garso signalas.

Negaliu vairuoti!

Ūmai jam pasirodė, kad girdi tėvo balsą. Jis logiškai ir pedantiškai paaiškino: mokytis vairuoti, Markai, reikia atsargiai. Važiavimas automobiliu - vienintelis judėjimo būdas, kurį nepilnai reguliuoja federalinė teisėtvarka. Todėl tarp vairuotojų nėra profesionalų. O tarp mėgėjų nemažai pasitaiko savižudžių. Vadinasi, privalai būti *ypatingai* atsargus. Greičio pedalą valdyk taip, tarsi tarp jo ir tavo pėdos būtų padėtas kiaušinis; kai vairuoji automobilį su automatine pavara, tokį kaip mūsiškis, kaire koja apskritai nesinaudok. Tik dešine. Pradžioje stabdis, paskui akceleratorius.

Markas nukėlė koją nuo stabdžio. Mašina ėmė čiuožti žemyn įvažiuojamąja alėja, atsidūrė ant šaligatvio krašto, ir Markas ją staigiai sustabdė. Priekinis stiklas aprasojo. Patrynė jį rankove, bet tik dar labiau ištepliojo.

- Šūdas, - sumurmėjo berniukas.

Jis trūktelėjo iš vietos ir laikydamasis šaligatvio krašto nubrėžė platų, vinguriuojntį U pavidalo posūkį, paskui nuvažiavo namų kryptimi. Kad vairas neužstotų vaizdo, Markui teko ištempti kaklą. Dešine ranka apčiuopė radiją ir įsijungė, vėliau pagarsino. Jis verkė.

43

Benas žygiavo Džointnerio aveniu į miestelio centrą, kai staiga, lyg girtas vinguriuodamas, judėdamas konvulsiškais trūkčiojimais, keliu prariedėjo rusvas Džimio "Biuikas". Benas pamojavo. Mašina privažiavo prie šaligatvio. Kairysis priešakinis ratas šoktelėjo ant jo krašto, ir automobilis sustojo.

Tekindamas kuolelius, Benas prarado laiko nuovoką ir dirstelėjęs į laikrodį su nuostaba ir baime pamatė, kad jau dešimt minučių po ketvirtos. Jis uždengė stakles, pasiėmė pora kuolelių, užsikišo už diržo ir užlipo aukštyn paskambinti. Tik palietęs telefono ragelį, prisiminė, kad jis neveikia.

Smarkiai sunerimęs, Benas išbėgo iš namo ir pažvelgė į abi mašinas - ir Kalaheno, ir Pitrio. Raktelių nebuvo nė vienoje. Grįžti ir apieškoti Henrio Pitrio kišenes? Ne, to jau būtų pernelyg... Ir Benas skubiu žingsniu patraukė į miestelį, pastatęs ausis ir akis, kad nepražiopsotų Džimio "Biuiko". Kai automobilis pasirodė jo akiratyje, Benas jau ketino skuosti tiesiai į mokyklą Broko gatvėje.

Jis bėgte apibėgo mašiną. Pasirodė, kad už vairo sėdi Markas Pitris... vienas. Berniukas dėbsojo į Beną ir tylėjo. Lūpos sukrutėjo, bet nepasigirdo nė garso.

- Kas atsitiko? Kur Džimis?

- Džimis žuvo, - sustabarėjusiu balsu atsiliepė Markas. - Barlou vėl pasirodė gudresnis už mus. Jis kažkur misis Miler pansiono rūsyje. Ir Džimis

ten pat. Aš nusileidau jam pagelbėti ir negalėjau išsiropšti. Galų gale pasiguldžiau lentą, kuria galima būtų iššliaužti viršun, bet pradžioje maniau, kad iš tų spąstų neišsikapanosiu iki s-s-saulėlydžio...

- Kas atsitiko? Apie ką kalbi?

- Suprantat, Džimis perprato, iš kur mėlyna kreida. Kai mudu buvome viename name Vingyje. Mėlyna kreida. Biliardo stalai. Rūsyje pas misis Miler yra senas jos vyro biliardo stalas. Džimis paskambino į pansioną, niekas neatsiliepė, na, mes ten ir nuvažiavome, - vaikas pakėlė į Beną veidą, ant kurio ašarų jau nesimatė. - Jis liepė man paieškoti prožektoriaus, kadangi rūsio jungiklis buvo sulaužytas kaip ir Marsteno name. Aš ir pradėjau ieškoti. Aš... aš pastebėjau, kad nuo kabyklos virš kriauklės pradingo visi peiliai, ir visai apie tai nepagalvojau. Todėl, galima sakyti, Džimį nužudžiau aš. Aš kaltas, dėl visko kaltas tiktai aš, aš vienas kal...

Benas dusyk trumpai papurtė berniuką.

- Liaukis, Markai. Liaukis!

Markas užspaudė rankomis burną, tarytum norėdamas sulaikyti isterišką veblenimą ir neleisti jam išsiveržti lauk. Virš delnų į Beną įsmigo didelės akys. Pagaliau vaikinukas pratęsė:

- Prožektorių radau koridoriuje. Komodoje. Štai. Staiga Džimis nuvirto ir pradėjo šaukti. Jis... aš irgi būčiau nusivertęs, bet jis mane perspėjo. Paskutinis dalykas, ką jis pasakė, tai *"Atsargiai, Markai!"*

- Kas ten buvo? - mygė Benas.

- Tiesiog Barlou su saviškiais nuėmė laiptus, - miruoliškai lygiu balsu atsakė Markas. - Nupjovė iškart po antrosios pakopos. Ir paliko kiek ilgesnius turėklus, kad atrodytų... atrodytų.... - jis pakratė galvą. - Ir Džimis tamsoje paprasčiausiai pamanė, kad laiptai vietoje. Suprantate?

- Taip, - linktelėjo Benas. Jis viską suprato, ir nuo šito pasidarė bloga. - O peiliai?..

- Buvo po laiptais, - sušnabždėjo Markas. - Jie pradūrė jais tokius plonus faneros kvadratėlius, paskui aplaužė rankenas, kad jie stovėtų ant grindų, nutaikyti... nutaikyti ašmenimis.

- A, - bejėgiškai atsiduso Benas. - O, Viešpatie, - jis siektelėjo ir suėmė Marko pečius. - Markai, ar tu įsitikinęs, kad Džimis nebegyvas?

- Taip. Jis... jį pradūrė dešimtyje vietų. Kraujas.

Benas žvilgtelėjo į laikrodį. Be dešimties minučių penkios. Vėl pajuto, kad laiko liko labai mažai ir jis pavėluos.

- Ką darysim dabar? - paklausė Markas.

- Važiuojam į miestelį. Paskambinsime Metui, paskui - Parkinsui Džilespiui. Iki sutemstant mes pribaigsime Barlou. Mes privalome.

Markas vos pastebimai liguistai nusišypsojo.

- Džimis irgi taip sakė: "Sustabdysim jo varikliuką". Bet visąlaik jis suriečia mus į ožio ragą. Ko gero, ir kietesni už mus vyrukai yra bandę.

Benas iš viršaus pasižiūrėjo į vaikinuką ir pasiruošė padaryti niekšybę.
- Lyg ir išsigandai, - tarė.
- *Taip,* aš bijau, - atsakė Markas, nepasiduodamas gundymui. - O jūs - ne?
- Bijau, - prisipažino Benas. - Bet dar ir nirštu - aš praradau merginą, kuri man nepaprastai patiko. Tikriausiai ją mylėjau. Mudu abu praradome Džimį. Tu likai be tėvo ir motinos, jie guli pas jus svetainėje po lovos užtiesalu, - Benas ryžosi paskutiniam žiaurumui. - Nori sugrįžti pažiūrėti?
Markas sudrebėjo ir atšlijo. Sukrėstas, išgąsčio kupinas veidas prisipildė skausmo.
- Norėčiau, kad būtum šalia manęs, - jau švelniau, viduriuose jausdamas kirbantį pasibjaurėjimą savimi, pasakė Benas. Jis kalbėjo kaip futbolo treneris prieš svarbias rungtynes. - Man nusispjaut, kas prieš tai bandė sulaikyti Barlou. Man nusispjaut, kad hunas Atila ėmėsi su juo žaisti ir pralošė. Aš atliksiu savąjį šūvį. Ir norėčiau, kad būtum šalia manęs. Tu man reikalingas, - tai buvo gryna, niekuo nepridengta tiesa.
- Gerai, - tarė Markas. Jis dėbsojo sau po kojomis, viena kitą suradusios rankos susipynė į beprotiškos kančios figūrą.
- Susiimk, - paprašė Benas.
Markas beviltiškai pažvelgė į jį.
- Aš stengiuosi, - atsakė.

44

Sūnelio "Ekson" degalinė kitame Džointnerio aveniu gale buvo atidaryta, ir Sūnelis Džeimsas (kuris eksploatavo savo bendrapavardį iš populiarios dainelės, vitrinoje šalia piramidės skardinių nuo benzino patalpinęs didelę spalvotą iškabą) pats asmeniškai išėjo laukti Beno su Marku. Sūnelis buvo žemaūgis, trumpai kirptais plaukais, į nykštuką panašus žmogelis. Pro amžiną ežiuką matėsi rožinė galvos oda.
- A-a, misteris Mirsas, kaip reikalai? Kur jūsų "Sitroenas"?
- Aš jį saugau, Sūneli. Kur Pitas?
Pitas Kukas buvo Sūnelio padėjėjas ir, skirtingai nei šis, gyveno pačiame miestelyje.
- Šiandien taip ir nepasirodė. Bet tiek to. Vis tiek reikalai ne kokie. Miestelis tarytum išmiręs.
Beno viduriuose ėmė suktis niūrokas isteriškas juokas, grasindamas užvirti ir įsiveržti iš burnos galinga, karščio pritvinkusia banga. Jam pavyko ištarti:
- Užpilsite benzino? Norėčiau iš jūsų paskambinti.
- Dėl Dievo. Sveikas, vaikine. Ką, šiandien nėra pamokų?
- Išvažiavau su misteriu Mirsu prasiblaškyti, - atsakė Markas. - Man bėgo kraujas iš nosies.

- Aš taip ir supratau. Mano broliūkščiui panašiai būdavo. Vadinasi, vaikine, turi aukštą kraujo spaudimą. Būk atsargesnis, - jis nužingsniavo prie Džimio automobilio bagažinės ir atsuko kamštį.

Benas užėjo vidun, priėjo prie telefono automato, kabančio prie vitrinos su Naujosios Anglijos kelių žemėlapiais.

- Kamberlendo ligoninė, kokio jums reikia skyriaus?

- Ar galiu kalbėtis su misteriu Berku? Keturi šimtai antroji palata. Prašyčiau.

Įsivyravo neįprasta pauzė, ir Benas jau rengėsi pasiteirauti, ar nepasikeitė palata, bet tasai pats balsas paklausė:

- Atleiskite, kas kalba?

- Bendžaminas Mirsas, - ūmai Beno galvoje ištįso ilgas šešėlis: o jei Metas numirė? Nejaugi? Žinoma, kad ne - tai jau būtų pernelyg. - Jam viskas gerai?

- Jūs giminaitis?

- Ne, artimas bičiulis. Jis ne...

- Misteri Mirsai, šiandien dieną misteris Berkas mirė. Trečią nulis septynios. Jeigu norite, minutėlę palaukit, pažiūrėsiu, ar neatėjo daktaras Kodis. Galbūt jis galėtų...

Balsas dar kažką kalbėjo, tačiau Benas jo nebegirdėjo, nors ragelis kaip ir anksčiau buvo prispaustas prie ausies. Staiga jis suprato, kaip stipriai priklausė nuo Meto, kuris turėjo palydėti juos per likusią šios košmariškos dienos dalį, ir šis suvokimas įsismelkė į jį, įsibrovė visu svoriu, sukeldamas blogumą. Metas numirė. Neatlaikė širdis. Natūralios priežastys. Tarytumei pats Dievas nuo jų nusisuko.

Dabar tik mudu su Marku.

Suzana, Džimis, tėvas Kalahenas, Metas. Nieko nebeliko.

Jis tylomis kovojo su apėmusia panika.

Beviltiškai pakabinęs ant svirtelės ragelį, per vidurį nutraukęs kažkokį klausimą, Benas išėjo lauk. Buvo dešimt minučių po penkių. Vakarų pusėje debesyse atsirado properša.

- Lygiai už tris dolerius, - energingai pareiškė Sūnelis. - Daktaro Kodžio vežėčios, ar ne? Kai ant numerio matau raides M. D., kiekvienąsyk prisimenu vieną filmą apie vagių gaują - jame vienas tipas vis vogdavo vežėčias su M.D. ant numerio, kadangi...

Benas padavė jam tris vieno dolerio banknotus.

- Turiu plautis, Sūneli. Atleisk. Nemalonumai.

Sūnelis susiraukė.

- Gaila, misteri Mirsai. Blogos naujienos iš leidėjo?

- Tikriausiai galima ir taip pasakyti, - Benas atsisėdo už vairo, užtrenkė dureles ir nuvažiavo, palikdamas geltonu lietpalčiu apsirengusį Sūnelį žiūrėti jiems įkandin.

- Metas mirė, taip? - paklausė Markas, stebeilydamas į jį.

- Taip. Širdies priepuolis. Iš kur tu žinai?
- Jūsų veidas. Pamačiau jūsų veidą.
Buvo 17:15.

45

Parkinsas Džilespis, dūmydamas cigaretę, stovėjo po stogeliu ant municipaliteto pastato priebutėlio, tyrinėjo dangų vakarų pusėje ir dėmesį į Beną su Marku atkreipė nenoriai. Konsteblio veidas atrodė susenęs ir liūdnas kaip stiklinė su vandeniu pigioje užkandinėje.

- Kaip reikalai, konstebli? - paklausė Benas.

- Pakenčiamai, - teikėsi atsakyti Parkinsas. Jis apžiūrinėjo šerpetą prie didžiojo piršto nago. - Mačiau, kaip jūs važinėjotės pirmyn atgal. Regis, paskutiniuoju reisu nuo Reilroudo gatvės vaikiščias važiavo vienas. Taip?

- Taip, - prisipažino Markas.

- Vos nepasibučiavo su vyriškiu, važiavusiu priešais. Prasilenkė per plauką.

- Konstebli, - kreipėsi Benas, - mes norime jums papasakoti, kas čia dedasi.

Parkinsas Džilespis, nenukeldamas rankos nuo priebutėlio turėklo, išspjovė nuorūką. Nė nežiūrėdamas į juos, ramiai pareiškė:

- Nenoriu nė girdėti.

Jiedu abstulbinti sužiuro į jį.

- Nolis šiandien nepasirodė, - tarė Parkinsas, ankstesniu ramiu tonu. - Kažkodėl man atrodo, kad jau ir nepasirodys. Vakar vėlai vakare jis užbėgo čia pasakyti, kad Dyp Kat kelyje matė Homero Makaslino automobilį... man regis, jis pasakė Dyp Kat. Bet taip ir nesugrįžo, - lėtai, liūdnai, kaip po vandeniu esantis žmogus, Parkinsas įkišo ranką į marškinių kišenę ir išsitraukė eilinę cigaretę, kurią automatiškai pamaigė tarp nykščio ir smiliaus. - Nuvarys mane į kapą šita bjaurastis, tegu ją skradžiai.

Benas dar sykį pamėgino.

- Žmogus, kuriam atiteko Marsteno namas, Džilespi. Jį vadina Barlou. Dabar jis yra Evos Miler pansiono rūsyje.

- Šit kaip? - be ypatingesnio nustebimo atsiliepė Parkinsas. - Vampyras, ar ką? Žiūrėk tu man, tiesiog kaip komiksuose prieš dvidešimt metų!

Benas nutylėjo. Jis jautėsi vis labiau ir labiau vienišesnis dideliame krebždančiame košmare, kur pačiame įvykių paviršiuje be paliovos sukasi nematoma prisukama spyruoklė.

- Aš išvažiuoju iš miesto, - pasakė Parkinsas. - Visą šlamštą susirankiojau - ana, guli bagažinėje. Vamzdį, raciją ir ženkliuką palikau ant lentynėlės. Pakaks tarnystės įstatymui. Sotus iki kaklo. Lėksiu pasimatyti su seserimi Kiteryje, šit kaip. Regis, Kiteris pakankamai toli, kad nereikėtų bijoti.

Benas išgirdo nutolusį savo balsą:
- Bailus šūdo gabale. Ką, kinkos virpa, skystablauzdi? Miestelis dar gyvas, o tu muiliniesi?
- Nei tas jūsų miestelis gyvas, nei ką, - tarė Parkinsas, degtuku prisidegdamas cigaretę. - Todėl *jis* čia ir apsireiškė. Valda jau dvidešimtį metų, o gal ir daugiau, tokia pat negyva kaip *jis pats*. Visa šalis ten pat ritasi. Prieš pora savaičių mudu su Noliu buvome Folmute - kaip tik prieš uždarant kiną iki kito sezono. Pirmajame jų vesterne prisižiūrėjau kraujo ir žudymo daugiau, negu per abejus metus Korėjoje. O vaikėzai traškino kukurūzus ir šaukė: "gerai, gerai!" - jis neapibrėžtai mostelėjo į miestelį, nenatūraliai paauksintą užlūžusiais artėjančio saulėlydžio spinduliais - tikrą svajonių gyvenvietę. - Gal jiems patiktų būti vampyrais. Man tai ne. Naktį manęs buvo atėjęs Nolis. Aš išvažiuoju.
Benas bejėgiškai žvelgė į jį.
- Geriau sėskit, vaikinai, į mašiną ir dinkit iš čia, - patarė Parkinsas. - Šis miestas apsieis be jūsų... kurį laiką. O paskui bus tas pat.
- *Taip*, - pamanė Benas. - *Kodėl mes neišvažiuojam?"*
Priežastį už abu išsakė Markas.
- Todėl, kad *jis* blogas, misteri. Iš tiesų blogas. Štai ir viskas.
- Šit kaip? - nutęsė Parkinsas. Jis linktelėjo ir paptelėjo cigaretę. - Na, gerai, - ir pažvelgė į suvienytą vidurinę mokyklą. - Papjautinai mažai žmonių... Ypač gyvenančių pačioje Valdoje. Autobusai vėluoja, vaikai neina mokyklon - susirgo, kanceliarija skambinėja į namus, bet niekas jai neatsako. Pas mane buvo užbėgęs mokymo dalies vedėjas, aš jį truputį nuraminau. Įdomus plikas tipelis - jam atrodo, tarytum žinotų, ką darąs. Ką gi. Šiaip ar taip, o mokytojai savo vietose. Daugiausia jų gyvena už miesto. Galės vienas kitą mokyti.
Galvodamas apie Metą, Benas tarė:
- Ne visi gyvena už miesto.
- Tas pat velnias, - atsiliepė Parkinsas. Tik dabar jis pastebėjo už Beno diržo užkištus kuolelius. - Susirengėte nugalabyti tą tipą šitokiu daikčiuku?
- Taip.
- Jei norite, galite paimti mano patranką. Nolis apie ją svajojo. Ta-aip, Nolis mėgo vaikščioti su ginklu, tik vargšelis negalėjo tikėtis, kad kas nors apiplėš banką - Valdoje banko nėra. Tiesa, vampyras iš Nolio išeis geras - kai vaikinas perpras reikalą.
Markas žvelgė į Parkinsą su didėjančiu siaubu, ir Benas suprato, kad berniuką reikia vežti šalin. Jam šis pokalbis buvo blogiau už viską.
- Eime, - pasakė Markui. - Iš jo žmogaus nebėra.
- Ko gero, jūs teisus, - sutiko Parkinsas. Išblukusios, raukšlelių sieteliu apgaubtos akys peržvelgė miestą. - Kad ramu, tai ramu. Mačiau Meiblę Verts su žiūronais... Bet į ką šiuo metu spoksoti? Štai naktį, regis, bus į ką.
Benas su Marku grįžo prie mašinos. Buvo beveik 17:30.

46

O be penkiolikos šeštą jie privažiavo prie Šventojo Andriejaus bažnyčios. Šventykla metė ilgus šešėlius, kurie pranašingai buvo užkloję kitoje gatvės pusėje stovintį kunigo namą. Paėmęs nuo užpakalinės sėdynės Džimio lagaminėlį, Benas iškratė jo turinį. Ten rado kelias mažas ampules. Benas išliejo pro langą jų skystį, o pačias ampules pasiliko.

- Ką jūs darote?

- Pripildysim jas švęstu vandeniu, - paaiškino Benas. - Eime.

Jie nuėjo šaligatviu prie bažnyčios ir pakilo laipteliais. Kai susiruošė atidaryti centrines duris, Markas staiga stabtelėjo ir dūrė pirštu:

- Žiūrėkit.

Rankena buvo pajuodavusi ir šiek tiek apsilydžiusi, tarytum pro ją būtų perleista galinga elektros iškrova.

- Ar šitai ką nors tau sako? - paklausė Benas.

- Ne. Ne, bet... - Markas krestelėjo galvą, nuvydamas nespėjusią susigulėti mintį, atidarė duris, ir jie įėjo. Bažnyčioje buvo drėgna, vėsu, joje tvyrojo toji begalinė tyla, kuri jungia visų tikėjimų - tiek baltojo, tiek juodojo - altorius. Abiejuose dvi eiles suolų skiriančio plataus praėjimo kraštuose gipsiniai angelai laikė dubenėlius su švęstu vandeniu. Jie buvo nuleidę ramius, kupinus pakilaus tikėjimo veidus, tarsi nejudančiame vandenyje trokštų pamatyti savo atvaizdus.

Benas įsidėjo ampules kišenėn ir paliepė:

- Apsiplauk veidą ir akis.

Markas sunerimęs pažvelgė į jį.

- Juk tai šven... švent...

- Šventvagystė? Šįkart ne. Greičiau.

Jie įmerkė į nejudantį vandenį rankas, paskui apsišlakstė veidus - taip ką tik pabudęs žmogus šlaksto į akis šaltą vandenį, kad jos vėl praregėtų. Išsiėmęs iš kišenės pirmąją ampulę, Benas ėmė ją pildyti, kai staiga išgirdo šaižų balsą: "Ei, jūs! Nagi! Ką ten darote?"

Benas atsisuko. Pasirodė, jog tai buvo Rodos Korles, tėvo Kalaheno ekonomės, balsas. Ji sėdėjo ant pirmojo suolo, bejėgiškai sukinėdama rankoje rožančių. Iš po juodos suknelės padurko kyšojo apatinių marškinių kraštas, plaukai buvo susitaršę, šukuojami pirštais.

- Kur šventasis tėvas? Ką jūs darote? - balsas buvo plonas, klykiantis, beveik isteriškas.

- Kas jūs? - paklausė Benas.

- Misis Korles. Tėvo Kalaheno ekonomė. Kur šventasis tėvas? Ką jūs darote? - moteris suspaudė rankas, laužydama pirštus.

- Tėvas Kalahenas mus paliko, - kaip įmanydamas atsargiau tarė Benas.

- O, - ji prisidengė akis. - Jis stojo prieš tą negandą, kuri užgriuvo miestą?

- Taip, - atsakė Benas.

- Ir aš taip maniau, - tarė misis Korles. - Galėjau ir neklausti. Tėvas Kalahenas - geras dvasininkas, tvirtas Viešpaties tarnas. Visuomet atsirasdavo tokių, kurie sakė: jam atseit niekuomet nepavyks įgyti tokios dvasinės jėgos, kad galėtų užimti tėvo Bergerono vietą... Bet jis užėmė. Vadinasi, išeitų, kad tėvas Kalahenas buvo ne tik geras, o ypatingai geras, - misis Korles pažvelgė į juos išplėstomis akimis. Iš kairiosios išsirito ir skruostu nutekėjo ašara. - Juk jis nebegrįš, tiesa?

- Nežinau, - tarė Benas.

- Plepėjo, neva šventasis tėvas girtuokliauja, - tarytum neišgirdusi, toliau kalbėjo Roda Korles. - O ar buvo nors vienas airis kunigas, kuris ne veltui valgė savo duoną, ir prie butelio neprisiliesdavo? Tai tau ne baltarankiai švelnuoliai, pienburniai, bažnytinės žiurkės! Ar jie gali su juo lygintis! - jos balsas pakilo iki skliautuotų lubų kimiu, mažne ekstazės kupinu klyksmu. - Jis buvo *dvasininkas*, o ne koks nors šventakupris!

Benas su Marku klausėsi tylėdami ir nesistebėjo. Diena buvo persunkta nerealumo, ir jau niekas nekėlė nuostabos - nebuvo tam jėgų. Benas su Marku liovėsi laikyti save kovotojais, keršytojais, išvaduotojais - diena įtraukė juos savin, jie gyveno be jėgų - ir viskas.

- Kai jį matėte paskutinį kartą, jis neprarado dvasios tvirtybės? - skvarbiai į juos žvelgdama, pareikalavo atsakyti misis Korles. Ašaros stiprino atkaklų žvilgsnį.

- Taip, - atsakė Markas, prisiminęs, kaip tėvas Kalahenas stovėjo jų virtuvėje su pakeltu kryžiumi.

- O dabar jūs tęsiate jo darbą?

- Taip, - vėl tarė Markas.

- Na, tuomet ruoškitės, - paragino Roda, - ko gi jūs laukiate?

Ir nukiūtino praėjimu, palikusi juos vienus - juoda suknia, vieniša raudotoja laidotuvėse, kurios įvyks kitoje vietoje.

47

Vėl pas Evą, paskutinį kartą. Buvo dešimt minučių po šešių. Saulė pakibo virš pušų vakaruose, kruvinomis dėmėmis prasimušdama pro debesų properšas. Benas įvairavo į aikštelę ir smalsiai pasižiūrėjo į savo kambario langus. Pro neužtrauktas užuolaidas matėsi rašomoji mašinėlė, stovinti sargyboje prie rankraščių šūsnies, prispaustos stikliniu prespapjė rutuliu. Benas nustebo, kad iš tokio nuotolio viską įžiūrėjo, ir dar taip aiškiai, tarsi pasaulyje būtų viešpatavusi sveika nuovoka, kasdieniškumas ir tvarka. Nuleido žvilgsnį ties užpakaliniu priebučiu. Ten viena prie kitos stovėjo supamosios kėdės, kuriose jiedu su Suzana pasidalijo pirmuoju bučiniu. Virtuvės durys buvo atidaros, kaip jas paliko Markas.

- Negaliu, - sumurmėjo berniukas. - Tiesiog negaliu, - jo plačiai atmerktos akys išbalo, vaikas susirietė sėdynėje, pritraukdamas kelius prie smakro.
- Mes turime būti dviese, - tarė Benas, ištiesdamas berniukui dvi ampules su švęstu vandeniu. Markas pašiurpęs atsilošė - rasi būgštavo, jog jų prisilietus pro odą prasisunks nuodai.
- Na, - paragino Benas. Jis išnaudojo visus argumentus. - Na, eime.
- Ne.
- Markai?
- Ne!
- Markai, tu man reikalingas. Likome tik mudu abu!
- Aš jau pakankamai padariau! - išrėkė Markas. - Daugiau nebegaliu! *Aš negaliu jo matyti, kaip jūs to nesuprantate!*
- Markai, mes turime būti dviese, argi tu nežinai?
Markas paėmė ampules ir suspaudė kumštyje prie krūtinės.
- Mamyte, - sušnabždėjo jis. - Oi, mamyte, - jis pažvelgė į Beną ir linktelėjo. Judesys buvo dirglus ir iškankintas. - Gerai.
- Kur plaktukas? - paklausė Benas, kai jie išlipo iš mašinos.
- Buvo pas Džimį.
- Gerai.
Jiedu užlipo ant prieangio. Vėjas stiprėjo, saulė akinančiai spinduliavo pro debesis, viską nudažydama raudona spalva. Virtuvėje kaip granito plokštė juos užgriuvo drėgnas, čiuopte apčiuopiamas mirties dvokas. Durys į rūsį buvo atidaros.
- Man taip baisu... - suvirpėjęs tarė Markas.
- Tai tik į gerą. Kur prožektorius?
- Rūsyje. Aš jį pamečiau, kai...
- Tiek to, - jie stovėjo prie rūsio nasrų. Kaip Markas perspėjo, laiptai saulėlydžio blausoje atrodė sveiki. - Eik paskui mane, - paliepė Benas.

48

Benas gan lengvai pamanė: *"Einu mirti"*.
Mintis toptelėjo natūraliai, joje nebuvo nei baimės, nei apgailestavimo. Sieloje kunkuliuojančius jausmus sugėrė namuose tvyranti blogio atmosfera. Slysdamas žemyn lenta, kurią pastatė Markas, kai ropštėsi iš rūsio, susibraižydamas rankas, Benas pajuto antgamtišką ledinę ramybę. Pamatė, kad pirštai švyti, tarytum apmauti vaiduokliškomis pirštinėmis. Tai jo nenustebino.
"Tepasirodys tariamoji pabaisa. Plombyro imperatorius - vienintelis valdovas". Kas taip pasakė? Metas? Metas numirė. Ir Suzana numirė. Ir Miranda. Volesas Stivensas irgi numirė. *"Tavimi dėtas, aš ten nežiūrėčiau"*. Tačiau Benas pasižiūrėjo. Tad štai kaip atrodai, kai viskas praeity. Tarytum

būtum suknežintas, sulaužytas, nors kažkada buvai pripildytas įvairiaspalvių skysčių... Ne taip jau blogai. Jis numirs baisiau. Džimis turėjo Makaslino pistoletą - tikriausiai iki šiol guli jo kišenėje. Benas jį paims, ir jeigu iki saulėlydžio jie nepasieks Barlou... pirmiau berniuką, paskui save. Bjauru, bet jis numirs baisiau. Benas nušoko į rūsį ir padėjo nusileisti Markui.

Berniuko žvilgsnis nuslydo į tamsą, į ant grindų susirangiusį siluetą, ir šoktelėjo šalin.

- Negaliu į visa tai žiūrėti, - kimiai tarė jis.

- Na ir gerai.

Markas nusisuko, o Benas atsiklaupė ir nubloškė šalin mirtinus fanerinius kvadratėlius, iš kurių kyšojo blizgantys drakoniški į juos įkaltų peilių dantys. Paskui atsargiai pervertė Džimį.

Tavimi dėtas, aš nežiūrėčiau.

- Džimi, Džimi, - pamėgino sakyti, bet žodžiai užlūžo gerklėje. Benas kaire ranka apkabino Džimį ir kilstelėjo, o dešine ištraukė iš draugo kūno Barlou peilius. Jų buvo šeši. Džimis prarado labai daug kraujo. Kampe buvo sukrauta tvarkingai sulankstytų svetainės užuolaidų rietuvė. Paėmęs ginklą, prožektorių ir plaktuką, Benas viena jų uždengė Džimio kūną. Paskui atsitiesė ir patikrino prožektorių. Lemputę dengianti plastikinė linzė buvo įskilusi, bet šviestuvas degė. Jis greitai pašvietė į šalis. Nieko. Pašvietė po biliardo stalu. Tuščia. Už krosnies - taip pat. Lentynos su namų gamybos konservais, lenta, prikabinėta instrumentų, ir kaip ešafotas, vedantis niekur, nupjauti laiptai, kuriuos pastūmėjo į tolimąjį kampą, kad nesimatytų iš virtuvės.

- Kur gi jis? - sumurmėjo Benas. Dirstelėjo į laikrodį. Rodyklės rodė dvidešimt tris minutes po šešių. Kada nusileis saulė? Nepavyko prisiminti. Suprantama, ne vėliau kaip be penkių minučių septintą. Geriausiu atveju jiems liko pusvalandis.

- Na, kur gi jis? - sušuko Benas. - *Jaučiu,* kad čia, tiktai kur?

- Štai! - riktelėjo Markas, durdamas pirštu. - Kas tai?

Benas apšvietė - velsietiška indauja.

- Per mažas, - tarė Markui. - Be to, pristumta prie sienos.

- Pažiūrėkim už jos.

Benas gūžtelėjo pečiais. Jie perėjo rūsį, prisiartino prie spintelės ir suėmė ją iš dviejų pusių. Benas pajuto augantį susijaudinimą. Žinoma, argi kvapas (ar aura, ar atmosfera, vadinkite kaip norit) čia nebuvo tirštesnis, atgrasesnis? Jis dirstelėjo aukštyn, į praviras virtuvės duris. Šviesa priblėso, jos auksas tirpo.

- Nepakeliu, per daug sunku, - sudejavo Markas.

- Nusispjaut, - atsakė Benas. - Tuoj mes ją apversime. Laikyk stipriau.

Markas pasilenkė prie spintelės, įremdamas į ją petį. Spinduliuojančiame veide išryškėjo nirtulingos akys.

- Nagi.

Jie draugiškai užgulė spintelę visu savo svoriu, ir toji parvirto taip sutraškėdama, lyg būtų lūžinėję kaulai: jos viduje į šalis išlakstė senas vestuvinis Evos Miler servizas.

- Aš *žinojau!* - triumfuodamas sušuko Markas.

Indaujos vietoje, krūtinės aukštyje, pasirodė durelės. Naujutėlaitė pakabinama spyna patikimai saugojo skląstį.

Du stiprūs smūgiai plaktuku Beną įtikino, kad spyna taip lengvai pasiduoti neketina. "Jėzau Kristau", - tyliai sušnabždėjo jis. Į gerklę pakilo skaudus nusivylimas. Patirti pralaimėjimą ties pačia uždanga, ir dėl ko? Dėl spynos, kurios kaina - penki doleriai... Ne. Jei reikės, jis šias lentas pragrauš dantimis. Panaršęs aplinkui šviesos spinduliu, jis atkreipė dėmesį į dešinėje nuo laiptų tvarkingai pakabintą skydą su instrumentais. Du kuoleliai prilaikė kirvuką, kurio ašmenys buvo paslėpti guminėje įmautėje.

Benas prišoko prie skydo, pasičiupo kirvuką, nutraukė įmautę, išsiėmė iš kišenės ampulę, numetė žemėn, ir šventas vanduo, bematant sušvytėjęs, išsiliejo ant grindų. Jis išsitraukė antrąją, nusuko mažą kamštelį ir palaistė juo kirvį, kuris išsyk sužibo kraupia stebuklinga šviesa. O kai Benas apkabino pirštais medinį kotą, tai pajuto, kaip gerai, neįtikėtinai glotniai jis prigludo prie delno. Energija tarsi virinte privirino Beno pirštus, neleisdama jiems atsigniaužti. Sekundę pastovėjo su kirviu rankoje, stebėdamas spindinčius ašmenis, paskui, masinamas kažkokio smalsumo, priglaudė jį prie savo kaktos. Apėmė nepalaužiamas pasitikėjimas savimi, teisumo, *švarumo* pojūtis. Pirmą kartą per daugelį savaičių Benas patyrė, kad daugiau neklajoja apgraibomis tikėjimo ir netikėjimo ūkanose, kad mūšis su priešininku, kurio kūnas pernelyg nematerialus smūgiams, baigtas.

Rankos prisipildė gaudžiančios kaip aukšta įtampa jėgos. Ašmenys suspindėjo dar ryškiau.

- Na! - maldaujančiai paprašė Markas. Greičiau! Prašau!

Benas Mirsas praskėtė kojas, užsimojo ir smogė. Kirvis nubrėžė švytintį lanką, kuris paliko prieš akis savo pėdsaką, ašmenys dusliu bilsmu įlindo į medį iki pat koto. Į šalis pasipylė skiedros.

Truktelėjo kirvį į save; medis atidavė plieną klaikiai girgždėdamas. Jis mostelėjo kirviu vėl, dar kartą... dar. Rankų ir nugaros raumenys juntamai, elastingai tįso ir pynėsi, judėdami su tokiu pasitikėjimu ir apgalvotu įkarščiu, kokio iki šiol nebuvo pažinę. Nuo kiekvieno smūgio po rūsį lakstė skiedrų skeveldros. Po penktos atakos kirvis traškėdamas pralindo kiaurai, į tuštumą, ir Benas ėmė didinti skylę mažne su karštligišku miklumu.

Markas nenuleido nuo jo kupinų nuostabos akių. Nuo kirvio koto Beno rankomis slydo šalta mėlyna liepsna, ir štai jau ėmė rodytis, kad vyras darbuojasi ugniniame stulpe: pakreipta į šoną galva, įsitempę kaklo raumenys, viena akis žaižaruoja, antra primerkta. Marškiniai ant nugaros tarp išsišokusių menčių sparnų plyšo, ir po oda ritinėjosi raumenų lynai. Tai buvo apsėstas žmogus, ir Markas, nesuprasdamas arba nenorėdamas suprasti,

pamatė, jog šiame apsėdime nieko nėra krikščioniško - jis, panašiai, kaip iš žemės gelmių iškasti neapdoroti geležies rūdos lydiniai, buvo paprastesnis, ne toks švarus. Neapdorotas jis reiškėsi kaip Jėga, Galybė, tai, kas suka svarbiausius visatos ratus. Durys į Evos Miler rūsio pogrindį nepajėgė prieš jį atsilaikyti. Kirvis sužibo taip stipriai, jog akino: pavirto žibėjimu, aura, vaivorykšte, sujungusia Beno petį ir suskaldytą paskutiniųjų durų medieną. Benas kirto paskutinį smūgį, švystelėjo kirvį į šalį ir pakėlė prie akių neįtikėtinu ryškumu spinduliuojančias rankas. Jis ištiesė jas Markui, ir berniukas suvirpėjo.

- Aš myliu tave, - tarė Benas.

Jų rankos apglėbė viena kitą.

49

Pogrindis pasirodė esąs nedidukas, panašus į kamerą ir tuščias, išskyrus keletą apdulkėjusių butelių, kažkokias dėžes, labai seną bušelio talpos pridulkėjusią pintinę, iš kurios į visus šonus kyšojo bulvių daigai... ir kūnus. Tolimajame kampe, priglaustas prie sienos, kaip sarkofagas stovėjo Barlou karstas. Jų atsineštoje šviesoje dangčio skiauterė sušvytėjo šalta liepsna, primenenčia Šventojo Elmo ugneles.

Prieš karstą kaip geležinkelio pabėgiai tysojo kūnai žmonių, su kuriais Benas dalijosi stalu ir pastoge: Evos Miler, Landūno Kreigo, Mebo Malikeno iš kambario antrojo aukšto koridoriaus gale, Džono Snou - invalido, kuris gyveno iš pensijos ir dėl artrito vos ne vos sugebėjo nusileisti pusryčiauti, Vino Apšo, Groverio Verilo.

Juos peržengę, Benas su Marku sustojo prie karsto. Benas dirstelėjo į laikrodį: be dvidešimties septynios.

- Tuoj mes jį iš čia išnešime, - tarė jis. - Prisiekiu Džimiu.

- Jis greičiausiai sveria visą toną, - atsiliepė Markas.

- Nieko, susidorosime, - Benas ištiesė ranką, tarytum primatuodamas, paskui įsikibo į viršutinį dešinįjį karsto kampą. Dangčio ketera šaltai blizgėjo kaip akis; liečiant medis pasirodė šiurpiai nemalonus, glotnus ir suakmenėjęs nuo laiko. Jame, atrodė, nebuvo nei plyšių, nei nedidelių įdubimų, kad pirštai galėtų juos apčiuopti ir įsikabinti. Nepaisant viso šito, Benas nesunkiai įsupo jį viena ranka ir lengvai stumtelėjo priekin: jautė, tarsi didelį svorį prilaikytų nematoma atsvara. Viduje kažkas dusliai dunktelėjo. Benas kilstelėjo karsto galą viena ranka.

- Dabar, - pasakė jis, - tavąją pusę.

Markas kilstelėjo aukštyn, ir karsto apačia nesunkiai pakilo. Berniuko veidu perbėgo džiugi nuostaba.

- Man regis, galėčiau jį pakelti vienu pirštu.

- Ko gero. Pagaliau reikalai pajudėjo. Bet veikti reikia greitai.

Kai jie nešė karstą pro suskaldytas duris, iškilo pavojus, kad plačiausia jo dalis nepralįs, ir Markas, palenkęs galvą, stumtelėjo. Sugirgždėjo medis į medį, karstas šiaip ne taip pralindo, ir jį nunešė ten, kur gulėjo Evos Miler užuolaidomis pridengtas Džimis Kodis.

- Štai jis, Džimi, - tarė Benas. - Štai toji bjaurybė. Statyk, Markai.

Jis vėl dirstelėjo į laikrodį. 18:45. Šviesa, krintanti pro virtuvės duris virš jų galvų, nūn buvo pilka kaip pelenai.

- Dabar? - paklausė Markas.

Jiedu susižvalgė.

- Taip, - atsakė Benas.

Markas apėjo aplink karstą. Kiek pastovėję, abu pasilenkė, čiupo spynas, ir šios prasiskyrė su tokiu garsu, tarytum būtų lūžusi plona lentelė. Pakėlė dangtį. Nukreipęs į lubas blizgančias akis, prieš juos gulėjo Barlou.

Sįsyk tai buvo jaunas žmogus. Juodi, blizgantys, išsidraikę plaukai pasklido ant šilkinės pagalvėlės, paguldytos vampyro siauro būsto galvūgalyje. Oda spindėjo gyvybingumu. Skruostai raudonavo kaip vynas. Iš po putlių lūpų kyšojo panašūs į dramblio kaulą, balti su pageltonavusiais tarpusluoksniais dantų pusračiai.

- Jis... - prabilo Markas, bet taip ir nebaigė.

Didžiausiam jų siaubui, raudonos Barlou akys ėmė vartytis akiduobėse, prisipildydamos gyvybės ir pasityčiojančio triumfo. Vampyro žvilgsnis susikirto su Marko žvilgsniu ir jau nepaleido, berniukas nugrimzdo į jį, vaiko akys pasidarė tuščios ir kažkokios svetimos.

- Nežiūrėk į jį! - sušuko Benas, bet jau buvo pernelyg vėlu. Jis stumtelėjo Marką į šalį. Iš berniuko burnos išsiveržė gerklinis inkštimas, ir staiga jis puolė Beną. Užkluptas iš netyčių, šis šastelėjo atatupstas. Akimirksnis - ir vaiko rankos atsidūrė jo kišenėse, naršydamos ėmė ieškoti Homero Makaslino pistoleto. - Markai! Liaukis...

Tačiau berniukas negirdėjo. Veidas buvo tuščias kaip nuvalyta klasės lenta, iš gerklės be paliovos sklido inkščiantys garsai, į spąstus pakliuvusio labai mažo žvėrelio stūgsmas. Jis abiem rankom įsikibo į pistoletą. Prasidėjo grumtynės - Benas stengėsi išlupti ginklą iš mėšlungiškai sugniaužtų vaikinuko pirštų ir nukreipti nuo jų abiejų vamzdį.

- Markai! - krioktelėjo jis. - Markai, atsipeikėk! Dėl Dievo...

Vamzdis kryptelėjo žemyn, prie Beno galvos, pasigirdo šūvis. Mirsas pajuto, kaip kulka prašvilpė pro pat smilkinį. Jis sugriebė Marką už rankų, spyrė, tasai susverdėjo, ir pistoletas džerkštelėjo ant grindų. Berniukas inkšdamas šoko prie pistoleto, tačiau Benas iš visų jėgų smogė jam į dantis, tuo pat metu sušukdamas, tarytum būtų pats tą smūgį gavęs. Markas parpuolė ant kelių, o Benas paspyrė pistoletą tolyn. Vaikinukas mėgino prie jo šliaužti, bet Benas vėl smogė Markui.

Sunkiai atsidusęs, vaikas prigludo prie grindų.

Dabar jėgos apleido Beną, o kartu su jomis - pasitikėjimas. Jis vėl tapo paprastu Benu Mirsu, ir jam pasidarė baisu. Virtuvės durų kiaurymėje šviesos kvadratas išbluko iki blyškiai purpurinės spalvos, laikrodis rodė 18:51.

Baisi jėga traukė vyriškio galvą, įsakydama pasižiūrėti į rausvą apsirijusį parazitą, kuris gulėjo karste netoli jo.

Žiūrėk, žiūrėk į mane, menkysta. Žiūrėk į Barlou, kuris leidžia šimtmečius taip, kaip tu leidi valandas su knyga prie židinio. Žiūrėk, žiūrėk į didį nakties tvarinį, kurį nori sunaikinti savo apgailėtinu medžio tašeliu. Žiūrėk, rašeiva: aš rašiau žmonių gyvenimais, ir mano rašalas buvo kraujas. Turėk tai omeny ir atsisakyk vilties, pasiduok!

"Džimi, aš negaliu. Vėlu, jis per daug stiprus..."

ŽIŪRĖK Į MANE!

Laikrodis rodė 18:53.

Nuo grindų atsklido Marko dejonė: "Ma? Mam, kur tu? Man skauda galvą... tamsu".

Jis ateis man tarnauti iškastruotas...

Benas užtruko: traukdamas už juosmens užkištą kuolelį, išleido jį iš rankų ir sielvartingai suriko - tai buvo visiško nusivylimo riksmas. Lauke saulė paliko Jeruzalės Valdą. Paskutinieji spinduliai įkypai krito ant Marsteno namo stogo.

Mirsas skubiai pakėlė nuo grindų tašelį. Bet kurgi plaktukas? *Kur tas prakeiktas plaktukas?*

Prie pogrindžio durų. Ten jis numušinėjo spyną.

Benas puolė į kitą rūsio galą ir pasičiupo ten gulėjusį plaktuką.

Markas, kurio burna pavirto į kraujuojančią žaizdą, pakilo ant alkūnių, persibraukė veidą delnu, ir bukai sužiuro į kraują.

- Mama! - suklykė jis. - Kur mano mama?

18:55.

Šviesa ir tamsa susilygino.

Rūsys grimzdo į tamsą. Benas nuskuodė atgalios, viena ranka gniauždamas kuolelį, kita - plaktuką.

Pasigirdo aidus triumfuojantis kvatojimas. Barlou sėdėjo karste, raudonos akys žioravo pragarišku džiaugsmu. Jos įsisiurbė į Beno akis, ir šis pajuto, kad valia jį apleidžia. Konvulsyviai beprotiškai suklykęs, jis pakėlė tašelį virš galvos ir iš visų jėgų užsimojo, nubrėždamas ore švilpiantį lanką. Užtašytas smaigalys pradūrė Barlou drabužį, ir Benas pajuto, kaip kuolelis lenda į kūną.

Barlou šiurpiai sušuko - šis klaikus skausmo riksmas buvo panašus į vilko stūgsmą. Jėga, su kuria mietas pasiekė tikslą, nubloškė vampyrą į karstą ir parvertė ant nugaros. Virš karsto kraštų pakilo pasiutiškai maskatuojančios rankos mėšlungiškai susukinėtais pirštais.

Benas stuktelėjo plaktuku, ir Barlou vėl sukaukė. Į kairiąją Mirso ranką, kuria jis laikė suspaudęs kuolelį, įsikibo kapo šalčiu dvelkiantys pirštai. Išsisukęs Benas atsidūrė karste, prispausdadamas keliais Barlou kojas. Pažvelgė į neapykantos ir skausmo iškreiptą veidą.

- PALEISK! - sušuko Barlou.

- Štai tau, bjaurybe, - sugaikščiojo Benas. - Štai tau, kraugery, štai tau.

Jis vėl trenkė plaktuku. Akimirkai jį apakindama, šovė aukštyn šalto kraujo srovė. Barlou galva ant šilkinės pagalvėlės maskatavo į šonus.

- *Paleisk, tu neišdrįsi, neišdrįsi, neišdrįsi, neišdrįsi taip padaryti...*

Benas daužė ir daužė plaktuku. Iš Barlou šnervių pliūptelėjo kraujas. Vampyras ėmė blaškytis karste kaip žeberklu perverta žuvis. Susukti pirštai įsikibo į Beno skruostus, palikdami ant odos ilgus įdrėskimus.

- PALEISK MANEEEEEEEEEEEEEE...

Mirsas dar sykį tvojo plaktuku per kuolelį. Kraujas papliūpomis sruvo iš Barlou krūtinės ir darėsi juodas. Tada prasidėjo irimas.

Jis vyko kokias dvi sekundes, pernelyg greitai, kad nors kartą, bėgant metams, patikėtum juo dienos šviesoje, ir vis dėlto pakankamai lėtai, kad kaskart sugrįžtų sapnų košmaruose kaip kraupus sulėtintas filmas.

Oda pageltonavo, sušiurkštėjo, susiraitė kaip sena drobinė paklodė. Akys išbluko, užsitraukė balta plėvele ir įkrito. Pražilę plaukai nuslinko kaip krūvelė plunksnų. Kūnas po tamsiu kostiumu sudrebėjo, įdubo, lūpos suiro, mėšlungiškai prasižiojusi atsivėrė burnos kiaurymė, nosis pasislinko žemyn ir pagaliau visa tai pradingo išsišovusių dantų rate. Nagai pajuodavo, nuslinko, ir liko tiktai kaulai, vis dar padabinti žiedais, kurie skimbčiojo ir spragsėjo kaip kastanjetės. Pro marškinių liną skverbėsi dulkės. Pilka susiraukšlėjusi galva pavirto į kaukolę. Kelnės, kurioms nebeliko ant ko laikytis, sukrito, tarytum į juodą šilką būtų įvynioti keli basliai. Per dalį sekundės po Benu teliko besiranganti, klaikiu būdu atgijusi baidyklė, ir Mirsas, slopindamas siaubo klyksmą, atšoko nuo karsto į šalį. Bet atsiplėšti nuo paskutiniojo Barlou pavidalo buvo neįmanoma, jis tarytum kerėjo. Ant šilkinės pagalvėlės blaškėsi plika kaukolė, žiodama apnuogintus žandikaulius bebalsiam šauksmui, kuriam niekas negalėjo suteikti jėgos - balso stygų Barlou jau nebeturėjo. Skeleto pirštai šokčiojo ir barškėjo tamsoje kaip marionetės.

Į nosį, bematant pranykdami, mušė tankūs kvapų dvelktelėjimai: dujos, klaikiai tiršta dvėselienos smarvė, bibliotekos pelėsių kvapas, aitrios dulkės... viskas. Besiraitantys, protestuojantys kaulėti pirštai išsisklaidė į falangas, ir jos pabiro kaip pieštukai. Nosies ertmė praplatėjo ir susiliejo su burnos kiauryme. Tuščios akiduobės didėjo, veltui rodydamos nusistebėjimą, o paskui susitiko ir liovėsi egzistavusios. Kaukolė įgriuvo vidun kaip Mingų epochos senovinė vaza. Drabužiai sukrito abejingai, nelyginant nešvarūs skalbiniai.

Bet šitas padaras kibiai kaip aštuonkojis dar vis laikėsi už gyvenimo - karste plaikstėsi ir sukosi mažyčiai dūlėsių uraganai. O paskui Benas netikėtai pajuto į stiprų vėjo šuorą panašų dvelktelėjimą, kuris privertė jį sudrebėti. Ir tą pat akimirką išlėkė visi Evos Miler pansiono langai.

- Atsargiai, Benai! - veriančiai suklykė Markas. - Atsargiai!

Mirsas staigiai atsisuko ir išvydo, kad iš pogrindžio ima lįsti jie - Eva, Landūnas, Mebas, Groveris ir likusieji. Išmušė jų valanda.

Marko klyksmai Beno ausyse skambėjo kaip aliarmas. Jis pagriebė berniuką už pečių ir išrėkė į iškankintą veidą.

- *Švęstas vanduo! Jie negali mūsų paliesti!*

Marko klyksmas pavirto į stūgavimą.

- Lipk lenta aukštyn, - įsakė Benas. - Greičiau, - norint priversti vaikinuką lipti aukštyn, teko jį apgręžti veidu į lentą ir trinktelėti per užpakalį. Įsitikinęs, kad berniukas keberiojasi, Benas atsisuko ir pasižiūrėjo į juos. Į nelabuosius.

- Tu nužudei Šeimininką, - tarė Eva, ir Benas buvo linkęs manyti, jog jos balse nuskambėjo liūdesys. - Kaip tu galėjai nužudyti Šeimininką?

- Aš grįšiu, - pažadėjo Mirsas. - Jūsų visų.

Jis pasilenkė ir traukdamasis rankomis ėmė ropštis lenta. Ji suvaitojo nuo jo kūno svorio, tačiau atlaikė. Pasiekęs duris, Benas metė žemyn vieną vienintelį žvilgsnį. Dabar negyvėliai stovėjo susibūrę prie karsto ir smaksojo jo vidun. Priminė jam žmones, apsupusius Mirandos kūną po susidūrimo su sunkvežimiu.

Apsižvalgė ieškodamas Marko ir pamatė, kad tasai guli kniūbsčias prie durų, vedančių į priebutį.

50

Benas tarė sau: berniukas paprasčiausiai nualpo, štai ir viskas. Tai galėjo būti ir tiesa. Vaikinuko pulsas tvinkčiojo stipriai ir lygiai. Pakėlęs Marką ant rankų, Benas nunešė jį į "Sitroeną".

Atsisėdo už vairo, užvedė automobilį, išvažiavo į Reilroudo gatvę, ir čia jam tarsi kas basliu per galvą trinktelėjo - prasidėjo pavėluota reakcija. Teko slopinti riksmą.

Zombiai išėjo į gatves.

Beną mušė tai karštis, tai šaltis. Galvoje aidėjo laukinis staugsmas. Jis pasuko kairėn, į Džointnerio aveniu, ir išvažiavo iš Zalės Valdos.

Penkioliktas skyrius

BENAS IR MARKAS

1

Markas trumpam atsigavo, lygus "Sitroeno" gausmas grąžino jį - nerūpestingą ir užmaršų - tikrovėn. Bet berniukas dirstelėjo pro langą ir pasijuto esąs ledinės baimės letenose. Buvo tamsu. Medžiai šalikelėje panėšėjo į neryškias dėmes, o sutiktos mašinos važiavo su įjungtais žibintais ir gabaritinėmis šviesomis. Jam išsiveržė neaiški prislopinta dejonė, ir vaikas nusičiupo vis dar kybančio ant kaklo kryžiaus.

- Atsipalaiduok, - tarė Benas, - mes už miesto. Iki jo dvidešimt mylių.

Siektelėjęs pro jo petį (dėl to mašina vos nekryptelėjo), berniukas užspaudė vairuotojo durelių spyną, staigiai pasisuko ir užspaudė greta esančių. Paskui lėtai susirangė ant sėdynės. Troško vėl pasinerti nebūtin. Nebūtis atrodė maloni. Maloni nebūtis be visokių bjaurių vaizdų.

Lygus variklio garsas ramino. *Mmmmmm.* Kaip gerai. Berniukas užsimerkė.

- Markai?

Saugiau neatsiliepti.

- Markai, tau viskas gerai?

Mmmmmmmmm.

- ...Markai...

Iš tolo... Pavojaus dėl to nebuvo. Grįžo maloni nebūtis, ir berniuką prarijo pilki šešėliai.

2

Tuoj už Niū Hempšyro valstijos sienos Benas išnuomojo kambarį motelyje, neįskaitomai užsirašęs registracijos knygoje kaip "Benas Kodis su sūnumi". Markas įžengė kambarin, ištiesęs prieš save ranką su kryžiumi. Akys šmirinėjo iš šono į šoną kaip mažo užguito žvėrelio. Kryžių paleido iš rankų tik tuomet, kai Benas uždarė ir užrakino duris, pakabinęs ant rankenos savo kryžių su nukryžiuotoju. Numeryje stovėjo spalvotas televizorius, ir Benas truputį jį pažiūrėjo. Dvi afrikiečių gentys pradėjo karą. Prezidentas persišaldė, bet rimto pavojaus nebuvo. Los Andžele vienas vyriškis išsikraustė iš proto ir iššaudė keturiolika žmonių. Oro tarnyba žadėjo lietų, o Meino šiaurėje - nedidelį sniegą.

3

Zalės Valda niauriai miegojo, o jo gatvėmis ir pakraščių keliūtėmis kaip blogio šmėklos klajojo vampyrai. Kai kurie iš jų taip atsikratė mirties šešėlių, kad beveik niekuo nesiskyrė nuo gyvųjų. Lorensas Kroketas paskambino Rojalui Snou ir pasikvietė jį pas save į kontorą sulošti kribidžą. Kai Rojalas sustabdė savo mašiną prie kontoros ir įžengė vidun, jį užpuolė Lorensas su žmona.

Glinisė Meiberi paskambino Meiblei Verts, pasiguodė, neva bijanti ir paklausė, ar negalėtų užeiti prastumti vakaro, kol iš Votervilio sugrįš Glinisės vyras. Meiblė su geraširdišku palengvėjimu sutiko, o kai po dešimties minučių atidarė duris, Glinisė stovėjo už jų kaip motina pagimdė, tik su rankinuku per petį, ir šypsojosi, rodydama stambias plėšrūniškas iltis. Meiblė suspėjo spygtelėti tik vieną kartą.

Kai Delbertas Markis devintą valandą paliko ištuštėjusią kavinę, iš šešėlio išniro Karlas Formenas su besišypsančiu Homeru Makaslinu ir pareiškė, kad atėjo išgerti.

Miltą Kroseną iškart po parduotuvės uždarymo aplankė keletas pačių ištikimiausių pirkėjų ir senų neperskiriamų dauguižių.

Džordžas Midleris užsuko pas tuos aukštesniųjų klasių mokinius, kurie pirkdami žiūrėdavo į jį su pašaipa, ir patenkino savo pačias tamsiausias ir fantastiškiausias užgaidas.

12-uoju keliu kaip ir anksčiau pravažiuodavo turistai ir tranzitiniai keliautojai, bet jie Valdos nematė - tik reklaminį skydą "Elks" ir greičio apribojimo iki trisdešimt penkių mylių per valandą ženklą. Už miesto ribos, vėl spausdami šešiasdešimt, jie, ko gero, visiškai pamiršdavo gyvenvietę, teskirdami jai vienintelę mintį: "Dieve, koks išmiręs miesteliūkštis!"

Miestelis saugojo savo paslaptis, o virš jo kaip nuvainikuotas karalius kybojo Marsteno namas.

4

Išaušus kitos dienos rytui, Benas išvažiavo atgalios, palikęs Marką motelio numeryje. Vestbruke jis sustojo, užėjo į žemės ūkio padargais prekiaujančią parduotuvę ir nusipirko kastuvą su kirtikliu.

Po apsiniaukusiu dangumi, iš kurio dar nepasipylė lietus, driekėsi apgaubta tylos Zalės Valda. Gatvėmis retai pravažiuodavo vienas kitas automobilis. Pas Spenserį buvo atidaryta, bet užsidarė kavinė "Ekselent" - visos žalios užuolaidos nuleistos, iš vitrinų išimti meniu, o nedidelė lentelė, ant kurios kiekvieną dieną kreida užrašydavo firminį patiekalą, švariai nutrinta.

Nuo ištuštėjusių gatvių vaizdo Beną iki kaulų nupurtė šiurpas, o prieš akis iškilo senas rokenrolo albumas, ant kurio viršelio buvo pavaizduotas transves-

titas, o antrame plane - jis pats profiliu: keistas, kraujuojantis raudoniu, nugrimuotas vyro veidas. Albumas vadinosi "Jie išeina tik naktį".

Pirmiausia Benas nukako į pansioną, užkopė į antrąjį aukštą ir stumtelėjo savo kambario duris. Viskas buvo kaip jo palikta: nepaklota lova, atidaryta konservų dėžutė ant stalo, po juo - tuščia skardininė šiukšliadėžė. Benas ištraukė ją į vidurį kambario, paėmęs įmetė rankraštį ir iš titulinio puslapio susuko popierinį dagtį. Prikišo prie jo žiebtuvėlį, ir kai ritinėlis užsiliepsnojo, numetė jį ant šūsnies mašinėle prirašytų puslapių. Ugnis lyžtelėjo juos, liko patenkinta skoniu ir žvitriai nušliaužė popieriumi. Kampučiai anglėjo, raitėsi į viršų, juodavo. Virš šiukšliadėžės ėmė kilti balkšvų dūmų kamuoliai, ir Benas automatiškai persilenkė per stalą atidaryti langą.

Po ranka pakliuvo prespapjė - stiklinis rutulys, su kuriuo Benas nesiskyrė nuo vaikystės metų, prabėgusių šiame tamson nugrimzdusiame miestelyje, rutulys, kurį, nė patsai nenutuokdamas kodėl, pasičiupo į sapną panašaus vizito pabaisos namuose metu. *Papurtyk ir žiūrėk, kaip krinta sniegas.*

Štai ir dabar Benas papurtė rutulį, laikydamas jį prie akių - lygiai taip pat, kaip darydavo būdamas mažas, ir rutulys parodė savo seną seną fokusą. Pro lėtai krintantį sniegą matėsi namelis iš imbierinių meduolių, į jį vedė takelis. Meduolių langinės buvo uždarytos, bet būdamas lakios fantazijos (kaip dabar - Markas Pitris), Benas įsivaizdavo, tarytum vieną jų traukia balta ranka (iš tiesų, viena langinė dabar lyg prasivėrė), ir išlenda labai išbalęs veidas. Šypsodamasis rodo ilgus dantis ir kviečia tave į šį namuką, už mūsų pasaulio ribos, į tą bekraštę fantastinę šalį, kur sninga dirbtiniu sniegu, o skubėti nėra kur, kadangi laikas čia - mitas. Dabar šis veidas irgi žvelgė į Beną: išbalęs, alkanas veidas, kuris daugiau niekuomet neregės nei dienos šviesos, nei žydro dangaus.

Jo paties veidas.

Benas šveitė prespapjė į kampą, ir ji subyrėjo į druzgus.

Net nepasižiūrėjęs, kas ten galėtų būti viduje, jis išėjo iš kambario.

5

Benas nusileido į rūsį paimti Džimio kūną, ir tai pasirodė už viską sunkiau. Karstas riogsojo toje pat vietoje, kaip ir praėjusį vakarą, jame neliko net dulkių. Ir vis dėlto... jis buvo ne visiškai tuščias. Viduje gulėjo kuolelis ir dar kažkas. Benas su pasišlykštėjimu išvydo, kad tai dantys. Barlou dantys - viskas, kas beliko iš vampyro. Benas siektelėjo, paėmė juos, ir šie pradėjo suktis delne kaip mažyčiai balti žvėreliai, mėgindami susijungti ir įkąsti.

Riktelėjęs iš pasibjaurėjimo, Benas nusviedė juos į šalį, ir dantys išsilakstė kur pakliuvo.

- Viešpatie, - sušnabždėjo Mirsas, šluostydamas ranką į marškinius. - Dieve maloningas, prašau tavęs, tegu viskas tuo pasibaigia. Tegu jis niekuomet nesugrįžta.

6

Vargais negalais jam vis dėlto pavyko ištempti iš rūsio kaip ir anksčiau į užuolaidas įsuktą Džimio kūną. Paguldęs ryšulį į daktaro "Biuiko" bagažinę, nuvažiavo į Pitrių namus. Ant užpakalinės sėdynės, šalia Džimio juodo lagaminėlio, gulėjo kirtiklis ir kastuvas. Likusią ryto dalį ir pusę dienos Benas praleido miško aikštelėje už Pitrių namų, kasdamas platų keturių pėdų gylio kapą. Į jį nuleido Džimio ir sutuoktinių Pitrių kūnus, susuktus į lovos užtiesalą.

Užkasinėti šių tyrų būtybių kapą pradėjo pusę trečios. Kai šviesa ėmė pamažu trauktis iš apniukusio dangaus, Benas suskubo. Visas permirko nuo prakaito, bet priežastis buvo ne vien įtampa.

Ketvirtą valandą duobė prisipildė. Benas kaip įmanydamas sumynė velėną ir nuvažiavo atgal į miestą, bagažinėn padėjęs žemėmis išpurvintą kirtiklį bei kastuvą. Mašiną paliko prieš kavinę "Ekselent", raktelių neištraukė. Minutėlę dairydamasis delsė. Apleistos kontoros su dirbtiniais fasadais girgždėdamos ir traškėdamos tarsi palinko virš gatvės. Apie pusiaudienį prasidėjęs lietus krapnojo tyliai ir lėtai - rasi apverkė miestelį. Mažytis parkas, kur jis susitiko su Suzana Norton, buvo ištuštėjęs ir apleistas. Lario Kroketo draudimo ir prekybos nekilnojamuoju turtu kontoros lange kabojo nenuoširdžiai paikas užrašas "Greitai grįšiu". Ramybę trikdė tik tylus lietus. Aidžiai stuksėdamas puspadžiais, Benas nuėjo į Reilroudo gatvę. Pasiekęs Evos pansioną, sustojo prie automobilio ir paskutinį kartą peržvelgė apmirusį miestelį.

Miestelis buvo negyvas. Tai ūmai paaiškėjo ir nekėlė abejonių - Benas išgyveno panašų pojūtį, kai pamatęs ant grindinio Mirandos batelį akimirksniu suvokė žmonos žūtį. Benas pravirko. Ašaros riedėjo skruostais, kai važiavo pro skydą "Elks" su užrašu: "Dabar jūs paliekate nuostabų miestą Jeruzalės Valdą. Atvažiuokite dar kartą!" Atsidūręs autostradoje, Benas nuriedėjo šlaitu lygiagrečiai su geležinkelio atšaka, ir Marsteno namą užstojo medžiai. Jis judėjo pietų kryptimi - pas Marką, į savo gyvenimą.

Epilogas

Tarp šių skurdžių kaimelių
Ir ant pliko rago prieš pietinį vėją,
Prieš virtinę kalnų, paslėpusių tave,
Kas pasikliaus mūs sprendimu pamiršti
Ir tuo, ką siūlysim šio rudenio pabaigoje?

Georgas Seferis

Dabar akla ji.
Namuos gyvenusios gyvatės
Nugraužė jai rankas.

Georgas Seferis

1

Iš Beno Mirso iškarpų segtuvo (visos iškarpos - iš Portlendo "Press-Herald").

1975 m. lapkričio 19 d. (27 psl.)
JERUZALĖS VALDA
Čarlso V. Pritčeto šeima, kuris tik prieš mėnesį nusipirko fermą Kamberlendo apskrities Jeruzalės Valdos gyvenvietėje, išvažiuoja, kadangi, pasak Čarlso ir Amandos Pritčetų, atsikrausčiusių čia iš Portlendo, naktimis girdisi keisti garsai. Ferma ant Mokyklos kalvos (vietinė įžymybė) anksčiau priklausė Čarlsui Grifenui, kurio tėvas buvo firmos "Saulėtasis pienas" savininkas; ją 1962-aisias prarijo korporacija "Sliufuto pieno produktai". Pasiekti Čarlsą Grifeną, pardavusį fermą, Pritčeto žodžiais tariant, "pusvelčiui", ir gauti komentarą neįmanoma. Amanda Pritčet pirmą kartą papasakojo vyrui apie keistą triukšmą ant šieno šalinės tuoj po...

1976 m. sausio 4 d. (1 psl.)
JERUZALĖS VALDA
Šiandien ryte Meino valstijos pietuose, mažame Jeruzalės Valdos miestelyje, įvyko keista avarija. Autoįvykio vietoje rasti slydimo pėdsakai leidžia policijai daryti prielaidą, kad mašina, paskutinio modelio sedanas, važiavo

viršydama leistiną greitį, išlėkė į kelkraštį ir atsimušė į Centrinės Energokompanijos bokštelį. Automobilis smarkiai sudaužytas, bet nors ant prietaisų skydelio ir priekinės sėdynės buvo kraujo, keleiviai iki šio laiko nesurasti. Pagal policijos duomenis, automobilis užregistruotas misterio Gordono Filipso iš Skarboro vardu. Pasak kaimynų, Filipsas su šeima išvyko į Jarmutą aplankyti giminaičių. Policijos versija tokia: ko gero, Filipsas su žmona ir dviem vaikais, apsvaiginti autokatastrofos metu, pasitraukė iš įvykio vietos ir pasiklydo. Paieškos planai...

1976 m. vasario 14 d. (4 psl.)
KAMBERLENDAS
Šiandien ryte Kamberlendo apygardos policijos skyrius gavo misis Gertrūdos Gersi pareiškimą, kad pradingo jos teta misis Fiona Kogins, vieniša našlė, gyvenanti vakariniame Kamberlende, Smito kelyje. Misis Gersi policijos pareigūnams pranešė, jog misis Kogins buvo namisėda, o paskutiniuoju metu sirguliavo. Šerifo atstovai atlieka tyrimą, tačiau pareiškė, kad dabartiniu metu neįmanoma pasakyti, kas gi...

1976 m. vasario 27 d. (6 psl.)
FOLMUTAS
Šiandien anksti ryte savo sandėlyje rastas negyvas senas Folmuto gyventojas fermeris Džonas Faringtonas. Kūną rado velionio žentas Frenkas Vikeris. Pasak Vikerio, Faringtonas su šakėmis rankoje gulėjo kniūbsčias prie šienapjovės. Apskrities medicinos ekspertas Deividas Raisas pareiškė: Faringtonas aiškiai numirė nuo didelio nukraujavimo arba vidinės kraujosrūvos...

1976 m. gegužės 20 d. (17 psl.)
PORTLENDAS
Kamberlendo apygardos eiguliai iš Meino laukinės gamtos apsaugos tarnybos gavo instrukciją saugotis laukinių šunų rujos, kuri naršo apytiksliai Jeruzalės Valdos - Kamberlendo - Folmuto zonoje. Praėjusį mėnesį buvo rasta keletas avių sudraskytomis gerklėmis ir pilvais. Vyriausiasis eigulys Aptonas Priuitas pasakė: "Kaip jūs žinote, reikalai Meino pietuose pastebimai pablogėjo..."

1976 m. gegužės 29 d. (1 psl.)
JERUZALĖS VALDA
Esama įtarimų, kad Danijelo Holovėjaus šeimynos dingimas, kuri neseniai atsikėlė į nediduką Tegart Strymo kelio namelį, - nešvarus reikalas. Policiją ant kojų pakėlė Danijelo Holovėjaus senelis, sunerimęs, kad niekaip negali prisiskambinti anūkui - Danijelo namuose niekas neprieina prie

telefono. Balandžio mėnesį su dviem vaikais persikraustę į Tegart Strymo kelią, Holovėjai jau seniai skundėsi giminaičiams ir draugams, kad po saulėlydžio girdi "keistus garsus". Per paskutiniuosius kelis mėnesius Jeruzalės Valda jau buvo tapusi keistų nutikimų centru, ir daugeliui šeimų teko...

1976 m. birželio 4 d. (2 psl.)
KAMBERLENDAS
Misis Elainė Tremont, našlė, gyvenanti nuosavame name Bek Steidžo kelyje, nedidelėje Kamberlendo apygardos gyvenvietėje, šiandien anksti rytą buvo atvežta į Kamberlendo ligoninės priėmimo skyrių po širdies priepuolio. Ji mūsų korespondentui papasakojo, kad už miegamojo lango išgirdo braižymąsi (pati tuo laiku žiūrėjo televizorių), pakėlė akis ir pamatė, kad kažkas žiūri į vidų.

"Jis šypsojosi, - pasakė misis Tremont. - Toks šiurpus veidas... Gyvenime nesu taip išsigandusi. O nuo to laiko, kai už mylios nuo mano namų, Tegart Strymo kelyje nužudė tą šeimą, aš gyvenu nuolat bijodama".

Misis Tremont turėjo omeny Danijelo Holovėjaus šeimą, kuri pradingo iš savo namų Jeruzalės Valdoje prieš savaitę. Kaip praneša policija, ryšys tarp įvykių tiriamas, bet...

2

Aukštasis vyriškis su berniuku atvyko į Portlendą rugsėjo viduryje ir trims savaitėms apsistojo vietiniame viešbutyje. Prie karščio jie buvo pripratę, bet po sauso Los Sapatoso klimato pajuto, kad didelė drėgmė veikia nervus. Abudu daug plaukiodavo baseine ir dažnai stebėdavo dangų. Vyriškis kasdien pirkdavo Portlendo "Press-Herald" - dabar laikraštis būdavo naujas, nepažymėtas nei laiko žymėmis, nei šuns šlapimu. Jis skaitė oro prognozes ir ieškojo žinučių apie Jeruzalės Valdą. Devintą jų buvimo Portlende dieną Folmute pradingo kažkoks vyras. Jo šunį rado kieme negyvą. Įvykį pradėjo tirti policija.

Spalio šeštą atsikėlęs dar prieš aušrą vyriškis stovėjo motelio kieme. Beveik visi turistai jau išsivažinėjo po savo Niujorkus, Niū Džersius, Floridas, Ontarijus ir Naująsias Škotijas, po Pensilvanijas ir Kalifornijas. Po jų liko šiukšlės, atostoginiai pinigai ir vietiniai gyventojai - mėgautis pačiu nuostabiausiu valstijoje metų laiku.

Šį rytą ore atsirado kažin kas nauja. Nuo plento ne taip stipriai dvelkė išmetamosiomis dujomis. Horizontas apsivalė nuo ūkanų, o reklaminis skydas lauke už kelio jau nestovėjo iki pusės tirštame it pienas rūke. Rytmečio dangus buvo labai vaiskus, oras - šaltas. Iš visko sprendžiant, naktį iš šių vietų bobų vasara pasitraukė.

Iš viešbučio išėjo berniukas ir atsistojo šalia.
Vyriškis tarė:
- Šiandien.

3

Iki posūkio į Zalės Valdą jiedu nukako beveik apie pusiaudienį, ir Benas su skausmu prisiminė tą dieną, kai atvyko čia, ketindamas atsikratyti visais jį persekiojančiais demonais ir nė kiek neabejodamas sėkme. Toji diena buvo šiltesnė, vakarų vėjas pūtė ne taip smarkiai, o bobų vasara tik prasidėjo. Benas prisiminė du berniukus su meškerėmis. Šiandien dangus buvo mėlynas, šaltas.

Radijas paskelbė, kad gaisringumo indeksas - 5, antras pagal reikšmingumą. Nuo pirmos rugsėjo savaitės pietinėje Meino dalyje nebuvo kiek didesnio lietaus. Diktorius patarė vairuotojams užgesinti cigaretes, o paskui paleido dainelės įrašą apie subjektą, kuris susiruošė iš meilės nušokti nuo vandentiekio bokšto.

Jie 12-uoju keliu pravažiavo pro "Elks" skydą ir atsidūrė Džointnerio aveniu. Benas išsyk atkreipė dėmesį, kad mirksintis žiburėlis nedega. Dabar įspėjančios šviesos pasidarė nereikalingos.

Paskui jie įvažiavo į miestelio ribas. Riedėjo lėtai, ir Benas pajuto ankstesnę baimę, kuri apgaubė jį, nelyginant ant aukšto rasta sena striukė, kiek ankštoka, bet dar tinkama dėvėti. Markas sustingęs sėdėjo greta ir laikė stiklainį su šventu vandeniu, atsivežtu iš Los Sapatoso. Jį atsisveikindamas padovanojo tėvas Grakonas.

Drauge su baime grįžo širdį draskantys prisiminimai.

"Įvairios Spenserio smulkmenos" pavirto į "Visokias Laverdjė smulkmenas", bet dėl to geriau netapo - tušti nešvarūs uždaryti langai, "Greihaundo" autobusų stotelės iškaba dingo. Kavinės "Ekselent" vitrinoje kabojo pakrypęs užrašas "Parduodama", o visas kėdes prie baro išrovė su šaknimis ir pervežė į kokią nors labiau klestinčią užkandinę. Gatvės gale, virš buvusios skalbyklos vis dar kybojo iškaba "Barlou ir Streikeris", tik dabar paauksuotos raidės buvo išmuštos dėmėmis ir žvelgė į ištuštėjusius šaligatvius. Vitrina irgi buvo ištuštėjusi, o dekoratyvinis kilimas pridulkėjęs. Benas pagalvojo: o ką, Maikas Rajersonas taip ir guli dėžėje parduotuvės užkulisiuose? Nuo šios minties jam perdžiūvo burna.

Ties sankryža Benas dar labiau sulėtino greitį. Iš čia kalvos viršūnėje matėsi Nortonų namas. Ir priešais jį, ir vidiniame kieme, kur kažkada stovėjo Bilo Nortono krosnelė, išbujojo aukšta, dabar jau pageltusi žolė. Kai kurie langai buvo išdaužyti.

Pavažiavęs kiek tolėliau, jis pristabdė prie šaligatvio krašto ir peržvelgė parką. Virš panašių į džiungles krūmų bei žolės sąžalynų kilo Karinis

memorialas. Nusekusį tvenkinį uždusino vasariniai vandens augalai. Nuo suolelių draiskalais luposi žali dažai. Sūpuoklių grandinės aprūdijo, ir jeigu kas būtų sumanęs pasisupti, bjauriu girgždėjimu būtų sugadinęs visą malonumą. Apversta etažerė riogsojo kaip nustipusi antilopė, atkišusi sustingusias kojeles, o smėlio dėžės kampe kyšojo į žolę įkritusios kažkokio vaiko pamirštos lėlės rankelė. Lėlės akys-sagos, atrodė, atspindi buką siaubą, tarytum per ilgą laiką, praleistą smėlio duobėje, jos pamatė visas tamsos paslaptis. Gal taip ir buvo.

Benas pakėlė akis ir išvydo Marsteno namą. Langinės kaip ir anksčiau buvo uždarytos. Namas dėbsojo žemyn į miestelį netvirtai grasindamas. Dabar jis pavojaus nekėlė, tačiau po saulėlydžio?..

Lietūs turėjo nuplauti tą gabalėlį šventosios ostijos, kuriuo Kalahenas užantspaudavo duris. Nelabieji užsimanytų, ir namas - jų šventovė, tamsos švyturys, iškilęs virš pragaištingo miestelio, kurio visi šalinasi - vėl galėtų jiems priklausyti. "Įdomu, ar jie tikrai ten susirenka? - pamanė Benas. - Klajoja mirtinai išblyškę tamsiais koridoriais ir kelia savąsias puotas, iškrypėliškas pamaldas savo Kūrėjo Kūrėjui?"

Šiurptelėjęs, nukreipė žvilgsnį į šalį.

Markas apžiūrinėjo namus. Užuolaidos mažne visur buvo užtrauktos, kai kurie neuždengti langai spoksojo į tuščius kambarius. Jau geriau sąžiningai uždangstyti, pamanė Benas. O šie, atrodė, vėpso į nekviestus svečius tuščiu, nejudriu, protiškai nepilnaverčių žvilgsniu.

- Jie ten, namuose, - sunkiai prakalbo Markas. - Štai šią minutę jie ten, kiekviename name. Už užuolaidų. Lovose, spintose, rūsiuose. Po grindimis. Slapstosi.

- Nesikrimsk taip smarkiai, - nuramino Benas.

Miestelis už nugaros liko šlaito apačioje. Benas pasuko į Brukso kelią, ir jie pravažiavo pro Marsteno namą - langinės kaip ir anksčiau buvo suklypusios, vietoj vejos - raganžolių ir rykštenių sulig keliais raizgalynė.

Ūmai Markas į kažkur dūrė pirštu. Benas dirstelėjo ten link: žolėje buvo ištryptas takas, ištryptas iki baltumo. Jis kirto sąžalyną nuo kelio iki priebučio. Paskui jie aplenkė Marsteno namą, ir Benui liovėsi diegti po krūtine. Jiedu nepabūgo sutikti patį blogiausią, ir tai liko už jų nugarų.

Benas sustabdė automobilį tolimajame Bernso kelio gale, netoli Harmonihilo kapinių. Jie išlipo ir patraukė gilyn į mišką. Po kojomis garsiai, sausai traškėjo pomiškis. Kadagių uogos prisotino orą aštriu džino kvapu, svirpė vėlyvosios cikados. Benas su Marku užlipo ant nedidelės į skardį panašios žemės atbrailos, kuri žvelgė žemyn, į miško proskyną - ten vėjuotoj dienos vėsumoj žibėjo elektros linija. Kur ne kur medžiai jau pradėjo keisti spalvą.

- Sēniai pasakoja, kad gaisras prasidėjo šičia, - tarė Benas. - Anuomet, penkiasdešimt pirmaisiais. Pūtė vakarų vėjas. Manoma, kad kažkas turbūt neapdairiai pasielgė su cigarete. Viena cigaretė! Liepsna persikėlė per Pelkes, ir niekas nevaliojo jos sulaikyti!

Jis išsitraukė iš kišenės pakelį "Pall Mall", mąsliai pažvelgė į emblemą - *"in hoc signo vinces"* - nuplėšė celofanuotą paviršių, užsirūkė ir užgesino degtuką. Cigaretė pasirodė nuostabiai skani, nors Benas neberūkė jau daugelį mėnesių.

- Namus tai jie turi, - kalbėjo toliau, - bet gali juos prarasti. Daugelis žus... arba, tiksliau, bus sunaikinti. Bet ne visi. Supranti?

- Taip, - atsiliepė Markas.

- Protu jie neblizga. Praradę savo slėptuves išsislapstys nevykusiai. Tuomet užteks, jei du žmonės apieškos pačias akivaizdžiausias landas. Galbūt su pirmuoju sniegu ateis ir jiems galas. O gal pabaigos niekuomet nebus. Nei vieno, nei antro garantuoti neįmanoma. Bet jeigu ne... neišrūkysi jų, nepabaidysi - nebelieka jokių šansų.

- Taip.

- Tai bus nemalonu ir pavojinga.

- Aš žinau.

- Bet ugnis, sako, apšvarina, - mąsliai pasakė Benas. - Apsišvarinimas - svarbus dalykas, kaip tu manai?

- Taip, - pakartojo Markas.

Benas pakilo.

- Reikia grįžti.

Jis numetė rusenančią cigaretę į sausų šakelių ir alksnių lapų krūvelę. Žaliame kadagių fone per dvi ar tris pėdas pakilo siaura balta dūmų juostelė, ir vėjas sudraskė ją į skiauteles. Už dvidešimties pėdų nuo jų, pavėjui, riogsojo didelė krūva vėjo prilaužytų šakų.

Nesijudindami iš vietos, jie kaip užkerėti spitrijo į dūmus. Šie sutirštėjo. Pasirodė liepsnos liežuvėlis. Ugnis apėmė žagarus, ir iš sausų šakelių krūsnies pasigirdo negarsus traškėjimas.

- Šiandien vakare jiems neteks vaikyti avių ir bastytis po fermas, - tyliai tarė Benas. - Šiandien jie taps bėgliais. O rytoj...

- Mudu abu, - pasakė Markas, sugniauždamas kumštį. Išblyškimas pranyko, užleisdamas vietą ryškiam rausvumui. Akys liepsnojo.

Jie grįžo į kelią ir nuvažiavo.

Aikštelėje, siekiančioje elektros liniją, žagarų krūvoje vis smarkiau įsikūrė ugnis, genama rudeniško vakarų vėjo.

1972 spalis - 1975 birželis

"Zalės Valda" - antrasis Stephen'o King'o Rinktinių raštų tomas. "Eridano" leidykla įsigijo visų geriausių Stephen'o King'o romanų išimtines leidybines teises. Netrukus lietuviškai galėsime perskaityti ir kitus šio bene žymiausio XXa. rašytojo daugiamilijoninius bestselerius: "Kristina", "Tamsioji pusė", "Mizerė", "Vilkolakio ratas", "Uždegančioji žvilgsniu", "Drakono akys", "Talismanas" ir daugelį kitų.

Viso planuojama išleisti per 20 tomų.

Stephen King

ZALĖS VALDA

Romanas

Redaktorius G.Aleksonis
Dailininkas A.Šimakauskas

Formatas 84x108 1/32. Popierius ofsetinis. Garnitūra 10 p.
SL Nr. 2021. Ofsetinė spauda 11,5 sąl.sp.l.
Užsakymo Nr. 640 Kaina sutartinė.
Išleido "Mažasis Eridanas", 3009 Kaunas, Partizanų 4.
Tel. 79-78-37, 73-39-67.
Rinko ir maketavo UAB "Litera", Laisvės al. 86.
Spausdino Adomo Jakšto spaustuvė,
Girelės 22, 4320, Kaišiadorys.

DAUGIAMILIJONINIS BESTSELERIS

Miestelis žino,
kas yra nakties tamsa.
Jis žino, ir kas yra
žmogiškosios sielos tamsa.
Devintą valandą vakaro ištuštėja
jo gatvės, ir niekas neįtaria, kas dedasi
už užuolaidomis uždengtų langų.
Galbūt gyventojai guli lovose.
O gal jie rūsyje laukia saulėlydžio...
Ir su kiekvienu saulėtekiu *žmonių*
miestelyje vis mažiau.
Bet tai žino tik miestelis.
Zalės Valda.